

Pekka Ervast (2) Toimittajalta

TIETÄJÄ TEOSOFINEN AIKAKAUSKIRJA

Helsingissä, tammikuuta 1910

No 1

TOIMITTAJALTA.

Teille, jotka luette näkin puolin menestyksellistä mitä hän sydämensä sisäin Viisauden valon se, joka ja hyvänä pidetyksi se, j Minun toivomukseni lentä koon se rohkeutta ja ilo nyt, kun ihmiskunta suu

Lukijat ja ystävä enteiä. Tutkikaa Teo tuksia lähimmän tulev koitteessa", joka juur kustannuksella (hinta sofiemielinen ihminen selvästi näkemään mitä se tarkoittaa H. P. Blavatsky si

Teosofinen 1901. Silloin il silloin V. Palom Kustannusliike perästä. V. 1. lopussa Teos Tänä Kustannusliike Seitsemän v pitteen ja ul Suomen ter ran) kolmas lestaan u

198

TOIMITTAJALTA.

En usko vihaan enkä väkivaltaan. En usko, että rauha voidaan sodalla rakentaa. En usko, että hyvä saadaan pahalla aikaan. Mutta sen uskon, että kun paha on itsensä tyhjentänyt, pääsee piilossa ollut hyvä itsestään näkyviin. Sen uskon, että kun sodan kauhuissa valloille pääseet intohimot, ahneus, katseus, viha, kosto, verenhimo läneet, sil Uskon ai rakkautee suuria sy Luu laatuinen veljeytee haa tai sota ose vihan" ja symy moisia, kaikkia sydäme Ardshur kana oikein odottaa semmo tehtävä S seen lemmit sota soilla ja r ysvä voim keski ovat liitto ihan ajan että nati veli

No 3

RUUSU-RISTI

77

presidentinä on Adyarissa, kunnes uusi presidentti on valittu tohtori Besantin kuoleman jälkeen. Krotonassa on myös toimistorakennus monine kanslioineen, m.m. Esoterisen Osaston sihteerin huone, ja osaston kirjainkin itse pää-

sa ei Teosofian Adyastojen pääsi, ja pienet, ukholmassa ensimmäinen alle kaupun-1910 kesällä sinne kaksi se hyväk-1913 lisättiin sa siitä läh-vat kovasti inian ma-

TIETÄJÄ

No 5 - 6

Toimittajalta.

83

Illoisesti hämmästyin lukiessani »Saarelaisen» käsittelevän samaa psykologista symboliikkaa, jota tämän numeron »Christosophia»-artikkelissakin hieman kosketellaan. Siten asia tulee valaistuksi kahdelta puolelta, Uuden Testamentin ja Kalevalan, ja lukija on tilaisuuskieltä ja ihaillemaan toisiinsa kahden »pyhän kirjan» kuvailoin usko monenkaan suomalaisen tarvitsevan hävetä Kalevalaansa. Vertauskuvastona se on yhtä rikas ja syvällinen, yhtä kaunis ja kirkas kuin konsanaan muiden kansojen tarustot ja muinais-suomalaisien runot sisältävät kyllä yhtä paljon salatiedettä kuin juutalaisten ym. okkultiset muistiinpanot. Jeesus Kristus on tietysti al- noa, jonka ihmisuus kohoaa kalkkien entisten aikain- sankarein yläpuolelle, ja Uusi Testamentti myös ainoa, jonka siveellinen näkökanta nostaa päivän valoon ai- ken sen, mistä entiset uskonnot ovat ihanteenaan unel- moineet. Tällä en sano, että Uusi Testamentti onnel- sanoissaan tai neuvoissaan tuonut esille semmoista, jota ei koskaan ennen olisi sanottu; päinvastoin on kajuja sen siveellisistä opetuksista tavattavissa useissa vanhemmissakin pyhissä kirjoissa. Väitän ainoastaan — kuten jo ennen olen toistanut, — että Uusi Testamentti kääntää entiset arvot nurin, alkaa siitä, mihin ennen lopetettiin, hylkää heti koston ja oikeuden sekä asettaa tilalle anteeksiannon ja rakkauden.

Ote Pekka Ervastian Toimittajalta kirjoituksesta v. 1923/maaliskuu

”Elämää, Jumalan kiitos, ei hallitse itsevaltiias tyranni, vaan syyn ja seurausten järkähtämätön, oikeudenmukainen laki, jota itämaalaisella nimityksellä olemme tottuneet sanomaan Karmaksi. Karma huolehtii siitä, että mikään voimankäyttö ei mene hukkaan. Jokainen ajatus, sana ja teko on voimankäyttöä: sentähden jokaisella on seurauksensa. Siinä luonnon lakisiteisyys. »Sillä Jumala ei anna itseään pettää, vaan minkä ihminen kylvää, sen hän myös niittää». Sen hän niittää, mutta — ei enempää; ei ikuisia kärsimyksiä ajallisista erehdyksistä ja synneistä, ei ikuista iloa häthätäisen kääntymyksen ja uskon nojalla. Ihmistä odottavat hänen elämänsä ja toimintansa hedelmät; ne ovat hänen omia lapsiaan, joista hän on vastuullinen ja joita hänen tulee kasvattaa. Sentähden sanotaankin: kosto on Heran; meidän ei tarvitse sekaantua Karman työhön, sillä kuka meistä kykenee olemaan todella oikeudenmukainen, puolueeton, jumalallisen viisas arvosteluissaan ja tuomioissaan? »Älkää tuomitko, ettei teitä tuomittaisi», s.o. ettette tuomiollanne vain lisäisi ja enentäisi Karman työtä kääntämällä sen huomiota itseenne.

— — —

Anteeksianto on Kristuksen suurin ja korkein oppi. Mutta se on todellinen anteeksianto. Se on sitä, että annamme anteeksi. Se on sitä, että luovumme kostosta ja vihasta ja katkeruudesta ja kaikista pahoista himoista

jatkuu takalappeella

Toimittajalta

II

Pekka Ervast

Toimittajalta
Tietäjä 1917–1920
Ruusu-Risti 1921–1924
II

KRISTOSOFINEN KIRJALLISUUSSEURA RY
TAMPERE 1986

Digitalisoitu näköispainos 2006

Arvi A. Karisto Oy:n kirjapaino
Hämeenlinna 1986

Pekka Ervast
(26.12.1875 – 22.5.1934)

Saatesanat

Kirjailija Pekka Ervastian Toimittajalta teossarjan II osa tarjoutuu nyt palvelemaan aikamme totuudenetsijöitä. Se käsittää hänen Toimittajalta-kirjoituksensa aikauskirjoissa Tietäjä 1917–1920 ja Ruusu-Risti 1921–1924.

Teosofian ja kristosofian uranuurtaja Pekka Ervast oli suuri rauhanrakentaja, ihmisten auttaja ja palvelija. Kun nämä Toimittajalta-kirjoitukset ovat kirjoitetut Suomen kansan kriittisessä itsenäistymisvaiheessa, on sanottava, että ajan vakavuus heijastui myös Pekka Ervastian työhön. Työssään hän joutui nyt näyttämään Vuorisaarnaan ankkuroituvan elämänsenteensa esim. juuri sota- ja väkivaltakysymyksen suhteen. Pekka Ervast oli pasifisti kuten suuret edelläkävijät Gautama Buddha ja Jeesus Kristus.

Kun nämä kirjoitukset koskettelevat joskus kipeitäkin kohtia kansamme ja teosofisen liikkeen elämässä, toivomme että lukija suhtautuisi niihin totuudenetsijän ennakkoluulottomuudella. Pekka Ervast työskenteli ihmisten, kansamme ja ihmiskunnan auttamiseksi eikä mikään muu kuin totuus, rakkaus ja hyvä tahto inspiroinut häntä hänen auttamistyössään.

Helsingissä 27. joulukuuta 1985
Kristosofinen Kirjallisuusseura ry

TIETÄJÄ 1917

Toimittajalta

Tammikuu, s. 2—9

Vanha vuosi on kuollut, uusi vuosi on syntynyt. Kuolleen me tunnemme, sen surut ja ilot ovat menneet, mutta vastasyntynyt seisoo kynnyksellä hunnutettuna, salaperäisenä, emmekä tiedä, mitä lahjoja se meille tuo. Onko se oleva elämämme onnellisin vuosi? Vaiko sen vaikein ja raskain? Vai onko se kuluva väritönnä?

Yleisesti katsoen ei yksikään vuosi nykyaikana ole väritön. Suuret maailman-tapahtumat värittävät vuosia liiankin räikeiksi. Ihmisten katse onkin arasti suunnattuna tulevaisuuteen — näkyisikö ehkä taivaanrannalla nousevan rauhanpäivän hopeinen valkeus.

Mutta yksityisinä ihmisinä meillä on omat kohtalomme — ketä suuret ilot odottavat, ketä suuret surut — ja sentähden toivotamme toisillemme hyvää ja onnellista uutta vuotta.

Onpa minunkin sydämelläni nyt uuden vuoden toivotus. Se näkyy niistä viisaista lausunnoista, jotka ovat painetut „ystävät” otsakkeen alle. Toivoisin todella, että me — ainakin me teosofit, T. S:n jäsenet, Tietäjän lukijat, tilaajat ja avustajat — muodostaisimme ystäväpiirin, jotka yhdessä, kuten Carlyle sanoo, voisimme saada aikaan tuhat kertaa enemmän hyvää kuin kaikki yhteensä yksitellen. Kuvittelen todella mahdolliseksi, että voisimme olla toistemme ystäviä. Aristoteles tosin sanoo: „Ystäviä? Ei ole mitään ystäviä!”, mutta ehkä hän silloin, kuten J. Roux sanoo, on ajatellut enemmän „saamista” kuin „antamista”. Ystävyys sangen kauniissa merkityksessä on mielestäni mahdollinen ihmisten kesken, jotka harrastavat yhteistä epäitsekästä asiaa, samalla kun jokainen huolehtii omista persoonallisista asioistaan. (Huomautan ohimennen, etten puhu taloudellisista kysymyksistä; niistä olen ennen lausunut mielipiteeni.)

Toivotan siis kaikille teosofian harrastajille vuoden 1917 alkaessa: tulkaamme toistemme ystäviksi, osottautukaamme siksi, olkaamme sitä!

*

Tietäjän tilaajamäärä oli viime vuoden toisella puoliskolla 1770 (joulukuun numeroa levisi 1933 kpl.). Koska Tietäjällä v. 1915 oli 1549 tilaajaa, oli siis viime vuoden kasvu 221 tilaajaa, joka aikakauskirjamme historiassa lienee rekordi. Minkähän luvun saamme merkitä muistiin tämän vuoden lopulla?

Tänä vuonna jatkuu vielä muutamia kuukausia Elsa Barkerin „Elävän vainajan kirjeitä”, mutta uusi jatkokirjotuksemme, joka keväällä alkaa, „Ilmestyskirja selitettynä”, tulee varmaan herättämään lukijoissamme suurta mielenkiintoa.

*

Eräs Tietäjän lukija, joka nimittää itseään „kristityksi”, on lähettänyt toimitukselle pari kysymystä vastattavaksi. Niistä ensimmäinen kuuluu:

„Teosofisen Seuran tarkoitus määritellään sen sääntöjen 2 §:ssä, jossa sanotaan sen olevan (seuraa kolme tunnettua ohjelmapykälää).

Tämän mukaan voisi siis Teosofiseen Seuraan kuulua kuka tahansa, koskapa harva ihminen lienee, joka ei tahtoisi harrastaa edellä siteerattuja asioita. Mutta kun lukee Tietäjää ja Teosofisen Seuran kustannustuotteita, niin jo ensi silmäyksellä saa kristitty todellisen kammon niihin. Niissä nimittäin puhutaan kohta ja miltei jokapaikassa jälleensyntymisestä aivan kuin todistettuna ja luonnollisena asiana, vaikkei missään kohti ole pystytty edes todennäköisillä syillä sitä todistamaan. Samoin ilmenee niissä erityinen Buddhan opin umpimähkäinen ihailu. Käytännössä on teosofia samaa kuin buddhalaisuus, ja luulempa, että naurettaisiin, jos sanoisi olevansa teosofi eikä uskovansa jälleensyntymistä. Eikö siis näin ollen olisi joko pantava Seuran sääntöihin selvä määräys, että Teosofisen Seuran jäsenen tulee kannattaa Buddhan oppia ja uskoa jälleensyntymiseen, tahi sitten jätettävä Tietäjässä ja seuran kirjallisuudessa tuo jankutus jälleensyntymisestä ja Buddhan opin erikoisesta ihailusta kokonaan pois? Sillä eihän ole sääntöjen edellyttämää puolueetonta tutkimista sellainen, että yksi uskonto asetetaan toisen edelle ja jälleensyntyminen, jota ei nimeksikään ole pystytty todistamaan, umpimähkäisesti selitetään todeksi asiaksi.”

Teosofiseen Seuraan voi todella kuulua kuka tahansa, joka hyväksyy Seuran tarkoituksen ja tahtoo toteuttaa yleisen veljeyden ensimmäistä vaatimusta: yleistä suvaitsevaisuutta. Mutta yleinen suvaitsevaisuus on vaikea asia sille, joka ei ole ennakkoluuloton totuudenetsijä. Sentähden on myös Seuran mottona: totuus on korkein uskonto. Jos joku epäjumalamme — kutsukaamme häntä vaikkapa Kristukseksi tai Buddhaksi — on meille rakkaampi kuin totuus, silloin emme vielä kykene siihen älylliseen suvaitsevaisuuteen, jonka pohjana on rakkaus totuuteen.

„Kristitty” sanoo, että häntä „ensi silmäyksellä kammottaa” tuo teosofisessa kirjallisuudessa alati uudistuva „jankutus” jälleensyntymisestä. Mutta minun tekisi mieleni kysyä: miksi? Senkötähden, että buddhanopissa puhutaan jälleensyntymisestä? Arvatenkin sentähden. „Kristityn” mielestä jälleensyntymisoppi

on „buddhalainen” ja siinä hyvä: se jo leimaa koko opin vastenmieliseksi.

Eikö „kristitty” siis ole huomannut, että teosofisessa kirjallisuudessa ei esitetä jälleensyntymistä buddhalaisena oppina, ei puolusteta sitä, sentähden että se on buddhalainen? Eikö „kristitty” ole huomannut, että teosofia puhuu jälleensyntymisestä ja puolustaa sitä, sentähden että jälleensyntyminen — teosofian mukaan — on tosiasia luonnossa? Mitä jumalallisella viisaudella on tekemistä buddhanopin enemmän kuin kristinopinkaan kanssa? Jumalallinen viisaus on tutkinut luontoa ja elämää, se on tehnyt havaintojaan asian todellisesta kulusta, — mitä sitä liikuttaa, enemmän kuin muutakaan tiedettä, uskotaanko sen tutkimuksiin vaiko ei? Se lepää luonnon ja totuuden helmassa ja odottaa aikaansa.

Mutta „kristitty” ehkä myöntääkin, että teosofian kannalta jälleensyntyminen on luonnon tosiasia, koska hän on pahoillaan siitä, että teosofinen kirjallisuus ei todista jälleensyntymisopin totuutta, ei „nimeksikään”.

Minun silmissäni taas teosofinen kirjallisuus todistaa jälleensyntymisen todeksi niin hyvin kuin sitä saattaa tehdä nykyhetkellä. Mitenkä yleensä totuutta voi todistaa? Mitenkä todistamme pimeässä kellarissa istuvalle, että päivä on ulkona? Avaamalla luukun tai oven ja huutamalla: tule tänne ja katso! Samalla tavalla jälleensyntymisen lopullinen yksilökohtainen todistus on siinä, että ihmisessä itsessään herää muisto hänen omasta menneisyydestään. Kun se muisto herää, silloin ihminen näkee. Mutta ennen sen päivän nousua — paljon ennen — ihminen voi tulla järjessään vakuutetuksi siitä, että jälleensyntyminen on luonnon välttämättömyys. Puhumattakaan positiivisista perusteista, joita teosofinen kirjallisuus esittää, hän heti sanoo itselleen näin:

Mitä me oikeastaan tiedämme ja voimme todistaa? Voimmeko todistaa, että elämme vain tämän yhden kerran? Voimmeko todistaa, että elämämme alkaa syntymästä ja loppuu kuolemaan? Tai voimmeko todistaa, että kuoleman jälkeen odottaa meitä joko iankaikkinen autuus tai iankaikkinen kadotus?

Jos tähän väitetään, että kaiken todennäköisyyden mukaan meillä ei ole muuta kuin tämä yksi maallinen elämämme, vastaamme taas, että mikään todistus ei ole niin pettävä kuin todennäköisyyden. Aurinkokin kiertää näennäisesti maapalloa ja hukkuu illalla avaruuden mereen, mutta mene ja väitä astronomille, että niin todellisuudessa tapahtuu! Kristillinen kirkko uskoi niin keskiajalla ja opetti sitä autuudenoppina, mutta on myöhemmin ollut pakotettu notkistamaan polvensa tieteen paljastaman totuuden edessä. Varokoon nyt jokainen kristitty, ettei hänen kiihkoisa uskonsa yhteen ainoaan maalliseen elämään muodostu samanlaiseksi kompastuskiveksi, johon hänen autuudenuskonsa kerran pirstautuu!

Ja minkätähden taas ikuinen kadotus olisi puolueettomalle ajatukselle mieluisampi käsite kuin ikuinen kehitys? Minun mielestäni ikuinen piina on mahdoton käsittää järjelle, puhumattakaan siitä, että siihen ajatukseen sisältyy julmuus niin pirullinen, että uskon koko ajatuksen jonkun sairaan ihmisen keksimäksi mieluummin kuin rakkautta uhkuvan Jumalan. Niinkuin se muuten onkin.

Jos taas emme usko kadotukseen, täytyy meidän uskoa kehitykseen, jota ilman „iankaikkinen elämäkin” olisi sangen tyhjä ja sisällötön. Mutta jos uskomme kehitykseen, miksi emme silloin uskoisi jälleensyntymiseen? Minkätähden

olisi vastenmielisempää tai hullumpaa uskoa uuteen ruumistumiseen kuin vain haudantakaiseen kehitykseen? Sanoihan Jeesuskin, että Johannes kastaja oli se Elias, jonka tuleman piti.

Mitä taas kysymykseen buddhanuskon ihailusta tulee, en osaa siihen mitään vastata. Minä en ole sitä ihailua teosofisessa kirjallisuudessa tavannut. Itse ihailen kaikkia viisaita ja tietäjiä, Buddhaa niinkuin Kristusta, ja jos sydämeni heikkoudessa rakastaisin jotakuta vapahtajaa enemmän kuin toisia, olisi se juuri Kristusta. Missä minä olen Buddhasta kirjottanut? ”Suuret uskonnot” kirjassani ja ohimennen joissain toisissa. Mutta Jeesuksesta olen julkaissut eri teoksen ja rakkauteni häntä kohtaan pilkistää kyllä muuallakin näkyviin. Vaan mitä minä itsestäni puhun? Toisetkin teosofiset kirjailijat puhuvat yleensä enemmän kristinuskosta kuin muista uskonnoista. (Kts. esim. Mrs. Besantin „Kristinuskon salainen puoli”, V. H. V:n kirjoja j.n.e.)

*

„Kristityn” toinen kysymys kuuluu näin:

„Tietäjän lokakuun vihossa kertoo naimisissa oleva mies ja usean lapsen isä taloudenhoitajattarensa kuolleen, jonka kanssa sanoo hänellä olevan 3 lasta. Tämän taloudenhoitajattarensa sanoo hän uskovansa tapaavansa vielä „uudessa ruumistumisessa”. Kun minä ja varmaan moni muu ei ole voinut ymmärtää, mikä on ollut sanotun kirjotuksen tarkoitus, niin sallittane kysyä: onko sanottu kirjotus julkaistu siinä tarkoituksessa, että n.s. vapaa rakkaus on hyväksyttävää perheellisellekin miehelle ja oikein sanomalehteen painettavan arvoista, esimerkiksi ja opetuksiksi toisillekin teosofeille? Sivistysmaiden rikoslait säätävät sellaisesta rangaistusta — Indian rikoslakia en tunne, — mutta uskon, että Buddhakin kääntäisi kylkeään haudassaan, jos tietäisi, mitä kaikkea hänen oppinsa nimessä saatetaan harjottaa. Perhekesite on yhteiskuntarakennuksen vankin pohja, ja onneksi meillä jalkavaimojärjestelmä ei ole saanut julkista kannatusta muussa kuin teosofisessa sanomalehdessä. *Kristitty.*”

Tässä kysymyksessä en toimittajana voi muuta kuin kohteliaimmin pyytää anteeksi, että Tietäjä on loukannut „kristityn” pyhimpiä tunteita. „Julkiseen sanomalehteen” pujahtaa tietysti silloin tällöin semmoista, joka loukkaa toisen tai toisen lukijan tunteita. „Aate” on Tietäjän vanha avustaja ja hän ansaitsee kaikkea kunnioitusta ja kiitollisuutta Tietäjän puolelta. Kun surun häntä kohdatessa häntä lohdutti kertoa siitä toisille, olisiko Tietäjän pitänyt sulkea häneltä palstojaan?

Muuten en parhaimmallakaan tahdollani osaa asettua samalle kannalle kuin „kristitty”. Hänen näkökannastaan tuoksahtaa vastaan sitä tuomitsevaisuutta ja suvaitsemattomuutta, josta Kristus meitä varotti. Mutta Tietäjän tarkoituksena ei ole katsella ihmisiä yhteiskunnan jäseninä, vaan ihmisinä. Ei totuus ole tullut lohduttamaan ja valaisemaan meitä pappeina, tuomareina, opettajina, kauppiaina, virkamiehinä, vaan ihmisinä. Ihmisinä meillä on todelliset tuskamme ja murheemme ja ihmisinä me kaipaamme lohdutusta ja ohjausta. Minkätähden me siis tuomitsemalla ja arvostelemalla toisiamme lisäisimme toistemme taakkaa? Siinäkö

veljesrakkaus ilmenee? Kyllä meidän todella pitäisi olla itse „ilman syntiä”, että meillä olisi näennäistäkään oikeutta heittää ensimmäinen kivi!

Ja kuinka vanhurskaita me saatamme olla arvosteluissamme! Voisi todella luulla, että kristikuntamme on mallikelpoinen siveellisesti, että sen lait ovat viisaita ja vanhurskaita ja että niitä pelolla ja kunnioituksella noudatetaan. Voisi niin luulla, ellei tietäisi ja näkisi, kuinka päinvastainen on todellisuus. Kyllä minun kokemukseni on, että ne ihmiset, joille toiset sormea näyttävät, jotka maineensa puolesta ovat suhteessa tai toisessa „epäsiveellisiä”, useinkin ovat pohjaltaan ja todellisuudessa monta vertaa puhdassydämisempiä ja siveellisempiä kuin heidän tuomarinsa ja panettelijansa.

Näitä sanojani ei nyt arv. „kristityn” enemmän kuin kenenkään muunkaan pidä käsittää niin, että muka puolustan „epäsiveellisyyttä” tai „jalkavaimojärjestelmää”, käyttäkseni „kristityn” sanaa. En puolusta mitään teoriaa, puolustan vain ihmisiä. Omia haaveitani rakkaudesta ja avioliitosta olen kyllä silloin tällöin esittänyt, ja että ne haaveet siveellisissä vaatimuksissaan tähtäävät korkealle, lienee lukijoilleni tuttua. Mutta haaveet ovat haaveita ja ihmiset ihmisiä. On hyvä haaveilla, mutta hyvä ei ole ummistaa silmiään elävälle todellisuudelle. Se joka vain pilviä tähystää, ei osaa rakastaa ihmisiä maan päällä. Mutta meidän sydämemme on oleva hellä ihmisille heidän heikkouksissaan (meidän heikkouksissamme) — silloin ihannekin kuvastuu elävämpänä kyyneltyneelle katseellemme.

*

Eino Leino on Sunnuntain ensi numerossa tänä vuonna kirjottanut pitkän johtavan artikkelin Kalevala-kirjani johdosta. Hän muistuttaa mieleen, miltä eri kannoilta kansalliskirjaamme Kalevalaa on käsitetty ja valaistu, ja ennustaa uuden ajan olevan käsillä, ajan, jolloin ruvetaan ymmärtämään Kalevalaa paljon syvällisemmältä kannalta kuin ennen. „Oireina siihen pitäisin”, hän sanoo, „esim. paraikaa syntymässä olevaa Kalevala-seuraa, jonka tarkoitus on yhdistää kaikki kalevalaisen hengen läpitunkemat tiedemiehet ja taiteilijat saman katon alle. Samoin sitä, että Kalevalaa kautta maan on opittu yhä enemmän rakastamaan meidän ainoana todellisena kansalliskirjanamme, että sen ilmestymisen vuosipäivää on ruvettu yhä yleisemmin viettämään meidän ainoana todellisena kansallispäivänämme, että Elias Lönnrotin ylevä hahmo on kohonnut yhä korkeammalle Suomen kansan tietoisuudessa ja että suomenkielen ja suomalaisen kirjallisuuden kehitys voidaan ilman hänen elämäntyötään aina vähemmän ajatella. Uskon, että maamme seisoo uuden kansallisen herätyksen kynnyksellä ja että tuo herätys on oleva sisimmältä hengeltään kalevalainen.”

Niitä lukijoitani, jotka mahdollisesti eivät ole nähneet Sunnuntaita, huvittanee kuulla, että Eino Leinon arvostelu on kauttaaltaan myötätuntoinen. Hän lausuu m.m.: „Ainakin olen omasta puolestani lukenut tämän 488 sivun laajuisen kirjan mitä suurimmalla mielenkiinnolla, yhtyen täydellisesti sen pääasialliseen, Kalevalaa mystilliseltä kannalta käsittelevään sisältöön. Yksityisseikoistahan voi olla eri mieltä, mutta jo itse kirjan henki ja tarkoituserä ovat sympaattiset, uskoisin,

jokaiselle suomalaiselle, ennen muita jokaiselle suomalaiselle kirjailijalle, taiteilijalle ja yleensä sisäistä näkemystä omaavalle kansallisuutemme harrastajalle.”

Yksityisesti olen myös saanut — sekä suullisesti että kirjallisesti — monta sydämellistä kiitoslausetta „Kalevalan avaimen” johdosta; joista kaikista täten ilmituon iloni.

Kirjan menekki on tähän saakka ollut erinomainen, ja toivon, että se yhä jatkuu ja vain lisääntyy.

*

Täksi jouluksi ilmestyneistä kirjoista tahdon erikoisesti mainita kaksi, joiden lukeminen tuotti minulle nautintoa: Eino Leinon *Helkavirsiä II* ja S. Vettenhovi-Aspan *Lördagsqvällar*, edellinen sentähden että ensiluokkaiseen runolliseen kieleen pukeutuu todellinen sisäinen näkemys, jälkimäinen sentähden että siinä esiintyvät kansalliset suurmiehemme, Lönnrot, Runeberg, Snellman, Topelius y.m. nuorina tohtoreina, maistereina ja ylioppilaina. („Lördagsqvällar” on näytelmä, joka pian ilmestyy suomeksi.)

Suurella jännityksellä luin myös vanhan ystäväni Johan Kock vainajan kirjasen *Avoim kirje Arvid Järnefeltille*, jonka äsken on julkaissut „Vapaa Ajatus”. Vaikka kirjan aihe oli minulle tuntematon, koska en aikoinani seurannut Kockin ja Järnefeltin välisen ystävyuden surullista katkaisua, ja vaikka niinmuodoin Kockin broshyyri ei saanut minua vakuutetuksi Järnefeltin perinpohjaisesta syyllisyydestä, vaikutti kuitenkin minuun „Avoimen kirjeen” perussävel niin haikean surulliselta, että annan sille arvoa suorastaan kirjallisena tuotteena. Kockilla oli niin omaperäinen tyyli, että on vahinko, ettei hän enempää kirjottanut elässään. „Avoim kirje” on aivan kuin ylistyslaulu ystävyydelle purevan ivan muodossa, ja siltä kannalta se on sekä opettavainen yleensä että tekijänsä miehekkään lapsellista persoonallisuutta erikoisesti valaiseva.

Huomattava kirjallinen uutuus on myös Tuovi Tenetin kertomus *Anita Boije*. Tekijän mystilliskristillinen maailmankatsomus on ytimeltään teosofinen ja kirjan lukuisat syvälliset ajatukset, esim. kuolemasta ja ikuisesta elämästä, ovat teosofisesti väritettyjä.

Teosofisen Kirjakaupan ja Kustannusliikkeen kustannuksella ilmestyy piakkoin uusia teoksia:

Kun aurinko kiertää Pohjoiseenpäin, kirj. Mabel Collins.

Jeesus, kirj. Edouard Schuré.

Kansallisuus ja kieli, kirj. Veikko Palomaa.

Kehityksen laki, kirj. Väinö Väivanne.

Juhani Kodin kustannuksella ilmestyy niinikään kohdakkoin pieni nuoruudenkertomukseni *Sydänsuru*, myöhemmin Kodin oma uusi kirjanen *Uusi seurustelutapa nuorille*.

*

Viime vuoden loppupuolella siirtyi manan majoille kaksi huomattavaa psyykkisen ja okkultisen tutkimuksen veteraania: majuri *Oscar Busch* Ruotsissa ja tohtori *Papus* Ranskassa. Oscar Buschin nimi on suomalaisellekin yleisölle tuttu, sillä häneltä on suomeksi kolme kirjaa: „Suuret ihmeet”, „Mistä ja mihin?” sekä „Himojen tulet”. Hän oli kotimaassaan suuressa arvossa pidetty ja suurta luottamusta nauttiva kansalainen, Saltsjöbadenin rautatieyhtiön monivuotinen tirehtööri, kuningas Oscar II:sen vainajan personallinen ystävä j.n.e. Minäkin tunsin häntä jonkun 15 vuotta ja olen viettänyt monta mielenkiintoista hetkeä herttaisen vanhan gentlemanin seurassa. Opettavaista oli kuunnella hänen kertovan lukeuttomista spiritistisistä kokeiluistaan ja istunnoista, joissa hän oli ollut läsnä. Busch itse kehittyi selväkuuloiseksi mediumiksi loppuikänsä, ja hänen monet kertomuksensa kuolemantakaisista oloista, jälleensyntymisistä y.m. ovat kaikki syntyneet tuon psyykkisen kyvyn nojalla: hän kuuli „henkien kuiskeen” ja kertomukset kirjoitettiin äänettömän sanelun mukaan.

Papus, jonka oikea nimi oli *Gérard Encausse*, oli taas suomalaiselle yleisölle tuntematon, mutta sitä kuuluisampi Ranskassa ja yleensä teosofis-okkultisessa maailmassa. Hän oli todellinen tietäjävanhus, maagikko, kabbalisti, okkultisti. Hän oli ammatiltaan lääkäri, mutta aikaa hän löysi kirjottaakseen suuren joukon paksuja nidoksia salatieteestä. Hänen teoksensa osottivat tavatonta oppineisuutta, aineeseensa perehtyneisyyttä ja gallialaista selväjärkisyyttä. Mainitsen niistä etevimmät: *Traité méthodique* ja *Traité élémentaire de Science Occulte*, *Traité élémentaire de magie pratique* sekä *Le Tarot des Bohémiens*. Ne tekivät hänen nimensä kuuluisaksi ja kokosivat hänen ympärilleen joukon innokkaita oppilaita. Hänellä oli oma Okkultinen koulunsa ja hänen auktoriteettinsa okkultisissa kysymyksissä oli Parisissa epäamätön. Hänen kirjojensa kautta tutustuin nuoruudessaani niin sanottuun länsimaalaiseen salatieteeseen.

Rauha olkoon näiden molempain työntekijäin kanssa!

Helmikuu, s. 98–99

Luin äsken erään Jack Londonin teoksen. Tämä kuuluisa amerikkalainen kirjailija, joka hiljattain muutti manan majoille, oli minulle uutuus ja yllätys; hävettää melkein, etten ole ennen häneen tutustunut. Vuosia sitten näin jossain mainittavan, että Jack London oli sanonut romaaninsa „Ennen Aatamia” syntyneen unielämässä kuvastuneiden muistojen johdosta, ja hänen kuolemansa johdosta kertoi eräs amerikkalainen lehti, että kuuluisa kirjailija viime vuosina oli syventynyt salatieteellisiin tutkimuksiin ja ollut niistä erittäin huvitettu. Mutta vasta näinä päivinä, kuten sanottu, olen itse lukenut yhden hänen kertomuksistaan ruotsiksi *Tvångströjan* („Pakkopaita”, en tiedä onko sitä suomeksi), ja siinä hän selvästi osottaa uskovansa jälleensyntymisen elämän laiksi ja aito teosofisella tavalla ymmärtävänsä monta mysteriota. Kirja lienee hänen viimeisimpiään, koska se ruotsiksi ilmestyi vasta viime vuonna, ja on arvattavasti ikäänkuin kirjailijan testamentti ja uskontunnustus.

Se kertoo oloista eräässä Kalifornian vankilassa ja on voimakas vastalause

kaikkea sitä järjetöntä kidutusta vastaan, jota kaikesta huolimatta harjoitetaan nykyajan vankiloissa. Kirjan „sankari” professori Darrell Standing on miesmurhasta tuomittu elinkautiseen vankeuteen ja joutuu vankilassa erään kunnottoman toverin valheellisen ilmiannon vuoksi väärän epäluulon alaiseksi. Pakottaakseen syytettyä tunnustamaan heittäää vankilan tirehtööri hänet vuosikausiksi pimeään yksinäiseen koppisiin ja kiduttaa häntä siellä tuon tuostakin n.k. pakkopaidalla, jota moni ihminen ei tuntiakaan kestä. Mutta mahdotonta on kukistaa professori Standingin mielenlujuutta ja tahdonvoimaa. Hänellä ei ole mitään tunnustettavana, halveksien kiduttajiaan hän kärsii kaikki tuskat hymysuin ja oltuaan kymmenen vuorokautta yhtämittaa pakkopaidassa jättävät he hänet hengeltään yhtä lannistumattomana, mieleltään melkein virkistyneenä.

Hänen kestävyydellään on näet salaisuutensa. Eräältä toisessa kopissa makaa-valta onnettomuustoveriltaan hän oppi merkillisen taidon: taidon kuolla elävänä ja herätä jälleen kuolleista, toisin sanoen taidon irtaantua ruumiistaan ja sieluna liittää avaruuksien maailmassa. Kun hänen ruumiinsa puserretaan pakkopaitaan, lähtee professori Standing itse vapaana pois ja syventyy muistoihin menneistä elämistään, eläen uudestaan entisiä ruumistuksiaan. Kirja kertoo monesta jälleensyntymisestä ja Jack London on taitava kertoja. Esitys ruumiista poistumisesta osottaa myös, että tekijä itse on tehnyt okkultisia kokeiluja ja oppinut niistä.

Laajemmin käsitettynä „pakkopaita” onkin itse maallinen elämä, tyrmä, johon ihmisielu tuon tuostakin heitetään ja jossa hänen tulee oppia kärsimyksen, kärsivällisyyden ja itsensä voittamisen ankara läksy. Sitä myöten, kuin ihminen oppii tätä läksyä, sitä myöten kärsimyskin muuttaa muotoaan ja paljastaa salaisia onnen aarteitaan.

Ei yksikään ajatteleva ihminen lue tätä Londonin kirjaa ilman henkistä nautintoa ja tyydytystä. Se on paksu nidos, helposti ja nopeaan luettu.

*

Elämme todella „käytännöllisyyden” ajassa; pragmatinen menettelytapa filosofiassakin on muodissa. Yliopiston rehtorikin puhui avajaispuheessaan tieteellisen työn ja tutkimuksen yhteiskunnallisesta hyödyllisyydestä, leimaten totuuden etsintää totuuden itsensä takia tyhjäksi vanhanaikaisuudeksi. Ilokseni näen, että — arvatenkin nuori — kirjottaja ruotsalaisessa ylioppilaslehdessä (*Studentbladet*) rehtorin puheen vastapainoksi huomauttaa siitä, että kaikki mitä suurta historian aikana on keksitty ja löydetty se on aina ollut tuloksena totuuden etsimisestä, jonka päämäärä on ollut totuus itse. „Kun barbaari miekka paljastettuna hyökkäsi Arkimedeen kimppeun, huusi tämä vain: älä sotke ympäröitäni!” Onko selvempää todistusta siitä, että tieto on joillekuille henkeä kalliimpi? . . . Olen monta kertaa ajatellut, mitähän neuvoja hyödyllisyysapostolit olisivat antaneet Isaae Newtonille muodostaakseen hänen elämänsä mahdollisimman hyödylliseksi yhteiskunnalle. Monet olisivat varmaankin neuvoneet häntä noukkimaan matoja puutarhastaan estääkseen omenia ennenaikaisesti putoamasta maahan . . .” (n:o 1, siv. 1).

Olen yhtä mieltä „Aatteen” kanssa siitä, että kyllä filosofikin, jonka on vaikea „tulla toimeen” taloudellisesti, on yhtä „käytännöllinen” ihminen kuin etevin «käytännön mies» — ja jos sanon ajatukseni suoraan, lisäään, että ihminen, joka kaikessa toiminnassaan noudattaa korkeinta ja arinta oikeuden tuntoa, vieläpä omaa etuaan katsomatonta inhimillisyyttä, on monin verroin „käytännöllisempi” ihminen kuin se, jonka ainoana silmämääränä on hyvä toimeentulo.

*

Teosofisen Kustannusliikkeen toimesta on ilmestynyt: *Teosofian alkeet nuorille*, kirj. O. J. H:der, hinta 75 p. Esitys on helppotajuinen ja sujuva ja toivon kirjaselle laajaa lukijakuntaa.

Maaliskuu, s. 102–105

Myötätuntoinen arvostelu joulukuun Tietäjässä pienestä kirjastani „Teosofia hengen uskontona” loppuu seuraavaan lauseeseen: «Vallan erehdyttävää on, että se on saanut sijansa „Kristinuskoa” sarjassa, sillä historiallisesta kristinuskosta siinä ei puhuta — niin mitään.»

Koska on luultavaa, että toisetkin lukijat ajattelevat samalla tavalla kuin kirjan arvostelija, tunnen halua selittää, miksi sijoitin tuon pienen kirjani «kristinuskoa» sarjaan.

Olen ennen tässä aikakauskirjassa kertonut siitä henkisestä heräymyksestä, jonka sain kokea kahdenkymmenen vuoden ikäisenä (kts. Tietäjä, huhtikuu 1915). Löysin silloin mielestäni Jumalan, sen taivaallisen isän, josta Jeesus puhuu. Teosofiaa olin tutkinut kohta kolme vuotta, mutta henkinen uudestasytymiseni tapahtui niin sanoakseni kristinuskon merkissä. Leo Tolstoi, joka oli henkisenä oppaanani, vei minut evankeliumein Kristuksen yhteyteen. Se kuva todellisesta kristinuskosta, jonka silloin sain, ei ole häipynyt mielestäni. Se oli kaukana siitä, mitä uskovaiset yleensä kristinoppina pitävät. Se ei tiennyt mitään sijaissovituksista, kuolemanpelosta, helvetistä tai jumalan armosta. Se ei ollenkaan vaivannut päätään sillä, oliko Jeesus jumala vai ihminen. Se oli vain tietoa, sisäistä henkistä ja yliaistillista tietoa isästä jumalasta, joka rakasti. Ja se oli kristinuskoa sentähden, että Jeesus Kristus joka sanallaan ja teollaan todisti samasta elävästä jumalallisesta isästä; hänellä oli täydellisenä se tieto, jonka ensimmäinen salaisuus oli minulle paljastunut; hän oli siis kokenut ystävä, johon saatoin rajattomasti luottaa.

Mikä oli luonnollisempaa kuin että yritin pukea ajatuksiksi ja sanoiksi sitä sisäistä näkemystä, mikä minulla oli? Niin syntyi julkaisematon ruotsinkielinen kirjoitus, joka sisälsi saman kriittillisen analyysin teosofiasta, mikä nyt esiintyy äskes ilmestyneen pikkukirjani kuudessa ensimmäisessä luvussa. Jatko jäi sillä kertaa kirjoittamatta ja saikin odottaa kaksikymmentä vuotta, ennenkuin se paperille pantiin. Se pyöri kyllä mielessä, mutta tuntui aina siltä, ettei kukaan sitä ymmärtäisi. Vasta viime kesänä, kun käsiini sattui eräs ruotsalainen kirja „Sann och falsk religiositet”, kirjottanut Richard Hejll, jota kirjaa Hufvudstadsbladet

leimasi jokseenkin käsittämättömäksi järjettömyydeksi, innostuin ja päätin koet- teeksi kirjottaa ja julkaista noita vanhoja mietteitäni ja kokemuksiäni, koska mielestäni niiden järjettömyys kävi samaan suuntaan kuin yllämainitun ruotsalai- sen ajattelijan.

Vaikka niissä esiintyvä näkökanta ei näennäisesti ole missään tekemisissä kristinuskon kanssa, kuvastuu se minulle aito kristillisenä protestanttisuutena. Siihen mielestäni itse asiassa kätkeytyy koko protestantismin syvin aate. Pieni kirjani, joka ei ole erityisempää huomiota herättänyt, on täten omista silmissäni sekä filosofis-teosofisesti tärkeä että läpeensä kristillinen, vieläpä sangen syvässä merkityksessä.

*

Kun tulin maininneeksi tuon vanhan kristillisen kantani, jonka ydin on usko isään jumalaan, tahdon kääntää lukijaini huomion toiseenkin pieneen kirjaan, joka viime vuonna ilmestyi. Se on nimeltään „Jumala ja ihmiselämä, kirjeitä uskonnos- ta pojalleni kirjoitti Armas Takala” ja sekin esittää uskontoa, jonka ytimenä on usko isään. Tekijä tosin ei puhu isästä yhtä metafysisillisessä merkityksessä kuin „Teosofia hengen uskontona”, joka tuskin isän nimeä mainitseekaan, — pikemmin voisi sanoa, että hän esittää maailman logosta, — mutta hänen ajatustapansa on siksi lähellä teosofisia näkökohtia, että teosofi myötätunnolla lukee kirjan rivejä, vieläpä suree sitä, ettei tekijä nähtävästi ole tutustunut teosofiaan.

Armas Takala uskoo siihen isään jumalaan eli logokseen, joka on „koko havaittavan avaruuden luonnontiedollisesti katsoen yksi ainoa minä” (siv. 20). Hän on noussut käsitykseen siitä kehitysopin avulla. „Ihminen on maailma- minän yksityinen elin . . . Ymmärsin myös, että omasta elämästäni lähtien saatoin päästä varmuuteen maailmanelämän luonteesta, koska se kerran oleellisesti ilmeni minussa, minä kun elämässäni aivan todellisesti jatkoin tuon ikiammoisen ensi- minän elämää” (siv. 21). Hän uskoo myös, että „äärettömyyksissä asuu meitä korkeampia olentoja, joiden luonnollisia sukulaisia me olemme . . . Koko äärettö- myys on siis yksi ainoa olento, joka tahtoo, ajattelee ja tuntee niinkuin mekin, mutta johon kuuluu sekä äärettömästi meitä alempia että äärettömästi meitä ylempiä elimiä” (siv. 23). Takala kutsuu tätä jumalaa myös „ylipersonaksi”: „ihmis-minä on vain yli-persoonan ilmenemys, sen ala-persoonan” (siv. 24). Ihminen elää täten „suuressa suvussaan loppumattomasti ja ihmiskunta kohoaa aina korkeampiin olemassaolon muotoihin, viimein sellaisiin, joita emme nykyi- sillämme pysty tajuamaan” (s. 25).

Koska ihminen on vain jumalan elin, ei hänellä ole mitään omaa erillistä olemassaoloa (siv. 25). Ihmisen itsenäisyydestä siis ei voi puhua, koko itse- käsitetten tulee hävitä elämästämme ja ihmisen on niin muodoin kiellettävä itsensä, s. o. kiellettävä oma itsenäinen olemassaolonsa, jota hän on luulotellut (siv. 27). „Rukouksessa ihminen toteuttaa persoonallisuudestaan luopumisen” (siv. 28). Mutta rukouksessa ihminen myös omistaa ja tunnustaa jumalan ylipersoonan, löytäen täten uuden arvon omalle elämälleen. Hän tuntee itsensä nyt jumalan

pojaksi ja hänen rakkautensa jumalaan muuttuu askel askeleelta ehdottomaksi (siv. 29). Samalla hän ymmärtää, että jokainen ihminen on samanarvoinen jumalan lapsi kuin hänkin. Täten selviävät hänelle Kristuksen molemmat pääkäskyt: rakasta jumalaa ylitse kaikkia ja lähimmäistäsi niinkuin itseäsi.

Luonnollista on, että tekijä tämän näkemyksensä valossa katselee teosofisesti uskontojakin. Kaikki riidat „opin puhtaudesta” ovat vailla todellista arvoa. Jumala itse, joka on ainoa todellinen toimija elämässä, pitää kokonaan opin puhtaudesta huolta; „me ihmiset vain lausukaamme vilpittömästi julki se käsitys jumalasta, jonka hän on itsekullekin meistä antanut. Vastakohtat noissa käsitteissä ovat aivan suhteellisia. Tosiasiassa on usko jumalaan kaikkina aikoina yksi ja sama. Tämä usko sisältää aina jumalan olemassaolon ja ihmisen „olemattomuuden” — lausuttakoon tämä asia vaikkapa miljoonin kielin” (siv. 34). „Se ihmiskunta, joka elämässään täydellisesti oppii tunnustamaan jumalan kunnian, on oleva uusi korkeampi ‘rotu’, ‘laji’. Se on oleva yli-ihmiskunta” (siv. 56).

Kirjanen semmoinen kuin tämä Armas Takalan broshyyri on ilahduttava merkki siitä, että teosofisia aatteita on ilmassa, Teosofisissa piireissä saamme todella yhtä mittaa todeta, että mitä me hiljaisuudessa ajattelemme, se kyllä julkisesti tulee kuulluksi usein sangen odottamattomalta taholta.

*

Minulta on viime aikoina monasti kysytty, mitä oikeastaan ajattelen n. k. Idän Tähdessä ja uuden opettajan tulosta, ja vaikka niihin kysymyksiin olen ennen vastannut, teen sen mielelläni nytkin.

Uskon samaten kuin monet ihmiset nykyään, että uusi aika on tulossa, uusi sivistys, veljellisempi yhteiskuntamuoto, veljellisempi kansainvälinen tila. Koska tämä uusi aika alkaa, on vaikea, niin, mahdoton määritellä vuosiluvuissa. Se on jo alkanut. Se on jo olemassa ihmismielissä ja ihmismielten kaihoissa, vaikka sen toteutuminen fyysisessä maailmassa tapahtuu askel askeleelta, vähitellen, niin kuin puu kasvaa siemenestä.

Uusi sivistys tarvitsee uusia pohjapiirustuksia. Uusia piirustuksia voivat luoda ainoastaan uudet ihmiset, nerokkuudessa, henkevyudessa, elämäntavoissaan uudet. Niitäkin jo on ollut ja on — ja miksei niitä yhä uusia syntyisi? Henkimaailman rikkaudet ovat tyhjentymättömiä. Ja miksei joku niistä jumalallisista lähetteläistä — enkeleistä — olisi ensimmäinen ja suurin? Miksei todella jokin „maailmanopettaja” taas siunaisi tätä näkyväistä palloa läsnäololleen?

Semmoista ainakin minulle näytettiin jouluna 1908, kun makasin vuoteellani, jalka taittuneena. Ja siitä ilosta, joka minut silloin täytti, kerroin heti julkisesti, kun taas pääsin jalkeille tammikuussa 1909. Ne kolme esitelmää, jotka pidin ja joissa tulevaisuutta kuvasin, julkaistiin saman vuoden joulukuksi yhdessä kolmen Mrs. Besantin esitelmän kanssa, jotka samasta asiasta puhuivat. Kirjan nimi oli „Uuden ajan aamunkoitteessa” (sitä ei ole enää saatavissa).

Sitä vastoin en ruvennut huolehtimaan siitä, koska tämä kaikki tapahtuisi. Olihan Madame Blavatsky „Teosofian avaimessa” maininnut että seuraava henki-

nen sysäys annettaisiin v. 1975 jälkeen. Silloin siis ehkä ilmestyisi uusi opettaja. Mrs. Besant taas alkoi selittää, että hänen tulonsa tapahtuisi paljon pikemmin — ehkä kymmenen, viidentoista vuoden kuluttua. No niin, olihan sekin mahdollista. Viisaitten kanssa ei sovi riidellä. Mutta minä ajattelin myös Jeesuksen sanoja, että ainakin hänen tulonsa hetkestä tiesi isä yksin. En siis halunnut heittäytyä mihinkään varmaan uskoon tuon tulon muodollisen puolen suhteen, en siis spekuloida en ajasta, en paikasta, en henkilöstä. Sentähden en liioin liittynyt Idän Tähtien liikkeeseen, koska se nähdäkseni — ainakin alussa — pyrki rajottamaan määrättyyn uskoon juuri yllämainituissa suhteissa. Sanotaan, että Idän Tähti nyt on vapaampi ja vaatimattomampi. Hyvä sekin. Mutta jos ennustus toteutuisi aivan siinä muodossa kuin Idän Tähti ensin uskoi, eikö Idän Tähti silloin „vapaammaksi” muuttuessaan itse asiassa olisi pettänyt uskoansa? Ennustukset ovat aina vaarallisia, sitä vaarallisempia, kuta yksityiskohtaisempia ne ovat; sillä niiden suhteen toteutuu aina vanha ranskalainen sananlasku, että „se nauraa paraiten, joka viimeiseksi nauraa”. Olkaamme sentähden varuillamme me kaikki, joiden suonissa juoksee profetallista verta!

*

Teosofisen Kustannusliikkeen kustannuksella on ilmestynyt suomennoksena uusi kirja Mabel Collinsilta: *Kun aurinko kiertää Pohjoiseenpäin* (152 siv., hinta 1:50). Tämä englantilainen okkultisti on voittanut siksi monta ystävää Suomessa, että uusi kirja häneltä varmaan taas ilolla tervehditään.

Huhtikuu, s. 152–157

Nyt annan sydämeni puhua.

*

Nyt alkaa toteutua se, jonka olen uskonut tulevan, jota olen odottanut ja ennustanut. Nyt kaikki omin silmin näemme, että uusi päivä koittaa Suomelle — Euroopalle — koko ihmiskunnalle. Nyt on ajan kohdussa äärettömiä hyvän mahdollisuuksia, nyt kysytään Suomen kansalta, Venäjän kansalta, kaikilta Euroopan kansoilta: osaatteko ottaa tilaisuudesta vaarin?

Enkä saata muuta kuin rukoilla ja rukoilla, ettei olisi ollut turha niiden työ ja niiden tuska, jotka ovat kulkeneet syvimmän epätoivon gehennassa, jotka ovat olleet tuomitut elävinä astumaan voimattomuuden, kykenemättömyyden ja äänettömyyden hautaan. Heidän lukumääränsä on suurempi kuin kukaan aavistaa, ja heidän hiljaisten huokaustensa lukemattomuus poistakoon sokeuden toistenkin silmistä. Sillä nyt on ylösnousemuksen päivä koittanut.

*

Kun Suomen kansa nyt ajattelee, millä ihmeellisellä tavalla se on voittanut takaisin vapautensa, vieläpä suuremman ja kauniimman vapauden kuin sillä ennen on ollutkaan, täytyy sen tuntee riemua uhkuvaa kiitollisuutta kohtaloa kohtaan. Oikeutta on sittenkin maailmassa! Mutta yhtä rauhallisena kuin Suomen kansa kantoi pimeiden aikojen raskasta taakkaa, yhtä rauhallisena se nytkin ottaa vastaan myötäkäymisen lahjan kohtalon kädestä. Ja sille kansalle, jonka voitokas taistelu pimeitä voimia vastaan toi Suomellekin vapauden, sille kansalle Suomi ojentaa lujan ja vilpittömän veljeskäden. Suomen kansan sydän pysyy kovuudelle, vääryydelle, sorrolle kylmänä, mutta osota sille rakkautta, oikeutta ja inhimillisyyttä ja sen sydän on voitettu ainiaaksi. Suomen kansa on uskollinen ystävä.

Kuinka monen suomalaisen sydän nyt uhkuu halusta auttaa venäläisiä veljiä! Mitä voimme heidän hyväkseen tehdä, millä edistää yhteistä asiaamme? Nyt meillä on yhteinen päämäärä: veljeyden, vapauden, valon voitto maailmassa! Luokaamme katseemme ihanteihimme!

*

Sotalaitos, asevelvollisuus, seisova armeija ja asetettu rauha on Suomen kansan hengelle vieras. Ei yksin sentähden, että ihmiskunnan suurimmat vapahtajat, Kristus ja Buddha, ovat olleet kaikkea verenvuodatusta ja väkivaltaa vastaan, vaan ennen kaikkea sentähden, että Tolstoin lailla Suomen kansa uskoo sotalaitoksen olevan suurimpana syynä kansojen onnettomuuteen. Ja minkätähden semmoinen rauhan profeta kuin Leo Tolstoi olisi syntynyt Venäjälle, ellei Venäjän kansan hengessä piile sama rakkaus rauhalliseen elämään ja rauhalliseen työhön? Venäjän kansa tuntee epäilemättä samalla tavalla kuin Suomenkin kansa, että sota on syntiä, rauha ainoa luonnollinen tila ihmisten ja kansojen kesken. Valtioiden tulisi elää liitossa keskenään eikä sotajalalla. Eivät kansat sotaa tahdoakaan, vaan huonot hallitukset. Mutta huonot hallitukset kukistuisivat pian, ellei niillä olisi sotajoukkoja käskettävinään.

Suurin työ, minkä Europan kansat voisivat tehdä ihmiskunnan onnen puolesta, olisi noudattaa Bertha von Suttnerin neuvoa: „aseet pois!” Ihana olisi se päivä ja ikimuistettava, jolloin Europan kansat päättäisivät luopua vallantavottelusta ja toisten sortamisesta, seisovista armeijoista ja keskinäisten sotien mahdollisuudesta, jolloin he yhdessä pyhästi lupaisivat elää veljinä keskenään ja tunnustaisivat kaikille, niin pienille kuin suurille kansoille samat elämisen ja olemisen oikeudet ja vapaudet.

Venäjän henkevä ja suurpiirteinen kansa on ottanut ensimmäisen askeleen tähän suuntaan. Älköön olko turha Venäjän kansan jättäilytyö. Seuratkoot toiset Europan kansat esimerkkiä, heittäkööt hekin ikeet hartioiltaan, vapautukoot, valistukoot, veljistykööt.

*

Ei Suomenkaan asema tässä kysymyksessä ole merkityksetön. Onhan Suomi

elinvoimainen sivistyskansaa, jonka sana paljon painaa eurooppalaisessa vaa'assa, jos Suomi läheisessä liitossaan Venäjän kanssa on Venäjän ohjaavana ja arvostelevana omanatuntona, joka sydämestään kannattaa ja tukee Venäjän kaikkia hyviä pyrkiä. Kun nyt Suomen valtiopäivillä — ainakin sodan loputtua — tulee kysymys asevelvollisuus- y.m. asioista, on suuresta merkityksestä, että Suomen kanta kysymyksessä on mahdollisimman kaukonäköinen ja selväpiirteinen. Suomen pitäisi jyrkästi edustaa rauhan kantaa, voimakkaasti kannattaa yleiseurooppalaista aseiden riisumista. Järjetöntä olisi, jos Suomi olisi ajan hengelle niin vieras, että se omasta vapaasta tahdostaan palaisi entiseen asemaansa asevelvollisuuskysymyksessä, edes odottamatta suuria ratkaisuja Europan näyttämöllä.

*

En ymmärrä paljon käytännöllistä politiikkaa enkä koskaan ole siihen sekaantunut. Politikointsijat ovat mielestäni liiankin usein vailla ehdottoman selväpiirteisiä ja vakavia siveellisiä ja oikeuskäsitteitä. Poliittista vehkeilyä ei tarvita ollenkaan, jos kansojen johtajilla on rehelliset, vilpittömät ja epäitsekäät, s. o. kaikkien parasta tavoittelevat tarkotukset ja päämäärät. Vehkeily syntyy syrjäväkuttimista.

Kun ajattelen nykyhetken tapahtumia, kuvastuu mieleeni, kuinka erilaisiin suuntiin tapahtumat voisivat kehittyä, jos vain sattuma johtaisi maailmaa. Me jotka nautimme vallankumouksen siunauksista, toivomme tietysti, että Saksan kansa empimättä noudattaisi Venäjän jaloa esimerkkiä. Toivottavasti kohtalokin niin säätaa. Ranskalaisen sananparren mukaan kuitenkin „odottamaton aina tapahtuu”. Saamme sentähden ottaa lukuun senkin mahdollisuuden, että Saksa vielä itsepintaisesti jatkaisi tuhoisaa sotaansa yksinvaltiuden puolesta. Ja jos silloin Suomikin joutuisi sen toimintapiiriin sisäpuolelle, jos Saksan sotavoimat lähenisivät Suomen rantamaita, mikä silloin jäisi Suomen kohtaloksi? Mitä Suomen kansan silloin tulisi tehdä? Tällä hetkellä on ainakin yksi asia eittämättömän varma: meidän täytyy täydellä luottamuksella antaa venäläisten valtiomiesten ohjata asiain kulkua.

Toivokaamme kuitenkin, ettei meitä aseteta näiden äärimmäisten vaikeuksien eteen. Toivokaamme, että Saksan kansa vapauttaa itsensä yksinvaltiudesta. Toivokaamme, että kohtalon käskystä tämä julma sota kohta loppuu. Toivokaamme, ettei sota lähene meidän rantojamme. Mitä hyötyä olisi yhä uusien maiden ja kansojen hävittämisestä?

Ja jos me Suomessa vakavasti käymme työskentelemään uuden ajan aatteiden ja ihanteiden puolesta, jos me sisäisissä oloissamme yksimielisesti käymme suuria parannuksia toimeen panemaan, jos me luovumme pikku riidoistamme ja pyyteistämme, jos me todella epäitsekäästi tahdomme antaa kaikkemme kansamme onnen, isänmaamme ja ihmisyyden puolesta, silloin kohtalo ehkä säästää meidät sodan tuhoista ja turmioista.

*

Kuinka me suomalaiset sentään olemme kylmiä ja hitaita! Orjan merkki ei helposti otsastamme häivy. Olin eilen läsnä kansalaisjuhlassa Kansallisteatterissa. Siellä oli puheet ja lausunnot, soitot ja laulut: porilaisten marssi, maamme laulu, marseljeesi. . . Tunnelma ei kuitenkaan korkealle kohonnut. Puheet tuntuivat kalpeilta ja aroilta, yleisö yllätetyltä ja hämmästyneeltä. Toinen puhujista osui oikeaan huudahtaessaan: onko unta tämä aika, jossa nyt elämme — tulemmeko vielä katkeraan todellisuuteen heräämään!?

Kenraalikuvernöörin aitiossa näkyi kaksi Suomen ystävää: kenraalikuvernöörin apulainen parooni S. Korff ja amiraali Maksimoff. Kun jälkimäinen ohjelman loputtua kääntyi yleisön puoleen ja lämpimästi huudahti: eläköön Suomi!, silloin yleisönkin rinta paisui ja sydäntä ja tunnetta oli ilmassa. „Eläköön” huudettiin, käsiä taputettiin ja nenäliinoja huiskutettiin, mutta kenenkään huuilta ei kuuluvasti kaikunut se eläköönhuuto, joka kyllä monen sydäimestä kielelle nousi — huuto: „eläköön Venäjä! Eläköön vapaa ja veljellinen Venäjä!” . . . Niin hitaita me olemme . . .

*

Ellen erehdy, on meidän työväenpuolueemme yhteiskunnallinen ja valtiollinen ohjelma juuri se ohjelma, jota kannatan. Minulla ei ole käsillä painettua ohjelmaa — kaipaan semmoista, — mutta mikäli muistan sisältävät sen pykälät juuri niitä päivänselviä vaatimuksia, joita minullakin olisi, jos politikoitsijana toimin; ehkä olisin vielä radikaalisempi, en ainakaan miedompi. Kulkevathan sosialistiset ihanteet rauhan suuntaan vapauden, veljeyden, tasa-arvoisuuden merkissä.

Eräs kohta työväen ohjelmassa koskee esim. kirkon erottamista valtiosta: „uskonto on julistettava yksityisasiaksi”. Valtiokirkon sijaan astuvat vapaat seurakunnat, liitot, kirkot kuten Amerikassa. Tämä on kansamme onnelle ja valistukselle niin tärkeä kysymys, ettei sitä mitenkään käy sivuuttaminen. Semmoinen suuri muutos on saatava aikaan. Suorastaan häpeällistä olisi vapaan kansan tyytyä kirkolliseen holhousvaltaan, joka „hengellisyydestään” huolimatta turvautuu poliisivoimaan aineellisia etujaan ajaessaan. Entisinä „hyvinä” aikoina, jolloin maassamme vallitsivat „lailliset” olot, vainottiin eriuskolaisia ja lahkolaisia mitä julkeimmalla tavalla sakoilla, vankeudella j.n.e. Kuinka voisimme toivoa, että vain ne ajat palaisivat? Ei, uusi aika vaatii laillisuutta ja järjestystä vallan uudessa muodossa, se vaatii, että kansalaisen omantunnon, lausumis-, kokoontumis- j.n.e. vapautta turvataan ja suojataan kirkollistakin y.m. väkivaltaa vastaan. Ja paras turva on siinä, että kirkko erotetaan valtiosta.

Silloin mekin Teosofisena Seurana heti olemme vapaat jättämään kirkon ja muodostamaan oman seurakuntamme. Ja ne suuret verot, jotka nyt vuosittain menevät meille persoonallisesti tarpeettomalle kirkolle, saamme silloin koota oman seuramme ja oman työemme hyväksi, jotta kilpailu olisi vapaa „hengelliselläkin” alalla.

Ajattelen Suomen lippua. Kaikki olemme nyt iloinneet siitä, että „leijonalippu” on liehunut katoillamme: punainen lippu ja kultainen leijona. Onhan se kaunis, — ja kuitenkin se muistuttaa niitä vanhoja aikoja, jolloin ihailtiin ruhtinaallista valtaa ja mahtavuutta. Mitä suomalaista siinä ihailussa on? Eihän leijonaakaan ole suomalainen vertauskuva! Me suomalaiset emme ihaile ulkonaista loistoa, mahtavuutta ja valtaa. Me ihailemme, rakastamme ja kunnioitamme sydämeštämme vain hengen herruutta, sanan mahtia, valon voimaa. Niin teemme, kun olemme itsellemme rehelliset, kun olemme omaa itseämme. Meidän sankarimme ovat tietäjiä, inhimillisesti yleviä mahtajia.

Leijonaa ei ole Kalevalassa. Kalevalassa on korkeintaan kotka. Mutta minkätähden kotkakaan tarvitsisi vaakunassamme ylpeillä? Onhan Kalevalassa toisia symboleja, jotka yhtä kauniisti ja ehkä vielä sattuvammin kuvaavat Suomen kansallista henkeä. Onhan kantele!

Miksei meidän vaakunassamme olisi kanteleen kuva? Kertoisihan se Suomen kansan uskosta kauneuden, taiteen, soiton, laulun, sanan, tiedon valtaan. Vaati-maton se olisi, mutta sisältörikas ja henkevä vertauskuva!

Entä värit! Eräässä kysymyksessä kysyttiin äsken: mitkä ovat Suomen värit? Vastasin siihen, että Suomen auran pohjaväri on sininen. Runollisessa intuitsionis-saan Topelius aavisti oikein: sininen on Suomen väri. Se on kansallisen itsemme korkeampi ja syvempi väri. Sen niin sanoakseni personallinen väri on pohjaltaan viheriä ja pinnalta myös punainen. Sanoisin sentähden, että Suomen värit ovat sininen ja viheriä (valkoinen on tietysti syvimmällä kaikkien kansojen väreissä). Sininen ja viheriä yhdessä, sopivissa vivahduksissa, ovat silmälle sangen miellyttävät ja lepoisat.

Miksemme siis voisi ajatella sinivihreätä lippua, johon olisi kuvattu kultainen tai hopeinen (valkoinen) kantele. Ajatelkoot taiteilijamme tätä!

*

Lauri Haarla on helmikuun „Sanassa” kirjoituksessa „Veljeydenaate ja sosia-li-set kysymykset” tuonut ilmi seuraavan aito teosofisen näkökannan:

„Mutta voin jo viitata kuitenkin yhteen, myös Hellaan ajalta saakka eläneeseen aatteeseen, joka on eroittamattomassa yhteydessä veljeydenaatteen kanssa sen koko laajuudessa. Voin viitata sielun sopusoinnun aatteeseen. Sielun *harmonia* vapauttaa ihmisen ristiriidoista, antaa ymmärtämyksen suuren lahjan. Mikä on sitten tuo sielun tasapaino? Selitän sen muutamalla sanalla: Me voimme nykyisen sielutieteen mukaan tarkastella jokaista sielunelämän eli tajunnan tapahtumaa kolmelta eri puolelta, me näemme sen älynä, tunteena ja tahtona. Jos me nyt näemme ihmisen, jonka sielunelämässä tunnepuoli on vallitsevana ja hän kiihkeän, umpimähkäisen tunteen ajamana rientää elämässään äärimmäisyydestä toiseen, synkkyydestä remuavimpaan mielentilaan, horjahtelee halusta haluttomuuteen, emme sano tuolla ihmisellä olevan sieluntasapainoa, sillä hän on omien mielenlii-kutustensa alainen, niiden orja. Mutta ei myöskään ihminen, joka noudattaa kaikessa vain kylmän järjen päätelmiä, ole harmoniaa saavuttanut, hän lankee

itsekkyyteen, hän jäykistyy, hän ei elä elävää elämää. Sielun tasapainon aate väittää siis, että vasta kolme sieluelämän ainesta tasapainoon saatettuna tuo ihmiselle rauhan: kirkkaan älyn, josta lempeä tunne poistaa itsekkyyden ja jotka molemmat elämän toiminnoissa vie voittoon luja siveellinen tahto. Tämä harmonia-aate avaa tien veljeydenaatteen korkeille kunnalle. Väitän: vain sille tasolle pyrkivät tai nousseet miehet ratkaisevat yhteiskunnan riitakysymykset.”

*

Uusia kirjoja on taas ilmestynyt. Uus-uskonnollinen Kustannusliike O. Y. on julkaissut uuden kirjasen C. Jinarajadasalta: *Mitä me tulemme opettamaan*, joka puhuu rakkaudesta, joka on voimaa, kauneudesta, joka on iloa, ja toiminnasta, joka on elämää. Hinta 75 p. Juhani Kodin kustannuksella Tampereella on ilmestynyt Elia Veran kirjottama pikkukertomus *Sydänsuru*. Sen hinta on 60 p. Teosofinen Kustannusliike on liittänyt uuden numeron sarjaansa „Puheita Suomen kansalle”: Väinö Valvanteen esityksen *Kehityksen laista*. Hinta 10 p. Huomautamme tästä teosofisille loosheille ja aattemme levittäjille. Kun vähintään 100 kpl. ostetaan kirjasta „Kehityksen laki”, myönnetään 40 % alennus, kuten ennenkin.

Touko- ja kesäkuu, s. 198–203

En usko vihaan enkä väkivaltaan. En usko, että rauha voidaan sodalla rakentaa. En usko, että hyvä saadaan pahalla aikaan. Mutta sen uskon, että kun paha on itsensä tyhjentänyt, pääsee piilossa ollut hyvä itsestään näkyviin. Sen uskon, että kun sodan kauhuissa valloille päässeet intohimot, ahneus, kateus, viha, kosto, verenhimo, hävittämishalu j. n. e. ovat itsensä väyksiin temmeltäneet, silloin rauha, kansojen luonnollinen tila, palaa itsestään. Uskon ainoastaan ihmiskunnan rakentaviin voimiin: järkeen ja rakkauteen. Ja riemuitsen siitä, että niiden voimien hiljainen mutta suuria synnyttävä vaikutus nyt on alkanut Euroopassa näkyä.

Luulin ennen, että kaikkein teosofein kanta olisi ollut tämänlaatuinen. Oli mielestäni päivänselvä, että teosofit, jotka uskoivat veljeyteen, eivät missään muodossa kannattaneet väkivaltaa, murhaa tai sotaa. Siinä luulossani kuitenkin petyin, sillä nykyinen sota osotti, että teosofit samoin kuin sosialistit alistuivat „Jumalan vihan” vaatimuksille ja jakautuivat eri leireihin kansallisuksiensa ja sympatiojensa mukaan. Tietysti poikkeuksia on ollut — semmoisia, jotka ovat seisoneet pää pystyssä ja kylmänä, sydän hellä kaikkia kohtaan, — ja varma olen siitä, ettei kenenkään teosofin sydämeen viha ole mahtunut, ei viha eikä muut sodan intohimot: Ardshunan lailla he ovat taistelleet tai muulla tavalla olleet mukana himottomina, maltillisina, vakuutettuina siitä, että se oli oikein, että se oli heidän velvollisuutensa. Mutta turhaan olen odottanut, että esim. johtavat teosofit olisivat tuominneet sodan semmoisenaan vääräksi ja pitäneet luonnollisena, että teosofein tehtävä olisi ollut pysyä siitä loitolla.

Sen sijaan olen saanut tutustua kahteen, jyrkästi vastakkaiseen mielipiteeseen

sodasta ja sen näkymättömästä puolesta. Molemmat ovat kyllä yhtä mieltä siitä, että näkyväisen maailman sota on vain heijastusta taivaallisesta taistelusta korkeammilla tasoilla — taistelusta, jota, kuten muinoin Atlantismaalla, „valkoiset” ja „mustat” voimat keskenänsä käyvät. Mutta samalla kuin ympärysvaltojen teosofit ovat lujasti vakuutetut siitä, että „valkoiset” voimat taistelevat heidän ja „mustat” vihollisten puolella, samalla keskusvaltojen salatieteilijät ovat yhtä varmoja siitä, että „valkoiset” ovat heidän puolellaan. Edelliset perustelevat kantaansa sillä, että liittolaiset taistelevat pienten kansojen vapauden, kansanvaltaisten ihanteitten, ihmiskunnan kehityksen ja sivistyksen, yleensä uuden ajan aatteiden puolesta, jota vastoin syyttävät keskusvaltoja siitä, että niiden päämäärä on yksinvaltiutus, militarismi, orjuus, ahdas nationalismi j. n. e. Jälkimmäiset taas sanovat käyvänsä pyhää sotaa velvollisuuden täyttämisen, järjestyksen, oikeudellisuuden, todellisen valtioatteen ja uskonnon puolesta. On selvä, että jos itse teosofina vähimmäskään määrässä kannattaa sotaa, täytyy kallistua joko toiseen tai toiseen edellämäinnittuun suuntaan. „Kannattamalla sotaa” tarkoitan, että uskoo sodan niin sanoakseni pyhyyteen, uskoo, että sodassa ovat mukana sekä „valkoiset” että „mustat” voimat näkymättömässä maailmassa. Siitä uskosta seuraa myös usko „valkoisten” voittoon — niin „valkoiset” ovat jo voittaneet korkeammilla tasoilla. Ja tämä merkitsee englantilaisen teosofin silmillä katsoen, että liittolaisten voitto saksalaisista on varma, mutta taas saksalaisen antroposofin kannalta, että keskusvaltojen lopullinen voitto on yhtä varma.

On luonnollista, että tämmöisillä jakoperusteilla ei päästä pitkälle. Niinkauvan kuin ei „valkoisten” ja „mustien” periaatteellinen ero ole arvostelijalle selvä, niin kauan hän kansallisten sympatiojensa sokaisemana joutuu käyttämään noita nimityksiä mielivaltaisesti. Sentähden on välttämätöntä, että ensin ymmärrämme tämän periaatteellisen eron „valkoisten” ja „mustien” voimien välillä.

Kehityksen valkoiset voimat, totuuden, rakkauden, vapauden, valistuksen ja viisauden voimat ovat väkivallan mustien voimien vastakohta. Niiden päämääränä on ihmisyksilöiden vapautuminen, veljistyminen, itsenäistyminen, täydelliseksi tuleminen, jota vastoin mustien voimien silmämääränä on ihmisjoukkojen kurissa pitäminen, orjuuttaminen ja hyödykseen käyttäminen. Valkoisten kannalta tarkoitus ei pyhitä keinoja, vaan tarkoituksen pyhyys juuri ilmenee puhtaissa keinoissa. Mustat sitä vastoin noudattavat jesuitain menettelyä: he turvautuvat minkälaisiin keinoihin tahansa saavuttaakseen tarkoituksiaan.

Valkoiset eivät näin ollen käytä sotaa tarkotustensa saavuttamiseksi: sota on sinään mustien työtä. Herjausta ja Jumalan pilkkaa on asettaa jumalallisia voimia sodan yhteyteen. Taistelevat armeijat rukoilevat molemmin puolin Jumalaa avukseen. He eivät vieläkään käsitä, että Jumala ei tahraa käsiään verellä, että Jumala ei ole sodan, vihan ja vääryyden, vaan rauhan, rakkauden ja oikeuden Jumala.

Sota on välttämätön, niin kauan kuin mustilla on valtaa, s.o. niinkauvan kuin ihmiset ihailevat ja hyväksyvät maallista valtaa, voimaa, mahtavuutta, suuruutta ja kunniaa, sillä tästä ei ole kuin askel väkivaltaan, sortoon, sotilaskuriin, pakkoon ja tyranniuteen. Sota muuttuu tarpeettomaksi heti, kun ihmiset lakkaavat sokeasti uskomasta, tottelemasta, mahtavuutta ja kunniaa ihailemasta, väkivaltaa hyväksy-

mästä. Äkkiä heille silloin selvenee, missä ja minkälainen Jumala on.

Väärin on siis väittää, että „valkoiset” taistelevat toisten tai toisten valtojen puolesta. „Valkoiset” eivät „taistele”, jos siihen sanaan sisältyy pieninkään vivahdus väkivallan käytöstä. „Valkoiset” ainoastaan työskentelevät aatteiden puolesta, mutta mustat yllyttävät ihmisiä taisteluun, jossa väkivaltaan turvaututaan. Ihmiset, jotka ovat harhaanvietyjä, uskovat tietysti taistelevansa oikeuden puolesta eivätkä huomaa, että ihanteita ei voi väkivallalla toteuttaa. Kun Atlantismaalla «valkoiset” ja „mustat” kävivät suurta sotaa keskenään, tapahtui tämä fyysisessä maailmassa, ei korkeammilla tasoilla. Ei siis saata viitata atlantilaisiin aikoihin, kun nyt puhuu „valkoisten” ja „mustien” taisteluista korkeammilla tasoilla. Korkeammilla tasoilla näitä taisteluja ei ole nyt olemassa sen enemmän kuin silloinkaan.

Ja kuitenkin valkoiset ja mustat voimat ovat mukana maailmantapahtumissa nyt niinkuin aina. Ja juuri mukana toisilla tasoilla, jos tälläkin. Ymmärtäkäämme vain oikein niiden keskinäistä suhdetta.

Valkeuden voimat ovat joka kansassa mukana siinä kohden ja siinä määrin, missä on vilpittöntä pyrkimystä rakkauteen, rauhaan, veljeyteen, totuuteen, epäitsekkyteen, anteeksiantoon. Jos tätä pyrkimystä on enemmän toisessa kansassa kuin toisessa, ovat myös valkoiset voimat suuremmissa määrässä siinä läsnä. „Valkoiset” tulevat tietysti lopulta „voittamaan”, koska he aina ovat voitolla taivasten valtakunnassa („tapahtukoon sinun tahtosi niin maan päällä kuin taivasssa”), mutta tämä ei merkitse sitä, että fyysisessä maailmassa jommankumman taistelevan puolen pitäisi päästä voitolle: semmoinen voitto masentaisi vain toista ja herättäisi hänessä kostonhimoa; se olisi väkivaltaista voittoa ja siis mustien voittoa ja antaisi vain aihetta uusiin väkivallan tekoihin, uusiin sotiin ja uusiin maailmanpaloihin. Vaan valkoisten voitto tässä sodassa merkitsisi, että veljeyden, vapauden ja totuuden voimat veisivät voiton väkivallan, sorron ja sodan voimista, toisin sanoen, että kansat itse kaikkialla nousisivat ja vapauttaisivat itsensä mustien kahleista.

Sillä katso: joka kansan sydämessä elää valkeuden voima, veljesrakkauden ja totuuden syvä elämäntieto. Mutta joka kansaa ahdistaa myös musta usko vallan, väkevyuden ja suuruuden painajaiseen. Tämän uskon edustajina ovat enimmäkseen kansojen hallitukset. Kansat eivät vapaudu mustasta uskostaan taistelemalla sen puolesta toisiaan vastaan. Ne vapautuvat siitä ainoastaan siten, että lakkaavat taistelemasta toisiaan vastaan ja että kukin omassa keskuudessaan heittää päältäan mustan uskonsa. Jos nykyinen sota loppuu valkoisten voitolla, loppuu se siis joko yleisten vallankumousten merkissä tai veljellisen ja järkipärisen sopimuksen avulla. Eikä siinä voitossa tule kysymykseen rahallisia korvauksia enemmän kuin maitten anastuksiakaan. Siinä voitossa on pääasia, että valtakunnat päättävät elää keskenään veljellisessä rauhassa ja sisäisesti panevat toimeen kaikkia valkeuden voimien vaatimia uudistuksia.

Tämä nyt on ollut minun kantani alusta saakka, vaikka vain ohimennen olen osannut siitä Tietäjässä kirjoittaa (kts. esim. 344 kys. siv. 357, Tietäjä 1915.) Mutta lukijani ymmärtävät, kuinka suurella sisäisellä ilolla olen seurannut nykyisiä

tapahtumia. Olen aina uskonut Venäjän kansan suureen tulevaisuuden tehtävään, ja vaikka uskoni pantiin hirmuiselle koetukselle viime aikoina, olen nyt kaikki tuskani unohtanut, nähdessäni, että Venäjän kansa sittenkin ensimmäisenä Euroopassa antoi sijaa sydämessään valkeuden voimille. Ennustin tämän venäläisille teosfeille jo ennen sotaa, käydessäni Pietarissa marraskuulla 1913, ja jos sanani silloin lohduttivat kuulijoitani, ajattelen niitä minäkin kiitollisena, sillä en omiani puhunut, vaan sitä mitä tunsin ja näin.

*

Sekä julkisesti että yksityisesti on nykyään paljon puhuttu Suomen itsenäisyydestä, eikä tämä ajatus ollenkaan tunnu hämmästyttävän Suomen kansaa. Ja miksi se hämmästyttäisikään? On Suomen kansa niin elinvoimainen, niin omaperäinen, niin henkisesti itsenäinen, ettei sen enää ulkonaisestikaan tarvitse kulkea lasten kengissä. Miksei se siis ottaisi vastaan, miksei se vaatisi sitä vapautta, joka sille luonnostaan tuleva on?

Toiset arvelevat, että kaikilta mahdollisilta yllätyksiltä pitäisi Suomen itsenäisyyttä turvata europalaisilla garantioilla — muuten ei se olisi luotettava. Toiset arvelevat, että valtiollinen itsenäisyys tulisi Suomelle liian kalliiksi, sillä mistä ottaisimme varat sotavarustuksiin, laivaston ja armeijan ylläpitämiseen? Molemmista näistä arveluista pilkistää mielestäni näkyviin se harhausko vanhaan maailmanjärjestykseen, jonka olisi pitänyt saada kuoliniskunsa nykyisessä sodassa. Mitä tässä sodassa ovat auttaneet paperille kirjoitetut sopimukset ja takaukset, mitä pienten kansojen armeijat ja sotavarustukset? Mihin ne ovat vieneet? Kysykää Belgian ja Serbian raunioilta, kysykää niiden kansojen nääntyviltä jätteiltä. Toki meidän pitäisi ymmärtää, ettei semmoisiin tuulentupiin ole luottamista: ei lupauksiin eikä aseisiin.

Uuden ajan aallot kuljettavat kansojen vakioalueksia aivan toisiin satamiin. Nyt keskinäinen luottamus ja ystävyys tulee perustumaan siihen, että väkivallan teko sinään on mahdoton. Kun Europan kansat riisuvat aseensa, silloin ei ole enää voimakkaita ja heikkoja kansoja vanhassa merkityksessä: suuria ja pieniä kansoja on, mutta kaikki ovat samanarvoisia ja yhdenvertaisia, kaikki tukevat toisiaan, ei kellään ole mitään pelättävää toisilta.

Miksi siis haaveilisimme Suomesta, joka seisoi irrallaan toisista ja jonka aina pitäisi olla valmis aseilla puolustamaan itsenäisyyttään? Pois se. Rakastakoon Suomi toisia, niin ettei sen tarvitse toisia pelätä. Olkoon todellisesti toisten liittolainen, luonnostaan ystävä toisille, silloinhan Suomi samalla on itsenäinen. Hieman realistisemmalla kielellä: toivottavasti tulee aika, jolloin Europan kansat — koko maailman kansat — liittoutuvat suureksi maailmanvallaksi, sitä lopullista yhteyttä edistävät pienemmät liitot nyt jo; miksei siis Suomi olisi läheisessä ystävyysliitossa Venäjän kanssa, sisäisesti täysin itsenäinen, ulkonaisesti jonkun verran riippuvainen Venäjän liittovaltojen yhteisjohdosta, niinkuin perheenjäsen ainakin on riippuvainen toisista perheenjäsenistä? Suurvaltojen harha on juuri ollut siinä, että ovat käsittäneet vapauden merkitsevän vallattomuutta.

Tulevaisuudessa ei yhdenkään kansan pidä ajatella vapautensa olevan siinä, että se „saa tehdä mitä tahtoo.” Päinvastoin vapaus on siinä, ettei tahdo tehdä mitä ei saa, ja kansojen keskinäinen vapaus on sitä, etteivät tahdo tehdä toisilleen väkivaltaa. Sitä kansat itse eivät tahdokaan, ellei heitä johdeta harhaan. Luonnostaan kansat rakastavat vapautta ja ovat vapaita.

Suomen itsenäisyyden paras turva on siinä, että Suomi on aseeton ja siksi jää. Kun Suomi on vilpittömän rauhan rakentaja, silloin eivät toisetkaan sen rauhaa tahdo häiritä.

*

Leijonalippu näkyy saavan yleistä suosiota osakseen, enkä suinkaan aio kieltää sen kauneutta. Myös alistun tietysti tunnustamaan sitä Suomen lipuksi, jos kansani sen semmoiseksi hyväksyy. Mutta luulen sittenkin, että Suomen kansa tulevaisuudessa tulee valitsemaan itselleen toisen lipun ja toisen vaakunan. Leijonalipulla on se vika, ettei se ole suomalainen. Se ei ole edes suomalaisten keksimä. Ruotsin kuningas Juhana III teetti Suomelle ensimmäisen leijonavaakunan koristaakseen m. m. sillä isänsä, Kustaa I Vaasan hautaa. Juhana III oli kyllä nuoruudessaan Juhana herttuana Turussa Suomen ystävä ja suunnitteli paljon hyvää Suomen kansalle, joten meidän ei suinkaan tarvitse hävetä hänen meille antamaa vaakunaa. Mutta se on ikään kuin muukalaisen antama eikä ole syntynyt Suomen kansan omasta kalevalaisesta mielikuvituksesta. Sentähden uskon, että Suomessa vielä tulee kansallislippuna liehumaan esim. vaaleanvihreä tai sininen lippu koristettu vertauskuvalla eli vaakunalla, joka ei muistuta valtaa, vaan veljeyttä.

*

”Meillä on Kalevala-päivät, lasten päivät, työmiesten päivät, j. n. e., miksi ei meillä voisi olla musiikin päivä?” kysyi minulta äskettäin eräs vanha ystävä.

Niin, miksi ei? Kun rauha on palannut maailmaan, kun olot maissa ovat järjestyneet, kun henkisen viljelyn lippua korkealle kohotetaan, miksi ei silloin Suomessa omistettaisi erityinen päivä musiikille? Onhan Suomi soiton ja laulun vanha maa, soiton, joka on suruista saatu, murehista muovaeltu. Suomen kansan soitannollisuus on kotoisin kansallishaltiamme syvistä hengen kokemuksista, ja soiton kunniaksi vietetty päivä olisi samalla rakkauden osotus omaa deevaamme kohtaan.

Yksi päivä vuodessa, jolloin kaikkialla sekä kylissä että kaupungeissa, kokoonnuttaisiin laulun ja soiton säveliä kuuntelemaan ja itse mukana laulamaan! Päivä, joka ei olisi — kuten laulujuhlat — jalolle kilpailulle omistettu, vaan suorastaan pyhitetty itse taiteelle! Päivä, jolloin meidän kaikkien yksilölliset sielumme sävelten aalloilla kohoaisivat yhteissointuiseen hartaudentunnelmaan!

Lokakuun 21 p:nä täyttää Suomen Teosofinen Seura 10 vuotta. Seuran vuosikokous tulee tänä vuonna olemaan samalla kymmenvuotisjuhla. Vuosikokous onkin nyt hallinnon päätöksestä siirretty syksyyn ja pidetään tällä kertaa Helsingissä. Siihen mennessä on toivottavasti ravintokysymyksen onnellisesti ratkaistu.

*

Tyyni Nylundin kustannuksella Vaasassa on ilmestynyt *Henkítieteen tehtävä* ja sen „korkeakoulu” Schweitsissä. Tri Rudolf Steinerin esitelmä, suomentanut Adolf Nylund. Hinta 50 p.

Heinä- ja elokuu, s. 246–250

Elämme todella vallankumousten merkissä. Joka viikko tuo mukanaan uutta valtiollisen ja yhteiskunnallisen elämän alalla. Jos tänään iloitsemme vapauden ja edistyksen voitosta, saamme huomenna pelätä, että taantumus asettaa mustia sulkujaan vapaan kehityksen vuolaalle virralle. Purjehdimme kuin aavalla merellä, missä maata ei vielä näy. Milloin purjeemme on korkealla aallon harjalla, milloin syvällä laineen laaksossa. Mutta matkan suunta on tiedossa ja myrskyssäkin osaamme alustamme ohjata. Sillä tiemme kulkee kohti auringon nousua. Ja sentähden rauha on pohjimmalla sielussamme.

*

Ajalla, jolloin aineellinen olemassaolo päivä päivältä käy vaikeammaksi, tulee henkinenkin sivistys kalliimmaksi. Elintarpeita on vähäsen, ne kallistuvat ja työtä tekevän ihmiskunnan täytyy saada parempia tuloja: palkat nousevat. Samassa määrin nousevat kaikkien työntuotteiden hinnat, siis pakosta henkistenkin. Tulee kalliiksi sivistyttää sieluaan!

Kirjapainoalalla työskentelijän palkat ovat suuresti nousseet. Tämä vaikuttaa sekä kirjoihin että aikakautisiin julkaisuihin. Sanomalehtien ja aikakauskirjojen täytyy korottaa hintojaan.

Puhukaamme Tietäjistä. Viime vuoden aikana nousivat Tietäjän painatuskustannukset — paperin huonotessa — sadalla markalla kuukaudessa. En kuitenkaan nostanut Tietäjän tilaushintaa täksi vuodeksi, vaikka siitä oli kysymys, vaan ajattelin: „kärsiköön nyt Tietäjä ensin — ehkä paha aika menee ohi, — jos ei, niin tulkoon sitten tilaajienkin vuoro ottaa osaa taakan kantamiseen.” Paha aika ei ole vielä mennyt ohi, vaan päinvastoin käy yhä ankarammaksi.

Tästä numerosta lähtien Tietäjän painokustannukset taas nousevat vähintään sadalla kuudellakymmenellä markalla kuukaudessa ja tammikuusta alkaen on odotettavissa uusi nousu. Jokainen Tietäjän ystävä ja lukija ymmärtää nyt, että tilaushinnan nostaminen käy välttämättömäksi.

Tämän vuoden loppuun saakka menemme kuitenkin nykyisillä hinnoilla.

Painosta päin ehdotettiin, että Tietäjä ilmestyisi vuoden loppuun ainoastaan kahdella arkilla kolmen sijasta kuukaudessa. Mutta eräs Tietäjän ja minun jalomielinen ystäväni on ottanut korvatakseen tämän vuoden tappion, joten mitään muutosta Tietäjän koossa ei tarvitse tehdä.

Sitä vastoin ilmoitan nyt jo, että Tietäjän tilaushinta vuoden 1918 alusta on oleva kymmenen markkaa koko vuodelta, viisi markkaa puoli vuodelta — Amerikassa 2 1/2 dollaria ja 1 1/2 doll. Samalla ilmoitan, että hyvä on jo tämän vuoden aikana tilata Tietäjä vuodeksi 1918 — osaksi minun tähteni, osaksi sitä varten, että jos hintaa täytyisi vielä sitäkin suuremmaksi korottaa, ainakin ne kaikki, jotka jo jouluun mennessä ovat tilanneet, saavat Tietäjän 10 markalla.

Vaikka tämä hinnan korotus tuntuu suurelta nyt, ei se ole millään tavalla luonnoton. Pikemmin voisimme sanoa, että Tietäjä tähän saakka on ollut tavattoman halpa aikakauskirja, verrattuna toisiin aikakauskirjoihimme, jotka eivät kooltaan ole paljonkaan mahtavampia, kuten Valvoja, Aika, Finsk Tidskrift y. m. Niiden hinta on ollut noin Smk. 15:— vuodessa. Jos Tietäjän hinta nyt tulee pysymään Smk 10:— korvissa ja se ilmestyy ainakin 500 sivuisena, kuten tähänkin saakka, on se yhä vielä halpa aikakauskirja.

Sanon siis kaikille teosofisen maailmankatsomuksen, vapaan uskonnollisen tutkimuksen, salatieteellisen tutkimuksen, veljeysaatteen ja Tietäjän ystäville: älkäämme masentuko! Aika näyttää materialistiselta, mutta on pohjaltaan syvästi spiritualistinen! Se kaipaa totuutta, vapautta, uudestisyntymistä. Se kaipaa ihan-teita. Se kaipaa sitä elämänymmärrystä, jota nimitämme teosofiseksi. Pysykäämme siis edelleen väsymättöminä ja työellemme uskollisina. Vaikean ajan jälkeen tulee suuren onnen ja ilon aika. Siinä määrin kuin nyt taakkaa kannamme, siinä määrin tulemme sitten onnesta osallisiksi.

*

Tietäjä on saanut uuden vakituisen avustajan, josta paljon hyvää toivon. Hänen nimensä on painettu kansilehteen toisten vakituisten joukkoon. Ollen virolainen hän nykyään palvelee asevelvollisena Venäjän rintamalla. Olen kirjevaihdossa hänen kanssaan enkä malta olla painattamatta tähän pari otetta eräästä hänen kirjeestään. En ole sodan ystävä, mutta tunnustan, että elämä rintamalla voi vaikuttaa karkaisevasti sieluunkin — kun sielulla siihen on edellytykset. Näin kirjottaa maisteri A. V.:

„Täällä ihminen oppii pitämään vähäisenä yksityistä ja antamaan arvoa yleiselle. Hänellä ei ole täällä omaisia eikä omaisuutta ja hän tottuu pitämään kaikkia ihmisiä omaisinaan ja kaikkea omaisuutta ihmiskunnan yhteisenä. Hän ei ajattele omia pyrintöjään, vaan valtion ja muiden suurten kollektiivien pyrintöjä. Hän elää ankaraa ja kieltäytyvää elämää, kuten luostarissa. Samalla hänen pikku sanansa on vaikuttamassa maailman kohtaloiden muuttamiseen ja yhteiskunnan järjestämiseen tänä muutoksien aikana.

Hän näkee, että ihmiskunnan johtajat käyttävät aseinaan halpoja välikappaleita. Itsensä ihmiskunnan keskuudesta ottavat he voimat ihmiskunnan kohottami-

seksi. Täällä sivistymättömät ja raa'at sotilaat ovat luoneet historiaa ja muovailleet yhteiskunnan muotoja siten, miten ei kykenisi tekemään yksikään nero. Armeija, jonka tehtävänä on levittää kuolemaa ja orjuutta, on vakiinnuttanut elämän ja vapauden, ratkaisemalla vallankumouksen. Ovathan elämän lait kaikille yhteisiä. Teosofia voi saada liittolaisia sieltä, mistä ei osaa aavistaakaan.

Hän oppii ponnistamaan. Siviilielämässä hän semmoisiin ponnistuksiin ei kykenisi. Vaan täällä hän näkee voimansa suuremmiksi kuin mitä on ennen niistä ajatellut. Hän on ollut kivääriharjotuksissa ja toivonut jäntereittensä katkeavan tai halvaantuvan; hän on ollut päivystävänä kirjurina, työskennellen 24 tuntia yhtämittaa, vastaanottaen satoja ihmisiä ja papereita, jolloin pienimmästäkin erehdyksestä voi seurata rangaistus: vielä kaksi semmoista työvuorokautta ylitse määrän. — Eikä hän ole heikentynyt, vaan on vahvistunut.”

*

Olen viettänyt kesän Sammatissa ja olen yhä täällä. Olen kirjottanut broshyyrin „Mitä opimme sodasta ja vallankumouksesta?” ja pienemmän teoksen nimeltä „Uusi jumala”, joka esittää uuden elämänymmärryksen pääpiirteitä. Paraikaa kirjottelen kolmatta isompaa kirjaa, josta en kuitenkaan vielä tahdo mitään puhua.

Eräs rakas ystäväni on herättänyt minussa vanhan ajatuksen: ollappa nyt jokapäiväinen sanomalehti, joka olisi uuden elämänymmärryksen henkeen toimitettu! Suomen kansa elää kriittistä aikaa- ei yksikään sen henkisistä työntekijöistä saisi olla kykyjensä ja voimainsa takaa auttamatta kansaa tänä aikana, vaan jokaisen pitäisi taistella nousevan päivän ja paremman tulevaisuuden puolesta.

Vaikka olin kuvitellut oman tulevaisuuteni suhteen, että nyt saisin vetäytyä rauhaan — kirjottamaan ja kalevalais-salatieteellisiä tutkimuksiani jatkamaan, — sai tuo sanomalehtituuma sydämeni rajusti sykkimään. Taidan sittenkin olla vanha sota-ori, joka kuullessaan torven toitontaa on valmis suin päin hyökkäämään taisteluun. Koska sanoin, että jos semmoinen lehti saadaan aikaan, niin suostun alussa palvelemaan sen päätoimittajana tai ainakin *spiritus rector*’ina.

*

Meillä on odotettavissa jouluksi mieltäkiinnittävä kirja-uutuus. Tunnettu teosofinen kirjailija *J. R. H.* saa ehkä siihen mennessä valmiiksi uuden laajemman teoksensa, joka selittää *Ilmestyskirjaa* teosofian valossa. Moni on minultakin vuosien vieressä kysynyt, eikö mainittua raamatun kirjaa voitaisi selittää teosofisesti. Olen vain vastannut ylimalkaan, sillä minulla ei ole ollut tilaisuutta siihen syventyä. Nyt tietäjä julkaisee amerikkalaisen teosofis-salatieteellisen kirjailijan *James M. Pryse*’n selityksen *Ilmestyskirjasta* (alku oli viime numerossa) ja jouluksi ilmestynee suomalainen alkuteos. Nämä selitykset ovat riippumattomia toisistaan, sillä *J. R. H.* ei tunne *Pryse*’n kirjaa.

Oletteko lukeneet *Arvid Järnefeltin Kirkkopuheet*? Jollette, tilatkaa ne heti teos. kirjakaupasta. Hinta 75 p., postivapaasti 85 p. Vihtori Kosonen on tehnyt

palveluksen aatteen ystäville julkaistessaan nämä puheet, jotka sydämellisen yksinkertaisuutensa ja henkevän syvyytensä nojalla varmasti ihastuttavat kaikkia meikäläisiäkin.’ Sama kustantaja on myös julkaissut *Leo Tolstoin* mestarillisen raamatunselityksen *Evankeliumi* Arvid Järnefeltin suomentamana, josta niinikään huomautamme jalojen kirjojen ystäville. Sen hinta on Smk. 2:— postivapaasti 2:20.

*

Kummia kuuluu Indiasta. Lontoolaisen sanomalehden *Times*’in mukaan Madrasin kuvernööri on kieltänyt Mrs. Besantin, Mr. Arundalen ja Mr. Wadian ottamasta mihinkään kokoukseen osaa, puhumasta tai esitelmöimästä, kirjoittamasta tai painattamasta mitään; heidän yksityiskirjeensäkin ovat sensuurin alaisia; niinikään eivät saa oleskella kuin kuudessa määrättyssä paikassa (Adyar ja Madras ovat heiltä kielletty). Tämä on tapahtunut arvatenkin Mrs. Besantin poliittisen toiminnan takia, joka on tarkottanut Indian aseman parantamista. Kun ottaa huomioon, millä innokkaalla tavalla Mrs. Besant nykyisenkin maailmansodan kysymyksessä on puolustanut liittolaisvaltojen asiaa, täytyy todella sanoa, että kiittämättömyys on maailman palkka. Kerran Mrs. Besant on sanonut, että sota ei loppu, ennenkuin India saa *home-rule*’n (itsehallinnon). Eipä juuri näytä toivorikkaalta nyt! Kyllä kaikkien maiden kansat ja valtiot kaipaavat vallankumouksia.

*

Eräs selvännäkijä- ja näkyjen näkijä- ystäväni kirjotti minulle seuraavasti viime huhtikuulla:

”Vallankumouskesänä 1906 otin innokkaasti osaa vallankumoushenkeen ja -toimintaan, uskoen, että kai se nyt saa voiton. Valvoin monet yöt ja otin osaa kokouksiin, mutta kai ei silloin vielä ollut aika tullut. Kun Leo Tolstoi kuoli, ajattelin, että nyt kohta taas on samat ajat käsissä kuin 1906 — olen näet kova uskomaan, että vainajien maailmasta voi paremmin vaikuttaa asiain kulkuun kuin fyysillisestä. Meidän vanhat veteraanimme Kock ja Kurikka, jotka olivat mukana 1906, ovat myös kuolleet. Ehkä hekin ovat olleet mukana inspiroimassa Venäjän suursieluja, koska nyt on käynyt niinkuin on käynyt. Tässä työssä on muuten ollut mukana kolme mestaria, jotka toimivat koko vallankumouksen suurimpina voimina. Noin sata vuotta takaperin yrittivät Venäjällä saada sitä aikaan, mutta ei se silloin vielä onnistunut. Suomessakin yksi näistä persoonista toimii keskuudessamme. Jo aikoja sitten hän näytti minulle, kuinka ihana tulee olemaan meidän maamme. Kohta puoleen uskon paljon tämän henkimaailman ystäväni sanoihin. Suomen tulevasta hallitusmuodosta hän on näyttänyt minulle kaksi taulua. Toinen kuvasi Amerikan Yhdysvaltoja, toinen Sveitsiä. Näiden molempain mukaan rakennetaan Suomen hallitus, ja sotalaitos on samaan tapaan rakennettu.”

Syyskuu, s. 294–299

Viime vuosisadan kuluessa oli ehtinyt muodostua ystävällinen ja hyvä väli Suomen ja Venäjän välille. Suomen kansa oli unohtanut vanhan emämaansa Ruotsin ja alkanut pitää Venäjää luonnollisena isäntänään ja suojelijanaan, jonka turvissa se yhä vapaammin saisi kehittää omaa — venäläisestä suuresti poikkeavaa — sivistystään. Mutta vuosisadan viime vuosikymmeninä saivat asiat uuden käänteen. Panslavistinen Venäjä alkoi huomauttaa, että sillä olikin toisenlaiset ihanteet kuin Suomen kansalla; ei Venäjän suuressa valtakunnassa tarvinnut olla pikku valtoja omine sivistyksineen — siinä kaikki piti olla suurta ja yhtenäistä; Suomi, joka erottamattomasti kuului Venäjän valtakuntaan, oli sentähden liitettävä siihen sivistyksensäkin ja kansallisen elämänsä puolesta ja sanalla sanoen venäläistytettävä; Suomi sai heittää vanhat ihanteensa ja väistyä väkevämmän tieltä. Kansamme ei kuitenkaan suostunut muitta mutkitta tervehtimään uutta venäläistä politiikkaa. Se nousi vastarintaan, sitkeään, aseettomaan, passiiviseen vastarintaan, taistellen sanan ja ajatuksen voimalla niinkuin sen omat sankarit muulloin. Se luotti oikeuteensa, se pani toivonsa tulevaisuuteen. Sen itsetunto oli herännyt, se tiesi, että sorto oli väärä historian tuomion edessä, se tunsu henkensä koko vakaumuksella, että suuremmalla kansalla ei ollut oikeutta estää ja rajottaa pienen kansan elämismvapautta. Väkevämmän „oikeus” ei ollutkaan oikeutta. Ei suuri kansa ollut oikeutettu pientä kukistamaan tai sen maata vallottamaan. Missä oli oikeastaan se jumalallinen oikeus, jonka mukaan Suomi oli „erottamattomasti” kytkeyty Venäjään?

Kun nämä epäilykset heräsivät Suomen kansassa, silloin sen elämä alkoi tuntua raskaalta. Yhteys Venäjän kanssa kävi päivä päivältä sietämättömämmäksi. Ei suurlakkokaan tuottanut kuin hetken kevennyttä. Pian reaktioni sai uutta vauhtia, ja kun europpalainen sota alkoi ja Suomi, joka ei pienimmässäkään määrässä ollut mukana sitä sotaa päättämässä, joutui sen johdosta kärsimään sekä suunnattomia aineellisia vahinkoja että sanomatonta sielullista tuskaa ja häpeää, niin kärsimyksen malja oli ääriään myöten täynnä ja kansan henki voihki ja valitti salaa jumalalleen: „ota pois minulta tämä kalkki.” Mutta malja oli tyhjennettävä ja kansamme alistui kohtalon tahdolle.

Silloin yö äkkiä muuttui päiväksi. Venäjän kansa nousi ja heitti ikeen hartioiltaan. Tsaarivalta kukistettiin. Kansa oli vapaa, Venäjän valtakunnan kaikki kansat olivat vapaat. Ensi hetken huumaus oli mahtava. Niin suurta oli tapahtunut, että mikä tahansa viisas ja jalo teko tuntui mahdolliselta venäläisten taholta. Minullakin oli uneton yö. Yksi ainoa ajatus kummitteli aivoissani: nyt venäläisten sotajoukkojen täytyy heti vetäytyä pois Suomesta. Ja minusta tuntui, että tästä täytyy puhua jollekin, virkaa tekeväälle kenraalikuvernöörille tai väliaikaiselle hallitukselle. Mutta mikä poliitikko minä olin? Mitä arvovaltaa minulla oli? Eihän kukaan maailman mahtavista välittäisi tuntemattoman kirjailijan löpötyksistä. Ja vaikka minulla jo oli kirjoitettuna ajatukseni huhtikuun Tietäjää varten, pyyhin sen käsikirjotuksesta ja korjasin paikan, ettei näyttäisi, ikäänkuin minä tahtoisin viisaampia neuvoa.

En tiedä, olisiko tuo tuuma Suomen tyhjentämisestä sotaväestä silloin voinut

toteutua — arvatenkin se pätevältä taholta lausuttuna olisi herättänyt joko suurta myötätuntoa tai tuskallista hämmästyystä venäläisissä hallituspiireissä. Suomelle siitä epäilemättä olisi ollut onnea, sen me nyt olemme oppineet, katkerasti oppineet. Nälänhätä on ovella; ja meillä on ruokittavana satatuhansinen armeija. Onko ihme, jos kansamme siellä täällä rukoilee: viekää ihmisyyden nimessä pois nämä joukot!

Puoli vuotta ollaan nyt keinuttu tunteitten aalloilla, mutta ensi hetken innostukseen ei olla enää noustu. Päinvastoin ollaan tasaisesti luisuttu alaspäin uskossa venäläisten ihanteinen kestävyys. Ollisimme niin mielellämme seisoneet venäläisten kanssa rinnatusten taistelussa totuuden ja oikeuden puolesta, ihanteiden puolesta. Mutta me olemme todellisuuksien kansa. Me emme tyydy sanoihin, joissa ei ole tahtoa takana. Me vaadimme itseltämme ja toisilta, että sanat ovat elämää, että niissä on luova voima, että ne ovat tietäjän sanoja. Me aina odotamme, että sanat vievät tekoihin, että niissä pysytään, että ne ovat lupauksia. Jos puhumme ihanteista, aiomme niitä toteuttaa. Jos haaveilemme, ovat haaveemme ennustuksia. Koko sydämellämme olisimme vanhalla karaistulla tahdon sitkeydellämme työskennelleet Venäjän kansan kanssa käsi kädessä vapauden ja kansanvallan suurten ihanteiden puolesta. Nyt me sen sijaan olemme täynnä hämmästystä. Onko Venäjän kansa niin epävakaa? Heiluuko se aina toisesta äärimmäisyydestä toiseen, despotismista anarkiaan ja anarkiasta despotismiin? Eikö se voi tunteitaan hillitä eikä tahtoaan hallita? Eikö se osaa katsella elämän todellisuutta silmiin? Niin äkkiäkö se unhotti saavutuksensa, niin äkkiäkö se petti ihanteensa? Pitääkö siis uudistua Ranskan vallankumouksen moninaiset vaiheet ja tuleeko lopulta taantumus voittamaan? Silloin toivokaamme, että historian kulku ennen pitkää erottaa Suomen Venäjästä.

*

Suomen Nuorison Liiton äänenkannattaja „Pyrkijä” julkaisi viime numerossaan kirjotuksen otsakkeella „Kalevala ja kirjallisuuden historia ensi talven kotiopintoaineiksi.” Kalevalasta sanotaan siinä:

„Ja tällä hetkellä, jolloin Suomen vastaisia kohtaloita kirjoitetaan, on Suomen nuorison tärkeimpänä tehtävänä tutustua suomalaisen sivistyksen perustaan, Kalevalaan. Siitä voimme imeä sitä kansallishenkeä, jota nyt niin kipeästi tarvitaan.

„Kalevalaa tunnetaan oikeastaan liian vähän.

„Se ei ole suomalaisille läheskään sen arvoinen kuin kreikkalaisille oli Homeron runot. Ja yhtä läheinen sen pitäisi olla.

„Ensi talvena siis. Kalevalaa oppimaan! Tulloon se kirja Suomen nuorisolle yhtä rakkaaksi kuin se on maamme parhaimmistolle!

„Kalevalaa olisi opittava suoraan Kalevalasta, eikä mistään lyhennetystä laitteesta, sillä ne eivät ole sen arvoisia. Tarvitaan vain kykenevää lukujen johtajaa. Luullakseni jokainen kansakoulunopettaja voikin Kalevalan lukua ohjata, sillä kaikkihan me olemme seminaarissa Kalevalaan innostuneet.

«Kalevalaa ei voisi kotiopintolukuaineeksi ottaa aivan samoin kuin muita

aineita. Ensin olisi lyhyesti tutustuttava Kalevalan historiaan, sitten opittava tarkoin Kalevalan runomitta, sen rytmi, kaunistuskeinot ja niistä johtuva sanarikkaus. Oudot sanat selvitettäisiin lukiessa. Koko kirja olisi käytävä läpi harjotustilaisuuksissa, mutta väin valitut kohdat annettaisiin kotiläksyksi. Kauneimmat pätkät tulisi oppia ulkoa. Täten varmasti voitaisiin kalevalaista henkeä kasvattaa nuorisossa.”

Tästä ehdotuksesta semmoisenaan ei ole sanottava muuta kuin hyvää. Teosofit voivat ylpeillen viitata siihen, että he jo kauan aikaa ovat tunteneet Kalevalan arvon ja kehottaneet sitä tutkimaan. Teosofinen nuorisoliitto ja monet teosofiset looshit ovatkin kokouksissaan lukeneet Kalevalaa ja punninneet sen sisältöä, koettaneet sitä ymmärtää ja tunkea sen henkeen. Ja monen monta teosofista esitelmää on Kalevalasta pidetty. Että tämä Kalevalaan syventymishalu nyt alkaa levitä muuallekin kansassa, saattaa osaltaan olla seurauksena siitä intensiivisestä ajatustyöstä, mitä teosofit ovat vuosien vierieissä tehneet.

Olisi niin mielellään suonut, että „Pyrkijä” olisi edes viitannut teosofisiin Kalevala-selityksiin ja esim. „Kalevalan avaimeen.” Mutta ehkei „Pyrkijä” tunnekaan koko sitä puolta asiasta. Silloin täytyy surkutella aukkoa sen sivistyksessä ja toivoa, että se pian täytettäisiin.

Sillä epäietoista on, voiko Kalevala sellaisenaan herättää kestäväää innostusta Suomen nuorisossa. Niin kauan kuin sitä kaunotieteellisesti jaksaa ihailia, niin kauan innostus kyllä kestää — mutta sekin innostus herää vain valituissa. Mutta jollei nuoriso pääse selville siitä, että Kalevala on arvokas kirja paljon syvemmäsäkin merkityksessä, että sillä on arvonsa meidän omalle nykyiselle elämällemmekin, ei sen innostus kauan kestä. Pian Kalevala silloin muuttuu vanhanaikuiseksi lorukirjaksi, täynnä kauniita satuja, mutta myös luonnottomia mielikuvia, ja nuorison mieli kääntyy uudempaan ja tuoreempaan kirjallisuuteen.

Kuinka toista taas, jos nuoriso — kuten meidän teosofinen nuorisomme — herää ymmärtämään, että Kalevalan vanhat tarut ovat mysteriokieltä, että niitä voi tulkita, että niissä on korkea ja henkevä sisältö! Silloin Kalevala käy todella rakkaaksi kirjaksi, oppaaksi, johon käy käsiksi yhä uudestaan ja uudestaan. Kaikkien, jotka nyt tuntevat sekä teosofisen kirjallisuuden olemassaolon että Suomen Nuorison Liitolle tehdyn ehdotuksen ja kehotuksen, tulisi huomauttaa nuorille, kun Kalevalasta on kysymys, että heidän välttämättä on tutustuttava teosofiseen selitystapaan ja esim. „Kalevalan avaimeen”.

Ei riitä yksin seminaari-sivistys Kalevalan todelliseen ymmärtämiseen!

*

Painosta on ilmestynyt kirjottamani lentokirjanen „Mitä opimme sodasta ja vallankumouksesta?” Nimi osottaa, mistä kirjanen puhuu, ja sen hinta on 50 p.

Piakkoin ilmestyvät painosta Schurén kirja *Jeesus* ja Palomaan uusi huomattava teos *Kansallisuus ja kieli*.

*

„Oletko sinä aavistanut ja uskonut, että Suomen kansassa olisi niin paljon raakuutta kuin nyt viime aikoina on osottautunut olevan?” kysyi minulta eräs ystävä. „Olenhan kyllä tiennyt,” vastasin, „että kansassamme on raakuutta — olen siitä kirjottanutkin, — mutta hämmästyttävässä määrässä sitä nyt on ilmaantunut, kun kaikenlaisiin turhiin ja järjettömiin väkivaltaisuuksiin ryhdytään.”

Ellen uskoisi, että tämä raakuus sittenkin on pinnalla, että sisällä sentään ollaan ihmisiä, tai paremmin sanoen: että raakuus asuu yksilöissä, ei kansassa, vielä vähemmin kansallishaltiassa, — olisin kylläkin epätoivoinen. Mutta kun otan huomioon, että raakuus ei ole paljasta sivistymättömyyttä, vaan että se useinkin on syvän katkeruuden ilmaus, ymmärrän, että se häviää, sitä myöten kuin kansamme yksilöt oppivat enemmän luottamaan toisiinsa. Suuri onkin vastuu niillä, jotka istuvat tämän kansan asioita ohjaamassa ja hoitamassa, sillä kansamme on siksi paljon kärsinyt „herrojen” takia, että epäily ja sitä seuraava katkeruus on aina uhkaamassa kansan mielentilaa. Meidän yläluokkamme pitäisi tosiaan osottaa, että se tahtoo Suomen parasta, sillä nyt ei ole aika enää ajatella omaa itseään. Ja sosialistit — järjestynyt työväki, joka todella edustaa ajan ihanteita — hekin saisivat toisessa äänilajissa puhua „herroista”, eikä aina ajatella ja kuvitella niitä konniksi. Sillä mitä herratkaan ovat muuta kuin yksilöitä ja kansan jäseniä? Ja mihin kansan suuri räyhäävä joukko pääsisi ilman herroja?

Kaikki ovat paikallaan välttämättömät.

Lokakuu, s. 341–348

Teosofisen Seuran kunniakas presidentti, kaikille teosofeille rakas Mrs. Besant viettäneen nyt 70:nneen syntymäpäivänsä lokakuun 1 p:nä käytännöllisesti katsoen vankeudessa, vaikka hän asuikin omalla maatilallaan Nilghirivuoristossa. Kuten elokuun Tietäjässä kerroimme, hän on kielletty puhumasta, kirjottamasta, painattamasta mitään ja olemasta kenenkään kanssa kirjeenvaihdossa. Tätä ei voi kutsua muuksi kuin vankeudeksi. Sekä Englannin että Amerikan T. S:n hallinnot ovatkin kääntyneet hallitustensa puoleen anomuksilla, mutta nähtävästi toistaiseksi tuloksetta.

Mitä sitten Mrs. Besant on tehnyt? Hän on taistellut ja työskennellyt Indian itsehallinnon puolesta. Hän on korkealle kohottanut Indiassa juuri sitä kansojen vapauden ja itsemääräämisoikeuden lippua, jonka puolesta Englanti ja liittolaisvallat sanovat käyvänsä sotaa! Indian englantilaiselle hallitukselle ei ole kunniaksi tämä menettelynsä Mrs. Besantia kohtaan. Eikä se edes ole viisasta, sillä India tulee kuitenkin ennen pitkää saavuttamaan itsehallinnon. Mutta Mrs. Besantille on kunniaa, katoamatonta kunniaa, sekä hänen jalosta työstään että siitä palkasta, jonka hän nyt sai kiitokseksi työstään.

Niin haikeata kuin on ajatellakin, että vanhaa, viisasta ja työkykyistä ihmistä sorretaan ja kielletään epäitsestä toimintaansa jatkamasta — ainakin toistaiseksi, — niin iloista on samalla todeta, että Teosofisen Seuran henkevä pää ei ole poliittisessa toiminnassaan kulkenut maailman mahtavien laveata tietä, vaan sitä veljeyden ja vapauden kaitaa polkua, joka niin usein saa maailman vainon

osakseen. Ja sentähden me teosofit ympäri maailman iloitsemme hänen syntymäpäivänään ja toivomme hänen vielä monta vuotta saavan jatkaa siunauksellista työtään — jollei ennen, niin ainakin sitten, kun rauhan ja onnen aurinko taas hymyilee tälle ristiriitaisuuksien tähdelle.

*

„Rakastakaa vihollisianne”, sanoi Jeesus, tarkottaen tällä, ettei meidän tulisi rakastaa ainoastaan omia maanmiehiämme, vaan toistenkin valtakuntain kansalaisia. Nykyisenä aikana ihmisiä tässä suhteessa asetetaan kovalle koetukselle. Kun Buddhojen ja Boodhisattvojen oppeja sivuuttamalla kansat ovat keskenään mitä verisimmässä taistelussa, silloin on todella yksilöiden vaikea noudattaa noiden Suurten oppia, niin tutulta kuin se kaikuukin jokaisen ihmisen sydämessä. Unohdamme uudestaan ja uudestaan, että kaikki olemme saman isän — jumalan — ja saman äidin — maaemon — lapsia ja että veljesrakkaus keskenämme on mitä luonnollisin tunne ja perustuu mitä luonnollisimpaan suhteeseen. Näemme toisissamme vihollisia ja vihamiehiä, kavalia ja itsekkäitä olentoja, ryöväreitä ja rosvoja — eikä tämä näkemisemme perustu mielikuvitukseen, vaan kurjaan todellisuuteen. Elämme nyt maailmassa, jossa synkimmät ja alhaisimmat intohimot ovat päässeet valloille.

Ja kuitenkin tämä on vain toinen puoli asiasta! Sisimmässämme olemme kaikki ihmisiä ja kaikki veljiä keskenämme. Nuokin raa'at sotamiehet, jotka murhaavat, ryöstävät ja harjottavat kaikkea väkivaltaa, ovat vain juopuneet siitä vapauden, veljeyden ja ihmisarvon tunteesta, joka heiltä niin kauvan on ollut kielletty. Tunne nostaa ja paisuttaa sieluja, ja muutamia yksilöitä, jotka eivät jaksu hillitä sieluun tulvivaa henkistä voimaa, se vie väkivallan tekoihin. Mutta kantaahan aikamme kohdussaan juuri noita suuria aatteita. Vapauden ja veljeyden käsitteet leviävät ennen kuulumattomalla nopeudella ja vaikuttavat ihmisiin vakuuttavalla voimalla. Nyt aletaan niihin todella uskoa ja uskoa, että elämäkin olisi maan päällä järjestettävä niiden mukaan. Tietysti pelkokin nostaa kalpeat kasvonsa ja epäusko kuiskaa: kuinka olisi mahdollista, että itsekkäät, ahneet ja ryöstönhaluiset ihmiset osaisivat elää rauhassa ja veljeydessä keskenään ilman raudankovaa kuria ja järjestystä? Mutta iloinen usko ja sydämen toivo rientää vastaamaan: kyllä kurikin tulee, tulee entistä ehompi järjestys, kun emme vain polje emmekä kiellä itse aatteita!

Ja sentähden on hyvä keskellä kurjuutta muistaa, että aatteet hallitsevat maailmaa ja että ihmiset ovat keskenään veljiä.

*

Olen juuri lukenut kaksi mieltäkiinnittävää broshyyria. Toinen on J. Koskelan „Suomi itsenäisenä valtakuntana”, toinen Karl Tianderin „Ett ord om Finlands framtid”.

Edellisen kirjotuksen ponsi on, että Suomi tuli itsenäiseksi valtakunnaksi,

samassa kun Venäjän entinen keisari luopui hallituksestaan, ja että tämä tapahtui Suomen omien perustuslakien mukaan. „Mitä tulee siihen väitteeseen, että Hallitsijavalta olisi Suomeen nähden siirtynyt Venäjän väliaikaiselle hallitukselle, on tässä vastassa perustuslaki. H. M:n 2 §:ssä nimenomaan sanotaan: „Kuninkaan tulee hallita — — hänen eikä kenenkään muun — — —.” Y. V:kirjan 2 kohdassa sanotaan: „pidämme itseämme vapaina, lainkuuliaisina ja turvallisina *laillisesti kruunatun kuninkaan alamaisina.*” Ja koko Valtiopäiväjärjestys tunnustaa ainoastaan Keisari Suuriruhtinaan Suomen Hallitsijaksi. On jotkut viitanneet siihen, että perustuslaissamme puhutaan sijaishallituksesta, joka siis on lainmukainen. Mutta tässä tulee huomata, että perustuslain tarkoitus on silloin puhua ainoastaan hallituksesta, joka hallitsee *laillisesti olemassa olevan Hallitsijan* sijasta. Mutta nyt on asia niin, että laillinen Hallitsijamme on *luopunut* vallasta, joten siis täytyy pitää niin, että meillä tällä hetkellä *ei ole* laillista Hallitsijaa.”

Hra Koskela edelleen näyttää, että perustuslakiemme mukaan Eduskunnan tulisi kokoontua ja valita uusi hallitsija, niinkuin H. M:n 38 §:ssä säädetään. Tämä hallitsija — nimitettäköönpä häntä sitten Suomen Presidentiksi tai Suomen Suuriruhtinaaksi — olisi hra Koskelan mielestä valittava vain väliaikaisesti, s. o. siksi kunnes Venäjän olot ehtisivät tasaantua ja järjestyä ja Suomen kansa näkisi, tahtoisiko se pitää yhteistä hallitsijaa Venäjän kanssa ja tunnustaa omakseen Venäjän hallitsijan.

Historia kulkee kulkuaan ihmisten erehdyksistä huolimatta, mutta mieltä ylentävää on nähdä, että perustuslakimmekin ovat tien selväksi viitonneet.

Hra Tianderin ruotsinkielinen broshyyri on mieluista lukemista sille, joka soisi, että Suomen suhde itäiseen naapurimaahansa olisi veljellinen ja hyvä. Maantieteellisiin ja kauppaseikkoihin sekä Suomen sivistystehtäviin viittaamalla hän osottaa, kuinka kaikin puolin edullista on Suomelle itsenäisenäkin valtiona olla hyvissä väleissä Venäjän kanssa. Liikenne on meidän aikanamme maitse miltei helpompi ja vilkkaampi kuin meritse, ja meillä on pitkä itäinen maaraja Venäjää vastaan. Sodan aikana kauppayhteytemme Venäjän kanssa on kehittynyt erittäin vilkkaaksi — vientimme Venäjälle teki v. 1913 Smk. 110,000,000: — , mutta jo v. 1915 Smk. 200,000,000: — , — ja voi luonnonmukaisesti edelleen kehittyä sodan jälkeen. Viemme Venäjälle jalostettuja puutavaroita, paperia, teollisuus- ja maataloustuotteita ja tuomme sieltä mitä tarvitsemme, viljaa, vihanneksia, öljyä j. n. e. Sitä vastoin on kauppayhteys länsi-Europan kanssa sodan aikana huvennut sangen vähäksi eikä sen tarvitsisi mainittavasti kasvaa sodan jälkeen, jos tyydyimme sieltä tuomaan maahamme vain semmoista kuin kahvia y. m. siirtomaantavaroita, koneita, kutomatarvareita — tupakit ja väkijuomat voisi vaikka jättää, arvelee tekijä. Mitä taas Suomen kulttuuri tehtäviin tulee, emme saa unohtaa, että Venäjällä asuu suuria määriä suomensukuisia kansoja, joiden sivistyttämiseen meidän tulisi ottaa osaa; jos ne kaikki oppisivat suomea lukemaan, olisi äidin kielisellä kirjallisuudellamme laaja lukijakunta rajojemme ulkopuolellakin.

Tekijän reippaasti kirjotetussa broshyyrissä on kohta, jota jäin pitkäksi hetkeksi miettimään. Elävästi hän kuvaa, mihin naurettavan häpeälliseen ja kurjaan asemaan Suomi joutuisi, jos ei sillä olisi omaa sotalaitosta. Jos Suomi on yhteydes-

sä Venäjän kanssa ja antaa Venäjän joukkojen puolustaa maata, saa Suomi maksaa kymmeniä miljoonia vuosittain ja nöyränä tyytyä siihen, että maamme on tulvil- laan venäläisiä sotajoukkoja rauhankin aikana. Jos Suomi taas on itsenäinen, mutta aseeton valtakunta, saa se elää ainaisessa pelossa, joutua (esim. Belgian tavalla) sotivien suurvaltojen tallattavaksi. Sitä vastoin laskee hra Tiander, että oma suomalainen sotalaitos ei tulisi maksamaan maallemme kuin vähän toista- kymmentä miljoonaa vuodessa ja kokemushan on todistanut, että asevelvollisuus on paras kansan kasvattaja kuriin, järjestykseen, isänmaanrakkauteen ja itsensä unohtamiseen.

Olkoon niin. Toisella kannalla tässä kysymyksessä minä aina olen ollut. Tekisi mieleni sanoa, että hra Tiander on oikeassa vanhojen oikeuskäsitteiden ja vanhan maailmankatsomuksen kannalta. Mutta kun se uusi päivä on noussut, jonka kirkkaassa valossa kansat häpeävät järjetöntä verenvuodatusta samoin kuin muita pimeydentöitä, silloin tekisi mieleni uskoa, että maailman kansatkin voivat riisua aseensa ja sovittaa riitansa ihmisten tavalla. Sillä voiko veljeys ja vapaus koskaan toteutua murhaajien ja ryövärien kesken? Veljeys ja vapaus ovat kuitenkin nyt niitä voima- ja henkivirtoja, jotka kulettavat kansoja mukanaan. Niiden virtojen tieltä häviävät ja niiden pyörteisiin temmataan mukaan sekä elähtäneitä ennakko- luuloja että vanhentuneita laitoksia.

*

Enimmin minua huolestuttaa tilanne omassa maassamme. Perisyntimme, eri- mielisyys, on taas vallalla. Työväki on porvareita vastaan ja porvarit työväkeä. Vihaa, kateutta, pahansuomusta, katkeruutta on ilmassa. Tämä on tosiaankin häpeällistä.

Kohtalo on avannut meille suunnattomia mahdollisuuksia kehitykseen ja vaurastumiseen ja me istumme riitelemään, epäilemään ja estämään toisiamme. Lepävätkö todella „kirot” tämän kansan päällä? Eikö täällä ole vanhurskaita ja epäitsekkäitä ihmisiä? Eikö täällä ole sivistyneitä, jotka tahtovat työskennellä kansansa hyväksi, eikö täällä ole kansaa, joka oivaltaa sivistyksen arvon?

Jos vain pyrimme siihen, että „työtä tekevän” kansan palkat nostetaan „herro- jen” palkkoja korkeammiksi, mitä sillä voitamme? Aineellista hyvinvointiako? Tuskin kansa voi paremmin kuin ennen, sillä kaikkien tavaroiden hinta nousee samassa mitassa. Ainoa, minkä voitamme, on, että sivistys tulee kalliimmaksi. Henkiset työntekijät jäävät nälkää näkemään — no, he ovat siihen tottuneet, sillä sitä he kaikkina aikoina ovat saaneet tehdä, — mutta ei siinä kyllin. Itse henkinen työkin kärsii samassa mitassa kuin aineellisuus lakkaa sitä palvelemasta, ja henki- sen työn tuotteet käyvät yhä kaalliimmiksi ja vaikeammiksi hankkia.

Siitä sydämeni iloitsee, kun se näkee, että kansa vaatii sivistystä. Pyytäkäämme kouluopetusta, kasvatusta, sivistystä, kaikkea henkistä vapautta ja kehitysmah- dollisuutta — pyytäkäämme tätä kaikille! Heittäkäämme vihat ja katkeruudet, taistelut ja riidat. Oppikaamme yksimielisiksi.

Sillä viisaus sanoo: herää sinä Suomen kansa, keskittyneeksi, voimakkaaksi ja

yksimieliseksi yksilöksi! Historialliset tehtäväsi sinua odottavat. Mutta niihin sinä et kykene, jos sisäisesti olet ristiriitainen ja rikkirevitty.

*

Skandinavian (Ruotsin-Tanskan) Teosofisessa Seurassa on herännyt kysymys Seuran äänenkannattajan *Teosofisk Tidskrift*'in lakkauttamisesta; aikakauskirja tuottaa näet tappiota, tuntuvaa tappiota nykyisenä kalliina aikana. Teosofisk Tidskrift on kuitenkin elänyt 27 vuotta! On m. m. ehdotettu, että T. S. julkaisisi ainoastaan jäsenlehden, ja että varsinainen aikakauskirja toisella nimellä siirtyisi yksityisten käsiin.

Tämän johdosta muistuu mieleeni, mitä ajattelin ja sanoin jo v. 1900—1901, jolloin työskentelin Ruotsin Teosofisessa Seurassa ja m. m. kirjottelin Teosofisk Tidskriftiin. Mielestäni oli hankala järjestys, että toimittajan tai toimittajien ohella oli toimituskomitea, joka valvoi aikakauskirjan sisältöä. „Tällä tavalla”, sanoin, „Teosofisk Tidskrift kyllä pysyy arvokkaana sisällöltään, mutta siltä puuttuu elävä persoonallinen henki, joka sille ystäviä voittaisi. Se ei koskaan pääse suuresti leviämään ulkopuolelle Seuraa, niinkuin se varmasti tekisi, jos sillä olisi toimittaja, joka saisi omistaa sille aikansa ja tarmonsaa.” Näkökantani voitti kyllä hyväksymistä, ja Teosofisk Tidskrift tarjottiin minulle: T. S. olisi kustantajana, P. E. hyvin palkattuna toimittajana. (Tarjous oli sangen houkutteleva, kun muutenkin viihdyin hyvin Tukholmassa, mutta mikä lie ollut isänmaanrakkaus, joka veti köyhään Suomeen, niin että kieltäydyin ja lopullisesti ryhdyin työskentelemään suomalaisen teosofian puolesta.) Asiat jäivät kun jäivätkin ennalleen Ruotsissa, ja nyt on tullut rakkaan Teosofisk Tidskriftin kriittinen hetki. Toivon kuitenkin, että vanha arvokas aikakauskirja pulastaan pelastuu ja saa jatkaa työtään edelleen kuten tähänkin saakka. Mutta periaatteessa olen yhä sillä kannalla, että seurojen ja komiteojen ei pitäisi toimittaa muita kuin virallisia julkaisuja. Ihminen rakastaa luonnostaan kaikkea persoonallista ja kuta persoonallisempi jonkun kirjallisen tai taiteellisen tuotteen sävy on, sitä enemmän se viehättää, sitä syvemmin se vaikuttaa.

*

Suurella mielihyvällä ja ilolla julkaisen tässä numerossa Väinö Valvanteen eloisan ja sisältörikkaan esitelmän „Teosofisen liikkeen tuleva kehitys”, jonka hän piti Viipurin vuosikokouksessa viime vuonna. Alleviivaan hänen sanojaan joka kohdassa, paitsi mitä koskee sotaa ja politiikkaa, ja toivon, ettei hän eikä kukaan lukija pane pahakseen, että tässä huomautan parista periaatteellisesta seikasta, joista ennenkin olen puhunut. Toinen on se, että mielestäni Teosofinen Seura edelleenkin on pysyvä syrjässä politiikasta. Tämä ei estä Seuran jäseniä ottamasta osaa valtiollisiin rientoihin ja yhteiskunnallisiin puuhiin, mikäli heillä niihin on kykyä, taipumusta ja tilaisuutta. Mutta Seura semmoisenaan ei saa edustaa mitään muodollista ohjelmaa valtio- ja yhteiskuntapolitiikan alalla. Seuran henki viittaa

vapauteen ja veljeyteen. Seura kasvattaa jäseniään vapaiksi ja veljellisiksi yksilöiksi. Riittääköön se. Toinen kohta on kysymys sodasta ja nykyisestä maailman sodasta. Olen jo ennen sanonut, etten parhaimmalla tahdollanikaan saata nähdä nykyisessä sodassa „valkoisten” työtä toisessa leirissä, „mustien” toisessa. Minusta kaikki sota on mustaa — kyllä silti välttämätöntä, koska se aiheutuu ihmisten ja kansojen itsekkyydestä, — eikä valkoinen voima ole muualla kuin yksilöiden, uhrautuvien ja velvollisuuttaan täyttävien yksilöiden rannoissa sekä niissä aatteellisissa voitoissa, mitkä aina suuria kärsimyksiä seuraavat. Jos salatieteilijät liikkessaan näkymättömässä maailmassa näkevät valkoisen vain omalla puolellaan, mustan taas „vihollisen” puolella, osottaa tämä, että hekin ovat kansallisten ja isänmaallisten tunteiden eksyttämiä, mikä seikka ei ketään ihmetytä, koska Mes-taritkin rakastavat omaa maataan ja omaa kansaansa hiukan, hiukan enemmän kuin toisia. Ainoa todella henkinen suhde sotaan ja verenvuodattukseen on nähdäkseni Buddhan ja Kristuksen kanta: älkää ollenkaan tappako, älkää ollenkaan sotiko. Ja kyllä ihminen sellaisenkin ihanteen puolesta voi olla tilaisuudessa kuolemaan!

*

Tietäjän avustajasta Antti Vennasta olin tahtomattani antanut joitakin vääriä tietoja, joita hän kirjeessä minulle oikaisee seuraavin sanoin:

„En ole virolainen. Nimi Venna on puhtaasti suomalainen. Suomessa löytyy nimiä: Venna, Vennola, Vennäkoski, Vennervirta. Vironkielessä löytyy kyllä sana venna, mutta se on genetiivi (veljen). Nimet ovat nominatiivissa, mutta se on tässä tapauksessa vend (veli). Äitini ja isoäitieni nimet ovat kaikki suomalaisia nenn-päätteisiä. Olen Inkerin (Pietarin läänin) suomalainen. Lukumme on n. 120,000. Matti Kurikka oli „yksi meistä”. Olemme Venäjän alamaisia ja asevelvollisia. Väärinkäsitys lienee johtunut siitä, että nykyinen kotini, jonne olen tilannut Tietäjän, on Vironmaalla. — Enkä ole maisteri. Koulusivistykseni rajottuu opettajaseminaariin ja kirjanpitokursseihin. Opettajana en ole toiminut, vaan olen toiminut kirjanpitäjänä ja kielenkääntäjänä. Väärinkäsitys lienee johtunut siitä, että Tietäjän tilausotteessa „Ustj-Narova. A. Venna” kuulostaa melkein kuin „maisteri Venna” (ustjnaromaister.)”

Ei niin, mutta Suomessa kutsutaan usein opettajaa maisteriksi. Pari vuotta sitten kuulin puhuttavan herra Vennasta — tietysti „opettajana” — ja siihen nojaten arvatenkin alitajuntani vei muistini harhaan.

A. V.

*

Painosta ovat nyt valmistuneet seuraavat uudet kirjamme:

Jeesus, kirj. *Edouard Schuré*. Hinta Smk. 2: 50. Kuuluu sarjaan „Suuret vihityt”, josta on suomeksi julkaistu saman tekijän „Pytagoras.”

Kansallisuus ja kieli, kirj. *Veikko Palomaa*. Hinta Smk. 2:— . Sangen pirteästi kirjoitettu katsaus „Suomen kansan henkisluontoisuuteen”.

Uusi jumala, kirj. Pekka Ervast. Hinta Smk. 2:— . On n:o 1 uudessa sarjassa „Uusi elämänymmärrys”.

Marraskuu, s. 390–395

Tietäjän joulukuun numerosta otetaan tavallista suurempi painos. Sitä nimitetään *Tietäjän joulunumeroksi 1917* ja se tulee sisältämään parhaasta päästä kirjoituksia, jotka sopivat luettaviksi kaikille, semmoisillekin, jotka eivät ole teosofiaan tutustuneet. Se tulee olemaan teosofinen propagandanumero, joka lyhyin piirtein tekee selkoa teosofisista aatteista ja siis myös Tietäjän ohjelmasta. Se sopii sentähden erittäin hyvin Tietäjän näytenuumeroksi, ja Tietäjän ystävät voivat käyttää sitä Tietäjää levittäessään. Kun se leviää maailmalle teosofiaan perehtymättömienkin kesken, on otaksuttava, että ainakin osa näistä uusista lukijoista tilaa Tietäjän ensi vuodeksi. Kehotan siis Tietäjän ystäviä levittämään Tietäjän joulunumeroa!

Tietäjän joulunumero 1917 maksaa postivapaasti Smk. 1:— (25 senttiä). Se on tavallisen Tietäjän kokoinen ja lähetetään ilman muuta Tietäjän tilaajille, koska se on Tietäjän joulukuun numero. Sitä on jo tilattu erikseen puolitoista tuhatta kappaletta.

Lähetän tämän mukana tilauslistan. Odotan tilauksia mahdollisimman pian, viimeistään joulukuun 5 päivän tienoissa, että tiedän määrätä painoksen suuruuden. Asiamiespalkkio: viidestä maksetusta tilauksesta saadaan kuudes ja seitsemäs ilmaiseksi, toisin sanoen: viidellä markalla (doll. 1: 25) saa seitsemän kappaletta Tietäjän joulunumeroa, 10 mk:lla (doll. 2: 50) 14 kpl., 20 mk:lla (doll. 5:—) 28 kpl., 100 mk:lla (doll. 25:—) 140 kpl. j. n. e.

Pyydän samalla huomauttaa Tietäjän tilaamisesta ensi vuodeksi. Joulunumeron mukana lähetetään tilauslista sitä varten. Tilaushinta on kuten tunnettu Smk. 10:— koko vuodelta, Smk. 5:— puolelta vuodelta, Amerikassa 2 ½ dollaria ja 1 ½ doll.

*

Avatessani Suomen Teosofisen Seuran kymmentä vuosikokousta sunnuntaina lokakuun 21 p:nä klo 9,15 aamulla Bulevardin 7:ssä, joka tilaisuutta varten oli köynnöksillä ja kukilla ja suurella maalatulla Suomen haltia-lipulla koristettu, sanoin, että tämä kokous oli pidettävä „viisauden merkissä” ja että osanottajien tuli mietiskelyssä anoa ymmärrystä ja mieltä oikein ratkaistakseen niitä moninaisia kysymyksiä, joita kokoukselle esitettäisiin. Kun nyt perästäpäin ajattelen kokouksen menoa, tuntuu minusta, että pitkien ja joidenkuiden mielestä ehkä väsyttävien ja kriittisten keskustelujen jälkeen tultiin niin hyvin tuloksiin kuin yleensä tällä hetkellä saattoi toivoa. Monta tähdellistä ja Seuramme vastaiselle toiminnalle tärkeätä päätöstä tehtiin tuossa kolme päivää kestävässä vuosikokouksessa.

Ensinnäkin ylishteeriyden suhteen. Hoidettuani tätä virkaa kymmenen vuot-

ta umpeen olin jo ennen kokousta jyrkästi kieltäytynyt jälleenvaalista. Tein sen uudestaan kokouksessa, kun edustajat taas tuntuivat yksimielisesti toivovan, että pysyisin virassani. Minun kanssani erosi vanha hallinto, ja johtoasemiin valittiin nyt uudet henkilöt kokonaan. Vilpittömästi iloitsin uuden hallinnon kokoonpanosta, joka tuntui lupailevan paljonkin vastaisen ripeän ja virkeän toiminnan varalta. Ylisihteeriksi tuli tohtori W. Angervo Mikkelistä, varapuheenjohtajaksi kirjailija Väinö Vaivanne, taloudenhoitajaksi maisteri Hugo Vaivanne, looshisihteeriksi herra Yrjö Kallinen Oulusta, muiksi jäseniksi tuomari Unto Nevalainen, herra Yrjö Lehtinen ja rouva Kyllikki Ingnatius. Minulle persoonallisesti vuosikokous teki suuren kunnian valitessaan minut Suomen T. S:n kunniajäseneksi ja suodessaan minulle arvonimen „perustaja-ylisihteeri”. Muutamat ystävät valmistivat minulle suuren ilon lahjottaessaan minulle kalliin, briljantilla koristetun kultakellon.

Tärkeitä olivat myös päätökset virallisen jäsenlehden perustamisesta ja T. S. Kannatusliiton varojen asettamisesta yksinomaan hallinnon käytettäväksi. Jäsenlehti ilmestyy ensi vuoden alusta joka toinen kuukausi ja sen kustantamiseksi otetaan jäseniltä ylimääräisenä verona: irtojäseniltä Smk. 2: 50, looshijäseniltä Smk. 2:— T. S. Kannatusliiton varat olivat ennen minun käytettävissäni teosofisen propagandatyön hyväksi, nyt on asetettu erityinen „kannatusrahaston sihteeri”, joka esittää hallinnolle kaikkia propagandatyötä koskevia asioita ja ehdotuksia. Vuosikokouksessa sai niinkään virallisen kasteensa viime marraskuussa Helsingissä perustettu Veljesrahasto, jonka tarkoituksena on auttaa etupäässä Seuran jäseniä lainoilla ja lahjoilla heidän tilapäisissä persoonallisissa tarpeissaan. Sitäkin rahastoa hoitaa hallinto ja sen yhteydessä olevia kysymyksiä esittää hallinnolle „veljesrahaston sihteeri”. T. S. hallinto on täten ministeristön kaltainen, jonka useimmilla jäsenillä on omat salkkunsu: puheenjohtaja, varapuheenjohtaja, taloudenhoitaja, looshisihteeri, kannatusrahaston sihteeri ja veljesrahaston sihteeri.

Toisia kauas kantavia päätöksiä olivat: päämajan liittäminen T. S. yhteyteen sen lailliseksi omaisuudeksi ja Kustannusliikkeen muodostaminen osakeyhtiöksi. Näiden asioiden järjestely on vielä keskeneräinen. Kustannusosakeyhtiön osakaat kokoontuvat perustavaan kokoukseen Helsingissä marraskuun 18 p:nä.

Vuosikokouksen yhteydessä oli kaksi juhlatilaisuutta: Teosofisen Seuran kymmenvuotisjuhla ja Idän Tähtien iltama. Molemmat pidettiin vanhalla ylioppilastalolla, ja sekä matinee että iltama oli houkutelut Kansan Näyttämön avaran katsomon täyteen yleisöä. Edellisen ohjelmaan kuului: alkusoitto viululle, sellolle ja pianolle (Lepo Laurila y. m.), P. E:n esitelmä Lutherin uskonpuhdistuksesta, Dagmar Parmas-Saarnion soololaulua, Jussi Snellmanin sepittämä ja lausuma runo, Lepo Laurilan viulusoolo, prof. V. Heikelin puhe ruotsiksi sekä Dagmar ja Yrjö Saarnion duetto. Idän Tähtien iltaman ohjelmassa oli Ero Saaren viulusoolo, tri W. Angervon sepittämä ja lausuma prologi-runo, Väinö Valvanteen tervehdyspuhe, P. E:n esitelmä Kristuksen tulosta, Anna Angervon soololaulua, Aleksis Kiven näytelmä „Lea”, Hilda ja Aapo Pihlajamäen, Jussi Snellmanin, Kosti Elon ja Jukka Kuusiston esittämänä, sekä lopuksi Axel von Kothenin kantaatti „Mestaria oottain” sooloille, kööriille ja pianolle (Anna ja Willie Angervo, T. S. N. L:n

sekakuoro Heikki Halosen johtamana y. m.). Syvän ja unohtumattoman vaikutuksen teki Kiven ihana „Lea” teosofisten taiteilijain tulkitsena. Siinä todella Kivi osottautuu kaiken muun ohella myöskin suomalaisen kaunokirjallisuuden ensimmäiseksi suureksi nykyaikaiseksi mystikoksi. Niin psykologisen sattuvasti hän kuvaa Lean sisäisiä voittoja ja hänen isänsä järkyttävää kääntymystä, antaen Jeesuksen kaikkivoittavan hyvyyden vaikuttaa niiden aiheuttajana.

Kymmenes vuosikokous oli kukkurallaan virallisia keskusteluja, joten aikaa ei jäänyt yhtään vapaaseen seurusteluun. Sitä varmaan monet kaipasivat! Olihan sentään aatteellistakin keskustelua kahdesta kysymyksestä: veljeys ja kansanvalta (alusti Väinö Vaivanne) sekä rauhanaate (alusti Otto Mölsä). Olihan myös esitelmä Hugo Valvanteelta aineesta „buddhanusko” ja „kysymysilta”, jossa P. E. vastasi kysymyksiin.

Kaikissa keskusteluissa ilmeni kuin kaksi suuntaa: nimittäisinkö niitä ulospäin pyrkiväksi ja sisäänpäin syventyväksi? „Vanhaa” sisäänpäin syventyvää suuntaa edustin m. m. minä, „uutta” toiminnanhaluista nuoret nousevat voimat. Loppujen lopuksi tultiin kuitenkin siihen tulokseen, ettei mitään voittamatonta eroa ollut näiden „suuntien” välillä. Ylisihteeri Angervo ehdottikin, ettei puhuttaisi enää „vanhasta” ja „uudesta suunnasta”, vaan ymmärrettäisiin, että kaikki kuului teosofiseen työhön ja kaikelle oli arvo annettava.

*

En ole paljonkaan tiennyt Mrs. Besantin työstä Indiassa enkä yleensä Indian valtiollis-yhteiskunnallisista oloista. Englannin politiikkaa on aina kehuttu maailman vapaamielisimmäksi ja inhimillisimmäksi hallitustaidoksi ja kun Mrs. Besantin aina on puolustanut Indian yhteyttä Englannin kanssa, olen kuvitellut, että Englanti kaikella tavalla koetti sivistyttää Indiaa, joskin se oli puolueellinen ja erehtyi siinä, ettei se antanut täyttä tunnustusta kasvatuksessa Indian omille uskonnoille ja omalle uskonnolliselle elämälle. Nyt olen kuitenkin ymmärtävinäni, ettei Englannin menettely Indiaa kohtaan ole ollut inhimillinen sen enempää kuin vapaamielinenkään, ja Mrs. Besantin väsymätön työskentely Indian yhteiskunnallisen elämän ja valtiollisen aseman kohottamiseksi saa vallan uuden valaistuksen.

Käsiini sattui äsken Ruotsissa julkaistu broshyyri *Self government for India* (Itsehallintoa Indialle), jonka on toimittanut „Indialaisen Kansalliskomitean” euromalainen keskus. Kirjanen sisältää muutamia puheita (m. m. Mrs. Besantin), joita pidettiin Indian kansalliskokouksessa Lucknowissa joulukuulla 1916, ja joitakuita tilastollisia tietoja poimituina erilaisista virallisista lähteistä. Kaikki puheet vaativat voimakkaasti ja yksimielisesti itsehallintoa Indialle, selostaen syyt tähän vaatimukseen, ja tilastolliset tiedot paljastavat merkittäviä seikkoja Indian sisäisistä oloista. Mainitsen muutamia.

Indian väestö on 315 miljoonaa, niistä 244 miljoonaa välittömästi Englannin vallan alla. Seuraavat numerot koskevat brittiläistä Indiaa ja sen 244 miljoonaa alamaista.

Näistä ovat 6 % lukutaitoisia, s. o. miehistä 11 %, naisista 1 %. (Suomessahan miltei kaikki osaavat lukea!)

Indialaisen tulot tekevät keskimäärin 2 puntaa (Smk. 50:—) vuodessa.

Maavero nousee useinkin 65 %:iin maan tuottamista nettotuloista. Verot ovat katovuodenkin aikana samat. Katovuonna 1912—1913 esim. oli maanviljelystuotteiden koko arvo 54 miljoonaa punttaa; siitä meni veroina valtiolle 21 miljoonaa punttaa.

On laskettu, että viimeisen 75 vuoden aikana Englannin hallitus on kiskonut Indiasta vuosittain 30 à 45 miljoonaa punttaa, s.o. 750 à 1,125 miljoonaa markkaa, joista Indialle ei ole tullut mitään vastaavaa! Eikä tähän ole luettu, mitä yksityiset kaupanteoissaan y. m. tavalla ovat Indiasta voittaneet.

Suunnattomien verojen ja kiskomisten kautta Indian kansa on yhä köyhtymässä ja nälänhätä on viime aikoina tullut kroonilliseksi ilmiöksi. Viime vuosisadan aikana kuoli 32 miljoonaa ihmistä nälkään, niistä 19 miljoonaa vuosina 1891 — 1900. Nämä nälänhädät eivät aiheudu ruoan vaan rahan puutteesta. Katovuonna 1912—1913 esim. vietiin Indiasta ruokatavaroita 1,300 miljoonan markan edestä! Sir William Hunterin mukaan 40 miljoonaa ja William Digbyn mukaan 70 miljoonaa indialaista kulkee elämän läpi riittämättömästi ravittuna.

Indian köyhä kansa on niin sairauden runtelema ja heikontama, että noin 13 % väestöstä aina on sairaana ja että noin 5 miljoonaa kuolee vuosittain yksin kuumetauteihin. Väen lisääntyminen onkin vain 5,6 vuodessa 1,000 henkeä kohti. Terveystenhoitoon uhrattiin esim. vuonna 1916 ainoastaan puolitoista miljoonaa punttaa. (Sotilastarkotuksiin samana vuonna 23 miljoonaa punttaa.)

Nykyisessä sodassa India on lähettänyt satoihin tuhansiin nousevia joukkoja Englannin puolesta taistelemaan. Koko Indian kultavarasto on siirretty Englantiin ja Indian ruhtinaat ja kansa ovat saaneet maksaa satoja miljoonia puntia keisarillisiin sotarahastoihin, samalla kun nälänhädän vallitessa ruokavaroja on miljoonien puntien arvosta viety Englantiin.

Puhe- ja painovapaus on varsinkin viime 12 vuoden aikana ollut ankarasti rajoitettu.

Vuoden 1858 ja 1881 välillä Indian kansalta riisuttiin vähitellen kaikki aseet. Seurauksena tästä on ollut, että Indian kansa ei ole kyennyt puolustautumaan petoeläimiä ja ryöväreitä vastaan. Ruumiillinen ja siveellinen rohkeus on myös vähentynyt. Armeijaa pidetään yllä kansan terrorisoimista varten.

Indialaiset eivät pääse korkeampiin valtiovirkoihin ja heidän palkkansa ovat pienemmät kuin englantilaisten.

Tyytymättömyys Indiassa on suuri. Tuhansia on vangittu samalla tavalla kuin Mrs. Besant, satoja on hirtetty viime vuosina. *Sat sapienti*.

*

Jotkut Tietäjän ystävät ovat huolissaan kysyneet minulta, aionko luovuttaa Tietäjänkin uudelle kustannusosakeyhtiölle ja mahdollisesti poistua sen toimituksesta. Pyydän rauhoittaa heidän mieliään: semmoisia aikeita minulla ei ole. Tietäjä

pysyy edelleen omanani ja minä sen toimittajana.

Päinvastoin olen ajatellut, millä tavalla voisin Tietäjän sisältöä rikastuttaa ja kohottaa. Olisikohan eduksi, jos koettaisin julkaista enemmän oman kynäni tuotteita? Sensuuntaisia toivomuksia on kyllä eri taholta lausuttu. Itsekin mielelläni julkaisisin Tietäjässä yleensä kaikki mitä kirjoitan, mutta se edellyttäisi, että Tietäjän ekonomia olisi niin loistava, että minun kannattaisi niin tehdä. Tähän saakka olen saanut etsiä suurimman osan omista tuloistani muualta — luennoistani ja kirjoistani. Saa nyt nähdä, minkälaisiksi olot kääntyvät, kun Tietäjän tilaushinta on korotettu.

Ensi numeroon, Tietäjän joululehteen, jota levitetään erikseen, aion joka tapauksessa kirjoittaa useampia kirjoituksia.

*

Salaisen Opin luovutan sitä vastoin uudelle osakeyhtiölle. Ehkä sentähden on parasta, ettei sitä nyt tilata Tietäjän yhteydessä ensi vuodeksi; kun uusi vihko ilmestyy, se kyllä lähetetään etuannilla vanhoille tilaajille, ja ne, jotka sen jo ovat maksaneet, saavat sen tietenkin muitta mutkitta. Salaista Oppia on nyt painosta julkaistu kaksi nidettä toista osaa. Suomennos on siis puolivälissä. Kaksi nidettä vielä puuttuu toisesta osasta ja sitten koko kolmas osa, jaettuna sekin neljään niteeseen. Alkuaan olin laskenut, että Salainen Oppi olisi ollut valmiina suomeksi vuonna 1920, mutta siihen mennessä se tuskin ehtii valmistua. Ken elää, hän näkee.

*

Tietäjän viime numero oli jo painovalmiina, kun saapui tieto, että muuan innokas teosofi ja T. S:n jäsen, rouva *Anna Luikko* Joensuussa, äkkiä oli jättänyt maisen elämän ja siirtänyt kotinsa tuonelaan. Kaipaus on suuri sekä Joensuun teosofisessa looshissa, jossa Anna Luikko viime vuosina toimi puheenjohtajana, että hänen omaistensa ja ystäviensä piirissä, jossa hänen vilpittömän luonnollinen, iloinen ja sydämellinen persoonallisuutensa voitti kaikkien rakkauden. Kauniin lauluäänensä hän monta kertaa asetti teosofisen työn palvelukseen, viimeistään Bulevardin 7:ssä viime keväänä. Ja ne, jotka ottivat osaa ensimmäisiin teosofiisiin kesäkursseihin Kiteellä 1912, säilyttävät rakkaassa muistissa Orpolan vieraanvaraisen ja kaikkia auliisti palvelevan emännän.

Illoisiin näkemiin toisella puolella!

Joulukuu, s. 446—453

Mitä Suomi-aitimme nyt kaipaa, mitä meiltä odottaa? Rakkautta ja taasen rakkautta. Eikä rakkautta missään ylimalkaisessa ja personattomassa merkityksessä, vaan meidän rakkauttamme, sinun ja minun. Meidän tulee sielumme koko hehkulla rakastaa tätä armasta isänmaatamme, nyt kun sitä punnitaan jumalien

vaa'assa ja kun sen vastaisia kohtaloja määrätään. Vakavan raskas on nykyinen hetki. Onko rakkautemme Suomeen niin voimakas, että se oman rajotuksemme ja ahtautemme voittaa? Onko meitä rakastajia niin paljon, ettei Suomen kansa punnittuna havaittaisiin liian köykäiseksi?

Nyt jos koskaan tarvitaan teosofisen elämänymmärryksen läpituokemia ihmisieluja. Nyt jos koskaan tarvitaan oikeata, todellista ja puhdasta uskontoa. Kuulkaa te kaikki, jotka ette ole kadottaneet uskoanne hengen todellisuuksiin, vaan jotka usotte jumalaan — kutsukaa häntä millä nimellä haluatte — ja usotte järkähtämättömien lakien vallitsevan maailmassa sekä rakkauden olevan elämän korkeimman ja mahtavimman lain, kuulkaa te kaikki! Älkää antako päivän mennä maille — älkää kertaakaan, — ilman että hartaassa rukouksessa kuiskaatte itsellenne ja jumalalenne, että te rakastatte isänmaatanne ja sen kansaa ja toivotte onnen, itsenäisyyden ja vapauden aamun sille koittavan. Älkää antako viikkojen vierä, kuluu kuukausien, kertomatta uskostanne toisille, lohduttamatta masentuneita, rohkaisematta epäileviä, tarjoamatta teosofian valoa kansalle, joka pimeässä hapuilee. Nyt lähestyy suuren kylvön aika ja on jo. Ja suuren leikkuun aika. Missä maaperä on kylvölle otollinen, missä eloa on paljon. Mutta työmiehiä on vähän. Kuitenkaan ei kukaan teistä ole niin köyhä ja niin pieni, ettei hän kykenisi isänmaataan rakastamaan ja siunaamaan ja sen kansan puolesta rukoilemaan. Ei kukaan teistä ole niin vähätietoinen, ettei hän murusta henkisen tiedon leivästä voisi ojentaa sille, joka nälkään on nääntyä. Ei kukaan teistä, jotka usotte, ole hengen elämää niin vähän kokenut, ettei hän voisi kädellään viitata Kristukseen, kaiken hyvän perikuvaan, ja kehottaa eksyneitä palaamaan elämän tielle.

Nyt joulukellojen soidessa voisi ihme tapahtua. Kaikki sielut, joihin Kristus joko itse tai Suomen kansallishaltian muodossa on mystillisellä siivellä kosketanut, nouskoot jouluyön hartauden ylängöille ja yhtykööt ylistystä laulaen taivaallisten enkelein mahtavaan kuoroon: jospa silloin jumalallisen kuoron elävät sanat kaksiteräisenä miekkana tunkisivat läpi kansamme auran, erottaen sielun ja hengen sekä tuomiten sydämen ajatuksia ja aikeita! Jospa silloin se ihme tapahtuisi, että eripuraisuus ja viha, kateus ja katkeruus kaikkoaisi Suomen kansan sydäimestä ja tyhjyyden täyttäisi Kristuksen rakkaus ja rauha! Jospa ihmeistä suurin kerran saisi maan päällä toteutua!

Pitäkäämme siis kaikki rakkauden öljyä lampuissamme, ettemme nuku sinä yönä, kun Herra tulee.

*

Kuinka hyvin ymmärrän sitä tunnelmaa, joka huokuu seuraavasta kirjeestä, ja kuinka kiittollinen olisin, jos kyyneleillä voisi parantaa ammottavan haavan. Mutta nyt eivät riitä katumuksen kyynelet.

Näin kuuluu kirje, jonka sain:

„Voi niitä tuskan ja häpeän päiviä, joita olemme nähneet ja kärsineet! Suomalaiset miehet — tosin kyllä kehittymättömiä — venäläisten sotamiesten kiväärin olalla kuleksivat katuja pitkin, uhalla sulkien myymälöitä, konttoreita, jopa

virastojakin, vangitsevat syyttömiä ihmisiä, jotka tätä kirjoitettaessa vieläkin ovat pidätettyinä, — puhumattakaan murhista ja muista ilkitöistä. Inhottavaa on nähdä ja kuulla, kuinka he aseilla uhkaavat, jollei heitä totella, eikä ole mieltäylentävä näky, kun marssiva punakaartilainen joukko tekee kunniaa vastaantulevalle venäläiselle sotamiesosastolle, tuo samainen joukko, jonka sielussa on mitä fanaattisin viha omia kansalaisiaan „porvareita” vastaan. Ja tämä kaikki tapahtuu aikana, jolloin meidän mitä kansanvaltaisimmalla tavalla valittu eduskuntamme on koolla, jolloin on ollut erinomaisia tilaisuuksia laatia epäkohtia poistavia lakeja — niin vieläpä korkeimman, ratkaisevan vallan ollessa meidän hallussamme. Mutta eripuraisuutta, vihaa, epäluottamusta piti nytkin olla, jolloin olisimme voineet kansallisesti lämpimästi syttyä ja yhtyä.

Mikä onneton kansa tämä Suomen kansa onkaan! Kuinka paljo sillä on keskuudessaan huonoja, kehittymättömiä ja ilkeitä yksilöitä. Syvät rivit saavat nyt mieleisensä hallituksen, mutta on hyvin epäiltävää, kykeneekö sekään johtamaan koko kansamme onnellisemmalle, rauhan ja edistyksen tielle. Lähin tulevaisuus näyttää hyvin synkältä. Katkeruutta mielissä, sota raivoaa edelleenkin, Suomen valtion ja kunnan kassat tyhjäät. Kaiken taustana vakava nälänhädän uhka. Mieli väkisten masentuu. Mikä on pelastus tälle poloiselle kansalle, mikä sen kohtalo, onko sillä mitään kaunista tulevaisuutta!? Murheelliselta vain näyttää kaikki.

Helsingissä 19 p. marrask. 1917.

Eräs Tietäjän lukijoista.

*

Kuten jo yllä sanoin, tarvitaan nyt juuri uskoa ja rohkeutta, hellää sydäntä ja kirkasta, läpitukevaa katsetta. Suomessa täytyy nyt olla puolueettomia ihmisiä, jotka rakastavat vilpittömästi kaikkia kansan luokkia eivätkä katsele asioita minäkään ryhmäedun kannalta.

Jos räyhäävän rahvaan halveksijat ja moittijat ovatkin saaneet vettä myllyynsä viime aikojen tapahtumista, älkäämme unohtako, että „räyhäävä rahvas” aina myös on tietämätön ja pimeydessä vaeltava. Ja jos sadattelijat kääntävät tuomitsevan katseensa niihin, jotka kansaa ovat harhaan johtaneet ja rikollisia ajatuksia sen sieluun kylväneet, niin älkäämme unohtako kysyä, miksi ei kansaa sitten toiselta puolelta ole vielä voimakkaammin oikeaan johdettu. Älkäämme unohtako kysyä: ovatko vallassaolijat ja n. k. yläluokka kaikesta sydämestään kansan syviä rivejä rakastaneet, ovatko he tehneet voitavansa ja enemmän kuin voitavansa kansan valistamiseksi ja opastamiseksi ja ennen kaikkea: ovatko he koko sielullaan toivoneet niitä suuria muutoksia ja parannuksia, jotka yhteiskunnallisessa elämässä ovat välttämättömiä ja joita kohtaan aika kulkee varmoin askelin, kansojen asettamista esteistä huolimatta? Olemmeko aina olleet valmiit ymmärtämään ja tahtomaan, että työttömyys ja köyhyys on yhteiskunnan häpeä, että maa on oleva kansan yhteisomaisuutta, että henkinen sivistys on oleva kaikkien saatavissa, että virkamiehet ovat yleisön palvelijoita j. n. e.?

Olen nähnyt kansassani raakuutta, olen joskus ihmetellyt sitä kyynillisyyden,

suvaitsemattomuuden ja vihan tulvaa, joka sanoissa sen suusta on vyörynyt, olen jo viisitoista vuotta sitten nähnyt hengessäni, että tässäkin kansassa vuotaisi verta, jos se vallankumouksen tekisi; mutta olen myös nähnyt, kuinka kärsivällinen ja kohtaloonsa alistuvainen tämä Suomen kansa on ollut, kuinka uskollinen johtajilleen, kuinka altis hyvää uskomaan niistä, joihin se sankareinaan kiintyy; olen nähnyt, kuinka tiedonjanoinen tämä kansani on ja kuinka mielellään se nousisi sivistyskansojen rinnalle; olen nähnyt, kuinka todellisesti se hengessään vapautta janoo ja veljeyttä ja rakkautta. Tämä on todella kansa, joka kaipaa ja rukoilee rakkautta.

Olen myös toiselta puolen nähnyt, kuinka tylyjä ja kylmiä meidän virkamiehemme ja sivistyneemme saattavat olla. Olen joskus ihmetellyt sitä veljeyden, sydämen lämmön, jopa suorastaan kohteliaisuuden ja toisen kunnioituksen puutetta, jota meidän sivistyksemme niin suuressa määrin näkyy tuovan mukanaan. Olen ihmetellyt sitä lyhytnäköisyyttä, ymmärtämättömyyttä ja henkistä laiskuutta, joka on niin tavallinen piirre meidän yläluokkalaisissamme. Olen ihmetellyt heidän mukavuudenhaluaan, vanhoillisuuttaan ja paikallaan polkemistaan. Mutta olen myös nähnyt ja kunnioittanut heidän järkähtämätöntä oikeudentunnettaan, lainkuuliaisuuttaan ja itsehillintäänsä. Olen nähnyt ja ihailut heidän rakkauttansa sivistykseen, taiteihin ja tieteihin. Olen nähnyt ja kuullut, että he totisesti rakastavat isänmaataan, työskentelevät sen vapauden ja onnen puolesta ja uhraavat sille, ei ainoastaan rahojaan, mutta välistä mukavuutensa ja personallisen vapautensakin.

Eikö sydämeni siis iloitsisi nähdessään kaikkialla hyvääkin? Enkö kiinnittäisi katsettani siihen? Enkö soisi, että kaikki kääntäisimme katseemme pois pahasta ja rupeaisimme hyvää viljelemään? Ja mikä se hyvä on? Puhdistettu uskonto, henkisempi sivistys, uudistettu yhteiskuntamuoto. Älkööt nyt oppineet halveksien sanoko, etteivät he uskonnosta piittaa, koska se on lasten lorua, älkööt materialistiset sosialistit huutako, että uskonto on vain yksityisasiasia. Uskonto on yksityisasiasia, koska ihminen ei tarvitse välittäjää lähestyäkseen totuuden jumalaa, mutta uskonto ei ole lasten leikkiä, koska se on viisaimpien ihmisten kokemusten ja tietojen kokonaissumma. Ilman uskontoa ei ole henkistä valistusta, ei siveellistä elämää, ei sielukasta sivistystä. Ilman uskontoa ei yhteiskunta synny uudestaan.

*

Syyskuun lopulla lähetti pirteästi toimitettu „Naisten ääni” kiertokyselyn muutamille kansalaisille, luvaten palstoillaan julkaista saamansa vastaukset. Kysymys kuului: „mitä maamme nykyaikana eniten kaipaa?” Tähän vastasin seuraavalla tavalla, ja julkaistiin vastaukseni „Naisten äänessä” lokakuun 13 p:nä.

*

„Suomen kansa näyttää tällä hetkellä olevan jaettuna kahteen leiriin, jotka kumpikin tavoittelevat korkeinta valtaa ja johtoa. Toiset — porvarilliset — väittä-

vät, että vakioaluksemme ajaa ehdottomasti karille, elleivät he ole perää pitämässä, sillä he yksin osaavat aikaansaada järjestystä yhteiskunnallisessa elämässämme ja luoda sille vankan ja tukevan pohjan, jota ilman yhteiskuntarakennus on mahdoton. Jopa jotkut huhuilevat verisestäkin yhteenotosta näiden puolueiden välillä.

Haluamatta asettua kummankaan kannalle kysymme vain: mistä johtuu tämä erimielisyys, joka silloin tällöin nousee laillisen luokkataistelun rajojen yli ja sukeutuu veljesvihan muotoon? Onhan molemmilla puolueilla yhteinenkin pyrkimys: valtiollisen aseman lujittaminen ja venäläisten välien selvittäminen. Mistä siis viha?

Kehittymätön sosialisti ei tosiaan tiedä paljoa muuta, kuin että „herroja on vihattava”, ja kehittymätön porvarillinen uskoo ohjelman olevan siinä, että „kiljukurkkuja saadaan tottelemaan.” Mutta mitä huomiota voisi panna tällaisille mielipiteille, jotka eivät mitään mielipiteitä ole?

Kun taas katselemme sosialisteja ja porvarillisia heidän paraimmissa edustajissaan, näemme verrattain vähän eroavaisuutta todellisessa ohjelmassa. „Me olemme tämän maan oikeita sosialisteja”, sanoikin minulle hieman liiotellen muuan porvarillinen.

Sosialistinen ohjelma pyrkii muutamaisiin radikaalisiin yhteiskunnallisiin uudistuksiin. Ohjelman mukaan parannukset eivät koske yksinomaan määrätyn luokan etuja, vaan koko kansan onnea. Kuka ajatteleva ja oikeamielinen ihminen olisi siis hengessään niitä vastaan? Suohan jokainen, että köyhien tilaa parannetaan, että kansan hyvinvointia lisätään ja että joidenkuiden ylellisyyttä vähennetään!

Toivoohan toiselta puolen jokainen ajatteleva sosialisti, että ohjelman toteuttamisessa voitaisiin käyttää hyväksi herrojen tietoa ja kokemusta, herrojen kykyä järjestää asioita ja ylläpitää kuria. Siinä suhteessa kyllä sosialistikin tahtois olla porvarillinen.

Mistä siis johtuu, ettei voida keskenään sopia? Mistä lähtöisin on epäily, kateus, ylenkatse ja viha?

Se johtuu sivistyksen ja valistuksen puutteesta, siitä, että meillä on vielä liian vähän todella sivistyneitä ihmisiä. Me olemme puolisivistynyttä kansaa.

Jos olisimme sivistyneitä, tarjoisimme veljeskättä toisillemme. Jos olisimme sivistyneitä, häpeäisimme riidellä omassa kodissamme. Jos olisimme sivistyneitä, häpeäisimme ajatella omia etujamme, vaan katselisimme puolueettomasti kaikkien parasta.

Sivistys ei ole ulkonaisessa käyttäytymisessä ainoastaan. Se asuu sielussa. Sivistys opettaa meitä ajattelemaan, totuutta etsimään ja oman itsemme yli nousemaan. Ken sivistynyt on, hän on sanan kauneimmassa merkityksessä ihminen.

Sentähden vastaan otsikkona olevaan kysymykseen, mitä maamme nykyaikana kipeimmin kaipaa: sivistystä ja taasen sivistystä!

Ja koska sivistys ei tule yksinomaan kirjoista eikä luennoista, vaan leviää salaisena voimana ihmisestä ihmiseen, sanon lisäksi, että maamme kaipaa sivistyneitä ihmisiä. Niitä se tosiaan ennen kaikkea kaipaa!

Ja minä kysyn, niinkuin kysyy moni muu: missä te olette, te maan suola?”

*

Tunnelmani tällä hetkellä valtiollisista asioista on valoisa ja hyvä. Oli onni, että musta pilvi pääsi suurlakossa ajoissa puhkeemaan. Nyt kansamme entistä selvemmin näkee, että maan asioita johtamassa täytyy olla viisautta, todellinen viisautta, kokemus ja tarmo, ei ainoastaan aatteellinen innostus. Kun nyt pian saamme kokonaan ja sivullisten häiritsemättä ryhtyä järjestämään omia olojamme ja luomaan uutta suomalaista yhteiskuntaamme, älkäämme silloin koskaan unohdako, että hyvä tahto yksin ei riitä — taitoa ja tietoa, lujuttua ja luonnetta tarvitaan yhtä paljon.

Kansanvalta on hyvä, kun sen symbolina on viisaiden valta. Mutta se vie turmioon, jos se tyhmyyteen turvautuu.

*

Eino Leino on nyt julkaissut kauan odotetun teoksensa *Alla kasvon kaikkivallan*. Hän nimittää sitä „mystilliseksi trilogiaksi” ja ilmottaa sen sisältävän „erään aikansa lapsen ajatuksia, tunnustuksia ja kaukonäkyjä”. 217 sivua käsittävässä kirjassa on kolme osaa, jotka erotetaan toisistaan otsikoilla „jumaltieto”, „jumaltunto” ja „jumaltahto”. Koko kirja on yhtä tunnustusta: minä uskon jumalaan, minä olen uskossani onnellinen ja minä tahdon uskostani todistaa! Ja luku luvulta kirja kertoo, kuinka tekijässä usko syntyi ja vahvistui ja kuinka tekijä lopulta omaksui koko teosofisen elämänymmärryksen. Saavutettuaan mystillisiä ja yliaistillisiä, selvänäköisiä ja selväkuuloisia kokemuksia hän oppi käsittämään ihmisen jumalallisen olemuksen ja elämään hengessään Kristuselämää.

En voi muuta kuin kiittää Eino Leinoa tästä hänen lahjastaan Suomen kansalle. Jos kirjan edellisen puolen paatos paikotellen tuntuisi hieman tietoiselta, tempaa tekijän taiteellisesti ihana kuvaus nuoren Väinämöisen synnistä lukijan heti mukaansa, ja kun kolmannessa osassa tekijä ryhtyy kuvaamaan kristusminän elämää ihmisenä, ei ymmärtäväisen lukijan ihastuksella ole rajoja.

Tänä synkkänä aikana tuottaa Eino Leinon kirja sanomatonta iloa henkisesti kokeneille ja ajatteleville ihmisille. Ei meidänkään työmme ole turhaan menneet, saattavat teosofitkin ajatella. Toivokaamme, ettei kuuluisan runoilijamme teosofinen työ liioin mene hukkaan. Hän itse sanoo kirjassaan, ettei jumalaa ole „kaikkiällä ja joka hetki suullaan tunnustettava. Mutta kerran tai kaksi elämässään saattaa ehkä tehdä sen, Hänen pyhää nimeään turhaan lausumatta ...”

Niin, niin, mutta suurta ja ihmeellistä olisi sekin, jos meidän nerokkaat ja kaunopuheiset ihmistemme useammin puhuisivat jumalasta ja tunnustaisivat uskovansa häneen. Tämä tietenkin edellyttäisi, että he Eino Leinon lailla olisivat jumalaa ja totuutta etsineet. . .

Jollei jouluksi, niin uuteen vuoteen valmistuu J. R. Hannulan laaja teos *Ilmestyskirja teosofian valossa*. Se on helpotajuinen, mutta sisältörikas ja henkevä kirja. Ja tuo salaperäinen, „Ilmestysraamattu” käy sen valossa sekä selväksi että tajuttavaksi.

Uusien kirjojen joukossa on mainittava Olga Salon suomennos *Egyptiläisiä satuja*, kirj. *Goki*. Kirja sisältää 29 haaveellisrunollista tarua täynnä egyptiläistä tunne-elämää ja uskonnollista mystiikkaa. Sopivat ääneen luettaviksi seuroissa ja kokouksissa. Johdatuksena on tekijän kirjoittama lyhyt esitys egyptiläisestä uskonnosta. Kirjan hinta on Smk. 3:—.

Pyydän samalla huomauttaa, että Teosofinen Kustannusliike on lakkauttanut alennusmyyntinsä. Kaikki kirjat myydään taas alkuperäisiin hintoihinsa.

*

Vuoden ajan on ollut epätietoista, jaksaisivatko teosofit hankkia liikkeelleen oman kirjapainon. Nyt kysymys vihdoin on ratkaistu kielteiseen suuntaan: emme vielä jaksaa. Mutta suuressa kiitollisuuden velassa olemme kaikki niille kahdelle miehelle, herroille E. E. Haposelle ja J. V. Hytöselle, jotka näin kauan ovat pitäneet painoa meille tarjolla, säästämättä varojaan ja vaivojaan. Heidän uhrauksensa ja herra Haposen intensiivinen toiminta asian puolesta ei mene hukkaan. Se kantaa hedelmänsä aikoinaan. Vielä tulee teosofiselle liikkeelle kirjapainokin.

*

Toivotan kaikille Tietäjän ystäville ja lukijoille rauhallista joulua ja onnellista uutta vuotta!

Saanko toivoa, että kaikki näemme toisemme taas tammikuussa? Jos te sen suotte, rientäkää tilaamaan!

TIETÄJÄ 1918

Toimittajalta

Tammikuu, s. 1-2

Onnea alkaneelle vuodelle!

Korkein onni on „iankaikkinen autuus”, ja iankaikkinen autuus on tuntea totuuden jumala ja elää hänessä. Ilman iankaikkista autuutta ei ole ehjää eikä pysyväistä maallistakaan onnea olemassa — elämä jumalassa on maallisen onnen ehto ja tausta. Mitä korkeampaa siis saattaisimme toisillemme toivottaa kuin sitä, että oppisimme totuuden elävää jumalaa tuntemaan? Jospa voisi Tietäjä olla oppaana sillä tiellä, joka autuuteen vie, jospa kaikki Tietäjän ystävät ja lukijat, sekä kokeneet että kokemattomat, astuisivat rohkeasti totuuden tielle tai rohkeasti sillä eteneisivät!

Onnea alkaneelle vuodelle!

*

Lähetän tämän Tietäjän numeron erittäin myöhään maailmalle, jotta niin monet kuin mahdollista ennättäisivät uudistaa tilauksensa.

Kuten sisällysluettelosta näkyy, alotan tässä numerossa pari omaa kirjojussarjaa. Olen muutamilta tahoilta saanut kehotuksen julkaista oman kynäni tuotteita enemmän kuin ennen, ja koska minulla on mielestäni sanottavia sekä Suomen kansalle että teosofian harrastajille, noudatan kehotusta ja annan siten Tietäjän suuremmassa määrässä kuin tähän saakka muodostua omaksi äänenkannattajakseni.

*

Maailmanrauha näyttää nyt lähenevän suurin askelin. Teosofisen Seuran presidentti, Mrs. Annie Besant, on lausunut, että maailmanrauha ei voi tulla, ennenkuin India saavuttaa täydellisen itsehallinnon ja tunnustetun aseman Englannin rinnalla. Indian vapaus on näet välttämätön, jotta maailmanopettaja voisi Indiassa vaikuttaa — muuten hänet siellä vangittaisiin ja tuomittaisiin. Omasta puolestani tähän lisään, että Suomi on ollut kuin Europan India — Suomi on Europan omatunto. Sentähden ei rauhaa liioin ollut ajateltavissa, ennenkuin Suomen vapaus ja itsenäisyys tunnustettiin. Nyt se on tapahtunut, ja nyt Europan kansat voivat solmia rauhan keskenään. Kuvaavaa onkin, että Ranskan ihanteille avosydäminen kansa ensimmäisenä riensi tunnustamaan Suomen itsenäisyyden, jonka saavuttamisessa taas Saksaa ihanteitaan viisaasti toteuttava kansa oli ollut suurimpana tekijänä.

Jospa nyt meidän armas Suomemme osottaisi ansainneensa maailman luottamuksen! Jospa osaisimme täällä näyttää, että todella olemme vapaata ja itsenäistä kansaa, joka kykenee omaa sivistystä luomaan ja omaa valtiota rakentamaan! Jospa — mutta emme saakaan epäillä kuntoamme ja miehuuttamme, työkykyämme ja tarmoamme!

Helmi—kesäkuu, s. 68—74

I.

Kirjotettu maaliskuun alussa.

Suomi, armas synnyinmaani, missä on nyt sinun vapautesi, missä sinun itsenäisyytesi? Sinun omat lapsesi ovat tahranneet puhtaan lippusi toistensa verellä, kansallissota on täydessä liekissä, uusi ja vanha yhteiskunta taistelevat vallasta tulella ja miekalla.

Raskas on aika, vaikea ja raskas. Se on raskas sielullisesti ja se on raskas ruumiillisesti. Ankaran ikeen laske kohtalo Suomen kansan hartioille. Kuinka sen yksilöt kestävät?

Sillä meidän kärsimyksemme ei ole tavallista rehellistä tuskaa, josta pää pystyssä saisimme maailmalle valittaa. Se on sanatonta ja tuskallista häpeää, joka paljastaa oman onttoutemme, pintapuolisuutemme, lyhytnäköisyytemme ja itsekkyytemme. Meidän tuskaamme sekottuu oman itsemme tuomio. Miksemme ennemmin ottaneet elämää vakavalta kannalta, miksemme ennemmin kasvattaneet itseämme rakkauteen?

Nyt on viha niin lähellä meidän sieluamme, niin lähellä. Veljesviha. Elleivät jumalat meitä armahda, olemme kadotuksen partaalla.

Ah sinä rakkauden armollinen isä, älä käännä kasvojasi meistä pois. Auta meitä uskomaan, ettei vihan ja koston henki vallottaisi sydäntämme, vaan että sinun rakkautesi ja sääli valtameri murtaisi sydämemme sulut. Oi opeta meitä rakastamaan, ennenkuin on myöhäistä.

Sillä nyt tarvitaan rakkautta enemmän kuin koskaan, rakkautta ja itsensäkieltämistä, myötätuntoa ja ymmärtämystä. Unohtakaamme ennakkoluulomme, luopukaamme luokkakannoistamme, kääntäkäämme katseemme kansamme yhteistä

onnea kohti. Täytyyhän kuitenkin veljellisen sovinnon lopulta voittaa, täytyyhän kaikkien tunnustaa järjen ja hyvän tahdon lopullinen ratkaisuvälta, totuuden, vapauden ja veljeyden lopullinen yliherruus.

Suomi odottaa rauhansa palauttajaa. Älköön sen odotus olko turha.

*

Jos puolueetonta ihmisystävää surettaa yksityisestä kostonhalusta lähteneet tihutyöt, surettaa häntä yhtä paljon se ylimielinen näkökanta, joka tuomitsee nykyisen vallankumousliikkeen vähäpätöiseksi kapinaksi, jonka kukistaminen vie aikaa ainoastaan sentähden, että lailliset vallassaolijat olivat liian huonosti varustetut. Sanaan ”kapina” liittyy jotain halveksittavaa ja alhaista; suomalainen vallankumousliike ei työväen taajojen rivien silmissä ole mikään kapina; se ei ole vain itsekkäitten pyyteitten kuolemaantuomittua tavottelua; se on vallankumousta. Sen takana on aatteita ja ihanteita. Vallankumouksen rajussa, väkivaltaisessa ja odottamattomassa muodossa puhkee jotakin Suomen kansan sisäistä henkeä, sen pyrkimyksiä, sen toiveita. Ken ei olisi suonut, että tämä henki olisi päässyt vaikuttamaan rauhallisella ja sovinnollisella tavalla? Mutta kun ei niin käynyt, kun jostain syystä miekan ja tulen voima päästettiin irti meidänkin rauhallisessa kolkassamme, on meidän katseltava tapahtumaa vakavalla ja ymmärtävällisellä mielellä.

Tämä on parhaiten määriteltynä taistelua uuden ja vanhan yhteiskuntajärjestelmän välillä. Tässä on kysymyksessä suuret aatteet ja suuret arvot. Onko jumalan luoma maa palveleva muutamien yksilöiden etuja vai onko se oleva kansallisomaisuutta, jota jokainen työnhaluinen ja työkykyinen kansalainen on tilaisuudessa valtiolta vuokraamaan ja viljelemään? Onko sivistys oleva luokka-etuoikeutta, jota suurten joukkojen on tuiki vaikea itselleen hankkia, vai onko kaikille kansalaisille annettava sama pohjasivistys, jota sitten lahjakkaat ja henkistä sivistystä harrastavat henkilöt ovat tilaisuudessa edelleen kehittämään? Onko uskonto oleva kirkollista monopoolia, jota kirkot usein käyttävät väärin maallisia tarkotusperiä saavuttaakseen, vai onko totuuden etsintä ja uskonnollisiin seurakuntiin ryhtyminen oleva vapaa ja vapaiden kansalaisten luonnollinen oikeus?

Näitä kysymyksiä voidaan luetella kosolta; uusi yhteiskunta ratkaisee ne kerrassaan vapaamieliseen suuntaan, vanha epäro i ja punnitsee: onko viisasta erottaa kirkko valtiosta, onko mahdollista saattaa maa kansallisomaisuudeksi, eikö jo paljon ole tehty sivistyksen hyväksi? Vanha ei huomaa, että uusi aika on tulossa, että uudet ihanteet vaativat toteuttamistaan, että käsitykset oikeasta ja mahdollisesta ovat muuttumaisillaan. Mutta vallankumous on tämän ymmärtänyt . . .

*

Toistan vieläkin, etten puhu vallankumouksen menettelytavoista. En puolusta väkivaltaa enkä aseiden käyttöä, koska en niihin koskaan ole uskonut. Olen

rauhallisen työn ihminen, jonka keinot ovat ainoastaan valistus, järjellinen vakuutus, inhimilliseen omaantuntoon vetoaminen. Samalla kyllä ymmärrän ja myönnän, että maailma on kovasydäminen ja itsepintainen. Kärsimys näyttää olevan sille suurempi opettaja kuin onni ja menestys. Mahdollisesti niin ollen jumalat osaavat käyttää hyväkseen sodan ja verenvuodatuksenkin kauhuja, kun tahtovat avata uppiniskaisten ihmisten silmiä ja pehmittää heidän sydämiään. Mutta käännän katseeni pois näistä kouraantuntuvista, haihtuvista ja lyhytikäisistä tosiseikoista suuriin ja pysyviin henkisiin todellisuuksiin, jotka häämöttävät tosiseikkojen takana. Ja sentähden näen nykyisessä taistelussa tuimaa taistelua uuden ja vanhan yhteiskunnan välillä.

Myötätuntoni on uuden järjestelmän puolella. Kuinka ei se sitä olisi? Käsitteäkseeni kansalaisista monet ajattelevat niinkuin minä: uutta on luotava, vanhasta luovuttava!

Omasta puolestani jouduin jo nuoruudessa vanhan yhteiskunnan hylkiöksi.

Kun tammikuussa 1894 tutustuin teosofiaan ja varsinkin kun muutamia vuosia myöhemmin päätin antautua kokonaan kirjalliseen työhön ja samalla työhön teosofian puolesta, sain pian kokea, että olin katkaissut siteet silloisen yhteiskunnan kanssa, ettei minulla ollut apua, vaan päinvastoin vastustusta ja sortoa odotettavissa yhteiskunnan puolelta, että sanalla sanoen olin tehnyt itseni jokseenkin mahdottomaksi maailman silmissä. Luopuessani yläluokkalaiseduistani ja niitä seuraavista egyptiläisistä lihapadoista olin tuominnut itseni köyhälistöön kuuluvaksi ja olin kuin koditon vaeltaja, joka ei myö työvoimaansa kullasta, vaan käyttää sitä ainoastaan siinä, missä hän itse tuntee sitä tarvittavan.

Valintaani en ole koskaan katunut, mutta kun kylmästi arvostelen yhteiskuntaa, ei sekään ole sormea nostanut saattaakseen minua katumapäälle; ei se ole osottanut minua kohtaan sitä huomaavaisuutta ja hellää huolenpitoa, joka sen arvoa minun silmissäni olisi nostanut. Mielelöntä on nähdäkseni väittää, että yksilöt ovat olemassa yhteiskuntaa varten — mikä mystillinen olento sitten tuo yhteiskunta olisi. Pikemmin on totta, että yhteiskunta on olemassa yksilöitä varten, sillä yksilöt ovat eläviä olentoja, mutta yhteiskunta vain koneellinen kokonaisuus. Korkeintaan yhteiskunnalla on oikeus valvoa ja vaatia, että yksilöt noudattavat sen yleisesti hyväksytyjä lakeja, mutta oikea yhteiskunta olisi samalla velvollinen huolehtimaan siitä, että yksilöiden työkykyä käytetään sekä heille itselleen että yhteiskunnalle edullisimmalla tavalla. Sentähden en arkaile sanoa, että tässä oli vanhan yhteiskunnan heikoimpia puolia. Terveiden ja vahvojen ihmisten täytyi etsiä työtä; lahjakkaiden ja nerokkaiden yksilöiden täytyi etsiä tilaisuutta, mahdollisuutta ja lupaa työhön!

Minun ei tarvitse kuin ajatella itseäni tyypillisenä esimerkkinä. Mitä vanha yhteiskunta teki edistääkseen työtäni ja pyrkimyksiäni? Se näki, että jo nuorena olin harras totuudenetsijä — ja se nauroi. Se kuuli, että olin jotakin löytänyt, josta tahdoin toisille kertoa, ja se asetti monenlaisia esteitä tielleni, ennenkuin sain oikeuden tämänkään aikakauskirjan välityksellä julkaista ajatuksiani. Se näki, että monet kansalaiset olivat kokeneet henkistä apua ja saaneet apua sivistyspyrinnöissään esittämästäni maailmankatsomuksesta, se näki, että nämä monet tahtoivat

liittyä seuraksi — ja se kieltyytyi laillistuttamasta Teosofista Seuraa. Se kuuli, että minua pidettiin etevänä puhujana ja ihmisenä, jolla oli sanoma sanottavana ajalleen, mutta se ei koskaan käskenyt minua puhumaan suuriin juhlasaleihinsa, yliopistoihinsa, kirkkoihinsa . . .

En sano tätä moittiakseni vanhaa yhteiskuntaa. Se oli mitä se oli, ja minä vain totean, samalla lailla kuin tuhannet työmiehet minun kanssani toteavat, millainen se oli . . .

Mutta se ei ollutkaan suomalainen, vaan venäläinen, virkavaltainen hengeltään . . .

II.

Lukiessaan nuo maaliskuussa kirjottamani rivit (Toimittajalta I) moni Tietäjän ystävä ehkä hämmästyksekseni on näkevinään sanoissani liian suurta sympatiamaa „punaisia” kohtaan. Nyt kun hirmuaika on ohi ja jännitys on lauennut, nyt kun murhenäytelmä on näytelty loppuun, nyt kun kapinalliset ovat tyystin hävinneet, nyt on helpompi nähdä heidän suuret erehdyksensä, heidän suuret rikoksensa, heidän vallanhimoisen, itsekkään ja kavalan johtonsa synkät seuraukset. Kun kaikki työväenliikkeen pääjohtajat suuret rahat taskuissaan kiiruhtivat pakoon, jättäen harhaan johtamansa joukot yksin kärsimään kapinaksi muuttuneen vallankumouksen laillisia seurauksia, silloin sokeimmankin silmät väkisin avautuivat. Toista oli itse kapinan kestäessä ainakin täällä etelä-Suomessa. Silloin jokainen, jonka myötätunto oli sosialismin puolella, vaikkei hän kuulunutkaan työväenliikkeeseen eikä tuntenut sen kulissien takaista toimintaa, koetti uskoa parasta liikkeen johdosta ja johtajista.

Tarkkaava lukija huomaakin heti, etten minä maaliskuun kirjoituksessani ilmaise sympatiamaa väkivaltaista ja aseellista vallankumousta kohtaan, vaan niitä aatteita kohtaan, joita uskoin vallankumouksen harrastavan ja palvelevan. Minulla oli unelmani uudesta yhteiskunnasta ja luulin, että se mahdollisesti voisi toteutua vallankumouksen kautta ja jälkeen. Siinä kyllä tein itse loogillisen virheen. Olenhan aina väittänyt, että pahalla ei saada hyvää aikaan, että tarkoitus ei pyhitä keinoja. Kuinka nyt hetkeksikään saatoin uskoa, että verenvuodatuksella ja väkivallalla aloitettu vallankumous voisi laskea perustukset uudelle, onnellisemmalle yhteiskuntamuodolle? Todellisuudessa en sitä uskonutkaan. Sisimmässäni tiesin, että yhteiskunnan uudistajat olivat alottaneet väärästä päästä ja että heidän yrityksestään ei voinut koitua muuta kuin onnettomuutta. Mutta siinä alituudessa sielullisessa tuskassa, jossa päiväni vietin, koetin rauhoittaa mieltäni jos milläkin keinoin ja uskotella itselleni, ettei kaikki sentään ollut hukassa. Olihan koko asia vakava kysymys minulle, joka ymmärsin Suomen kansallishaltian dharmaa omalla tavallani (kts. kirjoitusta „Kuinka soisin maatani hallittavan?”). Olihan vaa’assa Suomen koko tulevaisuus . . .

Eihän unelmani uudesta yhteiskunnasta vieläkään ole haihtunut. Päinvastoin. Nyt kun rauhalliset ja järjestyneet olot palaavat, nyt todella aletaan uutta Suomea rakentaa. Sillä nyt me olemme itsenäinen valtakunta ja nyt olemme tilaisuudessa

luomaan Suomesta aito suomalaisen sivistysmaan. Mutta edellytyksemme ovat tällä hetkellä hieman toisenlaiset kuin äsken, muutamissa suhteissa loistavammat, toisissa köyhemmät kuin ennen. Olemme liitossa maailman etevimmän ja sivistyneimmän kansan kanssa — tämä on etumme. Mutta luottamuksemme oman kansamme hyveihin ja etevyyteen on saanut hirveän kolauksen — ja se on köyhyytemme. Aika kyllä parantaa haavamme, mutta monen ihanteellisen unelman toteutuminen siirtyy tuonemmaksi, epämääräiseen tulevaisuuteen. Ei Suomen kansa vielä tällä hetkellä ole niin korkealla henkisesti, että se esim. tulisi ilman sotajoukkoa toimeen . . .

*

Sydämeni lämpenee lukiessani, kuinka väsymättömästi Teosofisen Seuran presidentti, Mrs. Annie Besant, työskentelee Indian vapauttamisen puolesta. Kotivankeudestaan päästyään hänestä on tullut epäilemättä huomatuin poliittinen henkilö Indiassa tätä nykyä. Jouluna hän johti suurta kansalliskongressia Kalkutassa, johon oli saapunut 10,000 edustajaa eri osista maata. Hänen rinnallaan kongressissa esiintyi Indian maailmankuulu runoilija Rabindranath Tagore. Kaikkialla missä Mrs. Besant liikkuu, häntä tervehditään ja juhlitaan Indian suurena äitinä ja auttajana. Hänen saapuessaan Kalkuttaan kongressiin oli 300,000 ihmistä häntä vastaanottamassa ja kuusitoista hevosta veti hänen vaunujaan. Samansuuntainen vastaanotto hänellä on ollut Benaresissa, Bombayssa ja Madrasissa. Saa nähdä, osaako Englanti ottaa vaarin tilaisuudesta vai siirtääkö kohtalo Indiankin vapauttamisen Saksan osalle.

*

Tietäjän tammikuun numero oli valmiiksi painettuna ennen vallankumouksen alkua, mutta sitä ei ehditty jakaa tilaajille. Helmikuun lopulla se jaettiin niille tilaajille, jotka silloin olivat postiyhteydessä Tampereen kanssa. Aikomukseni oli painattaa 16-sivuinen helmi-maaliskuun numero maaliskuussa, mutta juuri siihen aikaan seisautettiin työt Tampereen Sentraalikirjapainossa. Nyt ilmestyy tämä helmi-kesäkuun numero 48-sivuisena, joten Tietäjän edellinen puolivuositietäjä tänä vuonna käsittää kokonaista 96 sivua! Se on vielä tähän saakka saavuttamaton rekordi — negatiiviseen suuntaan. Heinäkuusta lähtien toivon, että Tietäjä voi ilmestyä kookkaampana, joskaan ei entisessä koossaan. Heinä-elokuun numero tulee siis sisältämään ainakin 32 sivua. Syy näihin rajotuksiin lienee jokaiselle selvä. Vallankumouksen alkaessa katkesi tilausten tulva, pysähtyen verrattain pieneen lukumäärään. Painokustannukset pysyvät sitä vastoin huimaavan korkeina ja postikulut ovat yhä nousseet. Jollei tilaajain lukumäärä kohoa ainakin entiselleen, ei ole toivoa Tietäjänkään ilmestymisestä entisessä koossaan . . . Sitä Tietäjän tuntematonta ystävää, joka lehden avustamiseksi lahjotti keväällä Helsingissä viisisataa markkaa, pyydän täten saada sydämestäni kiittää.

Tammikun numerossa ilmoitettiin, että *osake-yhtiö Tietäjän* osakemaksut on suoritettava, 2/5 maaliskuussa ja viimeiset 2/5 kesäkuussa. Vaikkei ole ollut johtokunnan kokousta asiasta, uskallan toimitusjohtajana luonnollisena seikkana muuttaa tätä maksuaikaa ja pidentää sitä syyskuuhun: siis kaksiviidettä osaa kesäkuussa ja viimeiset kaksi viidettä osaa syyskuussa.

*

Uusi kirja on ilmestynyt teosofisella kustannuksellamme. Se on J. R. Hannulan laaja teos *Ilmestyskirja teosofian valossa*. Kirja on jaettu kolmeen osaan; ensimmäisen otsakkeena on „Jumalallinen kehityssuunnitelma ihmiskuntaa varten”; toisen osan sisältö on ”Seitsemällä sinetillä suljettu kirjakääre eli Bodhisattavan synty ja hänen työnsä Maailmanopettajana”; kolmannen osan otsakkeena on „Väläyksiä ihmissielun sisäisistä taisteluista sen itsensä etsimisretkellä”. Lukuja on yhteensä 17. Ken tahansa tarkkaavasti tutustuu J. R. H:n kirjan nerokkaaseen sisältöön, hänen täytyy mielihyväkseen tunnustaa, että *Ilmestyskirja* on nyt käynyt hänelle tajuttavaksi ja sisältörikkaaksi. Tietenkin selityksiä voi olla toisenlaisia — onhan „avaimia” monta, — mutta J. R. H. on varmasti löytänyt jonkun tai pari avainta ja tarjoo nyt totuutta etsivälle yleisölle opastavaa kättä *Ilmestyskirjan* hämärässä labyrintissa. Väsymättömälle työntekijälle kunniakas kiitos.

Kirjan hinta on Smk. 8: — .

Heinä-elokuu, s. 97–100

Tietäjän viime numero on saanut osakseen monenlaista arvostelua. Toiset ovat siitä pitäneet, ovat erityisesti kiittäneet minua omista, ristiriitojen yläpuolelle kohoavista kirjoituksistani, jotka ovat tuoneet rauhan heidän mieliinsä, toisiin se taas lienee vaikuttanut epämiellyttävästi, koska ainakin yksi tilaaja kirjottaa seuraavasti: „muuten ei yleensä Tietäjä nykyaikoina ja varsinkaan viimeinen kesäkuun numero toimittajan kahden kummasti ristiriitaisen kirjoituksen johdosta saanut tilaajissa, ainakaan pohjalaisissa, rauhottavaa vastakaikua. Siinä on syy Tietäjän tilaajien vähenemiseen, sillä se on muuttunut puoluelehdeksi”.

En tässä aio puolustaa itseäni enkä Tietäjää, sillä mitä muutamat kirjoitetut sanat merkitsevät, ellei Tietäjän kanta sen kolmentoistavuotisen toiminnan aikana ole lukijoille käynyt selväksi? Kun ylläolevan huomautuksen kirjottaja hieman ajattelee asiaa, uskon hänenkin myöntävän, ettei Tietäjä yhdessä tai kahdessa viimeisessä numerossa äkkiä ole saattanut kantaansa muuttaa. Tietäjä ei ole puoluelehti. Jos minun kirjoitukseni tuntuivat ristiriitaisilta, johtui tämä siitä, että pidin rehellisenä toimittajana omantunnonmukaisena julkaista ajatukseni niinkuin olin ne kirjottanut sekä kapinan edellä että sen kestäessä ja sen jälkeen. Pitihän ainakin useiden teosofien tietävän, että olin näitä aikoja edeltäpäin aavistanut. Olin jo maailmansodan alussa nähnyt, että jos sota ulottuu Suomeen, tulee osa Suomen kansaa taistelemaan venäläisten puolella. Kun nyt näkemyksistäni huolimatta tapaukset fyysillisinä todellisuuksina vaikuttivat järkyttävästi minuunkin,

en pitänyt vääränä näyttää suruani Tietäjän palstoilla. Sillä mikä tuo suruni oli? Se oli teosofista surua. Uskoin rauhan voimiin ja inhosin väkivaltaa. Nyt jouduin itse väkivallan keskelle, jopa niin, että henkeni oli uhattu. Mutta koska ne ihmiset, jotka olivat langenneet väkivallan syntiin, itsekin uskoivat taistelevansa aatteiden puolesta, koetin heitä viimeiseen saakka ymmärtää. Lopulta kuitenkin näin, ettei tässä auttanut muu kuin kova kovaa vastaan, ja silloin minun täytyi myöntää, että sota oli välttämätön ja että oli välttämätön heidän — synnintekijäin — täydellinen häviö. Ettekö ymmärrä, että tällainen myönnytys oli raskas ja järkyttävä ihmiselle, joka ei sotaa eikä aseita koskaan ole hyväksynyt? Ettekö ymmärrä, että se oli tuhat kertaa raskaampi sen takia, että Suomen deevan tämän kapinan johdosta täytyi verhota olemuksensa epämääräiseksi ajaksi salaperäisyyden vaipaan?

Enhän tällä sano, että kapina itsessään olisi paljastanut ainoastaan mitä meissä suomalaisissa on pahaa ja alhaista. Kaukana siitä. Niissä valkoisissa joukoissa, jotka täynnä isänmaallista innostusta, täynnä uhrautuvaisuutta ja urheutta, lähtivät alussa huonosti varustettuina taisteluun Suomen vapauden ja itsenäisyyden puolesta, — niissä paljastui mitä Suomen kansassa oli kuntoa ja miehuutta, rehellisyyttä, kestävyyttä ja itsekieltämiskykyä. Suuri puhdistus oli samalla kapina. Aivankuin viimeinen tuomio, jossa hyvä erotettiin pahasta. Senhän minä kirjailijana, salatieteilijänä, syrjästäkatsojana selvästi ymmärsin ja näin. Mutta samalla kaikki yksilöt ovat ihmisiä — sekä ne, jotka joutuivat oikealle puolelle taistelemaan, että ne, jotka erehtyivät vääriä teitä kulkemaan, — ihmisiä, jotka kaipaavat, ansaitsevat ja herättävät sääliä. Jollei fyysisessä maailmassa tämä ollut selvä, selveni se vainajain valtakunnassa. Sielläkin oli levottomat ajat — ja on yhä, — ja siellä ihmisten sielut, oli ne maallisesti katsoen „hyviä” tai „pahoja”, nähdessään totuuden kaipaavat ystävän hellää ohjausta.

Tietäjä ei voi olla puoluelehti, koska se on ihmisten ja totuuden etsijäin lehti, ja minä en saata olla puolue-ihminen, koska en ole poliitikko, vaan ajattelija. Että jotkut arvostelevat minua puolueelliseksi yhteen suuntaan, toiset toiseen suuntaan, seurannee asian luonosta, enkä siihen mitään mahda. Olen se mikä olen, ja ne, joilla on korvat kuulla, kuulevat minun ääneni.

Muuten tahdon lohduttaa ja ilahduttaa lukijoitani sillä uutisella, että Tietäjällä on sentään puolitoista tuhatta tilaajaa nyt. Viime vuonna oli tosin kolmatta tuhatta, mutta eihän ole mahdotonta, että tilaajien lukumäärä vielä nousee. Näin ollen tulevat kaikki numerot tänä vuonna käsittämään ainakin 32 sivua ja siis esiintymään tämän vihkon kokoisina.

*

Suomen Teosofinen Seura viettää yhdennentoista vuosikokouksensa ja -juh-lansa elokuun 17 ja 18 p:nä osaksi T. S. Päämajassa Oulunkylässä, osaksi Helsin-gissä. Vuosikokouksen jälkeen aiotaan toimeenpanna tavanmukaiset kesäkurssit, joissa tulen sekä vastaamaan kysymyksiin että pitämään sarjan luentoja. Toisista luennonpitäjistä tiedän mainita ainakin J. R. Hannulan ja Väinö Valvanteen.

*

Uusia kirjoja on taas odotettavissa. Nykyiseltä ylisihteeriltä, tohtori W. Angervolta, ilmestyy eepoksentapainen runoteos *Viisikanta*, joka soinnukkain sanoin esittää syviä teosofisia oppeja. Kirja tulee varmaankin vaikeatajuisuudestaan huolimatta herättämään teosofeissa vilkasta mielenkiintoa.

Suurta suosiota saavuttaneelta kirjailijaltamme J. R. Hannulalta ilmestyy uusi laaja teos *Johanneksen evankeliumi teosofian valossa*. Samalla tavalla kuin Ilmestyskirjassa tekijä tässäkin intuitiivisellä kyvyllään kohottaa huntua, joka peittää silmiämme näkemästä, mitä evankeliumin sanat ilmeisesti tarkoittavat. Hänen kirjansa tulee laajalti luetuksi.

Vanhalta teosofiselta kirjailijaltamme Veikko Palomaa tulee niinkään ilmestymään uusi teos, jatkoa kirjaan *Kohtalon koulussa*, joka oli V.P:n mieltäkiinnittävin tuote. Tämä jatko ei kaivanne mitään suositusta, sillä siihen tahtovat tietysti tutustua ne, jotka alkupuolen ovat lukeneet. Ikävä kyllä valitetaan Palomaan kirjoista, etteivät ne mene hyvin kaupaksi. Tämä on ikävä, sillä vaikka niiden kirjoitustapa olisikin useiden mielestä kuivahko, ovat ne kuitenkin ajatusrikkaita ja laajanäköisiä sisällöltään.

Omasta puolestani olen kirjottanut jatkokirjasi Kalevala-kirjaani. Sen nimenä on *Onko Kalevala pyhä kirja?* Toivon, että se valmistuisi painosta jo vuosikokoukseen.

Toiset kirjat valmistunevat jouluksi. On myös odotettavissa viides painos kirjaa *Valoa kohti* y.m. uutuuksia.

*

Kuten toisaalla tässä numerossa näkyy, viettää Veikko Palomaa hopeahäitään syyskuun 19 p:nä. Koska tiedän, kuinka ylen vaikea hänenkin on tulla toimeen kirjallisella työllään näinä taloudellisesti raskaina aikoina, tuntuu minusta, että me hänen teosofiset ystävänsä voisimme taas muistaa häntä pienellä rahalahjalla, joka helpottaisi hänen taakkaansa. Koska en kuitenkaan tiedä, missä määrin nykyään on luvallista panna keräyksiä toimeen, ehdottaisin, että jokainen hyväntahtoinen lahjottaja lähettäisi roponsa suoraan hopeahäitään viettävälle pariskunnalle — mikäli mahdollista, juhlapäiväksi. Osote on: Kirjailija Veikko Palomaa, Sorjo as.

*

Huomautan lukijoille siitä mieltäkiinnittävästä unesta, jonka muuan teosofi näki neljänäkymmentä vuotta sitten, kauan ennen teosofiksi tuloaan. Uni on luettavana osastossa „Kirjeitä toimitukselle”.

Syyskuu, s. 130—134

Jos minua pyydettäisiin kertomaan jotain muistelmia „punaiselta ajalta”, kertoisin ennen kaikkea siitä huomattavasta ilmiöstä, jonka näin Helsingissä joulukuun 16 p:nä 1917. Oli myöhäinen ilta. Junalle menossa saavuin rautatie-torille. Jo matkan päässä ihmettelin, miksikä tori hohti niin helakan punaisena aivankuin bengalitulua olisi poltettu yltympäri. Vasta lähelle päästyäni ja huomatuani, ettei valo lähtenyt lyhdyistä eikä satunnaisista tulista, katsahdin taivaaseen ja näin oitis, mistä outo punainen hohde oli alkunsa saanut. Torin yläpuolella korkealla ilmassa leijaili pitkulainen, monisärmäinen pilvi. Se oli väriltään veripuna-nainen, itseloistava ja valoa levittävä. Sen loisto oli nähtävästi sen omaa, koska taivas yltympäri oli pimeä. Vain pohjoisesta päin leimahteli pitkiä valkoisia revontulen säikeitä. Pilvi ei kuulunut samaan ilmiöön.

Torilla ei näkynyt paljon ihmisiä. Mutta toverini ja minä jäimme ihmetellen katselemaan outoa luonnonilmiötä. Muuan vanhanpuoleinen herrasmies liittyi myös pariimme ja ihmetteli kilpaa meidän kanssamme, mistä tuo pilvi oli kotoisin. Sillä valo oli pilven omaa. Se ei heijastunut muualta. Ensiksikään ei kukaan meistä ollut nähnyt esim. valonheittäjää, jonka valo olisi ollut veripunaista. Toiseksi ilmiö kesti kellon mukaan useampia minutteja ja hävisi näkyvistämme siten, että pilvi itsestään vähitellen sulii ilmaan, tullen sekä pienemmäksi että heikommaksi ohdoltaan.

En pidä itseäni taikauskaisena, mutta näky teki minuun psyykkisen vaikutuk-sen. Kun katselin pilven muotoa, antaen ilmiön sielullisesti vaikuttaa minuun, en voinut olla ilmaisematta tunteitani toverilleni:

— Tuo ei ole hyvä ... ei ollenkaan hyvä. Se on kuin merkki ja enne. Katsele nyt pilven muotoa . . . aivankuin kartta: Helsinki keskellä, Turku tuolla vasem-malla ja ken tietää, kuinka kauas itään. Näetkö, Oulunkyläänkin viittaa yksi lonka. Se on kuin etelä-Suomen kartta . . . Tämä näky pelottaa minua . . . sehän on aivankuin verenvuodatusta . . . Uudistuvatko vielä marraskuun verilöylyt?

Ne uudistuivat, kuten kauhuksemme tiedämme, hirvittävässä ja moninkertai- sessa muodossa. Kummallinen ilmiö kylmänä joulukuun iltana oli todellinen enne. Luontokin siis avasi suunsa ja puhui. Sekään ei enää mykkänä jaksanut katsella ihmislasten kurjuutta. Voi meitä.

*

Elokuun merkkitapaus teosofisessa maailmassamme oli yhdestoista vuosiko-kous, joka pidettiin Tuonenkylässä Teosofisen Seuran päämajassa kuukauden 17 ja 18 p:nä. Kesällä olimme uskoneet, että vuosikokous olisi pidettävä syyskuussa, ja kun hallitus äkkiä siirsi sen elokuuhun, pelkäsimme, ettei monikaan Seuran jäsen pääsisi tulemaan. Kuitenkin saimme taas iloksemme todeta, että Seuramme vuosikokoukset ovat omiansa herättämään jäsenten mielenkiintoa, sillä tähänkin kokoukseen näin kalliina elintarvepulan aikana oli saapunut satakunta osanotta-jaa. Ikävä kyllä ei ylisihteerä, tohtori Angervo voinut saapua Mikkelistä. Hänen tilallaan kokouksen avajana toimi sentähden hallituksen varapuheenjohtaja V. H.

Vaivanne, ja ylisihteerin kirjottaman tervehdyspuheen luki ääneen rouva Olga Salo. Kokouksen puheenjohtajaksi valittiin sitten allekirjottanut, sihteeriksi taas liikemies J. A. Tukiainen.

Voi sanoa, että tämän yhdenentoista vuosikokouksemme koko aika ja intressi kohdistui ylisihteerivaaliin. Vanha hallitus oli toiminut vaikeissa olosuhteissa. Varsinainen yhteistoiminta oli ollut mahdoton jäsenten kesken, jotka asuivat hajalla ympäri Suomen. Sitäpaitsi oli kapina riistänyt siltä kaksi sen parhaimmista jäsenistä. Huomautettiin sentähden heti alussa, että uusi hallitus oli tarpeen vaatima, hallitus, jonka jäsenet asuisivat samalla paikkakunnalla. Ylisihteerin ehdokkaiksi asetettiin perustaja-ylisihteerin ja Väinö Vaivanne, vaikka minä puolestani kieltäydyin, kuten viime vuosikokouksessa. Siitä huolimatta tulin lippuäänestyksessä valituksi. Ilmotin silloin kokoukselle, etten voinut luottamustointia vastaanottaa, mutta lupasin ensi vuonna siihen ryhtyä, jos Seura sitä haluaisi, ja pyysin, että nyt yksimielisesti pidettäisiin toinen ehdokas ylisihteerinä. Kokous hyväntahtoisesti tähän suostui, samoinkuin herra Valvannekin.

Tässä yhteydessä minun nyt kuitenkin täytyy huomauttaa, että asiat eivät jääneet yllämainitulle kannalle. Seuraavalla viikolla tuli näet virkaa tekevä ylisihteerin luokseni ja pyysi, että vapauttaisın hänet toimestaan. Suostuin siihen luopumatta silti omasta kielteisestä kannastani ja järjestin Seuran asiat seuraavaan tapaan. Itse olen virallisesti ja nimellisesti taas ylisihteerin. En kuitenkaan suorita muita tehtäviä kuin diploomin eli jäsenkirjojen allekirjotuksen; hallituksen kokouksiin en ota säännöllisesti osaa, ainoastaan tärkeimmissä kysymyksissä annan neuvoni. Rouva Olga Salo hoitaa ylisihteerin juoksevia tehtäviä ja johtaa puhetta hallituksen kokouksissa. Neiti Helmi Rissanen toimii Seuran rahastonhoitajana. Herra Väinö Vaivanne on edelleen hallituksen jäsen ja toimittaa jäsenlehteä. Muut hallituksen jäsenet ovat: neiti Helmi Jalovaara, looshihteerin, maisteri Hugo Vaivanne, propagandasihteerin, rouva Kyllikki Ignatius, herrat G. V. Mustonen ja Yrjö Lehtinen.

Vuosikokouksen virallinen puoli vei niin tyystin käytettävissä olevan ajan, ettei jäänyt tilaisuutta teosofisiin keskusteluihin. Henkinen virkistys rajottui sentähden kahteen juhlaan, Idän Tähtien iltamaan lauantaina päämajan temppeleissä ja sunnuntai-illan vuosijuhlaan Helsingissä. Varsinkin viime mainittu oli rikkaan musikaalisen y. m. ohjelman kautta siksi eheä ja henkevä vaikutukseltaan, että maaseudulta saapuneet jäsenemme saivat ainakin yhden ihanan ja kauniin muiston kansallissotavuoden teosofisesta vuosikokouksesta.

Maanantaina 10 p:nä alkoivat teosofiset kesäkurssit. Niissäkin oli osanottajia verrattain runsaanpuoleisesti, kolmattakymmentä vakituista ja monta tilapäistä esitelmässäkävijää. Esitelmää olikin useita aineista. Herra A. A. Saarnio puhui kahdessa erässä Suomen kansan historiallisesta tehtävästä, herra V. H. Vaivanne luonnonvertauskuvakielestä, herra J. R. Hannula Johanneksen evankeliumin mystillisestä sisällyksestä (kaksi esitelmää), maisteri Hugo Vaivanne vanhasta indialaisesta vedaantafilosofiasta ja sen suhteesta nykyiseen teosofiaan, opettajatar neiti Helmi Jalovaara naisasiasta ja teosofiasta. Neiti Jalovaara piti sitäpaitsi innostavan ja herättävän puheen uudesta kasvatuserjestelmästä ja uusista kouluis-

ta, ja puhetta seuraavassa keskustelussa oltiin yhtä mieltä siitä, että neiti Jalovaaran pitäisi yrittää uutta koulua ja ainakin kirjottamalla ja puhumalla tehdä propagandaa sen aatteen puolesta. Muodostettiin vapaaehtoinen kannatusyhdistys neiti Jalovaaran työn taloudelliseksi tukemiseksi ja tuotti se jo toista tuhatta markkaa vuotuisissa sitoumuksissa.

Minä pidin seitsemän luentoa kurssien aikana, niistä viisi Suomen deevasta nykyhetkellä. Nämä deeva-luennot, jotka poikkesivat tavallisista käsityksistä teosofein suhteesta sotaan y. m. kysymyksiin, tekivät nähtävästi kuulijoihin syvän vaikutuksen. Kuudes luento koski ihmissielun kalleutta (Matt. 17: 26), seitsemäs kreikkalaista ja suomalaista mytologiaa.

Kursseihin kuului myös pari kuulustelukokousta herra Väinö Valvanteen johdolla ja kolme kysymyskokousta, joissa vastasin kirjallisiin kysymyksiin.

*

Eräässä kurssiluennossa koskettelin Teosofisen Seuran työtä. Seuran työ on pysyvä teknillisesti teosofisena eikä sitä saa sekottaa minkäänlaiseen valtiolliseen tai yhteiskunnalliseen puuhailuun. Yksityiset jäsenet tuovat taas teosofisen elämänymmärryksensä elähtyttävänä, valaisevana, jalostavana voimana mukaansa kukin omaan työhönsä. Täyttäköön vain jokainen uskollisesti ne tehtävät ja velvollisuudet, mitkä hän on päällensä ottanut tai mitkä karma on hänelle antanut, ja olkoon hän niiden täyttämässä teosofi. Toisen velvollisuus on täynnä vaaroja. Nuoret teosofit ajattelevat usein, että heidän pitäisi tehdä jotain teknillisesti teosofista työtä, esitelmöidä, kirjottaa j. n. e. Mutta he erehtyvät luullessaan, että esitelmöiminen ja kirjottaminen olisi työtä, johon kuka tahansa kykenee. Päinvastoin sekini työ vaatii erityisiä lahjoja ja kykyjä. Muutamat ovat siihen kutsutut ja he kyllä löytävät tiensä ennemmin tai myöhemmin. Sama on laita esim. poliittisen toiminnan. Kuinka paljon pahaa onkaan saanut aikaan se harhaluulo, että kuka tahansa kykenee politiikkaan! Axel Oxenstjerna tosin sanoi pojalleen: „jospa tietäisit, poikani, kuinka vähän viisautta tarvitaan maailmaa hallitsemaan”, mutta hänen kokemuksensa ei ollut ilahduttava todistus kansojen vaatimuksista ja „valtiomiesten” tunnollisuudesta.

Meidän pitäisi Teosofisessa Seurassa olla viisaampia. Meidän pitäisi etsiä niitä, jotka todella ovat kyvykkäitä ja halukkaita johonkin aatteelliseen, teosofiseen työhön, ja sitten avustaa heitä! Kaikki todellinen työ tapahtuu yksilöiden välityksellä. Joukot ottavat työhön osaa poistamalla aineelliset esteet niiden yksilöiden tieltä, jotka työtä tekevät.

Sentähden olikin minulle persoonallisesti suuri ilo jo vuosikokouksessa todeta, että uusi uhratuvaisuuden henki oli hiipinyt Seuramme jäseniin. Vuosikokouksessa tehtiin näet tärkeä ja kauas kantava päätös ensi vuoden verotuksen suhteen. Lisäverona otetaan joka jäseneltä 10, 20 tai 30 markkaa vuodessa, riippuen kunkin varallisuudesta, aivan varattomien ollessa edelleenkin oikeutetut pyytämään vapautusta. Tämän lisäveron avulla pääsemme edes siihen, että saatamme korvata hallituksen työtä tekeville jäsenille heidän aikansa ja vaivansa. Täten syntyvistä

varoista määrättiin nimittäin kuusituhatta markkaa vuodessa ylishteerin käytettäväksi joko itseään tai apulaisiaan varten.

*

Olen kirjottanut nämä rivit Honkaniemellä lähellä Viipuria. Tulin tänne personallisissa tarkoituksissa kesäkurssien loputtua, mutta olen samalla pyynnöstä pitänyt täällä maalla yhden esitelmän ja Viipurin kaupungissa kaksi. Maaperä tuntuu nykyään kasvavan yhä otollisemmaksi teosofiselle elämänymmärrykselle.

Lokakuu, s. 162–167

On kuin kuulisin mahtavien urkujen soivan ajatellessani, että Suomi maa on nyt itsenäinen valtakunta, joka kohta saa pääkaupunkiinsa oman hallitsijan, oman kuninkaan. Sanottakoon mitä tahansa monarkista hallitusmuotoa vastaan, sillä on yksi etu tasavallan rinnalla: se on muodollisesti lähempänä maailman okkultista järjestystä. Muodollisesti katsoen luonto näkymättömine ja näkyväisine alueineen on suuri elävä hierarkia. Atomista logokseen on kaikki järjestetty asteittain, ja jumalan tahtoa totellaan kaikkialla. Tosin hierarkian henki on kaukana pakosta ja väkivallasta. Jumalan tahto toimii elävänä voimana jokaisen henkiolennon tajunnassa, joten totteleminen on täysin vapaata. „Jumala on minun kuninkaani ja minä tiedän omassa sielussani, mitä hän minulta odottaa ja tahtoo”, — niin ajattelee jokainen hierarkian jäsen, ja kun korkeammalla asteella oleva käskee jotakin alemmilleen, tuntevat nämä heti sieluissaan, että jumala sitä tahtoo, ja heidän ilonsa on välittömässä vapaassa tottelemisessa. Henki on siis „tasavaltainen”, jos tämä sana alkuperäisesti tarkoittaa sitä, että valtaa ei harjoteta väkivallalla. Ihmisetkin voivat maan päällä muodostaa tasavaltoja, mutta nämä ovat todellisia tasavaltoja ainoastaan sillä edellytyksellä, että ihmiset itse tuntevat jumalan tahdon hengessään ja tahtovat joka hetki sitä totella. Muussa tapauksessa tasavalta on vain irvikuva, jossa lahjomaton järjestys on vaikeampi ylläpitää kuin monarkiassa. Kuningaskunta sitä vastoin on muodollisesti pyhän kosmillisen järjestyksen mukainen, ja siitä johtuu sen salaperäinen arvovalta, jota kaikenlaisten juhlamenojen ikimuinainen magia aina tukee ja ylläpitää.

Haaveilinhan minäkin ennen tasavallasta, mutta edellytys — ehdoton ehto — oli minulla aina päivänselvä. Ken lukee esim. viimevuotisen mieltämäni „Mitä opimme sodasta ja vallankumouksesta?”, hän huomaa oitis, että tasavalta-unelmani ensimmäinen perusta oli — aseettomuus. Kun tässä toiveessani Suomen kansan suhteen julmasti petyin ja ymmärsin aseettomuuden ainakin toistaiseksi saavuttamattomaksi ihanteeksi, en näe syytä pitää kiinni tasavalta-aatteestani, kun se minun silmissäni nyt on muuttunut paljaaksi muodolliseksi kysymykseksi. Mieluummin annan kannatukseni kuningaskunnalle, joka tällä hetkellä tuntuu lupautuvan eheämpää kokonaisuutta ja sopusointua onnettomalle kansalleni.

Eikö muuten kuningasajatuksessa piile samaa vanhaa lumoa kuin

lapsuuden uskossa? Poikasena näin kerran teatterissa Topeliuksen pienen näytelmän „Seikkailu saaristossa”. Itkin silloin katkerasti merkillisen tunteen valtaamana. Se oli esteettinen, mutta samalla moraalinen. Venäjän hallitsijaa jo epäiltiin Suomen tyranniksi ja minäkin olin tottunut ajattelemaan, että kuninkaat ja keisarit olivat kaikkea muuta kuin „jumalan armosta”. Mutta nyt tuossa vanhassa Arkadiassa Topeliuksen viehättävä mielikuviutus taikavoimallaan avasi silmäni näkemään syvemmän todellisuuden — ja minä itkin, itkin niin, että sydämeni oli pakahtua. Jokin kuiskasi näet sisässäni, että „noin piti olla. Noin piti kansalla olla oma, armas kuninkaansa (ja hänen prinssinsa ja prinsessansa), sillä ainoastaan kuninkaan isällisen käden suojassa saattoi kansa elää rauhassa ja onnessa”.

Koittaako nyt Suomen vanhalle, lainkuuliaisiksi tunnetulle kansalle onnen ja rauhan aika? Onko meidän kuninkaamme osottautuva viisaaksi, lujaksi ja lempeäksi hallitsijaksi, joka koettaa ymmärtää Suomen kansaa ja Suomen kansan omituisuuksia? Onko hän rakastava tätä juroa ja kovaa, mutta siitä huolimatta hyväntahtoista ja ihanteellista, tätä syvällä synnin ja tuskan suossa kahlaavaa, mutta silti korkealle tähtäävää Suomen kansaa sillä ymmärtämyksellä, sillä tuli-kuumalla antaumuksella, jolla tämä kansa loppujen lopuksi ansaitsee tulla rakastetuksi?

Toivokaamme niin. Toivokaamme, että se mahtava urkujen soitto, joka korvissani kaikuu, onkin Voglerin Hosiannan sävelet, jotka siunaten ylistävät kuninkaamme tuloa . . .

*

Kun luen ja kuulen kerrottavan, että sotilaita karkaa kasarmeista ja leiripaikoista, että asevelvollisia kieltäytyy saapumasta kutsuntatilaisuuksiin, en tunne sitä häpeätä, jota monet sanomalehtiin kirjottajat vakuuttavat tuntevansa. En näet luule, että noiden lainrikkojien vaikutin on alhaista laatua; ei se ole suorastaan pelkoa tai uppiniskaisuutta tai semmoista. He kukaties eivät kaikki itse ole selvillä motiiveistaan, he vain tuntevat niin tahtovansa ja niin täytyvänsä tehdä. Mutta jotkut heistä ymmärtävät varmaankin asiain tilan ja oman tilanteensa tavalla, jota koetan tässä lyhyesti esittää.

Kuten kirjassani „Suomen kansallishaltia” ja muualla olen esiintuonut, ei Suomen kansa ole sotilaskansa. Suomen kansan tehtävä ei ole saavuttaa ulkonaista mahtavuutta vallottamalla toisia valtakuntia ja sortamalla vieraita kansallisuuksia. Suomen kansan historiallinen tehtävä on henkistä laatua. Tämä ei silti merkitse, ettei Suomen kansa olisi sotakuntoinen kansa. Päinvastoin. Suomen kansa kykenee sotimaan yhtä hyvin kuin toinenkin kansa — ehkä todistettavasti paremminkin kuin moni muu kansa. Sen historia meille näyttää, ja tuorein esimerkki historiasta on äskeinen kansallissota. Jos vihollinen hyökkää rajoillemme tai jos murhamiehiä esiintyy omassa keskuudessamme, silloin nousee kansamme yksimielisesti vaaraa torjumaan. Ulkonaiset asianhaarat herättävät silloin sen taistelukunnon ja sen oikeutetun vihan. Ja kansamme tuntee, että sotiminen on silloin pyhä velvollisuus. Olemmehan äsken liikutettuina nähneet, kuinka nuoret alaikäiset pojat lähtevät

sankareina kuolemaan sen puolesta, minkä he tuntevat oikeaksi. Kysymys ei ole tästä kun väitän, että Suomen kansa ei ole sotilaskansa.

Tämä väitteeni merkitsee muuta. Se merkitsee sanasta sanaan sitä, mitä olen lausunut kirjassa „Suomen kansallishaltia”: „kansamme ei ymmärrä järjestettyä sotalaitosta . . . Jos suomalainen tutkii itseään, ihaileeko hän uudenaikaista sotilaskenraalia enemmän kuin vanhaa Väinämöistä, joka kanteloa soitti, niin uskon, että yksimielisesti kaikki suomalaiset tutkiessaan itseään vastaisivat: me ihailemme enemmän Väinämöistä.” (Siv. 44—46.) Suomen kansa on maata viljelevä ja henkistä sivistystä harrastava kansa. Sen vallotukset ovat kulttuurivallotuksia. Auralla ja kuokalla se vallottaa maata, Väinämöistaidoilla ihmisten sydämiä. Se ei etsi miekalla ja tulella saavutettavaa mahtia. Se ei ymmärrä sotalaitosta. Se ei rakasta seisovia armeijoja eikä pakollista asevelvollisuutta.

Epäilemättä meidän valtiomiehemme tulevat tämän huomaamaan. Kun olomme saadaan järjestetyiksi, kun sotatila lakkaa ja rauha palautuu, silloin uskon ja toivon, että lainlaatijamme kuninkaan suosiollisella avulla ottavat tämän tärkeän seikan huomionsa. Uskon ja toivon, että he laativat uuden „asevelvollisuuslain” kansamme onni silmämääränään. Jos silloin vielä on tarpeen seisova armeija ja siis sotalaitos, uskon ja toivon, että se asetetaan laillisesti vapaaehtoisuuden kannalle. Älköön sotilaan ura olko kenellekään pakollinen, vaan jokaiselle vapaaehtoinen. Olkoon armeija kokoonpantu niistä aineksista, jotka omasta halustaan tulevat sotamiehiksi. Noudatettakoon miehistön suhteen samoja periaatteita, joita aina on noudatettu päällystöön nähden: ei kadetti- ja upseerikouluihin ketään pakoteta. Miksikä siis syviin riveihin pakotettaisiin? Upseerin elämä on kuitenkin miellyttävämpi kuin tavallisen sotamiehen kasarmi- ja leirielämä. Olkoon siis sotilaan ammatti läpeensä vapaaehtoinen.

Muuten tekisi mieli kysyä, onko järjestyneissä oloissa varsinainen sotalaitos ollenkaan tarpeellinen. Eikö riittäisi se suojeluskuntalaitos, mikä nyt on alulle pantu? Kun joka pitäjässä ja joka kylässä olisi vapaaehtoisuuden pohjalle perustettu suojeluskunta, luulisi sekä sisäisen että ulkonaisen rauhan ja järjestyksen olevan turvattuna. Ovathan suojeluskunnat nytkin jo valtion palveluksessa sen virkavalan kautta, minkä he ovat hallitukselle tehneet.

Jos taas katsotaan, että valtiossa valtion oman arvokkuudenkin takia pitää olla laitos, joka opettaa kansalaisia ymmärtämään ja muistamaan, että heillä on kouraantuntuvia velvollisuuksia yhteiskuntaa kohtaan, olisi varmaan työvelvollisuus onnistuneempi muoto kuin asevelvollisuus. Että maata on viljeltävä, että käsillä on työtä tehtävä, sen ymmärtää jokainen järkevä ihminen; mutta että on opittava äkseeraamaan ja kulutettava aikaa kasarmeissa, se ei mahdu kaikkien päähän. Jos todella tahdotaan nuorista ihmisistä kasvattaa kunnan kansalaisia, on opetettava heitä työhön, vakavaan, hedelmiä kantavaan työhön. Tällöinen aate ja ajatus on ollut ilmassa jo vuosikymmeniä — ja tulevaisuus sen kyllä toteuttaa näkyväisessä maailmassa.

Maailmansota on opettanut ihmisiä inhoamaan laiskuutta ja keinottelua, ja samassa määrin on heidän kunnioituksensa tosi työtä kohtaan kasvanut. Maailmansota on myös opettanut ihmisiä inhoamaan järjetöntä tappamista ja hävitystä,

ja sentähden he eivät tulevaisuudessa tahdo ylläpitää niitä sotalaitoksia, jotka semmoisen tappamisen ja hävityksen tekevät mahdolliseksi.

*

En malta olla uudestaan painattamatta vuonna 1907 kirjottamaani artikkelia „Onko veljeysaate toteutettavissa?” En itse muistanut koko kirjoitusta, ennenkuin eräs ystävä huomautti siitä. Luin sen mitä suurimmalla mielenkiinnolla ja rohkeuden uskoa, että Tietäjän lukijat tekevät samoin. Kaikki teosofit, jotka ovat harrastaneet yhteiskunnallisia kysymyksiä, saavat siinä aatteellisesti ratkaisevan selityksen koko punaiseen kapinaan.

*

Viime kuluneena seitsemänä vuotena olen silloin tällöin luentojeni johdosta saanut kuulla seuraavan arvostelun: „P. E. on antanut Steinerin ja hänen oppinsa vaikuttaa itseensä.” Alussa tunsin aina halua väittää vastaan: „enhän minä tunne Steinerin oppia niin paljon, että olisin voinut ottaa siltä vastaan vaikutuksia. Kyllä se mitä puhun on omaa ajatustani ja näkemystäni.” Vasta viime aikoina olen koettanut lähemmin tutustua tohtori Steinerin kirjoituksiin ja tunnustan nyt auliisti, että olen niistä löytänyt vastakaikua oman sieluni kokemuksille.

Tämä ei ole mikään sentimentaalinen tunnustus. En tällä tahdo sanoa olevani „steineriläinen”. Päinvastoin. Jos „steineriläisyys” tarkoittaa jotain persoonallista suhdetta Steineriin, silloin en ole steineriläinen. Silloin olen pikemmin „besanttilainen”, sillä rakkaudestani Mrs. Besantiin en tunne pienintäkään halua luopua. Häneen — Mrs. Besantiin — minulla pikemmin on persoonallinen suhde. Häntä tunnen persoonallisesti, häntä ihailen ja rakastan. Tohtori Steineriä taas tunnen persoonallisesti sängen vähän, mutta toivon tietysti, että oppisin häntäkin paremmin tuntemaan. En siis tarkota mitään persoonallista sanoessani, että sieluni iloitsee Steinerin kirjoituksista. En liioin tarkota, että Steinerin kirjoituksiin olisin samassa suhteessa kuin Steinerin oppilaat eli „steineriläiset”. En tunne lähemmältä „steineriläisiä”. En tiedä millä kannalla he esim. ovat kysymyksissä, jotka minun Kristusnäkemyksessäni saavat määrätyn, ehdottoman ratkaisunsa.

Tarkotan tunnustuksellani, että olen huomannut Steinerin kirjoitusten sisältävän totuutta niin paljon kuin niiden perille tähän saakka olen päässyt. Minun täytyy näet tässäkin tunnustuksessani olla totuudenmukainen. Minun ei ole käynyt niin kuin Steinerin oppilaitten, jotka hänen suustaan ensi kerran ovat kuulleet totuuden. Minä olen omalla tielläni löytänyt totuuden. Minun on käynyt niinkuin Paavalin Damaskon tiellä — vaikken ole ollutkaan Saul. En ole koskaan tietääkseni taistellut Kristusta vastaan, sillä Kristus näkyi minulle jo v. 1893, ja v. 1896 sain sen käsityksen kristinuskosta mikä minulla yhä vielä on; mutta kuitenkin olen vasta viime kuluneena seitsemänä vuotena päässyt tarkempaan selvyyteen Kristuksen monipuolisesta mysteriosta, ja jos teosofisessa elämänyymmärryksessäni ennen vältin Kristus kysymyksen tietopuolista pohtimista, olen nyt siinä suh-

teessa muuttunut Saulista Paavaliksi. Uskon, että varsinkin meille kristityille teosofeille on suuriarvoista löytää totuudenmukainen ratkaisu sille merkilliselle dogmikysymykselle, joka kristikunnan alkuaikoina sai niin paljon mielten kuo-
hua aikaan.

Tämä on suuriarvoista ja tärkeitä ei vain sentähden, että totuus ja totuuden tieto aina on oma palkkansa, vaan paljon enemmän sentähden, että oikea tieto Kristuksen mysteriosta mullistaa meidän suhteemme jokapäiväiseen elämään. Itse olin saavuttanut tämän uuden suhteen käytölliseen elämään vuonna 1896 ja uskoin sittemmin, että teosofit yleensä olivat samalla tavalla käsittäneet elämän. Viimevuotiset kokemukseni ovat kuitenkin näyttäneet minulle, että teosofit eivät yleensä — antroposofeista en tiedä varmuudella mitään sanoa — ole sillä tavalla ymmärtäneet elämää. Ja kun tiedustelin itseltäni syytä tähän, huomasin syyn olevan juuri siinä, että Kristuksen missionia ei tässä tajuttu. Tämä huomio sai minut sieluni koko voimalla syventymään Kristuksen mysteroon — ja „ken kolkuttaa, hänelle avataan”. Monet seikat selvenivät, moniin pimeihin paikkoihin tuli valoa. Joitakuuta piirteitä siitä, mitä olen löytänyt, esitän kirjoituksessani „Mitä on usko?”, mikäli löytöni koskee Kristusta. Mutta paljosta muustakin olen selvytyteen päässyt, kuten viimevuotisista luentosarjoistani on näkynyt.

Aine on niin monipuolinen ja niin rikas, ettei sitä koskaan voi tyhjentävästi käsitellä. Kaikki oikeauskoiset, kirkolliset yritykset, kaikkien lahkojen yritykset käsittää Kristuskyseymystä ovat tosiaan vain hapuilevia yrityksiä. Ne ovat kaikki oikeassa, sillä Kristustodellisuus on niitä kaikkia korkeampi ja laajempi. Samoin teosofiset ja antroposofiset opit vain osaksi paljastavat suurta taivaallista salaisuutta. Ei kukaan ole väärässä, vaan kaikki ovat oikeassa. Madame Blavatsky on oikeassa, Mrs. Besant on oikeassa, Steiner on oikeassa. Riemuiten olen lukenut „Teosofian avainta”, riemuiten „Kristinuskon salaista puolta”, riemuiten Steinerin kirjoja. Sillä minullekin on näytetty ja minullekin on annettu tietää. Ja siis minäkin olen oikeassa, sillä minunkin tietoni on vain osittaista ja hapuilevaa ja niinkuin pienen lapsen ikävä äitinsä syliin.

*

Uusista kirjoistamme on nyt valmistunut broshyyrini *Onko Kalevala »pyhä» kirja?* Sen hinta on Smk. 3:—. Se on toinen numero sarjassa „Suomalaista salatiedettä”.

Samoin kohta valmistuu painosta vanha tuttu *Valoa kohti* viidennessä painoksessaan. Uudessa sirossa asussaan sen hinta on Smk. 4:—. Valoa kohti on suomalaisen teosofisen kirjallisuuden ensimmäinen ja samalla suosituin propagandakirja. Monta vuotta sitä turhaan on kaivattu ja kysytty. Löytäköön se nyt tiensä tuhansiin koteihin ja tuokoon mukanaan sitä uskoa, lohtua ja valoa, jota teosofia niin runsaassa mitassa antaa.

Marraskuu, s. 194–197

Istun tässä lokakuun harmaassa päivänvalossa ja odotan maailmanrauhan tuloa. Olen väsynyt ihmisten ja kansojen ylpeään itsekkyyteen. Miksi yhä jatkavat järjetöntä tappamista ja tuhoamista, kun kaikki jo totuuden näkevät ja kaikki sen jo tunnustavat? He näkevät kaikki, että sotimalla eivät mitään voita. Heidän ahneutensa, vihansa ja kostonhimonsa houkuttelee heitä yhä uusia yrityksiä tekemään, jotta lopullisesti nujertaisivat vihollisen, — mutta se loppu ei tulekaan, sillä kansat eivät sillä tavalla ole tuomitut maan pinnalta häviämään. Jos sota loppuisikin toisen voitolla, toisen tappiolla, ei voittokaan olisi muuta kuin tappio. Kaikki kansat olisivat lopen uupuneet. Ja vaikka voitettu saisikin korvata voittajalle tämän kärsimät tappiot, ei voittajalle koituisi siitä pienintäkään iloa. Jokaista voitetun maksamaa korvausta raskauttaisi ääretön uuden vihan ja kostonhimon uhkaus, ja ajan täytettyä se pukeutuisi uuden vielä julmemman sodan muotoon. Ei, kukaan ei sillä tavalla saata voittoa. Jatkamalla sotaa molemmat puolet vain rajattomiin uuvuttaisivat toisiaan. Sillä onhan tässäkin maailmansodassa toiset arvot kysymyksessä. Ihmiskunta on yksi, kansat ovat sen perheenjäseniä, ja ihmiskunnan aivoissa liikkuu nyt uusia aatteita. Tämänkin totuuden kaikki kansat jo tunnustavat. Kaikki tunnustavat, että maailmaa on opittava hallitsemaan toisella tavalla kuin ennen. Pois sorto ja väkivalta! Pois pienten kansojen polkeminen! Samat oikeudet elää vapaudessa on kaikilla. Kaikki kansat, pienet ja suuret, ovat kutsutut yhdenvertaisina sisarina kehittymään ja kasvamaan jumalan kasvojen edessä. Kaikki ottakoot perheen jäseninä osaa ihmiskunnan suureen kulttuurityöhön. Tämän nyt myöntävät amerikkalaiset yhtä hyvin kuin saksalaiset. Saksalaiset ovat ojentaneet veljeskätensä. Mikseivät heidän „vihollisensa” siihen tartu? . . . Olemmeko todella, me ihmiset niin vähäjärkisiä, niin pintapuolisia, niin ulkokul-laituita?

*

Olen työn ihminen, en hävityksen, rakentaja, en repijä. Sentähden en ole ikinä ihailnut sotaa, en sotaista kunniaa, en mitään sotaan kuuluvaa. En luule olevani pelkuri, ja kuitenkin pelkään kaikkea sodan yhteydessä. Mitä siis pelkään? Pelkään sodan järjettömyyttä, pelkään hävityksen järjettömyyttä, pelkään järjetöntä kuolemaa. Kaikki mikä on, on niin suuren työn tulosta, niin vaivaloisen matkan saavutusta, etten käsitä ihmisten hävityshalua. Ehkä olen pikkumainen. Ehkä ihmisten kuninkaallinen suurpiirteisyys juuri ilmenee siinä, että kykenevät tuhlaamaan ja hävittämään. Niin, tuokoon silloin karma minullekin kaikenlaista ansaitsematonta rikkautta ja ylellisyyttä, että oppisin ajattelemattomasti ja välinpitämättömästi tuhlaamaan! Tähän saakka vain olen saanut oppia elämältä, kuinka arvokasta kaikki on. Emme mitään saa ilmaiseksi. Jos karma on suonut minun joskus toisia auttaa — tavalla tai toisella, — eivät nämä varmaankaan ole aavistaneet, kuinka paljon olen saanut työtä tehdä voidakseni heitä auttaa. Oh, jos minäkin siis saisin tuntea mitä on olla rikas vaivatta, ansiotta, sormeaa nostamatta,

ehkä silloin voisin ymmärtää niitä, jotka puhuvat korskeita sanoja sodasta, hävityksestä, tappamisesta.

*

Olen kulttuuri-ihminen. En saata ihaila muuta kuin luovaa työtä, sitä työtä, joka saa jotakin aikaan, — kätten luovaa työtä ja aivojen luovaa työtä, siis ennenkaikkea maanviljelystä, kauppaa ja teollisuutta, taiteellista, kirjallista ja tieteellistä työtä.

Nuoruudessani unelmoin pienestä mökistä järven rannalla ja puutarhasta, jossa olisin työssä aamusta iltaan, ja vaikken vielä ole mennyt niin pitkälle kuin se ranskalainen ystävä, joka kuultuaan, että meillä Suomessa oli teosofinen päämaja maalla metsän keskellä, säikähtyneenä huudahti: „suuri jumala, maalla! Kaiken kulttuurin ulkopuolella! maalla, missä lehmät kävelevät!”, — vaikken, kuten sanottu, ole mennyt niin pitkälle, ihailen nyt, en piestä mökkiä, vaan lämmintä, mukavaa ja hyvin varustettua huvilaa järven tai joen rannalla, huvilaa, joka olisi maalaiskotini ja jossa saisin toisen puolen vuotta rauhassa — kirjottaa. Maanviljelykset ja puutarhatyöt jätän niin mielelläni toisille, nuoremmille veljilleni, kunhan vain itse saan tutkia, lukea ja kirjottaa. Minulla on vielä niin monta laajaa teosta, jotka tahtoisin saada kirjoitetuiksi, ennenkuin suostuisin jättämään tämän fyysillisen olomuodon! Nuorempana pidin ruumiillista työtä korkeimpana, pyhimpänä, välttämättömimpänä — luulin, että kaikki ruumiillisen työn tekijät olivat erikoisesti siveellisiä, hyviä ja rauhaa rakastavia ihmisiä. Nyt en enää erehdy semmoista luulemaan. Nyt näen selvän selvästi, että ihmiskunta olisi hukassa ilman niitä korkeammalle kehittyneitä sieluja, jotka jo osaavat tehdä muutakin luovaa työtä kuin paljasta ruumiillista. Ihmiskunta olisi henkisesti hukassa ilman ajattelijoita, keksijöitä, tiedemiehiä, taiteilijoita, kirjailijoita, runoilijoita, säveltäjiä, sillä nämä ovat ihmiskunnan suola. Niissä loistaa ihmiskunnan valo. Ja kun joskus maailmaan saapuu pyhän valkoisen veljeskunnan lähettiläs, silloin tosiaan muut ihmiset yhdessä eivät vielä ole kyllin arvokkaat edes irrottamaan hänen kenkiensä rihmoja . . . Niin, yksilöt ja kansat! Te olette vielä joukkosielua, mutta jumalat rakastavat *ihmisiä*.

*

Kertomus „Hyvä mies”, jonka julkaisen tässä Tietäjässä ja jota tekijä nimittää unikuvaksi, on hyvä esimerkki todellisesta astraalisesta näystä. Näkijä itse, nuori ystävä-vainajani Eero Turunen, joka kaatui kansallissodassa Karjalan valkoisella rintamalla, oli luonnostaan psyykkisesti herkkä henkilö. Hänellä oli useampia kokemuksia „yliluonnollisista asioista”. Nähdessään kyseessä olevan unensa hän oli matkalla sisä-Venäjäällä loppukesällä 1916, ja kirjeessä minulle hän sanoo kutsuvansa sitä uneksi, vaikka — „niin minusta ainakin tuntui — silmäni olivatkin auki.” Ja hän lisää: „muuten sominta on, että omaamassani horoskoopissa on m. m. sanottu muuanne vaikka minne saavani mennä, Intiaa vain on vältettävä. En

vuosikausiin silti ole horoskoopiani muistanutkaan, joten uneni ei ole ajatusheijastus. Tuli kuin salama taivaalta.” Hän näki unensa iltahämärässä, jolloin oli päivätönsä lopettanut. Hän oli niinmuodoin tilaisuudessa heti kirjottamaan näkynsä paperille. Ja vaikka hän pyytää anteeksi muistiinpanonsa muodollisia vajavaisuuksia ja suo minulle täyden vallan niitä korjata, en ole tahtonut kajotaan kertomuksen muotopuoleen, koska se juuri semmoisena kuin se lähti näkijän ja tekijän kynästä on tuore ja totuuden mukainen.

*

„Aatteen” kirjoitus „Katsaus syntymäntakaiseen menneisyyteeni” kuuluu tavallaan myös „psykkisiin ilmiöihin”. Olemmehan tottuneet siihen, että „Aate” lähettää maailmaan vain filosofisesti punnittuja, loogillisesti kehitettyjä järkipäätelmiä, ja nyt hän tarjoo meille vallan fantastisen teorian omasta entisestä inkarnatsioonistaan. Kuinka saattaisimme muuta kuin lukea tätä hänen tekoansa psykiseksi ilmiöksi? Hänen täytyy itse olla yliluonnollisen järkytetty ja vakuutettu oman aavistuksensa todenperäisyydestä. Emme saata epäillä hänen omaa vilpittöntyä uskoaan. Missä määrin hän lukijoitaan osaa vakuuttaa uskonsa objektiivisesta todenperäisyydestä, on taas toinen kysymys. Tuommoiset reinkarnationimistelmat ovatkin persoonallisia ja yksilöllisiä asioita, joihin sivullisten ei tarvitse kajota. Kun emme saata niistä mitään tietää, emme ole oikeutetut niitä arvoitelemaan.

Joulukuu, s. 227—230

Kymmenen vuotta umpeen olen nyt kirjottanut näitä pätkiäni „Toimittajalta” otsikon alla. Kun ensimmäisen kerran niitä julkaisin, lausuin samalla: „Mitä muuten (Tietäjän 1909 vuoden) ohjelmaan tulee, olen ensiksikin aikonut joka numeron alkuun panna tämänlaatuisen, johtavan artikkelin. Jos lukijat voivat sulattaa sen perin persoonallisen leiman ja pohjasävelen, mikä näillä kirjoituksilla tulee olemaan, on yrityksestä se etu, että toimittajana olen tilaisuudessa lausumaan mielipiteeni kaikenlaisista kysymyksistä suoraan sydäimestä, tarvitsematta pukea ajatuksiani ylen objektiiviseen muotoon.”

Tällä kymmenen vuoden ajalla on pätkiä syntynyt 450 kpl. Onko niistä ollut lukijoille sitä iloa ja mielen virkistystä, mikä minun silmämääränäni on ollut?

Aion niitä edelleenkin jatkaa, mutta pyydän uudestaan painostaa, mitä kymmenen vuotta sitten jo lausuin, että ne ovat ystävän tuttavallista puhetta ystävien piirissä ja ettei niille sentähden huoli panna mitään „virallista” arvoa.

*

Ajatellessani suurten mestarein ja varsinkin Kristuksen opettamaa veljeyttä kangastaa mieleeni muuan puoli siitä, joka nähtävästi liian helposti unohtuu niiden ohjelmasta, jotka puuhaavat yhteiskunnan uudistamista. Ranskan vallan-

kumous 18:nella vuosisadalla ja Venäjän vallankumous meidän päivinämme, jotka alkoivat suurella riemulla veljeyden merkissä, luisuivat ennen pitkää todellisuuden maaperältä alas haaveitten valtamereen. Kansoilla on näet merkillinen halu unohtaa, että ihmiskunta, kuten H.P.B:n oli tapana sanoa, on „suuri orpo”, ja että ihmisten veljeys sentähden on oleva veljeyttä ilman isää ja holhoojaa.

Pari sanaa selitykseksi. Niin kauan kuin vanhemmat elävät, ovat veljet ja sisaret lasten asemassa. Ja mikä on lapsen asema? Se on aina johonkin määrin nauttijan asema. Lapset nauttivat, ja heidän veljeytensä silmiinpistävimpiä tunnusmerkkejä on se, että he veljellisesti nauttivat kodin yhteisestä hyvästä.

Vallankumouksissa on aina ennen pitkää tullut näkyviin sama pyrkimys. Kansa luulee olevansa lapsen asemassa. Se oli tavallaan sitä, kun sillä oli hallitsija. Mutta se teki vallankumouksen. Se huusi: „en tahdo hallitsijaa, tahdon itse hallita!” Se otti ohjaket käsiinsä, mutta ei osannut kauan näytellä uutta osaansa. Pian se taas tunsu olevansa lapsi. „Minä tahdon nauttia”, se huudahti, „nauttia kodin yhteisestä hyvästä!” Ja se heittäytyi nauttimaan. Ja koska kodin yhteinen hyvä ei ollut kokonaan sen käsissä, ryhtyi se anastamaan ja ottamaan hyvää missä sitä vain oli. Ryöstöihin se antautui, varkauksiin, murhiin ja väkivallantöihin. Ja niin kauan kuin hyvää riitti, se nautti. Siinä oli sen veljeys ja sen käsitys veljeydestä. Edesvastuuttoman ja kurittoman lapsen käsitys! Mutta voi, sillä ei ollut isää eikä holhoojaa.

Kuinka toisenlainen on veljeyden todellisuus! Siinä ei ole kysymystäkään nauttimisesta. Veljet ovat orpoja ja heidän on käytettävä kaikki tarmonsia ja tietonsa yhteiselämänsä järjestämiseksi uudelle pohjalle. Heille veljeys merkitsee veljellistä osanottoa yhteisen taakan kantamiseen. „Millä tavalla minä osaan olla suurimmaksi hyödyksi?” ajattelee kukin heistä. „Mihin parhaiten kykenen?” Ja kaikki yhdessä katsovat, että tehtävät ja velvollisuudet veljellisesti jakautuvat. Kukaan ei tahdo nauttia toisen kustannuksella, jokainen tahtoo taakkoja kantaa. Työ ensin, sitten vasta nautinto. Ei ole isää eikä holhoojaa, jolta pyytää saisi ja jonka hartioille vastuun voisi viskata. Kohtalo on omassa kädessä ja todellista elämää on katsottava rehellisesti silmiin.

*

Puhutaan keltaisesta vaarasta. Ehkä tavallisesti kuvitellaan, että japanilaisten ja kiinalaisten sankat joukot hyökkäävät Aasiasta Eurooppaan valloittaakseen mantee-remme miekalla ja tulella. Me valkoiset kristityt olemme sisäisistä riidoistamme (kansainvälisistä sodistamme) ylen heikontuneet emmekä jaksa vastustaa sitkeiden ja vinosilmäisten muukalaisten tunkeilevia joukkoja. Ja ehkä semmoisessa pelossa on perää.

Kuvittelen kuitenkin keltaista vaaraa ensi kädessä toisenlaiseksi. „Keltaiset” ovat ennen kaikkea kiinalaisia. Ja kiinalaiset ovat kummia olentoja. Ei sodassa, vaan rauhan aikana.

Kiinalaiset ovat näet luonnostaan työmiehiä, ahkeria, väsymättömiä, vaatimatomia. Kuka valkoihoinen kykenee kilpailemaan kiinalaisen kanssa? Kiinalainen

tyytyy mitättömään palkkaan, sillä hänen vaatimuksensa aineellisen elämän suhteen ovat mitättömän pieniä. Kourallinen riisiä ja kupillinen teevettä, vuoteeksi ruumiinkokoinen tila lattialla. Yöksi heitä sulloutuu kymmenittäin yhteen huoneeseen ja hätätalassa nukkuvat seisoallaan, että mahdollisimman monta mahtuisi samojen seinien sisään. Ja kiinalainen on hyvä työmies, ahkera, tottelevainen, taitava.

Eikö tässä ole keltaista vaaraa kylliksi? Valkoihoiset rakastavat lepoa, laiskuutta, ruumiillisia nautintoja, syömistä, juomista. He kuluttavat aikansa turhanpäiväisiin riitoihin, pahottelemisiin ja valituksiin. He ovat hermoheikkoja, ahneita ja kateellisia. Heidän verensä juoksee santaan. Miten he siveellisesti jaksavat vastustaa keltaisten sitkeää tarmoa? Kun keltaiset tulevat Eurooppaan, lyö valkoihoisen työväen kohtalon hetki.

Sitä seikkaa on ajoissa ajateltava, sillä keltaiset ovat jo tulemassa. Venäjällä niitä on jo suuret joukot, ei kivääri eikä kuularuisku, vaan lapio ja kuokka kädessä. Jollei europalainen työväki tahdo toden teolla ryhtyä työtä tekemään — jos se mieluummin vain tahraa kätensä veljesvereen, — silloin sen loisto-aika on oleva lyhyt. Miekkaan se tulee hukkumaan, ainakin jumalan miekkaan: nälkään ja ruttotauteihin, ja keltainen työväki astuu valkoisen tilalle.

Niin, minkä kohtaloiden läpi kulkeekaan vielä Europan vanha manner, ennenkuin se tuhatvuotinen valtakunta alkaa, josta profeetat ovat puhuneet?

Ja joka kyllä tuleva on.

*

Anteeksiantamattoman erehdyksen me teosofit teimme viime vuonna, kun päästimme käsistämme sen kirjapainon, mikä kolmella meikäläisellä (niistä minä yksi) jo oli ennakoita ostettuna. Jollen näyttäisi itserakkaalta, sanoisin, että tuli kalliiksi se liian pieni luottamus, mikä T. S:n jäsenillä oli hommaa kohtaan, jonka etunenään minäkin olin asettunut. Sillä mikä on siitä ollut seurauksena? Meidän teosofisia painatustöitämme on ylen vaikea saada suoritetuiksi. Puhumattakaan siitä, että itse työ on uskomattoman kallista ja yhä kallistuu, ei tahdo painoilla olla aikaa eikä tilaa meidän töillemme. Juhannuksesta saakka on nyt puuhattu „Onko Kalevala pyhä kirja?” ja „Valoa kohti” kirjojen painattamisessa ja nyt edellinen on valmistunut ja toinen on valmistumassa. Ne ovat olleet työn alla kesästä lähtien. Toisiin painatustöihin ei ole vielä voitu lyhtyäkään. Ja kun ollaan totuttu teettämään kaikkia töitä samassa painossa, että ne halvemmalla saataisiin, ei ole vielä annettu töitä vieraihin painoihin. Mutta mikäli näiden vieraiden hintoja on kysely, on huomattu ne suorastaan satumaisiksi.

Niin, rakkaat ystävä, Tietäjänkin painatus tulee nyt niin kalliiksi, että . . . että . . .

Ainoa lohdutus on ajatus, että ehkä työväellä nyt on hyvä ja kultainen aika. Jos lie. Sillä maailman ja luonnon järjestystä on vaikea muuttaa. Ei se tahdo mennä muuta kuin hyvällä. Mutta jos esim. minä korotan Tietäjän tilaushinnan 25 markaksi, niin moniko tilaa? Olkoon sentähden sen hinta edelleen 10 markkaa,

mutta kukaan ei ole kielletty tämmöisenä aikana muistamasta ystäväänsä vapaaehtoisella lahjalla, vaikkei ketään siihen kehoteta.

En saata muuta ymmärtää kuin että edessämme yhä on ratkaisematon kysymys omasta painosta. Oma paino on saatava. Pieni paino, jossa suoritetaan vain omat työt. Ei sen tarvitse kilpailla markkinoilla, ei sen tarvitse huikeita voittoja tavoitella. Kunhan kustannukset saadaan peitetyiksi ja parille, kolmelle teosofille on painossa palkattu työnsä, sitten ollaan tyytyväiset ja onnelliset.

Mutta painot ovat nyt kalliita, pari kolme kertaa kalliimmat kuin viime vuonna, ja sentähden harmittaa. Mutta kai sekin harmi on ohimenevä. Ehkä vuoden perästä meillä on jo oma suloinen kirjapainomme. Pieni ja suloinen. Haaveilkaamme!

*

O. Y. Tietäjän uudet kirjat ovat: *Onko Kalevala »pyhä» kirja?* kirj. Pekka Ervast, hinta Smk. 3:—, ja *Valoa kohti*, viides painos, hinta Smk. 4:—.

Kirja, joka tänä vuonna on julkaistu ennen kaikkea Teosofisen Seuran jäseniä varten, on *Mitä teosofit sodasta ajattelevat?* Sen hinta on Smk. 6:—. Annie Besantin, C. W. Leadbeaterin y. m. kanta mieltäkiinnittävässä sotakysymyksessä tulee tässä selvästi esille. Se on kuten tunnettu entente-ystävällinen ja on alusta saakka ennustanut Englannin voiton. P. E:n kantaa kirja ei esitä, mutta onhan se käynyt selväksi Tietäjästä y. m. Kehotetaan T. S:n jäseniä ja vakavia teosofejä tutustumaan kirjaan. Painos on rajotettu.

*

Lopetan toivottamalla Tietäjän ystäville, tilaajille ja lukijoille ihanaa ja rauhallista joulujuhlaa. Rauha on lahjoista paras. Ehkä uupunut maailma sen lahjan nyt saa.

TIETÄJÄ 1919

Toimittajalta

Tammikuu, s. 4—8

Mitä nyt niin hartaasti toivomme uuden vuoden alkaessa? Rauhaa verta vuotaneille kansoille, sovinnollista mieltä riiteleville veljille ja uutta elämänintoa väsähtäneille ihmissieluille!

Eikö totta? Olemme kaikki sangen väsyneitä. Ainakin täällä Suomessa läpi-käytyämme viime vuoden hirmut. Elämä on kadottanut viehätyksensä. Usko ihmisiin on mennyt. Sielussa tuntuu kolkolta, kylmältä, yksinäiseltä. Ihminen, joka on yrittänyt hyvää, on kohtalolta saanut ivaa ja pilkkaa osakseen. Mitä hyötyä on mistään? Mitä iloa on mistään?

Niin, sillä tavalla uskon, että moni tuntee ja ajattelee, oli hänen värinsä minkäläinen tahansa. Sillä se on luonnollinen seuraus siitä, että teimme syntiä. Elämä ei anna itseänsä pilkata. Minkä me kylvämme, sen me niitämme. Me kylvimme vihaa, me niitämme katkeruutta. Me rikoiimme elämän lakia. Elämän laki on: „älä tapa”! Me tapoimme. Me teimme niinkuin muut kansat maan päällä. Me tapoimme. Ja nyt saamme tuntea samaa tyhjyyttä, jota kaikki kansat tuntevat sielussaan. Synnintekijäin tyhjyyttä, katkeruutta, yksinäisyyttä. Mutta ehkä sillä tavalla tasotetaan tietä erämaassa. Ehkä sillä tavalla valmistetaan maaperä uuden ajan tulolle. Ehkä siitä tyhjyydestä lopulta nousee ääretön, voittamaton, itsensä unohtava kaipuu. Ehkä kansat ja yksilöt alkavat kaivata pelastusta. Ehkä he alkavat nähdä voimattomuutensa ja kykenemättömyytensä. Ehkä he alkavat luottaa järkeen, hyvään tahtoon, rakkauteen ja siveellisiin voimiin. Ehkä he luopuvat miekasta, tulesta ja nyrkin voimasta. Oi jospa niin kävisi!

Maailman silmät, väsyneitten ihmisten silmät, ovat tällä hetkellä tähdättynä yhteen mieheen, joka tuntuu saaneen tehtävänsä jumalalta, ja odottavat tuskaissessa jännityksessä, onnistuuko hänen täyttää tehtävänsä. Tämä mies on Wilson, Yhdysvaltain mainehikas presidentti. Jo kolmatta vuotta sitten, kun hän ensi

kerran esitti maailmalle rauhan ohjelmansa, herätti hänen esiintymisensä suurta riemua ja toivoa jokaisen ihmisystävän sydämessä. Tämä riemu sittemmin hämentyi, toivon tähti meni pilveen, kun Wilson julisti, että Amerikka lähtee mukaan sotaan. Tuntui käsittämättömältä, että se, joka tahtoi hyvää kaikille, meni toisen puolelle toista vastaan. Mutta politiikassa on monta mutkaa ja maailman elämässä niinikään. Nyt emme enää ajattele menneitä. Emme arvostele emmekä tuomitse. Tähtäämme katseemme tulevaisuuteen. Ja Wilsonin kunnian kukko taas laulaa. Hän pysyy kiinni alkuperäisessä ohjelmassaan. Hänen sanansa eivät olleet amerikkalaista bluffia. Hän tarkoitti todella, mitä hän sanoi. Hän todella tahtoi kaikille hyvää. Ja nyt kaikkialla rukoilemme: oi jospa elämän herra antaisi hänelle voimaa lujasti pysyä ohjelmassaan ja voitokkaasti ajaa se läpi.

On kuin maailman kohtalo riippuisi yhden miehen kädestä, kuin koko ihmiskunta odottaisi pelastusta tuolta yhdeltä. Häinkö se on se sankari, josta Tolstoi ennusti? Häinkö se on se Julius Caesar, josta Leadbeater puhui? Ei ihme, että muuan vanha teosofi sanoi minulle äsken: „joka päivä lähetän ajatuksia Wilsonille ja rukoilen hänelle apua korkeudesta”.

*

Vaikka näin olen kuvannut sitä väsymystä, joka tuhansia sieluja uhkaa ja on vallannutkin, en suinkaan tarkota, että meidän tulisi antautua sen valtaan. Päinvastoin. Katkeruus on sielujen pahimpia vihollisia, eikä sitä vastaan ole ainoastaan taisteltava, vaan on se suorastaan voitettavakin. Ja voitettavissa se on, jos käänämme katseemme henkisiin asioihin ja etsimme elämältä niitä arvoja, joita niin usein unohdetaan. Hengen maailmoista löydämme me myös ne uudet taivaat ja uudet maat, sen uuden Jerusalemin, jonka määrä on laskeutua fyysilliseenkin maailmaan, niinpian kuin ihmisten mielet ovat valmistuneet sitä vastaanottamaan. Omalta vähältä osaltani olen koettanut tähän suuntaan ajatella ja siihen päin kääntää toisten ajatuksia.

Syysluennoissani marras- ja joulukuun aikana olen puhunut aineesta „henki-maailma ja nykyaika”. Olen kuvannut sitä tulevaisuuden elämää, joka jo kangastaa korkeammassa maailmoissa ja joka odottaa toteutumistaan näkyväisessä. Ei mikään voi lopullisesti vastustaa sen tuloa, sillä se on valmiina ihmiskunnan sydämessä. Viivyttää sen tuloa voi ihmissielujen tyhjyys, kovuus ja katkeruus, mutta niistäkin se lopulta vie voiton. Henki ja tajunta tulee vielä voittamaan aineen ja muodon, järki kaaoksen, rakkaus vihan. Valo, joka uudessa Jerusalemissa loistaa, on nimeltään Theou-Sophia, ja siitä on nyt jo heijastunut säde maan päälle, ja se säde ennustaa koko valon tuloa.

*

Mitä maan päällä tapahtuu, tapahtuu todella ensin näkymättömässä henkimaa-ilmassa. Viime kesänä sain näin kuuluvan kirjallisen kuvauksen eräältä näkijäystä-vältäni:

„Toukokuun keväisenä aamuna 1918 kulkiessani Huopalahden ja Oulunkylän välisellä tiellä näin aivoissani kaksi kuvaa, jotka olivat hyvin mieltäkiinnostavia. Ensimmäinen kuva oli hautajaissaatto astraalimaailmassa. Ensín kuulin hiljaista soittoa ja hetken päästä näin kolme miestä, jotka kantoivat Bismarckin ruumista pois johonkin kaukaiseen seutuun. Kysytyäni, miksi tuonne sitä siirretään, sain vastauksen, että ‘hänen täytyy levätä pitkän aikaa’, ja samalla näin, kuinka Saksan tähti himmeni ja lopulta se muuttui mustaksi kasaksi.

„Toinen kuva jonka näin, oli hautausmaan tapainen suuri maa-alue. Se käsitti koko Europan. Siinä oli paljon eläviä ja kuolleita ja sairaita ihmisiä. Siinä oli suuri tuska ja vaikeroinen ihmisten kesken. Kysytyäni, mikä on tuo näky, sanottiin: ‘se on näky jostakin tuntemattomasta taudista, mikä tulee Europan kansoja kohtaamaan tänä vuonna’. Vielä näin kuinka luonnon mullistus niitä tuhosi y.m. kaameata. Olisiko se kuvannut tuota Espanjantautia?’”

Sama ystäväni on myös nähnyt seuraavan näyn ja pannut sen näin kuuluvana paperille:

„Olin olevani Pohjois-Lapissa kahden virran välissä, ja niitten keskustassa oli useampia särmikkäitä kiviä, ja kivet olivat siitä kummalliset, että niihin oli lumottu jumalain mahti, joten niitä koskettamalla sai nähdä ja kuulla ihmeellisiä salaisuuksia. Ei löytynyt kuin kaksi henkilöä Suomessa, joille kivet paljastivat salaisuutensa. Ihmiset kerääntyivät suurissa joukoissa kuulemaan, mitä kivet puhuvat. Neljä puhujaa ilmestyi kiville puhumaan kansalle, vaan kaksi puhujaa ainoastaan osasi kivien kanssa puhua, toiset kaksi vaikenivat. Ensimmäistä puhujaa odotettiin; hän saapui ja piti puheen ja sanoi suurella äänellä, että jumalat ovat sanoneet, että Suomen deevan auraa ei saa kukaan koskea, sillä hän on tämän maan vihinnyt jumalain maaksi. Suuremman kiven aurassa on kätkeytynä deevan aarteet, ja aarteet ovat: pyhyys ja nöyryys kaikille, jotka tuntevat kivien voiman. Kukaan muu ei ole oikeutettu tätä maata hallitsemaan kuin se, joka on tietoinen siitä, mitä kansan sieluelämässä piilee, ja niin kauvan kuin ei kansa luovu riitelemästä ja tajua veljeyttä ja yhdy Suomen deevan henkeen, ei ole oleva rauhaa, vaan miekka, murha ja musta varjo lepää kansan päällä. Kolmessa kivessä olivat valtioviisaitten aura, ja niitä suojeli deeva; mutta mikäli tajusin vihityn sanoja, ei vielä tule meille yksimielisyyttä, vaan kuoleman musta varjo ja sodan mustat korpit lentävät vielä kerran meidän maamme ylitse.

„Joka kiven yli kohosi kuusipuu, ja puutkin oli leimattu deevan auraan. Joka puussa oli eri humina tuulella. Isoin puu humisi kaikkein pyhimmälle, ja sen humina sai kaiken kansan kyyneliin ja nöyriksi ja mieltviksi. Toisen puun humina soinnutti ihmisiä kaikkien kanssa sopusointuun ja yhteistoimintaan. Kolmannen puun humina kiihotti kaiken maailman viisautta tutkimaan ja talouselämää aprikoimaan. Neljännen puun humina kiihotti sotaan ja veljeskoston, se humisi länteen ja itään, pohjaan ja etelään ja sen latvassa oli mustan korpin pesä, josta lähti neljä poikasta lentoon viemään sodan viestiä monelle ilmansuunnalle. Sota tuli ja tuhosi paljon. Mutta kun sota oli käyty, antoi deeva auransa laajeta yli koko Europan, ja onni, riemu ja veljesrakkaus täytti kaikkien sydämet.

H. L.”

Vaikka ylläoleva näky nähtiin viime syksynä, siis kansalaissodan jälkeen, ei sen silti tarvitse kuvata uutta, tulevaa sotaa. Se sisällinen sota, mikä vielä riehuu itä- ja keski-Europassa, on jo näytellyt osansa Suomessa eikä toivottavasti enää tänne ulotu. Saatamme ehkä sanoa, että Suomi ratkaisi kysymyksen ensimmäisenä Europassa ja että toiset maat tulevat lopulta noudattamaan Suomen esimerkkiä. Toteutuisihan silloin edes jossain merkityksessä Suomelle annettu kansainvälinen tehtävä.

*

Luettuaan edelläolevan kysynee joku: „te puhutte Suomen kansan erikoistehävästä, mutta eikö se ole itserakasta puhetta? Eivätkö kaikki kansat niin puhu, ja eikö se osota, että joka maassa ollaan yhtä auttamattoman itserakkaita? Kai kanatkin luulevat, että heidän kaakatuksensa takapihalla on maailman kauneinta musiikkia. Ovathan meidän suomalaisemme niin raakoja, niin julmia ja niin petollisia, ettei uskoisi meillä voivan olla mitään korkeita jumalallisia tehtäviä.”

Mikä on vastaus semmoiseen huomautukseen?

On erehdystä otaksua, että Suomen kansalle annettu erikoistehävä merkitsisi, että Suomen kansa ehdottomasti on toisia kansoja etevämpi. Joka kansalla on oma erikoistehävänsä. Kaikki kansat ovat yhdenarvoisia elämän edessä, mutta jokainen kansa on jossain suhteessa toisia etevämpi — ja jossain suhteessa toisia huonompi. Kansojen laita on niinkuin yksilöiden. Itserakkaus on naurettava. Mutta niinkuin joka ihmisellä on oma tehtävänsä, oma dharmansa, elämässä, niin on joka kansallakin. Kysymys ei ole siitä, mikä tehtävä on. Tehtävä on annettu, mutta mikä se on? Eikä se tehtävä ole syrjäisen mahdin antama, vaan yksilön ja kansan oman sisäisen luonteen.

Tehtävä siis on löydettävä, dharmasta selville päästävä! Siinä kysytään työmiehen vakavaa elämänyymmärrystä yhtä paljon kuin runoilijan korkeata inspiratsiona. Toiset elävät hiljaisesti kansallistehävän suorittamisessa, toiset yrittävät sitä sanoin, sävelin, värein tulkita. Mutta voi molempia, jos viettelijän äänelle korvasa kallistavat.

Helmikuu, s. 62–63

Viime vuosina on ollut huomattavissa paljon liikettä henkimaailmassa, johtuen semmoisten vainajien suuresta tulvasta, jotka äkillisen kuoleman tempomina ovat joutuneet suuren meren toiselle rannalle. Näiden vainajien opettamisessa ja ohjaamisessa on paljon työtä ollut niillä, jotka varhemmin kuolleina ovat kotiutuneet henkimaailman elämään ja liittyneet n.s. auttajien joukkoon, johon kuten tunnettu kuuluu eräitä sielullisesti kehittyneitä eläviäkin ihmisiä „öisillä retkilään”.

Nämä auttajat ovat muodostaneet kouluja ja seuroja, joissa uusia tulokkaita on sekä lohdutettu että opetettu. He ovat perustaneet sairaaloita ja virkistyskoteja sekä ihmis- että eläinvainajia varten. Sodassa kaatuneet ja esim. räjähdyksissä

surmansa saaneet ovat tarvinneet suorastaan ruumiillista hoivaa henkielämänsä ensi aikoina. Vasta kuoleman iskusta toivuttuaan ovat he — ihmisvainajat — olleet vastaanottavaisia henkisille opetuksille. Sangen monet ovat kyllä itsepintaisesti tahtoneet pysyä kiinni maallisissa käsityksissään, ovat yhä tahtoneet jatkaa taistelua ja sotimista, ovat olleet täynnä vihaa ja kostonhalua, mutta monet, monet ovat myös heti osottaneet oikean luontonsa olevan rauhan ja rakkauden puolella. Suomessa esim. viimevuotisen kapinan jälkeen lukuisat kaatuneet ja murhatut tahtoivat yhä pysyä „värissään”, mutta sangen monet — olkoon tämä sanottu „punaisten” kunniaksi — olivat täynnä katumusta ja surua ja pahottelivat etenkin sitä, että olivat unohtaneet Jumalan ja heittäneet uskonsa ikuiseen elämään. Näiden niin sanoakseni valistuneempien vainajien myötävaikutuksella onkin saatu aikaan suuri herämys henkimaailmassa. Nyt voidaan jotakuinkin yleispäteväinä seikkana väittää, että tuonelan asukkaat seisovat yhtenä miehenä rauhanaatteen, kansojen liiton, luokkien yhteisymmärryksen ja ihmisten veljeyden puolella. Huomattava on viime vuosina myös ollut vainajien harras pyrkimys päästä yhteyteen fyysillisesti elävien kanssa. Tämä halu yhä jatkuu ja sitäkin varten on henkimaailmassa järjestytty liittoihin ja etsitty sopivia johtajia. Nämä taas puolestaan ovat hakeneet mediuimeiksi eli välittäjiksi sopivia henkilöitä elävien joukosta. Sentähden onkin spiritistinen seurustelu manalan asujanten kanssa viime aikoina vilkastunut kaikissa maissa. En erehtyne, jos väitän, että Suomessakin on viime aikoina sattunut paljon mieltäkiinnittäviä tapauksia, jolloin todistettavasti joku vainaja on antanut mediumin välityksellä itsestään tietoa. Vaikken suinkaan normaaliaikoina ole spiritistisen kokeilun puoltaja — kaikista vähimmin, kun se tapahtuu alhaisista motiiveista, kuten uteliaisuudesta, personallisten etujen toivossa t.m.s., — en saata kieltää, että siitäkin on tällaisina aikoina ollut hyötyä, koska se on tyydyttänyt todellista tarvetta vainajien puolelta ja koska elävät, jos vähänkin ovat asemaansa ja velvollisuuksiaan ymmärtäneet, ovat saattaneet sekä lohduttaa että neuvoa äsken kuolleita ja vielä ymmällään olevia ihmisiä.

Maaliskuu, s. 85–92

Suomalais-ugrilainen seura julkaisi jouluksi uuden kirjan professori Kaarle Krohnilta. Kirjan nimi on „*Kalevalankysymyksiä*”. Opas Suomen kansan vanhojen runojen tilaajille ja käyttäjille ynnä suomalaisen kansanrunouden opiskelijoille ja harrastajille.” Kirja on todella opettavainen ja valaiseva. Tämä käy selväksi, jos vain mainitsee muutamia otsakkeita sisällöstä: Kelpaako Kalevala runotutkimuksen aineistoksi? Ovatko runojen käsikirjoitukset luotettavia? Miten runon alkumuoto on määrättävä? Onko runoissamme ulkolainoja? Milloin runot ovat syntyneet? Onko Kalevalassa historiallisia aiheita? Mitä runojen tutkijalta ennen kaikkea on vaadittava? j.n.e.

Syy, miksi tässä otin asian puheeksi, on se, että prof. Krohn kirjansa ensimmäisessä luvussa (Kelpaako Kalevala runotutkimuksen aineistoksi?) omistaa muutamia sanoja „Kalevalan avaimelle”. Prof. Krohn osottaa ensin, miten runotutkimuksen nykyinen kanta on, että Kalevala samoinkuin Lönnroitiin kokoonpanot

yleensä ei kelpaa runojen alkumuodon ja syntyperän tutkijalle, jonka ehdottomasti on pysyttävä alkuperäisissä kansanrunojen kirjaanpanoissa. „Yleensä ei enää Kalevalaa käytetäkään muinaistieteellisen tutkimuksen aineistona. Mutta yksityiskohdissa siihen joskus vielä ajattelemattomasti turvaudutaan. Myös kansantajuisissa esityksissä ja koulujen oppikirjoissa voi nähdä Kalevalan todistuksiin epäilyksittä vedottavan.”

Esimerkin tämmöisestä Kalevalaan vetoamisesta mainitsee prof. Krohn „Kalevalan avaimen”, lausuen kuitenkin samalla: „Sen tekijä, teosofinen kirjailija *Pekka Ervast*, tuntee hyvin Kalevalan tutkimuksen, mutta siitä huolimatta hän esityksensä Suomen kansan muinaisesta tiedosta perustaa Lönnrotin Kalevalaan”. Ja sitten hän „Kalevalan avaimesta” toistaa lausunnon, joka „räikeästi valaisee” minun „käsityskantaani”. Tiedemiehen tarkalla silmällä hän valitseekin kohdan, jonka tunnustan muodollisesti erittäin heikoksi, nimittäin nuo ihailemani säkeet: „Yksin meillä yöt tulevat, yksin päivät valkenevat, yksin syntyi Väinämöinen.”

Se on muodollisesti heikko kohta, sillä, kuten prof. Krohn todistaa, kaksi ensimmäistä säettä on otettu Kultaneidon taonnan toisinoista ja viimeistä ei semmoisenaan ole missään. Väinämöisen ammunnessa esiintyy toisintosäe „yöllä syntyi Väinämöinen” ja tästä Lönnrot muuntamalla on saanut tuon oman säkeen: „yksin syntyi Väinämöinen”.

Olen tämän kyllä tiennyt „Kalevalan avainta” kirjoittaessani ja sanonut, että „Lönnrot on menetellyt kuin todellinen runolaulaja, kuin tietäjä ainakin” (s. 74). Prof. Krohn siitä huomauttaa ja tekee sitten seuraavan loppupäätelmän, joka on siksi mielenkiintoinen, että sen tähän kokonaisena toistan:

„Onko yleensä oletamus, että Lönnrot olisi inspirationista kirjoittanut semmoista, josta hänellä ei ollut aavistusta, „Kalevalan avaimen” kirjoittajalle tuiki tarpeellinen? Eihän mahdollisuus, että vasta Lönnrotin välityksellä on Suomen kansan runoihin tullut korkeampaa viisautta, ole tekijälle pääasia. Käsittäakseni hän pyrkii osoittamaan, että kansanrunojemme muinaiset sepittäjät olivat tietäjiä, teosofisessa merkityksessä. Miksi ei silloin teosofinenkin tutkimus käänny alkuperäisten lähteitten, Suomen kansan vanhojen runojen puoleen? Ajatelkaamme, että joku 1800-luvun intialainen olisi yrittänyt muodostella yhtenäistä runoelmaa pyhinä pidetyistä Rigvedan lauluista. Saisiko Rigvedan tutkija tyytyä tähän kokoonpanoon ja jättää alkulähteet käyttämättä?

„Tietysti ei olisi kellään mitään muistuttamista, jos tarkoituksena olisi käyttää Kalevalaa, samoinkuin on tapana isänmaallisissa juhlapuheissa, pelkkänä runollisena alustana omille mielikuviteluille. „Kalevalan avaimen” tekijä kuitenkin tunnustaa tieteellisen tutkimuksen ja tahtoo itse olla totuuden etsijä, mikä on hänelle kunniaksi luettava. Silloin on hänelle myös asetettava aivan samat vaatimukset, kuin muille totuuden etsijöille, ainakin mitä tulee tiedonlähteitten käyttämiseen.”

*

Prof. Krohnin yllä todistetuissa lauseissa on jotakin niin sydämellistä ja niin inhimillistä, etten löydä sanoja, millä osottaisin hänelle kiitollisuuteni ja iloni.

Hän on johtopäätöksissään aivan oikeassa enkä minä tahdo puolustaa mitään omia erehdyksiäni tai laiminlyöntejäni. Kysymys ei ole ollenkaan siitä, kuinka hyvin minä — tai joku muu — kykenen Kalevalaa¹ okkultisesti tulkitsemaan, vaan siitä, onko muinaissuomalaisilla yleensä ollut okkultista elämäntietoa ja onko heidän runoutensa todistuksena heidän viisaudestaan.

Jos olisin perinpohjin tutustunut tieteelliseen runotutkimukseen, ennenkuin sain tietoa suomalaisten muinaisesta viisaudesta, olisin epäilemättä voinut välttää kaikenlaisia tieteellisiä kompastuskiviä. Nyt sitä vastoin olen koettanut perehtyä tiedemiesten näkökantoihin vasta sen jälkeen kuin itse ydinkysymys minulle jo oli ratkaistuna, ja sentähden olen saattanut ja saatan lausua ajatuksia, jotka tuntuvat joko liian rohkeilta tai suorastaan tuulesta temmatuilta. Tämä ei tietenkään ole eduksi asialle ja itse soisin, että semmoista voisinkin välttää, kuten olen lausunut viimeisessä broshyyrissani „Onko Kalevala pyhä kirja?” Mutta se johtuu siitä, etten Kalevalasta ole etsinyt itse viisautta, vaan runoudessa säilyneitä todistuksia viisaudesta, jonka tiesin olevan.

Prof. Krohnin ystävälliset sanat tekevät minulle mahdolliseksi painostaa tätä seikkaa pelkäämättä joutua väärinkäsityksen tai pilkan alaiseksi. Vakaumukseni siitä, että muinaissuomalaisilla oli okkultista tietoa, on kotoisin toisesta maailmasta. Tämmöinen väite on abrakadabraa tieteelliselle tutkijalle, sillä hänelle ei paljon selvitä, vaikka lisäänkin, että muinaissuomalaiset tietäjät ovat itse minulle sen todistaneet toisessa maailmassa. Tämä jää tieteellisesti katsoen paljaaksi oletta-
mukseksi, jos se ollenkaan otetaan huomioon. Se se kuitenkin antaa avaimen minun Kalevatutkimusteni ymmärtämiseen.

Kalevala oli minulle ennen lukittu kirja, jonka kieltä en rahtuakaan käsittänyt. (Olihan äidinkieleni ruotsi.) Äkkiä se muuttui pyhäksi kirjaksi. Minulle oli selvinnyt, että muinaissuomalaiset olivat olleet osallisia muinaiseurooppalaisista mysterioista, ja kun sen perästä otin Lönnrotin Kalevalan käteeni, näin ja tunsin, että siihen oli kätkeytyä todistuksia vanhasta viisaudesta. Tieten tai tietämättään Lönnrot oli antanut muodon muutamille suurille mysterio-ajatuksille. „Tietämättään”, lisään nyt, sillä Lönnrot oli mediumi, kansallishaltian valitsema välikappale. Sentähden sanoin „Kalevalan avaimessa”, että Lönnrotin inspiratsioni osui oikeaan, kun hän sommitteli nuo kolme ihanaa säettä Väinämöisen syntymän yhteyteen. En puolusta minkäänlaista mielivaltaisuutta, mutta vanhan okkultisen viisauden kannalta oli tieteellisen tunnollisuuden ohella yhtä tärkeätä, että se, joka sai osakseen todistaa maailmalle tuosta vanhasta viisaudesta, runoilijan vaistolla osasi sitoa katkelmia yhteen, niin että edes joitakuita mysteriokuvia säilyisi eheänä. Jos vain tarkkoja fragmentteja olisi tarjottu, ei Kalevalan henkinen vaikutus olisi lähimaillekaan ollut sama. Kun itse asia ensin on sanottu, on kyllä myöhemmin tilaisuutta korjata virheitä ja oikaista erehdyksiä.

Elias Lönnrotin työ ei ollutkaan lopullinen. Koko tämä suuri ja ihmeellinen tieteellinen tutkimus, joka hänen työnsä johdosta syntyi ja jonka kunniakkain

¹Tällä nimellä tarkoitan laajemmassa merkityksessä kaikkea muinaissuomalaisten mytologista runoutta. *Kalevalan avain*, s. 50 seur.

edustaja on Kaarle Krohn, on kerran kantava kauniin hedelmän. On vielä ilmestyvä runoilijatietäjä, joka mahtavalla intuitsionilla luo uuden, kolmannen Kalevalan, joka uskollisesti perustuu kansan omiin runoihin, mutta samalla epäamättömästi uudessa runollisessa synteesissä paljastaa niiden salaisen viisauden.

*

Eräs Tietäjän ystävä on lähettänyt minulle seuraavan kirjeen:

„Olisi erittäin mielenkiintoista tietää onko arv. toimittaja kansainvälisen kieli-
aateen kannattaja ja suhtautuuko toimittaja myötätuntoisesti Esperanto-kieleen?

„Kuten tunnettua on Esperanto enimmäen levinnyt keinotekoinen kansainväli-
nen kieli, jolla on kannattajia kaikissa sivistyneissä maissa ja maanosissa. Sitä
luetaan jo enemmän kun moni luuleekaan. Noin 50 eri sanomalehteä ja aikakaus-
kirjaa ilmestyy Esperanto-kielellä ja paljon etevien kirjailijain teoksia on käännet-
ty tälle kielelle. Meilläkin Suomessa on jo useita eri Esperanton oppikirjoja ja
suomal.-esperantisia sekä esper.-suomal. sanakirjoja. Esperanto-kursseja on meil-
lä myös toimeenpantu useina vuosina useissa kaupungeissamme.

„Kansainvälisen kielen aatteeseen kuuluu ensimmäisenä, että voimia ei hajoteta,
vaan jokainen työskentelee saman kielen hyväksi. Esperantolle on laadittu kym-
meniä kilpailevia kieliä, joista useimmat ovat niin lähellä Esperantoa, että esperan-
tisto niitä ymmärtää, mutta noilla kielillä on ainakin se vika, että niitä lakkaamatta
muutetaan, joten niitä on vaikea seurata. Esperantistot sen sijaan ovat päättäneet:
vaikka kielessä huomattaisiinkin pieniä korjauksen aiheita, niin ei niihin ensi
aikoina kajota. Vasta sitten, kun kieli on tullut viralliseksi kautta maailman, voi
siihen muutoksia tehdä ainoastaan kansainvälinen virallinen kokous.

„Suomen Esperanto-Yhdistyksen (Esperanta-Asocio de Finnlando) president-
ti on herra Vilho Setälä, Alberga.

„Allekirjottaneelle olisi ilo nähdä jotain Esperantosta Tietäjän palstoilla.

„Jotta pikaisella silmäyksellä voisitte huomata Esperanton yksinkertaisen ja
samalla kauniin rakenteen, lähetän samalla ristisiteenä pienen Esperanton kieliop-
pikirjan.”

Olen kiitollinen sekä kirjeestä että kirjoista. Ne herättivät eloon vanhoja
muistoja, kotoisia säveliä alkoi sielussani soida. Olenhan minäkin vanha kielimies,
vieläpä — vanha esperantisto! Saanko kertoa?

Olin tuskin kymmenen vuotta vanha, kun laadin ensimmäisen keinotekoisien
kieleni. Kieliopissa olin erittäin tarkka ja sanoja keksin suuren määrän, vaikken
enää muista ainoatakaan. Muistan vain koomillisen näyn: pieni poika suuren
pöydän ääressä; pöydällä iso vanha raamattu avattuna Mooseksen ensimmäisen
kirjan alkulukujen kohdalla: papereita, vihkoja, kyniä, ja pieni poika, joka ylen
vakavasti ja ahkerasti kääntää raamatun tekstiä tuntemattomalle kielelle.

Tätä ensimmäistä koetta seurasivat monet toiset. Kun noin neljäntoista ikäisenä
paljon pohdin keinotekoisien maailmankielen hyötyä ja etuja, oli minulle selvinnyt
useita periaatteellisia tukikohtia: kielen tuli olla mahdollisimman yksinkertainen

ja säännöllinen rakenteeltaan ja mahdollisimman soinnukas, mikä viimeainittu seikka merkitsee minulle, että sen tuli mahdollisimman paljon muistuttaa italiankieltä, joka oli ihannekieleni.

Olin tutustunut Schleyerin maailmankieleen *volapük* ja ihmettelin sen ru-
muutta, vaikeataajuisuutta ja monimutkaisuutta. Se kuitenkin osastaan innostutti
minua jatkamaan omia yrityksiäni, sillä äärettömästi hämmästynyt olin huoma-
tessani, että täysikasvaneetkin harrastivat keinotekoisien kielen keksimistä. Itse
olin pitänyt sitä lapsellisena huvituksena, josta en uskaltanut toisille puhua.

Silloin tapahtui käännekohta. Se oli luultavasti vuonna 1890 — ei ainakaan
paljoa myöhemmin, sillä olin vielä koulupoika. Eräänä päivänä toin kirjakaupasta
kotiin ruusunpunaisen broshyyrin, ensimmäisen ruotsinkielisen esperanto-oppaan.
Ryhdyin heti uteliaasti ja innokkaasti sitä lukemaan. Se oli minulle suuri ja iloinen
yllätys.

Tohtori Zamenhof oli sangen läheltä saavuttanut sen ihanteen, jonka olin
asettanut päämääräkseni. Hänen kielensä oli uskomattoman yksinkertainen ra-
kenteeltaan, mutta samalla taipuisa ja altis hienoillekin ajatusvivahduksille. Ja
ennen kaikkea sillä oli italiankieltä muistuttava sointu. Ihastuksella opin heti
ulkoa ne tekijän kirjottamat runot, jotka oli painettu näytteeksi broshyyriin. Nyt
olen ne unohtanut enkä enää löydä kirjastostani tuota vanhaa broshyyriä, mutta
vielä kaikuvat korvissani sanat *for de l'mondo* ja säe *antau nokio de somero* -ehkä
joku lukijoista tuntee runon? Eiköhän se puhunut satakielestä?

Lähemmin tutustuessani esperantoon ja tyynemmin sitä arvostellessani tapa-
sin kyllä kohtia, joista en pitänyt. Ne koskivat kaikki kielen kauneutta. Minua ei
miellyttänyt prefiksi *mal*: suuri oli *granda*, mutta *malgranda* oli pieni, *fermi* oli
sulkea, mutta *malfermi* oli avata; jota vastoin korva sanoi, että *malfermi* oli
korkeintaan „sulkea huonosti”, joskin *malgranda* saattoi olla „ei aivan suuri”. Ei
liioin miellyttänyt suffiksi *in*: *frato* oli veli, mutta *fratino* oli sisar, jota vastoin
korvan mukaan *fratino* oli pikku veli. Ruma oli mielestäni myös akkusatiivin
pääte *n*, varsinkin monikossa, ja se, että adjektiivitkin taipuivat substantiivin
ohella. Jos esim. sanon „minä rakastan kaikkia hyviä ihmisiä”, kuuluu tämä lause
mi amas ciajn bonajn homojn, joka tekee esperanton puhekielenä kankeaksi.

Mutta eihän olekaan tarkoitus, että esperantosta heti tulisi yleinen puhekieli.
Kunhan ensin tulisi maailmaan yhteinen kirjakieli — kaupan, tieteen ja kaunokir-
jallisuuden kieli, — kyllähän sitten tämä kieli käytännössä itsestään hiottuisi ja
hienostuisi. Puhekieleksi otettuna se kyllä varmasti tulee muuttumaan soinnuk-
kaammaksi ja helpommaksi esim. yllämainituissa suhteissa. Mutta kuten kirjeen-
vaihtajani oikein huomauttaa, tämänlaatuisia korjauksia ja parannuksia voipi
parhaiten suorittaa tulevaisuudessa kansainvälinen tieteellinen komissioni. Pääasia
on ensin, että itse kieli hyväksytään ja otetaan käytäntöön. Ja siinähan ollaan nyt
jo päästy sangen pitkälle.

Kyllä yhteinen kieli edistäisi suunnattomasti kansojen ja yksilöiden veljisty-
mistä. Teosofit, jotka uskovat ihmisten veljeyteen, voisivat syystä kääntää enem-
män huomiota kansainväliseen esperanto-liikkeeseen. Jo vuosia sitten ehdotettiin
muutamassa kongressissa yleismaailmallisen teosofisen aikakauskirjan perusta-

mista ja julkaisemista esperantokielellä.

Sanottakoon esperantosta mitä vain, tohtori Zamenhofin kunnia on kuolematon. Myöhemmät kielikokeet ovat kaikki kasvaneet esperanton hedelmällisessä maassa, ja tunnustaa täytyy, että keksijän omatekoiset runot ovat muodollisesti hämmästyttävän sulosointuisia. Mitä muuta voi sanoa esim. seuraavasta *La vojo* runosta otetusta säikeistöstä?

*Nur rekte, kurage kai ne flankigante
Ni iru la vojon celitan!
Ec guto malgranda, konstante, frapante,
Traboras la monton granitan.*

(Korko on aina viimeisen edellisellä tavulla. G äännetään dsh sanoissa *kurage* ja *flankigante*; *celitan* = tseliitan; *ec* = etsh.)

Tietäjä on saanut vastaanottaa joitakuuta suuriakin rahalahjoja ilmottamista y.m. varten, josta kaikesta lausun sydämelliset kiitokseni. Monet tilaajat ovat edelleenkin lähettäneet mikä 15:—, mikä 25:— tilausrahana, mikä enemmän, josta niinkään sydämellisesti kiitän. Tilaajamääräkin on pian noussut puoleentoistatuhanteen, joten on toivoa, että vielä kasvaa entiselleen ennen vuoden loppua.

*

Kun kolmetoista vuotta sitten *Väinö Valvanne* – kaikille Tietäjän lukijoille rakkaaksi tullut *V.H.V.* ja –e — liittyi työtoverikseni, tullen Tietäjän aputoimittajaksi ja toimitussihteeriksi, en olisi uskonut, että verrattain näin lyhyen ajan kuluttua istuisin toimittajana yksin, saatettuani vanhan rakkaan ystäväni . . . hautaan. Olenhan kyllä jo muutamia vuosia saanut toimittaa Tietäjää yksin *V. H. V:n* sairauden takia, mutta onhan hän kuitenkin säännöllisesti muistanut Tietäjää avustuksillaan. Nyt ei se enää tule tapahtumaan, sillä kynä on pudonnut utteran työntekijän kädestä. Maaliskuun 9 p:ää vasten yöllä Väinö Vaivanne jätti fyysillisen tomumajansa ja siirtyi korkeampaan elämään. Maaliskuun 14 p:nä hänen maalliset jäännöksensä haudattiin Malmin hautausmaalla lähellä Helsinkiä.

Tämä tilaisuus muodostui kauniiksi juhlaiksi. Saattajia oli kokoontunut suuri joukko. Lukuisasti oli läsnä teosofeja ja muita ystäviä Helsingistä, Tuonenkylästä, jopa Turusta ja Hämeenlinnastakin. Vainajan omaiset olivat saapuneet pitkienkin matkojen takaa. Iäkäs isä, rovasti Henrik Wegelius, joka muutama vuosi sitten toimi vihkijänä poikansa häissä, hän nyt siunasi saman poikansa ruumiin ikuisen lepoon maan mullassa.

Kuinka laulu on hautauksissa ihana! Teosofisen nuorisoliiton sekakuoro, tilapäisesti vahvistettuna, täytti kuulakkaan kevättilman juhllallisilla, tunnelmikkailla sävelillä, joista varsinkin tuo ylevä mazdazanlaulu „En ole tämä ruumis, olen elämä, tieto” tunki syvälle kuulijain sydämiin. Ja kuinka kirkkaasti aurinko kimalteli hangella ja kuinka keväimen lämpimästi se jo paistoi!

Valkoinen oli *V. H. V:n* arku. Valkoisilla ja sinisillä kukilla olivat *E. S.*

ystävät sitä koristanee. Ja kun hauta oli mullalla täytetty ja hietakumpu kohonnut sen yli, silloin alkoi kummun peittäminen kukilla ja seppeleillä. Hugo Vaivanne laski omaisten puolesta ensimmäisen seppeleen, sitten minä Suomen Teosofisen Seuran nimessä, Olga Salo Mikkelin teosofein puolesta, G. V. Heiskanen ja Yrjö Lehtinen Kalevala looshin puolesta, Juho Simpanen Kalervo-looshin puolesta j.n.e. lukuisia seppeleitä ja kukkia. Puheita pidettiin useampia. Kaikki kertoivat siitä, kuinka rakastettu ja kaivattu vainaja oli. Omassa puheessani viivähdin myös hänen teosofisessa elämäkatsomuksessaan, jolle hän viimeiseen hengenvetoon asti pysyi uskollisena ja joka hänelle oli ratkaissut kuolemankin arvotuksen. Viittasin siihen lohdutukseen, mikä meillä jälkeenjääneillä on tiedosta, että hän nyt on tilaisuudessa esteettä jatkamaan sitä työtä ihmiskunnan auttamiseksi, joka hänelle täällä maan päällä oli niin rakas, mutta joka viime aikoina hänen heikolle ruumiilleen oli käynyt mahdottomaksi. Nyt ei häntä enää sairaus paina, ei matkojen pituus estä. Nyt hän saa lohduttaa, tukea, opettaa ja ohjata — ja samalla itse nauttia opetusta omalta kalliilta Mestariltaan.

Koko hautaus oli kuin onnen ja riemun juhla. Sangen moni tunsu varmaan, ettei kuolema ollut kuolemaa vaan elämää, että V. H. V. oli elävänä keskuudessamme ja että hän tahtoi antaa meidänkin tuntea sitä autuutta, josta hänen oma rintansa oli tulvillaan.

Touko-kesäkuu, s. 153—157

Lukiessani Mr. Jinarajadasan kirjoitusta „Teosofia ja ihmisveljeyys” (katso Tietäjän maaliskuun vihkoa), tulin ajatelleeksi sitä väittelyä Teosofisen Seuran työstä ja tehtävästä, jota Tietäjässä käytiin pari kolme vuotta sitten. Olimme aivankuin jakautuneet kahteen leiriin. Jyrkimmin lausuttuna oli toisen leirin tunnuslauseena: T. S:n on otettava osaa yhteiskunnallis-valtiolliseen työhön, sillä siihen T. S:n veljeysspykälä sitä velvottaa, — toisen taas: T. S:n on pysyttävä loitolla kaikesta yhteiskunnallis-valtiollisesta puuhasta, sillä T.S:n veljeysspykälä velvottaa sitä ennen kaikkea toteuttamaan veljeyttä omassa piirissään; silti tietysti teosofit yksilöinä toimivat teosofisesti kaikilla elämän aloilla. Tämä jälkimäinen oli m.m. minun kantani.

Moni Tietäjän lukija, joka muisti tuota vanhaa väittelyä, kysyi varmaan itseltään: millekähän puolelle Mr. Jinarajadasa olisi kallistunut? Ja kirjoitusta silmäiltyään hän ehkä ajatteli, että Mr. Jinarajadasa luultavasti olisi asettunut niiden puolelle, jotka vaativat, että teosofein yhtenä miehenä oli antauduttava yhteiskunnalliseen työhön veljeyden nimessä. Terottaahan „Teosofia ja ihmisveljeyys”-kirjotuksen tekijä lukijainsa mieleen, että „*käytännöllinen työ* on välttämätön teosofisessa elämässä ja se päivä, jolloin teosofi ei ole tehnyt mitään veljeyden hyväksi, on tuhlatu päivä hänen ikuisessa elämässään” (s. 74). Ja kun lisäksi ottaa huomioon, että Mr. Jinarajadasa perustaa väitteensä Teosofisen Seuran toisen Mestari-perustajan omiin sanoihin, tuntuu siltä kuin hänen esittämänsä kanta olisi „ainoa oikea” teosofisesti katsoen.

Kuinka lienee? Voidaksemme muodostaa itsellemme mielipiteen tästä kysy-

myksestä täytyy meidän päästä selville kahdesta asiasta: 1) mikä on Mestarin kanta T. S:n työn suhteen? ja 2) mikä on Mr. Jinarajadasan kanta?

*

Lukekaa Mestarin kirje tarkkaan. Huomatkaa, että sitä kirjettä ei täydellisesti ymmärrä, ellei ota huomioon, mistä se aiheutui. Erittäin tärkeätä on sentähden tarkata, mitä Mr. Jinarajadasa kertoo kirjeen esihistoriasta (s. 68). Selvyyden vuoksi voin tähän lisätä, että Sinnettin kirja *The Occult World*, joka toistaa Mestarin kirjeen, kertoo nimenomaan, että Sinnett ja hänen englantilaiset ystävänsä ehdottivat Madame Blavatskyn välityksellä kirjeessä Mestarille, että Teosofisesta Seurasta muodostettaisiin jonkunlainen okkultissielutieteellinen yliopisto, joka kasvattaisi muutamia halukkaita ja sopivia länsimaalaisia salatieteen adepteiksi. Tätä ajatusta torjuen ja sitä itsekkääksi leimaten Mestari kirjotti kirjeensä.

Mihin Mestari siis kirjeessään tähtäsi? Siihen, että teosofinen sanoma ei ollut vain tiedemiehiä varten, ei edes yksinomaan sivistyneitä varten, vaan *kaikkia* — sekä ylhäisiä että alhaisia, sekä rikkaita että köyhiä, sekä kristityitä että pakanoita, sekä valkoihoisia että tummanvärisiä varten. Siinä tuli näkyviin ihmisten veljeys, sillä tavalla palveli Teosofinen Seura kaikkia yksilöitä, kaikkia kansoja, koko ihmiskuntaa, ettei se tehnyt mitään eroa sukupuolen, yhteiskunta-aseman, kansallisuuden, rodun tai värin nimessä, vaan julisti sanomansa, uuden totuuden evankeliuminsa *kaikille*. Sanoohan Mestari suoraan: „Maailman siveelliset ja henkiset kärsimykset ovat tärkeämmät, ja kaipaavat apua ja parannusta enemmän kuin tiede meiltä kaipaa apua minkään tutkimuksen alalla” (s. 72). Ei Mestari puhu mistään yhteiskunnallispoliittisesta työstä, ei hän sekota Teosofisen Seuran työtä minkäänlaiseen sosialistiseen puuhaan yhteiskunnan taloudellisten olojen parantamiseksi, hän puhuu vain maailman *siveellisestä ja henkisestä* tilasta, hyvin tietäen, että jos se saadaan kohoamaan, silloin taloudellinenkin asema itsestään tasaantuu ja nousee.

Kun Mestari kirjotti tuon kirjeensä, silloin ei teosofian sanomaa vielä oltu levitetty maailmalle. Madame Blavatsky oli julkaissut Amerikassa *Isis Unveiled*-teoksensa, mutta se ei ollut vielä tehnyt teosofiaa tunnetuksi. Vasta Mr. Sinnettin kirjat tekivät teosofian länsimailla tunnetuksi. Ja Mr. Sinnettin kirjat (*The Occult World* ja *Esoteric Buddhism*) esittivät maailmalle juuri niitä opetuksia, joita Mr. Sinnett kirjeenvaihdossaan Mestarin kanssa oli tilaisuudessa häneltä saamaan. Silloisia oloja ei sentähden saata muitta mutkitta verrata nykyisiin. Nykyään on teosofian sanomaa julistettu miltei kaikille kansoille ja kaikilla kielillä. Teosofinen Seura, josta ansio lankeaa tästä saavutuksesta, on siis noudattanut Mestarin neuvoa, luopuen itsekkäistä suunnitelmista ja palvelen ihmiskunnan parasta.

On niin muodoin aivan väärin arvostella halventavasti teosofista työtä, pitää tähänastisia saavutuksia mitättöminä ja väsyneesti valittaa, etteivät teosofit „mitään tee” veljeyden hyväksi. Kaikki tähänastinen teosofinen työ aatteiden levittämiseksi on ollut ja on juuri sitä työtä veljeyden nimessä ja ihmiskunnan hyväksi, johon Mestarikin meitä on kehottanut.

Entä Mr. Jinarajadasa? Onko hän erehtynyt Mestarin tarkoituksen suhteen? En sitä usko, mutta jollei hän ole käsittänyt Mestarin tarkotusta edellä esittämälläni tavalla, rohkenen sanoa, että hän on erehtynyt. Kuitenkin minusta näyttää, että Mr. Jinarajadasalla on samanlainen käsitys T. S:n työstä ja tehtävästä kuin minullakin. Puhuessaan ihmiskunnan veljeydestä ja viitaten siihen, että koko meidän aikamme kulkee „kansanvaltaisuutta” kohti, hän painostaa, kuinka suureksi hyödyksi ja avuksi teosofinen elämänymmärrys ja teosofiset ihanteet ovat maailmalle tässä uudessa elämässä, johon ihmiskunta on astumaisillaan, mutta sanooko hän, että meidän teosofien pitäisi Teosofisena Seurana liittyä suuriin taloudellisiin ja valtiollisiin liikkeisiin ja puolueihin ja siten vaikuttaa niihin „nostavasti”? Ei suinkaan. Hän on epäilemättä siksi järkevä ja käytännöllinen mies, että tietää Teosofisen Seuran äänen heikkona ja pienenä ilman muuta hukkuvan maailman suurten puolueiden meluun ja pauhuun. Hänen neuvonsa Teosofiselle Seuralle on sentähden sama kuin se neuvo, minkä minä väittelyssä v. 1916 annoin, — ja näin se kuuluu:

Niinpä täytyy meidän teosofien omissa rajotetuissa toimintapiireissämme toteuttaa tuota (Jumalan) tahtoa ja meidän tehtävämme on niinkuin Mestarien Mestari on sanonut: ”valmistaa muoto ja antaa esimerkki” (s. 73).

Loppujen lopuksi tulen siis siihen, että Mr. Jinarajadasa, jos hän v. 1916 — 1917 olisi ottanut osaa meidän väittelyymme, ei olisikaan kallistunut „toiselle” puolelle, vaan kannattanut minun kantaani.

*

Olen vastaanottanut seuraavan kirjeen, jonka ilolla tässä julkaisen ja jonka sisällön suljen niiden suosioon, jotka jotakin voisivat tehdä siinä esitetyn ajatuksen toteuttamiseksi:

„K. Herra Toimittaja! Olen jo useita vuosia hiljaisuudessa lueskellut teosofista kirjallisuutta, aikakauskirjaa „Tietäjä” ja kuunnellut myöskin Teidän esitelmiä Bulev. k. 7:ssä. Siitä kaikesta on alkanut selventyä minulle uusi maailmankatso-
mus ja laajempi elämänymmärrys, vastapainoksi entiselle materialistiselle käsitykselleni, johon olin jo melkein hukkumaisillani: ei ole mitään enää kuoleman jälkeen, tullaan vain mullaksi taas, hävitään tästä maailmasta vaipuessa viileän haudan lepoon — siinä kaikki. Saatuaani käsiini ensimmäiset kirjaset teosofiasta — vaikka en ensialussa liioin ymmärtänyt mitä luin — välähti kuitenkin ajatus sieluuni: „kyllä siinä sittenkin on jotakin takana; kyllä saattaa niin olla, että olemme sittenkin kuolemattomia henkiolentoja, jotka vain maanpäällä elämänkouluu käymme, jotta voisimme karistaa pois itsestämme pahat taipumukset, voittaa itsekkyytemme ja pyrkiä ylöspäin, hyvyuden, jalouden tiellä”. Vähitellen siis kirkastui ajatukseni, aloin mieltää suhdettani luontoon ja lähimmäisiin; ajattelinkin, että enemmän me ihmiset veljeytyisimme keskenään, jos teosofinen elämän-

ymmärrys leviäisi jokaiseen kotiin, jokaiseen sieluun, havaituisimme nykyisestä välinpitämättömyydestä, tulisimme tietämään, mitä meidän on tekeminen, jotta ihmiskunta saavuttaisi kehityksen oikean päämäärän, joka sen edessä nyt vain heikosti kaukaisuudessa hämöttää.

Se siitä. Mutta ollessani kansallisuudeltani virolainen, olen sen jälkeen ruvennut usein miettimään, kuinka voitaisiin tietoja teosofiasta levittää myöskin virolaisten keskuuteen. Minun tietääkseni ei sielläpuolen Suomenlahtea ole siitä missään esitelmöity, vielä vähemmin painosta mitään ilmestynyt. Asiain näin ollen olisi harras toivomukseni, että saataisiin suomenkielellä ilmestyneestä teosofisesta kirjallisuudesta muutamia kirjasia käännettyksi viroksi ja koetettaisiin levittää huokeasta hinnasta Viron kansan keskuuteen. Ehkä siitä olisi edes pienikin henkinen herätys kansalle, joka joko on aivan materialistisella kannalla tahi sitten virallisiin kirkollisiin jähmettyneisiin dogmeihin takertunut. Siinä syy, miksi uskallan kääntyä puoleenne, hra Toimittaja. Eiköhän olisi Teillä joku virontaitoinen ystävä, tai jos hieman selostelisitte asiasta „Tietäjästä”, ehkäpä löytyisi sen lukijoista joku, joka pystyisi kääntämään esimerkiksi vaikkapa Teidän kirjottamia teosofisia kirjasia – jotka ovat helppotajuisempia – viroksi. Itse en siihen kykene, vaikkakin kielteisessä tapauksessa olen sitäkin ajatellut, — jos vain joku viisaampi tarkistaisi käännökseni. Kustantaja kyllä ehkä löydettäisiin, jos ei nyt ensialussa suuria summia käännöstyöstä ja painatuksesta vaadittaisi.

Niin, pyrkiihän Suomi aineellisesti Viroa nykyään auttamaan, — eiköhän se voisi jotakin henkiselläkin alalla veljeskansan hyväksi tehdä? Eiköhän sietäisi asiata ajatella?

Kunnioittaen *Julius Kangur*”.
Os. Helsinki, Korkeavuorenk.
32, o. 5.

Heinä-elokuu, s. 161–165

Suomen kansaa olemme tottuneet ajattelemaan maata viljeleväksi kansaksi. „Joka maata kuokkii, sitä Jumala ruokkii”, sanoo sananlasku, ja toinen lisää: „Tähässä ruoka rikkahankin, jyvässä kuninkahankin”. Itse vanha Väinämöinen opetti Suomen kansaa kylvämään ja kyntämään, ja pääelinkeinona maanviljelys on Suomen kansalla ollut ammoisista ajoista saakka. „Suomen kansa on maata viljelevä ja luonnon helmassa elävä kansa”, kirjoitin minäkin inspiroituna vuonna 1906.

Ja kuitenkin voisimme ajatella toisinkin. Se mikä menneisyydestä on totta, ei ehdottomasti pidä paikkaansa tulevaisuudessa. Kehitys voi astua väliin ja muuttaa asioita. Suomen kansa on tähän saakka ollut maata viljelevä kansa, se on totta. Mutta onko välttämätöntä, että Suomen kansa siksi jää?

On olemassa jotakin, jota voidaan kutsua maailman taloudeksi. Se katsoo koko ihmiskunnan parasta ja antaa joka kansalle erikoisen tehtävän. Se määrää tuotannon laadun parsojen ja maiden, kannattavuuden ja tarpeen mukaan. Maailmansota hämmensi tätä näkökantaa. Maailmansota, joka jakoi valtakunnat

eri leireihin, heitti jokaisen kansan enemmän kuin ennen oman onnensa nojaan, ja kaikki kansat saivat nähdä ja tuntea, kuinka riippuvaisia yleensä ollaan toinen toisistaan. Ei yksikään kansa saattanut vaikeuksista tulla toimeen „omillaan”. Sentähden miltei joka maassa tehtiin se huomio, että maanviljelijästä oli laiminlyöty ja että sitä piti laajemmassa mitassa ja suuremmalla voimalla harjottaa. Niin täällä Suomessakin viime vuosina ajateltiin. Mutta että se on ohimenevä näkökanta, se kyllä nyt taas aletaan tajuta. Jos maailmanrauha saadaan aikaan ja kansojen liitto, silloin maailmantalouskin järjestetään yhtenäisesti, kaikkien hyötyä silmäläpitiäen.

Ja maailmantalous on työnjakoa. Se perustaa tuotannon luonnollisille edellytyksille. Maa jossa viljaa kasvaa helposti ja paljon, se saa viljaa kasvattaa ja tuottaa yli oman tarpeen. Selvä tehtävänsä tässä suhteessa on esim. Amerikalla ja Venäjällä. Edullisempaa on maailmantalouden kannalta niiden maiden tuottaa viljaa yli oman maan tarpeen, kuin että jokainen maa pitää itsestään huolta, tuottakoon maan viljeleminen mitä vaikeuksia tahansa.

Ja jos maailman talouden kannalta ajatellaan Suomen tehtävää, olisiko tämä silloin viljan tuotanto? Tuskin. Tietysti maatakin on viljeltävä joka paikassa maapalloa, mutta siinäkin varmasti keksitään erikoistehtäviä eri maiden laadun ja viljavuuden ja eri ilmanalojen mukaan. Tämän ohella on kuitenkin ajateltavissa, että Suomelle ilmaantuisi toisenlainenkin tehtävä maailmantaloudessa.

Jospa Suomi olisikin teollisuusmaa! Ainakin eräs läheinen ystäväni herätti minussa tämän ajatuksen kerran keväällä, kun oli puhe Suomen tulevaisuudesta. „Ajattele nyt”, hän sanoi, „mitä voiman saannin mahdollisuuksia meillä on. Missä muissa Euroopan maissa on samanlaiset kosket kuin meillä? Missä on Imatrat, Noki, Pyhäkosket, Kymin-, Mankalan- y. m. mahtavat kosket? Ajattele nyt, että kaikkien näiden koskien voima käytettäisiin maan ja kansan hyväksi! Niissä piilee Suomen tulevan rikkauden ja mahtavuuden lähde. Ne muodostavat sen pääoman, minkä luonto on Suomelle antanut ja karma uskonut Suomen kansan hoidettavaksi. Onko se punta maahan kaivettava, onko se jätettävä – kuten Imatra — vain joidenkuiden matkailijain katseltavaksi ja ihailtavaksi?”

„Mitä niillä sitten olisi tehtävä?” kysyin uteliaana ja vastausta jo aavistaen.

„Niiden voima on tietysti muutettava käyttökelpoiseksi, s. o. sähköksi. Vuoksen rannoille on päätehdas rakennettava. Imatra on voiman alkulähde. Mutta jokaisen voimakkaamman kosken rannalle on pystytettävä toisia sähkötehtaita, jotka lisäävät ensimmäisen voimaa. Sillä näetkös: sähköverkko on muodostettava ympäri Suomen; siihen riittää koskiemme voima. Ja mitä merkitsee, että Suomi on sähköverkolla peitetty? Se merkitsee, ettei meidän enää tarvitse polttaa metsiämme eikä tuoda kivihiiliä ulkomailta. Mitä tehtaita rakennamme, ne käyvät sähköllä. Mitä rautateitä meillä on, ne kulkevat sähköllä. Rauta- ja raitioteitä saamme ulottaa joka kaupunkiin, joka pitäjään, joka kylään. Kaikki valaistus tapahtuu sähköllä, kaikki lämmitys sähköllä. Metsiämme saamme jalostaa, luoda niistä puutavaraa ja paperia ja viedä ulkomaille. Eikö tämä ole tulevaisuuden kuva? Suomesta tulee todellinen valonmaa!”

Minun täytyi myöntää, että tämä tulevaisuuden kuva oli lumoava. Jos puolet-

kaan siitä oli totta, oli Suomen rikkauden sampo löydetty.

„Ja ajattele, kuinka halvaksi tämä sähkömme tulisi: pari penniä kilowatilta — tuskin sitäkään. Perustamiskustannuksiin menisi kyllä miljooneja, satojakin miljooneja, mutta mitä korkoa ne rahat tuottaisivat! Muutamana miljaardinkin ulkomainen laina olisi korkoineen muutamassa kymmenessä vuodessa kokonaan maksettu. Rahan n. k. puute on meitä tähän saakka estänyt tämmöistä suunnitelmaa toteuttamasta, mutta eikö nykyhetken ja lähimmän tulevaisuuden finanssimiehet jo ala ymmärtää, että rahan tehtävä ei ole puuttua, vaan palvella!”

Minäkin jo hengessäni aloin ymmärtää. Ja nyt jätän samat tulevaisuuden kuvat ja samat ajatukset lukijaini harkittaviksi ja ymmärrettäviksi.

*

Suomen Teosofisen Seuran kahdestoista vuosikokous, joka pidettiin Päämajassa helluntaina, jätti jälkeensä mitä paraimman muiston. Vaikka keskustelut olivat pitkät, vilkkaat ja kiivaat, jouduttiin joka asiassa lopulta toivottuun tulokseen. Monta kauas kantavaa päätöstä tehtiin, esim. että Teosofinen Seura on pidettävä ulkopuolella kaikkea politiikkaa ja ettei edes teosofian nimeä saa sekottaa mihinkään yhteiskunnalliseen tai valtiolliseen toimintaan; jos Seuran jäsenet haluavat kokouksissaan pohtia poliittisia t. m. s. kysymyksiä, on se tapahtuva teosofisessa hengessä, mikä merkitsee, että asioita on katsottava ja pohdittava niin monelta puolelta kuin mahdollista. Ylisihteerikysymys sai vihdoin onnellisen ja tyydyttävän ratkaisun, kun — minun jyrkästi kieltäytyttyäni jälleen vaalista — Suomen T. S:n ylisihteeriksi yksimielisesti valittiin tohtori John Soneck, jonka nimi oli kaikille teosofeille rakas ja tunnettu, vaikkakin hän henkilökohtaisesti oli useimmille vieras. Minulle tämä vaali tuotti mitä suurinta sisäistä iloa ja tyydytystä, sillä tohtori Soneck ei ole ainoastaan teosofisen liikkeen vaan minunkin monivuotinen ystäväni, enkä parempiin käsiin olisi osannut uskoa Seuran johtoa ja hoitoa. Kun Seuran sääntöihin vielä tehtiin se muutos, että ylisihteeri valitaan kolmeksi ja hallituksen muut jäsenet kahdeksi vuodeksi kerrallaan eikä kuten tähän saakka joka vuosi, on koko ylisihteerikysymys nyt pitkäksi aikaa onnellisesti ratkaistu.

Kesäkursseista ei tänä vuonna tullut mitään. Sen sijaan pidin tiistaina kesäkuun 9 p:nä neljä luentoa erilaisista kuolemanjälkeisistä asioista, jotka luennot ehkä vielä tänä vuonna ilmestyvät kirjana.

*

Tietäjän suhteen haaveilen nyt yhtä ja toista enkä usko rakentavani haaveitani vaan vierivälle sannalle. Jos ne vähänkään toteutuvat, tulee Tietäjän asiamiehille paljon työtä- tulee Tietäjälle hankittavaksi paljon uusia asiamiehiä. Sillä vuodesta 1920 lähtien Tietäjässä silloin tapahtuu muutoksia sekä ulkoasun että sisällön puolesta. Koko tulee ainakin entiselleen, s. o. 48-sivuiseksi, paperi muuttuu hyväksi, kansilehti arvokkaaksi — ja sisältö tulee entistä enemmän ja uudella tavalla

kuvastamaan Suomen kansan sisäisintä henkistä kulttuuria. Sitäpaitsi Tietäjä tulee kuvitettavaksi. Hinta tulee luonnollisesti nousemaan, mutta kun Tietäjä uudessa asussaan astuu paraimpien suomalaisten aikakauskirjojen riviin ja pelotta saattaa kilpailla niiden kanssa, niin Tietäjä myös on helposti levitettävissä niin laajoihin piireihin, että uusi yritys kannattaa.

En kerro tämän tarkempaa suunnitelmistani, mutta aikomukseni on joulukuun numerosta tehdä jonkinlainen näyttenumero, joka ilmestyy jo joulukuun alussa ja jota on laajalti levitettävä. Näistä kaikista enemmän vast'edes.

*

Olen taas maalla, kaukana Tuonenkylästä. Kesä on minulle mitä mieluisin kirjallisen työn aika. Kun aurinko paistaa lämpimästi ja luonto uhkuu elonriemua, silloin voimani lisääntyvät ja sormeni tarttuvat kynään. Taas minulla on kiikarissa monta uutta kirjaa, suokoot karman herrat, että edes kolme, neljä niistä laskeutuu akaashasta fyysilliselle tasolle. Ensimmäinen on vasta tekeillä tällä haavaa — heinäkuussa, — mutta koska se on hyvällä alulla, en ole toivoton toistenkaan suhteen. Kunpa nyt vain aurinkoa ja lämpöä riittäisi!

Tämä tekeillä oleva kirjani on uusi — sanonko: ajanmukainen? — esitys teosofisesta elämänymmärryksestä. Se käy monen asian ytimeen ja sisältää epäilemättä hämmästyttäviä näkökohtia, mutta koska se on tutkimusteni tähänastinen vilpitiön tulos, uskon sen palvelevan teosofian suurta asiaa. Olemme kauan kaivanneet kirjaa, joka perusteellisemmin selittäisi, mitä hyötyä nykyajalle ja nykyajan ihmisille oikeastaan on teosofisesta liikkeestä ja teosofisesta maailmankatsomuksesta.

*

Kustannusosakeyhtiö Tietäjän kustannuksella ilmestyi helluntaiksi kaksi huomiota ansaitsevaa broshyyria: Mrs. Besantin *Yhteiskunnallisia kysymyksiä* ja A. A. Saarnion *Suomen tehtävä ihmiskunnan kehityksessä*.

Äsken on myös ilmestynyt Alcyonen *Mestarin jalkojen juuressa* kolmannessa painoksessaan (Smk. 3:50) ja ennen pitkää valmistuvat tohtori Angervon runoteos *Viisikannen virrenvärsy* ja J. R. Hannulan tutkimus *Johanneksen evankeliumi teosofian valossa*.

Jouluksi on odotettavissa uutuuksia sekä Veikko Palomaalta että Frans Korvelta, joka viimeainittu astuu yleisön eteen suuremmalla aatteellisella romaanilla, jossa m. m. elävästi kuvataan ensimmäisiä teosofisia aikoja Helsingissä.

Syyskuu, s. 193–196

Satjaan naasti paroo dharmah on Teosofisen Seuran tunnuslause ja se kuuluu sanasta sanaan suomeksi: „totuutta parempaa dharmaa eli uskontoa ei ole” tahi niinkuin olemme tottuneet sanomaan suomeksi: „totuus on korkein uskonto.”

Tällä lauseella on tietysti tahdottu ilmaista se vakaumus, että totuuden tieto lopullisesti ratkaisee kaikki kysymykset. Uskontoja eli mielipiteitä saattaa olla monta; mutta niillä on kaikilla vain ohimenevä ja suhteellinen arvo. Totuuden tiedolla yksin on auktoriteetti, ja meidän tulee aina muistaa, että sillä on auktoriteetti. Niin pian kuin tieto astuu katsantokantojen ja uskonmuotojen keskelle, on näiden aika ohi. Sillä tiedolla yksin on hallitsijan valtikka kädessään. Tieto on syntynyt hallitsijaksi.

Jos seitsemän ihmistä on koolla ja päättää, että lasten koulu on perustettava heidän kyläänsä, ja yksi heistä tietää, miten siinä asiassa on lainmukaisesti meneteltävä, niin toiset heti taipuvat kuulemaan hänen neuvojansa ja toimintaohjelmaansa. Ei yksikään asetu vastarintaan eikä koeta tyrkyttää omia käytännöllisiä neuvojaan, vaan kaikki iloitsevat siitä, että yhteinen asia saadaan oikealla tavalla perille ajetuksi. Tämä yksimielisyys johtuu siitä, että kaikkien järki myöntää ja ymmärtää, että tieto yksin on oikeutettu johtamaan asioita. Ihmiset ovat luonnostaan riidanhaluisia ja itsepäisiä, rikkiviisaita ja itserakkaita, mutta päivänselvän ja ymmärrettävän asian edessä heidän ylpeä ja itsepintainen järkensä nöyrytyy ja he tunnustavat totuuden voiman.

Kuinka toista taas, jos on kysymyksessä asia, jota ei ole yhtä helppo järjellä ratkaista! Jos nuo seitsemän ihmistä yhdessä keskustelevat tähtitieteellisistä asioista esimerkiksi, ja ainoastaan yksi heistä tietää, että maapallo y.m. kiertotähdet kulkevat säännöllisiä ratojaan auringon ympäri, ei ole mitään takeita siitä, että toiset alistuvat uskomaan tämmöistä jokapäiväiselle järjelle käsittämätöntä asiaa. Päinvastoin on luultavaa, että toiset vetoavat raamatun luomiskertomukseen y.m. sanoihin, toiset silmien peittämättömään todistukseen tai järjen kylmiin vaatimuksiin j.n.e. osottaakseen, kuinka mahdotonta on sokeasti uskoa maan pallona pyörivän ja kierivän auringon ympäri.

Ja jos ainoastaan yksi noista seitsemästä ihmisestä omasta kokemuksestaan ja tiedostaan tietää, mitä esim. on ihmisen iankaikkinen elämä ja autuus ja mitä ehtoja ihmisen tulee täyttää päästäkseen ikuiseen autuuteen eli Jumalan valtakuntaan, niin kuinka monen väärinkäsityksen ja vastustuksen alaiseksi hän joutuu, koettaessaan selittää toisille autuuden tietä! Vaikka hän epäilemättä objektiivisesti katsoen on auktoriteetti heidän joukossaan, koska hänellä on kädessään tiedon valtikka, eivät toiset sitä ymmärrä eivätkä tunnusta. Jos he tulisivatkin vakuuteiksi siitä, että tieto autuuden asioissa on mahdollinen, eivät he silti vielä sulattaisi sitä, että heille lapsuudesta pitäen tuttu toveri olisi mikään auktoriteetti heille. „Ei kukaan ole profeetta omalla maallaan.” Vaikka heidän joukkonsa kasvavaisikin, kun jokainen heistä uskoi ja puhuisi tiedon mahdollisuudesta, ja he perustaisivat seurankin oman uskonsa tueksi ja levittäjäksi, niin eivät he sittenkään huomaisi, mikä auktoriteetti totuuden tiedolla on ja aina on oleva. Vailla omaa tietoa kuin ovat, he voisivat vielä julistaa, että auktoriteettivalta on nyt poistettu ja tästä lähtien kaikki uskonasiat veljeyden ja kansanvallan nimessä ratkaistaan äänestyksellä. Sillä niin tosiaan kävi kuusitoista vuosisataa sitten, kun kristillinen kirkko tuli valtiokirkoksi ja oikeauskoista oppijärjestelmää ryhdyttiin laatimaan. Totuuden tieto sai vaieta ja pyrkiä piiloon, kun rehentelevä ja suuriää-

ninen luulottelu pääsi valtaan.

Totuus ei ole koskaan „kansanvaltainen”. Se vetäytyy äänettömään ylevyyteensä, ellei kukaan siitä välitä. Mutta jos korva kallistetaan sen äänelle, on se heti tunnustettava yksinvaltiaaksi. Ei ole mitään keskietä. Ei voi totuutta palvella ja samalla sitä kieltää. Ken totuuden tietää, hän toimii totuuden mukaan. Sillä totuus pysyy, vaikkei sitä kukaan tietäisi. Suorakulmaisen kolmion kulmien summa on 180°, vaikka koko maailma sen kieltäisi. Eikä mikään ihmisveljien kokous minäänlaisilla päätöksillä saata totuutta muuttaa.

Teosofisen Seuran perustajat ovat tämän ymmärtäneet. Tunnustaessaan totuuden Seuran korkeimmaksi ohjesäännöksi he samalla ovat tunnustaneet totuuden auktoriteetin. Totuus on korkein ja ainoa auktoriteetti. Totuuden tieto on inhimillisen pyrkimyksen päämäärä, ja yksin totuuden tiedossa on valta. Mistään kansanvallasta ei saata olla puhuttakaan, sillä totuus yksin on valtiias. Teosofinen Seura on siis ytimeltään niin aristokraattinen eli ylimysvaltainen seura kuin suinkin on mahdollista.

Paljon kuitenkin puhutaan, varsinkin nykyään, Teosofisen Seuran demokraattisuudesta. Onhan Teosofinen Seura veljesliitto, joka ei katso rotuun, väriin, uskontunnustukseen j.n.e., vaan tunnustaa kaikki ihmiset veljikkeen. Kaikki ovat Elämän edessä yhdenvertaiset eikä kenenkään tarvitse tunnustaa toista auktoriteetukseen. Käytännöllisessä kokoonpanossaan Seura täten kieltää auktoriteettiuden. Mistä tämä ristiriita johtuu? Onko se todellinen vai onko se näennäinen?

Se on molempia, sillä sitä ristiriitaa on elämässä olemassa. Totuuden auktoriteetti on ehdoton, mutta auktoriteettiutta on aina pelättävä. Miksi? Sentähden, että on olemassa suunnaton ero totuuden ja totuuden tietäjien välillä. Totuus on aina ja kaikkialla ratkaiseva auktoriteetti, mutta kuka tietää totuuden aina ja kaikkialla? Jokainen tietäjä tietää jotakin, mutta kukaan ei tiedä koko totuutta. Omalla kohdallaan tietäjän tieto on auktoritatiivinen mutta sama tietäjä on toisessa kohdassa tietämätön. Kuinka hän siis voisi olla auktoriteetti tässä toisessa kohdassa? Hän semmoisenaan ei ole missään kohdassa auktoriteetti, vaan hänen tietonsa on. Tietäjä ei ole auktoriteetti, vaan tieto. Kas siinä koko pulma ja ristiriita — ja samalla päivänselvä aksioomi.

Teosofisen Seuran veljespykälä on siis totuuden kannalta olemassa sitä varten, että oppisimme tekemään eroa totuuden tiedon ja totuuden tietäjien välillä.

Totuuden tieto on ehdoton auktoriteetti aina ja kaikkialla, mutta totuuden tietäjä on ihminen, joka yhden asian voi tietää, toisesta olla tietämätön. Hän on auktoriteetti siinä asiassa, jonka hän tietää, mutta toisessa ei. Hän ei siis ihmisenä yleensä ole auktoriteetti, ennenkuin hän kaikki tietää.

Ihmiset ovat luonnostaan taikauskoisia. Jos he huomaavat jonkun ihmisen tietävän jotakin asioista, joista yleensä ihmisillä ei ole tietoa, otaksuvat he heti, että hän tietää kaikki ja tekevät hänestä auktoriteetin joka asiassa. Jos heille tästä huomautetaan, he hämmästyvät ja loukkaantuvat „pyhimmissä tunteissaan”. Mutta jos he itse luulevat huomaavansa jotain virhettä tai puutteellisuutta jumaloimassaan auktoriteetissa, he pian kääntävät hänelle kokonaan selkensä ja ryhtyvät häntä nyt yhtä sokeasti ja innokkaasti epäilemään, kieltämään ja vastustamaan.

Kaikesta tästä Teosofinen Seura tahtoo meitä varjella ja säästää. Se opettaa meitä tekemään eron tiedon ja tietäjän välillä. Se opettaa meitä pitämään tietäjää arvossa ja kunniaissa hänen tietonsa nojalla, mutta ei halveksimaan häntä hänen tietämättömyytensä takia. Se opettaa meitä ymmärtämään ja näkemään, että jokaisessa tietäjässä on tietoa ja tietämättömyyttä rinnatusten ja ettei tietäjä muuten ihminen olisikaan. Se antaa meille aavistuksen siitä suvaitsevaisuuden suloisesta hymystä, jolla jumalat katselevat ihmislasten ylevimpiä yrityksiä.

Lokakuu, s. 225–233

Viime vuosien yleismaailmalliset kokemukset ovat niin voimakkaasti vaikuttaneet ihmismieliin, että tuskin sitä ihmistä lienee, jonka ajatukset eivät olisi askarrelleet valtiollisissa ja yhteiskunnallisissa kysymyksissä. Monet, monet ovat sitä pakostakin tehneet, kun järkyttävien tapahtumain kuolemanvarjo on langennut heidän omalle tielleen. Eikä ole ihmettä, että herkkätuntoiset ja helläsydämiset ihmiset ovat kadottaneet sielullisen tasapainonsa, nähdessään sitä uskomatonta raakuutta, johon ihmiskunta voi vaipua, kun se hylkää viisauden ja turvautuu väkivaltaan. Ei ole ihmettä, että teosofit, jotka Teosofiseen Seuraan astuessaan ovat tunnustaneet uskovansa „yleiseen veljeyteen, katsomatta väriin, rotuun, kansallisuuteen, uskontunnustukseen tai sukupuoleen”, että he vakavammin kuin ennen kysyvät itseltään: „mitä veljeyden nimessä olisi tehtävä ihmiskunnan hyväksi?”

Sangen monelle teosofille tulee silloin vastaus tähän kysymykseen niin luonnollisena seuraavassa muodossa: „kaikki vaikeudet, arvotukset ja yllätykset johtuvat siitä, että kansat sietävät kurjuutta ja köyhyyttä yhteiskunnallisissa oloissaan; jos ei olisi nälkää, ei olisi vallankumouksia; jos ei olisi yllälistä loistoa, ei olisi sotia; poistakaamme rikkaus ja köyhyys, niin rauha ja onni tulee itsestään”. Tämä vastaus tuntuu niin yksinkertaisen järkevältä ja tyydyttävältä, niin houkuttelevan lupaavalta, että monet ihmiset ovat valmiit käyttämään mitä keinoja tahansa saadakseen aikaan tuon onnen tilan, — ja niin se ihanne, jonka pitäisi estää sotia ja vallankumouksia, kuitenkin taas saattaa johtaa juuri vallankumoukseen ja sotaan! Vaikka teosofit eivät tee tätä loogillista virhettä, sillä he tietävät, että tarkoitus ei pyhitä keinoja, niin monet heistä ovat siksi innostuneet yhteiskunnan pikaisesta parantamisesta, että he miltei epäilevin silmin katselevat niitä toisia teosofejia, joilla ei näy olevan erityistä kiirettä, vaan jotka näkyvät verrattain kylmäverisesti suhtautuvan koko yhteiskunnalliseen kysymykseen. Minusta persoonallisesti on esim. huomautettu, että ennen puhuin inostuneesti veljeydestä, jopa yhteiskunnallisestakin kysymyksestä, mutta että maailmansota ja Suomen punainen vallankumous saivat mieleni muuttumaan; nyt olen enää vain „porvari”, joka valvoo oman luokkansa etuja ja kääntää köyhälistölle selkänsä.

Olen kyllä useita kertoja tässäkin aikakauskirjassa selittänyt kantani veljeydskysymyksessä eikä minun minkäänlaisista persoonallisista syistä tarvitse siihen kysymykseen kajota. Mutta koska se on laajakantoinen, teoreettinen yhtä paljon kuin käytännöllinen kysymys, saattavat toisen ihmisen persoonallisetkin havainnot

ja kokemukset olla toiselle avuksi, ja sentähden on mielestäni paikallaan, että Tietäjässäkin taas lausun pari ajatusta veljeydestä ja Teosofisen Seuran suhteesta siihen.

On epäilemättä ihmisiä, joiden mielikuvituksessa veljeys merkitsee jotakuinkin samaa kuin oikeus vaatia ja ottaa toisilta mitä itseltä puuttuu. Tarvitseeko minun edes mainita, etten semmoista luuloteltua oikeutta kunnioita veljeyden nimellä? Päinvastoin pyytäisin jokaista ihmistä, joka veljeyden sanaa käyttää huulillaan ja veljeyden käsitettä ajattelee sydämessään, tarkasti tutkimaan itseään, piilekö mahdollisesti hänen tunneruumiissaan pieninkään taipumus tuohon vaatimiskannan hyväksymiseen: jos niin on, silloin hän vielä viihtyy väärällä puolella sitä suurta kuilua, joka erottaa inhimillisen itsekkyuden todellisesta veljeydestä. Sillä veljeys alkaa silloin, kun ihminen lakkaa vaatimasta ja ryhtyy ajattelemaan antamista. Tämä on niin päivän selvä asia, ettei se puhuenkaan parane. Ei ainakaan luulisi teosofein olevan tästä eri mieltä. Teoriassa tämä yleinen veljeyskäsite lienee kaikille sama, mutta kysymyksessä onkin Teosofisen Seuran ja teosofein käytännöllinen suhtautuminen siihen, ja siitä nähtävästi ollaan eri mieltä.

Minusta kuitenkin tuntuu, ettei siitä asiasta — teosofein suhteesta veljeyteen käytännössä — pitäisi olla eri mieltä. Tuntuu, että se kysymys on perin yksinkertaisesti ratkaistu, kun jokainen teosofi ajattelee omaa kehitystään.

Minkätähden hän näet tuli teosofiksi, minkätähden Teosofisen Seuran jäseneksi? Senkötähden, että Teosofinen Seura oli jonkinlainen sosialistis-mielinen liike, joka paremmin ja pontevammin ajoi aatteitaan kuin muut samansuuntaiset liikkeet, joilla oli veljeys ohjelmassaan? Tuskinpa!

Eikö jokainen meistä tullut teosofiksi aivan toisesta syystä? Emmehän toki olleet niin lapsellisia, että olisimme uskoneet maailmanparantamispatentin olevan jonkun ihmisryhmän hallussa! Vallan toisesta syytä tulimme teosofeiksi ja T. S:n jäseniksi. Mikä nimittäin oli se syy?

Se syy oli, että olimme *totuudenetsijöitä*. (Jos olemme tulleet teosofeiksi olematta totuuden etsijöitä, täytyy teosofian kasvattaa meistä totuuden etsijöitä, ennenkuin pääsemme henkisesti eteenpäin). Vaelsimme pimeydessä ja etsimme elämän totuutta. Ja silloin tuli teosofia ja valaisi meidän pimeytemme.

Niin oli ainakin minun laitani. Ei minulla ollut mitään valmiita ennakkokäsityksiä. En asettanut mitään vaatimuksia totuudelle. En kuiskannut sielussani, että totuuden piti olla sitä tai tätä. Pyysin vain henkeni koko voimalla, että saisin nähdä totuuden, ja valmistauduin ottamaan totuuden vastaan, oli se kuin musertava tahansa. Sanoin itselleni: „jos totuus on se, ettei mitään totuutta ole, olen tyytyväinen, kunhan *tiedän*. Minussa ei ole rahtuakaan personallista elämänhalua, ja jos totuus on se, että kaikki on tyhjää ja turhaa, jää minulle sama lohdutus kuin tuhansille toisille: vapaaehtoinen kuolema”.

Totuus tuli — mutta se ei ollut henkisesti musertava. Se ei kieltänyt järkeä. Se ei leikannut hienoimmilta ja herkimmiltä aavistuksilta siipiä. Päinvastoin se avasi näköaloja — aavistamattomia syvyydessä ja korkeudessa.

Se näytti myös, että ihmiset kaikki olivat veljiä, että täydellinen ihminen, Mestari, osasi täydellisenä veljenä kaikkia rakastaa, ja että oikea ihmiselämä oli

kaita tie, jonka varrella tämä veljeys, tämä henkinen ja luonnollinen tosiasia, askel askelelta ymmärrettiin, omaksuttiin ja toteutettiin. Ei veljeys ollut mikään pään läksy, äkkiä opittavissa, yhtä pian unohdettavissa, vaan pitkälinen sydämen kokemus, joka kerran opittuna ei ikinä unohtunut. Eikä veljeys ollut tunteen asia, vaan tahdon. Tämän näin samalla kuin totuus paljasti minulle kasvonsa.

Sillä veljeydellä ei ollut mitään tekemistä yhteiskunnallisten ja valtiollisten kysymysten kanssa. Oli ihminen köyhä tai rikas, ylhäinen tai alhainen, kuningas tai kerjäläinen, aina hänelle veljeyden tie oli avoinna. Sillä veljeyden tie oli sydämen salainen tie, josta ei uskontunnustus, ei rotu, ei väri, ei kansallisuus, ei sukupuoli, ei yhteiskunta-asema sulkenut ketään pois. Kaikki se sulki syliinsä, jotka sitä halusivat käydä.

Ja se oli Teosofisen Seuran tie. Siinä piili Teosofisen Seuran veljeys. „Liittykää riveihini”, huusi tämä Seura maailmalle, „liittykää riveihini kaikki, jotka haluatte kulkea veljeyden kaitaa tietä, sydämen salaista polkua! Mihin tahansa uskoon tai rotuun tai luokkaan kuulunettekaan, minä teitä kaikkia siunaan ja pidän lapsinani, kun vain uskotte sydämen oppiin ja tahdotte sitä elämässänne noudattaa”.

Kuinka kaunis ja ihmeellinen oli minusta Teosofisen Seuran tarkoitus! Se oli puhdas, pyhä ja henkevä. Mitkään maalliset tarkotusperät eivät sitä tahranneet. Sen tehtävä oli näyttää ihmisille tie totuuden luo.

Valtiolliset ja yhteiskunnalliset kysymykset olivat maallisia ja ulkopuolisia. Teosofia loi niihin valoansa, teosofia saattoi niitä ratkaistakin omalla tavallaan, mutta Teosofinen Seura ei niihin puuttunut. Kuinka hyvin minä ymmärsin, mitä madame Blavatsky kirjotti „Avaimessaan” niistä kysymyksistä! Niin juuri itsekin ajattelin, ja sentähden toistan tähän muutamia hänen lauseistaan:

„Kysymys. Otatteko ollenkaan osaa politiikkaan?

„Teosofi. Seurana me huolellisesti vältämme sitä ja syyt tahdon esittää. Jos koetamme saada toimeen yhteiskunnallisia uudistuksia, ennenkuin olemme saaneet ihmisluonnon uudistumaan, on se uuden viinin laskemista vanhoihin leileihin. Saattakaa ihmiset sisimmässä sydämessään tuntemaan ja tunnustamaan, mikä on heidän oikea ja todellinen velvollisuutensa kaikkia kohtaan, niin kaikki vanha vallan väärinkäyttö ja kaikki kansallispolitiikan luomat väärät lait, jotka perustuvat yksilölliseen yhteiskunnalliseen tai valtiolliseen itsekkyyteen, tulevat itsestään katoamaan. Hullu on se puutarhuri, joka kukkapenkeiltään koettaa poistaa myrkylliset rikkaruohot leikkaamalla ne maata myöten poikki, kitkemättä niitä juurineen ylös maasta. Ei voi koskaan aikaansaada pysyvää yhteiskunnallista uudistusta niin kauan kuin samat itsekkäät ihmiset kuin ennenkin ovat asioiden johdossa.

„Kys. Teosofinen Seura ei siis ole valtiollinen järjestö?

„Teos. Ei mitenkään. Se on kansainvälinen sanan korkeimmassa merkityksessä siten, että sen jäseninä on kaikkiin kansallisuuksiin, uskoihin ja ajatussuuntiin kuuluvia miehiä ja naisia, jotka yhdessä työskentelevät saman päämäärän, ihmiskunnan parantamisen puolesta; mutta seurana se on ehdottomasti osaa ottamatta kaikkeen kansalliseen tai puoluepolitiikkaan.

„Kys. Miksi niin?

„Teos. Juuri niistä syistä, jotka mainitsin. Sitäpaitsi täytyy valtiollisen toiminnan välttämättä vaihdella ajan olojen ja yksilöiden käsityskantojen mukaan. Mutta vaikka T. S:n jäsenet luonnollisesti ollen teosofeja ovat yhtä mieltä teosofian perusteista — muutenhan eivät Seuraan kuuluisikaan, — niin ei siitä seuraa, että ne olisivat kaikista muista asioista yhtä mieltä. Seurana he voivat toimia yhdessä ainoastaan kaikille yhteisissä asioissa — s. o. itse teosofiassa; yksilöllisesti on jokaisella täysi vapaus seurata omaa erityistä valtiollista ajatus- ja toimintasuuntaansa, niin kauan kuin se ei ole ristiriidassa teosofian perusteitten kanssa tai loukkaa Teosofista Seuraa”.

Kuinka hyvin mielestäni todella ymmärsin H. P. B:tä! Kun yhteiskunnallista pulmaa ajattelin, tulin aivan samoihin tuloksiin kuin „Teosofian Avain”, nim. että tärkein yhteiskunnallinen työ oli teosofisten aatteiden levittäminen sanojen, kirjojen ja elämän avulla.

Ja jos ne, joiden mielestä viime aikoina olen poikennut alkuperäisistä ihanteistani, seuraavat vuosi vuodelta julkista toimintaani, uskon heidän piankin huomautavan, että sama toimintaohje, joka elähytti minua kaksikymmentä vuotta sitten, on pitkin matkaa ollut johtotähtenäni puheissani ja kirjoituksissani. Uskon nyt — niinkuin kaksikymmentäviisi vuotta sitten teosofiksi tultuani — että ihmisen henkinen, s.o. korkein ja sisin, elämä eletään näkymättömissä eikä missään ulkonaisessa hommassa ja puuhassa. Ulkonainen toiminta heijastaa sisäisen tilan — joko paljastamalla tai salaamalla. Mutta ihminen ei saa tyhjentyä toimintaansa. Ikuinen rauha on ainoastaan sillä, joka on enemmän kuin hän tekee. Kaikki meidän tekomme ovat epätäydellisiä ja puolinaisia — kuinka hatara olisi autuutemme, jos se niihin perustuisi! Vapahtaja yksin, Logos meissä, on täydellinen; ainoastaan häneen yhtymällä löydämme rauhan, ikuisen elämän ja autuuden.

Hän myös, Mestari meissä, on veli kaikkien kanssa. Mikäli häneen uskomme, hänen neuvojansa noudatamme, sikäli elämässämme — sanoissamme, ajatuksissamme, teoissamme — kykenemme mekin veljeyden ihannetta heikkoudessamme heijastamaan.

*

Sanoin edellä, että teosofia kyllä voi kirkkaastikin valaista valtiollisia ja yhteiskunnallisia ongelmoita, vaikkei Teosofinen Seura toiminnassaan niihin sekaannu. Saman väitteen lausuin viime vuonna Tietäjässä ja esitin sitten lyhyesti parissa kirjoituksessa („Miten soisin maatani hallittavan”) muutamia teosofisia eli salatieteellisiä näkökohtia. Olisin kirjottanut asiasta enemmän ja laajemmin, mutta viime vuoden suuret valtiolliset tapahtumat Suomessa veivät minulta luonnon, jonka tähden lopetin loruni niin lyhyeen kuin mahdollista. Toivottavasti joskus olen tilaisuudessa uudestaan ottaa asian puheille, sillä uskon yhä itsepintaisesti, että Okkultinen näkökanta on toisia viisaampi ja kaukonäköisempi käytännöllisissäkin kysymyksissä.

Ilokseni huomaa nyt, että samansuuntaisia näkökantoja on tänä vuonna alkanut Saksassa esittää antroposofein kuulu johtaja ja opettaja, tohtori Rudolf Steiner. Edessäni on pöydällä broshyyri, jonka toht. Steiner vastikään on julkaissut. Sen nimi on *Die Kernpunkte der sozialen Frage in den Lebensnotwendigkei-*

ten der Gegenwart und Zukunft. (Yhteiskunnallisen kysymyksen ydinkohdat nykyajan ja tulevaisuuden elämän välttämättömyyksissä). Tämän kirjan sisältö on lyhyesti sanoen siinä, että tekijä — samalla tavalla kuin viime vuotisissa artikkeleissa allekirjottanut — vertaa yhteiskuntaelimestöä ihmisruumiin rakenteeseen ja jakaa yhteiskunnan luonnonmukaisesti kolmeen osastoon eli luokkaan: taloudelliseen järjestykseen, joka vastaa vatsaa, poliittiseen järjestykseen, joka vastaa ruumiin rytmillisiä toimintoja, hengitystä ja verenkiertoa, ja henkiseen järjestykseen, joka vastaa aivoja ja hermostoa. Tohtori Steiner huomauttaa, että samoin kuin vastaavat järjestelmät ihmisruumiissa toimivat toisistaan riippumatta, samoin yhteiskuntaruumiissakin aineellisia arvoja tuottavan luokan (maanviljelys, teollisuus, kauppa), virkalaitosten ja henkisten työntekijäin täytyy saada työskennellä vapaasti, omien luonnon lakiansa mukaisesti ja toisistaan riippumatta, vaikka silti toistensa tarpeita silmälläpitäen ja yhteisen päämäärän puolesta työskennellen. Häiriöitä ja onnettomuuksia syntyy juuri siitä, että esim. hallitsijat ja virkamiehet sekaantuvat taloudellisiin asioihin, alkavat niitä järjestää omien näkökantojensa mukaisesti, jopa itsekin harjoittaa suurteollisuutta.

Tämä on äärimmäisen lyhyesti lausuttuna tohtori Steinerin kanta eikä millään tavalla tee oikeutta hänen perusteelliselle esitykselleen, joka nähtävästi on herättänyt huomiota Saksassa. Kirjan loppuun on liitetty kehoitus Saksan kansalle ja kulttuurimaailmalle työskentelyyn siinä esitettyjen periaatteiden toteuttamiseksi, jonka kehotuksen takana ei ole ainoastaan tohtori Rudolf Steinerin nimi, vaan taaja joukko tunnetuita ja kuuluisia nimiä Saksassa, Itävallassa ja Sveitsissä.

*

Lueskelen tätä nykyä merkillistä ja mieltäkiinnittävää suomalaista kirjaa, ja vaikken vielä ole ennättänyt kannesta kanteen, tahdon kääntää Tietäjän lukijain huomion tähän sisältönsä puolesta harvinaiseen ja laajaan suomalaiseen alkuteokseen. Sen nimi on „*Eräs meidän ajan profeetta*. Elämäkerta ja opetuksia, valoksi ja uskon vahvistukseksi kaidan tien vaeltajille muistiin kirjoitettu”. Kirjan on toimittanut uskonnon lehtori K. K. Sarlin Kuopiossa. Ensimmäinen painos ilmestyi 1916 ja toinen painos tänä vuonna. Sivuja on 544 ja hinta on Smk. 11:—; siis laajuuteensa nähden halpa kirja.

Kuka on nyt se „meidän ajan profeetta”, josta kirja puhuu? Se on karjalainen horrostilassa saarnaaja ja selvänäkijä *Helena Konttinen*, omaa syntyään *Eronen*, joka eli vv. 1871–1916. Olin tuskin kuullut hänen nimensä, ennenkuin erään ystäväni kautta sain hänen elämäkertansa käteeni. Mutta harvoin olen tehnyt miellyttävämmän tuttavuuden. Sille, joka tutkii yliaistillisia asioita, on Helena Konttisen persoonallisuus ja elämä todellinen aarreaitta, täynnä mitä mieltäkiinnittävimpiä yllätyksiä. Hän oli tietysti kansan naisena jäänyt vaille opillista sivistystä ja piti sentähden lujasti kiinni luterilaisesta uskonnustuksesta ja kirkosta sekä sovitti kaikki yliaistilliset näkemyksensä ja kokemuksensa valmiin uskonsa puitteisiin. Semmoisille lukijoille, joita tympäisee uskonnollinen hartaus, saattaa sentähden kirjan lukeminen olla hyvinkin raskasta, sillä koska kirkollishenkinen

hurskaus, oli se kuin vilpitön tahansa, jaksaa välttää ahdasmielisyyden ja vanhoilisuuden väijyvää vaaraa? Mutta tutkija, joka ei välitä muodoista ja puitteista, vaan kysyy itse tosiasioita, hän nauttii, hän riemuitsee, sillä tässä on hänen tutkittavanaan temperamentti, joka sormenpäihin saakka oli vilpitön ja keskitetty hartaassa jumalisuudessaan ja samalla tieteellisen tunnollinen totuuden rakkaudessaan ja etsimisessään.

Jo lapsena Helena etsi Jumalaa. Ja vaikka nuorena „maailma” veti häntä puoleensa, ei se saanut häntä pauloihinsa, sillä hänen sielussaan asui vain yksi ainoa todellinen kaipuu: päästä Jumalan armon tuntemiseen ja siten sisäiseen rauhaan Isän kanssa. Paljon oli hänellä Jaakobintaisteluita, paljon kovia otteluita kohtalon kanssa, ennenkuin päivä valkeni ja valo tuli. Mutta kun se tuli, oli se häikäisevä. Vuonna 1905 Helena henkisesti uudesta syntyi, ja samana vuonna hän alkoi saarnata horroksissa.

Onhan meillä Suomessa ollut montakin semmoista saarnaajaa, joskaan ehkei toista niin voimakasta kuin Helena Konttinen. Mutta ei Helenan merkittävyys ollut tuossa saarnaamisessa. Hänen erikoisuutensa oli siinä, että ne henget, jotka hänen kauttansa puhuivat ja toimivat, olivat tavallista huomattavammat — selvästi keskitason yläpuolella. Hänen työnsä oli todella voimakasta työtä materialismin, maallisuuden, „suruttomuuden” ja Jumalan kieltämisen kukistamiseksi. Ja koska se oli työtä, joka miltei yksinomaan kohdistui yksilöihin, ei hän juuri milloinkaan epäonnistunut. Hän sai todella ihmiset kääntymään — kääntymään synnin ja suruttomuuden teiltä ja pukemaan päällensä Kristuksen.

Minkälainen näet oli se menettelytapa, jota hän käytti eli jota — paremmin sanoen — ne käyttivät, joiden mediumi Helena oli? Se oli henkilökohtainen herätystyö. Julkisen saarnansa ohella Helena aina kuvasi läsnäolevien yksilöiden salaista sieluntilaa ja elämää, ja milloin muutamia yksilöihin oli erikoisesti vaikutettava, kutsuttiin heidät yksityispuheluun, jolloin Helena osotti tuntevansa kaikki heidän salaisuutensa. Seuraus tästä oli, ettei yksikään kuulija voinut jäädä kylmäksi. Kuinka monta rikosta sillä tavalla tuli estetyksi! Kuinka monta epäilijää tuli uskovaiseksi, kuinka monta pilkkaajaa katumapäälle, kuinka monta ystävää Helena voitti! Eikä salaperäinen toisten tunteminen ollut ainoa keino, millä ihmisiä käännettiin. Rukouksillaan ja käten päälle panemisella Helena myös paransi monta sairasta, teki suorastaan ihmeitä, jotka satakertaisesti lisäsivät uskoa hänen seuraajissaan ja ympäristössään.

Huomattavat ovat myös hänen näkynsä ja ilmestyksensä henkimaailmasta. Hän oli perehtyneimpiä astraalisia näkijöitä — ja epäilemättä hänen näkynsä usein ulottuivat astraalitasoa ylemmäksikin, — mutta tässä kohden täytyy tutkijan käyttää kritiikin ankaraa mittapuuta. Helena, kuten sanottu, oli harras luterilainen, ja hänen näkynsä ovat sentähden läpeensä värityneet protestanttisella pohjavärillä, joten hän tässä suhteessa on esimerkki siitä, kuinka mahdotonta on tehdä täysin objektiivisia havaintoja henkimaailmassa, ellei ajatus ja mieli ensin ole puhdistunut kaikista ennakkoluuloista ja ennakkokäsityksistä. Alaan perehtyneen tutkijan on kuitenkin helppo löytää kultajyvät Helenan näyistä ja erottaa siemenet akanoista. Hän profetoikin ja oli ennustanut sekä maailmansodan että

Venäjän keisarikunnan häviön.

Kaiken kaikkiaan oli Helena Kontinen oikea henkimaailman lempilapsi, ja teosofit voivat oppia paljon tutustumalla hänen elämäkertansa.

*

Kävin elokuussa Imatralla. Niin kuin kohtalon lähettämänä – koska olin Imatrasta Tietäjään kirjottanut – istuin siinä kosken partaalla, katsellen sen kuohuja, kuunnellen sen kohinaa. Mikä mahtava kuva, mikä hirvittävän voimakas elämä! Mitä intohimoa, mitä julmuutta, mitä riemua! Oi te ylhäiset Imatran haltiat, tähän toistan teidän rukouksenne, jonka te ukkosen jyrinällä ja salaman läpitunkevalla voimalla iskitte heikkoon inhimilliseen sydämeeni:

„Me olemme Suomen itsenäisyys ja mahti. Me olemme sen loisto, sen rikkaus, sen tulevaisuus. Älkää syrjäyttäkö meitä. Ottakaa meidät palvelukseenne. Sitokaa meidän luontomme. Tehkää se Suomelle hyödylliseksi. Käyttäkää meidän voimaamme. Se on kultaa kalliimpi, se on satumainen”.

*

Tietäjä ensi vuonna! Niin, aika lähenee ja unelmain toteuttaminen myös. Tietäjä voittaa takaisin entisen kokonsa, se esiintyy taas siistissä ulkoasussa, sen sisältö tulee taas rikkaammaksi ja monipuolisemmaksi, sillä avustajien luku lisääntyy muutamilla kuuluisilla nimillä, — mitä muuta voimme toivoa? Ja jos Tietäjän hinta nousee kaksinkertaiseksi nykyistä hintaansa, ei kukaan voine sitä ihmetellä! Onhan se silti alkuperäiseen hintaan verraten vain nelinkertainen, jota vastoin yleensä kaikki tässä matoisessa maailmassa on tullut viisi, jopa kymmenen ja kaksikymmentä kertaa kalliimmaksi kuin ennen. Siis koettakaamme paras-tamme.

Marraskuu, s. 257–262

- Lukiessani, mitä lokakuussa kirjoititte Teosofisen Seuran suhteesta veljeyteen, kysyin itseltäni, oliko tarkoituksenne sanoa, ettei teosofein – ainakaan teosofeina – kannattanut ollenkaan harrastaa n. k. yhteiskunnallisia ja valtiollisia kysymyksiä. Ja nyt kysyn teiltä: oliko se tarkoituksenne?

- Ei sinne päinkään. Tätä veljeyskysymystä on niin monta kertaa märehditty ja minä poloinen olen siitä niin monta kertaa kirjottanut, ettei enää taida olla toivoakaan lopullisesta yhteisymmärryksestä. Jos pääsisimme edes siihen, että ottaisimme asiat niin kuin ne on kirjoitettu, hakematta „tarkoituksia” tai vielä pahemmin sivutarkoituksia! Sanoihan suoraan madame Blavatskyn sanoilla, että samalla kun Seuran oli pysyttävä ulkopuolella kaikkea politiikkaa, oli yksityisillä jäsenillä täysi vapaus ajatella ja toimia omalla tavallaan omien näkökantojensa mukaan, kunhan nämä eivät sotineet Teosofisen Seuran periaatteita vastaan.

- Aivan niin, mutta „vapaus” on kaukana „velvollisuudesta”. Kun ei kerran Teosofinen Seura velvota jäseniään yhteiskunnalliseen rakennustyöhön, vaipuvat useimmat huolettomaan laiskuuteen harrastamatta mitään tosi työtä veljeyden hyväksi.

- Tuo on juuri vanha erehdyksenne. Sanonhan senkin viime kerralla, että

tärkein yhteiskunnallinen työ on mielestäni teosofisten aatteiden levittäminen.

Enkä tätä lausunut ensimmäistä kertaa viime lokakuussa, sillä samassa hengessä olen puhunut koko ajan Tietäjässä ja Omassatunnossa. Teosofinen työ on yhteiskunnallista rakennustyötä, sillä se herättää ja muuttaa ihmisiä.

- Miksikä eivät sitten ota osaa sosiaaliseen ja poliittiseen uudistustyöhön?

- Toiset ottavat. Mutta teidän itsepintaisuutenne on todella koomillinen! Tukemalla tai harrastamalla teosofista propagandatyötä nekin, jotka eivät sekaan-nu politiikkaan, tekevät työtä veljeyden hyväksi. Ettekö saata käsittää tätä näkökantaani?

- Käsitän kyllä, mutta haluaisin tietää, minkätähden pelkäätte käytännöllistä poliittista ja yhteiskunnallista työtä?

- Sanonko sen teille?

- Sitä vartenhan kysyn.

- Uskon useiden teosofein tuntevan sydämellistä vastenmielisyyttä poliittista ja yhteiskunnallista työtä kohtaan siitä yksinkertaisesta syystä, että se — ainakin meidän maassamme — on puolueetyötä. Teosofeina he ehkeivät käsitä, minkätähden kansan yhteistä onnea ajetaan puoluehengessä ja puoluekihkolla. Teosofinen elämänyymmärrys on herättänyt heissä hyväntahtoisen ja rakastavan sydämen. He tuntevat rakastavansa kansaa ja kaikkia sen yksilöitä ja soisivat, että kaikki olisivat onnellisia ja voisivat hyvin sekä aineellisesti että henkisesti. He tuntevat olevansa niin kaukana kaikesta riidasta ja epäsovusta, kaikesta kateudesta ja puoluepyyteis-tä! Vaikka useimmat heistä ovat köyhiä — sillä älkää luulko, että meidän teosofim-me ovat yleensä „rikkaita porvareita” ja „yläluokkalaisia”: päinvastoin! — koetta-vat he tyytyä kohtaloonsa ja omin voimin kukin kohdaltaan pyrkiä parempiin olosuhteihin. Kauhulla he ajattelevat sotia, vallankumouksia ja verenvuodatuksia. He ovat maailman silmillä katsottuina ehkä hieman kömpelöitä ja „epäkäytännöl-lisiä”, mutta juuri tämä *epäitsekäs* kömpelyys todistaa, että heidän sieluissaan liikehtii oireena tulevaisuuden ihmiskunnan henkisiä kykyjä.

- Kylläpä te osaatte puolustaa! Mutta miksikä kömpelyys olisi parempi käytännöllisyyttä?

- En niin väitäkään. Sanonhan: epäitsekäs kömpelyys — asettakaa sitten toiselle puolelle itsekäs käytännöllisyys. Tietysti minunkin mielestäni korkein saavutus on epäitsekäs käytännöllisyys, mutta se lienee harvinainen puolue-elämässä. Ja sentähden teosofina vieroan puolue-elämää.

- Onko tämä ymmärrettävä niin, että jos puolue-elämä olisi vapaa itsekkyydestä, tekni ottaisitte siihen osaa?

- En ainakaan silloin tuntisi sitä kohtaan vastenmielisyyttä. Personallisesti minulla on yllin kyllin työtä muutenkin — tuskin siis omasta puolestani ottaisin politiikkaan osaa; mutta luulen, että moni teosofi alkaisi tehokkaammin harrastaa yhteiskunnallisia asioita, jos hän näkisi, että niitä ajetaan tosi veljellisessä hengessä.

- Olihan tämä edes pikkuinen myönnytys. Mutta eiköhän odotuksenne jää turhaksi? Ei suinkaan ihmiset saata olla muuta kuin — hm — itsekkäitä sekä yksityisessä että puolue-elämässään?

- Niin kauan kuin ihmiset ovat itsekkäitä, he eivät ole onnen puutteessa.
- Mitä tarkoitatte?

- Tarkotan, että onni alkaa silloin, kun epäitsekkyys syntyy ihmisen sydämessä. Muilla teillä onnea ei saavuteta. Se on kerta kaikkeaan teosofinen tietoni, ja sentähden minun yhteiskunnallinen ohjelmani on: sivistää ja valistaa ihmisiä, niin että oppivat rakastamaan. Ennenkuin ihmiset muuttuvat sisäisesti, ei yhteiskunta tule onnelliseksi. Ettekö huomaa, että kantani on johdonmukainen?

- On kyllä, jos edellytyksenne ovat oikeat.

- Miksi eivät olisi? Oletteko nähnyt itsestä ihmistä onnellisena? En puhu ohimenevästä nautinnosta, vaan pysyvistä ilosta ja onnesta. Oletteko?

- Kuka sitä nyt niin . . . ?

- Siinäpä se on. Edellytykseni on ehdoton. Onni käy käsi kädessä rakkauden ja epäitsekkyuden kanssa. Ja niin ollen ovat johtopäätöksetkin oikeat. Minä tunnen kyllä teosofina mitä suurinta mielenkiintoa yhteiskunnallista kysymystä kohtaan — kuinka voisin muuta, kun kerran uskon ihmisten veljeyteen? — mutta en harrasta tavallisia parannuskeinoja. Minun sosialismini tai muu -ismini katsoo ehdottomasti kaikkien onnea poikkeuksetta.

- Miksi ette sitten perusta uutta valtiollista ryhmää, joka ajaisi teidän kaikkein parasta tarkottavia keinojanne?

- Toisin sanoen: uutta puoluetta? Johan nyt. Minun teosofiset keinoni ovat sitä laatua, että niitä voi ajaa kuka tahansa. Sillä ne alkavat yksilöstä itsestä. Opi ajattelemaan, puhdistaa sydämesi, ojenna kätesi rakkaudessa! Kas siinä käytännöllisen ohjelmani ensi askeleet.

- Viime kerralla kuitenkin väititte, että teillä on yhteiskunnallisiakin suunnitelmia. Puhuittepa tohtori Steinerin yhteiskunnallisesta kolmijaosta ja sanoitte, että teilläkin on samansuuntaiset mielipiteet.

- Oikein. Toivonkin voivani vielä joskus esittää yhteiskunnallisen rakennussuunnitelmani. Jos se hyväksyttäisiin ja jos muodostuisi ryhmä tarkotuksella tehdä se tunnetuksi laajoissa piireissä, en näkisi siinä mitään pahaa. Tällä ryhmällä olisi silloin valistustehtävä eikä poliittinen.

- Mutta eihän semmoisella suunnitelmalla olisi käytännöllistä merkitystä, ennenkuin se saisi sijansa politiikassa.

- Ei olisi eikä tarvitsisikaan olla, ennenkuin se suuren, suuren enemmistön mielestä olisi ainoa oikea ja luonnollinen ratkaisu. Sanon „enemmistön”, vaikka mielelläni sanoisin „koko kansan”. Sillä väkivallalla — henkiselläkään — sitä ohjelmaa ei saisi toteuttaa.

- Ja sitä päivää odottaen te tyydytte pysymään toimeettomana?

- Joko taas?! Tehän olette aivan mahdollon. Meidän on paras lopettaa keskustelu, sillä emmehan tällä tavalla pääse kuin ojasta allikkoon.

*

Mitähän teosofi-veljeni arvelisivat, jos jonakin kauniina päivänä kuulisivat, että P. E:stä on tullut poliitikko, että hän on ryhtynyt käytännöllisesti ajamaan perille jotain yhteiskunnallista tai suurpoliittista uudistusohjelmaa? Ajattelisivat-

kohan monet: „sissoo, nyt on P. E:kin poikennut periaatteista!” Vaikka en vielä tunne pienintäkään halua sekaantua „käytännöllisellä” tavalla „päivän polttaviin kysymyksiin”, tahdon kuitenkin siltä varalta, että semmoinen askel joskus olisi välttämätön, edeltäkäsini jo sanoa, ettei siinä mielestäni silloin tulisi näkyviin mikään poikkeaminen periaatteista.

Minkätähden periaatteeni järkähtämättä olisi pysyä loitolla politiikasta? Ei mikään inhimillinen saa olla vieras minulle enemmän kuin toisillekaan. Ja onhan poliittinen toiminta tärkeimpiä inhimillisiä tehtäviä! Periaatteeni on vain se, että siihen toimintaan ei pidä antautua ilman sisäistä kutsumusta, ilman tarvittavia kykyjä, ilman elämäkokemuksia, ilman syvempää viisautta. Personallinen vastenmielisyyteni poliittista toimintaa kohtaan riippuu m. m. siitäkin, että näen ihmisten siihen antautuvan, joilla ei ole siihen jumalallista kutsumusta. Harvoin esim. peräti nuorella ihmisellä on poliittisen toiminnan edellytyksiä. Mistä hän olisi kykynsä, kokemuksensa ja elämäviisautensa hankkinut, ellei hän ole alallaan nero, joka on tuonut mukanaan muistot ja kokemukset edellisestä elämästä? Useimmat nuoret ovat kokemattomia ja kypsymättömiä. Heidän tehtävänsä on vielä ottaa oppia, nöyryyä, totella — eikä hallita, määrätä ja järjestää.

Sentähden olisi mielestäni luonnollisinta, että vasta todella kokeneet ja iäkkäät ihmiset saisivat päättää yhteiskunnallisista ja valtiollisista asioista. Eivätkä kuitenkaan kaikki ihmiset vain ikänsä puolesta ja nojalla! Ikä voi tehdä ihmiset jäykiksi, vanhoillisiksi, tahdonheikoiksi ja heikoiksi älyltään. Vaan ne ihmiset, jotka ikänsä ohella ovat säilyttäneet sielunsa nuoruuden ja joustavuuden, — he kelpaavat poliitikoiksi. He ovat todistaneet, että osaavat hallita, sillä he ovat itsensä hallinneet. Heidän nuorekas sielunsa on takeena siitä, että he tahtovat hyvää, että he tahtovat parannuksia ja uudistuksia eivätkä asetu vastustamaan kauas tähtäviä yhteiskunnallisia ohjelmia, mutta samalla heidän ikänsä ja kokemuksensa takaaavat, että he todella viisaalla, oikeudenmukaisella ja inhimillisellä tavalla ryhtyvät ohjelmia toteuttamaan ja täytäntöön panemaan.

Siis: jos saan elää niin kauan, että minullakin kokemusta, ikää ja viisautta karttuu, niin asetan itseni ehkä kandidaatiksi poliittisen elämän suurempiin mysterioihin! Sitä odottaen olen mieluummin kömpelö haaveilija kuin ahdasmielinen puolue-ihminen tai verinen terroristi.

*

Teosofisessa Seurassa puhutaan nykyään paljon T. S:n rekonstruksionista eli uudestaan muodostamisesta. Kysymyksen on herättänyt Mr *George Arundale* Indiassa, Mrs Besantin läheinen ystävä, joka ennen toimi Central Hindu College'n johtajana ja jonkun aikaa oli Alcyonien (Krishnamurtin) holhoojana. Hän on tunnettu innokkaaksi Idän Tähden aatteen ajajaksi, ja hän ehdottaa, että Teosofisen Seuran koko ohjelma uudistettaisiin ja muodostettaisiin ajan vaatimuksia vastaavaksi, semmoiseksi, että teosofinen elämänymmärrys pakostakin tulisi ilmi käytännöllisessä työssä ja toimessa. Hänen yksityiskohtaisissa ehdotuksissaan on paljon varteen otettavaa, paljon ajatusta herättävää, eikä ole ihme, että kokouksis-

sa on kysymyksestä keskusteltu, vaikka mihinkään tuloksiin ei vielä olla tultu — ainakaan uuteen suuntaan. On vain päätetty vielä pysyä vanhoissa puitteissa.

Mr. Arundale arvelee, että T. S:n ohjelma nykyisessä määrittelyssään on vanhentunut. Toisen pykälän suhteen hän esim. sanoo, ettei meidän enää tarvitse „edistää vertailevia tutkimuksia uskontojen alalla”, koska kaikkialla jo ymmärrettään niiden tutkimusten tärkeys. Meidän tehtävämme sitä vastoin on osoittaa, että kaikissa uskonnoissa opetetaan samoja oppeja ja että kaikilla uskonnoilla on sama alkuperä! Sentähden toinen pykälä saisi kuulua seuraavasti: „Levittää tietoa kaikkien uskontojen yhteisestä alkuperästä ja tehdä niiden yhteiset opit yleisesti tunnetuiksi”.

Kolmatta pykälää hän pitää erikoisen kömpelönä, koska niinkään yleisesti jo tunnustetaan, että on olemassa tuntemattomia luonnonlakeja ja salaisia voimia ihmisessä. Mr. Arundalen mielestä pitäisi teosofein, ennenkuin he lähtevät tutkimaan „tuntematonta”, mahdollisimman tarkasti ja tieteellisesti tutustua tunnettuihin luonnonlakeihin ja ymmärtää niitä teosofian valossa.

Johtuu mieleen, että antroposofit ovat ohjelmassaan jotakuinkin toteuttaneet Mr. Arundalen toivomuksia. Antroposofisen Seuran tehtäviin kuuluu „vaalia tietoa siitä, että kansojen ja aikojen eri maailmankatsomuksissa on ydin totuutta”; ja „edistää kaikessa aistillisessa piilevän yliaistillisen tutkimista ja oikean henkittie-teen levittämistä”. Jos Mr. Arundalen ehdotukset ovat „edistysmielisiä”, voisi siis sanoa, että antroposofit ovat näyttäneet teosofeille tietä.

Entä ensimmäinen pykälä, „veljespykälä”, joka nykyään yleensä on etualalla Teosofisessa Seurassa, — mitä Mr. Arundale sen suhteen ehdottaa? Tietysti, että veljeyttä enemmän toteutettaisiin. Hänen mielestään Seura seurana saisi asettua varmalle kannalle monessa käytännöllisessä kysymyksessä, esim. naisten äänioikeudessa, vivisektionissa, kasvissyönnissä. Veljeyttä voisi ulottaa ylöspäin yli inhimillisiin maailmoihin ja alaspäin ihmisen alapuolella oleviin ja tämän veljeyden tunnustamiseksi voisi työskennellä. Samalla Mr. Arundale kuitenkin kysyy, olisiko ehkä viisaampi antaa Seuran pysyä semmoisena kuin se on ja velvottaa pienempiä piirejä Seuran sisäpuolella edustamaan edistyneimpiä käsityksiä veljeysaatteesta.

Yleensä Mr. Arundale epäilee, onko Seuran nykyinen muoto tarkotustaan vastaava ajan muuttuneissa olosuhteissa. Olisikohan se tehtävä enemmän kansanvaltaiseksi vaiko ehkä enemmän yksinvaltaiseksi? Eikö T. S:n entistä avonaisemmin pitäisi olla kanavana mestarein ja niiden seuraajien välillä? Eikö presidentinvaalissa esim. voitaisi ehdottomasti noudattaa mestarein viittauksia? Olisiko presidentti valittava elinajaksi vaiko pitemmäksi aikaa kuin seitsemäksi vuodeksi kerrallaan? Ja ehkä presidentille olisi annettava suurempi yksinvalta kuin nykyään?

Aika näyttää, mille kannalle T. S. asettuu näihin kysymyksiin nähden.

Joulukuu, s. 291–299

Viime joulukuussa kirjoitin Tietäjästä sen täyttäessä neljätoista vuotta: »Jos Tietäjää saatamme verrata ihmissieluun, miksi ei silloin Tietäjän viidestoista vuosi olisi yhtä runollinen käännekohta sen elämässä kuin on sama ikä ihmislapsen kehityksessä?«

Kun nyt Tietäjän viidennentoista ikävuoden lopulla katsahdan taaksepäin kuluneeseen vuoteen ja eteenpäin tuleviin vuosiin, täytyy minun tunnustaa, että noissa edellä toistamissani sanoissa piili salattu tieto semmoisesta, jota en aivoissani osannut aavistaa. Tietäjän viidestoista vuosi muodostui nimittäin todella runolliseksi käännekohtaksi Tietäjän elämässä. Kohtalo tahtoi, että Kustannusosakeyhtiö Tietäjä joutui muutamien harvojen käsiin, ja näin uudestisyntyneenä osakeyhtiö Tietäjä tarjosi auttavan kätensä aikakauskirja Tietäjälle. Meidän Tietäjämme ei kättä hylännyt, vaan otti avun vastaan. Se on nyt Kustannusosakeyhtiö Tietäjän oma, ja minä olen vain sen henkinen isä, jonka ei enää yksin tarvitse huolehtia lapsensa ulkonaisesta esiintymisestä ja menestyksestä maailmassa.

Niinkuin Koraanissa sanotaan: »mitä Jumala otsallesi kirjottaa, se sinulle tapahtuu.«

*

Joulu on kuten tiedämme, vanha auringonjuhla, sittemmin muistojuhla Jeesuksen Kristuksen syntymän kunniaksi, mutta esoteerisesti se aina on ollut ja aina tulee olemaan auringon eli Kristuksen syntymäjuhla ihmisen sielussa. Ihminen on vaeltanut pimeyden ja tietämättömyyden yössä, jota ainoastaan hänen persoonalliset kiertotähtensä ovat valaisseet: mutta äkkiä koittaa päivä ja aurinko voittamaton (sol invictus) nousee hänen sielussaan, karkottaen yön usvat ja hämärän kummitukset. Ja ihmisestä sanottiin, että hän sai katsella silmillään keskiyön aurinkoa, koska ihmiset hänen ympärillään vaelsivat pimeydessä.

Kristillisesti katsoen ihminen vaeltaa heikkona ja turvattomana, ennenkuin hän löytää vapahtajansa. Pahalla ja synnillä on valtaa hänen ylitsensä. Yhä selvemmin hän tajuaa oman voimattomuutensa, oman kykenemättömyytensä. Hän etsii tukea ja turvaa profeetoilta ja opettajilta. Hän kumartaa sokeudessaan vääriäkin Kristuksia. Hän lankeaa syvälle toivottomuudessaan. Mutta äkkiä tulee joulu. Vapahtaja syntyy hänen sielussaan, karkottaa synnin, heikkouden ja pahan, täyttää koko hänen olemuksensa autuaallisella voimalla ja rauhalla sekä tekee Kristus-valollaan ja rakkaus-aurallaan entiset auktoriteetit ja auttajat tarpeettomiksi. Ja hänen suhteensa on toteutunut runoilijan sana: »jos vapahtaja syntyisi vaikka tuhat kertaa Betlehemissä, mutta ei vielä sinun sielussasi, ihminen, niin et ole sinä pelastettu.«

Suuri juhla on todella auringon eli Kristuksen syntyminen kuolevaisen sielussa. Saavuttaahan kuolevainen silloin kansalaisoikeuden kuolemattomien valtakunnassa — »Jumalan valtakunnassa«, »salaisessa veljeskunnassa« — ja tulee »vihityksi« enkeliin joukkoon. Syystä saatamme kysyä, onko mitään tunnusmerkkiä siitä, että ihmisessä vapahtaja on syntynyt tai edes että hän on oikealla tiellä auringon nousua eli Betlehemiä kohti?

»Vihkimys« on kuolevin sanoin kuvaamaton juhlatapahtuma, mutta vihkimys ei tapahdu teknillisesti samassa hetkessä kuin syntymä, eikä synnyttäminenkään tapahdu, ennenkuin lasta on yhdeksänkertaisen ajastajan kannettu hengen kohdussa. Kauvan ennen vihkimystä saattaa ihminen sentähden tuntea joulutunnelmia ja aavistaa olevansa oikealla tiellä. Joulutunnelma on juuri se tunnusmerkki, jota kysyttiin.

Mikä on siis joulutunnelma?

Gloria in excelsis Deo et in terra pax hominibus bonae voluntatis!

Kunnia olkoon Jumalalle korkeuksissa ja maassa rauha ihmisille, joilla on hyvä tahto!

Joulutunnelma ei tule täydellisenä ja ehjänä sille ihmiselle, joka ei usko Jumalaan. Uskolla Jumalaan ei tarkoteta dogmiuskoa, vaan sisäistä luottamusta totuuteen, henkeen, hyvään, sisäistä varmuutta ja vakaumusta siitä, että maailmaa johtaa henki ja järki, oikeus ja hyvyys, että olemassaolon sisin salaisuus on rakkauden Isä, jonka lapsia me olemme. Tämä henkinen p i s t i s eli »usko Jumalaan« on eheän joulutunnelman ehto ja samalla sen sisältö. Joulutunnelmassa ihmisen sielu ylistää Isää, nousten leivosen siivillä ylailmoihin, laulaen sydämensä kiitosta jumalille ja liittyen riemussaan enkelien karkeloihin. Ellei ihminen »tule niinkuin lapsi«, ei hän voi uskoa Isän rakkauteen eikä antautua taivaitten iloon.

Mutta joulutunnelmassa on muutakin: »maassa rauha«. Mikä on »maa«? Se on ihmisen koko kuolevainen, maallinen persoonallisuus, hänen maalliset ympäristönsä ja olosuhteensa. Niihin kaikkiin tulee joulutunnelman mukana rauha, jos ihmisellä on hyvä tahto. Hyvä tahto on siis täydellisen ja eheän joulutunnelman toinen ehto. Ja mitä hyvä tahto on, sen jokainen tietää. Tässä on käytäntö kysymyksessä, ei teoria eikä metafysiikka. Kysyköön ihminen tunteeltaan ja sydämeltään, mikä hyvä tahto on. Hyvä tahto muuten tulee ilmi siitä, että »maahan« laskeutuu rauha.

Entä rauha? Mikä se on? Rauha on sitä, ettei mikään häiritse. Rauha ihmisen persoonallisuudessa on sitä, ettei hänen ruumiistaan — ei näkyväisestä eikä näkymättömistä — nouse mitään esteitä rauhaa häiritsemään. Ei mikään itsekäs ajatus nosta päätään, ei mikään halu eikä himo liikuta jäseniä. Ja rauha ihmisen ympäristössä merkitsee sitä, ettei mikään, mikä ulkonaisessa maailmassa tapahtuu tai sattuu, kykene järkyttämään sielun sisäistä rauhaa. Kuinka tämä on mahdollista ja mikä semmoinen rauha on? Se perustuu siihen, että oikeassa joulutunnelmassa ihminen ei tiedä mitään pahasta. Pahaksi hän nimittää ja kärsimykseksi kaikkea, mikä häiritsee. Mutta joulutunnelmassa pahan ääni hänen sisässään on vaiennut, ja kärsimykset, surut ja tuskat, joita ympäristö hänelle tuottaa, eivät häiritse hänen rauhaansa, sillä hän antaa ne rakkaudessaan anteeksi. Kärsimys kadottaa kärkeensä eikä hänen sielunsa tunne sitä kärsimykseksi, sillä hän ottaa kärsimyksenkin vastaan lahjana elämän kädestä eikä elämä lahjota mitään pahaa.

Semmoinen on joulutunnelma, ylevä, ihana, suurta vihkimysjuhlaa ennustava. Kristus on hyvä ja Kristus ei tiedä pahasta. Oi mahtava mysterio, joka odottaa toteutumistaan joka ihmisen sielussa.

*

Kun ihminen tutustuu teosofiseen maailmankatsomukseen, antaa epäilemättä alussa jälleensyntymisoppi enimmän työtä hänen järjelleen ja ajatukselleen. Hui-
maavia näköaloja avautuu hänen hämmästyneelle katseelleen, kun hän ajattelee
ihmistä henkiolentona, joka kerta toisensa perästä ruumistuu maan päälle ihmisen
muotoon täällä oppiakseen, kokeakseen ja viisastuakseen. Uusi valo valaisee
hänen ymmärrystään, kauas kaikkooa kuoleman kammo ja ikuisen kadotuksen
pelko. Ihminen, jonka sisin itse on kuolematon ja kehittyvä, ei pelkää ruumiin
tappajaa eikä sielun vihollista, joka korkeintaan hetkeksi voi viivyttää hänen
kehitystään täydellisyyttä kohti. Ikuista kadotusta ei ole, sillä jumalallinen elämä
on siemenenä ihmisen sielussa — ja missä Jumala on, voisiko siinä paha viihtyä?

Vasta myöhemmin, kun ihminen totuudennäkemyksensä ensi hurmiosta on
langennut takaisin jokapäiväisyyden harmaaseen itsetuntoon, vasta silloin monet
kysymykset ja epäilykset hänessä heräävät ja hän analysoi uudestaan koko
jälleensyntymisoppia, tutkien sitä, tarkastaen joka puolelta. Silloin myös kysymys
jälleensyntymismuistista vaivaa hänen mieltään, ja hän ihmettelee, mikä tuon
muistin salaisuus mahtaa olla.

Tietysti hän ymmärtää, ettei hänen nykyinen persoonallisuutensa, hänen ny-
kyinen ruumiillinen olemuksensa saata muistaa semmoista, jota se ei ole kokenut:
sillä eihän se ollut olemassa ennen, edellisissä ruumistuksissa. Tietysti hän niin-
ikään ymmärtää, että jälleensyntymismuisti itse asiassa ilmenee itsetiedottomana
koko hänen luonteessaan, kaikissa hänen synnynnäisissä ominaisuuksissaan, ky-
vyissään ja taipumuksissaan, jotka ovat hänen edellisten syntymänsä nykyisiä
tuloksia. Ja hänestä tuntuu melkein luonnolliselta, ettei muuta jälleensyntymis-
muistia olisikaan.

Mutta miksi sitten puhutaan varsinaisesta jälleensyntymismuistista? Miksi
Pythagoras muisti olleensa Euphorbos ja Aetalides? Miksi Buddha tiesi kertoa
monen monista ruumistuksistaan? Miksi Jeesus tiesi, että Johannes Kastaja oli
jälleensyntynyt Elias, samalla kun hän kielsi itse olleensa yksikään juutalaisista
profeetoista? Miksi meidän päivinämme muutamat henkisesti kehittyneet ihmiset
tietävät, missä muodossa ennen ovat maan päällä esiintyneet?

Vastaus tähän kysymykseen tuntuu ensin vaikealta, mutta selvenee, kun
ihminen todella huomaa, minkälainen on se hänen »korkeampi minänsä«, se
salaperäinen itse, joka vaeltaa syntymästä syntymään ja näyttelee osia toistensa
perästä elämän näyttämöllä. Jälleensyntymismuisti, joka tietenkään ei asu kuole-
vaisessa persoonallisuudessa, on luonnonmukaisesti yhteydessä sen minuuden
kanssa, joka kuolematomana kulkee persoonallisuudesta persoonallisuuteen.

Minkälaiseksi ihminen sitten huomaa tuon korkeamman minänsä? Hän huo-
maa sen Kristuksen kaltaiseksi. Se elää ja voi elää ainoastaan Kristuksen ilmapiiris-
sä. Sen elämä tottelee korkeimman henkimaailman lakeja.

Se siis ei tunne pahaa itsessään eikä tunnusta kärsimystä pahaksi, s.o. kärsi-
mykseksi. Sen perusolemus on hyvyys, rakkaus ja totuus, ja sen silmä näkee
kauneuden kaikkialla.

Jos ihminen tahtoo muistaa, täytyy hänen tulla Kristuksen kaltaiseksi.

Menneiden elämien muistot asuvat akaashisissa aikakirjoissa, »luonnon muistissa«, »elämän kirjassa«. Ainoastaan Kristuksen kaltainen olento, ainoastaan Kristus ihmisen sielussa voi niitä lukea ja tulkita. Ei ole luottamista niihin astralisiin näkyihin, jotka ovat vain harhaanviepiä heijastuksia ja irvikuvia akaashasta ja joita voi tulla semmoisillekin ihmisille, joiden tunteet ja ajatukset eivät vielä ole puhdistuneet kuolemattomuuden mystillisessä tulessa.

Joka todella muistaa tahtoo, hänen silmänsä olkoon kirkas kuin Kristuksen.

Sillä mitä on muistelemisen?

Se on ensin kohoamista kuolemattomaan Kristusminään ja sitten menneisyyden uudestaan luomista akaashan avulla.

Siihen ihminen ei kykene, jos hänen silmänsä näkee pahaa, jos hänen sielunsa vastaa pahan ja kärsimyksen väräilyille. Jos hän mistään saattaa loukkaantua, jos mikään tuska voi hänen rauhaansa häiritä, jos personallinen ilo tai onni voi järkyttää hänen sielunsa tasapainoa, silloin hän vielä on kykenemätön lukemaan elämän kirjaa . . .

Kuinka onkaan elämä viisas ja säälivä, joka antaa meidän juoda unhotuksen maljasta ja purjehtia Styx-virran yli, ennenkuin uudestaan synnymme maan päälle! Kuinka armahtavainen Tuonen tyttö, joka ei päästä meitä elävinä, persoonallisessa tajunnassamme, manalan majoille!

Itsekkyys on meistä kuollut ja Kristus on meissä syntynyt, ennenkuin me miehen lailla muistamme — ja jaksamme muistaa, mitä iloja ja suruja menneisyytemme kätkee.

*

Marraskuun 17 p:nä tänä vuonna oli kulunut 44 vuotta siitä, kun Teosofinen Seura perustettiin New-Yorkin kaupungissa Amerikan Yhdysvalloissa. Sen perustajina oli parisenkymmentä henkilöä, ja näistä tulivat sittemmin teosofeina tunnetuiksi H. P. Blavatsky, H. S. Olcott ja W. Q. Judge. Jos viimeksimainitun, amerikalaisen lakimiehen Mr. W. Q. Judgen, merkitys ja kuuluisuus rajottui parhaasta päästä Amerikkaan, saavuttivat sitä vastoin eversti Henry Steel Olcott ja kenraalin rouva Helena Petrovna Blavatskaja maailman maineen teosofisen liikkeen alkuunpanijoina. Eversti Olcott valittiin heti perustettaessa Teosofisen Seuran presidentiksi, ja sinä hän pysyi kuolemaansa saakka helmikuun 17 p:nä 1907. T. S. oli silloin levinnyt yli koko maapallon ja sen päämaja oli Indiassa, Madrasin esikaupungissa Adyarissa.

Teosofian, aikojen viisauden ja salaisen tiedon, eloonherättäjä oli kuitenkin madame Blavatsky yksin. Eversti Olcott oli liikkeen ulkonaainen organisoija, teosofisen maailmankatsomuksen ensimmäinen kansantajuiseksi tekijä; hän oli madame Blavatskyn ystävä, auttaja ja työtoveri. Mutta ainoa tietäjä oli alussa H. P. Blavatsky. Madame Blavatsky oli ylhäältäpäin — salaiselta veljeskunnalta — saanut tehtäväkseen julistaa maailmalle unhotetun viisauden sanomaa, hän se oli mysterioihin vihitty, hän se tiesi, mikä teosofinen sanoma oli.

Kun hän — syntyisin venakko — Mestarinsa käskystä asettui Yhdysvaltoihin alkamaan ihmeellistä ja vastuunalaista työtään, oli hän 42 vuotta täyttänyt ja hänen elämänsä oli siihen saakka ollut yhtä ainoata seikkailua. Hän oli kierrellyt maasta maahan, etsien kaikkialla sammumattomassa totuudenjanossaan salaisen tiedon tietäjiä, joita maailma ei tuntenut, joiden olemassaoloa se ei edes aavistanut. Kaikkialla hän niitä oli tavannut, tietäjiä ja velhoja, milloin »mustia«, milloin »harmaita«, milloin »valkoisia«, nähnyt todistuksia heidän tiedoistaan ja taidoistaan ja päässyt heidän salaisuksiensa perille. Hänen ei ollut vaikea saavuttaa semmoisten ihmisten suosiota, sillä hän oli itse synnynnäisesti voimakas mediumi ja hänen psyykkiset kykynsä olivat harvinaisen monipuolisia. Rauhan sielulleen hän kuitenkin saavutti vasta Mestarinsa opetuksista, vasta silloin, kun hänet vihittiin Salaisen Veljeskunnan jäseneksi ja määrättiin sen lähettäjäksi maailmaan. Hän, joka ei koskaan ollut kirjottanut mitään julkisuutta varten, sai äkkiä käskyn esiintyä kirjailijana, opettajana, oppineena, vieläpä vieraalla kielellä!

Madame Blavatskyn leijonasydän ei siitä säikähtänyt. Hän tiesi, että Mestari ja Salainen Veljeskunta häntä auttaisi. Ja jollei hän itse sitä aavistanut, sai maailma pian todeta, että tässä oli nainen, jonka älyn terävyyden ja nerokkuuden kanssa tuskin yksikään mies kykeni kilpailemaan. Ei hän siis huonoilla edellytyksillä alottanut uutta ja vaikeata uraansa. Hänen salaperäiset, laajat tietonsa, hänen yliluonnollisilta näyttävät kykynsä hankkivat hänelle pian kunnianimen »yhdeksänentoista vuosisadan sfinksiksi«.

Hänen teosofinen työuransa alkoi Isis Unveiled kirjan kirjottamisella, tuon 1 500 suurta sivua käsittävän teoksen, joka mestariavaimella paljasti hämmästyneelle lukijalle vanhanajan mysterioiden ja jumaluusoppien salaisuudet ja osotti, kuinka paljon enemmän muinaiset viisaat vihityt tiesivät Jumalasta ja ihmisestä, näkyväisestä ja näkymättömästä luonnosta, kuin nykyajan materialistiset tiedemiehet. Teos herätti mitä suurinta huomiota ja ilmestyi parin vuoden sisällä viidessä painoksessa. Madame Blavatsky on itse kertonut tästä kirjailijauransa alkustartista hausassa kirjoituksessa, jonka ensi vuonna aion julkaista Tietäjässä.

Liitän tähän kuvan teosofisen liikkeen ensimmäisestä tietäjästä, kuvan, jota tuskin kukaan Tietäjän lukijoista tuntee. Se on omiansa tuomaan mieleemme teosofisen liikkeen alkuaikoja, sillä se esittää madame Blavatskya sellaisena kuin hän oli Isis Unveilediä kirjoittaessaan.

*

Kustannusosakeyhtiö Tietäjä on saanut tai saa näinä päivinä valmiiksi muutamia uusia kirjoja:

Mitä jokaisen tulee tietää teosofiasta? kirj. Pekka Ervast. Tämä kirjanen on aiottu jokaisen käteen pistettäväksi; se on samalla opas nykyaikaisen teosofisen kirjallisuuden labyrinttiin. Hinta 1:50.

Teosofian sanoma nykyajalle, kirj. Pekka Ervast. Tämä kirja tulee luultavasti herättämään väittelyä teosofisissa piireissä. Hinta sidottuna 12:—.

Pyhä tuli, nykyaikaisen totuudenetsijän elämänvaiheita, kirj. Frans Korpi. Ensimmäinen osa. Viehättävän runollisella ja mieltäkiinnittävällä tavalla tekijä tässä kertoo nuoren maalaismiehen ulkonaisista ja ennen kaikkea sisällisistä taisteluista elämän totuutta etsiessään. Ensimmäinen osa päättyy siihen, että kertomuksen sankari joutuu Helsinkiin ja löytää teosofian. Joka sivulla tuntee lukija, että kuvaus on elävästä todellisuudesta otettu. Hinta sidottuna 12:—.

Johanneksen evankeliumi teosofian valossa, kirj. J.R. Hannula. Tästä arvokkaasta ja huomattavasta kirjasta puhuin jo viime numerossa. Sen hinta on 14:—, sidottuna 23:—.

Suuret ihmeet, kirj. Oskar Busch. Tämä suosittu kirja ilmestyy toisessa painoksessaan. Samaten ilmestyy uusi painos kirjasta Jeesuksen salakoulu, evankeliumitutkimus, kirj. Pekka Ervast.

Jouluksi valmistuu myös novellikokoelma Ilma Virtalalta. Tämä suosittu kirjailijatar, jonka »Valkea kansa« levisi kymmenessä tuhannessa kappaleessa, julkaisee Kustannusosakeyhtiö Tietäjän kustannuksella nämä erittäin huomattavat kertomuksensa, joista useimmat suurella myötätunnolla kuvaavat »punaisen« kokemuksia ja kärsimyksiä, heidän ihanteitaan ja ristiriitojaan. Tekijä, jonka »valkoiset« poliittiset sympatiat ovat kylliksi tunnetut edellisten kirjojen nojalla, osottaa tässä aito teosofisella tavalla, että inhimillinen sääli ymmärtää kaikkia, olivat he mitä väriä tahansa. Hänen kirjansa tulee epäilemättä saavuttamaan laajan lukijakunnan.

Vasta uutena vuotena saadaan painosta valmiiksi Veikko Palomaan Kohtalon koulussa, toinen osa. Samaten on silloin odotettavissa kotimainen painos amerikkalaisen maamiehemme Emil Kaarnan täälläkin tunnetusta kirjasta Astrologian opas. Myöhemmin — ehkä jo keväällä — julkaisee Kustannusosakeyhtiö Tietäjä suomennokset kahdesta kuuluisasta kirjasta. Toinen on Annie Besantin laajaperäinen tutkimus Tajunnasta (A study in Consciousness), toinen sir Edvin Arnorldin maailmankuulu ihana runoelma Aasian Valo (The Light of Asia), joka kertoo Buddhan elämästä ja opista ja jonka suomentaa runoilija Arni Kouta.

*

Soikoot joulukellot tänä vuonna rauhaa ja sopusointua kaikille Tietäjän lukijoille ja ystäville!

TIETÄJÄ 1920

Toimittajalta

Tammikuu, 2—7

«Aika kuluu! olemme — väärän käsityksemme nojalla — tottuneet sanomaan. Aika pysyy, — te kulutte.»

Tämä *Talmudin*, juutalaisten pyhän kaanonin, lause ansaitsee miettimistä näin vuoden vaihteessa. Me olemme todella tottuneet puhumaan «ajan» kulumisesta, mutta pieni katsahdus todellisuuteen vakuuttaa meille, että asia on, niinkuin Talmud väittää, päin vastoin. Me kulumme, me muutumme, koko näkyväinen maailma kehittyy ja muuttuu, mutta aika pysyy samana. Meillä on päivä ja yö, sillä maa kiertää akselinsa ympäri; mutta aurinko valaisee aina yhtä kirkkaasti. Meillä on vuodenaikojen vaiheet, sillä maa kulkee yhä uudistuvaa rataansa auringon ympäri; mutta aurinko paistaa aina yhtä lämpimästi. Aika on muuttumaton. Aika on jumalista vanhin, sanoivat vanhat roomalaiset, aika on Kronos-Saturnus. Vanhana ja arvokkaana hän katselee maailman menoa. Kaikki ilmenneet muodot ovat hänen lapsiaan. Ja kaikki lapsensa hän nielee kitaansa oksentaakseen ne jonkun ajan kuluttua jälleen ulos. Ainoa, joka säästyy hänen hampailtaan, on Jupiter, jumalista ensimmäinen ja korkein. Symboliikka on päivän selvä!

Oli roomalaisilla toinenkin vanha jumala, joka kuvasi aikaa. Jos Saturnuksesta voidaan sanoa, että hän symbolisoi ajan ikuisuutta, sen muuttumatonta majesteettia, sen alituista nykyisyyttä, oli taas tuo toinen jumala — Janus — ilmenneen ajan, ihmistajunnassa elävän ajan symboli. Janus kuvattiin kaksikasvoisena: edestä nuorukaisena, takaa vanhuksena. Nuorukainen oli tulevaisuus, vanhus menneisyys. Janus oli sentähden vuodenvaihteenkin jumala: vanhat kasvot olivat mennyt vuosi ja nuoret tuleva. Ja vuoden ensimmäistä kuukautta mainittiin nimellä Januarius ja pyhitettiin Janus-jumalalle. (Janus on sukua sanalle janua, ovi; januarius on uuden vuoden oven avaaja.)

Miksi Janus-jumalalla oli kahdet kasvot? Sentähden että aika ihmisen tajunnal-

le todellisuudessa on kaksinaamainen. Ihminen luulee kyllä elävänsä nykyisyydessä, mutta mikä se nykyisyys on? Sitä ei ole olemassa. Ajatusta nopeammin se haihtuu menneisyyteen ja tulevaisuus on joka hetki edessä. Sentähden ihmisen aika on alati vain mennyttä ja tulevaa.

Semmoinen on tämän maailman todellisuus. Mutta Januksen takaa hämöttää Saturnus. «Minä olen ikuinen nykyisyys. Mutta minussa saatat elää ainoastaan, jos olet taivaallisen isän, Jupiterin, kaltainen.»

Jospa vuosi, joka alati vaihtuu vanhasta uudeksi, toisi mieleemme ikuisen ja muuttumattoman!

*

Ajatellessani menneiden vuosien suuria maailmantapahtumia ja teosofien suhtautumista niihin, muistuu mieleeni, mikä ihanteellinen kuva minulla nuoruudessani oli teosofisten totuudenetsijain elämäntehtävästä, ja samalla kysyn itseltäni, olemmeko ottaneet osaa viime vuosien järkyttäviin selkkauksiin semmoisella tavalla kuin teosofeina olisimme voineet tehdä?

Tähän kysymykseen täytyy minun surulla vastata kieltävästi.

Meillä oli teosofeina kaksi etuoikeutta muihin ihmisiin nähden: me saatoimme ennakkoluulottomasti etsiä totuutta ja meillä oli apunamme Teosofisen Seuran ohjelma.

Jos ennakkoluulottomasti etsimme totuutta, silloin jouduimme Mestarien jalkojen juureen. Kristittyinä saatoimme uudella tavalla lähestyä Jeesus Kristusta ja ymmärtää hänen elämänohjeitaan, buddhalaisina samaten Buddhaa. Jeesus opetti: älä vastusta pahaa, vaan palkitse paha hyvällä. Hän opetti: älä vihaa vieraita kansallisuuksia, vaan rakasta kaikkia ihmisiä. Jos tahdot olla minun opetuslapseni, älä tartu miekkaan. Buddha niinikään kielsi tappamisen, kielsi miekkaan tarttumisen, kielsi sodan. Ken Buddhan jäljissä tahtoi kulkea, hänen piti olla rauhan ihminen.

Teosofien, totuudenetsijain, jotka tämän olivat ymmärtäneet, joiden luonnostaan tuli olla suurten Mestarein opetuslapsia, heidän olisi pitänyt kieltäytyä sodasta, miekkaan tarttumisesta, tappamisesta. Sen sijaan he maailmansodan aikana menettelivät niinkuin maailman lapset, joille totuus ei vielä ollut kirkastunut, jotka vaelsivat pimeydessä ja sokeudessa. Joka maassa teosofit asettuivat taistelevien riveihin, marssivat kivääri olalla «vihollista» vastaan ja kuolivat «kunnian kentällä.»

Ja kuitenkin heillä oli apunaan Teosofisen Seuran ohjelma! Jolleivat ymmärtäneet tai tahtoneet olla Mestarin opetuslapsia, olisivat edes voineet pitää kiinni siitä T. S:n ohjelman veljespykälästä, jonka he itse Seuraan astuessaan olivat allekirjoittaneet. Sanottiinhan tuossa pykälässä suoraan, että teosofien tehtävä oli «muodottaa yleisen veljeyden ydin, katsomatta rotuun, väriin, kansallisuuteen j. n. e.»

Maailmansodassa elämä koetteli meitä: «uskotteko todella veljeyteen — kansojen ja rotujenkin veljeyteen?» Olimmehan väittäneet uskovamme. «Näyttäkää siis nyt, että uskotte», kehoitti elämä, «todistakaa vakaumuksenne teoissa. Sanokaa,

että vieraatkin kansallisuudet ovat teidän veljiänne. Älkää tarttuko aseihin veljiänne vastaan. Vai murhalla ja vainollako te tahtoisitte rakkauttanne osoittaa?»

Eihän tämä ollut mikään poliittinen ohjelma, joka umpimähkään kelpasi kansoille ja yksilöille! Kansojen ja yksilöiden täytyi saada taistella ja tappaa, vihata ja vainota. Tämä oli vain ohjesääntö muutamille ihmisille, niille, joiden sydän oli auennut rakkauden valolle ja lämmölle, niille, jotka totuutta etsiessään olivat päässeet Mestarein jalkojen juureen. Tämä oli teosofeja varten.

Ja me, me Pietarin tavalla kielsimme Mestarin ja totuuden. Me lankesimme syntiin. Kaidan tien asemasta valitsimme lavean. Kuolimme mieluummin sankareina maailman opin kuin marttyyneina totuuden puolesta.

Mutta maapallo janosi vanhurskasten verta. Se kaipasi rakkauden marttyyreja, joiden veri olisi puhdistanut ilmapiirin vihan saastasta. Se tarvitsi ihmisiä, jotka rauhan puolesta olisivat kadottaneet henkensä, jotta heidän henkensä olisi löytynyt siinä näkymättömässä hengen voimassa, joka yksin voi aikaansaada veljellisen rauhan kansojen ja yksilöiden välillä.

Venäjäällä on vuotanut viattomain veri... ja Suomessa ... ja kai muallakin, mutta onko se ollut kyllin itseuhrautuvaa? Onko se ollut totuudesta tietoista? Riittääkö se ihmisten ja kansojen pelastukseksi? . . .

Syntiin me todella vajosimme, itsekkyyteen ja pimeyteen, kun emme kuulleet Kristuksen ja Buddhan ääntä.

*

Yllä lausuttu mielipide on aina ollut omani. Olen tässä kysymyksessä aina ollut tolstoilainen. Kantani on selvästi esitetty sekä «Jeesuksen salakoulussa» että «Suomen Kansallishaltiaassa» kuin myös aikaisemmissa julkaisuissani. Tarkat mieltelemät teosofein ja Teosofisen Seuran tehtävästä esitin vuosikokouksen yhteydessä kesäkurssilla vuonna 1918. Olinhan myös kuvitellut, että Suomen kansa olisi osannut kuunnella omaa sisäisintä ääntään ja kulkea Kristuksen jäljissä; olin uskonut, ettei Suomen kansan enää olisi tarvinnut tarttua aseihin. Se unelmani osoittautui turhaksi punaisena talvena 1918. Suomen kansa ei kestänyt vierasta houkutusta, se ei jaksanut seistä järkkymättömänä maailman myllerryksessä. Senkin piti nostaa kätensä ja tehdä tekonsa. Se oli niin historian kulku, ja kaukana olkoon minusta, että minä kansaani tuomitsisin. Olisihan se vapaudestaan ja itsenäisyydestään voinut maksaa toisenlaisen hinnan, nyt se maksoi sen veressään. Itsenäisyyden päivä olisi sille joka tapauksessa koittanut, sillä niin oli jumalien neuvospöydässä päätetty. Mutta kun ei Suomen kansa osannut maksaa sen hintaa hengessä, oli hyvä, että se maksettiin veressä. Ilmaiseksi ei koskaan mikään tule.

*

Ajattelen taas teosofeja. Entistä voimakkaammin alkavat kaikki tuntea, että nyt on jotakin tehtävä ihmiskunnan hyväksi. Omatunto kolkuttaa. Sen ääntä ei ole vilpittömästi kuunneltu, ja nyt on menneet erehdykset korjattava.

Muistakaamme silloin, että korkein ja paras työ, minkä voimme tehdä ihmiskunnan hyväksi, on Mestarien sanoman levittäminen, teosofian tutuksi tekemi-

nen. Se tapahtuu kahdella toisistaan riippuvalla ja käsi kädessä kulkevalla tavalla: kasvattamalla itseämme teosofisessa elämässä ja tiedossa ja opettamalla toisia. Toista emme saa unohtaa toisen kustannuksella, sillä silloin molemmat alkavat ontua.

Kuinka vähän olemme vielä esim. levittäneet teosofista kirjallisuutta! Parin kymmenen vuoden aikana on suomeksi ilmestynyt satakunta kirjaa keskimäärin puolentoista tuhannen kappaleen painoksissa. Siis korkeintaan noin sataviisikymmentä tuhatta teosofista teosta on siroteltuna Suomen ja Amerikan suomalaisten keskuuteen. Ja suomalaisia on kuitenkin kolme miljoonaa ja kahdenkymmenen vuoden aikana monet lapset ovat syntyneet ja kasvaneet lukuhaluisiksi. Eikö itse asiassa työkenttä vielä ole ääretön? Kuinka paljon vielä saatamme ponnistaa! Kuinka paljon vielä puhua teosofian puolesta sekä yksityisesti että julkisesti! Kuinka monia satoja tuhansia kirjoja vielä myydä!

Älkäämme siis väsykö, vaan kasvakoon rakkautemme rajattomiin!

Sitä toivonkin kaikille teosofian harrastajille uuden vuoden onnentoivotuksena: työintoa ja iloista mieltä, rohkeutta ja rakkautta!

*

Ystäväieni kehoituksesta alan nyt uutta vuotta *i:n* seurassa. Olen koko ajan tähän saakka jättänyt *i:n* käyttämättä, mutta asiantuntijat ovat minulle todistaneet suomen kielen kauneuden vaativan, että diftongit pääsevät oikeuksiinsa. Sentähden kirjoitan tästä lähtien *kirjoittaa* enkä *kirjottaa* ja pyydän, että Tietäjän avustajatkin ottavat tämän huomionsa.

*

Kirjamme myöhästyivät, eivät ennättäneet kauppaan jouluksi, mutta ovat nyttemmin saatavissa.

*

Silloin tällöin kysytään minulta, eikö kukaan täällä Suomessa aseta horoskooppeja. Ennen teki niitä V. H. V.-vainaja, vielä varhemmin vanha astrologian tutkija A. Nylund, joka sittemmin lopetti horoskooppien asettamisen. Nyt olen kuitenkin tilaisuudessa ilmoittamaan, että herra Adolf Nylund, os. Vaasa, taasen toimittaa astrologisia horoskooppeja ja psykometrisiä lausuntoja (»psykoskooppeja»). Ken semmoisia tarvitsee, hän siis kääntyköön herra Nylundin puoleen, joka sitten antaa tarkempia tietoja horoskoopein laajuudesta, hinnoista y.m. seikoista.

Helmikuu, s. 50—57

Olen vastikään saanut käsiini muutamia mediumistisia ennustuksia Suomen tulevaisuudesta. Koska ne osaksi jo ovat toteutuneet, täytyy pilkkaajainkin myöntää, ettei niiltä puutu mielenkiintoa. Koska osaksi vielä odottavat toteutumistaan, saattaa niiden julkaiseminen herättää huomiota totuuden etsijöissä ja teosofeissa.

Ennustukset ovat osaksi suomalaista, osaksi ruotsinmaalaista alkuperää.

Psyykillisen tutkimusseuran puheenjohtajalle, professori Arvid Grotenfeltille saapui toukokuun 8 p:nä vuonna 1912 — siis kohta kahdeksan vuotta sitten — mediumistisia tiedonantoja kirjeessä, jonka mediumi, rouva Vilhelmiina Karjalainen Terijoelta, itse hänelle kirjoitti. (Rouva Karjalainen on kerran Tietäjässä kertonut muutamia kokemuksiaan vainajista, kts. Vilhelmiina, Kuollut ja kuitenkin elävä, Tietäjä 1915 siv. 112 ja 233; myös Kirjeitä toimitukselle siv. 237.) Prof. Grotenfeltille saapuneesta kirjeestä lainaan tähän seuraavat otteet:

»Nämä (nykyiset) keisarit ja kuninkaat ovat viimeisiä hallitsijoita, tuskin yhtään enää kruunataan. En ole varma ulkovaltakunnista, mutta Venäjän viimeinen keisari on nykyinen Nikolai II Aleksandrovitsh. Perintöruhtinaasta ei koskaan tule keisaria, vaikka eläisi 100 vuotta. Nyt tulee raamattu täytetyksi sillä tavalla, että keisari- ja ylimysvalta loppuu ja joka valtakunta tulee presidenttivaltioksi. Suomi tulee presidentti-valtioksi, sillä Suomen presidentti on jo syntynyt; se on minulle ihan varmasti ilmoitettu. Minä tunnen hänet. Hän on jo aikuinen. Hänet ilmoitettiin minulle lokakuun 9 p. 1907.

»Samaan aikaan Juudantaa tulee myös itsenäiseksi — jos kohta vähän myöhemmin, sillä aika jo lähestyy, että juutalaiset palaavat kotimaahansa ja ettei heitä enää ahdisteta. Juuda tulee myös presidentti-valtioksi, ja niinkuin Juuda on antanut Suomelle Kristuksen, niin Suomi on antava Juudalle Messiaan. Juutalaisten Messias on jo syntynyt. Silloin kun Hän koko maailmalle ilmoitetaan, silloin tulevat kaikki juutalaiset kristityiksi. Sillä juutalaiset ovat ihan oikeassa, kun he odottavat Messiaan tulemistä. Juutalaisten vaino lakkaa ennen heidän kastamistaan.

»Väkijuomat jäävät pois joka maan paikasta. Sodat, murhat ja itsemurhat loppuvat, samoin ryöstöt ja väkivallat» ym. ym. ihanteellisia kuvauksia tuhatvuotisen valtakunnan tapaan.

*

Seuraavat ennustukset on kaikki saatu ruotsalaisen kirjoitusmediumin, neiti Ljungströmin kautta Tukholmassa. Vastaanottajana on ollut insinööri K. R. Wessberg Suomesta, joka kulloinkin on ollut istunnossa läsnä ja joka hyvätah-
toisesti on jättänyt kirjoitetut muistiinpanot käytettäväkseni. Lausunnot on tietysti annettu ruotsinkielellä, jonka tähden ne suomennan.

Vuonna 1911 — siis kohta yhdeksän vuotta sitten — kirjoitti neiti Ljungström:

»Sanokaa Suomen kansalle, että sen aamu koittaa, loistavan päivän aamu. Sankareita, vapauttajia, kansanvalistajia on lähtevä Pohjolasta. Suomen kansa on

urhoollisuudessa ja sankariteoissa näyttävä tietä koko Euroopalle. Sen voima on ratkaiseva gordilaisen solmun. Esiintymisensä kautta se on antava toisille rohkeutta, ja jättiläinen kukistetaan, sekä ulkonainen että — mikä enemmän merkitsee — sisäinen, se joka on takana. Sen riveissä on taisteleva valon Mestari — tuntemattomana. Sen maasta on esiintyvä Valo, joka sokaisee sen vastustajat.

»Vielä ei Suomea ole ollut, mutta uusi, todellinen *Fennia* on syntyvä. Kuka kuuluu uudelle isänmaalle? Nouskoon hän masennuksestaan, antakoon rintansa hengittää luottamuksen elähyttävää ilmaa. Juokoon hän uuden Suomen äidinmaitoa. Sankarien valtakunnan, valon kansan tahtoo äiti luoda. Hän odottaa Ikuisen jalkojen juuressa. Pyytäkää häntä laskeutumaan teidän luoksenne. Hän odottaa.»

Syyskuun 15 p:nä 1918 — siis punaisen kapinan jälkeen — kirjoitti neiti Ljungström:

»Veljeni. Suomella on korkea tehtävä ja Suomen on täytynyt tyhjentää kärsimyksen kalkki tullakseen tämän kutsumuksen arvoiseksi. Ilman kärsimystä ei mitään korkeampaa tehtävää saata täyttää. Kaikki, jotka ovat kärsineet marttyyrikuoleman, ovat valmistautuneet tätä hetkeä varten. Heidän vuodattamansa elonvoima on palaava voima-aaltona yli koko kansan. Suuri uhri on suoritettu ja juhlallinen toimitus korkeammalta näkökannalta katsoen.

»Rakas veli. Kahden vuoden kuluttua on maasi saavuttanut ulkonaisen rauhan ja järjestyksen. Mutta syvä mielenmasennus on taudin tapaisena kuluttava sieluja. Mutta sinun mielesi on päinvastoin täyttyvä suurella ilolla, sentähden että sinä *näet* ja tiedät, mitä on tekeillä astraalisissa ja mentaalisisissa maailmoissa. Ja tätä iloa ja tätä tietoa sinä onnistut jakamaan muutamille harvoille. Nämä tulevat odottamaan korkeata Mestaria ja ottamaan hänet vastaan, kun hän esiintyy historiallisena, poliittisena henkilönä. Niin, korkea ja arvokas Mestari on kaikille nähtävänä johtaen kansan kohtaloa kolmen vuoden aikana, laskien perustan niille uusille yhteiskuntamuodoille, jotka sitten jatkuvat vuosisatojen kestäessä . . .

»Tahdotko tulla hänen avustajakseen?»

Tammikuun 11 p:nä 1919 kirjoitti neiti Ljungströmin kädellä henkivoima, joka nimitti itseään Oscar Busch'iksi:

»Rakkahin veli Wessberg, saat pian vähän rohkaisua. Maailmassa valkenee. Suomen tulevaisuutta vertaan aurinkoiseen päivään. Vielä on vain aamunkoi, mutta Päivä nousee taivaanrannan yli . . .

»Maailma kyllä ei voi välttää demokratisointia, mutta toivomme kaikkein teikäläisten liittolaistemme avulla voivamme henkevoittaa ja lieventää asiainkulkua, niin että kokonaisuus pelastuu kaaoksesta ja hävityksestä.

»Reipas mieli, uudet otteet ja siivekäs rukous — ja vahvista uskoasi, niin hengen kyyhkynen tulee sinua vastaan. Uskollinen ystäväsi ja veljesi Oscar Busch.»

Toukokuun 5 p:nä 1919 kirjoitti Emmanuel'iksi itsensä sanova henkivoima neiti Ljungströmin käden kautta seuraavasti:

»Veljeni, Sinä, joka rukoilet ja toivot, sinä, joka maatasi rakastat, katso, kuinka lehdet puhkeavat, katso, kuinka kahleet ja siteet kirpoavat.

»Ei ole epäilystä siitä, että Suomi käy kohti onnellista ja valoisaan tulevaisuutta, että sen kansassa piilee kehitysmahdollisuuksia, jotka tähän saakka ovat olleet

syrytettyinä, mutta vapauden kautta saavat tilaisuuden kehittyä. Suomi on kunniakkaasti täyttävä paikkansa kansojen kesken, julistettuna täysi-ikäiseksi ja oikeutetuksi itse määräämään kohtaloaan. Sen johtavat miehet tekevät kyllä erehdyksiä, mutta palaavat aina takaisin johtavaan aatteeseen, siihen valoon, jota korkeammat voimat sytyttävät heidän sieluihinsa.

»Korkea Enkeli on ottanut Suomen johdon käsiinsä eikä jätä tätä kansaa, ennenkuin se on saavuttanut kehitysasteen, josta nyt ei edes uskalleta uneksia. Viimeinen on tuleva ensimmäiseksi ja äärimmäinen etevimmäksi. Suomalainen salatiede on tuleva valoksi maailmalle ja luova tietäjiä, sankareita ja marttyyreja. Pitkinä aikoina tulee Suomessa käymään tiedonhaluisia miehiä ja naisia, jotka juuri siellä tapaavat niitä viisauden aarteita, mitä ei muualla ole löydettävissä. Suomen kielessä piilee sointu, jonka avulla uusi voima voidaan lähettää maailmaan. Sitä kehitetään ja hoidetaan ja pienestä lapsipahasesta se kasvaa ihanaksi neidoksi. Sitä tullaan laulamaan, ja laulun tietä se pääsee ihmisieluihin vaikuttamaan ja kylvämään korkeita inspiroivia voimia. Salatieteen mestarit tulevat tällä kielellä luomaan loitsuja (mantroja), joiden avulla sitovat pahoja henkivoimia ja kutsuvat valon enkeleitä maanpäälle.

»Suomen luontoa tulevat korkeat haltiat (deevat) hallitsemaan, ja ne herättävät kansassa vastustamattoman kaihon, kaihon, joka avaa korkeimpia maailmoita ja antaa ihmisten tuta jumalain autuutta. Emanuel.»

*

Tämä viimeinen ennustus ansaitsee mielestäni erittäin teosofien huomion. Siinä on julkilausuttuna mitä allekirjoittanutkin aina on uskonut, sanonut ja kirjoittanut. Omat näkemykseni saavat täten vahvistusta odottamattomalta, vieraalta taholta. Olen aina uskonut suomalaiseen salatieteeseen ja sen korkeaan tehtävään. Vaikka useimmat nykyaikaiset teosofit eivät uskoisi mitään »suomalaista salatiedettä» olevankaan, toistan yhä uudestaan niille, joilla on korvat kuulla: »meidän on luotava jotain omaa. Meidän on päästävä selville omasta itsestämme. Menestys ei meitä seuraa, jos vain matkimme toisia. Meidän täytyy itse omin voimin tunkea luonnon mysterioihin, ratkaista elämän ja kuoleman arvoitus sekä oppia Jumalaa tuntemaan. Meidän täytyy se tehdä, jos tahdomme kansana elää. Ylös siis kaikki, jotka rakastavat maatansa ja kansaansa ja soisivat, että Suomen johtotähtenä olisi Totuus!»

Muuten ei tarvitse olla erityinen ennustaja aavistaakseen, että Suomen Teosofisessa Seurassa saattaa tänä vuonna tapahtua suuriakin uudistuksia ja muutoksia. Luku 13 on näet näytellyt huomattavaa osaa Seurassamme. Suomen T. S. on kansallisten teosofisten seurojen joukossa kolmastoista. Vuonna 1913 senaatti kieltäytyi vahvistamasta Seuran sääntöjä. Koska Seura perustettiin vuonna 1907, on vuosi 1920 sen kolmastoista ikävuosi. Luku 13 on kabbalistisesti kuoleman ja rakkauden luku; mikä ei luvussa 13 synny uudestaan rakkaudessa, se on tuomittu kuolemaan. Tämä vuosi saattaa siis olla kriittinen Suomen T. S:lle. Ja koska olemme huomanneet, että meidän T.S:mme pienoiskoossa edeltäkäsintoteuttaa,

mitä koko maaillemme sitten tapahtuu, saatamme syystä kysyä: onko siis vasta alkanut vuosi osoittautuva huomattavaksi Suomenkin historiassa?

Toivokaamme, että kaikki vaikeudet ovat voitettavissa rakkaudella. Maailma on väsynyt kovuuteen ja väkivaltaan. Se jo kaipaa lempeyttä, anteeksiantoa ja oman itsensä unohtamista.

*

Painosta on ilmestynyt toinen osa herra Daniel Cajanderin kirjoittamasta kirjasta »Kivistä leipää ja kultaa, tärkeimmän yhteiskunnallisen kysymyksen ratkaisu», jonka ensi osasta puhuin muutamia sanoja Tietäjän viime vuoden helmikuun numerossa.

Oikeastaan voisin vain toistaa, mitä silloin jo sanoin. En ole ammattimies maanviljelyksen alalla enkä niinmuodoin osaa arvostella kirjaa tietojeni ja kokeuksieni nojalla. Olen vain myötätuntoinen syrjästäkatsoja, joka saa luottaa terveeseen järkeensä ja intuitsioniinsa. Ja siihen nojaten sanon, että uskon tekijän vilpittömyyteen: herra Cajander on epäilemättä vakuutettu oman asiansa totuudesta.

Kuten useat lukijat tietänevät, on herra Cajander keksinyt tavan ja koneen, millä Suomen kivistä, varsinkin rapakivistä, voidaan valmistaa erinomaista apulantaa. Hän on koneestaan saanut patentinkin monen esteen ja vastuksen jälestä. Siinä taistelussa, mitä hän on käynyt viranomaisten kanssa, on hän m. m. kadottanut omaisuutensa. Varojen puute on tehnyt hänelle mahdottomaksi suorittaa varsinaisia kokeiluja keksintönsä avulla. Viralliset teknikot selittävät taas hänen keksintönsä humbugiksi, koska hän ei voi esittää tieteellisiä tuloksia tehdyistä kokeiluista. Herra Cajander on täten kuin umpikujassa, koska hän Suomen kansan ystävänä ei tahtoisu turvautua ulkomaalaiseen pääomaan, jota hänelle nähtävästi on tarjottu.

Tämän johdosta tekee todella mieli kysyä: kun nyt tuossa on ihminen, joka varmasti uskoo tehneensä maailmaa mullistavan keksinnön, eikö valtio voisi, antamalla hänen käytettäväkseen tarpeellisia varoja tai muulla tavalla, asettaa keksijää tilaisuuteen käytännöllisesti kokeilemaan? Tulisikohan tämä niin mahdottomia maksamaan? Hoidetaanko yleensä valtiovaroja niin äärettömällä varovaisuudella ja viisaudella, ettei koskaan penniäkään turhaan uhrattaisi, koska ei nyt ole varoja ottaa selvää siitä, onko perää keksinnössä, joka onnistuneena tuottaisi miljoonia ja taasen miljoonia? Kyllä minä uskon, että monen tavallisen kansalaisen mielestä pitäisi valtiolla olla varoja!

Herra Cajanderin kirja on muuten merkillinen toisestakin syystä. Melkein puolet kirjaa on omistettu aivan toisille asioille kuin »kivistä leipää ja kultaa». Siinä on astrologiaa ja ohjeita ihmisten tuntemiseen, neuvoja lasten kasvatuksesta y. m. Tekijän kannalta katsoen nämä kaikki kuuluvat yhteen, sillä hän on käsittänyt, mikä suuri käytännöllinen hyöty maanviljelijöillä ja puutarhureilla esim. on astrologiasta. Astrologiset ohjesäännöt ovat muinaisen viisauden ja pitkäaikaisten kokemusten tuloksia, ja hyvä on tietää, minkälaisissa merkeissä

mitäkin siementä on kylvettävä y. m., jotta paras sato saataisiin. Tekijä sanoo itse kokeilleensa ja huomanneensa vanhat neuvot päteviksi, vaikka ensin oli niille nauranut.

Kannattaa siis semmoisten hankkia ja lukea herra Cajanderin kirja, jotka eivät ole suorastaan ammattimiehiä. Ja että maanviljelijät ja puutarhurit siihen tahtovat tutustua, pidän luonnollisena. Kirja saadaan etuannilla Tietäjältä (Tampere) ja maksaa Smk. 28:—, johon tulee postimaksut lisää.

*

Upsalan yliopiston dosentti Sydney Alrutz, joka jo nuorena otti erikoisalakseen hermoelämän ilmiöiden ja hermoston rakenteen tutkimisen, on nyt pitkäikäisten kokeilujen nojalla katsonut voivansa todeta, että hypnotisoimisessa eli paremmin n. s. magnetisoimisessa magnetisoijan kädestä todella erkanee herkkä hermofluidumi, joka vaikuttaa koehenkilöön. Hypnotisoijien viime vuosisadalla keksimä teoria, jonka mukaan ei ollut olemassa mitään näkymättömiä nesteitä välittämässä tahdon vaikutusta, on täten kumottu ja vanhojen Viisaitten tieto, jota Mesmer aikoinaan kannatti, taas saatettu entiseen kunniaansa. Jos nyt tohtori Alrutzin havainnot saavuttavat toisten tiedemiesten yleisen hyväksymisen — merkit jo viittaavat siihen suuntaan, — silloin tämä väsymätön tutkija todella on tehnyt suuren palveluksen salatieteelle.

Muuten tohtori Alrutz oli Teosofisen Seuran jäsen ainakin vuosisadan vaihteessa, jolloin allekirjoittanut vuosittain oleskeli Ruotsissa ja m. m. oppi häntä tuntemaan. Hän oli silloin jo innokas psyykillisten ilmiöitten tutkija, mutta ei uskonut yleiseen okkultiseen oppiin praanasta y. m. näkymättömistä fluidumeista. »Se ei ole tieteellisesti todistettu. Kaikki hypnotiset ilmiöt, mitä olen nähnyt, voidaan aivan hyvin selittää Braidin tavalla.» Että herra Alrutz nyt ylivoimaisten tosiseikkojen edessä on muuttanut kantansa, on kaunis todistus hänen todella tieteellisestä ennakkoluulottomuudestaan — ja kukaties hänen vanhat teosofiset harrastuksensa ovat edes pieneltä osaltaan kasvattaneet tätä ennakkoluulottomuutta.

*

Sangen kummallinen tekele on kirjakauppoihin ilmestynyt kirjanen *Förlåten faller*. Se on ruotsinnos venäjänkielestä. Tekijä — *S. Nilus* — julkaisee siinä muutamia »Sionin Viisaitten salaisia pöytäkirjoja» ja kertoo, millä tavalla hän sai käsiinsä alkuperäisen käsikirjoituksen. Mahdotonta on luonnollisesti tietää, missä määrin nuo »pöytäkirjat» ovat tosia ja todellisia, mutta niiden sisällys on joka tapauksessa huomiota herättävä.

Sionistinen liike on, kuten tunnettu, juutalaisen intelligensin pyrkimys takaisin isänmaahansa, Palestiinaan. Se on noin 30 à 40 vuotta vanha. Kyseessä olevan kirjan mukaan liikkeen johdossa on salainen neuvosto, joka itse asiassa on vanha juutalainen institutsioni. Tämän salaisen neuvoston pöytäkirjoista on kirjassa

lukuisia otteita.

Niiden mukaan juutalaiset salaisesti pyrkivät maailmanvaltaan, koko maailmaa täydellisesti hallitsemaan. Sitä varten he salaisesti järjestävät sekä vallankumouksia että sotia. He ovat vapaamuurariliikkeen takana, he ovat panneet alkuun sosialistiset, anarkistiset y. m. virtaukset ja liikkeet, he saivat aikaan Ranskan suuren vallankumouksen j. n. e. Heidän vakaumuksensa mukaan juutalaiset ovat ainoat varsinaiset ihmiset, jotka järjellään hallitsevat itseään ja toisia, muut ovat vain eläimiä, jotka ovat halujensa ja himojensa orjia. Kaikki ei-juutalaiset – *goijim* — ovat luodut juutalaisten orjiksi ja palvelijoiksi, ja Jumala on antanut heille ihmisen kasvot vain sitä varten, ettei juutalaisille olisi vastenmielistä käyttää heitä palveluksessaan.

Juutalainen maailmanvalta kerran saavutettuna on kuitenkin oleva kaikille maapallon kansoille ikuisiksi onneksi. Messias – juutalaisten kuningas – on hallitseva täydellisenä itsevaltiaana, mutta juutalaisten Viisaitten kasvattamana vihittynä hän on oleva isä kaikille alamaisilleen, isä, joka katsoo kaikkien parasta. Ehdoton tottelevaisuus on yhteiskunnallisen ja valtiollisen elämän a ja o ja pieninkin rikos rangaistaan ankarasti. Mutta kenenkään ei tarvitse kärsiä puutetta eikä nälkää: jos hän tottelee, on hänen onnensa ja menestyksensä taattu. Eikä muu voi tulla kysymyksenäkään.

Juutalaisten Messias-unelma kuvastuu siis näistäkin »pöytäkirjoista», ja koska Juudan maanpakolainen kansa monessa suhteessa on ihmeellinen kansa – sitkeä, solidaarinen, älykäs ja omalla tavallaan hartaasti uskonnollinen, — ei ole mahdollonta, että heidän intelligensiyilmystönsä haaveilee maailmanvaltaakin. Mikä elinvoimainen ja lopulta suureksi kasvanut kansa ei ole sitä uneksinut? Semmoisesta kansallisesta itsekkyydestä maailman suuret ristiriidat ja kärsimykset juuri koituvatkin.

Maaliskuu, s. 98–105

Sanotaan usein, että ihmissielun kehitys käy Jumalasta yksilöllisyyteen ja siitä takaisin Jumalaan. Tämän johdosta monet totuuden etsijät, jotka vaativat, että kielen sanat mahdollisimman tarkasti kuvaavat sanojen tarkoittamia käsitteitä, ovat ihmetellen kysyneet: mitä hyötyä on koko kehityksestä, jos lopulta palataan saamaan, mistä on lähdetty? Ja asiantuntijain on täytynyt heille uudestaan ja uudestaan selittää, että ihmissielu pitkällä toivioiretkellään on voittanut jotakin, mikä hänellä ei ollut taipaleelle lähtiessään: tiedon omasta jumalallisuudestaan, taidon käyttää elämässä jumalallisia kykyjään. Jos ihmissielu alkuaan oli kuin viaton, itsetiedoton lapsi, on se matkan päässä kuin viisas vanhus, joka tietää ja taitaa.

Ehkä väärinkäsitys olisi vältettävissä, jos käyttäisimme toisia nimityksiä, jos tuon suuren totuuden lausuisimme esim. näillä sanoilla: ihmissielun kehitys käy joukkosielusta yksilöllisyyteen ja siitä henkielämän ykseyteen. Tämmöisessä lauseessa ei ole ristiriitaa sanoissa; on vain selitettävä, mitä sanoilla tarkoitetaan.

Joukkosielu on nyt jo tullut tavalliseksi sivistyssanaksi. Sen kaikki ymmärtä-

vät. Ihmisyksilöt ovat vielä suurimmaksi osaksi joukkosielujen kannalla. Kaikki kansat ovat tavallaan joukkosieluja. Yksilöt, jotka kansaan kuuluvat, ovat täten joukkosielun osia niin sanoaksemme. He eivät ole täysin riippumattomia ja itsenäisiä olentoja, vaan oman kansansa joukkosielun kahlehtimia, sen suggestioon alaisia. Tämä on yleisesti myönnetty tosiseikka eikä sillä ole tekemistä toisen tai toisen teorian kanssa, mikä meillä saattaa olla joukkosielun olemuksesta. Oli joukkosielu sitä tai tätä, tosiasia on, että ihmiset ovat sen alaisia, siitä riippuvia katsantokannoissaan ja vielä enemmän toiminnassaan.

Mitä yksilöllisyys on, sen myös jokainen ymmärtää. Ihmisen yksilöllisyys astuu näyttämölle silloin, kun hän alkaa irtautua joukkosielusta, alkaa ajatella ja toimia itsenäisesti, alkaa tutkia itseään nähdäkseen, mitä hänessä on vierasta, mitä omaa. Voisimme sanoa tämän tapahtuvan silloin, kun ihmisestä tulee totuuden etsijä. Sitä ennen hän on kasvaessaan omaksunut määrätyn elämänuskon, määrättyt oikeuskäsitteet, määrätyn kuvan hyvästä ja kauniista, mutta alkaessaan etsiä totuutta hän on valmis hylkäämään koko entisen uskonsa, kaikki ennakkoluulon- sa, kaikki mahdolliset harhakäsitteensä. Hänen täytyy niin tehdä. Uusi elämänusko ei tule ilman epäilyksiä. Totuus ei näyttäydy ihmissielulle, ellei sielu ole silmäänsä kirikkaaksi pessyt. Ainoastaan „puhtaat sydämeistä saavat nähdä Jumalan.”

Mutta kun ihmissielu on tällä tavalla kyyneltensä Jordanissa kastettu, silloin taivaat hänelle aukenevat ja hän „näkee Jumalan.”

Tämä Jumala on juuri se hengen ykseyselämä, josta oli puhe. Sitä tietenkään ei „maailma” ymmärrä. Monenlaisilla sanoilla on koetettu sitä kuvata. Se on autuutta, se on ikuista iloa, se on iankaikkista elämää, se on rakkautta, se on veljeyttä, se on Jumalan valtakuntaa, se on nirvaanaa. Kaikkia näitä selittäviä nimityksiä on käsitetty väärin. Milloin on arveltu niiden tarkoittavan kuolemanjälkeistä onnen tilaa, milloin maan päällä toteutettua veljellistä yhteiskuntajärjestystä, milloin vapautumista olemassaolosta kokonaan. Ja aina maailma on antanut sanoille semmoisen merkityksen, joka tavalla tai toisella hivelee ihmisen salaista itsekkyyttä. „Te saatte elää iankaikkisesti onnellisina ja iloisina!” Tai: „te saatte veljellisessä yhteiskunnassa kaikki nauttia tämän maailman hyvyydestä.” Tai: „te pääsette vapaiksi kaikesta tuskasta ja kärsimyksestä, sillä olemassaolo ei kuitenkaan ole muuta kuin kurjuutta.”

Henkielämän ykseys on vallan toista. Sitä ei ymmärrä muut kuin ne, jotka ovat sitä kokeneet edes hiukan verran. Jos yritämme sitä kuvata, olemme aina alttiit väärinkäsityksille. Kuitenkin on välttämätöntä, että yhä uudestaan ja uudestaan sitä kuvataan.

Muuan tapa sitä kuvata on seuraava: jokaisen ihmisen sisin olemus on onnen kaipuu; jokainen ihminen pyrkii tavalla tai toisella onneen. Minkätähden onnea siis ei ole saavutettu? Minkätähden näyttää, ettei onni edes ole saavutettavissa? Minkätähden ihmiset ovat riidassa keskenään, sotajalalla toisiaan vastaan, vihaten, vainoten, kadehtien, panetellen, murhaten, hävittäen toisiaan? Kun kaikki pyrkivät samaan päämäärään, miksi päämäärä heidät alati pettää?

Syy on selvä, mutta vain henki-ihminen sen todella ymmärtää. Syy on siinä,

että jokainen ihminen erehtyy luulemaan, että onni tarkoittaa vain häntä. Jokainen on „itseään lähinnä”, jokainen rakastaa itseään ja jokainen luulee onnen olevan siinä, että hän — hänen oma persoonallisuutensa, hänen oma ruumiillinen olemuksensa — tulee onnelliseksi. „Se ja se on välttämätön minun yksityiselle onnelleni.” Hän palvelee itseään, omaa ruumistaan, ja ihmettelee, ettei onni tahdo saapua. „Missä viivyt sä, unelmaini Eeden?”

Hän ei huomaa, että juuri hänen oma harhakäsityksensä onnesta estää häntä tulemasta onnelliseksi. Kuitenkin hänen järkensä voisi sanoa hänelle: mahdotonta on saavuttaa onni, joka on ristiriidassa toisten onnen kanssa, sillä kaikki pyrkivät onneen. Jos minun onneni on esim. rikkaudessa ja vallassa, täytyy välttämättä olla köyhiä ja heikkoja, joita minä saan käskä ja hallita. Mutta onko yhdenkään ihmisen itsekäs persoonallinen onni suoranainen köyhyys ja heikkous? Ei. Siis ne ihmiset, joita tarvitsen oman onneni palvelijoiksi, ovat samalla tuomitut onnettomiksi heidän oman itsekkyytensä kannalta. Ja siis on välillämme olemassa ristiriita, enkä minä voi saavuttaa onnea, jota toiset kadehtivat, jota he vihamielisesti katselevat, jota he tahtoisivat minulta riistää.

Mikä sitten on onni? Mikä on tuo onni, jonka kaipuu on jokaisessa ihmisessä?

Se on onni, joka tekee kaikki onnelliseksi. Se on Jumala. Se on rakkaus. Se on henkielämän ykseys.

Silmät auki! Onnen kaipuu meidän sisällämme on Jumala meissä, Jumala, joka rakastaa kaikkia ja joka on itse onni ja autuus. Jumala tahtoo, että olisimme onnelliset. Ja Jumalan onni on rakkaudessa. Rakasta, niin olet onnellinen. Luovu itsestäsi, heitä kaikki ajatukset, jotka kohdistuvat itseesi ja omaan onneesi, rakasta, niin olet onnellinen.

Sinä olet onnellinen nyt etkä vasta kuoleman jälkeen. Ikuista elämää ei voi siirtää huomiseen. Se alkaa tänään ja nyt.

Äläkä luule onnesi riippuvan ulkonaisista — siitä, että yhteiskuntajärjestys muodostetaan veljelliseksi ja kauniiksi. Se on suuri harha, joka vie hirmuisiin pettymyksiin. Henkinen onni ei tule ihmiselle niin kauan kuin hän on joukkoolento. Jos hän on joukkosielun tasalla ja luulee, että rakkaus on yhteinen asia, että ihmisten täytyy yhdessä rakastaa ja yhdessä palvella toistensa onnea, silloin hän ei vielä ole käsittänyt onnen salaisuutta. Ennenkuin henkielämä hänelle avautuu, täytyy hänen yksilöityä ja itsenäistyä. Jeesus ei odottanut, että toiset häntä rakastaisivat, ennenkuin hän antautui heitä rakastamaan. „Hän rakasti meitä ensin.” Hän rakasti ja hän meni kuolemaan rakkauden puolesta.

Ja luuletteko, että hän oli onneton? Hän kärsi, hän itki, hän rukoili ja valvoi, mutta hän itki sitä, että ihmiset vaelsivat niin sanomattomassa pimeydessä, eivätkä edes itse halunneet siitä pimeydestä päästä. Hän itki sitä, että onnea oli niin vähän ja että ihmiset tyytyivät olemaan niin onnettomia.

Sillä ristinpuulla hän huudahti keskellä ruumiillisia vaivojaan: „minun isäni, minun isäni, ettäs näin minua kirkastat!” Hänen onnentunteensa oli rajaton, se oli yhtä rajaton kuin hänen rakkautensa.

Mutta ainoastaan henkielämän täyttämä ihminen ymmärtää onnen salaisuuden. Sillä onni ei ole sitä, että ruumiillisen elämän kärsimykset ja vaivat poistuvat.

Ruumiillinen elämä on sitä mitä se on. Se on surua ja se on iloa. Mutta estääkö ilo meitä rakastamasta? Estääkö suru ja vaiva? Henki-ihmistä se ei estä. Hänen rakkautensa pyhittää ilon ja nautinnon hetket, hänen rakkautensa voittaa surujen ja tuskien pitkät tunnit. Hänen rakkautensa on hänen autuutensa. Ja sentähden hän aina on onnellinen.

Mutta älkää luulko, että henkielämän nirvaana kerran tultuaan jää ainaiseksi vieraaksemme. Älkää luulko, että nyt saamme panna rauhallisesti maata omien saavutuksiemme pehmeille patjoille. Ei, henkielämä on joka hetki uusi. Se on joka hetki uudelleen voitettava. Ikuinen elämä ei ole ajassa. Niinpian kuin aika kääntää katseensa ikuisuudesta pois, on ikuisuuden onni hävinnyt näkyvistä. Ikuinen elämä on keskitettyä elämää. Se on elämän voimien konsentratsionia, se on lakkaamatonta mietiskelyä, se on horjumatonta ihanteen kontemplatsionia.

Kukaan yksilö ei siinä taidossa ole täydellinen. Henki-ihmisen elämä on alituista lankeemista ja nousemista. Mutta henki-ihminen ei heitä Jumalaa mieles-tään. Hän valvoo ja rukoilee, hän taistelee ja voittaa.

*

Muutammat Teosofisen Seuran jäsenet moittivat minua siitä, etten enää ole sama harras T. S:n presidentin kannattaja kuin ennen. Ennen oli Mrs. Besant korkein auktoriteetti minulle, nyt ei enää. Mitä Mrs. Besant sanoi ja opetti, oli minun silmissäni ennen puhdasta totuutta, nyt ei enää. Ja näitä hyviä teosofeja surettaa, että minä tällä tavalla olen muuttanut kantani.

Mitä tähän vastaan?

Jos todella olisin muuttanut kantani, silloin voitaisiin minua arvostella kahdel-la tavalla: joko moittien tai puoltaen. Moittijani voisivat sanoa: sinä olet langennut pois totuudesta, sinä väsyit kaidalla tiellä, et jaksanut seurata kehityksen pyörää, oma laiskuutesi ja itsekkyytesi katkaisi etenemisesi henkisessä kehityksessä; olet niitä oppilaita, joiden rohkeus loppui kesken, joiden rakkaus ei kestänyt, joiden uskollisuus ei pysynyt kuolemaan saakka. Mutta puoltajani voisivat taas sanoa minusta: hän on kehittynyt nopeammin kuin toiset oppilaat, hän näkee syvem-mälle ja laajemmalle. (Huomautus lukijalle: hymy ei ole kielletty.)

Vaan miten on asian laita?

Nyt tahdon vastata, niinkuin oma tietoni sanoo. Ja se sanoo: minä en ole muuttunut; oma henkinen kantani on aina ollut sama.

Sekä moittijaini että puoltajaini arvostelut ovat täten mitättömiä, koska edelly-tys, johon ne perustuivat, ei ole olemassa. Puhun näet henkisestä kannastani, en suhteestani toiseen tai toiseen henkilöön. Jos kymmenkunta vuotta sitten olin Mrs. Besantin kannalla enemmän kuin myöhemmin, riippui tämä siitä, ettei silloin vielä ollut tullut niin räikeästi näkyviin, missä periaatteellisissa kysymyksissä todella olimme eri mieltä. Sisässäni epäilin kyllä silloinkin jo muuatta kohtaa, mutta työnsin epäilyni syrjään ja lohdutin itseäni sillä, että Mrs. Besant ei ollut sitä kysymystä perin pohjin tutkinut. Mutta kun maailmansodan alkaessa huoma-sin, että Mrs. Besantilla kyllä oli oma varma kantansa siinäkin kysymyksessä,

silloin siinä kohden vetäydyin hengessäni syrjään hänestä. Tämä ei suinkaan merkinnyt, että olisin lakannut häntä rakastamasta. Semmoinen ei ihmisen sydän ole. Hän rakastaa, vaikka sydän vuotaisi vertakin, kun kerran rakkaus on hänessä elävä. Mutta hänen rakkautensa ei ole enää iloinen ja onnellinen. Se on täynnä surua ja huolta. Eikö jokainen rakastava ihminen ole tätä kokenut? Eikö elämä juuri tahdo opettaa meitä tekemään eroa ihmisten ja asioiden välillä? Ihmisiä meidän täytyy rakastaa niinkuin itseämme, mutta Jumalaa — totuutta — ylinnä kaikkea; totuutta, ihannetta, jumalallista elämää semmoisena kuin se meille on kirkastunut.

Tämä ei ole mitään korupuhetta. Ymmärrätte heti tarkoitukseni, jos jatkatte näiden rivien lukemista.

Totuus oli todella kirkastunut minulle toisella tavalla kuin Mrs. Besantille, enkä minä voinut totuutta kieltää Mrs. Besantin takia, vaikka kuinka olisin häntä rakastanut.

Lokakuussa 1896 tuli minulle se tärisyttävä henkinen kokemus, joka laski pohjan koko myöhemmälle elämälleni ja toiminnalleni. „Näin Jumalan”, kuten silloin sanoin. Kokemukseni oli niin monipuolinen ja niin rikas, että sitä voisi kuvata melkein kuinka monelta kannalta tahansa. Tyhjentävästi ei sitä voikaan sanoin selittää, sillä fyysillinen kieli mykistyy hengen syvyyksien partaalla. Sanonpahan tässä nyt, että näin sen elämän, jota Valkoinen Veljeskunta elää, sen elämän, joka on Kristuksessa ja joka Kristuksen kanssa meihin syntyy; näin, että Kristus on vapahtajamme ja että Jeesus Kristus on täydellisimmin ilmoittanut meille Kristuksen (eli Logoksen); näin, että ilman Kristusta emme voi elää henkisesti ja että jollemme ota Jeesuksen Kristuksen elämänohjeita omantuntomme kompassiksi, olemme mitä suurimmassa vaarassa joutua harhaan elämän tiellä; näin, että Jeesus oli antanut selvän ohjelman henkiselle elämällemme viidessä käskyssä (Matt. 5. luku) ja että ainoastaan niitä noudattamalla Valkoisen Veljeskunnan henki olisi meissä elävä.

Näistä viidestä käskystä olivat kaksi viimeistä sitä laatua, että ne todella mitä kirkkaimmasta valossa näyttivät eron tavallisen personallisen ja henkisen elämän välillä. Neljäs sanoi: älä vastusta pahaa, ja viides: älä vihaa vieraita kansalaisia. Minä *näin* silloin, mitä nämä käskyt merkitsivät: ne kielsivät väkivallan, ne kielsivät sodan. Älä tartu miekkaan, jos tahdot elää Valkoisen Veljeskunnan elämää. Älä kehoita toisia siihen tarttumaan, jos tahdot kulkea Kristuksen jäljissä. Siinä ei ollut mitään tinkimistä. Näin, että vaatimus oli ehdoton. Ja näin, ettei se vaatimus ollut mielivaltainen, ei minkään jumalan keksimä, vaan elämän henkisesti laista johtuva ja riippuva. Oli kysymyksessä joko elää tai kuolla henkisesti.

Tämä oli se totuus, jonka näin, tämä se totuus, jota en sittemmin ole voinut kieltää. Se on ollut ja on ihanteeni.

Tahdon heti tässä huomauttaa, ettei kenenkään pidä käsittää minua väärin. Älköön kukaan luulko, että minä olisin osannut Jeesuksen käskyjä seurata ja noudattaa. Kaukana siitä. Mutta yhtä seikkaa olen yrittänyt: olen koettanut olla niitä kieltämättä. „Noiin on jumalallinen totuus, mutta minä olen heikko ja syntinen.” Nuoruudessani uskoin, että oli helppo noudattaa käskyjä ja elää

Kristuksen elämää; jopa luulin siinä onnistuvanikin. Kuta vanhemmaksi olen tullut, sitä selvemmin olen nähnyt oman heikkouteni ja puutteellisuuteni, sitä selvemmin noiden käskyjen paljastaman jumalallisen elämän kirkkauden ja täydellisyyden. Sen sijasta että olisin tullut ihannetta lähemmäksi, on se yhä kauemmas, yhä korkeammalle minusta etääntynyt. Mutta ihmeellistä kyllä sitä lujemmin vain siihen uskon.

Olen siis vuodesta 1896 lähtien ollut ehdoton „antimilitaristi” ja aseettomuuden kannattaja. Nyt ehkä ymmärrätte, miksi minun tässä kysymyksessä on täytynyt olla toisella kannalla kuin Mrs. Besant. Jo aikoja sitten luin kerran jostakin Mrs. Besantin kirjasta, että sota on suuri kansojen kasvattaja ja että jumalat silloin tällöin käyttävät sitä keinoa ihmiskuntaa kasvattaakseen. Kauhistuin tätä lausetta, sillä se oli minusta mitä pintapuolisin puolittotuu; toinen puoli, jota Mrs. Besant jätti painostamatta, oli se, että sota oli kansojen hirveä raastuttaja ja kehityksen ehkäisijä. Tästä pikku seikasta johtui se epäily, josta äsken mainitsin ja jota työnsin syrjään aina, kun se pisti päänsä näkyviin. Mutta maailmansodan alkaessa en voinut sitä enää syrjäyttää. Ja kun Mrs. Besant julkisissa sanoissaan asettui liittolaisten puolelle sodassa, tuomiten saksalaiset mustien voimien johtamiksi, silloin hän minun korvissani ikäänkuin sanoi: „Jumala taistelee englantilaisten puolella ja heidän oikea asiansa voittaa”, ja minusta tuntui, että nyt Teosofinen Seura syöksyi veljeyden tieltä pois, nyt se kielsi Kristuksen, nyt se hylkäsi ihanteen, nyt peri meidät hukka. Ei sentähden, että englantilaiset olivat väärässä tai saksalaiset oikeassa, vaan sentähden, että emme nähneet, että sota itsessään oli mustaa ja että oli jumalanpilkkua sekoittaa Jumalaa, Kristusta tai Valkoista Veljeskuntaa inhimillisten sotajoukkojen veritöihin. Saivat kansat sotia, kun eivät parempaa osanneet, mutta että Teosofisen Seuran jäsenet, joiden olisi pitänyt tietää totuudesta ja Kristuksesta ja Valkoisesta Veljeskunnasta, että hekin saattoivat sekä hyväksyä sodan että ottaa siihen osaa, se oli minun silmissäni kuin vararikko. Jospa edes olisimme tunnustaneet syntimme!

Tässä ei ole pienimmässäkään määrässä tarkoitukseni ketään tuomita. Olen itse syntinen ihminen ja ymmärrän toisia syntisiä. Ymmärrän vallan hyvin, että suuri isänmaallinen innostus saa ihmisiä — henkisesti heränneitäkin — tarttumaan aseihin. Ymmärrän vallan hyvin, että on tilanteita elämässä, jolloin on inhimillisesti katsoen suorastaan mahdotonta olla tarttumatta aseihin. Mutta en ymmärrä, että sitä ylistetään, en ymmärrä, että sitä rauhallisina hetkinä hyväksytään. Se on kauhea ja epätoivoinen teko. Se on väärä ja syntinen. Ja sentähden jokaisen henkisen ihmisen tulee pitää ihannetta silmänsä edessä ja tunnustaa *mea culpa*, *mea culpa*, jos hän ei kykene ihannetta noudattamaan.

Tässä sotakysymyksessä taistelee siis kaksi periaatteellista näkökantaa toisiaan vastaan. Uskoin ennen, että Teosofisessa Seurassa olisi ollut vain yksi kanta — se, jota edustivat Kristus ja Buddha. Erehdyin siinä. Teosofisessakin seurassa on kaksi kantaa: en näet usko seisovani yksin Kristuksen ja Buddhan kannalla; on niitä epäilemättä montakin, jotka ovat samalla kannalla kuin minä, mutta enemmistö on kai toistaiseksi T. S:n suurten johtajain kannalla. „Epäkäytännölliseltä” tietysti tuntuu Jeesuksen Kristuksen opettama näkökanta. Olkoon. Tietysti se

vielä eksoteerisena ja yleisenä ohjelmana olisi epäkäytöllinen. Mutta se onkin henkinen ja esoteerinen elämänohje. Se on harvoja varten, ihmisten rakastajia varten, *veljiä* varten. Toisille se ei kelpaa. Sentähden se toistaiseksi jää halveksituksi ja vihatuksi ohjesäännöksi. Mutta rakastavien ihmisten luku kasvaa, ja totuuden etsijäin luku. Ja kerran koittaa päivä, jolloin kansatkin ymmärtävät, että viha ei lopu vihalla, väkivalta ei väkivallalla, vaan molemmat ainoastaan rakkauksella.

Vielä se päivä koittaa.

*

Julkaisen tässä Tietäjässä kolme *Aarni Koudan* suomentamaa runoa, jotka ansaitsevat teosofista huomiotamme. *Arvid Mörnen* runo „Isille” osoittaa runoilijan tajuavan, että esi-isillä oli suuremmat tiedot salatuista asioista kuin meillä, ja on se samalla ankara ja masentava tuomio nykyajan materialismista. *Jarl Hemmerin* „Arvoitus” taas ihan itsetietoisesti kuvastelee jälleensyntymistä, on suorastaan herkän runoilijasielun intuitsionista kummunneena todistuskappale ihmisen entisten elämien muistosta. Hemmerin toinen „Sopimus” niminen runo on niin läpeensä teosofinen, että se sekä hämmästyttää että herättää iloa.

Arvid Mörne ja Jarl Hemmer ovat nykyhetken huomatuimpia suomalaisia runoilijoitamme, vaikka tietysti runoilevat äidinkielellään, ruotsiksi. Mutta heidän suomalaisuuttaan todistaa puolestaan juuri tämä taipumus mystilliseen tunnelmalisuuteen ja teosofiseen miettiväisyyteen.

Huhtikuu, s. 145–154

Tammikuussa 1906 esitin tässä aikakauskirjassa sen ratkaisun sukupuolielämän filosofiasta, johon olin tullut siihenastisten havaintojeni ja mietiskelyjeni nojalla. Ratkaisuni oli lyhyesti sanoen se, että sukupuolielämän oma sisäinen tarkoitus oli herättää ja kasvattaa ihmisessä rakkauden ihmeellistä kykyä.

Kuta vanhemmaksi olen elänyt, kuta enemmän maailmaa nähnyt, kuta syvempiä kokemuksia itse tehnyt, sitä lujemmaksi ja selvemmäksi on kehittynyt tuo nuorena (jo 1896) saavuttamani näkemys ja vakaumus ihmisen sukupuolisuuden sisäisestä hengestä. Kymmenen vuotta olin asiaa sielussani pohtinut, ennenkuin siitä julkisesti kirjoitin niinkään laajalti kuin sen tein 1906 ja seuraavina vuosina tässä aikakauskirjassa. Nyt on taas viidettätoista vuotta kulunut tuosta ajasta, ja nyt tahdon jälleen ottaa asian hetkeksi puheeksi.

Niinpä tekisi mieleni heti sanoa, että tuntuu melkein pleonasmilta tuo väitteeni, että sukupuolielämän tarkoitus on kasvattaa rakkauden kykyä, sillä mitä muuta sukupuolielämä ihmisellä on kuin juuri rakkautta? Ken tähän ehättää sanomaan, että sukupuoliuus on suvun lisäämistä varten, hänelle vastaan, että tuo tunnettu tosiasia on liian fyysillinen selittääkseen vähimmäissäkään määrässä nykyaikaisen ihmisen sukupuolielämää. Kenties oli aikoja, jolloin ihminen todella oli sukuolento tuossa »patriarkalisessa» merkityksessä. Kenties hän silloin oli

niin kokonaan — ei »himonsa» — vaan sukupuolisuutensa orja, että luonnon määräämänä hetkenä ensimmäisen vastaantulevan toissukupuolisen ihmisolennon avulla palveli mahtavaa lisääntymiskäskyä. Kenties, — mutta emme tunne semmoista aikaa, vaikkakin monet ajattelevat, että semmoinen on pitänyt olla luonnollisen ja puhtaan vietin aika. Emme tunne semmoista aikaa emmekä semmoisia ihmisiä, sillä oli ihminen kuinka »eläimellinen» tahansa himoissaan, aina hän kuitenkin on *valikoiva*. Ja mitä tämä valikoiminen todistaa? Päivänselvästi, että ihmisen sukupuolisuus on sielullistakin ja personallista laatua, että se on rakkauden kaipuuta ja etsimistä. Koska ei ole sukupuoletonta ihmistä, on siis jokainen ihminen sukupuolisuutensa perusteella olento, joka kaipaa ja etsii rakkautta. Sukupuolisuus on itsessään sitä rakkauden voimaa, jota ihmiset maanpäällä eläessään etsivät ja kaipaavat, kehittävät ja kasvattavat. Sukupuolielämän tarkoitus piilee niin muodoin sen omassa olemuksessa. Ja sentähden ihmisten sukupuolielämä on niin monimutkainen, niin arvoituksetapainen, niin yllättävä.

Heitetäänpä nyt ensin vielä silmäys tähän patriarkaaliseen teoriaan. Niin räikeässä muodossa kuin sen edellä esitin ei sitä kukaan meidän aikanamme kannatakaan: ei kukaan ihaile semmoista »raikasta luonnollisuutta», että mies määrättyinä vuodenaikoina ottaisi hetkelliseksi vaimokseen kenen tahansa naisen korkeintaan joku mieletön runoilija on saattanut haaveilla semmoista aito »pakanallista» elämäntapaa. Ei, nykyinen käsitys patriarkalisesta sukupuolielämästä on toki vallan toinen. Sukupuolisuus on kyllä olemassa suvun lisäämistä varten, mutta tämä lisääntyminen tapahtuu n. s. avioliitossa, s. o. yhden miehen ja yhden naisen elinikäisessä yhteiselämässä. Tämä on todellinen patriarkaalinen näkökanta ja sitä kannattanevat useimmat ihmiset ainakin kristillisissä maissa. Uskonto on tämän katsantokannan pyhittänyt ja ainoaksi oikeaksi julistanut. Jo vanhassa testamentissa Jumala (Elohim) siunasi luomansa ihmiset ja antoi heille tuon tunnetun käskynsä: »olkaa hedelmälliset ja lisääntykää ja täyttäkää maa». Ja uudessa testamentissa Jeesus nimenomaan sanoo: »ettekö ole lukeneet, että Luoja alussa loi heidät mieheksi ja naiseksi ja sanoi: sentähden on miehen luopuminen isästään ja äidistään ja liittyminen vaimoonsa, ja ne kaksi tulevat yhdeksi lihaksi? Niin he eivät enään ole kaksi, vaan yksi liha. Minkä siis Jumala yhdisti, sitä älköön ihminen eroittako.» Onko tämän selvempää käskyä, huudahtavat patriarkaalisen teorian kannattajat, onko selvempää esitystä yksiavioisuuden ja avioliiton pyhyydestä.

Nyt tiedämme, että avioliitto on ollut nykyajan polttavimpia kysymyksiä, että se tuossa jyrkässä muodossa kävi ihmisille sietämättömäksi ja että täytyi hankkia yksilöille mahdollisuus päästä toisistaan eroonkin. Amerikassa avioero lienee yhtä helposti aikaansaataavissa kuin avioliittokin, mutta Euroopassa on vielä monenmoisia mahdollisuuksia noudatettava, ennenkuin ero »laillistuu». Ja koska ero joka tapauksessa tuntuu epä kristilliseltä, taipuvat patriarkaalisen teorian kannattajat mieheensä — joskaan ei aina sanoissaan — tuomitsemaan eronneita jonkun verran »epäsiveellisiksi».

Ei siis ole turha se kysymys, joka ehdottomasti nousee jokaisen totuuden etsijän mieleen, kysymys: omistiko Jeesus Kristus patriarkaalisen näkökannan?

Oliko hän, joka muuten niin perinpohjin tunki ja niin syvästi sääli ihmisiä, heidän surujaan ja heidän syntejään, oliko hän tuolla yksinkertaisella ja pintapuolisella kannalla, että sukupuolisuus on annettu ihmiselle suvun lisäämistä varten? Niin suoraviivaisestiko hän ratkaisi sen polttavan pulman, josta ihmisyksilöille aiheutuu heidän toivottomin tuskansa ja heidän autuaallisin onnensa? Oliko »siveyden» käsky niin ehdoton Jeesuksen mielestä vai oliko hänen psykologinen silmänsä kenties niin samea?

Tämä kysymys jää meille todella ratkaisemattomaksi — tai toisin sanoen: emme mielestämme saata ymmärtää Jeesuksen sanoja muuten kuin patriarkaalisessa merkityksessä, — ellemme luovu siitä edellytyksestä, että Jeesus tietenkin oli vanhan testamentin kannalla. Sillä hänen kantansa ei totisesti käy ilmi noista sanoista semmoisinaan. Niinkuin yleensä, kun on kysymys Kristuksen opista ja elämäkäsityksestä, niin on asian laita tässäkin kohden: ei riitä, että tuijotamme itsemme vaikkapa sokeiksi muutamiin sanoihin ja lauseihin, jotka silloin jäävät »kuolleiksi puustaimiksi»; meidän täytyy ennen kaikkea päästä osallisiksi Kristuksen elävästä hengestä, jotta sitten todella osaisimme lukea hänen sanojaan ennakkoluulottomasti ja siinä hengessä, jossa ne lausuttiin.

Mitä nyt avioliittoon ja yleensä sukupuolikysymykseen tulee, oli Jeesuksen kanta siinä asiassa varmasti toinen kuin vanhan testamentin. Sekin kohta jo on omiansa herättämään epäilyämme, että Kristus nähtävästi on vielä jyrkempi kuin Mooses. Sanoohan hän nimenomaan: »teidän sydämenne kovuuden tähden Mooses salli teidän eroittaa vaimonne luotanne, mutta alusta ei niin ollut», ja toinen hänen viidestä käskystään kuuluu: »olette kuulleet sanotuksi: 'älä tee aviorikosta'. Mutta minä sanon teille: jokainen, joka katsoo naista himoiten häntä, on jo tehnyt aviorikoksen hänen kanssaan sydämessään.»

Oliko Kristus siis vielä ankarampi kuin Mooses vai onko ehkä Kristuksen lauseita lähestyttävä perin toisilla edellytyksillä ja aivan toisesta lähtökohdasta kuin vanhan testamentin Mooseksen? Tämä seikka käynee selväksi, jos esitän uuden kysymyksen tähän muotoon:

Oliko vanhan testamentin Jumala rakkauden Jumala? Oliko Kristuksen Jumala rakkauden Jumala?

Kukaan ei osaa vastata tähän kysymykseen muuta kuin yhdellä tavalla:

Vanhan testamentin Jumala, joka vaati silmän silmästä ja hampaan hampaasta, joka oli kostossaan julma ja vihassaan verinen, joka alinomaa yllytti sotiin ja väkivallan töihin, — se Jumala ei ollut rakkauden Jumala. Mutta Jeesuksen Jumala, joka antoi sataa niin pahoille kuin hyvälle, joka antoi anteeksi ihmisille heidän rikkomuksensa, joka isänä iloitsi heidän hyvistä töistään, joka yksin oli hyvä, joka oli henki ja jota oli palveltava hengessä ja totuudessa, — se Jumala oli totisesti rakkauden Jumala. Niinkuin Jeesus itse sanoikin: . . . »niin rakasti Jumala maailmaa, että hän antoi ainokaisen poikansa . . .»

Pitäkäämme tästä kiinni. Kristuksen julistama isä oli rakkauden Jumala, ja kun Mestari opetti meitä »olemaan täydellisiä niinkuin taivaallinen isämme on täydellinen», oli tämä samaa kuin jos hän olisi sanonut: »olkoon teidän rakkautenne täydellinen, niinkuin on Jumalan rakkaus». Rakkautta siis teroitti Kristus, rak-

kautta ja taasen rakkautta.

Epäileekö tätä kukaan? Ei kukaan.

Kuinka siis saattaisimme olettaa, ettei Jeesus Kristus olisi tiennyt ja tuntenut, että sukupuolisuus ihmisessä oli olemukseltaan rakkautta? Pois semmoinen harha. Kristus tiesi tämän yhtä hyvin kuin mekin — ja varmasti paremminkin.

Mutta mikä oli Kristuksen silmämääränä kaikissa hänen käskyissään ja opeuksissaan? Tähän osaa empimättä vastata jokainen, ken vähässäkään määrässä on osallinen Kristuksen hengestä. Ja vastaus kuuluu: Mestarin silmämääränä oli neuvoa ja käskeä meille semmoista, joka oli omiansa kasvattamaan meissä rakkautta jumalallista kykyä. Mutta rakkaus on sukupuolisuuden sisin olemus: siis Mestarin silmämääränä oli juuri alituisesti ratkaista meille sukupuolinen pulmamme ja auttaa meitä sen aiheuttamissa vaikeuksissa, jotka ovat sekä ulkonaista että sisäistä laatua. Ulkonaiset vaikeudet ovat ne surut, tuskat ja onnettomuudet, johon rakkautta kaipuamme nojalla joudumme, ja sisäisenä vaikeutena on parhaasta päästä se siveellinen ristiriita, joka herää meissä himoksi kehittyvän sukuvietin johdosta; — siis kärsimys ja synty. Tietä ulos kärsimyksestä ja synnistä — sitä Mestari tahtoo meille näyttää.

Katsokaamme nyt, mitä neuvoja hän meille antaa.

Kun farisealaiset tulivat hänen luokseen ja koettivat häntä kietoa kysymyksellään, onko miehen luvallista eroittaa vaimonsa luotaan kaikellisesta syystä, niin miksikä Jeesus vastasi heille nuo äsken toistamamme lauseet, jotka nähtävästi sisälsivät vielä ankaramman siveellisen kiellon kuin konsanaan Mooseksen käsky? Emmekö olisi odottaneet Jeesuksen suhtautuvan paljon ymmärtäväisemmin ja anteeksiantavaisemmin ihmisten huoliin ja kärsimyksiin? Jos hän kuitenkin katsoi asioita rakkautta kehitysmahdollisuuksien kannalta, täytyi hänellä siis olla syy, minkätähden hän lausui tuon ankan ja jyrkän tuomionsa aviorikoksista ja avioerosta.

Se syy hänellä olikin. En puhu nyt perheen yhteiskunnallisesta merkityksestä, en siitä, että vanhemmat ja koti ovat lapselle tärkeät, — tätä seikkaa tavallisesti painostetaan avioliiton yhteydessä n. s. vapaan rakkautta vastapainoksi. Epäilemättä sekin oli suuren lasten ystävän mielessä, jos kohta hän tiesikin, että fyysiset olosuhteet vaihtelevat aikojen ja kansojen mukana. Mutta ennen kaikkea uskon, että hän, joka oli yksilöiden, ihmissielujen Vapahtaja, kohdisti katseensa sukupuolisuuden syvään sielulliseen merkitykseen ja kantavuuteen ihmisyksilön henkisessä kehityksessä.

Kristus tiesi, että ihmisellä on luonnostaan taipumusta lankeemukseen ja syntiin, s. o. tässä yhteydessä: tekemään sukupuolivoimasta sokean nautinnon välikappale.

Jos ei ihmistä sido mikään yhteiskunnallinen, s. o. toisten edessä tunnustama, velvollisuus tai kategorinen imperatiivi hänen omassatunnossaan, jos hän luulee itsensä täysin vapaaksi tekemään mitä häntä itseään (s. o. alemmaa luontoaan) haluttaa, silloin hän syöksyy nautinnosta toiseen, valitsee himolleen kohteen toisensa perään ja lopettaa päivänsä järjensä menettäneenä elukkana, ellei aikoi- naan herää tajuihinsa. Mutta rakkaudesta hän ei silloin ole aakkosiakaan oppinut,

— korkeintaan hän sen verran siitä käsittää, että kyynillisesti nauraen kieltää sen olemassaolon.

Näin ollen on välttämätöntä, että käskyillä ja kielloilla, esimerkeillä ja opetusilla herätetään ihmisten ajatteleva ja harkitseva järki. Sitä kaikkien aikain viisaat, kaikki maailman opettajat ja vapahtajat ovat yrittäneet tehdä; heidän siunauksellista vaikutustaan ja jälleensyntymisen luonnonlakia saamme kiittää siitä, että ihmisillä sentään on ylempi luontokin, omatunto ja järki, joka sisäisenä ohjaajana estää meitä alituisesti syöksymästä samaan kurjuuteen. Sukupuolihimo on toisin sanoen muuttunut meissä rakkaudenkaihoksi; mutta koska se ei vielä ole rakkauksiksi kasvanut, on se altis yhä houkuttelemaan ihmistä lankeemukseen ja syntiin. Tosiaankin Mooses meidän »sydämemme kovuuden tähden» antoi miehelle oikeuden eroittaa vaimonsa luotaan.

Rakkautta opettamaan ei riitä paljas nautinto. Siihen tarvitaan myöskin ne kärsimykset, ne itsensä kieltämiset, ne pettymykset, ne velvollisuudet, ne tuskat ja huolet, joita yksin uskollisuus tuo mukanaan. Sentähden käsky uskollisuuteen on ihmissielulle välttämätön. Ja me tiedämme, että kuta enemmän ihminen on oppinut rakkauden läksyä, sitä uskollisempi hän on myös luonnostaan.

Ehjä ja rikkomaton avioliitto on täten henkisen kehityksen mukaista. Mistä sitten johtuvat onnettomat avioliitot? Siitä, että ihmiset eivät vielä ole vakuutettu- ja uskollisuuden välttämättömyydestä ja oikeutuksesta, siitä, että useimmat — ainakin miehet — ovat ennen avioliittoa langenneet ja syntiä tehneet, joskus siitäkkin, että puolisoiden luonteet vaikeasti sopivat yhteen. (Tässäkin tapauksessa avioliitto voi muuttua verrattain onnelliseksi, jos jompikumpi puolisoista herää tajuamaan, että hänen velvollisuutensa ja tehtävänsä ihmisenä on oppia rakastamaan. Yleensä olemme taipuvaiset suurentelemaan »onnettomuuttamme» ja kärsimyksiämme.)

Mutta ihanteellisella avioliitolla on syvempikin merkityksensä. Se on niin sanoaksemme fyysisen luonnon tarjoama tie ja keino sukupuolihimon lopulliseksi voittamiseksi, sen muuttamiseksi rakkaudenvoimaksi. Ihanteellinen avioliitto se väikkyi Kristuksen mielessä, kun hän viitaten Mooseksen sanoihin »sentähden on miehen luopuminen isästään ja äidistään ja liittyminen vaimoonsa, ja ne kaksi tulevat yhdeksi lihaksi» lausui tuon jyrkältä näyttävän tuomionsa: »niin he eivät enää ole kaksi, vaan yksi liha. Minkä siis Jumala yhdisti, sitä älköön ihminen eroittako.» Tämä ihanteellinen avioliitto edellyttää siis, että se todella on tapahtunut »Jumalan edessä», että se on liitto miehen ja naisen välillä, jotka eivät ennen ole ketään sillä tavalla rakastaneet, vielä vähemmin kehenkään ruumiillisesti yhtyneet, että se on liitto, joka eliniäksi solmittiin heidän välillään silloin, kun he ensi kerran toisilleen antautuivat. Ihanteellinen avioliitto tässä todella henkisessä merkityksessä on juuri semmoinen, jommoiseksi esim. Tolstoi ja meillä Järnefelt ovat sitä kuvitelleet. Onko semmoinen ollenkaan mahdollinen nykyajan ihmisille, on vallan toinen kysymys. Se se kuitenkin olisi rakkauden koulua mitä ylevimmässä merkityksessä.

Nyt meidän ei tule huomauttaa: oliko siis Kristus niin huono psykologi, että hän esitti ihmisille semmoista, mikä on mahdotonta toteuttaa? Kaikki mitä hän

esitti ja käski, on tavallaan mahdotonta! Se on ihannetta, jota ei milloinkaan saata täydellisesti toteuttaa, sillä se kasvaa yhä suuremmaksi ja kirkkaammaksi, yhä korkeammaksi ja yhä saavuttamattommaksi, kuta enemmän ihminen oppii sitä noudattamaan.

Mutta älkäämme unohtako, että avioliitto-ihanne annettiin fariseuksille, siis tavallaan kansalle — eikä opetuslapsille. »Tuossa on ihanne», sanoo Jeesus, »noudattakaa sitä, niin teidän hyvin käy». Hän tiesi kyllä, että se oli ihanne, mutta hän tiesi myös, mikä kasvattava merkitys ihanteen teroittamisella ja yksin sillä on.

Toiselta taas kuului Kristuksen neuvo opetuslapsille. Se avasi ovet ihan toiseen maailmaan. »Mutta minä sanon teille: jokainen, joka katsoo naista himoiten häntä, on jo tehnyt aviorikoksen hänen kanssaan sydämessään. Jos oikea silmäsi viettelee sinua, repäise se pois ja heitä tyköäsi; sillä parempi on sinulle, että yksi jäsenistäsi joutuu hukkaan, kuin että koko ruumiisi heitetään helvettiin. Ja jos oikea kätesi viettelee sinua, hakkaa se poikki ja heitä tyköäsi; sillä parempi on sinulle, että yksi jäsenistäsi joutuu hukkaan, kuin että koko ruumiisi menee helvettiin.» Ja toisessa paikassa: »eivät kaikki käsitä tätä sanaa, vaan ainoastaan ne, joille se on annettu. Sillä on niitä, jotka syntyään, äitinsä kohdusta saakka ovat avioon kelpaamattomia, ja on niitä, jotka ihmiset ovat tehneet siihen kelpaamattomiksi, ja niitä, jotka omasta ehdostaan pidättyvät aviosta taivaanvaltakunnan tähden. Joka voi sen käsittää, hän käsittääkään.»

Näiden jylhän sanain soidessa korvissamme emme saata ihmetellä, että munkkikuntia syntyi kristillisen kirkon piirissä; siksi selvästi ne itse lausuiivat julki munkkielämän, selibaatin synty sanat. »Puhtauden ihanne» asetettiin niissä opetuslasten silmien eteen, ihanne, jonka tarkoitus oli nostaa hänet miehuuden yläpuolelle ja tehdä hänestä yli-ihminen, mutta joka luostarielämässä niin usein syöksi hänet sukupuolisuuden kuiluihin.

Syystä voimme kysyä: tahtoiko Jeesus todella laskea perustuksen — niinkuin oli Buddhakin tehnyt — munkkielämän kilvoittelulle, ja jos niin oli, mitä hän semmoisella ohjeella ajoi takaa? Ettei selitykseksi tässä kelpaa kristillisen, katolisen kirkon oma oppi munkkielämän etevämmyydestä, sen suuremmasta otollisuudesta Jumalalle, sen me ymmärrämme muutta mutkitta; ulkonaista ansiota Jumalan silmissä sillä ei saata olla. Antaessaan näitä neuvoja Jeesuksella tietysti oli silmämääränään ihmisen oma kohtalo, hänen oma henkinen kehityksensä: sen hyväksi piti jotain voitettaman neuvojen noudattamisella. Mutta mikä se voitto oli?

Sanoimme äsken, että avioliiton ihanne oli aineellisen luonnon tarjoama tie sukupuolihimon voittamiseksi. Tämä ihanne kelpaisi kaikille ihmisille. Nyt saatamme lisätä, että munkkielämä on toinen ihanne, joka kelpaa ainoastaan niille, jotka sitä käsittävät. Se on opetuslapsia varten, harvoja valittuja varten, ei kaikkia varten. Avioliitto on niin sanoaksemme eksoteerinen tie, munkkielämä esoteerinen. Munkkielämä on hengen tie. Se on henkisen luonnon tarjoama tie sukupuolisuuden rakkaudeksi muuttamiseksi. Se on kaita tie eikä sille voi astua ilman henkistä heräymystä ja uudestisyntymistä. Ken muunlaisesta vaikuttimesta sille astuu, hän sortuu — ainakin näennäisesti. Seurausta vaille yritys ei missään

tapauksessa jää, mikäli se on vilpittömyyden pyrkimystä; sillä henkiset voimat ovat siinä yhtä kaikki liikkeellä.

Mitä Kristus tiesi munkin vilpittömyyden ponnistuksillaan, kieltäytymisillään, itsehillinnällään ja itsekasvatuksellaan saavuttavan? Ymmärrämme tämän ainoastaan, jos pidämme mielessämme, että ihminen on jälleensyntyvä olento, jonka henkiset ponnistukset eivät ikinä mene hukkaan. Yhdellä lyhyellä sanalla voisimme kuvata sitä sielun kehitystapaa, jonka Kristus tiesi vilpittömän munkin saavuttavan; se sana on *sankarius*.

Munkkielämän ihanne on toisella nimellä sankarius. Ja ken on sankari? Hän, joka osaa elää ja kuolla jonkun pyhän asian, aatteen, ihanteen puolesta; hän, joka osaa unohtaa itsensä ja uhrautua; hän, joka osaa palvella toisia eikä vain itseään. Ei ole koskaan sankaria syntynyt, joka ei ennen eläessään ole oppinut itsehillinnän ja kieltäytymisen läksyä. Todellisen munkin elämää on arvosteltava sen vastaisten saavutusten ja seurausten valossa. Olemme protestanttisissa maissa tottuneet tuomitsemaan munkkilaitosta suorastaan paholaisen keksinnöksi, mutta tuomiomme perustuu suureksi osaksi siihen, ettemme tunne riittävästi tuomitsemaamme asiaa. Jos olisimme eläneet sitä elämää, jota kukin munkkijärjestö alussa eli ja jota kaikki todelliset munkit aina ovat eläneet, olisi arvostelumme perin toinen. Sillä elämällä on kiusauksensa, vaaransa, kuilunsa, mutta sen tiellä on myös nousuja, ylänköjä, hurmioita, joita ei muualla ole tavattavissa. Se on todellisen taiteen tie, sillä tosi taiteilija on aina samalla sankari.

Munkin saavutus näkyy aina hänen rakkauskyvystään. Juuri sen kautta, että hänen tiensä on yksinäinen, se ikäänkuin nostaa hänet tavallisten ihmisten ulko- ja yläpuolelle. Täten hän vapautuu sukupuolisuudestaan sen puolinaisessa merkityksessä. Sukupuoli sinänsä kadottaa tehovoimansa. Ihminen itse, joka sinänsä on kaksisukuinen ja pohjaltaan sukupuoleton, astuu enemmän näkyviin. Munkki, joka irtautuu naisen vetovoimasta, nousee samalla miessukupuolenkin yläpuolelle, ja tulee rakastettavaksi molemmille. Hänen oma rakkauskykynsä henkevoituu ja katselee samalla hellyydellä molempia sukupuolia, — niin, ehkä usein omaansa suuremmalla, koska mies on aktiivisen voiman ja toiminnan edustaja.

Samalla hänen oma kohtalonsa on traagillinen. Esoteerisen askeleensa kautta hän on astunut elämään, jonka tunnussana on rakkaus ja joka ei siedä mitään kompromissia todellisen ja itsekkään rakkauden välillä. Hänen on opittava rakastamaan, maksakoon se hänelle mitä tuskia tahansa. Hänen oma rakkaudenkaihonsa loihii hänen mieleensä harhakuvia ihmisten tunteista, heidän rakkaudestaan häntä kohtaan. Hän luulee löytävänsä uskollisen ystävän, jonka rinnalla hänen sielunsa saisi levätä ja hetkeksi unohtaa, että rakkaus on vain antamisessa; mutta pian hän pettyy ja huomaa, että tiensä on yksinäinen ja hyljätty. Hänellä ei ole toivoa elämässä eikä kuolemassa, ennenkuin on heittänyt viimeisenkin oman onnen pyyteen. Sentähden kaikki viisaat mestarit varoittavat ihmislapsia munkkielämän kaidasta tiestä, vaikka samalla houkuttelevat opetuslapsiaan sille astumaan.

Totta on näet myös, että jos ihminen käsittää Kristuksen neuvot oikeassa hengessä, silloin hänen kehityksensä etenee jättiläisaskelin. Kun hän tosi teolla

»ensin etsii Jumalan valtakuntaa», silloin »kaikki muu sen ohessa hänelle annetaan». Silloin hän voittaa ystävyyttä ja rakkautta runsaassa mitassa. Täytyyhän hänenkin kerran seistä siinä, missä hänen Mestarinsa seisoi: keskellä opetuslasten laumaa, jotka ovat »kaikkensa heittäneet» häntä seuratakseen. Täytyyhän hänenkin kerran vapaaehtoisena lahjana osata vastaanottaa opetuslastensa jakamatonta rakkautta uhkuvia sydämiä, — ja täytyyhän hänen oma sydämensä sitä varten olla niin puhtaaksi pesty omassa veressään, ettei se hetkeksikään erehdy vaatimaan itselleen semmoista, jota ei vaatimalla koskaan saavuteta.*)

Toukokuu, s. 193–199

Maaliskuun Tietäjässä esitin vieretysten Mrs. Besantin kannan ja omani sotakysymyksestä. Kuten arvata sopi, herätti esitykseni jonkun verran huomiota lukijoissa, ja eriäviä mielipiteitä on sen johdosta tuotu ilmi minulle sekä suullisesti että kirjallisesti. Jotkut ovat paheksuneet suoraa puhettani, mutta monet ovat myös lausuneet siitä ilonsa.

Omasta puolestani en näe syytä muuhun kuin iloon. Emmekö Teosofisessa Seurassa ole totuudenetsijöitä, jotka vilpittömästi ja pelkäämättä kerromme, mitä luulemme löytäneemme? Surullista olisi, jos ei T.S. enää olisi »vapaan ajattelun temppelellä», joksi sitä ristin v. 1901, vaan oikeaoppisuuden kirkko, jossa kammotaisiin vapaata ja rehellistä totuuden etsintää. Surullista olisi, jos meidän täytyisi pelätä loukkaavamme jotain auktoriteetteja, kun tahdomme julkituoda henkisten ja yliaistillisten kokemustemme ja pitkän pitkien mietiskelyjemme lopullisia tuloksia.

Eihän tarkoitukseni maaliskuun Tietäjässä ollut polemisoida Mrs. Besantia vastaan, vielä vähemmin häntä arvostella tai moittia. Ken minä olen, että toisia totuuden etsijöitä kritisaisin? Kirjoitukseni oli aivan asiallinen, niinkuin kyllä kaikki lukijat lienevät huomanneet. Olisin voinut tyytyä esittämään oman kantani sellaisenaan, mainitsematta Mrs. Besantin nimeä. Mutta kun juuri tahdoin painostaa suruani siitä, että löytämäni totuus oli sotakysymyksessä toisennäköinen kuin Mrs. Besantin, oli mahdotonta sivuuttaa hänen kantaansa.

Henkeni on altis totuudelle. Olen koska tahansa valmis muuttamaan kaikki mielipiteeni missä tahansa kysymyksessä, jos minulle voidaan todistaa, että olen väärässä. Mutta säilytän myös järkähtämättä oman vakaumukseni joka kysymyksessä siihen saakka, kunnes itse ymmärrän ja näen, että totuus on toinen. Sillä vakaumukseni erilaisissa kysymyksissä eivät ole ilon hetken lapsia, vaan kyynelissä kylvettyä sataoa.

Sentähden olen iloinen jokaisesta asiallisesta kirjoituksesta, joka arvostelee minun mielipiteitäni. Iloni on tietysti sitä suurempi, kuta selvemmin näen ja voin

*) Olen tässä kirjoituksessani hipaissut ainetta, joka on miltei mitaamattoman laaja. Mitä tässä olen sanonut munkkielämästä, pitää tavallaan paikkansa nunnaelämästäkin, vaikka saavutukset eivät olekaan samoja. Lukijan ei pidä otaksua, että olen tahtonut ratkaista kysymystä n. s. yksipuolisen eli samaan sukupuoleen kohdistuvan rakkauden synnystä. Se on toinen kysymys, luonnollinen eikä henkinen.

todistaa, että oma näkemykseni sittenkin on oikea.

Painatan nyt tähän erään kirjeen, jolle on pyydetty sijaa Tietäjässä. Teen sen mielihyvällä, sillä kirjeen sävy on asiallinen ja veljellinen.

»Ystäväni Pekka Ervast.

Olet lehdessäsi niin sanoakseni kirjoittanut Teosofisen Seuran Presidentille Mrs. Annie Besantille. Et ole osoittanut hänelle kirjelmäsi, mutta koska kirjoituksesi alinomaa koskee hänen ja sinun välistä suhdetta, paljastettuna sinun mielipiteesi mukaan, ja koska siinä ilmenee epäilevä kantasi Mrs. Besantin tietoon nähden, perustettu Mestareihin, katson velvollisuudekseni tuoda esille myöskin toisen näkökannan Mrs. Besantista oman mielipiteeni perusteella.

Kunnioitan sitä kantaa, jota omaksut, nimittäin että et usko muihin kuin itseesi ja siihen totuuteen, joka kauttasi ilmenee. Kunnioitan myös pienuutesi tunnustuksen siinä, että sanot olevasi syntinen ihminen, joka ei ole osannut Jeesuksen käskyjä seurata.

Myöskin presidenttimme Mrs. Annie Besant on samalla kannalla kuin ensin mainittu kanta, ei hänkään usko muihin kuin itseensä ja siihen totuuteen, joka hänen kauttaan ilmenee, ja hän varoittaa alituisesti meitä kaikkia sokeasti uskomaan niin hänen kuin toisienkin sanoihin. Hän tietää henkisten kokemusten perusteella, että ainoastaan Jumala ihmisessä voi hänelle totuuden paljastaa ja vihdoin avaa hänelle portin salaiseen veljeskuntaan.

Omaista pienuudestaan hän ei koskaan puhu sanaakaan, sen hän on unohtanut suuren työnsä takia, totuuden kanavana, puhetorvena niille suurille, joille hän on elämänsä pyhittänyt. Totuutta omaavat Mestarit, totuudenetsijöitä ovat Heidän palvelijansa. Että hän sotakysymyksessä olisi asettunut Mestareita vastaan ja puhunut omiaan, sitä en usko. Ymmärrän hänen kantansa näin:

Jumala on kaikkialla. Ei ole mitään olemassa, jossa ei olisi Jumala eli elämä itse. Elämä on kehitystä ja sen kulku käy tuhansien muotojen kautta. Ihmisolennot kehittyvät hakiessaan häntä, Jumalaa, elämää. Monien muotojen kautta he Häntä hakevat elämällään ja taisteluillaan. Ja Hän, Hän on kaikessa mukana. Hän on taistelevien, kärsivien, rukoilevien, rikollisten, autuaitten sydämissä, sillä ilman häntä ei olisi elämää, henkeä, ainetta. Hänen suuruutensa on siinä, että hän on auttajana kaikissa muodoissa, kaikissa olennoissa, kaikessa olennaisessa itse kehityksen perustana. Hän ei vetäydy syrjään, kun saastainen Häntä lähestyy, kun jumalankieltäjä Häntä pilkkaa, sillä se voima, joka heissä ilmenee, on Hänestä, ja Hän viipyy Heissä johtaen Heitä valoon.

Siis, jos me tunnustamme että pahankin voiman perustana on Hän, joka johtaa valoon, silloin emme halveksi mitään muotoja, vakuutettuina siitä, että valo voittaa pimeyden ja toimii aina pysähtymättä, katsomatta rotuun, kansallisuuteen tai väriin. Ajan kannalta katsottuna on sota »kauhea ja epätoivoinen teko», mutta kehityksen kannalta katsottuna se on häviävä muoto, jolla on ollut ja jolla ehkä vielä on sanomansa silläkin. Räikeydessään paljastaa se meille oman raakuutemme ja huonoutemme, jota muuten ehkä emme olisi huomanneetkaan monivuotisina salattuina, piilotettuina käärmeinä ajatus- ja tunnemaailmassamme. Omat salatut

tekomme menneisydessämme ottavat sodassa muotonsa ja näyttävät meille salattua itseämme, jota olemme koston ja vihan tunteilla ja ajatuksilla itsellemme ja veljillemme luoneet. Monivuotiset ajatusmuodot ja kaavakkeet muodostavat vielä yhteiskuntaelämän, mutta jumalalliseksi rakkaudeksi, valon herrojen johtamana, täytyy tunnustaa se tosiseikka, että iskulla, sotimalla, joskus voidaan reväistä rikki se muoto, jonka purkamiseen muuten olisi kestänyt vuosituhansia. Kehitys kulkee jumalallista latuaan mutta ainoastaan muutamille jumalallisten mestarien suurille palvelijoille paljastetaan syyt, jotka tavallisen ihmisen näkökannalta ovat useinkin hyvin vaikeat ymmärtää.

Uskon jumalalliseen johtoon ja olen omasta puolestani täysin vakuutettu siitä, että Teosofisen Seuran Presidentti Mrs. Annie Besant on Valkoisen Veljeskunnan Lähettiläs ja puhetorvi, jota hänen elämällään ja esimerkillään aina on todistanut. En ole vielä hänen esityksissään ja sanoissaan löytänyt sellaista kohtaa, joka sotii omaa sisäistä totuuttani vastaan.

Kunnioittaen sinun näkökantaasi, veljeni Pekka Ervast, tuon myöskin esille oman vakavan kantani.

Hyvinkää, 13 p. huhtikuuta 1920.

Anna Masalin-Arvidsson.»

Ylläolevassa kirjeessä ei ole oikeastaan mitään, jota en hyväksyisi. Rouva Arvidsson on kauniisti kuvannut, millä tavalla hän ymmärtää Mrs. Besantin kannan. Kuvattu kanta on kieltämättä teosofis-panteistinen ja kieltämättä myös luonnon tosiseikkojen mukainen. Ei päähäni pälkähtäisikään kumota sitä kantaa. Se ei ole minulle uusi eikä outo. Tiesinhän minäkin toista kymmentä vuotta sitten, että Europpaa uhkasi suuri sota. Yleensä sitä pelättiin! Kun keväällä 1910 kerran kysyttiin minulta »kysymyksissä», eikö sodan uhka ollut vältettävissä, vastasin: »kaikki paha tietysti on vältettävissä, jos me ihmiset aina osaisimme menetellä oikein ja hyvin. Meistä se riippuu. Jos kansat äkkiä heräisivät henkiseen elämään, silloin ne tietysti kieltäytyisivät verenvuodatuksesta ja hävityksen työstä ja päättäisivät järkevillä ja hyväntahtoisilla neuvotteluilla ratkaista kaikkia riidanalaisia kysymyksiä. Mutta onko semmoinen mahdollisuus ajateltavissa? Tähän saakka kansat aina mieluummin ovat turvautuneet väkivallan kuin järjen ja rakkauden oppiin. Ja päättäen niistä astraalisista pilvistä, jotka leijailivat Europan yli, eivät kansat tälläkään kertaa herää tajuihinsa, ennenkuin se on myöhäistä. Ajatellessani Europan kohtaloa näen seuraavan kuvan: talojen ja kaupunkien sauhuavia rauniota ja ihmisiä, jotka mykkinä surusta ja kauhusta istuvat raunioilla, tuijottavat eteensä ja kysyvät itseltään: miksi, miksi tämä kaikki?» Ehkä jotkut kysymyksissä läsnäolleet muistavat nämä sanani; itse en milloinkaan unohda sitä näkyä, joka silloinkin vastatessani niin elävänä ja toivottomana kuvastui silmiini.

Kyllä minäkin siis olen ollut ymmärtävinäni maailmansodan tulemisen ja maailmansodan syyt. Mutta nämä asiat ovat niin sanoakseni historiallisia seikkoja - okkultisia tosin niille, jotka eivät syvemmälle nähneet, — vaan eivät esoteerisiä sanan siveellisessä merkityksessä.

Sanalla »esoteerinen» tarkoitan näet semmoista siveellistä näkökantaa, joka

kuuluu opetuslapsen tien — sekä valmistavan että varsinaisen — vaatimuksiin. Toistahan on ymmärtää, miksi jokin asia on niinkuin se on, toista itse suhtautua siihen opetuslapsen tavalla. Ymmärtäminen on älyn toimintaa, mutta persoonallinen suhtautuminen johonkin asiaan on tahdon toimintaa, siis siveellinen kysymys. Opetuslapsi ymmärtää tai tietää, miksi maailmansota syttyi, mistä se karmallisesti johtui, miksi se siis oli välttämätön, mutta tällä ei vielä hänen oma suhteensa siihen ole ratkaistu. Hänen suhteensa sotaan ei saa olla paljaastaan »luonnollinen». Hänhän on henkisesti herännyt ihminen, henkisen elämän edustaja, ja hänen täytyy henkisellä tavalla suhtautua sotaan. Ja mikä henkinen suhtautuminen on, sen ovat Kristus ja Buddha meille opettaneet, niinkuin maaliskuussa kirjoitin.

Kosketellakseni parilla sanalla rouva Arvidssonin kirjeen persoonallisia kohtia tahdon sanoa, että kaikkea hyvää, mitä Mrs. Besantista voidaan uskoa, sitä olen aina uskonut minäkin. Hän on tähän saakka ollut minun silmissäni ihanimpia ihmisiä, mitä maa päällään kantaa, ja kunnioitukseni hänen persoonaansa kohtaan on ollut luja ja muuttumaton. Mutta hän ei ole minun silmissäni erehtymätön. Hän ei ole paavi, vaan ystävä. Hänen asemansa on sanomattoman vaikea, sillä hänen oma varsinainen työalansa on politiikka, ja hän on siitä huolimatta, monena vuonna saanut työskennellä okkultisena opettajana. Ilman Mr. Leadbeaterin uskollista apua ja tukea hänen tehtävänsä ehkä usein olisi käynyt liiankin raskaaksi. Sillä alkäämme unohtako, että Mrs. Besantin oma Mestari ja johtaja on karmajoogi hänkin.

Vastoin rouva Arvidssonin huomautusta muistelen välistä lukeneeni Mrs. Besantilta sanoja, joilla hän vaatimattomasti tuo esille oman pienuutensa ja vähäpätöisyytensä Mestareihin verraten. Tietysti semmoinen voi kuulua kaunopuheliaisuuden vaatimuksiin, mutta uskon Mrs. Besantin vilpittömästi ajattelevankin, että hän on vain epätäydellinen työase Mestarin voimakkaassa kädessä.

Ei minunkaan puheeni omasta pienuudestani ollut ulkokullattua eikä sentimentaalista korupuhetta. Näenhan selvästi, kuinka armottoman kaukana olen Isän täydellisyydestä. Mutta puhuessani »syntisyydestäni» ajattelin myös sanan todellista merkitystä enkä ainoastaan jokapäiväistä. »Suuret uskonnot» kirjassa sanon viimeisessä luvussa, että »syntinen» on ihmiselle kunnianimi. Se kreikkalainen sana, joka on suomennettu »synniksi», on näet *hamartia*, ja hamartia tarkoittaa semmoista sieluntilaa, jolloin ihminen — vielä onnistumatta — yrittää olla täydellinen ja noudattaa Kristuksen käskyjä. Hamartia merkitsee »ampumista maaliin siihen osaamatta», ja ainoastaan henkisesti laiskat ja heräämättömät ihmiset ovat »ilman syntiä». Kaikki henkiset ja heränneet ihmiset ovat »synnintekijöitä», sillä heidän kaihonsa nuoli kiittää yhtämittaa täydellisyyden kaukaisille kukkuloille, yli-ihmisen etäisille ylängöille.

*

Olen myös vastaanottanut seuraavan kirjallisen kysymyksen:

»K. Herra Pekka Ervast

Lukiessani Tietäjän maaliskuun numerosta kirjoituksenne »toimittajalta», tulin ajatelleeksi että olisi hauska, jos Tietäjässä joskus lausuisitte mielipiteenne, mikä olisi ollut talvella 1918 tehtävä, koska ette hyväksy aseisiin tarttumista. Ja mikä olisi ollut seurauksena, jos valkoinen Suomi, Kristuksen käskyä noudattaen, yhä vaan olisi antanut lyödä ”toiselle korvalle”? Olen itse sitä asiaa niin monesti ajatellut.

Kunnioituksella

M. B.»

Edelläoleva kirje osoittaa, että monet lukijat vielä ovat epätietoisia siitä, mitä todella olen tarkoittanut puhuessani Kristuksen seuraamisesta. Olen kuitenkin mielestäni kerta kerralta painostanut, että Kristuksen seuraaminen ei ole mikään poliittinen ohjelma, vaan esoteerinen asia, joka kuuluu hänen opetuslapsilleen, mutta ei suinkaan velvoita pimeydessä vaeltavaa maailmaa yleensä. Emme siis saata otaksuakaan, että mikään kansa kokonaisuudessaan tähän mennessä olisi kyennyt Kristusta seuraamaan hänen neljännessä ja viidennessä käskyssään.

Haaveilla kyllä saatamme, ja minä tunnustan mielelläni, että oli takavuosina aika, jolloin kuvittelin, että Suomen kansa oli kutsuttu ensimmäisenä toteuttamaan aseettomuusihannetta. Tämä oli silloin, kun meillä ei ollut sotajoukkoja eikä asevelvollisuutta eikä aseita. Uskoni Suomen kansan ihanteellisuuteen tässä kohden raukesi tyhjiin samassa silmänräpäyksessä kuin osa Suomen kansaa tarttui aseihin ja siten heitti aseet toistenkin käsiin. En voi kuvitellakaan, miten olisi käynyt, jos ei »valkoinen Suomi» myös olisi miekkaan tarttunut. Ehkä eläisimme samassa kurjuudessa ja toivottomuudessa kuin eletään Venäjän bolsheviki- valtakunnassa, — ehkä vieläkin suuremmassa, koska maamme on kaikin puolin köyhempi,. Sitä vastoin saatan kylläkin kuvitella, miten meidän olisi käynyt, jos emme yleensä olisi aseellisuutta hyväksyneet. Silloin emme olisi jakautuneet kahtia »punaisiin» ja »valkoisiin». Työväkemme olisi ilman muuta kieltäytynyt noudattamasta venäläisten veljien kapinallisia kehoituksia ja yllytyksiä, ja yläluokkalisemme olisivat muutta mutkitta ruvenneet yhdessä sosialistein kanssa vakavasti harkitsemaan parannuksia yhteiskuntaoloissamme. Helpostihan tämä kaikki on kuviteltavissa, sillä alkäämme unohtako, että jos Suomen kansa olisi ollut noin valistunut, olisi sen »punainenkin» aines sitä ollut. »Punainen» ei olisi lyönyt eikä »valkoisen» olisi tarvinnut »kääntää toista korvaa.»

Uskon kyllä vieläkin, että Suomen kansa on kutsuttu toteuttamaan aseettomuuden ihannetta, sillä maailmansodan jälkeen tämä ihanne ei »käytännön ihmisten» silmissä ole niin mahdoton eikä niin mieletön kuin se heistä näytti olevan ennen sota. Kaikkialla on nyt saatu kokea, mitä uhria sotausko on ihmiskunnalta vaatinut. Kansoista alkaa tuntua, että järkevien olentojen pitäisi osata inhimillisemmin sovittaa syntejään toisiaan kohtaan, heille alkaa selvitä, että rauha ei ainoastaan ole ainoa luonnollinen tila, vaan että se myös on elämän ehto korkeamman merkityksessä, että se velvoittaa yksilöitä ja kansoja hyväntahtisuuteen, veljellisyyteen ja itsensäkin unohtamiseen.

*

Tietäjän ensi numero ilmestyy elokuussa.

Elokuu, s. 241–248

Olen monta kertaa pahoitellut sitä seikkaa, että tohtori Steiner kannattajineen aikoinaan eroitettiin Teosofisesta Seurasta ja että he sitten muodostivat oman Antroposofisen Seuransa. Oli mielestäni köyhyden todistus, ettei T. S:n seinien sisälle mahtunut erilaisia näkökantoja ja erilaisia opettajia seuraajineen: henkinen elämänvoima oli vähenemässä samassa määrin kuin sille piti etsiä rajoituksia ja opinkappaleita; totuus viihtyi vapaudessa.

Lakkasin kuitenkin pahoittelemasta, kun muistin, että oli tehtävä ero Teosofisen Seuran ja teosofisen liikkeen välillä. Teosofisen liikkeen ovat Mestarit panneet alulle, se sisältää ja kuvastaa Heidän korkeata ja laajaa inspiratsiooniaan. Teosofinen Seura sitä vastoin on semmoinen, jommoiseksi ihmiset sen tekevät. Teosofisen liikkeen inspiratsioni etsii itselleen useampia ilmennyksiä, joista yksi on Teosofinen Seura, toinen Antroposofinen Seura j. n. e. Nämä ilmennykset ovat samassa suhteessa teosofiseen liikkeeseen kuin yksityiset hedelmäpuut ovat siihen maaperään, jossa ne itävät ja kasvavat. Näin ollen useamman seuran synty ei todista teosofisen liikkeen köyhyyttä, vaan sen rikkautta, hedelmällisyyttä ja henkistä voimaa. Tosin samalla tulee todistetuksi, että kukin yksityinen seura on ihmistekoa, joka ei vastaa liikkeen ihannetta sen koko laajuudessa ja korkeudessa.

Tänä kesänä sain kuitenkin syytä sydämelliseen iloon siitä vapaamielisestä ja aito teosofisesta hengestä, joka kaikesta huolimatta vallitsee Teosofisessa Seurassa. Kuten tämänkin lehden lukijat tietävät ja muistavat, olen erinäisissä kysymyksissä ollut toista mieltä kuin T. S:n nykyinen presidentti, Mrs. Annie Besant. Useat meikäläiset teosofit ovat siitä olleet huolissaan, ovatpa menneet niinkin pitkälle, että ovat epäilleet teosofisuuttani ja sopivaisuuttani T. S:n jäsenenä. Nyt on kysymys ratkaistu, ja huolestuneet ovat tilaisuudessa täydellisesti vapautumaan huolistaan, sillä Mrs. Besant on itse kirjoittanut, vastaukseksi hänelle tekemääni kysymykseen, ihmettelevänsä sitä, että kukaan pitää minua hänen »vastustajanaan», ja iloitsevansa siitä, että kuljen omaa tietäni ja teen omaa työtäni, sillä »maailma kaipaa apua kaikkiin suuntiin, eikä suinkaan loppumattomia toisintoja.»

Samalla on myös ilahduttavalla tavalla tullut todetuksi Teosofisen Seuran vapaus ja sen johdon joustavuus. Olimme — muutamat T. S:n ystävät — kääntyneet T. S:n presidentin puoleen asiassa, joka painoi mieltämme ja huolestutti meitä. Asia oli seuraava: Suomen T. S:n jäsenet ovat viime vuosina jakautuneet ikäänkuin kahteen puolueeseen, joista toinen pitää teosofein velvollisuutena ottaa osaa yhteiskunnallisiin parannuspuuhiin, toinen taas pysyttelee alkuperäisessä teosofisessa työohjelmassa, tahtoen säilyttää teosofista liikettä puhtaasti henkisenä liikkeenä. Väli näiden »puolueiden» välillä on aikaa myöten kehittynyt yhä kireämmäksi, suureksi osaksi siitä syystä, että ”yhteiskunnallinen puolue” on uskonut kulkevansa presidentin jäljissä ja noudattavansa hänen uusia työsuunnitelmiaan, jonka tähden se on katsonut velvollisuudekseen arvostella »henkistä puoluetta» vanhoilliseksi ja epäteosofiseksi. Kirjeessä presidentille olimme kuten sanottu esittäneet näitä seikkoja ja kysyneet hänen neuvoaan, samalla ehdottaen ratkaisua, joka mielestämme oli ainoa mahdollinen oikeuden ja veljeyden kannalta. Presi-

dentti on nyt vastauksessaan tosiasiallisesti hyväksynyt tekemämme ehdotuksen.

Mrs. Besantin vastauskirje julkiluettiin Suomen Teosofisen Seuran vuosikokouksessa Tuonenkylässä kesäkuun 25 p:nä. Sen mukaan Suomen Teosofinen Seura voi jakautua kahteen itsenäiseen osastoon, joilla kummallakin on omat työtapansa, omat taloutensa ja omat hallituksensa; ylisihteeri vain on yhtenäinen molemmille osastoille, välittäen yhteyden Teosofisen Seuran Päämajan ja presidentin kanssa sekä allekirjoittaen Suomen T. S:n kaikki asiapaperit.

Vaikka tämä presidentinkin taholta tehty ehdotus ei vuosikokouksessa herättänyt vastakaikua »yhteiskunnallisessa puolueessa», liittyivät kuitenkin läsnäolevat »henkisen puolueen» jäsenet osastoksi, jonka nimeksi valittiin »Suomen Teosofisen Seuran Okkultinen Osasto». Yleisen äänestyksen avulla Seuran jäsenien kesken päätettiin tiedustella, ketkä kaikki tahtovat tähän Okkultiseen osastoon liittyä. Sitä varten on lähetetty painettu kiertokirje ja äänestyslippu Seuran jäsenille, jonka lisäksi Suomen T. S:n perustaja-ylisihteeri — toisin sanoen allekirjoittanut — kesän aikana on käynyt tervehtimässä kaikkia Seuramme loosheja. Kun on saatu selville, millä tavalla Seuran jäsenet ovat jakautuneet, pidetään syksyn kuluessa Helsingissä Okkultisen Osaston perustava kokous, jonka jälkeen varsinaisen teosofisen toiminta uusissa merkeissä alkaa.

Näin otettu askel ei missään suhteessa jää merkityksettömäksi, sillä Teosofisen Seuran historiassa on nyt ensi kerran virallisesti ratkaistu ja vahvistettu, että erilaiset käsitykset teosofisista velvollisuuksista ja T. S:n tehtävästä mahtuvat rinnatusten toimimaan saman seuran katon alla. Ennen on aina muodostunut uusi seura, kun on ilmaantunut poikkeavia käsityksiä teosofisesta työstä ja tehtävästä; sillä tavalla syntyi Judgen seura Amerikassa v. 1896, Mrs. Tingley'n »Yleinen Veljeys» v. 1898 ja Antroposofinen Seura v. 1912. Nyt on tämmöinen harha-askel vältettävissä siten, että Suomen T. S. jakautuu kahteen yhtä oikeutettuun osastoon, jotka kumpikin edustavat Teosofista Seuraa ja Teosofiaa. Seuratkoon Mestarin pyhä siunaus kaikkien meidän työtämme!

*

Seuramme kahtiajaon johdosta on etevä ja uuttera työntekijämme *J. R. Hannula* kirjoittanut yhteisen kirjeen T. S:n jäsenille ja lähettänyt kirjeensä minulle julkaistavaksi jossain kiertokirjeessä tai jäsenlehden tapaisessa. Rohkenen kuitenkin painattaa suurimman osan siitä tähän, koska se ei ole vailla intressiä teosofeille yleensä. Herra Hannula kirjoittaa:

»Kun allekirjoittanut puolestansa on liittynyt siihen osastoon, jossa Perustaja-ylisihteerimme on keskuksena, niin voitaisiin kenties kysyä: miksi olen sen tehnyt?

Vastaukseni voisi olla hyvin lyhyt: *teosofinen työni on minut sinne vienyt.*

Mutta sellainen vastaus kaivannee joitakin selventäviä perusteluja. Koetan niitä antaa. Ensiksikin: Olen vuosien vierieissä yhä selvennin ymmärtänyt, että Suomen kansan on itsenäistymisensä ohella luotava jotakin itsenäistä henkisen kulttuurin alalla. Sen kautta saavutettu voitto, olkoon se pieni tai suuri, kyllä

sitten sellaisenaan tulee koko ihmiskunnan hyväksi. Toiseksi: Olen myös -osaksi vaikeittenkin ristiriitojen ja kamppailujen kautta — tullut huomaamaan, että P. E. on erityisemmällä ja syvällisemmällä tavalla vastuullinen sen tehtävän edessä, jota Suomen kansa on kutsuttu suorittamaan. Ainakin hän kykenee tuntemaan vastuunalaisuutensa syvemmin kuin kenties kukaan toinen suomalainen. Siksi koetan häntä tukea, koetan työlläni auttaa ja palvella. Sillä kyllähän Te, ystävät ja veljet, käsitätte, että *työ* se on, joka meitä kutsuu, *työ* se meitä odottaa. Meidän täytyy osata antautua sellaiseksi toiminnan kanavaksi, jonka kautta uusi aalto henkisestä maailmasta voi löytää ilmentymismahdollisuutta täällä alhaalla.

Yksi sellainen aalto on *rauhanaatteen* käytännöllistyttäminen.

Onhan m. m. sanottu, ettei Suuri Opettaja voisi ilmentyä, ellei sota tulisi poistetuksi maailmasta. Mutta kuinka sota tulisi poistetuksi, elleivät ihmiset ala ensin *ymmärtää*, kuinka sota on perin pohjin väärä? Ihmisten täytyy tulla *käsittämään*, että tappaminen, tehköön sitä yksi ihminen tai monta ihmistä yhdessä, aina on väärä, on rikos elämän lakia vastaan.

On todella turhaa sanoa esim. lihansyöjälle: Sinun kätesi ovat verellä tahritut yksin sillä, että sinä syöt lihaa, vaikket sinä itse eläimiä tappaisikaan. Sillä hän voi meille syystä sanoa: Sinun omat kätesi ovat tahritut ihmisen verellä, antaessasi jollain tavalla apuasi sodalle, odottaessasi siitä jotakin voittoa, vaikket olisikaan itse suorastaan mukana sodassa. Ja onko sitten pienempi asia tahria kätensä ihmisen kuin eläimen verellä?

Niin lihansyöjä saattaa meille syystä huomauttaa.

Jos sallitte niin paljastan hyvin harvoilla sanoilla ihmiskunnan nykyisen räikeän tilan: *Fyysillisellä tasolla ei ole juriidista elämisen oikeutta muilla kuin murhaajilla.*

Odottakaahan.

Kellään ihmisellä Europan sivistysvaltioissa ei ole ehdotonta elämisen oikeutta, ellei hän tunnusta ihmisten tappamista jostakin syystä oikeutetuksi, ja ellei hän käskettäessä ryhdy suoranaiseen toimintaan ihmisten tappamiseksi. Ihmisellä on silloin valittavana vain kaksi mahdollisuutta: joko ryhtyy toisia tappamaan tai tulee itse tapetuksi. Sillä ellei ihminen, joka kieltäytyy sodasta, kieltäytyy tahrimesta käsiään ihmisverellä, ellei hän tule vangituksi ja tapetuksi, niin se ei johdu siitä, että hänellä olisi senjälkeen juriidista oikeutta elämiseen, vaan se johtuu joko Korkeimman suojeluksesta, sallimasta tai Karmasta, tai viranomaisten armosta, välinpitämättömyydestä tai virkavelvollisuuksiensa suoranaisestä kieltämisestä. Ihminen, joka ehdottomasti alistuu Jumalan käskylle: »älä tapa«, hän on kuin henkipatto tämän maan päällä.

Sellaisessa kauhistuttavassa tilassa ja puristuksessa ihmiskunta vieläkin elää. Siinä ei ollenkaan tapahdu Isän Jumalan hyvä tahto, vaan Isän Saatanan paha ja väkivaltainen tahto.

Nyt on selvää, että jos ihmiskunta koskaan tahtoo päästä tästä verisestä tilasta, jos se koskaan tulee edes *ymmärtämään* sodan ja väkivallan pahaksi ja omasta tahdostaan *kieltäytyy* siitä, täytyy syntyä edes joku hapattava siemen, joku henkinen keskus, jossa selvästi ymmärretään ja omaksutaan se totuus, ettei

väkivallalla maailmaa paranneta, ettei pahaa pahalla voiteta, ettei ihmisen tappaminen ole missään asiassa paikallaan.

Yksin tämä seikka on niin tärkeä ja suuriarvoinen, että se jo velvoittaa Suomen Teosofisen Seuran, tuon yleisen veljeyden ytimen, kulkemaan sisäisen uudestisyntymisen kautta uuteen ilmentymismuotoon.

Lopetan tämän kirjeeni lisäämällä, että vaikken ole ryhtynyt kirjoittamaan Teille yksityisesti — niinkuin ensin oli aikomukseni, saadessani sysäyksen tähän tehtävääni — niin Te, ystävät ja veljet, voitte jokainen lukea tämän niinkuin yksityisen ystävän kirjeen, joka yksin vastaa sanoistaan. Voittehan sitäpaitsi yhteisesti keskustella ja neuvotella jossakin kokouksessanne, tai muussa tilaisuudessa. Olkoon se ikäänkuin pohjustuksena asialle. Sillä tietenkä jokaisen on syventyvän mietiskelyn avulla ratkaistava kantansa, on päästävä selville siitä, tahtooko hän olla mukana tukemassa Suomen kansaa sille erikoisesti uskotussa tehtävässään.

Sieivissä, 2.7.1920.

Veljellisellä tervehdyksellä
J. R. Hannula

Ystäväni J. R. Hannula on edelläolevassa kirjeessään kosketellut näkökantaa, jonka kannattajaksi minäkin olen asettunut esim. tämän aikakauskirjan palstoilla. Minustakin henkisen elämän ehtoihin kuuluu aseettomuus, ja ovathan sitä henkistä elämää edustaneet sekä Kristus että Buddha. Olen vain painostanut, että se on yksilöllistä, esoteerista laatua. Se ei ole poliittinen näkökanta eikä joukkoilmiö, vaan on oleva jokaisen ihmissielun yksilöllinen vakaumus.

Senpätähden on tunnustettava suoraan, ettei sitä voi asettaa vaatimukseksi esim. Teosofisen Seuran jäsenyydelle. Aseettomuus on luonnollista, kun veljeyks on tullut eläväksi henkiseksi voimaksi ihmisen sielussa, mutta Teosofisen Seuran jäsenyys on avoinna kaikille, jotka tunnustavat ihmisten veljeyden periaatteessa ja käytännössä ainakin sitoutuvat olemaan suvaitsevaisia toisilleen eikä tuomitsemaan toinen toisensa vakaumuksia. Teosofiseen Seuraan pyrkijät ovat totuudensijöitä eikä ole oletettavissa, että henkisen elämän totuus olisi kaikille kirkastunut.

Toista on n. s. esoteristein. Nämähän ovat alkaneet elää henkistä elämää, ainakin vakavasti siihen päin pyrkiä, ja Kristuksen, Buddhan y. m. Mestareiden viitoittamaan suuntaan johdettuina he saattaisivat kylläkin joutua sisäiseen kosketukseen henkisen elämän ehtojen ja vaatimusten kanssa. Ja koska esoteristit muodostavat Teosofisen Seuran sielun, koska he H. P. B:n sanoja käyttäen toteuttavat T. S:n alkuperäistä tarkoitusta, on luonnollista, että heidän esimerkinsä ja vaikutuksensa on painava T. S:n toisillekin jäsenille. Esoteeriselta osastolta olisi voinut odottaa, että se maailmansotakysymyksessä olisi asettunut sille veljeyden kannalle, josta puhuin Tietäjän maaliskuun vihossa. Ja jos kerran esoteristit olisivat esimerkiksi näyttäneet, olisi aseettomuuden ihanne pian tullut Teosofisen Seuran yleiseksi mielipiteeksi, ja silloin Teosofinen Seura olisi itse

asiassa näinä mullistusten raskaina aikoina seisonut lujana kuin kallio henkisen elämän, totuuden ja veljeyden julistajana maailmassa.

*

Pitäisikö valittaa hieman ajan kalleutta? Helppo on valittaa, mutta lieneekö siitä apua? Taitaa olla yhtä viisasta uus-amerikkalaiseen tapaan tyytyä kaikkeen ja pitää kaikkia vaikeuksia ja vastoinkäymisiä »salapukuisina siunauksina«. Saattaa siis »ilokseen ja huvikseen« todeta, että reaaliarvojen yhäti noustessa rahan arvo on samassa vauhdissa laskenut, ollen nyt kymmenen, jopa kaksikymmentä kertaa huonompi kuin muutamia vuosia sitten. Mainitakseni vain yhden esimerkin, otettu kirjateollisuuden alalta: painotyöt ovat nyt jokseenkin kaksikymmentä kertaa kalliimmat kuin ennen! Edellämainitun kiertokirjeen julkaiseminen, joka ennen sotaa olisi maksanut viisikymmentä markkaa Helsingissä, nousi nyt paperineen ja painatuksineen tuhanteen markkaan tuhannelta kappaleelta! Tästä saa pienen aavistuksen siitä, kuinka kalliiksi kirjan aikaansaaminen ja esim. tämän meidän Tietäjämme kuukautinen julkaiseminen tulee.

Onko ihme, että vanhat ja vakavat kustannusliikkeet, kuten Otava Helsingissä, ovat olleet pakoitettut lisäämään pääomiaan uusien osakkeiden kauppaan laskemisella? Ja onko ihme, että Kustannusosakeyhtiö Tietäjä keväällä turvautui samaan keinoon?

Kuten muistettanee, ilmoitettiin silloin myytäväksi 750 uutta Tietäjän osaketta ä Smk. 150:-. Ne eivät kaikki menneet kaupaksi, jonka tähden syksyllä uudestaan tarjotaan niitä myytäväksi. Toivottavasti teosofisen asianne ystävät silloin käyttävät tilaisuutta hyväkseen ollakseen liikkeellemme avuksi ja hyödyksi. Kustannusliikkeemme ei ole nyt kyennyt julkaisemaan mitään uutta teosta; minultakin makaa laatikossa pari uutta kirjaa odottamassa suotuisia olosuhteita. Jollei tämä asiointi pian korjaannu, jää teosofinen työmme sekä henkisesti että aineellisesti ontuvalle kannalle. Se ystävämme, joka viime talvena teki niin suuria uhrauksia kustannusliikkeen hyväksi, ei niitä yksin saata loppumattomiin jatkaa.

Muuten on nyt päätetty toimeenpanna suuria ja ehkä kauas kantavia muutoksia Kustannusosakeyhtiö Tietäjän hoidossa ja johdossa. Liike siirretään Tampereelta Viipuriin ja toimitusjohtajaksi tulee herra *Fredrik Heliä*, Karjalan Nahanjalostusosakeyhtiön tähän astinen toimitusjohtaja. Herra Heliö on vanha tunnettu teosofi, toimien tätä nykyä Viipurin looshin puheenjohtajana. Muutto tapahtuu elokuun ajalla, joten *Kustannusosakeyhtiö Tietäjän osoite elokuun 20 p:n jälkeen on Viipuri, Maunonkatu 4.*

Loka-Joulukuu s. 338–348

Aloittaessani näitä pätkiäni kaksitoista vuotta sitten pyrin niiden avulla lähempään kosketukseen Tietäjän lukijoiden kanssa. Tuntui siltä kuin olisin istunut ystäväpiirin keskellä ja kuin minua olisi pyydetty ja kehoitettu puhumaan suoraan ja peittelemättä, mitä sydämessäni liikkui. Elin vuosikausia tässä onnellisessa

mielentilassa. Uskoin, että lukijani mielihyvällä kerran kuukaudessa kuuntelivat, mitä »toimittajalla« oli sanomista; kuvittelin heidän olevan yhtä tyytyväisiä minuun kuin minä olin heihin. Sainhan silloin tällöin suullisia ja kirjallisia todistuksia siitä, että pätkäni olivat mieluista sielunravintoa.

Tuli sitten maailmansota, joka vähitellen muutti näitä ihanteellisia olosuhteita. Koetin edelleen olla puheissani avomielinen, mutta avomielisyys kävi yhä vaikeammaksi, kuta mahdottomampi — ulkonaisista syistä — oli kosketella rehellisesti niitä päivän kysymyksiä, jotka sydäntä polttivat. Oli varsinkin yksi asia, joka tuotti minulle tuskaa. Niistä niukoista tiedonannoista päättäen, mitkä Tietäjän toimitukselle ulkomailta saapuivat, olivat Teosofisen Seuran johtavat auktoriteetit asettuneet sotakysymyksessä jyrkästi englantilaiselle kannalle, tuomiten saksalaisia ihmiskunnan vihollisiksi sekä edistyksen ja vapauden vastustajiksi. En puhu siitä ennustuksesta, että englantilaiset liittolaisineen tulisivat sodassa voittamaan. Semmoistahan saattoi ennustaa puolueeton, jopa saksalainenkin. Itsehän olin Tietäjässä syksyllä 1914 julkaissut muutamia omia kokeilujani kamariennustuksessa. Ja samana syksynä 1914 kuulin eräältä tšekäläiseltä antroposofilta, että tohtori Steiner Saksassa oli sanonut Saksan kyllä tulevan sodassa häviämään, mutta henkisesti paljon voittamaan tappiostaan. Englantilaisten teosofien ennustukset semmoisinaan osuivat siis oikeaan, eikä minulla ollut mitään niitä vastaan väitettävänä. Sydäntäni kirveli vain se, että saksalaisia leimattiin moraalisesti niin ala-arvoisiksi.

Minun olisi tietysti tehnyt mieli julkaista Tietäjässä näitä englantilaisia lausuntoja, ja perästäpäin kuulin moitteita siitä, etten ollut saattanut Tietäjän lukijain (ja samalla Suomen T. S:n jäsenten) tietoon, mitä T. S:n johtavat henkilöt päivän kysymyksistä olivat tuumineet. Mutta kuinka sitä omantuntoni edessä olisin voinut tehdä? Jos olisin julkaissut englantilaisten salatieteilijäin liittolaisystävällisiä lausuntoja, olisin puolueettomana välttämättä myös tahtonut ainakin itse kirjoittaa jotakin saksalaisten puolustukseksi. Sillä puolueeton olin, puolueeton tunsin koko sydämeistäni olevani. En mitenkään voinut uskoa sodan siunauksiin. Minusta tuntui, että ihmiskunta äkkiä oli syössyt satoja vuosia taaksepäin kehityksessä ja että kauan kestäisi, ennenkuin sodan tuottamat haavat saataisiin parannetuiksi. Ei pahalla hyvää synny! Kurjuutta, raakuutta, itsekkyyttä, hirmuvaltaa ja moraalittomuutta seuraisi maailmansotaa — ei mitään muuta, niin minusta tuntui. Sentähden olisin hehkuvin sanoin tahtonut protesteerata sotaa hyväksyvää kantaa vastaan, ja hehkuvin sanoin olisin tahtonut näyttää, kuinka onnetonta ja kunniantonta kaikki sodankäynti oli.

Teinhän sitä luennoissani, kokouksissa ja Tietäjässäkin silloin tällöin niin paljon kuin luulin voivani sitä tehdä viemättä ja sekoittamatta teosofista työtä ja liikettä suoranaiseen politiikkaan. Mutta ylen varovainen piti minun olla, jollen tahtonut vahingoittaa Teosofista Seuraa, sillä sodan alusta lähtien olin venäläisten santarmien valvonnan alaisena. Olihan Suomi pakosta liittolaisten puolella. Saksa oli Suomen vihollinen. Liittolaisystävällisiä kirjoituksia olisin hyvinkin saanut julkaista Tietäjässä, mutta en omia vastaväitteitäni. Mitä niin ollen saatoin tehdä? Pidän parempana kokonaan vaieta. »Puhua on hopeata, mutta vaieta on kultaa.»

Kun en saanut puolustaa saksalaisia, en puolueettomana sallinut niitä vastaan hyökättävän.

Täten syntyi ensimmäinen väärinymmärrys minun ja ainakin joidenkuiden T. S:n jäsenten välillä, enkä kyennyt mitään tekemään sen poistamiseksi.

Ihmiselle itselleenkin on vahingoksi, jos hän on pakoitettu sulkemaan sydämeensä, mistä hänen suunsa haluaisi puhua, sitä enemmän, kuin avomielisempi hän on luonteeltaan. Pelkään, että katkeruuden vedet alkoivat huuhtoa sieluani.

Tuli sitten punainen vallankumous meillä Suomessa ja kaikki ne ikävät tapahtumat Teosofisessa Seurassamme, jotka vallankumousta ovat seuranneet. Olin ennen uskonut, että teosofinen uranaukaisija-työni oli voittanut minulle sijan kaikkein meikäläisten teosofien sydämissä; olin luottanut siihen, että kaikki poikkeuksetta pitäisivät työtäni edelleen yhtä tärkeänä Teosofiselle Seuralle ja teosofisen liikkeen menestykselle kuin ennenkin. Oli melkoinen nöyryytys minulle nähdä, että niin ei ollut laita. Olin ajatellut liian suurta itsestäni. Silmännähtävästi oli teosofeja, jotka pitivät työtäni ja vaikutustani, jollei suorastaan vahingollisena, ainakin tarpeettomana ja mitättömänä.

Kaikki tämä oli omiansa vaikeuttamaan ja estämään vilpittömästi esiintymistäni näissä toimittajan pätkissä. Ääneni oli omista korvissani käynyt käheäksi ja rumaksi, kiusaaja kuiskasi alituiseesti: »mitä sinä turhia kirjoittelet! Tuskin kukaan sinua enää usko».

Ja niin nämä »pätkät» tilapäisistä ponnistuksista huolimatta jäivät enemmän ja enemmän vaille sitä persoonallista leimaa, sitä intiimiä sävyä, joka alkuaan kangasti mieleeni niiden varsinaisena tarkoituksena.

Ehkä niin on ollut hyväkin. Ehkä siitä on ollut oppia – molemmin puolin . . .

*

Olen saapunut merkilliseen käännekohtaan elämässäni. Voin melkein sanoa Hamletin tavalla: »olla vai eikö, siitä onkin kysymys». Kyseenalaista tuntuu todella olevan, voinko edelleen jatkaa tätä teosofis-okkultista työtäni Suomessa vai onko minun siirryttävä muille markkinoille, — kyseenalaista sekä aineellisessa että henkisessä suhteessa. Pystyykö aineellisesti katsoen teosofinen työni minua elättämään sillä arvokkaalla tavalla, minkä pitäisi kuulua kulttuurityöntekijälle, joka – ehkä suurimman – osan päivätyöstään jo on suorittanut? Tarvitaanko henkisesti katsoen Suomessa miestä, joka ikuisen elämän asioissa seisoo omilla jaloillaan ja jonka välityksellä henkimaailmalla on oma, muista riippumaton sanoma sanottavanaan?

Jos ei näihin kysymyksiin voida vastata myöntävästi, silloin olen kuin »maurilainen, joka on tehtävänsä suorittanut ja saa mennä».

*

Kohtalo on nähtävästi odottanut minulta suurta henkistä uhrausta.

Olin runsaasti puolentoista vuotta harrastanut teosofiaa ja tuntenut olevani

teosofinen totuudenetsijä sydänjuuriani myöten, kun lokakuussa 1895 liityin Teosofiseen Seuraan (sen skandinavilaiseen osastoon). Seuraavana vuonna (1896) tulin esoteerisen osaston jäseneksi ja sain tutustua Madame Blavatskyn aikuiseen ja häneltä perittyyn esoteeriseen itsekasvatusjärjestelmään. Lokakuussa tänä vuonna oli kulunut umpeen 25 vuotta jäseneksi liittymisestäni, ja olen siis niin sanoakseni viettänyt hopeahäitäni Teosofisen Seuran kanssa.

Tämä pitkä ja vaiherikas yhdessäolo oli luonnollisesti kasvattanut minussa vaistomaista yhteenkuuluvaisuuden tunnetta. Olin miltei identifioinut oman itseni — en ainoastaan teosofian, vaan myös Teosofisen Seuran kanssa. Ja koska tärkeänä tekijänä olin mukana luomassa Suomen Teosofista Seuraa, oli tämäkin toimenpide omiansa kasvattamaan minussa identiteettitunnetta T. S:n kanssa. Ehken liioin niin suuresti erehdy, jos otaksun, että yleinen mielipide oli jokseenkin samalla kannalla. Yleisö oli havainnut, että uskollisesti ja itsepintaisesti olin läpi elämäni palvellut teosofista asiaa, ja sekin oli tottunut eroittamattomasti liittämään minun nimeeni enemmän tai vähemmän hämäräperäisen käsityksensä teosofiasta.

Oliko siis ihmeteltävää, että olin puolestani tottunut esiintymään niin sanoakseni Teosofisen Seuran nimessä ja teosofisen maailmankatsomuksen tunnustettuna tulkitsijana? Olinhan vilpittömästi etsinyt totuutta ja uskonut jotakin löytäneeni, olinhan mielestäni omilla okkultisilla havainnoilla ja kokemuksilla päässyt varmuuteen teosofian perusopeista, ja olinhan tietääkseni Mestarin omasta suusta saanut tehtäväkseni teosofisen elämänymmärryksen levittämisen.

Oliko ihmeteltävää, että tämä kaikki oli käynyt minulle rakkaaksi ja että nuoruudesta saakka kuvittelin kerran kuolevani Teosofisen Seuran uskollisena palvelijana? Ja nyt Karma pyysi minulta odottamatonta uhria, pyysi, että luopuisin Tepsofisestä Seurasta ja aloittaisin teosofisen elämäntyöni uudelleen alusta.

Miksi niin? Siitä yksinkertaisesta syystä, että sillä käsityksellä teosofiasta ja Teosofisen Seuran tehtävästä, joka minulla on ja jota monet, monet muutkin sekä Suomessa että ulkomailla kannattavat, ei sittenkään näkynyt olevan sijaa Suomen Teosofisessa Seurassa.

Olen useita kertoja Tietäjässäkin kosketellut tätä käsitystäni teosofiasta, eikä ole tarvis sitä tässä toistaa. Lyhyesti sanoen se tähtää siihen, että teosofinen liike on puhtaasti henkinen liike ja että Teosofisella Seurallakin on puhtaasti henkinen, kasvattava ja valistava tarkoitus.

Lähemmä kolmesataa T. S:n jäsentä Suomessa liittyi viime kesänä yhteen n. s. okkultiseksi osastoksi kannattamaan yllämainittua käsitystä teosofiasta. Kysymys on sittemmin vain ollut heidän asemansa virallistuttamisesta Suomen Teosofisessa Seurassa. Mrs. Besant T. S:n presidenttinä lausui kesällä tunnetussa kirjeessään minulle hyväksyvänsä aatteen kahden autonomisen osaston muodostamisesta, kunhan niillä vain oli yhteinen ylisihteeri. Mitä muuta puuttui siis, kuin että Suomen T. S. olisi jakautunut kahtia!

Sillä tavalla molemmat käsityskannat, sekä »maailmaa parantava» että »Okkultinen», olisivat päässeet oikeuksiinsa; kumpikin olisi omalla tavallaan, mutta täysin pätevästi ja auktoritatiivisesti edustanut teosofiaa ja Teosofista Seuraa.

Olisiko sen puolueettomampaa ja oikeudenmukaisempaa ratkaisua ollut ajateltavissa?

Ystäväni ymmärsivät heti paremmin kuin minä, että tämä oli välttämätöntä minunkin työlleni. Jos vain toinen kanta oli edustettuna virallisesti Teosofisessa Seurassa, jäi meikäläinen jonkinlaiseksi yksityisharrastukseksi. Itse en tätä kohtaa heti älynnyt. Mielestäni ei mikään saattanut estää personallista teosofista työtäni — olinhan vapaa kirjoittamaan ja puhumaan omassa nimessäni mitä katsoin oikeaksi ja todeksi! Vasta tänä syksynä selvisi minulle, että yhteisen työmme arvokkuudelle oli todellakin välttämätöntä, ettei minunkaan työlläni ollut nurkkaharrastuksen leimaa Teosofisessa Seurassa. Ja kun nyt olen tutkinut itseäni, olen huomannut — kuten äsken mainitsin — teosofian kasvaneen vereeni niin, että aina vaistomaisesti olen puhunut ja aina suunnitellut vastedes puhuvani, jos en suorastaan teosofian eli ikuisen viisauden nimessä, niin ainakin Teosofisen Seuran täysin pätevänä edustajana.

Osastojakoajatus ei kuitenkaan saanut kannatusta toisella taholla. »Emme tahdo muodostaa mitään osastoa, pysymme vain yksinkertaisesti Teosofisena Seurana kuten tähänkin saakka», selitettiin siltä taholta. Ja koska he olivat enemmistössä, olivat he tietysti nykyisen käsityskannan mukaan — oikeassa. Enemmistöllä on valta, ja onhan valta sittenkin käytännössä sama kuin oikeus: sentähden enemmistöllä on oikein. Me, jotka olimme vähemmistössä, olimme väärässä.

Meillä ei siis ollut oikeutta esiintyä Suomen Teosofisen Seuran nimessä! Minä, joka olin palvellut teosofista asiaa neljännesvuosisadan, en ollut enää oikeutettu edustamaan Teosofista Seuraa!

Näin ollen ei ollut muuta kuin yksi mahdollisuus jälellä: lakata Teosofisen Seuran välityksellä palvelemasta teosofiaa ja etsiä teosofialle uusi väline, synnyttää teosofinen työ uudestaan uudessa muodossa. Kun vanha ruumis hylkää, on luotava uusi. Ehkä se sanoma, joka meikäläisten kautta pyrkii esille, onkin täynnä niin uutta henkistä viiniä, ettei sitä enää käynyt kaataminen vanhoihin leileihin!

Senpätähden kutsuin, noudattaen siinä monen T.S:n jäsenen kehoitusta, kaikkia niitä totuudenetsijöitä, Okkultisen Osaston teosofeja, jotka minun kanssani tahtoivat jatkaa henkistä valistus- ja kasvatustyötä uusissa uomissa, liittymään kanssani seuraksi, jonka nimeksi ehdotin:

RUUSU-RISTI, Suomen Salatieteellinen Tutkimus-Seura (ruotsiksi: *RO-SEN-KORSET, Samfundet för ockult forskning i Finland*), ja jonka perustava kokous pidettiin Helsingissä marraskuun 14 p:nä.

Tämän perustavan kokouksen tuloksesta kerrotaan »Tien varrelta» osastossa.

*

Minun ei tarvitse pitää pitkiä puheita Ruusu-Risti-seuran tehtävästä ja tarkoituksesta. Se selviää itse nimestä ja on elävästi kirjoitettuna kaikkien niiden sydämiin, jotka ylinnä kaikkea elämässä kaipaavat totuutta ja totuuden Jumalaa.

Nimi »Ruusu-Risti» viittaa uuden seuran uskonnolliseen tehtävään: se tutkii

kaikkia uskontoja ja mytologioja, saapuu tutkimuksissaan Jeesuksen Kristuksen mysterioihin ja koettaa elää niiden hengessä. Se elvyttää siis kristinuskonkin varsinaisen hengen ja auttaa länsimaisia kirkkoja ymmärtämään opinkappaltensa vertauskuvallista, mystillistä ja salatieteellistä merkitystä. Hengen elävänä virtana se puhdistaa ja uudistaa uskovaisten sisäistä ja ulkonaista elämää.

Nimi «Salatieteellinen tutkimus-seura» viittaa siihen, että seuran jäsenet ovat läpeensä totuuden etsijöitä, tutkijoita ja löytäjiä, jotka tieteellisyyden periaatetta noudattaen ovat suvaitsevaisia kaikkia ihmisiä kohtaan, olkoon näiden uskonnollinen tai siveellinen vakaumus mikä tahansa. Se myös selvästi osoittaa, että seura ei rajoita tutkimuksiaan n. s. luonnontietoihin, eikä edes tavallisiin uskonnollisiin, filosofisiin tai historiallisiin tutkimusaloihin, vaan käsittää sen ohella ja ehkä etupäässä kaikkia niitä n. s. salaisia tieteitä, joilta virallinen tutkimus kieltää tieteen arvon, kuten magiaa, astrologiaa, spiritismia j. n. e. Sanalla sanoen seura koettaa voimiensa ja kykyjensä takaa tutkia ei ainoastaan näkyväistä, vaan myös näkymätöntä maailmaa ynnä sen monenlaatuista ilmiötä ja voimia.

Tarvinneeko minun edes mainita, että yhtenä tärkeänä tutkimushaaranana, johon nimi «Suomen» viittaa, on ajateltu oman kansamme kalevalaisen menneisyyden, sen muinaisen viisauden ja tiedon elävä tutkiminen, samoin kuin tutustuminen sen nykyaikaisiin tietäjiin, niiden kykyihin ja oppeihin?

*

Tämä Ruusu-Risti on siis se yhtymä, jonka turvissa henkinen, teosofis-okkultinen työni tulee jatkumaan. Siinä ovat ne ystävät, jotka haluavat kuulla, mitä henkivalloilla mahdollisesti on sanottavana minun kauttani, — seikka, joka ei suinkaan merkitse, että seura olisi perustettu minua varten! Jos työskentelyni on merkityksestä Suomen kansalle (edes muutamille kansan yksilöille), kyllä se uomansa olisi löytänyt toisiinkin suuntiin. Jos se taas on merkityksetön, olisi turha sitä pönkittää. Olen nuoresta saakka ollut hengessäni täysin vapaa. Olen valmis millä hetkellä tahansa jättämään tämän maallisen elämän, jos ei minua täällä tarvita, ja uskon varmasti, että Karma minut kyllä täältä korjaakin, jos käyn hyödyttömäksi. Mutta olen myös valmis työtä tekemään, ponnistamaan ja kärsimään yhä edelleen, jos Mestari katsoo, että minun vähäpätöisestä ja puutteellisesta persoonastani on pienintäkään hyötyä Hänen suuressa ja ihanassa työssään.

Sentähden on selvää, että Ruusu-Ristillä on tarkoitus, joka tähtää kauas yli personallisuuksien. Uskon, että me näkyväiset ihmiset olemmekin korkeampien voimien ohjattavina ja käytettävänä. Uskon, että Ruusu-Risti-seura on pantu alulle näkymättömässä maailmassa ja että se vain löytää tällä fyysillisenä tasolla näkyväisen ilmaisuomuotonsa meidän kauttamme. Uskon, että se on siemen, elävä siemen, josta on kasvava «iso tammi». Uskon, että sen vaikutus tulee siunauksellisenä ulottumaan laajalle ja kauas, ulkopuolelle Suomen rajojenkin. Uskon, — niin, niitä en uskokaan? Mutta usko näyttäytyy teoissa eikä vain sanoissa.

*

Tietäjän elämässä on nyt alkava uusi ajanjakso, kun se ensi vuonna astuu seitsemänneltoista vuositapaleelleen. Se syntyy uudestaan uudella nimellä. Niinkuin Omatunto aikoinaan muuttui Tietäjäksi, niin Tietäjä nyt muuttuu *Ruusu-Ristiksi*. Samoin sen ulkoasu on muuttuva ja sen sisältö. Ei kuten tänä vuonna, jolloin voittamattomat vaikeudet tekivät paperin huonommaksi kuin mitä olin uskonut ja kuvitellut, vaan todellisesti hienommaksi, aistikkaammaksi ja paremmaksi. Paperin on paino jo hankkinut ensi vuotta varten, ja painettavaksi Ruusu-Risti tulee Helsingissä. Sen ilmestyminen säännöllisesti on myös taattu, ja mitä postitukseen tulee, aion itse sitä valvoa tammikuusta lähtien. Olemme nyt eläneet niin poikkeuksellisissa oloissa — varsinkin tänä syksynä, mitä itseeni tulee, - että semmoista ei Tietäjän historiassa ole sattunut sitte vuoden 1908. Mitä lienevätkään lukijat ja tilaajat ajatelleet, kun syyskuun numero ilmestyi vasta lokakuussa ja kun vuoden viimeiset numerot ilmestyvät vasta tämmöisenä kolmoisnumerona! Toivon kuitenkin, että kaikki ovat ymmärtäneet, että minun puoleltani on ollut vakavammat syyt kuin leväperäisyys, laiskuus tai saamattomuus: uskallanhan vedota monivuotiseen, omalta puoleltani säntilliseen työhöni.

Tahdon siis kertoa ensi vuoden Ruusu-Rististä, että sen paperi tulee hyvää, valkoista ja mieluisaa. Koko tulee hieman pienempää, tavallisen kirjan malliin, mutta jos tilaajamäärä pysyy entisellään, tulee jokainen numero sen sijaan käsittämään 64 sivua, mikä tekee tekstin tosiasiallisesti entistään laajemmaksi. Siinä asussaan Ruusu-Risti tulee mieluisammaksi säilyttää, ja vuosinide muodostaa paksun kirjan.

Mitä sisältöön tulee, on muutos myös oleva ytimiin käypä. Tärkeänä piirteenä on ensinnäkin mainittava se, että Ruusu-Risti tulee julkaisemaan viime talvena kirjoittamani tutkimuksen *Väinämöisestä Suomen kansalliskaltiana* ja sitten jatkuvasti toisia teoksiani. Kustannusliikkeemme ei näet toistaiseksi kykene kustantamaan uusia kirjoja, mutta sen sijaan olen suunnitellut tämän välimuodon, että kirjoittaisin yksinomaan Ruusu-Ristiä varten, jolloin eivät laajemmatkaan käsikirjoitukseni jäisi laatikkoon makaamaan. Tästä eivät ystäväni pahastune, sillä jos Ruusu-Ristin tilaushinta jollakulla markalla sen nojalla kohoaa, ovat Ruusu-Ristin tilaajat samalla sekä ensimmäiset että toistaiseksi ainoat, jotka uusimpaan kirjalliseen tuotantooni saavat tutustua.

Toiseksi on mainittava, että Ruusu-Risti tulee julkaisemaan arvokkaita suomennoksia salatieteellisen kirjallisuudenalalta. Niinpä aion tutustuttaa suomalaisia yleisöä eräaseen viime vuosisadan ranskalaiseen okkultistiin, josta Madame Blavatsky alinomaan puhuu «Salaisessa Opissaan» ja joka käytti salanimeä *Elphas Lévy*. Hän on nerokkaimpia ja säkenöivimpiä okkultisti-kirjailijoita mitä tunnen, ja hänen teoksiaan pidetään yleisesti suorastaan perustavina laadultaan.

Kolmanneksi on mainittava, että Ruusu-Risti edelleen tulee julkaisemaan kirjoituksia ja runoja maamme etevimmiltä kirjailijoilta, jotka kaikki eivät vielä tänä vuonna ole ehtineet lupauksiaan täyttää.

Neljänneksi on mainittava, että Ruusu-Risti huolellisesti toimitetuissa kat-sauksissa («Mitä muualla tiedetään», «Tien varrelta») tulee seuraamaan ulko- ja kotimaan tapahtumia teosofisilla, salatieteellisillä ja sen sukuisilla aloilla.

Viidenneksi on mainittava, että tietysti «Toimittajalta» pätkät, «Kysymyksiä ja vastauksia», «Kirjeitä toimitukselle» y. m. osastot tulevat edelleen jatkumaan.

Kuudenneksi on mainittava, että Ruusu-Risti tulee entistä enemmän omistamaan huomiota suomalaiselle salatieteelle. Niinpä aion julkaista kertomuksia ja selontekoja kotimaisista tietäjistä, heidän kyvyistään ja opeistaan.

Seitsemänneksi on mainittava, että *runoilija Aarni Kouta* toimitussihteerinä tulee huolehtimaan Ruusu-Ristin kielellisestä asusta, jonka suhteen tähän saakka on kylläkin ollut moittimisen varaa.

Tarvitseeko minun lisätä, että omalle työlleni ja elämälleni on välttämätöntä, että Ruusu-Risti menestyy? Ystäväni sen ymmärtävät, ja he tekevät pyytämättäni voitavansa Ruusu-Ristin eteen. Muistakoot ja pitäkööt rohkaisevana momenttina mielessään, että yksin painokustannukset tulevat ensi vuonna nousemaan viiteen-ä kuuteenkymmeneen tuhanteen!

*

Voidaksemme perinpohjin tutustua suomalaiseen okkultismiin, on välttämätöntä, että keräämme tietoja nykyajan sekä elävistä että kuolleista «tietäjistä» ja «noidista». Suomen salomailla elää vielä siellä täällä — tai on äsken elänyt — arki-ihmisiä viisaampia «poppamiehiä», joiden voimatöistä kulkee kaskuja kansan suussa. Nämä kaskut, nämä useinkin niukat tiedot eivät saa jäädä unohtuksiin. Kotiseutututkimus on tässä suhteessa tehnyt paljon työtä ja saavuttanut kauniita voittoja, mutta kelle varsinaisesti kuuluu salatieteellisten asioitten, salaperäisten ja yliaistillisten tapahtumain unohtuksista pelastaminen ellei meikäläisille tutkijoille, jotka juuri olemme kääntäneet huomiomme niihin asioihin ja jotka suuremmilla edellytyksillä kuin tavalliset runojen ja tarujen kerääjät saatamme ymmärtää, mitä niissä on arvokasta.

Ensi vuonna tulee Ruusu-Risti sisältämään kertomuksia suomalaisista (ja lappalaisista) tietäjistä. Aion ensin julkaista otteita kirjallisuudesta, vanhoista aikakauskirjoista y. m., jotta lukijat perehtyisivät aineeseen, mutta pyydän samalla, että varsinkin kaikki Ruusu-Ristin jäsenet tekisivät tässä suhteessa voitavansa, keräisivät asianomaisia tietoja, kirjoittaisivat muistiin ja lähettäisivät minulle. Tämä olisi heidän puoleltaan vakavaa työtä suomalaisen kulttuurin ja suomalaisen salatieteen hyväksi.

*

Henkinen liike semmoinen kuin teosofinen liike monine haarautumineen on mielestäni pidettävä ulkopuolella kaikkea käytännöllistä politiikkaa siitä yksinkertaisesta syystä, että se ei ensi kädessä tähtää olojen parantamiseen, vaan inhimillisten näkökantojen muuttamiseen, ihmisten valistamiseen ja kasvattamiseen. Ulkonainen työskentely näyttää kyllä «käytännölliseltä» ja lupaavalta, jota vastoin puhtaasti henkinen työ tuntuu niin kiittämättömältä ja hedelmättömältä, että moni väsyä siihen ja heittäytyy epätoivossaan yhteiskuntapolitiikan syliin.

Mutta se, joka kesken väsyä, on unohtanut henkisen elämän ja itsekasvatuksen ensimmäisiä sääntöjä: älä työskentele tuloksien takia.

Tietysti en tällä tarkoita, ettei henkinen ihminen saisi pohtia yhteiskunnallisia kysymyksiä ja luoda itselleen ratkaisuja niistä. Päinvastoin, jos ne kiinnostavat hänen mieltään, on hänellä sekä oikeus että velvollisuus niitä mietiskellä. Kukaties hän löytää ratkaisun, jota toistenkin kannattaa pohtia! Suuressa hiljaisuudessa syntyvät suuret aatteet.

Onhan meillä esimerkkinä tästä tohtori Steiner Saksassa. Hän on herättänyt melko suuren huomion esittäessään yhteiskunnallisen kolmijako-oppinsa. Vaikka hänen aatteensa eivät ole suorastaan uusia sille, joka on tuntenut ranskalaista okkultismia, varsinkin Saint-Yves d'Alveydre'n koulua, on hän ensimmäisenä osannut antaa näille aatteille sen suppean, käytännöllisen muodon, joka on herättänyt mieliä ja saanut joukkoja liikkeelle. Saksassa on syntynyt erikoinen kolmijakoliike, johon kymmeniä tuhansia jo taitaa lukeutua. Kuinka edullista tämä tavallaan poliittinen puuha on antroposofiselle liikkeelle, on toinen kysymys. Monet antroposofit kuuluvatkin paheksuvan kolmijako-innostusta.

Joka tapauksessa kolmijakoate perustuu todellisuuteen. Yhteiskunta on itsessään kolmijakoinen, vaikka yhteiskunnan yksilöt eivät ole siitä selvillään. Tämä ihmisten tietämättömyys luonnon laista se se aiheuttaa kärsimystä ja vaivaa. Jos elävät ihmiset kasvaisivat tietoisiksi kolmijaosta, koettaisivat he sitä elämässä ja oloissa toteuttaa, ja silloin varmasti paljon tuskaa poistuisi maailmasta.

Olen toisessa kohdassa Tietäjää kyhännyt esityksen kolmijakoaatteesta.

*

Onnea, onnea kaikille jouluksi!

RUUSU-RISTI 1921

Toimittajalta

Tammikuu, s. 3—8

Joulu on rakkauden juhla. Jouluna vietämme sen ihmisen syntymää, joka uhraisi kaikkensa rakkaudelle, joka ei tunnustanut muuta perustaa, ei muuta ojjennusnuoraa eikä muuta päämäärää ihmisen elämälle kuin rakkauden, väsymättömän, anteeksiantavan, itsensä unohtavan. „Sen uuden käskyn annan minä teille: rakastakaa toisianne sillä rakkaudella, jolla minä olen teitä rakastanut.” Hänen rakkautensa oli taivasten valtakuntaa, se oli autuutta ja rauhaa.

Kuinka kaukana on siitä vielä kristikunta! Se viettää kerran vuodessa „rakkauden ja rauhan ruhtinaan” syntymää, mutta vähän se välittää siitä suuresta opetuksesta, minkä hänen elämänsä antoi. Kristikunta yhä sotii ja vihaa, murhaa ja ryöstää, tarttuu miekkaan ja — hukkuu.

Mutta Jeesuksen Kristuksen antama uusi elämänohje onkin salattu „tämän maailman viisailta ja oppineilta”. Sen ymmärtävät vain ne pienet, joita maailman oppineet halveksivat, — ne pienet ja vähäväkiset, joiden sydän on surussa puhdistunut, joiden henki totuutta haluaa, joille rakkaus on mittaamattoman paljon kalliimpi kuin kunnia ja kulta, kuin maine ja maailmanvalta.

*

Uusi vuosi on alkanut, uuden toiminnan vuosi. Sen kabbalistinen merkki on: vaali lasta, joka rakkaudessa syntyy!

Meille on syntynyt rakkautemme lapsi: Ruusu-Risti. Pitkin viime vuotta kannoimme sitä lasta sydämemme alla ja kärsimme kovia tuskia sen tähden, kunnes lapsi syntyi marraskuun 14 p:nä. Ja nyt on *edessämme* vaaliminen ja huolenpito, vastasyntyneen ruokkiminen ja hoitaminen. Lasta on vaaroilta suojeltava!

Ennen maailmassa lapselle aina asetettiin horoskooppi. Jokaisella kuninkaalla ja ruhtinaalla oli oma hovi-astrologinsa. Ruusu-Risti on elvyttänyt vanhan tavan. Sen korkeimmalla Neuvostolla on oma astrologi-jäsenensä. Kun Ruusu-Risti pystytettiin Suomeen marraskuun 14 p:nä 1920, katsoi astrologi kelloa. Kello oli 1,50 j.p.p. Sille hetkelle tehtiin horoskooppi, ja horoskooppi on näin kuuluva:

„Vesimies nousevana, Uranus 1:ssä huoneessa ja Aurinko Skorpionissa, omassa 8:ssa huoneessaan, viittaavat selvästi tämän hetken okkultiseen merkitykseen. Ne osoittavat, että on alkamassa aikakausi, jolloin syvennyttään mystiikkaan ja salatieteelliseen tutkimukseen, jolloin uutta luodaan ja uusia henkisiä virtauksia syntyy. Vesimies yhdessä Skorpionin kanssa kuvaa tieteen tosi henkeä, joka tunkee asioiden ytimeen ja puolueettomasti tutkii tosiseikkoja ja yksityiskohtia, samalla pitäen kiinni kaiken-yhteisyys-ajatuksesta.

„Keskitaivaalla on Venus Jousimiehen merkissä. Seuran toiminta on oleva uudistavaa ja puhdistavaa laatua, inspiroitua ja intuitiivista. Se on kulkeva rauhan merkissä, ja musiikki y.m. kaunotiede on oleva sen palveluksessa.

»Auringolla on vain hyviä aspekteja, ja yleensä olosuhteet näkyvät olevan suosiollisia. Auringon aspektit Marsiin, Jupiteriin ja Saturnukseen maamerkeistä osoittavat fyysillisenä tasolla saavutettavia tuloksia. Että seura on esiintyvä tekijänä ulkonaisessa elämässä, näkyy siitäkin, että kaikki planeetat ovat horoskoopin yläpuoliskossa päiväpuolella, paitsi okkultiset Uranus ja Neptunus.

„Venus neliössä Saturnukseen 7:stä huoneesta on ainoa epäsuotuisa aspekti ja osoittaa taistelua pimeitä valtoja vastaan, jotka yrittävät vahingoittaa seuran toimintaa, — ennen kaikkea materialistiselta taholta. Mutta koska Venus on korkeimmalla keskitaivaalla ja Auringolla on suotuisia aspekteja eivät pimeät vallat paljoakaan saata vahingoittaa.

„Kuu Kauriissa 11:ssä huoneessa osoittaa, että juhlallisuuksilla ja muutomeinoilla on oleva määrätty merkityksensä seuran kokouksissa ja juhlissa.

„Yleisvaikutelmana horoskoopista on sanottava, että seura on alkanut toimintansa onnellisena hetkenä. Uskon, että korkeita henkiolentoja on sen takana, sitä suojelemassa.

„Helsingissä marraskuun 20 p:nä 1920

L. Krohn.”

Taivaan merkeistä päättäen jumalat siis suosivat lastamme: emmehän toki me ihmiset sitä hylki ja heitä?

*

Olen eri kirjoituksessa „Ruusu-Risti” kertonut rosenkreutsiläisyyden synnystä ja rosenkreutsiläisistä seuroista. En ole siinä yhteydessä maininnut teosofisen liikkeen saksalaista haarautumaa, n.s. antroposofista seuraa ja sen kuulua johtajaa, tohtori Rudolf Steineriä, koska kirjoituksessani olen maininnut vain muutamia seuroja, jotka nimenomaan käyttävät ruusuristi-nimeä. Mutta tietysti on muistettava, että antroposofit — varsinkin takavuosina — usein puhuivat rosenkreutsiläi-

syydestä ja nimittivät itseään rosenkreutsiläisiksi sekä katsoivat ja väittivät johtajansa olevan läheisissä okkultisissa suhteissa rosenkreutsiläisyyden salaisiin auktoriteetteihin.

*

Tavanomaiset viikkoluentoni ovat jatkuvasti täällä Helsingissä sunnuntaisin k:lo 12 päivällä Ostrobotnian juhlasalissa, Museok. 10. Ne käyvät nyttemmin Ruusu-Ristin merkissä. Sitäpaitsi olen viisi kertaa esitelmöinyt Teosofiselle Seuralle, Bulevardin 7:ssä, ja kysymysillat, jotka nykyisin ovat tiistaisin k:lo 7 j.p.p., pidetään nekin Bulevardin 7:ssä. Ruusu-Ristin Helsingin-ryhmä kokoontuu joka toinen torstai k:lo ½ 7 i.p. Hankkijan talossa, Heikinkadun päässä. Ensimmäinen ryhmäkokous oli t.k. 14 p:nä.

Ruusu-Ristin alkajaismatineasta puhuin jo Tietäjässä. Jussi Snellmanin runon „Salainen saari”, johon Erkki Melartin oli säveltänyt musiikin ja joka herätti ihastusta matineassa, julkaisen tässä numerossa. Sama melodraama esitettiin uudelleen Ruusu-Ristin toisessa matineassa tammikuun 2 p:nä.

Joulukuun 26 p:nä luennon jälkeen oli pantu toimeen syntymäpäiväkahvit minun kunniakseni, koska silloin täytin 45 vuotta. Suuri joukko ystäviä oli koolla ja Aapo Pihlajamäki piti muitten nimessä puheen kunniavieraille, ojentaen sitten minulle kauniin adressin runoineen ja satoine nimineen ynnä rahalahjan työni helpottamiseksi. Kiitin liikutettuna odottamattomasta ystävydenosoituksesta ja kiitän tässä vielä kaikkia niitä, jotka asiassa olivat mukana, vaikkeivät juhlatilaisuudessa voineet olla läsnä.

*

Kun asianharrastajat kysyvät, onko Suomella erikoinen tehtävä Europan uudestiluomisessa, vastaavat monet teosofit, ettei heidän ymmärtääkseen Suomella ole mitään erikoistehtävää; kaikki kansat ovat osaltaan mukana uutta Europpaa rakentamassa.

Tuommainen vastaus kuulostaa yhtä demokraattisen vaatimattomalta kuin veljelliseltä ja järkevältä. Kuitenkin se perustuu historian tuntemattomuuteen ja henkisen näön puutteeseen. Sillä se, joka on lukenut historiansa, hän tietää, ettei historia ole niin tasa-arvoisen demokraattinen kuin ihmiset soisivat, vaan antaa milloin toisen kansan, milloin toisen kulkea kehityksen etunenässä, menestyä ja vaurastua esimerkiksi ja opiksi toisille ja lopulta sortua ja hukkaa toisten varoitukseksi, jos ei se ole osannut oikein käyttää kohtalon suomia tilaisuuksia. Kansat ovat kuin yksilöt, ja kuinka erilaisiksi yksilöiden kohtalot muodostuvat! Onhan aina muita henkevämpiä ja voimakkaampia yksilöitä, jotka tarmollaan ja työllään, kaukonäköisellä viisaudellaan ja neronsa terävyydellä antavat henkisiä sysäyksiä kokonaisille kansoille ja aikakausille: miksei olisi kansoja, jotka suorittavat saman tehtävän historian näyttämöllä?

Sentähden minä ja moni muu olemme uskoneet ja yhä uskomme, ettei

suinkaan ole järjetöntä ajatella, että Suomellakin voisi kerran olla erikoinen kulttuuritehtävä kansojen kesken. Ja koska taas toisista syistä luulemme tietävämmä, että Suomen kansalle paraikaa valmistetaan tämänlaatuista tehtävää tulevaisuudessa, emme ollenkaan ymmärrä, miksemme sitä uskoa julkilausuisi.

Ja jos taas kysytään, mikä tuo tehtävä on, en minä ainakaan mene vastaamaan siihen yksityiskohtaisesti, sillä ken tuntee jumalien koko ohjelman? Omaan rajoitettuun näköpiiriini on vain kangastanut kuva Suomen vastaisesta tehtävästä okkultisella työalalla. Tuntuu siltä, kuin Suomessa sillä alalla syntyisi koulu, jossa monista vieraista maista käydään viisautta oppimassa.

Näistä asioista puhun enemmän ja tarkemmin siinä kirjassa „Väinämöinen”, jonka aion julkaista tässä Ruusu-Ristissä ehkä helmikuusta lähtien.

Mutta tietysti Suomen loistava tulevaisuus tulee käsittämään monta muutakin alaa, ja jos esim. pitävät paikkansa (jota en kyllä epäile) herra D. Cajanderin ihmeelliset keksinnöt maan- ja puutarhavihjelyksen alalla, on siinä selvä viittaus siitä, että Suomi tulee saamaan mullistuksia aikaan taloudellisenkin elämän suhteen. Ja kun ajattelen, mitä voimaa esim. sähköksi muutettuna piilee meidän sadoissa koskissamme, en ollenkaan pidä mahdottomana sitä näkemääni tulevaisuudenkuvaa, että „Suomessa ei kurjuutta eikä köyhyyttä ole”.

*

Tässä Ruusu-Ristin numerossa julkaistu kertomus „Mieletön”, on nuoren venäläisen kirjailija A. Sipelgasin kirjoittama. Herra Sipelgas julkaisi jouluksi pari teosta suomenkielellä, joissa hän kertoo nykyisen Venäjän oloista. Hän otti upseerina osaa maailmansotaan ja heräsi sodassa ymmärtämään, että ihmiskunnan ainoa pelastus on Kristuksen opissa, mikäli se kieltää väkivallan ja pahan vastustamista väkivallalla. Hän on asianharrastuksesta tarjoutunut kirjoittamaan Ruusu-Ristiin, ja hänen kertomuksensa ovat arvokkaita sekä niitä elähyttävän hengen että niiden asiallisen todenperäisyyden takia, mikä näkyy jo tästä novellista „Mieletön”.

Kirjoitukseni „Miten on luotava onnellinen yhteiskunta?” alkoi Tietäjän viime numerossa ja oli aiottu kokonaisuudessaan viime vuoden Tietäjään, vaikka loppu jäi kuin jäikin Ruusu-Ristiin. Ne, jotka mahdollisesti eivät tunne alkua, mutta haluaisivat lukea sen, voivat tilata Tietäjän viime numeron Kustannusosakeyhtiö Tietäjältä, os. Viipuri.

*

Lähetän tämän Ruusu-Ristin ensimmäisen numeron kaikille Tietäjän tilaajille ja toivon, ettei kukaan vanhoista tilaajista jätä uudistamatta tilaustaan — nyt Ruusu-Ristin nimellä.

Helmikuu, s. 65–67

Harvat kristityt tietänevät vieläkään, mikä ero on tehtävä „Jeesus” ja „Kristus” nimien välillä; ne jotka tietävät ovat joko teosofeja tai rosenkreutsiläisiä. Ja kuitenkin voi sanoa, että näiden kahden nimen oikeasta ymmärtämisestä riippuu, tiedämmekö mitään kristinuskosta vai emmekö.

Evankeliumit itse tekevät tämän eron. Enkeli, joka ilmestyy Marialle, sanoo: „ja nimeksi pojalle, jonka synnyttät, olet antava Jeesus, sillä hänestä tulee kansansa pelastaja.” Jeesus merkitsee näet „vapauttaja, pelastaja”. Vasta myöhemmin evankeliumissa mainitaan Jeesuksesta, että häntä mainittiin Kristukseksi eli Messiaaksi. Kristus ei siis ollut hänen nimensä, vaan syystä tai toisesta hänelle suotu kunnianimitys.

Tämä on samalla kielitieteellinen tosiseikka, sillä „Jeesus” yksin on substantiivi, joka varsinaisesti kelpaa henkilönimeksi. „Kristus” sitä vastoin on verbaalimuoto, adjektiivi, laatusana, joka ei sinänsä yksin ole sopiva henkilölle nimeksi. „Kristus” on samassa asemassa kuin esim. „suuri”; voimme puhua Aleksanteri suuresta, Pietari suuresta j.n.e., mutta ei yksin „suuresta”. Kristus (khristos) on kreikankielinen käännös hebrealaisesta sanasta mashiah (messias) ja merkitsee — samoin kuin messias — „voideltu”. Juutalaiset kuninkaat voideltiin öljyllä korkeaan arvoonsa, ja juutalaisten messiaskäsite oli sentähden „kuningas, jonka Jehova itse oli voidellut.” Kun nyt Jeesusta nimitettiin messiaaksi eli Kristukseksi oli tämä selvä viittaus siihen, että uskottiin hänen olevan se juutalaisten kuningas, jonka Jumala itse oli kuninkaaksi asettanut. Ja monen juutalaisen katkera pettymys oli siinä, ettei Jeesuksen valtakunta ollutkaan „tästä maailmasta”.

Tärkeämpi tätä kielitieteellistä on kuitenkin oleellinen ero Jeesuksen ja Kristuksen välillä, sillä jos emme sitä tunne, emme tunne kristinuskon olemusta. Oleellinen ero on näet henkinen tosiseikka, joka selviää kristitylle vasta kokemuksen kautta. Siitä voidaan kyllä puhua, mutta sanat jäävät sanoiksi, kunnes saavat henkeä ja elämää kunkin yksilön omassa kokemuksessa.

Jeesus sai nimen Kristus vasta kasteensa jälkeen. Minkätähden? Mitä merkittäviä tapahtui kasteessa?

Sen evankeliumi meille tarkasti selittää, kuvatessaan Jeesuksen oman kokemuksen kasteen ohella ja kertoessaan, kuinka Johannes Kastaja selvänäköisesti oli todistajana siitä osallinen. Korkein henkimaailma avautui Jeesuksen sisäiselle näkemykselle ja (Isän Jumalan) ääni taivaista kuului: „sinä olet minun rakas poikani, jonka tänään olen synnyttänyt.”

Kasteessa siis syntyi jotakin. Jeesusko? Ei suinkaan, koska Jeesus jo kolmekymmentä vuotta aikaisemmin oli syntynyt. Vaan mikä se syntyi? Niinkuin evankeliumi kertoo: Jumalan poika.

Jumalan poika siis syntyi, mutta missä ja millä tavalla? Henkisellä tavalla, fyysillisille silmille näkymättömästi Jeesuksen omassa sielussa.

Tämä on kristinuskon kulmakivi: Jumalan poika, joka syntyi Jeesuksen, ihmisen, sielussa. Siitä se sai alkunsa, voimansa ja sisällyksensä. Vähän kristinuskoa vielä tunnetaan. Luullaan, että Jeesus Natsarealainen on historiassa ainoa, jota Jumala on pojakseen nimittänyt; otaksutaan kristinuskon olevan siinä, että Jee-

susta palvotaan Jumalan poikana ja Jumalana, maailman ja ihmiskunnan vapahtajana. Ja kuitenkin asia on päinvastoin.

Kristinusko on uskoa ja luottamusta siihen, että Jeesus oli „esikoinen”, edelläkävijä, että hän ikäänkuin näytti tien ja itse oli tie, toisin sanoen, että se, mitä Jeesus sai kokea, voi ja täytyy jokaisen todellisen kristityn kokea. Ei ole vielä „kristitty” eikä varsinaisesti Jeesuksen seuraaja se, jota ei Isä Jumala ole pojakseen kutsunut. Vasta se totuuden etsijä, joka on kasteen sisäisen kokemuksen läpikäynyt, vasta hän on sanan varsinaisessa merkityksessä kristitty.

Kirkko on tehnyt kasteesta ulkonaisen toimituksen, jolla kyllä on maagillinen, mutta ei henkinen merkitys. Mutta ainoastaan henkinen kaste on pätevä. Ja henkinen kaste on siinä, että ihmisessä syntyy uusi ihminen, jonka Jumala tunnustaa pojakseen.

Kasteen jälkeen Jeesus oli Kristus eli „voideltu”. Henkisen kasteensa jälkeen on niinkään jokainen totuudenetsijä, nimittäköön hän itsensä sitten kristityksi, rosenkreutsiläiseksi, teosofiksi tai mystikoksi, Kristus eli voideltu, vaikka hän asiallisessa vaatimattomuudessaan ei sitä nimitystä itselleen ota. Uusi ihminen eli Jumalan poika on näet hänessä paljon heikompi niin sanoaksemme, paljon avuttomampi kuin Jeesuksessa. Jeesus oli Mestari-sielu ja totuuden etsijä voi olla vihkimyksen tien alkupäässä. Ero on karmassa suuri. Mutta henkinen elämä on laadultaan sama.

Oi te vähäuskoiset, jotka epäilette ja epäröitte, nouskaa, rohkaiskaa mielenne, etsikää Jumalan valtakuntaa ja antakaa isän kutsua teidät pojikseen!

Maaliskuu, s. 129–130

Helsingissä on äskettäin vieraillut eräs antroposofinen luennoitsija, vapaaherra C. A. Walléen Köpenhaminasta, joka — tietääkseni puoleksi suomalaisena syntyperältään — käyttää ruotsinkieltä sujuvasti ja hyvin, joten tanskalaisuus tuntuu vain leveähköstä ääntämisestä, sorahtavasta r:stä ja infinitiivin att-prefiksin liittämistä välittömästi teonsanaansa (esim. vid dödens inträde att undergå, jota vastoin ruotsalainen sanoo: för att vid dödens inträde undergå). Mainitsen nämä hänen danisisminsa vain sentähden, että nekin puolestaan vaikuttavat suggestiivisesti ja mieltäkiinnittävästi, sillä parooni Walléen on epäilemättä voimakas puhuja, joka esiintymisellään on osannut viehättää ja lumota Helsingin ruotsalaisen yleisön. Suuresti ilahdutti nähdä, millä yhä kasvavalla innolla ja mielenkiinnolla kuulijoita kokoontui huoneet täyteen nauttimaan teosofisesta esitelmästä. Herra Walléen on ennenkin useampia kertoja käynyt Helsingissä esitelmöimässä, mutta en usko hänen ennen saavuttaneen samaa menestystä kuin nyt.

Voidaan siis todeta, että harrastus teosofisiin tutkimuksiin on Helsingissä sängen vireillä nykyään. Menneiden vuosien suunnattomat, yhä jatkuvat vaikeudet ovat herättäneet ihmisiä ajattelemaan elämän ja kuoleman kysymyksiä ja myös ymmärtämään, että me ihmiset itse olemme vastuussa siitä, millä tavalla järjestämme olojamme maan päällä. On liian helppoa ajatella: „kyllähän Jumala huolen pitää lapsistaan” — ja liian valheellista. Sillä nyt olemme huomanneet, että Jumala

ei ole kiltti setä, vaan salaperäinen elämän henki, joka antaa ihmisten vapaasti tehdä mitä pahaa haluavat — ja vapaasti kärsiä seuraukset. Sentähden alamme oivaltaa, että „lapsellinen usko” usein on nukutusjuoma, joka tekee meidät kykenemättömiksi kirkkain silmin ja selvin päin katselemaan elämän vaatimuksia. Parooni Walleen herättikin paljon vastakaikua esittämällä ja tulkitsemalla Rudolf Steinerin yhteiskunnallista kolmijakoatetta. Näytti kuitenkin siltä, että Helsingin yleisö kaikista mieluummin kuunteli selontekoja teosofisesta maailmankatsomuksesta sinään: jälleensyntymisestä, karmasta, kuolemanjälkeisistä tiloista ja maallisen elämän henkisestä tehtävästä.

Käytän tahallani nimitystä „teosofinen maailmankatsomus”, sillä vaikka herra Walleen puhui vain „antroposofiasta”, tunsii tietysti vanha teosofi liikkuvansa kotoisilla tanhuoilla ja hengittävänsä kodin ilmapiiriä. Muuan vanha teosofi sanoikin poistuessaan eräästä Walléenin esitelmästä: „kyllä me teosofit sentään olemme hassua väkeä. Meitä ei ole kuin kourallinen, mutta jakautua meidän täytyy ja muodostaa eri seuroja. Nyt meillä on Teosofinen Seura ja Antroposofinen Seura ja Suomessa vielä Ruusu-Risti, ja kaikki kuitenkin olemme „teosofeja”, s.o. kaikki tahdomme hengen ja sanan voimalla jatkaa H. P. Blawatskyn työtä ja taistella maailman pahuutta ja materialismia vastaan. Miksi emme seiso lujina yhdessä ja samassa rintamassa? Miksi ei veljeys meitä elähytä? Miksi ei asia ole meille kalliimpi kuin henkilöt? S.o. miksi emme tahdo kuunnella vapaasti jokaisen vilpittömän totuuden etsijän löydöistä?”

Tuon ystävän huomautus oli paikallaan eikä siihen liene muuta vastausta, kuin että teosofit — hengen esitaistelijat — olisivat kasvaneet liian mahtaviksi ja vaikutusvaltaisiksi, jos olisivat olleet yksimielisiä ja veljellisiä. Pian aikaa olisivat tehneet elämän maan päällä yleensä onnellisemmaksi! Ja siitä tietenkään ei olisi mielissään se vanha herra, jota sanotaan „tämän maailman ruhtinaaksi”. Hän selvästi noudattaa vanhojen roomalaisten valtaherrain viisasta ohjetta: *divide et impera* — „pirstoa ja hallitse”. Mutta että hän todella on saanut niin paljon valtaa teosofienkin yli, se on hullua tunnustaa. Arvatenkin puhuttiin niin paljon veljeydestä, että vanha herra nauroi partaansa.

Huhtikuu, s. 193–198

Eliphas Lévi, kuuluisa ranskalainen okkultisti, „uudenaikaisen okkultismin perustaja” ja „viimeinen maagi (tietäjä)”, kuten häntä on nimitetty, syntyi Parisissa v. 1810. Hänen oikea nimensä oli Alphonse Louis Constant. Isä oli suutari, ja poika olisi kai perinyt isänsä ammatin, ellei karma olisi astunut väliin seurakunnan papin muodossa. Tämä sai aikaan, että lahjakas nuorukainen kasvatettiin ja koulutettiin, kunnes hänestä tuli Saint Sulpice’n kirkollisen seurakunnan pastori Parisissa.

Mutta abbé Constantin totuutta etsivä henki, hänen nerokas ja vapautta kaipaava älynä ei saattanut viihtyä katolisen kirkon opinkappalten ahtaissa puitteissa. Hän saarnasi kirkossaan liian palon omia kapinallisia mielipiteitään, jonka tähden hänet pian huomattiin vaaralliseksi kerettiläiseksi — ja erotettiin

papillisesta virastaan. Nyt hän joutui sosialististen piirien vaikutuksen alaiseksi, ja vuonna 1839 hän julkaisi painosta kirjan nimeltä »Vapauden testamentti». Tämä kirja aiheutti tekijälleen kuuden kuukauden vankeuden.

Toinen todistus abbé Constantin aito protestanttisesta vapaudenhalusta oli hänen avioliittonsa. Katolilaisen papin aviottomuuslupauksesta huolimatta hän näet nai kuusitoistavuotiaan kaunottaren, joka hänet kuitenkin pian hylkäsi.

Milloin „Eliphas Lévin” salatieteelliset tutkimukset ja harrastukset varsinaisesti alkoivat, ei saata varmuudella sanoa, mutta ensimmäisen okkultisen teoksensa hän julkaisi painosta vasta v. 1854, siis 44 vuoden ikäisenä. Hänen kirjallinen päätuotantonsa tuli täten käsittämään sangen lyhyen ajan, sillä viimeinen okkultinen teos ilmestyi v. 1865. Tuon kaksitoistavuotisen tuotantokauden aikana Eliphas Lévi kuitenkin kirjoitti joukon laajoja teoksia, joista mainittakoon *Dogme et rituel de la haute magie*, *Histoire de la magie*, *Clef des grands mystères*, *Le sorcier de Meudon*, *La science des esprits*, *Fables et symboles*, *Le grand arcane ou l'occultisme dévoilé*, *Le livre des splendeurs*, *Le catéchisme de la paix*, *Clefs majeures et clavicules*.

Madame Blavatsky lainasi kirjoihinsa, varsinkin „Salaiseen oppiinsa” yhtä mittaa otteita Levin teoksista. Hän puhui suurella kunnioituksella tästä oppineesta kabbalistista ja maagikosta ja ihmetteli hänen miltei „jesuiittamaista” taitoansa salata yhtä paljon kuin paljastikin. Hän antoikin Leville nimen „uuden ajan ruumistunut paradoksi”.

Vaikka Eliphas Levin teokset ovat kirjoitetut ranskalaisella esprit'illä, selväpiirteisesti, loogillisesti ja nähtävästi kansantajuisesti, ei niitä saa lukea hätäisesti tai ajattelemattomasti. Silloin voisi piankin otaksua, että Levi puhuu vain paavin ja katolisen kirkon puolesta. Tämä käy selväksi jo niistä *Clef des grands mystères*-kirjan alkusanoista, jotka julkaisien tässä Ruusu-Ristin numerossa. „Eliphas Lévi-hän on puhdas katolilainen! Hän puhuu papistosta kuin nöyryin ja uskollisin kirkon palvelija!” on lukija valmis huudahtamaan. Senpätähden on välttämätöntä lukea Léviä ymmärtämyksellä.

Mies, joka istui puolen vuotta vankeudessa kerettiläisten mielipiteittensä takia, ei puolusta sokeasti katolista kirkkoa, mutta hän voi niin sommitella sanojaan ja lauseitaan, että ne tuntuvat kirkkoa kehuvan ja imartelevan, vaikka tarkempi lukija voi nähdä ivahymyn imartelun takaa. Siihen suuntaan lienee madame Blavatsky ymmärtänyt Léviä. Sillä onhan otaksuttavissa, ettei miehen tehnyt mieli uudistaa tuttavuuttaan vankilan murien kanssa. Älkäämme unohtako, että Eliphas Levi kirjoitti enemmän kuin puolen vuosisataa sitten!

Mutta on toinen mahdollisuus. On mahdollista, että Lévilla oli sekä syvät että tarkat tiedot korkeammasta salatieteestä, salaisesta veljeskunnasta j.n.e. Ja jos kuvittelemme hänen puhuvan näistä asioista — veljeskunnan hierarkiasta, alkupe räisen viisaususkonnon ja okkultisten tutkimusten opinkappaleista j.n.e., — silloin hänen sanansa ovat paikallaan ja sattuvat naulan päähän, eikä meidän tarvitse kuin eliminoida niistä semmoista, mikä suorastaan historiallisesti koskee katolista kirkkoa.

Muuan vanha aatetoveri, joka äskettäin kävi Venäjän Karjalassa, kuvasi minulle synkin värein sikäläistä tilannetta. „Jos ei suorastaan aineellista apua pian tule, kuolee koko Karjalan kansa sukupuuttoon. Nyt jo tulvivat sankat joukot pakolaisia Suomen rajalle päin. Ennen pitkää jää koko kauko-Karjalan ihana maa autioksi erämaaksi, sillä ne, jotka eivät sieltä pääse Suomeen, kaatuvat — ei „kunnian” — vaan nälän kentälle. Onhan heidän hätänsä saanut huomiota osakseen meillä. Etelä-Pohjanmaan talonpojat ovat koonneet melkoisen määrän viljaa tuolle puolen lähetettäväksi, ja kun jotkut muodollisuudet on järjestetty, siirretään tuo vilja rajan yli, — mutta vielä puuttuu paljon. Ensinnäkin täytyy elättää kansa, kunnes kevätkylvöt alkavat, ja sitten on hankittava edelleen viljaa kylvöä varten! Kauko-Karjalan tila on todella miltei toivoton, vaikka maa olisi edellytyksiltään rikas ja hedelmällinen.”

„Bolshevikivaltako se on syössyt Karjalan tuohon kurjuuteen?”

„Suureksi osaksi se. Komissaarit tuottivat ulkoa suuria viljelyskoneita ja yrittivät yhteisviljelystä, vaan eihän Pohjolaan sentään sovi muutta mutkitta tuommoiset traktorit. Pohjolan verrattain karu maa on kyllä tarkemmin muokattava. Seuraus oli, että kylvöstä ei syntynyt mitään jälkiä. Seuraavan syksyn koko sato oli muutamia korsia siellä täällä yhteisviljelyksen koko alueella . . . Mutta tietysti pitkä maailmansotakin jo oli köyhdyttänyt maata ja kansaa . . .”

„Että tuommoinen kohtalo on tullut Karjalan, Kalevalan ja runojen, tietäjien ja laulajien, maan osaksi!”

„Niin, todella Karjalan kansan osaksi, joka sielultaan on hieno, pehmeä, sivistynyt verrattuna Suomen kansan karkeaan, kovaan ja raakaan luonteeseen. Se joka Karjalan kansaa tuntee, hän tietää, kuinka luonnostaan älykästä ja henkevää, kuinka kehityskykyistä se on. Katsokaa vain niitä karjalaisia, jotka tänne Suomeen ovat muuttaneet: menestyneet he kaikki ovat, kukin alallaan, kauppiaat ovat enimmäkseen miljonäärejä. Kyllä olisi korvaamaton vahinko, jos semmoinen kansa häviäisi elämän näyttämöltä.”

„Eihän se saa tapahtua, eikä se tule tapahtumaan.”

Ja minä muistin setä-vainajaani. Hän, August Wilhelm Ervasti, Karjalan ystävä, joka ensimmäisenä pani alulle Karjalan kansan valistustyön, kuten eräs tunnettu karjalainen Paavo Ahava sanoo „Karjalan kirjassa”, hän, setäni, joka kerran ennenkin, vuosina 1891—1892, kun nälkävuodet ahdistivat Vienan Karjalaa, pani toimeen keräyksiä rajantakaisten hyväksi, hän varmaan nytkin olisi ensimmäinen ojentamaan auttavan kätensä ja saamaan jotain aikaan Karjalan hyväksi.

Mutta onhan nykyään jo paljon, paljon Karjalan ystäviä! Sen todistaa viljanke-räys, mikä jo on toimitettu Etelä-Pohjanmaalla. Ja meidän on siis kaikkien pidettävä silmämme auki, että näemme, koska ja missä pannaan toimeen rahay.m. keräyksiä karjalaisten hyväksi, jotta voisimme vaikka kuinka pienellä rovilla ottaa niihin osaa. Päivälehdet toivottavasti kertovat meille näistä seikoista.

Minulla ei ole enää mitään syytä salata niitä sanoja, jotka Teosofisen Seuran presidentti, Mrs. Annie Besant, lausui viime jouluna T. S:n vuosikokouksessa Adyarissa; en julkaissut niitä viime kuussa, koska yhä odotin vastausta viime lokakuussa lähettämäni kirjeeseen. Koska tätä vastausta ei vielä ole kuulunut ja koska Suomen T. S:n äänenkannattaja „Teosofi” on huhtikuun numerossaan painattanut Mrs. Besantin sanat, toistan minäkin ne nyt tässä:

„Suomessa Mr. Pekka Ervast toivoi, että seura jaettaisiin kahteen autonomiseen osastoon, toinen okkultista tutkimusta varten, jonka päänä hän olisi, ja toinen poliittista ja yhteiskunnallista toimintaa varten. Tämä oli mahdotonta, mutta minä kirjoitin hänelle, että hän oli täysin vapaa muodostamaan ryhmän kansallisen seuran rajojen sisäpuolella omaa tutkimuslinjaansa varten, kansallisen seuran jäädessä entiselleen ja T. S. tiedonantojen käydessä sen virkailijoiden kautta; jäsenet, jotka eivät halunneet häntä opettajakseen, eivät halunneet tulla luokitetuksi ainoastaan poliittisen ja yhteiskunnallisen työn tekijöiksi eikä heitä voitu pakottaa kantamaan määrättyä nimeä. Tämä ei ole häntä tyydyttänyt, vaan on hän lopulta muodostanut „Ruusu-Ristin, Suomen salatieteellisen tutkimusseuran”, joka on avoinna T. S. jäsenille ja toisille. Tämä on tietysti itsenäinen seura, jolle toivon kaikkea menestystä, jos se tekee hyödyllistä työtä, mutta minä en voi tunnustaa mitään „Suomen T. S:n okkultista osastoa”. Se on ulkopuolella minun lainsäädäntövaltaani T. S:n presidenttinä enkä minä ole missään tekemisessä sen kanssa. Mr. Pekka Ervast on oppinut mies ja on tehnyt suurta palvelusta T. S:lle.”

Turha on varustaa näitä sanoja minkäänlaisilla kommentarioilla. On aivan kuin äkkiä olisi tehty suurta numeroa nimestä („okkultinen osasto”), joka vain oli ehdotus ja jonka muuttaminen esim. paljastaan A- tai B-osastoksi oli kyseessä meikäläisten puolella. Ihan toinen asia sitä vastoin on, että Mrs. Besant, joka jouluna puhui ylläolevalla tavalla, puolen vuotta aikaisemmin kirjoitti päinvastaiseen suuntaan, kuten näkyy hänen ennen julkaisemastani kirjeestä, josta nyt toistan otteen tähän kaikkien lukijain tutkittavaksi rinnakkain edellisen kanssa:

„On mahdotonta pitää kahta Teosofista Seuraa yhdessä maassa muuttamatta konstitutsiona. Mutta teillä voisi aivan hyvin samassa Kansallisessa Seurassa olla kaksi Teosofista Liittoa, jotka työskentelisivät eri suuntiin. Te voisitte johtaa toista näistä ja suunnitelmanne mukaan itse nimittää auttajanne, ja ne, jotka pitävät tästä tavasta, mikä on sangen sopiva tutkimista varten, tulisivat jäseniksi teidän puolelleen ja työskentelisivät teidän suuntaviivojanne pitkin. Näiden liittojen ei tarvitse olla maantieteellisesti rajoitettuja, niin että ketään ei voisi sulkea ulos kumpaisestakaan. Tai, jos niin pidätte parempana, voisitte muodostaa oman opetuspiirinne, joka tutkisi niitä aloja, jotka teitä ja monia muita viehättävät. Tämä jälkimmäinen suunnitelma ei voisi käsittää E. S.-tutkijoita, jos teillä nim. olisi erikoinen harjoitusjärjestelmä- sillä heidän täytyy noudattaa määrättyjä sääntöjään eikä *harjoitella* millään muulla tavalla. E. S:n jäsenet voisivat kyllä aivan hyvin tutkia johdollanne, mutta ei heittä mietiskelyään eikä lukujaan eikä ryhtyä mihinkään harjoitusmenettelyyn.

„Teillä pitäisi olla yksi ylisihteeri kirjeenvaihtoa varten Adyarin kanssa, looshi- ja jäsenkirjoja y.m. ulkonaista työtä varten. Mutta lukuunottamatta tätä

muodollista järjestelyä te voisitte organisoitua omalla tavallanne. Luulen tämän suovan teille kaipaamanne vapauden, ilman että uusi konstitutsioni on tarpeen. Te olisitte kaikki „Suomen Teosofisena Seurana”, mutta tämä olisi kokoonpantu kahdesta haarautumasta, osastosta, liitosta tai millä nimellä tahdotte sitä nimittää.”

Kuinka vanhat latinalaiset sanoivat? *Quandoque bonus dormitat Homerus.*

*

Eräs T. S:n jäsen sanoi minulle kerran, että Ruusu-Risti-luennoissa kävisi varmaan paljonkin T. S:n jäseniä, jolleivät luennot olisi niin kalliita. »Sanovat, että P. E. nähtävästi ei enää tahdo palvella kansaa niin kuin ennen ...»

Mitä tähän vastaan?

Siihen aikaan kun sokerikilo maksoi markan, silloin oli sisäänpääsy esitelmiini 50 penniä; nyt kun sama sokerikilo maksaa 10:50, on esitelmänkin oviraha 5:- (vaikka pitäisi olla 5:25). Puhun tietysti palasokerista, jota käytetään kahvin kanssa. Ja koska esitelmään pääsy on ollut vain 5 markkaa, vaikka sokeri vielä äsken oli paljon, paljon korkeammassa hinnassa, tulee se pysymään 5 markkana vielä pitkän aikaa, vaikka sokerin hinta laskisikin.

Miehet voivat tietysti *mutatis mutandis* ajatella oikein hyvää tupakkaa.

Toukokuu, s. 258—263

Tullessamme teosofeiksi omaksuimme elämänymmärryksen, jonka sanottiin olevan kaikkien uskontojen alkuperäisenä sisäisenä viisautena, niiden esoterisena oppina. Iloitsimme siitä, että vihdoinkin olimme löytäneet maailmankatsomuksen, joka yhdisti meidät kaikkiin ajatteleviin ja totuutta etsiviin ihmisiin ja valaisi pyrkimyksiämme, niin „ettei mikään inhimillinen ollut meille vierasta.” Luonnollista oli meistä, että ulkonaisesti tunnustimme tämän totuudenetsijäin veljeyden liittymällä Teosofiseen Seuraan, joka rikkinaisessa ja materialistisessa maailmassa edusti aikain henkevä viisautta.

Teosofisessa Seurassa saimme kuitenkin kokea monenlaisia pettymyksiä. Vuosien vierieessä siinä tapahtui hajaannuksia ja eroamisia. Totuuden etsijäin lujan ja yksinkertaisen veljeskunnan asemasta on nyt olemassa monenmoisia teosofisia seuroja, jotka kaikki kannattavat ja julistavat alkuperäistä yhteistä maailmankatsomusta, joskin pienillä lisäyksillä ja nimenmuutoksilla. Niinpä meillä on paitsi alkuperäinen Teosofinen Seura, jonka päämaja on Adyarissa, m.m. seuraavat yhdistykset: Amerikan Teosofinen Seura (Judge-seura), Kansan Temppele (Amerikassa), Yleinen Veljeys (Tingley-seura), Kansainvälinen Teosofinen Seura (Hartmann-seura Saksassa), Riippumaton Teosofinen Seura (Amerikassa), Kristillisten mystikkojen Järjestö (Amerikassa), Antroposofinen Seura (Steiner-seura), Rosenkreutsiläinen Veljeskunta (Heindel-seura Amerikassa) ja Ruusu-Risti Suomessa. Jos nämä seurat ja yhdistykset olisivat ystävällisessä suhteessa toisiinsa, jos ne kunnioittaisivat, auttaisivat ja tukisivat toisiaan, silloin saattaisimme yksin-

omaa iloa teosofisen liikkeen rikkaasta ja runsaasta henkisestä voimasta, joka on näin paljon kauniita hedelmiä kantanut. Mutta nyt meidän on surulla tunnustaminen, että nuo eri yhdistykset eivät ole suopeita toisilleen, vaan pikemmin ovat kuin kilpakosijoita, jotka kaikki pyytävät saman neitosen kättä. Muutamat niistä varsinkin saattavat käyttää sangen epäkohteliasta ja epäveljellistä kieltä puhuesaan toisista ja paljastaessaan niiden heikkoja puolia. Eikä niin ollen ole ihmettä, että moni totuuden etsijä, moni teosofisen elämänymmärryksen omaksuja masentuneena ja hämmästyneenä kysyy itseltään, mihin hän oikeastaan on joutunut, onko hän ymmärtänyt teosofian väärin vai ovatko teosofisten seurojen jäsenet unohtaneet, mitä teosofian piti olla.

Eikö näet teosofia ollut kaikkien uskontojen ja elämäkatsomusten sisäinen ydin? Eikö se ollut erimielisyyksien ja riitojen poistaja? Eikö se ollut yhteinen pohja kaikelle totuuden etsimiselle? Olihan toki, sillä sen esittämät opit olivat läpeensä yleismaailmallisia, läpeensä loogillisia ja kumoamattomia. Katsokaamme vain, mikä tuo meidän teosofinen elämänymmärryksemme oli!

Emme olleet materialisteja. Materialismin olimme hyljänneet. Se ei meitä tyydyttänyt. Emme siis olleet jumalankieltäjiä.

Päinvastoin uskoimme Jumalaan. Mutta mihin Jumalaan? Ei mihinkään ihmisten tekemään Jumalaan, ei mihinkään määriteltyyn Jumalaan. Uskoimme vain siihen Jumalaan, joka oli, joka oli itse Elämä ja jota emme kyenneet määrittelemään. Siitä Jumalasta emme tienneet muuta kuin että hän oli kaikki kaikessa, että kaikki elämä oli hänen ilmennystään, että hänen henkensä pyrki esille kaikissa elämän muodoissa. Olimmeko siis panteisteja? Miksei? Mitä nimestä? Mutta määritelkäämme itse nimemme merkitystä, älkäämme antako kenenkään tietosanakirjoista päätellä, mikä panteisimmme oli. Meidän Jumalamme oli elävä Jumala ja ainoa Jumala, koska hän oli itse elämä. Ei hän muotoihin tyhjentynyt, muodot olivat aina ja iankaikkisesti liian köyhät tuomaan esille hänen henkensä rikkauksia. Hän oli ikuinen äiti ja ikuinen isä. Hänen luomistyönsä ei ikinä loppunut.

Mekin olimme ihmisinä hänen ilmennystään. Samoin kuin eläimet olivat ja kasvit ja kivet ja koko luonto elementteineen, — ja koko näkymätön maailma. Ja kaikki nämä elämän eri muodot eli ilmennykset olivat suhteissa toisiinsa, riippuvaisia toisistaan ja toistensa jatkajia luomisen pitkässä kehityssarjassa. Niin oli kivikunta antanut henkensä kasvikunnalle, kasvikunta eläinkunnalle ja eläinkunta ihmiskunnalle. Kivennäismaailma jo uneksi kasvien siroista ja elävistä muodoista, sen todistivat esim. jääkukat akkunalla talvipakkasessa. Ja kasvien mielikuvituksessa liikkui eläinten vapaa, paikasta riippumaton elämä, kurottautuihan kukka aurinkoon päin lämpöä etsien ja saattoihan se nauttia hyväilystä ja rakkaudesta. Entä eläimet? Niiden vaisto viittasi ihmiseen päin, ne jo ajattelivat ja tunsivat, vaikka niiden sieluelämä vielä oli kahleissa. Mutta ihmisen hengen vapaudesta ne uneksivat, hänen älystään ja järjestään, hänen tahdostaan ja vallastaan luonnon yli.

Ja me ihmiset, me kannoimme rinnassamme enkelin kuvan, täydellisen ihmisen ihanteen. Korkeimmat ja kauniimmat vaistomme nostivat meitä taivasta kohti. Meissä oli eläintä jäljellä, paljon eläintä, mutta enkeli oli meissä myös syntymässä. Saatoimme olla jaloja, epäitsekkäitä, saatoimme rakastaa kauneutta yli kaiken,

saatoimme uhrautua totuuden ja oikeuden puolesta. Oi meissä oli paljon semmoista, joka viittasi tulevaisuuteen, joka ennusti päivää, jolloin ihmiskunnasta siirtyisimme lähinnä ylempänä olevaan luonnon valtakuntaan, enkelikuntaan. Tämä tulevaisuuden ihanteemme oli saavutettavissa jälleensyntymisen avulla. Yhdessä elämässä emme ehtineet kasvaa ja kehittyä enkeliksi, mutta koska inhimillisinä minuuksina saatoimme syntyä uudestaan maan päälle ja jatkaa työtämme siitä, mihin viimeksi lopetimme, oli meillä takeita ihanteemme saavuttamisesta. Jumala, joka oli laskenut siemenen sieluunne, antoi sille myös tilaisuutta itämään, kasvamaan ja kukkimaan.

Tämmöinen oli teosofinen elämänyymmärryksemme. Se toi mieleemme ilon ja rintaamme rauhan. Se teki meidät suvaitsevaisiksi kaikkia ihmisiä kohtaan. Emme katsooneet ihmisen ennakkoluuloisia uskonmuotoja, hänen tietämättömyyttään ja sokeuttaan. Katselimme sitä kaunista, mikä piili hänen sielussaan, ja tahdoimme auttaa sitä päivänvaloon. Emme hätääntyneet hänen luontonsa heikkouksia, sillä tiesimme, että ne olivat ohimeneviä ja haihtuvia. Emme istuneet suremaan omaa syntisyyttämme, iloitsimme siitä, että meissäkin oli enkeli – vapahtaja, — joka lopulta oli vievä voiton vioistamme.

Tässä maailmankatsomuksessamme ei ollut mitään teennäistä, ei mitään salaperäistä eikä mystillistä eikä yliluonnollista. Se oli kuin kirkasta päivänvaloa tietämättömyyden pimeän yön jälkeen.

Minkä tähden emme sitten pysyneet yksimielisinä? Minkätähden meidänkin piti hajaantua erilaisiin „lahkoihin”?

Syy oli selvä. Unohdimme, että teosofinen elämänymmärrys tuommoisena oli eksoteerinen, julkinen, yleinen. Sitä ei keltään salattu, kuka tahansa sai siihen tutustua. Meidän piti vain olla sen kannattajia ja edustajia omassa elämässämme. Unohdimme tämän yksinkertaisen totuuden ja sekoitimme siihen kaikenmoiset käsityksemme esoterismista ja salatieteestä tai ehkä paremmin sanoen salaisesta tiestä.

Olimme näet kuulleet kerrottavan, että ihminen saattoi jouduttaa omaa henkistä kehitystään, että hän siis verrattain nopeasti saattoi kehittyä enkeliksi, jos vain „liitti oman tahtonsa luonnon suureen kehitysvoimaan” eli „alisti oman tahtonsa Jumalan tahtoon”. Kuka meistä ei sitä olisi tahtonut? Kuka ei olisi tahtonut nousta tiedon huipuille? Elää jaloa ja ihmisystävällistä elämää oli liian pientä – taivasten valtakunta oli otettava väkiryynnäköllä. Ja luonnollisesti silloin kysyimme: mitä meidän on tehtävä, jotta henkinen kehityksemme kulkisi nopeasti eteenpäin?

Olimme neuvojen ja ohjausten tarpeessa. Niinkauankuin madame Blavatsky eli, oli luonnollista, että hän oli mielestämme pätevä neuvonantaja. Mutta hänen kuoltuansa? Niin, hänen kuoltuansa alkoi ilmestyä, toinen toisensa jälkeen, neuvoja, opettajia, vihittyjä, opetuslapsia, salatieteilijöitä, tietäjiä, adepteja. Toiset meistä kuuntelivat toisia, toiset toisia. Luokituimme, ryhmityimme ja — hajaannuimme. Sanoimme jokainen: meidän ryhmämme edustaa oikeata, varsinaista teosofiaa.

Sekoitimme yhteen teosofian ja oman „salaisen tiemme”. Unohdimme, että

teosofinen maailmankatsomus oli eksoteerinen, julkinen, ettei sillä ollut mitään tekemistä meidän privaattipyrkimyksiemme kanssa. Teosofinen elämänymmärrys koski kaikkia ihmisiä, kelpasi kaikille ajatteleville totuudenetsijöille, mutta salainen tie oli tekemisissä yksilön vapaan tahdon kanssa. Sitä ei voinut tyrkyttää eikä saarnata kadun kulmilta. Se oli esoteerista, salaista ja yksilöllistä eikä se saanut värittää teosofian yleisinhimillistä, veljellistä ja valoisaa elämäkatsomusta.

Lankesimme lahkolaisuuteen, kun koetimme tehdä esoteerisista pyrkimyksistämme yleispätevää teosofiaa ja samalla eksoteerisesta teosofiasta jotain esoteerista ja hämäreräistä. Lankesimme — emmekä ole vielä osanneet nousta. Meistä on joko Mrs. Besant tai piispa Leadbeater tai Mrs. Tingley tai tohtori Steiner tai joku muu paras ja pätevin teosofinen opettaja — emmekä edes ajatuksissamme lisää, että hän on paras meille, vaan tahtoisimme kaikkien ymmärtävän, että hän „todella puolueettomasti katsoen” on paras, ja loukkaannumme hengessämme (ellemme näytä pahaa mieltämme), jos toinen ei älyä panna arvoa hänen hyveilleen.

Olemme luopuneet siitä vapaudesta ja itsenäisyydestä, minkä teosofia meille lahjoitti, ja taas menneet karsinaan! Luulemmeko todella etenevämmä henkisesti niin hirveällä vauhdilla, että sen takia kannattaa olla ylpeä ja eripurainen, kylmä ja epäveljellinen? Ja eikö siis henkiseen kehitykseen enää kuulukaan rakkaus ja sopusointu, lämmin sydän ja veljen käsi? Emmekö koskaan jaksaa ymmärtää, että olkoon „opettajia” vaikka sadottain, Elämä on yksi ja Elämän Suuri Koulu niinkään?

*

Olen kirjoittanut englanninkielisen avoimen kirjeen kaikille maapallon teosofeille, joka kirje lähetetään painettuna eri seurojen loosheille, johtajille ja aikakauslehdille. Siinä olen puhunut uuden veljeyden puolesta. Olen ehdottanut, että kaikki teosofisen liikkeen aiheuttamat seurat ja yhtymät muodostaisivat suuren yleismaailmallisen liiton omine keskustoimistoineen, aikakauskirjoineen ja säännöllisine maailmankongresseineen. Olen tuonut ilmi vakaumukseni siitä, että rauhaa ei tule maailmaan, liittoa ei kansojen kesken, ennenkuin totuuden etsijät lyövät veljeskättä toisilleen.

Kirjeen teksti julkaistaan Ruusu-Ristin ensi numerossa suomennettuna.

Ruusu-Risti-seuramme helsinkiläinen työ on ollut vilkasta ja innostavaa. Looshikokoukset joka toinen torstai ovat muodostuneet veljellisiksi juhlahetkiksi. Musiikkia on ollut aina, laulua välistä, esitelmiä monta, keskustelua silloin tällöin, pari kolme kertaa yhteiset kahvit. Kodikas ja veljellinen tunnelma oli ylimmillään siinä huhtikuun kokouksessa, jolloin Ruusu-Risti-jäsen rouva *Esteri Weissenbergin* maalaama allekirjoittaneen kuva paljastettiin. Ensin ihailtiin E. W:n taidetta ja juotiin kahvit, ja sitten toinen toisensa jälkeen vanhoista teosofeistamme kertoi muistelmiaan teosofisilta alkuajoiltamme. Siinä oli vakavaa ja leikkiä sekaisin, ja kaikille oli ilmeistä, kuinka rakas tämä teosofiamme meille on ollut ja on ja tulee olemaan!

Elokuu, s. 321–327

Taas on manan majoille siirtynyt yksi teosofisen liikkeen alkuperäisistä pylväistä, Teosofisen Seuran varapresidentti, englantilainen kirjailija ja sanomalehtimies *Alfred Percy Sinnett*. Mr. Sinnett oli syntynyt tammikuussa 1840 ja oli siis kuollessaan kesäkuussa saavuttanut 81-vuotiaan kunniakkaan iän. Hänen poismuuttonsa oli suuri menetys teosofiselle liikkeelle, sillä viimeiseen saakka lähti hänen ahkerasta kynästään tuotteita julkisuuteen sekä aikakauskirja- ja sanomalehtikirjoitusten että kirjojen muodossa. Hän oli kotimaassaan arvossa pidetty auktoriteetti kaikkien yliaistillisten tutkimusten alalla, sillä hän oli m.m. ensimmäisiä teosofejia, jotka ymmärtämyksellä ja myötätunnolla puhuivat spiritistisestä liikkeestä.

Hänen kirjojaan ei ole käännetty suomeksi, mutta jokainen teosofi kuitenkin tietää, että Mr. Sinnett varsinaisesti teki teosofian tunnetuksi Euroopassa. Hän toimi 70-luvulla Indiassa suuren *the Pioneer*-lehden toimittajana, kun joutui kosketukseen madame Blavatskyn kanssa. Sinnetin kodissa madame Blavatsky suoritti nuo merkilliset „okkultiset ilmiöt”, joista Sinnett sai aiheen ensimmäiseen teosofiseen teokseensa *The Occult World* (Salainen maailma). Madame Blavatskyn välityksellä Mr. Sinnett myös pääsi kirjeenvaihtoon Mestari Kuthumin kanssa. Osia näistä mestarikirjeistä Mr. Sinnett julkaisi edellämäinitussa teoksessaan, ja niiden nojalla hän kirjoitti seikkaperäisen ja suurta huomiota herättäneen esityksensä teosofisesta maailmankatsomuksesta, tuon toisen kaikkialla tunnetun teoksensa *Esoteric Buddhism* (ruotsinnoksena nimeltä *De invigdes lära*). Mr. Sinnett liittyi Teosofiseen Seuraan v. 1879 ja hänen ensimmäiset kirjansa teosofiasta ilmestyivät Englannissa 80-luvun alussa.

Mr. Sinnett ei koskaan väittänyt olevansa selvänäkijä kuten H.P.B., A.B., C.W.L. y.m. Mutta hänestä kerrottiin, että hän kaukana sitten — jossain egyptiläisessä ruumistuksessa — oli tehnyt palveluksen mestari Kuthumille, jonka tähden tämä nyt valitsi hänet aseenkantajakseen ja puhetorvekseen teosofisessa liikkeessä. Mr. Sinnett väittikin olleensa viimeiseen saakka yhteydessä mestarinsa kanssa ja jatkuvasti saaneensa häneltä ohjausta ja uusia opetuksia. Hänen kirjansa ja julkaisunsa sisälsivätkin aina näkökohtia ja yksityistietoja salatieteelliseltä alalta, jotka asettivat hänet samaan riviin toisten teosofisten tietäjien ja auktoriteettien kanssa. Senpätähden hän ei aina ollutkaan yhtä mieltä esim. Mrs. Besantin kanssa, vaan seisoi jyrkästi omilla jaloillaan. Hänellä oli oma London-looshinsa (500 jäsentä), joka uskollisesti seurasi vanhaa johtajaansa ja kerran oli jonkun aikaa ulkopuolella Teosofista Seuraakin. Viime aikoina Mr. Sinnett kuitenkin taasen kuului Mrs. Besantin kannattajiin, vaikka olikin eri mieltä maailmanopettajan tulemis-kysymyksessä, kuten Ruusu-Ristin tammikuun numerossa kerrottiin.

Mr. Sinnett oli psyykkisellä alalla paljon kokenut ja okkultisesti tietorikas henkilö; hänen kirjallinen kykynsä oli huomattava — hän on m. m. julkaissut kaksi okkultista romaania ja yhden näytelmän, — ja aukko on suuri, minkä hän jättää teosofis-okkultiseen maailmaan.

*

Ruusu-Ristin, Suomen salatieteellisen tutkimusseuran, ensimmäinen vuosikokous vietettiin Helsingissä viime kesäkuun 4—7 p:nä. Osanotto oli vilkas, sillä 50 % seuran jäsenistä oli läsnä ja tuli asianomaisilla juhlamenoilla vastaanotetuksi eli installoiduksi Seuran sisäjäsenyyteen.

Vanha tuttu huoneusto Bulevardin 7:ssä oli kauniisti koristettu köynnöksillä, kukilla ja ruusuilla, ja läsnäolleiden lausunnoista päättäen vuosikokous oli kaikin puolin onnistunut. Pienintäkään soraääntä ei kuulunut, kaikki oli yhtä ainoata, ehyttä ja voimakasta juhlatunnelmaa. Heti lauantai-illan tutustumiskokouksesta näkyi, että täällä oltiin kuin kotonaan mitä veljellisimmässä yhteisymmärryksessä. Ja pitkin matkaa kaikki näkyivät tuntevan, että tämä se nyt oli alkuperäinen Teosofinen Seura, joka uudestisyntyneenä nimitti itseään Ruusu-Ristiksi. Reseptioni-kokous tiistai-iltana 7 p:nä, johon juhmallisuudet loppuivat, vaikutti ehkä hieman yllättävästi muutamiin jäseniin. Olihan se pieni — ja muuten sangen alkeellinen ja yksinkertainen — kokeilu suomalaisen magian eloonherättämisessä, mutta useimpien läsnäolijoiden sieluissa se näkyi heti herättävän sointuvaa vasta-kaikua. Tulevaisuus on osoittava, missä määrin sillä tiellä voidaan edetä.

*

Mrs. Besant, Teosofisen Seuran presidentti, kuuluu sihteerinsä välityksellä kirjoittaneen Suomen Teosofiselle Seuralle iloitsevansa siitä, että Pekka Ervast on perustanut oman Ruusu-Risti-seuran, sillä „täytyyhän Suomen T. S:n saada kulkea omaa tietänsä, eikä Teosofinen Seura saata vastata siitä salatieteestä, jota P. E. edustaa.”

Viimeinen lause on jonkun verran hämmästyttävä, sillä allekirjoittanut ei ainakaan koskaan ole kuullut eikä tietänyt, että Teosofinen Seura vastaisi kenenkään okkultismista. Olen aina uskonut, että Teosofinen Seura oli täysin puolueeton totuuden etsijäin seura, jossa jokainen oli oikeutettu etsimään totuutta kaikilla aloilla ja vapaasti kertomaan mahdollisista löydöistä, ilman että Teosofinen Seura vähimmässäkään määrässä oli kenenkään opetuksista vastuunalainen. Ovatko nyt Mrs. Besantin sanat käsitettävät niin, että Teosofinen Seura itse asiassa on vastuunalainen jostakin okkultismista? Ja jos niin on, kysymme luonnollisesti: kenen salatieteestä Teosofinen Seura siis vastaa? Mrs. Besantinko? Mr. Leadbeaterinkö? Tuskin Mrs. Besant kenenkään muun salatiedettä tarkoittaa. Ja jos sanotaan, että kyseessä on „mestarin salatiede”, on tämä paljas väite, niinkauan kun asianomainen mestari ei itse personallisesti esiinny. Samanlaisen väitteen ovat tilaisuudessa tekemään — ja tekevätkin — myös toiset salatieteelliset opettajat, mutta väite sinänsä ei ole mikään todistus, vaikkei se valheellinakaan olisi. Loppupäättökseksi vain jää, että Teosofinen Seura siis on vastuunalainen joidenkuiden opettajien okkultisista opetuksista. Ja mitähän siitä Teosofisen Seuran jäsenet arvelevat? Ovatko kaikki arkailmatta valmiit sokeaan uskoon?

Mikä muuten allekirjoittaneen „edustamassa okkultismissa” on niin kovasti pelottavaa? Sekö, että mielestäni Kristuksen ja Buddhan elämän opetuksia olisi käytännössä noudatettava? Sekö, etten käsitä, kuinka viisaat salatieteilijät saatta-

vat sotaa kannattamalla hyväksyä kaikkea sitä kauhua, kaikkea sitä itsekkyyttä, julmuutta ja yleistä dekadenssia, joka sotaa seuraa? Sekö, etten käsitä, minkätähden eri teosofiset seurat ovat riidassa keskenään? Sekö, että olen madame Blavatskyn kannalla siinä, että panettelu on teosofein ja varsinkin esoteristein ensimmäinen kompastuskivi, joka ehdottomasti on tieltä siirrettävä, ennenkuin henkinen kehitys voi tulla kysymykseen? Sekö, että soisin jokaisen ihmisen vapaasti etsivän totuutta sitomatta itseään mihinkään auktoriteettiin?

Vai sekö, että mielestäni Teosofisen Seuran ja yleensä teosofisen liikkeen tulee puhtaasti henkisenä liikkeenä pysyä ulkopuolella kaikkea politiikkaa? Päiväpolitiikka on niin hetkellistä ja haihtuvaa laatua, että ikuisia arvoja etsivät ja kaipaavat ihmiset huoletta saattavat pysytellä siitä loitolla. Jos eivät sitä tee, vaan jos päinvastoin teosofeina harrastavat jotain määrättyä puoluepolitiikkaa, voivat helposti joutua odottamattoman vaikeihin ja ristiriitaisiin tilanteihin. Ja mikä pahinta: he vetävät mukaansa toisia seuransa jäseniä näiden tietämättä ja pahaa aavistamatta.

*

Englanninkielinen kiertokirje „Teosofisen Seuran tehtävä”, joka tässä K. I:n suomentamana seuraa, lähetettiin kesäkuussa noin yhdeksään sataan eri paikkaan maapallolla, enimmäkseen Teosofisen Seuran loosheille tietysti. Tarkoitukseni oli, että kiertokirjeessä esitetystä ehdotuksesta keskusteltaisiin Parisin kongressissa heinäkuun 23—26 p:nä, ja koska itse en päässyt matkustamaan, kirjoitin Ranskan T. S:n ylisihteerille, Monsieur Charles Blech'ille, pyytäen, että hän — jos katsoi asian sen arvoiseksi — huolehtisi siitä, että kongressi keskustelisi ehdotetusta maailmanliitosta. M. Blech vastasi heti erittäin ystävällisesti, että asia suuresti kiinnitti hänen mieltään ja lupasi pitää huolta siitä, että ehdotuksesta keskusteltaisiin. Tätä kirjoittaessani en ole vielä mitään kuullut Parisin teosofisesta kongressista, mutta missään tapauksessa en vielä uskalla odottaa tuloksia keskustelusta. Tuuma on uusi ja pääasia on, että ajatus on pantu alulle.

Sitä vastoin olen kyllä muutamilta T. S:n loosheilta ja yksityisiltä jäseniltä sekä parilta muulta seuralta vastaanottanut kirjeitä, jotka ilmaisevat asianomaisten iloa ja myötätuntoa ehdotuksen johdosta; näitä kirjeitä on saapunut Englanista, Amerikasta, Hollannista ja Italiasta. Erittäin ilahdutti minua Italian T. S:n entisen ylisihteerin, Genovan yliopiston professorin, toht. O. Penzigin lyhyt tiedonanto, jossa ilmoitti täydellisesti hyväksyvänsä ehdotuksen ja kannattavansa sitä, kun se esitettäisiin Parisin kongressissa. Jos ennen Ruusu-Ristin painattamista saapuu uutisia Parisista, kerron niitä osastossa „Tien varrelta”.

*

Kesä—heinäkuun aikana vieraili Helsingissä kaksi yhtä kaivattua kuin tervehtullutta vanhaa teosofista ystävää: Venäjän T. S:n ylisihteerini neiti *Anna Kamensky* ja hänen sihteerinsä neiti *Cécile Helmboldt*. He olivat iloisia mieleltään ja rauhalli-

sia sielultaan kuten ennenkin — ja kuten teosofein sopii, — huolimatta siitä, että olivat täydellisesti ottaneet osaa Venäjän kansan raskaaseen kohtaloon ja viime vuosina kärsineet monenlaista puutetta ja kurjuutta. He uskoivat järkähtämättä Venäjän kansan tulevaan sivistystehtävään ja pitivät nykyistä tilannetta ohimenevänä synnytystuskana. Heidän käteiskassansa oli tietysti melkein olematon, joten olimme tilaisuudessa „toteuttamaan veljeyttä käytännössä”. Sain heitä varten parilta ystävältä, E.P:ltä ja K. T:ltä, kumpaiseltakin Smk. 500:— ja annoimme Ruusu-Ristin varoista heille etukäteen kaksituhatta markkaa, toivossa, että seuramme jäsenet syksyllä peittäisivät siten syntyneen aukon. Ne ruusuristiläiset, jotka kykenevät ja tahtovat, voivat siis lähettää avustuksia rouva Hilda Pihlajamäelle, os. Mariankatu 28, Helsinki, mainiten samalla, että rahat käytetään venäläisten veljien auttamisesta syntyneen aukon täyttämiseksi. Tietysti muiltakin tämän aikakauskirjan lukijoilta, jotka hyvään työhön tahtovat ottaa osaa, ovat avustukset sydämellisesti tervetulleita!

*

Kuinka tosi olikaan se ennustus, joka sanoi, että Suomen tultua itsenäiseksi v. 1917 kuluisi kahdeksan vuotta mitä julmimmassa käytännöllisessä materialismissa! Sen saamme joka päivä todeta, sillä toimeentulokysymys on etualalla Suomessa nykyään. Ja vaikka ihmiset koettavat huumata itseään huveilla ja nautinnoilla, tietävät kaikki, että taustassa irvistää ainainen leipähuoli. Tämä vielä olisi siedettävä, ellei se vaikuttaisi lamauttavasti henkiseen elämään. Mutta henkinen pyrkimys jää nyt toiselle sijalle, ja jollei tässä suhteessa tapahdu muutosta — jollei Suomen kansa jaksata voittaa itseään ja taasen herätä totuuden etsimiseen, joka ei ole yksin älyllistä, vaan myös sielullista ja henkistä laatua, — on vaara lähellä, että meidän olevä ja kaunis sivistystehtävämme jää suorittamatta.

Tuossa ennustuksessa oli muuan kohta, joka koski läheltä meitä teosofeja: „noina vaikeina materialistisina vuosina kysytään todella, jaksatteko ylläpitää teosofista henkeä puhtaana ja koskemattomana vuoteen 1925.”

Olemme jo saaneet kokea suuren vaikeuden: teosofein jakautumisen kahteen leiriin. Sen sijaan, että yhteisvoimin olisimme seisoneet ajan materialismia vastaan, olemme tässä pienessä maassa hajaantuneet kahdeksi seuraksi, jotka kumpikin nyt saavat taistella taloudellisia vaikeuksia vastaan. Mainitakseni esimerkin. Tietäjä, jolla ennen oli pari tuhatta tilaajaa, kannatti hyvin ja antoi minullekin palkan työstäni. Ruusu-Risti sitä vastoin — huolimatta korkeasta tilaushinnastaan — kärsii taloudellista puutetta eikä tuota minulle mitään. Olenkin vaivannut päätäni kysymyksellä, minkälaisiin toimenpiteihin on ryhdyttävä ensi vuoden suhteen: 1) onko Ruusu-Risti lakkautettava? 2) onko hinta nostettava kaksinkertaiseksi? 3) onko hinta pysytettävä ennallaan, mutta teksti supistettava puolella? vai 4) onko muodostettava osakeyhtiö siksi suurella pääomalla, että se kykenee allekirjoittaneenkin työtä palkkaamaan? Otan mielelläni vastaan lukijoitteni kirjallisia vastauksia ylläoleviin kysymyksiin tai heidän keksimiään uusia ehdotuksia. Kirjeet osoitetaan Ruusu-Ristin toimitukselle, Helsinki.

*

Ruusu-Risti-seuramme toiminta alkanee Helsingissä syyskuun loppupuolikolla, mutta siitä ilmoitetaan tarkemmin vastedes pääkaupungin lehdissä.

Syyskuu, s. 387–397

Ruusu-Ristin, Suomen Salatieteellisen Tutkimusseuran, jäsenissä, jotka melkein järjestään ovat olleet (monet vieläkin ovat) Suomen Teosofisen Seuran jäseniä, elää järkähtämättömänä se käsitys, että he edustavat alkuperäistä ja varsinaista teosofista liikettä meillä. Jos he ovat muodostaneet erityisen seuran, on tämä tapahtunut ulkonaisten olosuhteitten historiallisesta pakosta, mutta ei suinkaan minkäänlaisesta mielentilan tai suunnan muutoksesta heissä itsessään. He tuntevat olevansa teosofeja. He tuntevat olevansa madame Blavatskyn henkisiä perillisiä. He tuntevat seuraavansa niiden jäljissä, jotka ensimmäisinä perustivat Teosofisen Seuran.

Sentähden he lähettivät tuon viime numerossamme julkaistun kiertokirjeen kaikille maailman teosofeille, joka kirje nähtävästi vielä ei ole aikaansaanut mitään tulosta fyysisessä maailmassa. Sentähden he myös tuntevat teosofiseksi velvollisuudekseen pitää silmänsä ja korvansa auki, jotta voisivat kiinteästi seurata teosofisen maailman tapahtumia ja mieli totuuden ja järjen valolla avoimna lausua julki asiallisen arvostelunsa tapahtumain johdosta.

Totuuden etsijähän aina seisoo kuin kuoleman kynnyksellä! Niin vakava on hänelle elämä.

*

Suomen Teosofisen Seuran julkaisema aikakauslehti, virkaveljemme „Teosofi” kertoo heinä-elokuun numerossaan jonkinlaisesta aatteellisesta hajautumisesta Amerikan Yhdysvaltojen Teosofisessa Seurassa. Mikäli lyhyestä uutisesta selviää, on siellä olemassa vähemmistö, jota nimitetään „Back to H. P. B.”-liikkeeksi ja joka pyrkii herättämään jälleen eloon madame Blavatskyn aikuisen teosofisen hengen; tämän vähemmistön mielestä on arvattavasti Teosofisen Seuran nykyinen henki ja työsuunta poikennut alkuperäisestä, perustajien sille antamasta ohjelmasta. Ilmiö on muuten siksi mielenkiintoinen, että tahtoisimme kaikin mokomin tarkempaa selontekoa „Back to H. P. B.”-liikkeen ohjelmasta ja päämääristä. Tällä kertaa saamme kuitenkin tyytyä siihen arvosteluun, minkä Teosofisen Seuran presidentti, Mrs. Annie Besant, on lausunut amerikalaisen vähemmistön teosofisesta kannasta ja yleensä T. S:n korkeimman johdon suhtautumisesta kansallisissa seuroissa ilmeneviin erimielisyyksiin ja ristiriitoihin.

»Teosofin» mukaan sanoo näet T. S:n presidentti „Back to H. P. B.”-liikkeitä seuraavaa: „Tämän liikkeen tarkoituksena on ilmeisesti ollut arvostella alhaiseksi teosofisten aatteiden myöhempiä ilmauksia, ikäänkuin edistyminen olisi harhaoppia ja haluttaisiin perustaa teosofinen oikeaoppisuus.”

Nämä sanat, jotka näennäisesti ovat niin viattomia ja niin järkeen käypiä meikäläisille, jotka uskomme „kehitykseen”, antavat paljon ajatuksen aihetta vakavalle totuudenetsijälle. Syrjäyttämällä sen seikan, että olettavat Amerikan teosofisen vähemmistön alhaisen vaikuttimen elähyttämäksi, huomaamme niihin sisältyvän seuraavat kolme väitettä: 1) teosofisten aatteiden myöhemmät ilmaukset osoittavat edistymistä alkuperäisiin nähden. 2) edistyminen ei voi olla harhappia, ja 3) edistyneet aatteet eivät vie oikeaoppisuuteen.

Mitä nyt ensimmäiseen väitteeseen tulee, että teosofisten aatteiden myöhemmät ilmaukset osoittavat edistymistä alkuperäisiin nähden, tekee mieleemme kysyä: tarkoitetaanko ilmausten muotoa vaiko niiden henkeä? Jos tarkoitetaan niiden muotoa, silloin saatamme mielihyvällä hyväksyä arvostelussa esitettyä näkökantaa. Kukaan ei ryhdy kieltämään Mrs. Besantin, Mr. Leadbeaterin, Mr. Sinnetin y.m. suuremmissa ansioita teosofisten oppien loogillisessa ja älyllisessä muovailussa ja järjestelyssä. Vasta Mrs. Besantin harjaantunut äly ja aito englantilainen järjestelykyky, vasta Mr. Leadbeaterin omaperäiset yliaistilliset tutkimukset, vasta Mr. Sinnetin taitava kynä loivat valoa „tasojen” ja „prinsiippien” hämärään itämaalaiseen järjestelmään, loivat kosmoksen niiden alkuperäisestä kaaoksesta, — mainitaksemme yhden esimerkin. Tosin voitaisiin huomauttaa juuri tämän esimerkin yhteydessä, että tasojen ja niiden atomein ja prinsiipein positiivinen määrittely ja luokittelu on tehnyt teosofisen maailmankuvan jonkun verran niin sanoaksemme yliaistillis-materialistiseksi, mutta siitä huolimatta on tunnustettava, että teosofisten aatteiden ilmaisussa on tapahtunut huomattava edistys ja kehitys.

Onko näin ollen luultavaa, että Amerikan „Back to H. P. B.”-liike on tarkoittanut palaamista joka kohdassa madame Blavatskyn aikuisiin muotoihin, sanontatapoihin ja termeihin? Emme, kuten sanottu, tunne tätä liikettä emmekä siis tiedä, mihin pyrkivät; jos heidän tarkoituksensa olisi palata madame Blavatskyn muotoihin, olkoon se heidän asiansa. Mutta jos he eivät sitä tarkoita, koskee heidän pyrkimyksensä epäilemättä teosofista henkeä. Siltä tuntuu, että Mrs. Besantkin arvostelussaan on heitä käsittänyt.

Jos siis Mrs. Besant ensimmäisessä väitteessään ei puhu muodollisista seikoista, vaan hengestä, sisältää hänen väitteensä seuraavan ajatuksen: teosofisten aatteiden myöhemmät ilmaukset osoittavat edistymistä alkuperäisiin nähden teosofisessa hengessä ja elämässä. Teosofinen henki on syventynyt ja laajentunut, se on kasvanut ja puhdistunut. Me ymmärrämme nyt paremmin kuin madame Blavatskyn aikana, mikä teosofia on ja mikä teosofinen liike on, — niin, ehkä Mrs. Besant itse ja Mr. Leadbeater esim. ovat henkevämpiä opettajia kuin H. P. Blavatsky aikoinaan? Amerikan teosofinen vähemmistö, joka tahtoisi palata madame Blavatskyn henkeen, harrastaa niin ollen taantumusta.

Tätä Mrs. Besantin väitettä on meillä kuitenkin täysi syy pohtia ja arvostella. Se sotii näet kaikkea sitä vastaan, mitä me yleensä olemme teosofiasta oppineet.

Näin olemme nimittäin oppineet: teosofinen liike on Okkultinen liike, s. o. se on syntyisin Salaisesta Veljeskunnasta. Samalla tavalla ovat Salaisesta Veljeskunnasta kotoisin esim. kaikki suuret uskonnot. Vihitty opettaja on ensimmäisenä

pannut jokaisen okkultisen liikkeen alulle. Hän ensimmäisenä alkuunpanijana on ollut liikkeen todellisen hengen läpäisemä ja elähyttämä. Kuinka hän muuten olisi kestänyt ja voittanut ensimmäiset suuret esteet ja vaikeudet, jotka liikkeen tielle asettuivat? Kuinka hän muuten olisi kyennyt liikkeelle antamaan sen suunnan, sen ohjelman, sen tunnussanat, sen tarkoituksen?

Jos ei niin olisi, minkä tähden esim. puhuisimme palaamisesta kristinuskon alkuperäiseen henkeen? Miksi vetoaisimme ensimmäiseen kristittyyn auktoriteettiin ja opettajaan, Jeesukseen Kristukseen? Onhan kaksi tuhatta vuotta kulunut Jeesuksen syntymästä: olemmehan siis ehtineet suunnattomasti kehittyä ja edistyä kristillisessä hengessä ja elämässä! Voimmehan me tietää paljon paremmin kuin Jeesus, mikä kristinuskon varsinainen henki on! Jos myöhempi aika aina on edistynyt entiseen verratan, silloin meidän on turha ottaa selvää kristinuskon alkuperäisestä hengestä ja tutkia Jeesuksen omaa elämänoppia. Turha on myös silloin teosofinen, vertaileva uskontotutkimuksemme.

Minkätähden itse asiassa teosofia alusta lähtien on teroittanut meille, että meidän pitää tutkia uskontojen alkuperäistä oppia juuri nähdäksemme, että nuo ensimmäiset suuret vihityt viisaat ovat opettaneet samaa kuin nykyaikainen teosofia? Minkätähden ei teosofia viitannut yksinkertaisesti nykyaikaisiin uskonnonmuotoihin, jos nämä ovat hengeltään edistyneempiä ja kehittyneempiä?

Siitä syystä — sen me tiedämme, — että teosofia pitkin matkaa on opettanut, että henkisen liikkeen alkuunpanija aina on ollut seuraajiaan viisaampi — jollei muodollisesti, niin joka tapauksessa henkisesti katsoen. Sanoohan H. P. Blavatskykin nimenomaan „Teosofian avaimessa” tehneensä työtä — „ei omaksi huviksemme, vaan ainoastaan koska toivomme saavamme kasvattaa muutamia yksilöitä toteuttamaan työtämme ihmiskunnan puolesta *alkuperäisen ohjelman mukaan*.”

Nyt on tietysti joka uskonnossa ja joka henkisessä liikkeessä tapahtunut edistystä ja kehitystä. Onhan liike kasvanut ja laajentunut. Ovathan uskonnot voittaneet puoleensa kokonaisia kansoja ja valtakuntia. Muodollisesti katsoen edistys ei siis ole harhaa. Mutta kun Mrs. Besant toisessa väitteessään sanoo, että «edistyminen ei voi olla harhaoppia», täytyy sitäkin lausetta pohtia ja arvostella totuudenetsijän vakavuudella.

Se on tietysti tosi, jos se tarkoittaa edistymistä hengessä. Mutta koska semmoista edistystä on muodollisesti nähty? Ja onko semmoinen edistys edes muodollisesti mahdollinen? Eikö henki aina ole sama? Edistyminen hengessä ei merkitse, että henki muuttuisi, edistyminen hengessä merkitsee vain, että ihmisyksilö yhä enemmän ja enemmän täyttyy alkuperäisellä hengellä. Edistyminen kristinuskon hengessä on sitä, että ihminen kasvaa yhä enemmän Kristuksen kaltaiseksi, yhä enemmän täyttyy Kristuksen hengellä, mutta ei suinkaan sitä muuta. Edistyminen teosofian hengessä on sitä, että yhä selvemmin ymmärämme, mitä madame Blavatsky on opettanut ja tarkoittanut, mihin hän on pyrkinyt ja tähdännyt (tai Mestarit hänen välityksellään), mutta ei suinkaan sitä, että muuttaisimme H. P. B:n alkuperäistä ohjelmaa. Voimmehan luoda uuden liikkeen, mutta jos tahdomme jatkaa H. P. Blavatskyn teosofista työtä, on meidän pysyttävä alkuperäisessä inspiratsioonissa.

Tämä alkuperäinen inspiratsioni on joka henkisessä liikkeessä sitä tärkeämpi, koska se on ainoa, joka estää oikeaoppisuuden muodostumista. Oikeaoppisuus ei koskaan ole syntynyt siten, että uskollisesti ollaan seurattu alkuperäisen Mestarin jälkiä. Oikeaoppisuus on aina syntynyt silloin, kun alkuperäisestä inspiratsioonista ollaan poikettu. Mrs. Besantin kolmas väite, että „edistyminen ei vie oikeaoppisuuteen”, pitää paikkansa ainoastaan siinä tapauksessa, että edistyminen ei vie oikeaoppisuuteen”, pitää paikkansa ainoastaan siinä tapauksessa, että edistyminen merkitsee kasvamista alkuperäisessä hengessä ja alkuperäiseen henkeen. Sillä muuten olemme historiasta nähneet, että edistyminen ja kehitys on joka uskonossa ja joka henkisessä liikkeessä johtanut oikeaoppisuuteen. Kehitys on tuonut mukanaan kirkon — ja kirkko on oikeaoppisuuden tyysijä.

Olemme täten joka kohdassa joutuneet katsantokantaan, joka on suoranaises-
sa ristiriidassa Mrs. Besantin arvostelun kanssa. Sillä emme tietenkään ole tahtoneet puolustaa Amerikan teosofista vähemmistöä, jonka näkökantoja emme tunnne. Olemme puhuneet puhtaasti periaatteellisesti.

Äänemme ei tosin kauas kuulu emmekä puheellamme paljoakaan aikaansaa. Mutta olemmepahan sanoneet sanottavamme.

*

Saman „Teosofin” uutisen mukaan Mrs. Besant myöskin määrittelee, kuten mainitsimme, millä tavalla Teosofisen Seuran korkein johto suhtautuu kansallisissa seuroissa ilmeneviin eripuraisuuksiin, ja lisää „Teosofi” presidentin erikoisesti toivovan, että sitä asiaa koskevat kohdat hänen kirjelmästään tulisivat myöskin Suomen „T. S:n jäsenten tietoon”.

Emme tässä toista noita kohtia kokonaisuudessaan. Tyydymme mainitsemaan seuraavat lauseet, jotka sisältävät ydinajatuksen:

„En löydä säännöissä mitään sellaista kohtaa, joka sallisi kansallisen seuran eripuraisen vähemmistön valittaa pääneuvostolle . . . Vähemmistöllä, joka taistelee enemmistöä vastaan kansanvaltaisesti muodostuneessa seurassa, on ainoastaan vaihtoehtona joko yhtyä enemmistöön tai, jos se näkee mahdottomaksi sietää enemmistöä, erota siitä. Se ei voi pyytää avukseen ketään seuran ulkopuolelta polkeakseen jalkoihinsa enemmistön päätöksen seuran sisäisissä asioissa.”

Semmoinen on siis Teosofisen Seuran veljeysohjelma. Katsokaamme nyt, mitä väitteitä ylläoleviin lauseihin sisältyy.

Näissä todella edellytetään, että „kansan ääni on Jumalan ääni” (*vox populi, vox Dei*), ei kukaan voi kieltää niiden demokraattista luonnetta. Enemmistöllä on valta käsissään ja vähemmistön täytyy muitta mutkitta alistua. No niin, sehän on parlamentaarinen menettelytapa eikä monikaan kieltäne sen oikeutta. Onhan luonnollista, että missä eripuraisia haluja esiintyy, useimpien yhteinen halu ja tahto voittaa.

Mutta on siinä heikkokin kohta. Minkätähden näet on kansallisilla seuroilla niin suuri valta koko seuraan nähden? Minkätähden ovat siinä määrin itsenäisiä, että jos enemmistö tekee päätöksen, ei vähemmistön valitus kuulu pääneuvostolle

eikä pääneuvosto kykene mitään korjaamaan? Eikö siis Teosofinen Seura olekaan kansainvälinen seura? Eikö sen kansainvälisyys mitään merkitse? Eikö se ole yhtenäinen elimistö, joka edustaa ja kuvaa ihmiskunnan yhteyttä? Eikö ihmiskunta ja ihmisyys ole korkeampi kansallisuutta?

Mutta jos Teosofinen Seura tahtoo olla ihmiskunnan ykseyden symbolina, silloin kai sen suhde kansallisiin osastoihinsa pitäisi olla kuin äidin lapsiinsa, kuin rungon oksiiinsa, kuin pään ruumiin muihin jäseniin.

Tietysti on olemassa paikallisia asioita ja kysymyksiä, joita paikallisesti ratkaistaan. Semmoiset ovat useat käytännölliset ja taloudelliset kysymykset. Mutta eivätkö Teosofisen Seuran jäsenet koskaan tee mitään päätöksiä periaatteelliseen suuntaan? Eivätkö he koskaan yhdessä pohdi ja päätä niistä asioista, joita varten sanotaan, että Teosofinen Seura on perustettu: esim. totuuden etsimistä ja veljeyden toteuttamista koskevista seikoista? Ja jos heidän päätöksensä koskisivat tällaisia kysymyksiä, jos ne siis olisivat periaatteellista laatua, eivätkö ne samalla olisi yleisiä, eivätkö ne kiinnittäisi kaikkien mieltä, eivätkö ne kuuluisi koko seuralle?

Jos tuommoisessa periaatteellisessa kysymyksessä kansallisen seuran enemmistö tekisi — sanokaamme — tyhmän päätöksen, olisi vähemmistö ensinnäkin voimaton, mutta toiseksi koko kansainvälisen seuran suuri enemmistökin, sillä „vähemmistön valitus ei kuuluisi” eikä pääneuvosto kykenisi sekottamaan koko seuraa yhden kansallisen osaston asioihin.

Mutta lähtökohta onkin nähtävästi toinen: enemmistö ei voi tehdä tyhmiä päätöksiä. Enemmistö ei voi olla väärässä. Enemmistöllä on aina oikeus ja totuus puolellaan. Sentähden sillä on valtakini!

Kumma vain, että enemmistö aina on oleva kansallinen eikä — kansainvälinen. Vaikkakin Teosofinen Seura on kansainvälinen.

T. S:n presidentin toivomus on, että mekin suomalaiset teosofit erikoisesti painaisimme mieleemme nämä seikat. Miksikä ei?

*

Nyt sanon aivan suoraan, että yllä oleva kritiikkini on asiallinen eikä personalinen. Älköön kukaan lukijoistani ajatelko, että olen tahtonut „hyökätä Mrs. Besantin kimppuun” tai vähimmässäkään määrässä „halventaa” häntä. Semmoinen ei koskaan voisi olla tarkoitukseni, koska se olisi kerrassaan vastoin sekä periaatteitani että tapojani. Vaikka Ruusu-Risti onkin Teosofisesta Seurasta erillinen seura, on vanha sisäinen suhteeni Teosofiseen Seuraan muuttumaton. Rakastan sitä ja harrastan sen parasta, vaikka se on minut hyljännytkin. Olen samassa asemassa kuin Mr. A. P. Sinnett, joka ystävineen v. 1907 erosi Teosofisesta Seurasta ja perusti oman seuransa (*The Eleusinian Society*), mutta silti tunsin itsensä teosofiksi; ja vaikka Mr. Sinnett palasi takaisin — neljän vuoden kuluttua — Teosofiseen Seuraan, ei hän koskaan ollut täysin tyytyväinen T. S:n taktiikkaan ja „politiikkaan”. Niin on minunkin sydämeni uskollisesti kiinni teosofiassa ja Teosofisessa Seurassa, vaikka tulen aina puolustamaan ja käytännössä toteutta-

maan teosofin luonnollista oikeutta ja velvollisuutta asialliseen arvosteluun ja kritiikkiin, kohdatkoon se ketä „auktoriteettia” tahansa.

Mutta suuresti on sydämeni iloinnut nytkin siitä huomiosta ja menestyksestä, mikä vasta kuluneena kesänä tuli Mrs. Besantin osaksi hänen Euroopan-matkallaan sekä Englannissa että mannermaalla. Loistavasti joka paikassa vastaanotettiin hänen loistava personallisuutensa — Lontoossa niin hyvin kuin Parisissa, Belgiassa yhtä hyvin kuin Skotlannissa. Kunniansa ja menestyksensä hän on täydellisesti ansainnut — harvat ihmiset ovat suorittaneet semmoisen elämäntyön kuin hän. Kun hän nyt lokakuun 1 p:nä tänä vuonna täyttää 74 vuotta, ajattelevat häntä rakkaudella ja kiittollisuudella kymmeniin tuhansiin nousevat ystäväjoukot. Ilmestyköön Ruusu-Ristinkin puolesta taaja kimppu hohtavia astraalisia ruusuja hänen auraansa, kun hän syntymäpäivänään ajattelee maailman teosofeja!

*

„Hädässä ystävä tunnetaan”, tietää vanha sananlasku, ja paikkansa tuo sana pitää. Suuri ja iloinen oli yllätykseni, kun veli *J. R. Hannulan* kaunis kiertokirje joutui käsiini. Hannula kävi luonani Helsingissä kesällä ja puheen kääntyessä Ruusu-Ristiin hän tiedusteli aikakauskirjan taloudellista asemaa. Selitin hänelle, että se oli arveluttava. Painatus- ja jakokustannukset olivat siksi suuret, että ne nielevät enemmän kuin tilaukset tuottivat — pieni kalkyyli tämän heti osoitti: ensimmäinen puoli vuosikerta maksoi minulle Smk. 26,359: 23 (painos 1,200 kappaletta); jos tilaajia olisi tuhat kappaletta, tekisi niiden tuottama netto tulo Smk. 45,000:- eli puolelta vuodelta Smk 22,500, siis melkein neljä tuhatta markkaa alle menojen. Nyt on koko vuoden tilaajia todellisuudessa vain vähän yli 800 (netto siis noin Smk. 36,000:-), mutta puolen vuoden tilaajia oli pari sataa lisää, ja vaikka useimmat eivät ole tilaustaan uudistaneet, saattaa tämä vielä tapahtua. Voimme siis laskea, että Ruusu-Ristillä on noin tuhat tilaajaa ympäri vuoden. Mutta silloin tappio tekee 7 à 8 tuhatta markkaa. Ilmoituksista kertyy tosin vähäsen ja Amerikan tilaukset (4 dollaria) tekevät Suomen rahassa verrattain paljon, mutta kumpiakin on niin vähäsen! Sodan jälkeen ei aikakauskirjamme ole päässyt minkäänlaiseen vauhtiin Amerikan suomalaisten kesken. Välistä haaveilen, että jos amerikkalaiset veljemme oikein sankoissa joukoissa tilaisivat Ruusu-Ristiä, nyt kun dollari on niin suuressa arvossa, niin oi, kuinka pian Ruusu-Ristin taloudellinen asema paranisi!

Ja eräs kohta, joka minulle personallisesti on vakava, on se, että saan antaa aikani ja työni Ruusu-Ristin hyväksi mitään aineellista hyvitystä itse siitä nauttimatta. Tämä on kerrassaan luonnotonta taloudellisesti näin kireänä aikana. Eihän siihen kukaan ole syyssä, olot ovat vaikeat itsessään, mutta meidän teosofein tunnussanamme nykyään on: pääsemmekö kunnialla tämän materialistisen aikakauden ohii? Ainakin meidän pitäisi yrittää! Ja luulen, ettei se yrityskään käy päinsä muuten kuin yhteisvoimin!

Ensimmäinen pieni avustus (Smk. 50:—) saapui Ruusu-Ristille heti Hannulan kiertokirjeen ilmestyttyä. Tässä yhteydessä tahdon myös kiittollisuudella mainita

eräästä suuresta amerikkalaisesta avustuksesta, joka saapui luokseni jo viime vuonna, vaikka vasta tänä vuonna pääsin selville rahojen käyttämisestä (alkuperäinen kirje oli postissa joutunut hukkaan). Muutamat ystävät Clevelandissa, Ohio, olivat keränneet ja lähettäneet minulle Mr. Nicholas Johnsonin välityksellä 100 dollaria, joka silloisen kurssin mukaan teki Smk. 2,406: 25. Nämä rahat olivat minun personallisen työni edistämiseksi ja merkitsin ne heti Ruusu-Ristin tiliin. Ollappa nyt paljon semmoisia ystäviä Atlantin tuolla puolen!

Julkaisen toisessa kohden muutamia vastauksia viime numerossa asettamaani kysymykseen, mitä olisi tehtävä Ruusu-Ristin hyväksi. Olen nyt itsekkin sitä mieltä, että osakeyhtiö ei ole hyvä ehdotus. Sitä vastoin jonkunlainen kannatusliitto saattaa olla paikallaan. Tilaushintaa en missään tapauksessa tahtoisi korottaa, mieluummin sitten muuttaa Ruusu-Ristin ulkoasua ja kokoa. Mutta tulkoon päätös minkälainen tahansa, se ei estä ystäviä nyt jo Hannulan ehdotuksen mukaan ojentamasta auttavaa kättänsä ei ainoastaan Ruusu-Ristille, vaan minullekin.

Ensi vuonna on saatava tilaajien lukumäärä kolminkertaiseksi! Vai eikö Ruusu-Risti ole lukijoitaan tyydyttänyt? Eikö sen puolesta kannata ponnistaa?

*

Tieteellisissä piireissä ovat kaikkialla viime vuosina herättäneet tavatonta huomiota saksalaisen matemaatikon ja fyysikon, professori *Einstein*'in uudet teoriat ja näkökannat, jotka uhkaavat mullistaa koko vanhan, enemmän tai vähemmän materialistisen, käsityksemme maailmankaikkeudesta ja viedä ihmiskunnan ajattelua suurin askelin eteenpäin kohti okkultis-filosofista käsityskantaa. Toivon, että tässä numerossa julkaistu, Ruusu-Ristiä varten kirjoitettu silmäys Einsteinin oppeihin herättää ansaittua mielenkiintoa lukijoissa.

*

Tässä numerossa painettu jäljennös rouva Esteri Weissenbergin maalaamasta allekirjoittaneen muotokuvasta ei tietenkään anna oikeata käsitystä rouva W:n taiteesta. Ruusu-Ristin nykyinen paperi ei ole edullinen autotypoille. Mutta kun näkee Esteri Weissenbergin muotokuvia semmoisina kuin ne ovat lähteneet taiteilijan kädestä, silloin heti tunnustaa, että tässä on taiteilija, joka vanhaan hyvään tapaan maalaa ihmisten kuvat niin, että ne tuntee. Värit ovat pehmeät, lämpimät ja luonnolliset. Kasvojen ilme on sattuva ja karakteristinen. Rouva W. etsii taiteessaan sielua, mutta ei muodon kustannuksella. Hänen tauluistaan oli näyttely „Naisten Äänen” toimistossa. Olen yhtä mieltä tohtori Maikki Fribergin kanssa siitä, että rouva Weissenbergin taide ansaitsee kaikkea huomiota ja että ihmisten pitäisi kilvan rientää tilaamaan häneltä muotokuvia. Rouva W. tekee hyvää työtä halvalla, ja muotokuvamaalaus on meillä vielä aivan liian vähän muodissa. Tuhlataan niitä rahoja paljoo joutavampaan — miksei niitä riittäisi kulttuurityöhönkin ?

*

Tätä kirjoittaessani istun vanhassa huoneessani Tonttulassa, Teosofisen Seuran Päämajassa. Niin ovat kohtalon tiet kiertyneet. Helsingistä olen muuttanut takaisin tänne, ja kuinka kaikki tuntuu rakkaalta ja kodikkaalta. Kolme ja puoli vuotta asuin ensimmäisessä huoneessani alakerrassa, kolme ja puoli vuotta nykyisessä huoneessani täällä yläkerrassa ja kolme ja puoli vuotta olin ulkona „maailmalla”. Nyt olen jälleen vanhassa kodissani. Mitähän Karman Herrat nyt aikovat ja tahtovat?

Joka tapauksessa on postiosoitteeni tästä lähtien taas *Äggelby*.

*

Olen koko kesän ollut terveydeltäni heikko. Lääkäri kielsi minulta kaiken varsinaisen työn. En saanut rasittaa aivojani.

En näin ollen ole kyennyt valmistamaan kirjaani „Kuka Jeesus oli?” eikä tämä kirja siis ilmesty vielä jouluksi.

Lokakuu, s. 452—465

Ajatukseni palautuvat säännöllisesti tuohon Mrs. Besantin merkilliseen lausuntoon, että „Teosofinen Seura ei kuitenkaan saata vastata siitä salatieteestä, jonka edustaja Pekka Ervast on”. En saata lakata sitä ihmettelemästä, sillä se on niin kerrassaan vastoin Teosofisen Seuran sekä sääntöjä että henkeä. Olen yhä sydämelläni kiinni Teosofisessa Seurassa, joka on madame Blavatskyn alkuunpaneman teosofisen liikkeen ensimmäinen äänenkannattaja niin sanoakseni, ja minua luonnollisesti surettaa ja huolestuttaa kaikki poikkeamiset H. P. Blavatskyn (ja siis Mestarien) alkuperäisestä ohjelmasta.

Näin esim. sanoo madame Blavatsky Teosofisen Seuran jäsenyydestä: „Teosofisen Seuran jäsenillä on vapaus tunnustaa mitä uskontoa tai filosofiaa tahansa, tai ei mitään, jos niin haluavat, kunhan vain suostuvat työskentelemään yhden tai useamman Seuran tarkoituksen toteuttamiseksi. Seura on ihmisystävällinen ja tieteellinen yhdistys, jonka päämäärä on veljeyden aatteen levittäminen käytännöllisillä eikä tietopuolisilla teillä. Olkoot jäsenet kristityitä tai muhamettilaisia, juutalaisia tai parseja, buddhalaisia tai brahmiineja, spiritistejä tai materialisteja, se on yhdentekevää; mutta jokaisen jäsenen tulee olla joko ihmisystävä tai tiedemies tai aarialaisen tai muun vanhan ajan kirjallisuuden harrastaja tai yliaistillisen sielutieteen tutkija. Sanalla sanoen, hänen täytyy, jos hän voi, antaa apua ainakin yhden ohjelman päämäärän toteuttamiseksi. Muussa tapauksessa hänellä ei ole mitään syytä ruveta «jäseneksi”. (Teosofian avain, ss. 19, 20.)

Ei pahin vastustajaniakaan kieltäne, etten H. P. B:n ylläolevan luettelon mukaan kuulu ainakin «muun vanhan ajan kirjallisuuden harrastajiin tai yliaistillisen sielutieteen tutkijoihin”; monien julkaisemiini teosten luulisin tämän todistavan. Uskon sitä paitsi tehneeni suoranaista työtä nykyaikaisen teosofisen liikkeen

hyväksi. Ja koska T. S:n ohjelman ja madame Blavatskyn sanojen mukaan „T. S:n jäsenillä on täysi vapaus tunnustaa mitä uskontoa tai filosofiaa tahansa”, pitäisi minullakin olla oikeus omata niitä okkultisia näkökantoja, joihin tutkimusteni nojalla olen tullut, vaikka ne poikkeaisivatkin jonkun toisen tutkijan mielipiteistä ja näkökannoista. Eikä tämä seikka saisi aiheuttaa mitään levottomuutta Teosofisessa Seurassa, joka on täysin puolueeton eikä minkään pykälän nojalla ole pakoitettu vastaamaan kenenkään uskonnosta, filosofiasta tai okkultismista.

Mutta minulle on huomautettu, että Mrs. Besant sanoillaan onkin tähdännyt muuanne. Hän ei ole tarkoittanut okkultista filosofiaani, vaan käytännöllistä okkultismiani.

Tämä on mieltäkiinnittävä, jopa jännittävä huomautus. Jos olisin kyllin itserakas ja turhamainen, ottaisin oikein okkultistin miinin ja sanoisin puoleksi kuiskaten: „tuossa näette nyt, Mrs. Besant itse tekee minusta okkultistin ja okkultisen opettajan; voitte siis ilman muuta ymmärtää, että olen varustettu sangen salaperäisillä kyvyillä.” Mutta koska olen yksinkertainen totuudenetsijä, joka uskon rakastavani totuutta enemmän kuin kuolevaista ja personallista itseäni, torjun tuon kunnian ja sanon: en ole mikään „käytännöllisen okkultismin” opettaja; minulla ei ole esoteerista koulua, ei esoteerisia harjoitusjärjestelmiä, ei lupauksen tehneitä oppilaita; mitä opetan, opetan julkisissa luennoissa ja kirjoissani; jos joskus yksityinen ihminen on kääntynyt puoleeni pyytäen opastusta esim. mietiskelyssä, olen tietysti ihmisystävänä häntä kykyäni mukaan personallisesti neuvonut; mutta harjoitusjärjestelmästä, johon semmoisessakin tapauksessa olen viitanut, olen kirjoittanut julkisesti kirjassani „Jeesuksen salakoulu”. Käytännöllinen okkultismini sisältyy niin muodoin Jeesuksen käskyihin ja hänen elämänoppiinsa. Mutta olen viimeisessä kirjassani nimenomaan huomauttanut, että „menetelmiksi, ihanne-ohjelmiksi uskon elämässä kelpaavat kaikkien suurten mestarien neuvot, kun niitä vilpittömästi noudatetaan. Tietysti tunnustan omasta puolestani, että Jeesuksen neuvot ja käskyt ovat meille lähimpiä ja luonnollisimpia. Minkä tähden mentäisiin hakemaan vettä kaivoa kauempaa? Mutta buddhalaiselle voivat Buddhan elämänohjeet — hänen kahdeksankertainen tiensä — tuntua rakkaimmilta ja kotoisimmilta, samoin kuin kiinalaiselle Kongfutsen tai Laotsen opetukset ja ohjesäännöt; muodoissa ei ole pääpaino, vaan elämässä. Noudattakoot buddhalaiset Buddhan siveyssääntöjä ja käskyjä, samalla kun he omaksuvat ja ymmärtävät Kristuksen,¹⁾ silloin he ovat todellisia buddhalaisia! Ja älkööt kristityt kerskailko Kristuksestaan ja kristillisyydestään, ennenkuin he jokapäiväisessä sekä yksityisessä että yhteisessä elämässään noudattavat Jeesuksen suoria ja selviä käskyjä!” (Teosofian sanoma nykyajalle, s. 135.) Vaikka siis länsimaalaisena pidän Jeesusta meidän luonnollisena mestarinamme, opettajanamme ja esimerkinämme, ajattele yhtä suurella kunnioituksella ja rakkaudella toisiakin mestareita ja vapahtajia ja pidän heitä kaikkia saman yhteisen, mystillisen Kristuksen puhutorvina ja edustajina, kukin omalla tavallaan.

¹⁾Nim. mystillisen, josta kirjassani puhun.

Tämmöinen on minun ”salatieteeni”, mutta ei päähäni ikinä olisi pälkähtänyt, että Teosofisen Seuran muka piti siitä „vastata”.

*

Mutta otaksutaanpa, että minulla todella on kunnia edustaa jotain salatiedettä, kuten Mrs. Besant sanoo, tai jotain salatieteellistä virtausta, kuten ehkä olisi parempi sanoa. Silloin pitänee paikkansa vanha sana, että ”hedelmästä puu tunnetaan”, ja silloin on luonnollinen kysymyksemme: onko tuo edustamani Salatieteellinen virtaus kantanut mitään hedelmää, ja minkä?

Nyt tekisi tietysti mieleni vastata tähän: onhan se hedelmänä kantanut Suomen teosofisen liikkeen, — mutta koska on annettu minun ymmärtää, että „olin ennen toinen kuin nyt, että viime aikoina olen muuttunut”, täytyy etsiä jotain »hedelmää” aivan lähiajoilta.

Hedelmä, jota luulen vastustajienikin ajattelevan, on silloin epäilemättä Ruusu-Risti-seuramme. „Minkätähden se perustettiin? Minkätähden hylättiin Teosofinen Seura?” kysytään minulta jyrkän ankarasti. Ah, vastaan tähän, kysymys on tuolla tavalla lausuttuna ylen tunteellinen! Olenko minä hylännyt Teosofisen Seuran? Minkätähden Teosofinen Seura silloin — sen oman presidentin sanojen mukaan — on niin iloinen siitä, että olen perustanut Ruusu-Ristin ja jättänyt Suomen T. S:n rauhassa kulkemaan omia teitään? Jos minä olisin hylännyt Suomen T. S:n, oman lapseni ja kasvattini, kai Suomen T. S. silloin olisi edes vähäsen surrut ja jonkun kyyneleen muistolleni omistanut. Nyt se sitä vastoin iloitsee ja riemuitsee, jos se uskollisesti noudattaa presidenttinsä esimerkkiä ja neuvoa. Mahdotonta on siis ajatella, että minä ja me kaikki, jotka sydän verta vuotaen jätimme T. S:n perustaaksemme Ruusu-Ristin, „hylkäsimme” T. S:n!

Ei, vaan meidän eroamisemme oli mykkä protesti sitä henkeä vastaan, joka maailmansodan vaikutuksesta oli Teosofiseenkin Seuraan pujahtanut. Kaipasimme takaisin vanhoihin aikoihin, madame Blavatskyn aikuisiin aikoihin, jolloin uskottiin Teosofisen Seuran suureen, kansainvälisesti samoin kuin yhteiskunnallisesti, sovittavaan tehtävään! Teosofisesta Seurasta oli mielestämme kaikkonut se veljeyden ja rakkauden henki, jota siinä alussa viljeltiin, ja kun emme kyenneet emmekä saaneet luoda sitä henkeä uudestaan edes Suomen Teosofiseen Seuraan, oli siveellinen velvollisuutemme T. S:sta eroaminen ja uuden seuran perustaminen, jossa sitä henkeä koetettaisiin luoda ja ylläpitää.

Ja jos kysytte minulta: mitä henkeä?, vastaan H. P. Blavatskyn sanoilla: »olenhan jo sanonut, että oikean teosofin täytyy pyrkiä toteuttamaan korkeinta siveellistä ihannetta ja yhteyttään koko ihmiskunnan kanssa ja hänen täytyy herkeämättä työskennellä muiden hyväksi. Jos salatieteilijä ei tätä kaikkea noudata, silloinhan hän toimii itsekkäästi, oman persoonallisen hyötynsä vuoksi; ja jos hän on saavuttanut enemmän käytöllisiä voimia kuin tavallisella ihmisellä on, niin hän tulee paljon vaarallisemmaksi viholliseksi maailmalle ja häntä ympäröiville ihmisille kuin tavallinen kuolevainen. Tämähän on selvää.” (Teosofian avain, ss. 25, 26.)

Niin, tuohan on selvää, mutta oliko se selvää maailmansodan aikana esim. niiden englantilaisten ja ranskalaisten teosofien mielestä, jotka arvostelivat saksalaisia ihmiskunnan vihollisiksi ja mustien maagikkojen käytyreiksi? Tunsivatko he silloin „yhteytensä koko ihmiskunnan kanssa”, mikä kuitenkin H. P. B:n sanojen mukaan oli heidän velvollisuutensa teosofeina?

Entä vielä selvemmin: „tehkää jollekin ihmiselle ruumiillista väkivaltaa: kenties ajattelette, että hänen kärsimyksensä ei ollenkaan ulotu muihin ihmisiin, ei ainakaan muiden kansojen jäseniin. Mutta me väitämme, että *se ulottuu aikanaan*. Sentähden meidän mielestämme, jollei jokaista ihmistä saada ymmärtämään ja hyväksymään *päivänselvänä totuutena* sen, että loukatessamme yhtä ihmistä, me loukkaamme ei vain itseämme, vaan koko ihmiskuntaakin aikojen vierittyä, niin eivät maan päällä ole mahdollisia sellaiset veljelliset tunteet, joita kaikki suuret uudistajat, etupäässä Buddha ja Jeesus, saarnasivat.” (Teosofian avain, s. 47.)

Niin lausui H. P. B., mutta olivatko nuo sanat tai niiden henki niiden teosofien muistissa ja mielessä, jotka maailmansodan aikana joukkokarmaan turvautuen läksivät ulos taistelemaan „vihollisia” vastaan, taistelemaan ja kuolemaan „kunnian kentällä”, tai niiden muistissa, jotka vallankumouksissa tarttuivat miekkaan tappaakseen veljiänsä oikeuden tai veljeyden nimessä?

Enhän minä ole pantu ketään arvostelemaan, vielä vähemmin tuomitsemaan, enkä näillä kysymyksilläni tarkoita kenenkään loukkaamista; ei sanojani siis ole käsitettävä henkilöisesti. Ne ovat periaatteen kannalta ja periaatteellisesti lausuttu, ja tarkoitukseni on vain huomauttaa, mikä olisi voinut olla Teosofisen Seuran henki. Sillä paljon pienemmän synnin ne tekivät, jotka tarttuivat miekkaan, kuin ne, jotka puolustivat miekkaan tarttumista.

H. P. B:n henki eli siis mestarein alkuperäinen henki oli se sama Kristuksen henki, jonka minä ja monet minun kanssani olisimme suoneet vallitsevan Teosofisessa Seurassa. Ja kun emme saaneet tilaisuutta sitä henkeä edustaa Teosofisessa Seurassa, — oli meidän puumme ensimmäisenä hedelmänä Ruusu-Risti.

*

Mutta on meillä »hedelmä” vieläkin myöhemmältä ajalta. Se on tuo kiertokirje kaikille maailman teosofeille, josta suomennos julkaistiin Ruusu-Ristin elokuun numerossa. Lukijat ovat siitä kaikki voineet nähdä, minkälainen on meidän Ruusu-Ristimme henki ja minkälainen siis on se Salatieteellinen virtaus, jota minä ehkä edustan.

Oliko nyt tuon avoimen kirjeen henki tavalla tai toisella epäteosofinen? Sotiko se jollain tavalla Teosofisen Seuran pykäliä tai sääntöjä vastaan? Oliko siinä esitetty ehdotus kaikkien maailman teosofisten ja okkultisten seurojen yhteenliittymiseksi suureksi kansainväliseksi liigaksi jollain tavalla hullunkurinen tai epäveljellinen?

Siihen käsitykseen saattaa melkein tulla, kun ottaa huomioon, millä tavalla kirje otettiin vastaan Parisin kongressissa, jossa piti keskusteltaman juuri „Teosofisen Seuran tehtävästä”. En ole saanut mitään persoonallisia tietoja tuosta kong-

ressista, mutta „Teosofin” syyskuun numerosta luin seuraavan uutisen:

„Pekka Ervastian kiertokirje, jossa ehdotetaan erinäisten järjestöjen yhteenliittymistä ja joka oli lähetetty käsiteltäväksi äsken pidettyyn teosofiseen maailmankongressiin Parisissa, ei joutunut siellä ollenkaan käsiteltäväksi. Kongressin puheenjohtaja vain mainitsi tästä kaikkialle teosofisiin loosheihin lähetetystä kiertokirjeestä sekä ettei se anna aihetta minkäänlaisiin toimenpiteisiin kongressin taholta. Asiasta ei pyydetty keskusteluakaan.”

Täytyy tunnustaa, että tämä uutinen hämmästytti minua ensi lukemalta lyhyellä asiallisuudellaan. Ehkä erehdyn, mutta minusta tuntuu, kuin „Teosofi” olisi ollut mielissään siitä, että P. E:n kiertokirjeen kävi niin nolosti suuressa Parisin kongressissa: kirje oli niin tärkeä olevinaan, ja kongressi, jossa oli 1,400 teosofia koolla kaikilta maailman ääriiltä, ei ottanut sitä edes keskustelun alaiseksi!

Todellakin. Paljon teosofeja, toisin sanoen: paljon arvostelukykyisiä henkilöitä oli koolla, ja niillä oli niin paljon tärkeitä hommia, niin paljon arvokkaita asioita pohdittavana, etteivät edes ehtineet pyytää keskustelua nimenomaisen ja tarkoin määritellyn ehdotuksen johdosta. Todellakin. Ehdotus taisi olla liiaksi lapsellinen.

Mihinkä lopputuloksiin sitten Parisin maailmankongressissa tultiin tuon ylen tärkeän kysymyksen, Teosofisen Seuran tehtävän, suhteen?

Selailen luokseni saapuneita lehtiä ja aikakauskirjoja ja saan niistä lukea seuraavaa:

Suomalainen „Teosofi”: „Yleensä ilmeni tässä keskustelussa (T. S:n tehtävästä maailmassa) se näkökanta, että enemmän on T. S:n huolehdittava henkisen elämän kehittymisestä, suurempi huomio pantava sielujen ravitsemiseen kuin ruumiin, sillä ruumiin ravitsemiseen kykenee kuka tahansa, mutta on paljon vaikeampi kysymys sielun ravitseminen.”

Mitä? Näenkö oikein? Pitikö mennä Pariisiin ja tuhlata tuhansia markkoja saadakseen tietää, että „sielun ravitseminen on vaikeampi kuin ruumiin” ja että Teosofisen Seuran on etupäässä huolehdittava henkisen elämän kehittämisestä? En ole koskaan tiennytkään, että Teosofisen Seuran tehtäviin on kuulunut ihmisten ruumiiden ravitseminen.

Katsonpahan ulkomaalaisia aikakauskirjoja.

„Theosophistissa” Mrs. Besant ohimennen mainitsee, että kaksi kertaa keskusteltiin „Teosofisen Seuran tehtävästä maailmassa”. Ei muuta mitään. Ja kuitenkin Mrs. Besant istui presidenttinä keskustelukokouksissakin, joten hän kyllä saattoi seurata niiden kulkua. Eivätpä mahtaneet olla hänenkään mielestä kovin tuottavia älyn kannalta katsottuna. Luulisi yhtäkaikki, että tuhat neljäsataa järkevää ja ajattelevaa ihmistä olisi voinut tulla joihinkin tuloksiin vastaisen työn varalle kauan edeltäkäs ilmoitetussa keskustelussa.

Mitä sanoo englantilainen „Theosophy”? Näin: „. . . keskustelut eivät johtaneet mihinkään ...” Sepä oli suoraa kieltä! Tosin se sitten lisää myöhemmin: „Kuitenkin keskustelut vastasivat tarkoitustaan. Vaikei saavutettu mitään selvää tai sattuvaa loppupäätöstä, vaikei esiintynyt ketään uutta, muista erkanevaa persoonallisuutta, olivat keskustelut omiansa tasoittamaan koko seurakuntaa. Lujana vaikutelmana pysyy, että tämä olikin niiden päättehtävä ja että tässä

maailmankongressissa merkitsivät hämmästyttävän vähän itse puhujat, itse aiheet, itse koneisto niin sanoaksemme; tärkeintä oli kuulijakunta, jäsenten joukko kokonaisuutena. Jotakin ennustettiin, mitä ei vielä ole ...”

Kauniisti ja viisaasti puhuttu, ja myönnän, että semmoinen yhteistunnelma ei ole turha, vaan arvokas. Se lisää kauneutta maailmassa, ja semmoista varten voidaan kyllä pitää kokouksia. Mutta kun nyt kerran oli ilmoitettu, että keskustellaan määrätystä tärkeästä kysymyksestä, eivätkö järkevät ihmiset voineet mitään saada aikaan keskustelullaan? Koska näin ei tapahtunut, tulen siihen johtopäätökseen, että Parisinkin maailman kongressin keskustelut olivat teosofisen ylimalkaisia ja jäivät siksi, siitä syystä ettei esiintuotu mitään selväpiirteisiä ehdotuksia. Mutta samalla silloin kysyn: miksi ei keskusteltu meidän Ruusu-Risti-kirjeemme selvästi määritellystä ehdotuksesta? Ja miksi ei kukaan, joka kirjeen sisällön edeltäkäsin tunsii, pyytänyt keskustelua sen johdosta? Olihan läsnä m.m. joitakuuta Suomen T. S:n jäseniä. Eivätkö he tahtoneet „rikkoa” kaunista yleistunnelmaa?

Ei, pelkään osuvani oikeaan, kun jyrkästi väitän: *ei ollut aikaa*. Aikaahan aina puuttuu teosofisissa kokouksissa. Ei ehditä pohtia loppuun tärkeimpiäkään aatteellisia kysymyksiä, sillä aika loppuu kesken. Niin tapahtui Parisissakin. Ei ollut aikaa kuin kaksi tuntia kumpaisessakin keskustelutilaisuudessa, ja kaikki puheenvuorot oli jo edeltäpäin pyydetty. Ei siis muuta kuin: istukaa vain ja kuunnelkaa! Jokainen puhujista sanoi pikku sanottavansa (5 à 10 minuuttia), jonka hän jo edeltäkäsin oli miettinyt valmiiksi — jo kotoa lähtiessään, — ja kun nuo ohjelmapuheet oli pidetty, oli kokous — lopussa. Mistä siis riitti aikaa järkevään neuvotteluun, vakavaan keskusteluun?

Me teosofit, me elämme vielä niin mielellämme tunteissamme. Kunhan tunnelma on kaunis ja veljellinen, on vähempiarvoista, paljonko ravintoa jää yli älylle. Ja kuitenkin meille aina teroitetaan, että tunteet ovat hetkellisiä ja haihtuvia, että niille ei voi mitään rakentaa, vaan että ajatuksesta ja järjestä on aloitettava!

*

Ruusu-Risti-puumme toinen hedelmä ei siis herättänyt mitään ihmettelyä Parisin teosofisessa suurkokouksessa. Mutta eivät sentään kaikki teosofiset seurat omistaneet sille yhtä vähän huomiota.

Niinpä *Max Heindelin* rosenkreutsiläinen toverikunta (*Rosicrucian Fellowship*), Oceanside, California, kirjoitti minulle heinäkuun 12 p:nä: „Me luimme hyvin suurella mielenkiinnolla teidän kiertokirjeenne »Teosofisen Seuran tehtävä». Epäilemättä se tulee tekemään paljon hyvää lähentämällä toisiinsa erisuuntaisia seuroja.”

Ja eräs toinen amerikkalainen teosofinen seura, kristillisten mystikkojen järjestö (*Order of the Christian Mystics*), jonka perustajat ovat lääketieteen tohtori *F. Homer Curtiss* ja rouva *Harriette A. Curtiss*, kirjoitti minulle heinäkuun 11 p:nä, vaikka sain kirjeen, joka oli lähetetty Pariisiin ja sieltä palautettu San Franciscoon, vasta syyskuussa:

„Avoin kirjeenne „Teosofisen Seuran tehtävästä” on vastikään saapunut luoksemme, ja me vastaamme heti toivoen, että vastauksemme ehtii käsiinne ennen Parisin kongressia.

„Kirjeenne aihe on ollut sydämилlemme kallis aina siitä lähtien, kun työmme alkoi, kuten voitte nähdä myötäseuraavasta kiertokirjeestä, ja olemme joka tilaisuudessa koettaneet sitä edistää. Vuonna 1913 T. S:n Los Angeles-looshiin jäsen Mr. Carlos Hardy pani alulle kirjeenvaihdon samanlaisen liittoutumisen aikaansaamiseksi, ja me annoimme sille sydämellisen kannatuksemme ja lupasimme täyttä yhteistoimintaa tarpeen vaatiessa, mutta emme ole siitä sen enempää kuulleet. Mr. Max Heindel teki myös muutamia tunnustelevia huomautuksia samaan suuntaan. Äskettäin teki samanlaisen yrityksen eräs rosenkreutsiläinen seura, mutta koska he eivät aikoneet kutsua mukaan yhtään teosofista seuraa, kieltäydyimme yhteistoiminnasta niin ahtaalla pohjalla, vaikka meitä pyytämällä pyydettiin.

„Kysymys on todella perustavaa laatua, sillä koska ei mikään totuuden esitys saata tyydyttää kaikkia luonteita, ovat kaikki seurat tarpeen. Ja meidän päivinämme *todistelu* eikä paljas teoria — on ainoa, mikä yleisöön vaikuttaa. Jos veljeyttä ja yhteistoimintaa ihmiskunnan hyväksi opettavien seurojen johtajat eivät kykene *todistamaan* oppejaan osoittamalla veljeyttä toisia samalla alalla toimivia kohtaan sekä toimimalla yhdessä niiden kanssa, eivät he saata toivoa, että suuret joukot ottaisivat heidät vakavalta kannalta tai edes pitäisivät heitä vilpittöminä, — suuret joukot, jotka ovat tyytymättömiä vanhoihin oppeihin ja nälkäisinä tarkastavat jokaista hengen elämän murua, mitä heille tarjotaan, ja jotka hartaasti etsivät jotakin tietä, kylliksi suurta ja kylliksi laajaa, joka kykenisi todistamaan ihanteensa käytännöllisellä tavalla ja tyydyttämään heidän sydämensä sisäistä nälkää todellisella henkisellä ruoalla tarjottuna personattomalla tavalla.

„Uuden ajattelun (*New Thought-liikkeen*) seuraajat, joita monet pitävät lapsina henkisessä ja okkultisessa filosofiassa, ovat jo näyttäneet meille tietä Kansainvälisellä Uusi-Ajattelu-Liitollaan, jossa heidän on onnistunut käytännöllisellä toimintapohjalla liittää yhteen mitä erilaisimpia ja vastakkaisimpia aineksia. Ja jos he voivat tämän suorittaa — ei tietenkään ilman muovailua, muuttelua ja kasvua, — niin miksikä eivät vähintään yhtä hyvin siinä onnistuisi semmoiset kehittyneemmät liikkeet, joiden johtajat saavat olla läheisessä yhteydessä suurten Viisauden Mestarien kanssa ja näiltä välittömästi vastaanottaa inspirationsia?

„Jos sopii, esittäkää kokoukselle Kristillisten Mystikkojen järjestön veljelliset tervehdykset ja paraimmat toivotuksemme, että kokous kantaisi runsaan hedelmän. Ottakoon se ensimmäisen askeleen kohti Henkisen Totuuden seurojen Kansainvälistä Veljeyttä, joka on suorittava suuren työn seurojen periaatteiden todistukseksi ja ihmiskunnan valaisemiseksi. Me, Kr. M. J., emme ainoastaan puolla teitä, vaan vakuutamme tahtovamme teitä sydämellisesti kannattaa ja toimia yhdessä kanssanne missä tahansa semmoisessa liittoutumassa.

„Olemme teidän veljenne totuuden toveruudessa ja kosmillisen Kristuksen valossa ja merkitsemme

Harriette A. Curtiss, F. Homer Curtiss, M. D.
Kristillisten Mystikkojen järjestön perustajat.”

Ollappa Teosofisen Seuran jäsenet yhtä heränneitä ja yhtä selvänäköisiä kuin tuon amerikkalaisen veljeskunnan jalot johtajat!

Tavallaan kohteliaan vastauksen sain myös eräältä toiselta kristillis-teosofiselta liikkeeltä, nim. pastori *Holden Edward Sampsonin* perustamalta kirkolta *Ekklesia*, joka heti lähetti minulle julkaisujaan luettavaksi. Pastori Sampson on teosofisesti ja okkultisesti kehittynyt henkilö. Hän kertoo m.m., että H. P. Blavatsky oli hänen ensimmäinen johtajansa ja opettajansa astraalimaailmassa.

*

Mutta onpa mitalilla nurjakin puolensa. On seuroja, jotka nähtävästi eivät ole pitäneet Ruusu-Risti-ehdotuksestamme.

Niinpä *Antroposofinen Seura* on vastannut ainoastaan vaihtolollaan. Tohtori *Steinerille* kirjoitin erikoisesti saksan kielellä, mutta ei hänkään ole mitään vastannut. Tosin olen antroposofeilta kuullut, ettei heidän johtajansa yleensä vastaa kirjeisiin.

Mitä taas *Mrs. Tingleyn Yleiseen Veljeyteen* tulee, vastattiin kyllä siltä taholta heti, mutta miten? Lähettämällä minulle muutamia painettuja broshyyreja, joissa selvitettiin, minkätähden Yleinen Veljeys ei saata olla missään tekemisissä *Mrs. Besantin* Teosofisen Seuran kanssa! Ja vika oli tietenkin T. S:n!

Totta on, että Teosofinen Seura yhä edelleen on kahden yllämainitun yhdistyksen kanssa riidassa. Riitaista väliä ylläpidetään yhä molemmin puolin. Jos siis saamme esim. otaksua, että Parisin kongressissa viittausta annettiin johdon puolelta, että keskustelu P. E:n kiertokirjeestä oli turha, osoittaisi tämä, että kongressin johtajat tuntien väkensä ja itsensä tiesivät tuommoisen yleisteosofisen veljeyden mahdottomaksi. Mutta ei heidän menettelynsä ainakaan siinä tapauksessa ollut periaatteellisesti tai käytännöllisesti demokraattinen, — ja Teosofinen Seura kuitenkin kerskailee demokraattisuudellaan, — sillä ken tietää, mitä huomiota antroposofisella ja *Mrs. Tingleyn* taholla olisi herättänyt, jos suuri yleismaailmallinen teosofinen kokous vakavasti olisi pohtinut yleisteosofisen rauhan ja veljeyden mahdollisuuksia? Jos taas mitään tuommoista viittausta ei annettu johdon taholta, saatamme sitä suuremmalla syyllä valittaa, että Teosofisen Seuran jäsenet vielä ovat niin vähän hereillä! Puhuvat yhtä mittaa ajan vaatimuksista ja siitä, että teosofia on saatettava käytännöksi jokapäiväisessä elämässä, mutta kun heille esitetään suora ja selvä ehdotus rauhan ja veljeyden rakentamiseksi aluksi edes itse teosofien kesken (sillä onhan ensin oman oven edusta lakaistava puhtaaksi), niin ei koko ehdotus anna aihetta edes keskusteluun!

Ja sama arvostelu kohtaa Yleisen Veljeyden ja Antroposofisen Seuran teosofeja.

Mikä ei suinkaan merkitse, etten minä heitä kaikkia rakastaisi ja heihin luottaisi — ja joskus vielä toiste parastani yrittäisi.

Toistan tähän lopuksi muutamia sanoja, mitkä *Mrs. Besant* lausui Kalkuttan Teosofisessa vuosikokouksessa 1917: „Ehtona Teosofisen Seuran elossa pysymiselle on täydellinen suvaitsevaisuus erilaisia käsityksiä kohtaan. Kellään ei ole

oikeutta työntää pois veljeään eroavan näkökannan tähden, taikka vaatia omille ajatuksilleen suurempaa ilmaisuvapautta kuin toisten. Meidän täytyy antaa toisille täydellinen ajatuksen vapaus — teidän presidenttinänne on minun ennen kaikkea se tehtävä — ei minään armona eikä etuoikeutena, vaan tunnustaen sen järjen ehdottomaksi oikeudeksi ja elinehdoksi. Olkoon tämä elämämme ojennusnuorana, muuten joudumme surkeaan lahkolaisuuteen, joka tukahduttaa kaiken alote-kyvyn ja terveen kasvun . . . Me omistamme vain osia totuudesta, eikä yhdenkään totuudenetsijän tielle saa asettaa esteitä eikä katsoa häntä yli olan, ellei Seura tahdo ottaa vastuulleen sen menettämisen, mitä hän on sattunut löytämään. Parempi tuhansien erehdysten ohimenevät elämät kuin että *totuus kuristetaan kuoliaaksi syntymähetkenään.*”¹⁾

*

Viisaasti tekee virkaveljemme „Teosofin” toimitus, huomauttaessaan syyskuun numerossa, että „sivulla 156 mainittu Suomen Teosofinen Sosialistiryhmä on, kuten uutisessakin mainitaan, *kokonaan riippumaton Teosofisesta Seurasta*, joka siis luonnollisestikaan ei ole vastuussa sen ohjelmasta ja toiminnasta.”

Tämä on viisaasti tehty, sillä tuon ryhmän „kultaisissa periaatteissa” on kohtia, joita kannattaa pohtia:

„1) Antaa on parempi kuin ottaa, rakastaa parempi kuin vihata.

2) Fyysillisesti toteutettu veljeys on yhteisen onnen ja rauhan tinkimätön ehto.

3) Käyttää joko lihas- tai älyvoimaansa toisten orjuuttamiseen on alhaista ja rikollista.

4) Yksityisomistusoikeus tuotantolaitoksiin ja maahan, jonka luoja on meille yhteiseksi antanut on väärä, epäveljellinen ja ihmiskunnan sekä siveellistä että aineellista kehitystä vastustava.

5) Auttaa sorretuita saamaan oikeutensa on tuhat kertaa parempi kuin häväästä heitä almujen annolla.

6) Taistella, ei itsensä, vaan toisten tähden, ei edun, vaan totuuden puolesta on hyve.

7) Kaunista on osata elää jalojen aatteiden elähyttämänä, vaan vielä kauniimpi on osata kuolla niiden puolesta.”

En olisi kiinnittänyt huomiotani koko ryhmään ja sen kultaisiin periaatteisiin, joissa on tosia ja oikeitakin näkökohtia, elleivät silmäni olisi takertuneet kahteen sanaan: „taistella” kuudennessa ja „kuolla” seitsemännessä periaatteessa. Niiden johdosta kysyn: minkätähden on kuolema jalojen aatteiden puolesta kauniimpi kuin elämä? Eikö elämä useinkin ole paljon raskaampi ja vaikeampi kuin kuolema? Elämä voi olla pitkälistä marttyyriutta (kuten esim. madame Blavatskyn), kuolema sitä vastoin kuin helpoituksen huokaus.

---

¹⁾ Ajattellessani Parisin kongressia alleviivasin nämä sanat. P. E.

Vai mitä kuolemaa ajattelee ja tarkoittaa Helsingin Teosofinen sosialistiryhmä? Ja minkätähden on puhuttu *taistelusta* edellisessä säännössä?

*

Hämmästyttävä ja samalla ilahduttava uutuuksien sanomalehtikirjallisuuden alalla on toimittaja A. Grönbergin Keravalla julkaisema „Uusi Yhteiskunta”-niminen, kerran kuukaudessa ilmestyvä lehti. Tämä lehti on „opas kolmijaon toteuttamiseksi yhteiskunnallisessa elämässä” ja on siis tohtori Steinerin Dreigliederung-aatteiden suomalainen äänenkannattaja. Se alkoi ilmestyä viime heinäkuussa ja maksaa vuoden loppuun 15 markkaa, mikä olkoon sanottu niille, jotka haluaisivat sitä tilata.

Ei ollut minulla aavistusta, että kolmijakoate jo olisi löytänyt näin tarmokkaita kannattajia suomalaisten antroposofien kesken. On todella ilolla tervehdittävä tällainen virkeys meillä teosofis-yhteiskunnallisen ajattelun alalla. Kolmijakoateessa on itse pohja ja perustelu semmoinen, ettei kenenkään teosofin pitäisi jättää sitä tutkimatta ja harkitsematta. Esitin asian pääpiirteitä lukijoilleni vuoden vaihteessa Tietäjässä ja Ruusu-Ristissä. Ken nyt tahtoo paremmin ja perinpohjaisemmin siihen tutustua, hän lukekoon „Uutta Yhteiskuntaa”, joka tarjoaa sekä alkuperäisiä kirjoituksia että suomennoksia.

*

Olen saanut useampia ystävällisiä kirjeitä vastaukseksi kysymykseen, mitä Ruusu-Ristin hyväksi olisi tehtävä. Ei yksikään ole ehdottanut aikakauskirjan lakkauttamista, vaan kaikki ovat puhuneet sen tärkeydestä ja välttämättömyydestä. En enää julkaise näitä kirjeitä, koska asia saa toivoakseni onnellisen käänteen Ruusu-Risti-seuran Neuvoston kiertokirjeen kautta, joka tässä numerossa ensimmäisenä julkaistaan.

*

Kuten Ruusu-Ristin lukijat tietävät, tulee hindulainen teosofi, Mr. B. P. Wadia, käymään Helsingissä lokakuun 18 ja 19 p:nä. Hän pitää kolme julkista esitelmää, jotka tulkitaan, kaksi suomeksi, yksi ruotsiksi. Minua on pyydetty tulkiksi.

Jos tämä Ruusu-Ristin numero myöhästyy jonkun päivän yli ajan, riippuu se siitä, että koetan saada „Tien varrelta”-osastoon uutisen Mr. Wadian vierailusta. Muussa tapauksessa saamme tarkempia tietoja hänen käynnistään vasta marraskuussa.

Marraskuu, s. 513–518

„Mitä hyötyä on tuommoisista valituksista, itsepuolustuksista ja arvosteluista, joita Toimittaja on viime aikoina Ruusu-Ristiin kirjoittanut? Eikö olisi parempi

antaa valon vain loistaa sekaantumatta toisten asioihin ja mahdollisiin vikoihin?”

Näin kysyi minulta eräs lukija — ja kukaties häneen useampikin olisi yhtynyt — Ruusu-Ristin viime numerossa olleen Toimittajalta-kirjoituksen johdosta.

„Rakas lukija”, vastasin, „nythän sinä vaadit, että vastaamalla kysymykseesi todella puolustaisin omia tekojani. Mutta jos niin tekisin, mitä sitten ajattelisit ja sanoisit minusta? Muistathan, millä tavalla sananlasku arvostelee „omaa kiitosta” . . . ? Sillä ethän odottane, että nyt peruuttaisin, mitä viime numerossa puhuin? Voinko minä tosiseikkoja muuttaa? Voisinko muuttaa sitä seikkaa, että Teosofisten Seurojen asiat eivät ole mielestäni „toisten” asioita vaan omiani? Ihanhan antautuisin syystä soimattavaksi, jos nyt puolustaisin itseäni ja vastaisin kysymykseesi!”

„Ole vastaamatta sitte.”

Niin olinkin.

*

Kuitenkin täytyy hetkiseksi palata Ruusu-Risti-kiertokirjeeseemme, tuohon englanninkieliseen avonaiseen kirjeeseen, joka lähetettiin kaikille maailman teosofisille seuroille ja loosheille. Kuten aikakauskirjan lukijat saattavat todeta elokuun numerossa painetusta suomennoksesta, pyysin kiertokirjeen lopussa „vakavasti teosofisten aikakauskirjojen toimittajia painattamaan sen omiin lehtiinsä kunkin omalla kielellään.”

Pyyntöäni eivät tähän mennessä teosofisten lehtien toimitukset ole ottaneet huomioonsa. Mutta äsken saapui luokseni eräs saksalainen teosofinen aikakauskirja *Theosophie, Deutsches Organ der Theosophischen Gesellschaft*, jonka kustantaja on „Theosophisches Verlagshaus”, Leipzig, ja jonka toimitukseen ensimmäisenä kuuluu toht. *Hugo Vollrath*, Leipzig, — sama henkilö, jonka Saksan antroposofit aikoinaan olivat erottaneet silloisesta T. S:n Saksalaisesta Osastosta ja jonka Mrs. Besant oli nimittänyt Idän Tähdän saksalaiseksi edustajaksi. Tämän aikakauskirjan vihko n:o 7—8 (heinä-elokuu) 1921 sisältää mainitun „avonaisen kirjeen kaikille maailman teosofeille” saksaksi käännettynä ja varustettuna seuraavalla jälkikirjoituksella:

Jälkikirjoitus. Pekka Ervastin tarkoitus on hyvä ja hän on tuonut julki monien jäsenten sydämen tunteet. Mutta hän on elänyt rauhallisesti ja onnellisesti kaukaisessa pohjolassa, sillä aikaa kun maailmansodan myrsky seurauksineen pyyhkäisi yli Europan. Kahden koulukunnan, kahden T. S:n suunnan päämajat New-Yorkissa ja Adyarissa ovat, ottamalla aktiivisesti osaa Saksan kansan tuhoamiseen, aikaansaaneet uuden tilanteen, jota Pekka Ervast nähtävästi ei osaa arvostella ja jonka laajakantoisuus ei ole tullut hänen tietoonsa. Melkein kaikki looshit, jotka kuuluivat näihin kahteen keskukseen, ovat peräytyneet ja hajonneet tai julistautuneet itsenäisiksi. Sillä välin on solmittu Versailles’in rauha. Besant-koulu Adyarissa ei tähän mennessä ole julkaissut mitään protestia tuota rauhansopimusta vastaan. Ehkä se tai jotakin sensuuntaista tapahtuu heinäkuun kongressissa Parisissa. Leipzigin I. T. V. („Internationale Theosophische Verbrüderung”, kansainvälinen teosofinen veljesliitto) ja Tingley-seura eivät yleensä antaudu

neuvotteluihin, edellinen (kts. I. T. V:n tiedonantoja) pitää rouva Besantia ja C. W. Leadbeateria mustina maagikkoina, ja mitä näihin seuroihin tulee, on siis asia sillä hyvä. Saksan T. S. (*Theosophische Gesellschaft in Deutschland*) ei väitä olevansa mikään maailman tuomari eikä tuomitse ketään, se vain viittaa Karman lakiin („kosto on minun”), jonka alaiseksi jokainen tapahtuma pakostakin jää. Sen päämaja pysyy teosofisella kannallaan Parisin kongressiin nähden, joten uusia kehitysilmiöitä mahdollisesti saattaa esiintyä.

Teosofisen Seuran Toimintavaliokunta.”

*

Kuinka paljon ajatuksen aihetta antaakaan ylläoleva „jälkikirjoitus”! Parempaa puoltolauseetta Ruusu-Risti-kiertokirjeessä esiintuoduille näkökohdille saattaa tuskin ajatella kuin on se, mikä sisältyy yllämainittuihin tosiseikkoihin. Saksan teosofit — yksin Adyar-seuran jäsenetkin — ovat niin syvästi loukkaantuneet Teosofisen Seuran y.m. suhtautumisesta maailmansotaan, että useimmat looshit ovat joko hajaantuneet tai julistautuneet itsenäisiksi! Eipä sovi ihmetellä. Suurempi kumma olisi, jos Saksan teosofit nöyrästi olisivat alistuneet siihen tuomioon, jonka Mrs. Besant, Mr. Leadbeater, Mr. Sinnett y.m. langettivat Saksan kansasta, väittäessään — kuten muistamme — että kaikki valkoiset voimat, m.m. Valkoinen Veljeskunta, taistelivat liittolaisten puolella Saksaa vastaan, joka oli antautunut mustien voimien valtaan! Eipä ihme, että he, Saksan teosofit, pitivät tätä menettelyä kansainvälisen teosofisen veljeyden pettämisenä! Eivät ainakaan he olleet sotaa tahtoneet. Ja jos maailmansodan ukkosten jyristessä kansallinen kiihko sai Mrs. Besantin y.m. lausumaan noita kamalia sanoja, olisi todella saattanut odottaa, että samalta taholta nyt — kiihkon asetuttua — julistettaisiin veljeyden nimessä vastalause Versailles'in rauhan määräyksiä vastaan, jotka kaikkien puolueettomainkin silmissä ampuvat yli maalin. Niin ei kumminkaan vielä ole tapahtunut, ja me jäämme — mekin, jotka syrjästä seuraamme tapahtumain menoa, vaikkemme suinkaan ole eläneet niin onnellisessa rauhassa kuin *Theosophie*, kumma kyllä, otaksuu, — me jäämme ihmetellen kysymään: miksikä johtavassa asemassa olevat teosofit toisella kertaa sekaantuvat politiikkaan, mutta toisella kertaa ei? Ja miksikä emme kerrankin voisi unohtaa koko menneisyyden ja lyödä veljeskättä kaikkien kanssa? Olemmeko niin jaloja olevinamme, ettemme saata seurustella veljinä syntisten ja epätäydellisten kanssa? Vai tunnemmeko todella itsemme niin huonoiksi ja ahdasmielisiksi, että meidän on paras vaieta koko kansainvälisen veljeyden aatteesta?

*

Ikäviäkö nyt vain kirjoittelen? Kertoisinpa hauskaakin, jos olisi aihetta. Mutta voimmehan kääntää huomionme toisenlaisiin asioihin.

Edessäni pöydällä on kirjanen, jonka on kirjoittanut teosofisen liikkeemme ensimmäinen saksalainen suurteosofi, tohtori *Franz Hartmann-vainaja*. Sen nimi

on *Geheimschulen der Magie und okkulte Übungen* (Magian salakouluja ja okkultisia harjoituksia). Teenpähän siitä muutamia poimintoja:

„H. P. B:n välityksellä tehtiin muutamia adeptien korkean koulun yleviä henkisiä totuuksia käsitettäviksi inhimilliselle ymmärrykselle: mutta jo on ymmärtämättömyys saanut ne kouriinsa ja vääristellyt niitä. Tyhmyys on toimittoisuuden perusta, ahneus toiminnan aiheuttaja. Toinen ihmisluokka ei tahdo tietää mitään valosta: he rakastavat pimeyttä ja pelkäävät tulevansa herätetyiksi unelmitaan; he eivät tahdo, että raikas tuulahdus „idästä” hajoittaa heidän pilvilinnansa. Toiset tahtovat käyttää itsekkäihin tarkoituksiin sitä valonvälkettä, mikä heihin on langennut: he luulevat löytäneensä keinon, millä maailman silmissä voivat loistaa; suuruudenhulluudessaan koettavat tehdä itsestään jumalia, käsittämättä, että heidän „itsensä” on harha ja niin muodoin suurin este todellisen tiedon tiellä.”

„Paitsi näitä kahta ihmisluokkaa on olemassa kolmas, jonka muodostavat petkuttajat. Goethe sanoo: „Ihme on uskon lempilapsi”. Taikausko ei tosin synnytä ihmeiden tekijöitä, mutta sen sijaan monta vääriä profeettaa. Nämä käyttävät hyväkseen ihmisten vetäytymistä „salaperäiseen” siten, että joko julksilla ilmoituksilla tai „salassa pidettävillä kirjeillä” kääntyvät herkkäuskoisten puoleen, joiden kukkaroihin heillä on hyvä silmä, ja kehoittavat näitä antautumaan heidän „salaiseen johtoonsa”. Tuon tuostakin kuulee puhuttavan n.s. „okkultisten koulujen” ja „seurojen” perustamisesta, joiden johtajat lähemmin tarkastettuina osoittautuvat rappiolle joutuneiksi ja „väärin ymmärretyiksi” neroiksi, jotka ovat tarttuneet tähän viimeiseen toivottomaan keinoon tullakseen mukavasti toimeen ja nyt „tuntemattomina päinä” sanovat haluavansa yksityisesti opettaa maailman seitsemän viisaan, Zarathustran y.m. salaisuudet uteliaalle tutkijalle tämän omaa „uhrautuvaisuutta” vastaavaa rahasummaa vastaan. Tyhmyri, joka menee ansaan, vihitään sitten enemmän tai vähemmän naurettavilla juhlamenoilla keinotekoisesti „valaistujen” liittoon, ja jollei hänestä itsestään — mikä usein tapahtuu — lopulta tule narri tai petkuttaja, niin jättää hän pitemmän tai lyhyemmän ajan kuluttua jälleen koko seuran, köyhempanä rahasta ja itsekunnioituksesta, mutta rikkaampana pettyneillä toiveilla saavuttamastaan kokemuksesta.

„Välistä tavataan näiden n.s. „johtajien” joukossa henkilöitä, jotka toimivat hyvässä uskossa, mutta tietämättömyydestä ja siten itseäänkin pettävät. Näitä ovat ne, jotka uskovat keksineensä jonkun pienen okkultisen salaisuuden (kuten esim. ajatuksen kaukovaikutuksen, astraalivalossa näkemisen, astraaliruumiin itsetoiminnan ihmisen nukkuessa y.m.s.) ja nyt luulevat päässeensä viisauden viimeiselle huipulle sekä olevansa kutsutut ihmiskunnan ainoiksi johtajiksi, kun taas kokenut tietää, että tiedon kullakin korkeammalla portaalla koko hänen siihenastinen tietomääränsä näyttää mitättömältä ja ettei kukaan muu ole ihmisten johtaja Jumalan luo kuin se, jonka Jumala itse omalla äänellään on siihen kutsunut.

„Kaikki tuommoiset seurat, yhdistykset, lahkot ja liitot, joiden päämääränä on petkutus ja huijaus, saavat tukensa siitä taikauskosta, että ihmisen harhaperäisestä „itsestä” (persoonallisuudesta) voidaan tehdä jotain suurta ja jumalallista. He eivät

käsitä raamatunsanan salaista merkitystä: „joka teistä on pienin maan päällä, hän on oleva suurin taivasten valtakunnassa”, s.o. he eivät tiedä, että juuri se, joka kaikista vähimmin ajattelee omaa itseyyttään ja omaa erikoista olemistaan, hän on lähimpänä jumalallisen rakkauden ja tiedon valtakuntaa.”

„On olemassa vain yksi ainoa jumaltiedon valo ja sentähden myös vain yksi ainoa koulu, jossa viisautta itse on opettajana: sen kouluhuoneena on maailman-kaikkeus ja sen opetusmetodina on kokemus. „Tuntemattomana päässä” tässä koulussa on pyhä henki, s.o. tiedon henki, joka tunkee läpi sielun ja ilmestyy ihmisen sydämessä. Tässä koulussa on olemassa viisaiden yhdyskunta, ja tämän yhdistyksen „okkultisuus” on juuri siinä, ettei se ole mikään ulkonainen, näkyvä yhdistys, vaan *henkinen veljesliitto*, jonka jäseniä, vaikkeivät persoonallisesti tunnekaan toisiansa, lujasti *liittää toisiinsa hyvään kohdistuvan rakkauden yhteinen side.*”

*

Eräs ystävä kirjoittaa minulle Amerikasta: „Minun esitykseni saattaa olla aivan uhkarohkea, mutta seurattessani Ruusu-Rististä, miten huono aika y.m. siellä Suomessa nykyään on, tuli tämä ajatus niin voimakkaana, etten tahtonut sitä enää vastustaa. Niin, ajatukseni on se, että eikö Teidän sopisi tehdä luentokiertoamatka täällä Amerikassa? Minun luulojeni mukaan kannatus olisi varma jo kansalaisten kesken, ja myös toiskielisten keskuudessa olisi varmasti kannatusta . . . Meillä täällä mantereella ei kyllä ole vielä kuin kolme teosofista looshia, mutta joka paikkakunnalla on kansalaisia, jotka kannattavat teosofiaa . . . Ja uskon, että kun henkisesti voimakas henkilö kävisi täällä, niin se saattaisi hengen tulen syttymään . . .”

Mitä Ruusu-Ristin muut lukijat Amerikassa arvelevat? Onko minulla toisiakin ystäviä, jotka soisivat minun tulevan sinne? Parikymmentä vuotta sitten oli paljon puhetta Amerikassa käynnistä. Silloin ei sopinut, kun oli työ juuri alkanut Suomessa. Mitenkähän nyt mahtaa olla?

*

Toivottavasti Ruusu-Ristin tämän vuotiset asiamiehet eivät käsittäneet Neuvoston kiertokirjettä sillä tavalla, ettei heidän myötävaikutustaan enää tarvittaisi. Se on päinvastoin yhtä arvokas kuin ennen. Kaikille nykyisille tilaajille lähetetään tosin ensi vuoden n:o postietuannilla, mutta ainoastaan niille tietysti, jotka eivät sitä ennen jo ole tilaustaan uudistaneet. Tämä uudistaminen taas saattaa kuten ennenkin tapahtua asiamiesten välityksellä.

Joulukuu, s. 578–580

Kun kysyn itseltäni, mikä on ruusu-risti-liikkeen raison d'être ja elämän työ, mikä sen merkitys monien teosofisten seurojen keskellä ja rinnalla, ei ole minun

vaikea löytää vastausta. Ruusu-risti-liikkeen tehtävä on korkealle kohottaa ja puhtaana pitää henkisen totuuden taivaallista lippua!

Mikä on henkinen totuus? Se mikä koskee ikuista elämää.

Jeesus opetti: On olemassa kaksi valtakuntaa, valon ja pimeyden, Jumalan ja mammonan, ikuisen elämän ja ajallisen kadotuksen. Ja hän sanoi: kahta herraa ette voi palvella.

Ikuisen elämän alaan kuuluu uskonto ja henkinen kehitys, tositieteellinen totuuden etsintä, tositaiteellinen kauneudenkaipuu, — kaikki, mikä on ilman maallisia tarkoituspäriä, kaikki, mikä rakastaa hyvyttä, totuutta, oikeutta, kauneutta niiden itsensä takia.

Ajallisen elämän ja katoavaisuuden alaan kuuluu politiikka ja aineellinen vaurastuminen, tieteellinen järki-ylpeys ja taiteellinen prameudenhalu, — kaikki, mikä palvelee maallisia tarkoituspäriä ja rakastaa henkisiä arvoja ainoastaan niiden ajallisen ja aineellisen käyttökelpoisuuden mukaan.

Ikuinen elämä koskee ensi kädessä yksilöitä ja vasta toisessa kädessä, siis välillisesti joukkoja, kansoja ja valtakuntia; ajallinen elämä sitä vastoin ensi kädessä valtakuntia, kansoja ja joukkoja ja vasta toisessa kädessä, välillisesti, yksilöitä.

Henkinen totuus puhuu niin muodoin yksilöille, ajallinen harha eli näennäinen totuus kansoille ja yksilöille määrättyjen kokonaisuuksien osina. Mutta ajallinen politiikka palvelee aina tietämättään, jopa tahtomattaankin, henkisen totuuden uskontoa.

Ihminen sanoo itselleen esim. näin: Minä olen suomalainen ja Suomen kansalainen. Suomi on isänmaani ja yksilönä olen Suomen tasavallan alamainen. Olen uskonnoltani kristitty ja kirkoltani evankelisluterilainen protestantti. Olen ammaltani suutari ja perheolojeni puolesta kolmen lapsen isä.

Tuo kaikki on totta näennäisesti, sillä se on samalla ajallista harhaa. Jos ihminen todella uskoo olevansa tuota kaikkea, vaeltaa hän pimeydessä, eikä ole tietoa siitä, koska hän totuuteen herää. Ja tuossa pimeyden tilassa ollen hän puhuu: korkein ja hartain harrastukseni on, että Suomen tasavallan ja sitten myös koko maailman valtiolliset ja yhteiskunnalliset olot tulisivat niin onnellisiksi ja oikeudenmukaisiksi kuin mahdollista. Tämä tapahtuu politiikan avulla ja velvollisuuteni kansalaisena on sentähden ottaa osaa politiikkaan ja sitä kaikella mielelläni ja sielullani harrastaa.

Mutta jos ihminen herää ajattelemaan ja tutkii itseään, täytyy hänen sanoa näin: Vaikka olen suomalainen, j.n.e., olen sittenkin vain ihminen. Tiedän, että on lukemattoman paljon samankaltaisia olentoja kuin minä, vaikka vain pieni osa niistä ovat suomalaisia; saksalaiset ja englantilaiset, venäläiset ja ranskalaiset ovat myös ihmisiä, niin, keltaiset kiinalaiset, mustat neekerit ovat myös ihmisiä, ja kaikki yhdessä muodostamme suuren veljesryhmän, jota nimitetään ihmiskunnaksi, sillä kaikki poikkeamme ihmisinä suuresti eläimistä, kasveista ja kivistä. Ja vaikka olen kristitty ja luterilainen, olen sittenkin pimeässä hapuileva ihminen, joka en tiedä, mitä elämä on ja mikä kuolemassa odottaa; ja vaikka monet monet miljoonat ihmisistä ovat kristityitä, on toisia miljooneja, jotka ovat

muhamettilaisia, ja toisia, jotka ovat buddhalaisia tai hinduja, ja toisia, jotka ovat „luonnonpalvelijoita”, — ja kaikki nämä ovat yhtäkaikki ihmisiä, jotka eivät mitään tiedä elämästä ja kuolemasta, vaan niinkuin minäkin hapuilevat pimeässä. Ja vaikka minä elätän perhettäni kenkiä tekemällä ja vaikka toiset tekevät mitkä mitäkin työtä, olemme kuitenkin kaikki ihmisiä, jotka emme oikeastaan tiedä, minkätähden meidän pitää ponnistaa ja raataa, minkätähden syödä ja nukkua, minkätähden naida ja jatkaa sukua.

Kaikki on vain näennäistä, kaikki on vain harhaa, sillä todellisuudessa olemme eläviä sieluja, jotka huudamme elävää totuutta ja elävää Jumalaa.

Ja jos Jumala on, täytyy hänen olla puolueeton. Hänen täytyy antaa aurinkonsa nousta sekä hyvälle että pahoille. Hän ei eroita yksilöitä joukkoihin. Hän ei sano: nyt annan suomalaisille piiskaa. Hän ei sano: nyt nostan englantilaiset yhdessä indialaisten kanssa maailman herroiksi. Mitä hänen silmissään merkitsevät maalliset olot ja ajalliset harhat? Miksi hän iloitsisi ranskalaisten voitoista tai saksalaisten häviöstä? Miksi hän loukkaantuisi venäläisten julmuuksista? Kaikki nuo ovat luonnollisia asioita, karmallisia seikkoja, historiallisia tapahtumia, jotka tottelevat aineellisessa maailmassa vallitsevia luonnonlakeja. Jos Jumala on, on hän Isä, joka huolehtii ihmisistä elävinä sieluina, katselee heitä totuuden etsijöinä, rientää heidän luokseen, kun he henkisesti heräävät. Jos Jumala on, ei hän tiedä meistä, niin kauan kuin emme häntä etsi, sillä karma pitää meistä kyllä huolen ja antaa meille elämän myllyssä mitä meille tuleman pitää. Mutta jos Jumala on, on hän meidän vapahtajamme pahasta ja synnistä ja kärsimyksestä, meidän pelastajamme tietämättömyyden tuskasta, joka ei meitä ahdista eikä vaivaa, ennenkuin itse alamme totuutta etsiä. Vasta kun oma tahtomme kääntyy totuuden ja Jumalan puoleen, vasta silloin meidän Isämme taivaissa hymyilee meille ja ottaa meidät pojikseen.

Älkää siis sanoko älkääkään opettako minulle, että Jumalalla on semmoinen tai semmoinen „suunnitelma” ikäänkuin Jumala olisi suuri poliitikko ja diplomaatti. Älkää yrittäkö todistaa, että Jumala on määrännyt Englannin maailmanvallaksi ja Indian ihmiskunnan opettajaksi. Jotkut jumalat ovat ehkä sen määränneet, mammona on ehkä niin säätänyt, kansojen karma on sen ehkä aikaansaava. Ja jos ette väitäkään, että Jumala sen on säätänyt, niin miksikä sitten tahdotte palvella ja edistää sen asian täyttymistä? Ja kun te tämmöistä maallista asiaa tahdotte edistää, miksikä nimitätte itseänne totuuden ja Jumalan etsijöiksi ja viisauden tavoittelijoiksi? Ettekö sittenkin ole vain mammonan eli karman palvelijoita?

Ah, jos Jumalalla on „suunnitelma”, koskee se vain kaikkien inhimillisten sielujen pelastusta tietämättömyydestä ja pahasta! Hänen suunnitelmansa koskee vain yksilöitä, kutakin elävää ihmistä erikseen, sinua ja minua!

Ja sitä suunnitelmaa palvelee Ruusu-Risti.

RUUSU-RISTI 1922

Toimittajalta

Tammikuu, s. 1—2

»Onpa Ruusu-Risti nyt tullut ohueksi!» huudahtavat lukijat, saadessaan käsiinsä tämän tammikuun numeron. »Tämmöisenäkö se nyt aikoo ilmestyä tänä vuonna?»

Niin, rakkaat ystävät, vastaan kysymykseenne, tämmöisenä se nyt ainakin toistaiseksi tulee ilmestymään. En voi antautua samaan seikkailuun kuin viime vuonna, en uskalla enää tehdä niin haaveellisia laskelmia kuin syksyllä 1920, jolloin kuvittelin, että Ruusu-Risti v. 1921 saisi vähintään kaksi tuhatta tilaajaa, mutta mahdollisesti kolme tuhatta! Ja Ruusu-Ristin ilmestyminen viime vuonna 64-sivuisena olisi hyvin kannattanut vasta kolmella tuhannella tilaajalla. Nyt täytyy minun alottaa toisesta päästä: Ruusu-Risti toivottavasti saa edelleenkin pitää ne yhdeksän sataa ä tuhat tilaajaa, mitkä sillä viime vuonna oli, ja niiden turvissa kannattaa painattaa Ruusu-Risti tämän kokoisena. Mutta sen kyllä voin luvata, että jos tilaajamäärä nousee edes kahteen tuhanteen, tulee Ruusu-Ristikin ilmestymään sitä paksumpana. Muutamat tilaajat ovat ystävällisesti maksaneet vuositilauksestaan kaksi ja kolmekin kertaa enemmän kuin mitä Ruusu-Ristin hinnaksi on määrätty, ja heidän avustuksensa otan kyllä laskuissani lukuun. En siis tahdo painaa sitä kiintoajatusta lukijain ja tilaajain mieliin, että Ruusu-Ristin koko kerta kaikkiaan on määrätty: päinvastoin se voi suureta ja kasvaa, jos tilaajamäärä nousee.

Mutta eihän paperimäärä ja painomuste ole ainoa vastike, minkä aikauskirjan tilaajat toivovat ja odottavat rahoilleen: totta kai he ennen kaikkea asettavat toivomuksia ja vaatimuksia sille sisällölle, joka tuohon paperimassaan niin sanoaksemme ruumistuu. Tässä suhteessa taas tahtoisin parhaimman kykyni mukaan palvella sitä ystäväpiiriä, joksi aina lukijoitani kuvittelen.

Enken sittenkään olisi uskaltanut ajatella semmoista ohjelmaa tämän vuoden

Ruusu-Ristille, jommoisen toteuttamista olen pannut alulle jo tässä numerossa, jolleivät lukuisat tilaajat olisi ilmaisseet minulle seuraavaa mielipidettä: »anna Ruusu-Ristin ilmestyä pienempänä — kuinka pienenä tahansa — mutta kirjoita itse enemmän! Kirjoita muutakin kuin Toimittajalta! Anna aikakauskirjan olla sinun puhetorvenasi!»

Tähän kehoitukseen nojaten aion nyt todella — mikäli minulla aikaa ja voimia riittää — »kirjoittaa enemmän.» On minulla useampia kirjoitussarjoja mielessä, joista toistaiseksi panen paperille joitakuuta muistelmiani menneiltä vuosilta ja pienen esoteeris-kristillisen katekismusluonnoksen. Tervetulleita — ovat monet lukijat väittäneet — olisivat myös seikkaperäiset selonteot Helsingin-luennoistani; ehkä siihenkin asiaan tulevaisuudessa voidaan palata.

Tietysti en aio täyttää koko Ruusu-Ristiä omilla kirjoituksillani. Kryshanovskajan mieltäkiinnittävä kertomus »Supramatin vierailusta kaukaisessa tähdessä» jatketaan loppuun, niin ikään »tibetiläisten mestarein tuttavalliset tiedonannot.» Sitä vastoin saa Levin »Suurten mysterioiden avain» odottaa vuoroaan, kunnes Ruusu-Risti mahdollisesti kasvaa kokonsa puolesta: ei näet vastaisi tarkoitustaan julkaista tuosta kirjasta kovin pieniä paloja kerrallaan. Mutta kirjeenvaihto jälleensyntyemisestä ja henkimaailmasta on saava sijaa lehden palstoilla, kuten viime joulukuussa ilmoitin, mikäli lukijoilla riittää kertomista niistä asioista.

Ja niin lähetän nyt maailmalle tämän tammikuun numeron 1922, toivoen sille suosiollista vastaanottoa lukijain taholta, ja toivottaen kaikille Ruusu-Ristin lukijoille ja ystäville paljon, paljon onnea ja hyvää äsken alkaneelle uudelle vuodelle.

Helmikuu, s. 33–37

Muutamat ystävät ovat huomauttaneet minulle, missä vaikeassa asemassa teosofinen liike on Suomessa, kun meillä nyt jo on kolme aikakauskirjaa, jotka edustavat teosofista maailmankatsomusta, vaikka olemme mitättömän pieni kansa verrattuina niihin suuriin maailmankansoihin, jotka tuskin jaksavat kustantaa yhtä ainoata äänenkannattajaa. Osoitammehan silläkin olevamme *eturivikansa*, josta meillä on syytä ylpeillä, mutta on tunnustettava, että tuo ylpeily tulee meille kalliiksi.

- Mitkä ovat nuo kolme aikakauskirjaa?

- Teosofi, Yhteisvapaamurari ja Ruusu-Risti. Niillä on eri nimet, mutta sisältävät sentään samansuuntaisia kirjoituksia.

- Vai niin. Sittenhän kyllä aineellisesti katsoen on hirveätä tuhlausta ylläpitää niin monta eri lehteä, varsinkin jos kaikki samat ihmiset niitä kaikkia tilaavat.

- Vaikkeivät samat kaikkia tilaisi, niin ajattele, kuinka paljon suurempi lukijakunta olisi yhdellä lehdellä! Nyt se on jakautunut kolmeen osaan.

- Epäilemättä. Niin kauan kuin Tietäjä oli yksin, oli sillä paljon enemmän tilaajia kuin yhdelläkään nykyisistä aikakauskirjoista. Mutta onhan luultavaa, että nämä kolme lehteä ovat kukin saavuttaneet semmoisiakin tilaajia ja lukijoita, joita ei esim. Tietäjä yksin ollen olisi kyennyt voittamaan puolelleen. Onhan semmoi-

nen ajateltavissa. Joka tapauksessa on myönnettävä, että tämä nykyinen monihaaraisuus on kallista lystä, sillä ei yksikään nykyisistä lehdistä »voi oikein hyvin».

- No niin. Eikö tämä siis ole epäkohta? Eikö pitäisi sitä koettaa poistaa?

Monen tuonsuuntaisen keskustelun johdosta otin asiaa pohtiakseni. Kysyin itseltäni, eikö asialla ollut toinenkin puoli. Oliko se katsottava yksinomaan taloudelliselta kannalta? Ehkä nuo kolme lehteä vastasivat jotain aikamme sisäistä tarvetta? Mitähän toisten lehtien toimittajat ajattelisivat?

*

En ollut tilaisuudessa puhuttelemaan »Teosofin» toimitusta. Mutta ei se ollut tarpeenkaan. Heidän kantansa tuli selvästi näkyviin Teosofisen Seuran vuosikertomuksesta. Siinä sanottiin näet sivulla 22 (ja myös sivulla 6): »Teosofi» lehti on ilmestynyt edelleen, ollen tätä nykyä ainoa teosofinen lehti maassamme, kun »Tietäjä» tuli »Ruusu-Risti» nimiseksi Ruusu-Risti-järjestön äänenkannattajaksi.

»Teosofi» on siis ratkaissut asian niin, että sillä ei ole ainoatakaan kilpailijaa. Se on ainoa »teosofinen» lehti maassamme. Sillä ei siis liioin ole aineellisia huolia. Suomen Teosofinen Seura, joka sen kustantaa, on todella onniteltavissa.

Psykologisesti katsoen se on terve näkökanta — käy kerrassaan yhteen amerikkalaisen »kristillisen tieteen» menettelyn kanssa, joka perustuu pahan kieltämiseen. »Mitä vaikeuksia on, en tahdo niitä nähdä enkä tuntea; ja siis niitä ei ole olemassakaan».

Ei ollenkaan niin hullu näkökanta kuin pinnalta katsoen luulisi! Päinvastoin siihen kätkeytyy menestyksenkin salaisuutta. On otettava siitä oppia!

Ruusu-Risti, jonka täydellinen nimi on »Ruusu-Risti, okkulttinen aikakauskirja», noudattaa »Teosofin» esimerkkiä ja julistaa siis nyt: Ruusu-Risti on maamme ainoa okkulttinen eli Salatieteellinen lehti. Mikään muu lehti ei tässä maassa edusta okkultismia eli salatiedettä, sillä Ruusu-Ristillä yksin on siitä monopoli ja patentti. Senhän selvästi ja kumoamattomasti todistaa lehden oma nimi. Tässä yksin tarjotaan oikeata ja väärentämätöntä salatiedettä — mitä muut lehdet mahdollisesti sillä nimellä sisältävät, on kerrassaan semmoista, josta Ruusu-Risti ei voi mennä takaukseen. Tilatkaa siis Ruusu-Risti ja yksin Ruusu-Risti, jos tahdotte tietää jotakin okkultismista!

*

Eräänä päivänä keskustelin kysymyksestä »Yhteisvapaamuurarin» päätoimittajan kanssa. Hän ei avaisut gordilaista solmua miekaniskulla niinkuin »Teosofi», vaan piti itsestään selvänä asiana, että meillä oli Suomessa kolme aikakauskirjaa, jotka taistelivat tieteellistä ja uskonnollista materialismia vastaan ja edustivat yliaistillista maailmankatsomusta. Mutta hänen mielestään niitä ei pitänyt ajatella kilpailijoiksi, jotka olivat sotajalalla keskenään. Kullakin, sanoi hän, on oma tehtävänsä. »Yhteisvapaamuurari» ei suorastaan puhu teosofiasta eikä okkultismista; se puhuu vapaamuurariudesta, ja koska vapaamuurarius on salainen ja

pohjaltaan okkultis-teosofinen liike, on luonnollista, että sen yhteydessä tulee puhe semmoisistakin asioista, jotka saavat lähemmän selvityksensä teosofiasta ja okkultismista. Mutta on huomattava, että »Yhteisvapaamuurari» kääntyy yleisön puoleen; se ei ole lehti teosofeja eikä okkultisteja varten, ei viisaudessa oppineita varten. Vapaamuurariuden salaisuudet pidetään salassa, ja mitä siitä liikkeestä voidaan yleisölle kertoa, on luonnostaan alkeellista laatua. »Yhteisvapaamuurari» on täten aloittelijoita varten, suurta yleisöä varten, eikä se tahdo riistää ainoatakaan lukijaa »Ruusu-Ristiltä» tai »Teosofilta»; päinvastoin se ehkä voi tuoda niille lukijoita. Mitä taas »Teosofiin» tulee, on sillä selvästi oma tehtävänsä: se edustaa Mrs. Besantin ja toisten ulkomaalaisten teosofein kantaa. Mistä T.S:n jäsenet muuten saisivat lukea suomennoksia Besantin, Leabdeaterin y.m. kirjoituksista? »Teosofi» siten ei oikeastaan kilpaile »Yhteisvapaamuurarin» enemmän kuin »Ruusu-Ristinkään» kanssa. On varmasti ihmisiä, jotka pitävät »Teosofista», mutta eivät suinkaan tyytyisi paljaaseen »Ruusu-Ristiin» tai »Yhteisvapaamuurariin.»

- Entä »muurarit» itse? Monet heistä ovat joko Teosofisen Seuran tai Ruusu-Ristin jäseniä? Eikö heidän velvollisuutensa täten ole kannattaa ainakin kaksi lehteä?

- Ei suinkaan. »Yhteisvapaamuurari» on niitä varten ennen kaikkea, jotka eivät tunne teosofiaa tai okkultismia. Ne, jotka ennestään ovat teosofeja, tilaavat ja levittävät joko »Teosofia» tai »Ruusu-Ristiä»; heidän velvollisuutensa ei ole lukea tai levittää »Yhteisvapaamuuraria»; mikä tietysti ei estä toisia heistä sitä tilaamasta ja levittämästä, jos niin haluavat.

- Tämä on todella valaiseva näkökanta, ja minä saan ehkä kirjoittaa tästä Ruusu-Ristiin?

- Olisin varsin kiittollinen.

- Haluttaisipa vielä kuulla, mikä tehtävä sitten on Ruusu-Ristillä?

- No, Ruusu-Ristihän on meidän kaikkien inspiratsioni lähde, oma suomalainen lehemme, josta luemme semmoista, mitä emme muualta mistään löydä. Kuka voisi olla ilman Ruusu-Ristiä, joka vähänkin ymmärtää suomalaista salatieidettä ja Suomen kansan henkistä tehtävää?

Tämä imarteleva lausunto sai minut niin lumoihinsa, etten enää keksinyt mitään intelligentiä vastaväitettä tai kysymystä, jonka tähden keskustelu päättyi siihen paikkaan. Ja koska minusta tuntui, että asia todella oli tullut hyvin harkituksi ja punnituksi, en ole sen koommin sitä harkinnutkaan, enkä siis Ruusu-Ristin lukijoillekaan ole osannut nyt tuoda esille mitään harkitumpaa kuin nämä kokemukset ja keskustelut.

*

Ne, jotka luulevat, että minä en riittävästi kunnioita ja rakasta Mrs. Besantia, ehkeivät usko, että iloitsen, että sanomattomasti ja vilpittömästi iloitsen joka kunnianosoituksesta, mikä tulee Mrs. Besantin osalle. Asia on kuitenkin niin. Sydämeni sulii onnesta, kun äsken luin »Theosophistista», että *Hindu University*

(Benaresin hindulainen yliopisto) viime joulukuun 13 p:nä antoi kunniatohtorin arvonimen Walesin prinsille ja 14 p:nä Mrs. Annie Besantille ja eräälle hindulaiselle ruhtinaalle.

Mrs. Besant on siis nyt tohtori Annie Besant.

*

Että meilläkin Suomessa joskus tehdään yliaistillisia kokemuksia henkisen ja uskonnollisen elämän alalla, siitä on taas pieni todistus päässyt päivän valoon. Tämä on kirjakauppoihin äsken ilmestynyt vihkonen nimeltä *Valo-olento*, jonka on kirjoittanut *K. E. S.*, nähtävästi jo vanhanpuoleinen mies. Se ei esiinny minkäänlaisilla vaatimuksilla, mutta kertoo yksinkertaisella tavalla ihmisestä, joka — teosofiaa tuntematta — kamppaili ja taisteli itselleen elämäkatsomuksen, joka ytimeltään on teosofishenkinen, ehkä tarkemmin sanoen ruusuristihenkinen. Hän ei kylläkään puhu jälleensyntymisestä, mutta hänen suhteensa Jumalaan ja hänen käsityksensä Jumalasta lähenee sitä käsitystä Isästä ja Kristuksesta, mikä meilläkin on. Ja mikä on huomattava: totuus selveni hänelle — tietysti pitkien etsiskelyjen ja mietiskelyjen jälkeen — yliaistillisen kokemuksen kautta. Hän sai nähdä Jumalan. Herran kasvot kääntyivät häntä kohti ja katsoivat häneen. Ja koko hänen olemuksensa täytyi riemulla ja autuudella. Siitä pitää lukea tekijän omilla vaatimattoman rauhallisilla sanoilla. Vaikka kuvaus on kirjan huippukohta, on se suoritettu yhdellä sivulla 64:stä ja keskellä kirjaa. Koko pieni teos todistaa täten tekijänsä vilpittömyyden ja rehellisyyden.

Maaliskuu, s. 65—70

Suu vetäytyy surunvoittoiseen hymyyn, kun lukee, mitä Ruusu-Risti-etuanti palauttajat merkitsevät palautuksen syyksi. Suurimmalla omantunnon rauhallalla, viattomin elein he kirjoittavat etuantikortin takapuolelle: »ei ole tilattu», »ei ole tilattukaan», »en ole tilannut enkä huoli», »en huoli», »en välitä», — aivankuin toimitus mitään ilmoittamatta, mitään kysymättä olisi tehnyt noin häpeämättömän hyökkäyksen toisten ihmisten kukkaroa kohti. Koska ei sovi ajatella, että palauttajat tahallaan tarkoittaisivat pahaa, täytyy vain nöyryytettynä tunnustaa itselleen, että nuo entiset tilaajat eivät ole aikakauskirjaa avanneet, ei ainakaan lukeneet. Sillä muuten he tietäisivät, että toimituksen silmällä katsoen he juuri ovat tilanneet lehden! Sentähden on heille etuanti lähetetty. Jos eivät halunneet tilata, olisivat vain kortilla ilmoittaneet siitä toimitukselle. Niin ovat monet tehneet, ja silloin olemme molemminpuolin tyytyväisiä. Olihan joulukuun Ruusu-Ristissä ensimmäisellä sivulla ilmoitus, että etuanti lähetetään kaikille niille, jotka eivät ennen määräpäivää peruuta tilaustaan.

Emme ole Suomessa vielä tottuneet kohteliaisuuden lakeihin. Tuottaahan etuantien lähetys toimitukselle sekä lisätyötä että lisämenoja, ja tahtoohan toimitus sillä tavalla palvella yleisöäkin, — ei se nyt vain omaa kukkaroaan ajattele. Sitäpaitsi tällainen menettely on käytännössä ulkomaillakin, eikä kukaan ajat-

tele sitä rikokseksi tai hävyttömyydeksi. Jos edes palauttajat kirjoittaisivat takasivulle: »anteeksi huomaamattomuuteni, mutta en aikonut tilata» tai jotain semmoista, tuntuisi se paljon inhimillisemmältä ja — aatteellisten asiain harrastajien kesken — veljellisemmältä. Eihän ketään pakoiteta tilaamaan, eikä mitään pahaa siinä ole, ettei halua enää tilaustaan jatkaa! Kysymys on vain tavoista.

Tällä en ole tahtonut sanoa, että olisin tyytymätön etuantilähetyksen tuloksiin. Kaukana siitä. Ilolla mainitsen, että suurin osa on rientänyt lunastamaan etuantinsa, ja että Ruusu-Ristillä nyt on jo enemmän tilaajia kuin viime vuonna. Sitäpaitsi olivat useimmat tilaajat jo ennen tammikuun numeron ilmestymistä uudistaneet tilauksensa, ja ne monet ystävät, jotka olivat luvanneet hankkia uusia tilaajia, olivat senkin sitoumuksensa kunnialla täyttäneet. Tunnen kuin Pehr Brahe muinoin, että olen »tyytyväinen kansaani», ja harras toivoni on, että »kansa» — tässä tapauksessa Ruusu-Ristin rakkaat lukijat — puolestaan voisi olla tyytyväinen minuun.

Ehkä toivoni ei ole turha, koska olen saanut useita sekä suullisia että kirjallisia rohkaisuja. Eräs ystävä sanoi: »Ruusu-Risti tuntuu nyt niin kotoiselta. Ei tee mitään, että se on pieni, — vaikka mielellään lukisi enemmänkin tätä sorttia.»

Eräs toinen kirjoitti: Toivon sydämestäni, että Ruusu-Risti saisi yhä laajemman lukijapiirin ja että rakastettavalla toimittajalla riittäisi sitkeyttä ja toimintatar-moa vielä joku vuosi eteenpäin Ruusu-Ristiä »vaaliessa ja kasvattaessa», sillä »ei ole ahdasta ain’, niinkuin on nyt; Jupiter, hänpä antavi sateet ja tuulet, niinpä myös keväänkin.»

Kolmas kirjoitti: Viimeisessä Ruusu-Ristin numerossa oli, että tilaajat olivat lausuneet toivomuksenaan, että itse kirjoittaisitte mahdollisimman paljon. Yhdyn heihin ja toivotan hyvää jatkoa Ruusu-Risti-Katekismukselle sekä että Ruusu-Ristissä olisi aina pääkirjoitus Jeesuksen Kristuksen opista ja kirjoittaisitte sen itse. Sillä siitä vasta henki saa tyydytystä. Henkemme on tyytyväinen vasta silloin, kun se saa tietää ja noudattaa taivaallisen isämme tahtoa.

Neljäs kirjoitti: mitä sitte Ruusu-Ristin sisältöön muuten tulee, niin olen minäkin sitä mieltä, että Teidän omia kirjoituksianne ei siinä koskaan ole liiaksi. . . Minäkin olen erityisesti kaivannut Ruusu-Ristissä Helsingin luentojanne. Olisin lukenut ne mielelläni siitä sanasta sanaan. Sillä tavalla olisi täältäkin saanut olla niissä mukana.

*

Helmikuun Ruusu-Ristissä julkaisin omalla luvallani erään A. P:n kirjeen, jossa kirjoittaja oli kosketellut mieltäkiinnittävää oikeinkirjoituskysymystä. En voinut samassa numerossa lausua mitään omia ajatuksiani, mutta tahdon tässä tuoda esille näkökantani muutamien vieraskielisten sanojen suhteen. Luultavasti olen nykyisten auktoriteetin mukaan väärässä, mutta minkä sille mahdan?

A. P. sanoo, että persoona ja persoonallinen on aina kirjoitettava kahdella o:lla. A. P. niinikään huomauttaa, että nykyään on suomessa ruvettu sekä puhe-että kirjakeielessä käyttämään latinalaisia muotoja meditatio, organisatio j.n.e.

Lukijani ovat voineet todeta, että minä itsepintaisesti aina olen kirjoittanut personallinen, ehkä personakin, yhdellä o:lla, että aina olen käyttänyt muotoja meditatsioni, organisatsioni j.n.e. Minkätähden?

Siitä yksinkertaisesta syystä, että minussa on enemmän gallialaista kuin latina-laista verta. Rakastan ranskalaista (italialaista, englantilaista) ääntämistapaa.

Mitä nyt sanaan persona tulee, on totta, että se on latinaa ja latinassa äännetään persoona (samoin italian kielessä); mutta jo sana personallinen on latinaksi personalis (italiaksi personale) ja äännetään lyhyellä o:lla (latinassa ehkä puolipitkällä). Ruotsin- ja saksankielet ovat omaksuneet tämän pitkän ääntämisen (person, personlig, Person, persönlich), mutta ranskan ja englanninkielet ovat lykanneet sen perin lyhyeksi. Ranskalainen kirjoittaa personne, personnel ja ääntää persónn(ö), personéll; englantilainen kirjoittaa person, personal ja ääntää pöösn, pöösnal, siis kerrassaan ilman o:ta. Miksemme siis suomenkielessä olisi oikeutetut valitsemaan jommankumman tahansa noista kirjoitus- ja ääntämistavoista?

Jos taas otamme esim. sanan meditatio (mietiskely), on totta, että latinalainen sen kirjoitti noin. Mutta hän äänti meditaatio tai ehkä meditaatio. Nykyajan kansoista italialaiset kirjoittavat meditazione ja ääntävät meditatsioone, ranskalaiset kirjoittavat meditation ja ääntävät meditaasiong (a on puolipitkä), englantilaiset kirjoittavat meditation ja ääntävät mediteishn, saksalaiset kirjoittavat Meditation ja ääntävät meditatsioon, ruotsalaiset kirjoittavat meditation ja ääntävät medita-shuun (Suomessa: meditatshuun). Minkätähden emme saisi suomenkielessä omaksua italialaisen ts-äänteen ja ranskalais-englantilaisten tavalla jättää o:n lyhyeksi tai puolipitkäksi? Sillä tavalla tulee mielestäni sivistyneempi kaiku suomalaiseen ääntämiseen kuin jos sanoisi meditaatio tai vielä pahemmin meditatio.

Mutta: de gustibus non est disputandum. Sentähden olen mielelläni vääräsäkin.

*

Aikamme asettaa niin suuria vaatimuksia itsekullekin paljaan toimeentulon suhteen, että olemme olojen pakosta enemmän kiinni materiassa eli aineessa kuin ennen. Saamme alituisen »valvoa ja rukoilla», ettemme vaipuisi henkiseen uupumukseen tai välinpitämättömyyteen.

On niitä sentään idealistejakin keskuudessamme, jotka yhä uskovat henkisiin arvoihin ja ihmisen korkeaan kutsumukseen. Yksi semmoinen on rouva Vilhelmina Karjalainen Terijoella. Onhan hän dokumentoinut itsensä mediumiksi, joka on ollut tekemisissä vainajien kanssa henkimaailmassa. Hänen kirjoituksensa »Kuol-lut ja kuitenkin elävä» Tietäjässä 1915 kertoi tapauksesta, joka mieltäkiinnittävällä tavalla osoitti hänen vastaanottaneen tiedonantoja kuolleitten hengiltä. Hän ei kuitenkaan ole kehittänyt itsessään tätä mediumisuutta eikä asettanut sitä niin sanoaksemme yleisön palvelukseen, sillä hän sai jo aikoja sitten erikoisen käsityk-sen omasta tehtävästään ja kutsumuksestaan. Hän uskoo joidenkuiden henkiolen-tojen tahtovan, että hänen pitää kirjoittaa määrätynlaisia sanomia, tiedonantoja, neuvoja, ohjauksia ja ennustuksia ihmiskunnalle, ja hän on tässä uskossaan hyvin

itsepintainen. Mikä sitten estää häntä niitä kirjoittamasta? Kummallinen päänhanpisto tai hänen kannaltaan sanoen henkimääräys. Henget vaativat, että hänen tulee istua Viipurin vanhassa linnassa kirjoittamassa heidän sanelunsa mukaan, ja tässä tie nousee pystyyn, sillä Viipurin linna on lukittu. Se on vankila.

Rouva Karjalainen on koettanut eri keinoja päästäkseen Viipurin linnaan. Hän on kääntynyt maaherrain ja ministerien puoleen, ja viimeksi hän syyskuun 6 p:nä 1921 lähetti Suomen Tasavallan Presidentille anomuskirjelmän, jossa pyysi armahdusta kahdelle kapinavangille sillä ehdolla, että itse saisi istua Viipurin linnassa panttivankina ja sieltä kirjoittaa sanomalehtiin. Hänen anomuksensa hylättiin.

Nyt hän äsken kirjoitti minulle ja pyysi, että julkaisisin Ruusu-Ristissä hänen kirjeensä Presidentille. En näe olevan syytä julkaista anomusta, joka jo on asianomaisessa paikassa hylätty, mutta olen kuitenkin tahtonut tässä kertoa hänen pyrkimyksistään ja hänen uupumattomasta uskostaan. Hän on lujasti vakuutettu asiansa vakavuudesta, kirjoittaen minulle m.m.: »Yhteinen isänmaallisuus, yhteinen teosofinen aattemme, uskontomme, — koko maailma ja kaikki lähimmäisemme, — kaikki vaatii, että ne asiat olisi kirjoitettava. Suomea uhkaa vaara ellemmehy ryhdy toimenpiteisiin sen estämiseksi. Ettehän teosofisena henkilönä salline sitä. Varmaan te paremmissa olosuhteissanne ette voi nähdä sitä kurjuutta, toivotto- muutta, mitä minä näen . . . kaukaa . . . hengen silmillä. — Mestari on lähellä, hän tarvitsee meidän fyysillistä apuamme, — minä näen Hänet, näen, näen, näen . . .»

Rouva Karjalainen on tietääkseni sydämellinen, vilpitön ja hyvä ihminen, ja jos minä hallitsisin Viipurin linnaa, en näkisi syytä kieltää vanhalta naiselta hänen hartainta toivomustaan. Mitä pahaa siinä olisi, jos hän saisi istua jonkun aikaa — vaikkapa valtion kustannuksella — Viipurin vanhassa linnassa ja kirjoitella henkiensä saneluja? Ehkä hänellä olisi jotain sanottavana — tai ehkä hän itse heräisi huomaamaan henkimääräyksen turhuuden. Mutta jolleivät tällaiset asiat ole järjestettävissä hyvin järjestetyssä yhteiskunnassa, — niin ehkä kohtalon näennäinen kovuus sittenkin on hänelle itselleen salapukuinen siunaus. Joka tapauksessa tunnen myötätuntoa tuota pelotonta naista kohtaan.

*

Teosofisen Seuran presidentti, Mrs. Annie Besant kirjoittaa kertomuksessaan Seuran toiminnasta vuonna 1921 Suomesta seuraavaa:

Kauan kestäneet vaikeudet Suomessa veivät, niinkuin viime vuonna kerroimme, eroon veljemme Pekka Ervastian johdon alla; alkusyy oli siinä kansallisessa puoluehengessä, joka panee vähemmän painoa yleismaailmalliselle teosofialle kuin sille lisälle, minkä suomalaisuus voi antaa mystiikalle. Yksityiskohdat koskevat ainoastaan Suomea; mutta läksynä tuosta kaikesta on: »älkää spesialisoiko itseänne siihen määrään, että kadotatte näkyvistä yleismaailmallisen ja siten eroitatte itsenne siitä.»

Lukiessani Mrs. Besantin sanat tunsin itseni spesialisoiduksi täydelliseksi kysymysmerkiksi.

Huhtikuu, s. 97–100

Astrologiaa pitävät useimmat sivulliset paljaana taikauskona. Mutta mitähän sanoisivat esim. seuraavasta tapahtumasta?

Helsingin Ruusu-Ristin astrologisessa ryhmässä antaa opettaja oppilailleen horoskoopin tulkittavaksi, sanomatta tietysti, kenen se on. Tiedättehän, mitä horoskoopilla tarkoitetaan? Se on kuva taivaan tähtien asennosta ihmisen syntymähetkellä, ja kuviona se on seuraavanlaatuinen: ympyrä on kuudella halkaisijalla jaettu kahteentoista yhtä suureen osaan eli »huoneeseen»; vaakasuora halkaisija kuvaa taivaanrantaa; maan kääntyessä akselinsa ympäri näyttää siltä kuin taivas aurinkoineen ja tähtineen kerran vuorokaudessa kiertäisi maan ympäri, — sentähden vaihtelee taivaan ulkomuoto alituisesti, vaikkemme silmillämme havaitse tähtien liikuntoja muulloin kuin yöllä; kuviossa on nyt vaakasuoran halkaisijan vasen puoli nousevana taivaanrantana, oikea laskevana; kaikki eläinradan merkit ja planeetat, jotka syntymähetkellä ovat alapuolella taivaan rantaa, merkitään vaakasuoran halkaisijan alapuolelle, kukin määrättyyn kohtaansa, — toiset taas yläpuolelle. Horoskoopin tulkitsijan tulee nyt ottaa huomioon, missä huoneessa kukin planeetta on ja missä merkissä, ja tarkasti laskea, missä suhteissa planeetat ovat toisiinsa eli n.s. aspekteja. Sitten hän tulkinnassaan saa turvautua painettuihin sääntöihin, s.o. vanhoihin traditsioneihin, ja mahdollisiin omiin havaintoihinsa. Itse tulkinta ei täten ole suinkaan mielivaltainen, vaan täydellisesti säännönmukainen; tulkitsijasta itsestään ja hänen intuitsionistaan vain riippuu, kuinka taitavasti hän luo psykologisen kokonaisuuden saamistaan katkelmallisista tiedoista.

Kyseessä olevassa tapauksessa antoi eräs oppilaista horoskoopista selityksen, joka olisi mielenkiintoinen kokonaisuudessaankin toistaa. Tyydyn kuitenkin poimimaan muutamia otteita alkuperäisestä paperista, joka on edessäni pöydällä:

»Horoskooppi osoittaa erinomaisen kehittyntä, älykästä ja suorastaan nero-kasta kaksoisluonnetta. Kuun asema Vesimiehessä lisää tätä kaikille ilmamerkeille ominaista älyllistä taipumusta, antaen menestystä myöskin aatteiden ilmituomisessa, hyvän karman ja suurta taiteellisuutta sen ollessa korkeimmassa zenithissä hyvässä aspektissa Saturnukseen ensimmäisessä huoneessa. Merkurius on yhtymässä Auringon kanssa omassa Kaksois-merkissään 12:nnessä huoneessa ja tämä yhtymä on edullisessa aspektissa Neptunukseen Leijonan merkissä ja lähellä nadiria; tämä erinomainen asema tuo muassaan viisautta, syvällistä ajatuskykyä, inspiratsioonista, selvänäköisyyttä ja salatieteellistä kykyä, jonka ohella Leijonan tulinen merkki tuo syvällisiä ja jaloja tunteita. Okkultisia taipumuksia lisää vielä Uranuksen ja Jupiterin asema Härässä 12:nnessä okkultisessa huoneessa. Uranus sekstiilissa Venukseen osoittaa, että tunteet ovat erittäin hienostuneita, jaloja ja aatteellisia. Saturnus ja Jupiter sekstiilissa Marsiin näyttää, että äly ja korkeampi luonne hallitsee alempaa persoonallisuutta; se osoittaa työtarmoa ja ajatusten selväpiirteistä esittämisestä.

»Seikka, että useimmat planeetat sijaitsevat horisontin yläpuolella, osoittaa, että hän ulkonaisessakin elämässään on hyvin edustuskykyinen ja domineeraava ja saavuttaa luultavasti jossain suhteessa johtavan aseman. Koska kaikki planeetat ovat horoskoopin vasemmalla puolella, osoittaa se, että hänellä on kaikki mahdol-

lisuudet itse muodostaa kohtalonsa, itse johtaa elämänkulkunsa. Kaikki riippuu hänen tahdostaan. Mars ja Neptunus 3:nnessä, matkojen huoneessa osoittaa liikkuvaista elämää täynnä menestyksellisiä matkoja. Kuun asema Vesimieheissä 10:nnessä huoneessa kenties osoittaa, että hän joutuisi elämässään kosketukseen yleisten valtiollisten virtausten kanssa, jolloin hänen aatteensa myöskin suuntautuisi valtiolliselle alalle.

»Yleensä voidaan siis sanoa, että horoskoopin omistaja on erittäin nerokas ajattelija, luultavasti suuri kirjailija, suuri taiteilija ja samalla syvälle elämän salaisuuksiin katsellut salatieteilijä. Voitaisiin tästä päättää, että hänen täytyisi olla eräs kaikkien aikojen merkillisimmistä henkilöistä. Täydellisesti harmooninen luonne syvälinen ja rikas sielunelämä ja menestyksellinen ulkonainen esiintyminen ja karma. Epäilemättä eräs ihmiskunnan suurimmista neroista.»

Horoskooppi, josta tämä tulkinta oli annettu, oli Italian suuren runoilijan, Divina Commedian tekijän, *Dante Allighierin*.

*

Samaan aikaan kuin Ruusu-Ristin viime numero oli painossa, kirjoitti Mr. A. V. Peters Lontoosta minulle tuntevansa niin suurta vetovoimaa Suomeen, että hän vakavasti suunnitteli tänne tuloa. Hän lienee siis herkkätuntoisena mediumina aavistanut, että häntä täällä muisteltiin. Vastasin hänelle, että hän olisi tervetullut, mutta että matkarahoja ei saattanut toivoa täältäpäin: me emme jaksaisi muuttaa markkoja punniksi, mutta kenties hänen henkiystävänsä voisivat häntä auttaa? Nyt sain taas kortin häneltä, jossa hän ilmoitti ryhtyneensä toimenpiteihin rahojen suhteen. »Jollei se ole aivan mahdotonta, olen päättänyt tulla talveksi Suomeen. Olen täällä luennoinut Suomesta ... ja työni on hyvin raskasta, mutta koetan auttaa maailmaa vähäsen joka paikassa. Olen täällä Lontoossa koko läheisessä kosketuksessa maamiestenne kanssa (esim. lähetystösihteeri H. Valvanteen kanssa — P.E.); teidän varakonsulinne on vanhoja ystäviäni.»

*

Ruusu-Risti-seuran vuosikokous on tänä vuonna päätetty pitää helluntaina kesäkuun alkupäivinä täällä Tuonenkylässä. Ensimmäinen kokoontuminen tapahtuisi perjantai-iltana kesäkuun 2 p:nä ja yhdessäoloa kestäisi luultavasti 7 tai 8 p:ään, sillä olemme ajatelleet järjestää opintokurssit vuosikokouksen yhteyteen. Kurseissa pohdittaisiin ja tutkittaisiin teosofeille, ennen kaikkea Ruusu-Risti-jäsenille tärkeitä aatteellisia ja taloudellisia kysymyksiä. Olisi sentähden suotava, että maaseutujäsenemme mahdollisimman taajoissa joukoissa saapuisivat kokoukseen. Ohjelmasta ja kokouspaikasta ilmoitetaan lähemmin ensi Ruusu-Ristissä.

Toukokuu, s. 129–134

Saksalainen professori, tohtori Robert Liefmann on äskettäin julkaissut broshyyrin nimeltä *Die kommunistischen Gemeinden in Nordamerika* («kommunistiset yhdyskunnat Pohjois-Amerikassa»). Tämä on korjattu ja lisätty jälkipainos hänen v. 1908 kirjoittamastaan kuvauksesta, joka silloin painettiin *Jahrbücher für Natinalökonomie und Statistik* nimisen kansantaloudellisen ja tilastollisen vuosikirjasarjan 91:ssä niteessä.

Koska Ruusu-Risti viime numerossaan puhui Mrs. Tingleystä ja »Yleisestä Veljeydestä», saattaa lukijoille ehkä olla opiksi ja huviksi kuulla, mitä saksalaisella professorilla on sanottavana tuosta samasta teosofisen liikkeen haaraantumasta, jonka tähden suomennan tähän hänen kuvauksensa ja arvostelunsa.

*

Prof. Liefmann kirjoittaa:

»Uudemmissa uskonnollisista yhdyskunnista näkyy ainoastaan yksi saavutteen suurempaa yleistä merkitystä. Tämä on *Homestead in Point Loma* etelä Kaliforniassa, Yleisen Veljeyden ja Teosofisen Seuran keskus. Tätä omalaatuista seurakuntaa, joka on sijoittunut eräälle Kalifornian mitä kauniimmalle kohdalle, kuvattakoon tässä vähän laajemmin, koska sillä kaikista uudemmista kommunistisista yhdyskunnista epäilemättä on suurimmat pysyväisyys- ja kehittymismahdollisuudet ja koska se samalla esittää erikoista kommunismin muotoa. Se on venäläisen H. P. Blavatskyn tunnettu uskonnollis-okkultistinen yhdyskunta, jonka nykyinen, yleisesti tunnustettu johtaja on Mrs. Katherine Tingley. Veljeskunta, joka perustettiin v. 1875, kuuluu tätä nykyä käsittävän koko maailmassa yli 100.000 jäsentä¹⁾. Sen nykyinen organisatsioni, Point Loman keskus ja siinä elävä seurakunta on kokonaan Mrs. Tingleyn työtä, ja hän, kuten jäsenet itse sanovat, hallitsee yhdyskuntaa rajattomilla valtuuksilla. Seuran koko melkoinen omaisuus on merkitty kirjoihin hänen nimellään. Suuria rahamääriä on hänen käytettävissään, monet rikkaat henkilöt ovat liittyneet yhdyskuntaan. Jäsenet eivät kuitenkaan ole velvolliset jättämään yksityisomaisuutensa yhdyskunnalle, he voivat elää siellä maksutta, jos ei heillä ole varallisuutta. Mutta monet maksavat ylöspidostaan tahi ovat asettaneet suurempia rahavaroja seuran käytettäväksi. Point Loman laitosten arvo ei liene arvioitava alle miljoonan dollaria²⁾.

»Seura täten ei ole kommunistinen lainopilliselta, vaan ainoastaan taloudelliselta kannalta; Point Loman jäsenet muodostavat *talousyhdyskunnan*, jokaperus-

---

¹⁾ Jos tämä hämmästyttävä luku pitää paikkansa, on »Yleinen veljeys» kieltämättä suurin ja voimakkain kaikista teosofisista yhdistyksistä. Mrs. Besantin johtaman Teosofisen Seuran jäsenluku nousee vain 50,000:teen. Idän Tähdellä sanotaan olevan 70,000 jäsentä. Antroposofisella Seuralla on tietenkin paljon vähemmän jäseniä.

P.E.

²⁾ Huom. Kirjoitettu 1908. Mrs. Tingleyn omien sanojen mukaan on niiden arvo nykyään kaksi miljoonaa dollaria. (Kts. Ruusu-Risti, s. 124.)

P. E.

tuu palkattomuudelle, »veljeydelle», kuten teosofit sanovat. 200 aikaihmistä ja 300 lasta elää siellä yhdessä. Lasten kasvattaminen teosofisten periaatteiden mukaan on yhä enemmän käynyt v. 1900 perustetun yhdyskunnan päämääräksi. Kaikki jäsenet suorittavat tehtävänsä ilmaiseksi. Tämä ei paljoakaan merkitsisi, jos sen ohella käytettäisiin vieraita, maksettuja työvoimia, mihin seura epäilemättä kykenisi, koska sillä, kuten sanottu, on suuria rahavaroja käytettävänä; Point Loman suurenmoisten laitosten pystyttäminen onkin tapahtunut tällä tavalla. Mutta minun käydessäni siellä toimittivat jäsenet itse kaikki taloustehtävät ilmaiseksi, vaikkakin useimmat niistä kuuluvat korkeampiin yhteiskuntaluokkiin. Jäsen, joka minun siellä ollessani toimi portinvahtina, kuuluu olevan tunnettu viuluniekka, — hän harjoitteli pienessä vahtituvassa. Toiset työskentelivät maataloudessa, naiset kotitaloudessa, lasten kasvatuksessa j.n.e. Seurakuntaan kuului pittsburgilainen miljonääri tyttäreineen, entinen kenraali perheineen, useampia kirjailijoita ja taiteilijoita». (Ss. 23—25.)

Puhuessaan siitä, kuinka kommunistiset yhdyskunnat onnistuvat ja melkein poikkeuksetta pysyvät pystyssä vain sen aikaa, kuin niillä on sopivia ja kykeneviä johtajia, jommoisia taas on harvassa ihmisten kesken, sanoo prof. Liefmann:

». . . Mrs. Tingleyllä lienee nämä ominaisuudet. Mutta heidän täytyy toiselta puolen kohdata henkilöitä, jotka täydellisesti alistuvat heidän johdettavikseen, jotka uskovat heidän jumalalliseen tehtäväänsä tai muutoin erinomaiseen tärkeyteensä. Niin on esim. laita Mrs. Tingleyn kannattajien, joita Point Lomassa opin tuntemaan. He itse myöntävät kokonaan alistuvansa hänen tahdolleen ja antavansa hänen itsevaltiaasti hallita. Tosin on ihmisiä, jotka aina ovat valmiit antautumaan vieraan tahdon ohjattaviksi, mutta niitä ei ole kosolta, eikä semmoista »Veljeyden» ihannetta kaikkialla tunnustettaisi. Vaikeasti tajuttavissa on näin ollen teosofein lyhytnäköisyys, kun he, ottamatta oppia lukemattomista esimerkeistä uskonnollisten lahkojen ja yhdyskuntien historiasta, uskovat, että heidän ihmisystävälliselle pohjalle perustetun yhteiselämänsä erittäin epäselvä ihanne olisi toteutettavissa yltympäri koko maailman. He eivät käsitä, etteivät kaikki ihmiset tunne halua alistumaan yhden ainoan johdettaviksi eivätkä siitä löydä tyydytystään. Ainoastaan yhdessä kohdassa he ovat laajanäköisempiä kuin toiset; he ymmärtävät, että vain toisten yli kohoutuva johtaja kykenee pitämään koossa senlaatuisia yhdyskuntia, ja sentähden he toiselta puolen koettavat kasvattaa jäseniään lapsesta pitäen ihmisrakkauteen, toiselta puolen uskovat voivansa aina valmistaa itselleen päteviä johtajia. Mutta kun he sen yhteydessä viittaavat tähänastisiin kolmeen johtajiinsa, jotka toisiaan seurasivat, nim. H. P. Blavatskyyn, W. Q. Judge'iin ja Katherine Tingley'in, niin eivät he sillä mitään todista; sillä vasta viimeisen johtajansa aikana on seura laajemmalle levinnyt, ja ilman Mrs. Tingleyn voimakasta vaikutusta olisi koko liike helposti tuhoutunut, kun toisen johtajan kuoleman jälkeen Mrs. A. Besant aikaansai lohkeutumisen (jonka oikeutusta emme tässä aio pohtia)». (Ss. 86—87.)

Parallelli:

Yleisellä Veljeydellä on herttainen tapa puhua, kolmesta suuresta teosofisesta johtajastaan, jotka ovat H. P. Blavatsky, W. Q. Judge ja Katherine Tingley. Ensimmäinen niistä »perusti Teosofisen Seuran». He eivät sanallakaan muista eversti H. S. Olcottia, joka kuitenkin oli T. S:n varsinainen perustaja, sen perustamisen ehdottaja ja sen tehtävien ja sääntöjen laatija. Mrs. Besantia taas muistetaan useinkin, mutta aina luopiona.

Teosofisella Seuralla on yhtä herttainen tapa lukea H. P. Blavatskyn, H. S. Olcottin ja Annie Besantin kolmeksi suureksi johtajakseen, mutta pitää W. Q. Judge'ia luopiona ja samaten tohtori Steineriä. Mrs. Tingley taas on vain intrigantti ja vallanhimoinen nainen, joka ei paljonkaan ole edistänyt teosofian asiaa.

Antroposofinen Seura on niinikään sangen herttainen halutessaan todistaa, etteivät Blavatsky y.m. ole osanneet tuoda todellista totuuden sanomaa maailmalle, sillä siihen on kyennyt vain tohtori Steiner, joka ei ole missään kiittolisuuden velassa edeltäjilleen, koska hänen antroposofiallaan ei ole mitään tekemistä teosofian kanssa.

Kenen puoleen nyt kallistuvat Viisauden Mestarit? He ovat sanoneet edistävänsä ja auttavansa kaikkea hyvää, missä tahansa se ilmenee, yhdistyksistä ja yksilöistä riippumatta. Ehkä saamme uskoa, että he kaukonäköisessä viisaudessaan löytävät hyvää sieltäkin missä heitä tunnustetaan ja nimeltä mainitaan, vaikka kerran eli yksi, joka ei rakastanut, että hänen nimeänsä huudettiin, — että he siis katsovat olevan syytä ottaa sydämellään ja mielellään osaa jokaisen yllämainitun seuran työhön!

*

Entä meidän Ruusu-Ristimme, meidän pieni »Salatieteellinen tutkimusseuramme» Suomessa? Missä suhteessa se on Viisauden Mestareihin ja missä suhteessa toisiin teosofisiin seuroihin?

Mitä nyt tulee Ruusu-Ristin suhteeseen Viisauden Mestareihin, ei kannata hetkeksikään olla siitä epätietoinen tai epävarma. Mikäli pyrkimyksemme ovat vilpittömiä, mikäli etsimme totuutta, mikäli kansaamme ja ihmiskuntaa tahdomme palvella niillä tiedoilla ja kyvyillä, mitä meillä on, sikäli me ikäänkuin siveellisesti pakotamme Mestareita olemaan työssämme mukana, sitä siunaamaan ja kirkastamaan. Siitä saamme olla vakuutetut.

Ja mitä taas tulee suhteeseemme toisiin teosofisiin seuroihin, älkäämme koskaan unohtako, että olemme niiden kanssa yhdenveroinen sisarseura! Jos joku niistä ei tahtois meitä tunnustaa — tai jos he tunnustaisivat meidät hieman ylimielisesti jonkinlaisiksi teosofisiksi kerettiläisiksi, — muistakaamme, että erehdys silloin on heidän puolellaan! Se on varmasti heidän puolellaan, sillä jokaisen seuran historia jo näyttää, ettei sillä henkisesti katsoen ole oikeutta pitää itseään oikeaoppisena ja ainoana. Kaikki he kuuluvat osina siihen suureen *teosofiseen liikkeeseen*, jonka herättäjä ja alkuunpanija oli madame Blavatsky ja johon Ruusu-Ristikin oleellisena osana kuuluu. Vaikka Ruusu-Risti vielä on pieni seura, voisi

sekin sanoa olevansa ainoa oikea teosofinen seura, ainoa, joka välittömästi jatkaa H. P. Blavatskyn työtä, — ja keksiä kylläkin päteviä syitä tähän väitteeseensä, jos sillä semmoiseen olisi taipumusta. Mutta Ruusu-Risti ei sitä halua. Se ei ummista silmiään historiallisilta tosiasioilta. Se tunnustaa kaikki edeltäjänsä, se pitää arvossa kaikkia toisia seuroja ja kaikkia teosofisen liikkeen työntekijöitä, olivat ne suuria tai pieniä, tietäen, että kaikki ovat parastaan yrittäneet, että jokainen on kortensa kantanut yhteiseen kekkoon. Jos sillä olisi erikoista sympatiaa jotakuta teosofista työntekijää kohtaan, olisi se madame Blavatskya kohtaan. Hän se kuitenkin oli ensimmäinen, joka astui keskelle sokeata ja vihamielistä maailmaa. Hän se ensimmäisenä kajahutti vanhan ja unohdetun viisauden suloista sanomaa. Häntä ensimmäisenä kohtasi maailman pilkkanauru, viha ja vaino. Hän oli ensimmäinen — ja senkin takia toistaiseksi suurin, voimakkain, kyvykkäin ja ihmeellisin. Mutta sokeaan auktoriteetti-palvelukseen Ruusu-Risti ei antaudu. Sentähden se rakastaa ja kunnioittaa kaikkia teosofisen liikkeen palvelijoita, jotka hyvää tekevät ja hyvää aikaansaavat.

*

Ruus-Risti-seuramme vuosikokous, aiottiin ensin pitää Teosofisen Seuran päämajalla, jonka temppele auliisti oli asetettu sen käytettäväksi; käytännöllisten esteiden takia se kuitenkin nyt on siirretty Helsinkiin. Kokous alkaa lauantaina kesäkuun 3 p:n illalla ja kestää tiistain iltaan. Se on aiottu yksinomaan jäseniä varten eikä sen juhlatilaisuuksiinkaan ole yleisöllä pääsyä. Kutsumus kokoukseen on lähetetty kaikille Ruusu-Ristin jäsenille.

Elokuu, s. 161–167

Ruus-Risti-seuran viimetalvinen työkausi päättyi helluntaina kesäkuun 3—6 p:nä pidettyyn toiseen vuosikokoukseen. Juhlallisuutta viettämään oli ympäri maata kokoontunut lähes pari sataa jäsentä; niistä 55 uutta asetettiin tällä kertaa oikeuksiinsa ja velvollisuuksiinsa (»vihittiin»).

Koko aika lauantai-illasta klo 7 tiistai-iltaan klo 9 oli niin täynnä ohjelmaa, kokouksia ja juhlia, että osanotto kaikkiin epäilemättä kysyi voimia ja kestävyyttä, vaikka henkevä, kohottava ja veljellinen tunnelma saattoi sielun unohtamaan, että sillä on fyysillinenkin ruumis.

Ohjelmassa oli kaksi huippukohtaa. Toinen oli näyttämöesitys »Magdalan talossa» maanantaina. Tunnettujen näyttelijäimme käsissä tämä muodostui korkeaksi taiteelliseksi saavutukseksi. Se olikin psykologisesti katsoen vaikea esitys, johon teosofiseen elämänymmärrykseen perehtymättömät tuskin olisivat pystyneet, sillä siinä esiintyivät päähenkilöinä natsarealainen mestari, Maria Magdalena ja opetuslapsi Johannes. Vuoropuhelut näiden historiallisten merkkihenkilöiden kesken vaikuttivat valtavasti, niinkuin ne nyt esitettiin. Lieneekö yhdenkään katsojan silmä jäänyt kuivaksi? Eiköhän koko näytelmä ollut kuin repäisty monen, monen sydäimestä.

Toinen huippukohta juhlallisuuksissa oli »vihkimyskokous» sunnuntai-iltana. Tällön noudatettiin ensimmäisen vuosikokouksen traditionsionia: tavoiteltiin taas maagillista saavutusta. Toivottavasti uudet vihittävät tunsivat vaikutuksen; selvänäköisten jäsentemme lausunnoista päättäen yritys ei ollut turha. Tuommoisen juhlan tarkoitus on sakramentaalinen, ja sakramentti, oikein toimitettuna, painaa siveellisen opetuksen ja tunnelman voimakkaana elämyksenä syvälle sieluun, puhdistettuaan tätä edes hetkeksi itsekkyydestä ja synnistä. Sakramentin synnyttämä tunnelma jää muistona sieluun ja voi semmoisena elämän varrella uudistua rohkaisevana, lohduttavana, auttavana. Niin oli ennenaikaan n.s. vähemmissä mysterioissa esim. vanhassa Kreikassa.

*

Kristus samoinkuin Buddha kieltää seuraajiltaan väkivallan, tappamisen ja sodan käynnin, sen jokainen totuudenetsijä myöntää: se joka tarttuu miekkaan tai edistää ja puolustaa sodankäyntiä yleisesti tai määrättyssä tapauksessa, hän ei seuraa Kristusta eikä Buddhaa, vaan rikkoo heidän elämänoppiensa vastaan. Teosofisina totuudenetsijöinä me sen lisäksi ymmärrämme ja sanomme, ettei meidän ihmisinä tarvitse noudattaa Mestarein käskyjä ja neuvoja sen nojalla, että mestarit, s. o. ihmiskehityksen päämäärän savuttaneet totuuden tietäjät niin sanovat, koska me emme hyväksy ehdottomia auktoriteetteja, vaan sen nojalla, että ainoa todellinen auktoriteettimme, Jumala meissä, Isän ääni sisässämme, valistunut järkemme ja omatuntonne, oma puhdistunut sydämemme, oma korkeampi minämme niin sanoo ja todistaa. Sentähden tahdomme noudattaa Kristuksen käskyjä, sentähden, että mekin pienillä jokapäiväisillä kyvyillämme näemme ja tunnemme, että mitä hän neuvoo on oikein ja totta.

Kaikki teosofit ja kaikki sivistyneet ihmiset myöntävät, että yksilöiden elämässä vallitseva siveyslaki kieltää murhan, tappamisen, väkivallan: ei kukaan ole oikeutettu vihassaan tai suuttumuksessaan toista vahingoittamaan, vielä vähemmän tappamaan. Mutta kaikki eivät läheskään myönnä, että tämä siveyslaki vallitsee myös kansojen elämässä. Kansat saavat keskenään sotia — eikä tämä loukkaa yksilöiden siveellistä tuntoa! Päinvastoin on teosofejakin — kuten esim. maailmansodan aikana saimme havaita, — joiden mielestä korkein siveyslaki käskee tarttumaan miekkaan, tappamaan ja hävittämään »vihollisia» joko isänmaan tai jonkun »korkean periaatteen» puolustamiseksi. Ja kuitenkin kansat ovat kokoonpantuja yksilöistä, ja valtiot ovat epäilemättä olemassa yksilöitä varten eikä yksilöt valtioita varten. Ihmisen henki on liian kallis, jotta sitä saisi uhrata poliittisia tai aineellisia arvoja varten; ainakin on toisten ihmisten henki. Oman henkensä ihminen on vapaa uhraamaan jonkun hänen mielestään kalliin aatteen puolesta, mutta se tapahtuu silloin hänen omalla persoonallisella vastuullaan; ja verrattain harvoin aate vaatii kuolemaa. On ainoastaan yksi tapaus, jolloin ihminen on velvollinen antamaan henkensä: kun rakkaus käskee ja oman hengen uhraus välittömästi pelastaa toisten henget, — sillä ken rakastaa ystäviään enemmän kuin se, joka antaa henkensä niiden puolesta? Mutta organisoitu tappaminen

semmoinen kuin sodankäynti ei koskaan vastaa korkeinta siveyslakia. Jos on sivistyneitä ja teosofejakin, jotka uskovat sodan, s.o. järjestelmällisen joukkomurhan oikeutukseen, eivät he vielä ole järjessään ja omassa tunnossaan valistuneet; eivät he ainakaan oli sydämessään vastaanottaneet Kristuksen enemmän kuin Buddhankaan todellista elämänoppia. Tässä kohden meidän on turha olla sokkosilla. Jos kuin korkea teosofinen auktoriteetti sanoo olevansa sodan kannalla eikä suinkaan mikään »antimilitaristi» tai »pasifisti», on hänen teosofinen ja Okkultinen viisautensa, hänen selvänäköisyytensä ja muut yliaistilliset kykynsä kuin huone rakennettu sannalle, jonka tuuli kaataa ja tulva vie. Se ei ole sitä viisautta eikä sitä selvänäköisyyttä, joka pysyy ja seisoo Kristusta ja Buddhaa seuraavien Mestarien pyhän Valkoisen Veljeskunnan edessä.

Maailmansodan kauheat kokemukset ovat avanneet tuhansien silmät. Monet, monet, jotka ennen olivat epäröivällä kannalla, joiden mielestä Kristuksen ja Buddhan elämän oppi oli haaveellista ja epäkäytännöllistä tai jotka suorastaan vastustivat kaikkea »rauhanaatteen» ajamista, — he ovat nyt päässeet uuteen varmuuteen ja selvyyteen. Niin, he eivät ainoastaan myönnä, että esim. tosi kristityn tulee seurata Jeesuksen käskyjä sotakysymyksessäkin, vaan he sen lisäksi vielä uskovat, että suuret Mestarit, kuten Kristus ja Buddha, sittenkin taitavat olla kaikista viisaimpia ja käytöllisimpiä opettajia elämän kaikissa kysymyksissä ja maapallon kaikille ihmisille. Ja sentähden heistä — entisistä epäilijöistä ja sodan kannattajista — on tullut innokkaita rauhanaatteen ystäviä ja »pasifismin» puolustajia.

Pasifistinen liike on itse asiassa saanut paljon vauhtia maailmansodan aikana ja sen jälkeen. Rauhan yhdistyksiä on syntynyt miltei kaikkiin maihin ja monenlaisia, uskonnollisia, eettisiä, poliittisia. Kaikkien ohjelmassa on sotien lakkauttaminen ja hävittäminen, kaikki tahtovat valistaa ihmisiä ja kansoja, toisten vedotessa yksilöiden oikeus- ja siveyskäsitteihin, toisten yrittäessä vaikuttaa hallituksiin ja parlamentteihin. On seuroja, joiden jäsenet sitoutuvat joka tilanteessa kieltäytymään aseiden kantamisesta ja asevelvollisuudesta. Tällöinen kieltäytyjäin seura muodostui esim. Englannissa jo maailmansodan alussa, ja yli kuusi tuhatta nuorukaista kärsi kuritushuoneraugaistusta kieltäytymisensä johdosta. Samoin toisissa maissa. Vaikkeivät nykyiset valtiot vielä ymmärrä pitää arvossa niitä ihmisiä, jotka todella tahtovat elää (ja kuolla) jonkun periaatteen puolesta, vaikuttaa kuitenkin näiden marttyyrien yhteinen henkinen voima, että rauhanaate päivä päivältä voittaa enemmän jalansijaa ihmisten mielisissä.

Eikä rauhanaatteen kannattajia ole ainoastaan pienten ja yksinkertaisten joukossa; on niitä valtiomiehiäkin, on kuuluisia oppineita, kirjailijoita y.m. Ja ensimmäisenä näiden henkisten työntekijäin rivissä on mainittu — Rooman paavi Benediktus XV, joka monessa kirjeessään ja julistuksessaan järkähtämättä asettui pasifismin kannalle. Hän ei ainoastaan koettanut sovittaa keskenään taistelevia valtakuntia, hän ei ainoastaan kääntynyt hallitusten puoleen rauhaa pyytäen ja rauhaan kehoittaen kerta toisensa perästä, hän myös julkilausui suoraan aatteellisen vakaumuksensa, että sota oli sekä epäinhimillinen että epäkristillinen. Kristus opetti rauhaa ja rakkautta, sota oli Kristuksen kieltämistä. Ensyklikassaan touko-

kuun 23 p:ltä 1920 lausui paavi m.m. seuraavat huomattavat sanat: »nec enim alia est evangelica lex caritatis in singulis hominibus, alia in ipsis civitatibus et populis, qui demum omnes e singulis hominibus conflantur et constant» (sillä evankeelinen rakkauden laki ei ole toinen yksilöllisissä ihmisissä ja toinen valtioissa ja kansoissa, jotka kuitenkin kaikki ovat kokoonpannut ja muodostuvat yksilöllisistä ihmisistä).

*

Ruus-Ristin vuosikokouksessa päätettiin ryhtyä yhteistyöhön Kustannusosakeyhtiö Tietäjän kanssa uuden kirjallisuuden aikaansaamiseksi. Tietäjä ei ole pariin vuoteen jaksanut kustantaa uusia kirjoja, ja kirjoja kaivataan. Aloite oli jo tehty Ruusu-Ristin Neuvoston puolelta. Eräs innokas jäsenemme, johtaja I. V. Hissa Oulusta, oli Neuvostolle edullisilla ehdoilla lainannut rahasumman, jota käytettäisiin kirjallisuuden kustantamiseksi. Vuosikokoukseen olikin saatu valmiiksi painosta suomennos: Tohtori Frans Hartmannin kirja »Seikkailu rosenkreuziläisten luona» (hinta Smk. 15:—, sid. 20:—.)

Tämä teos on »Ruusu-Risti kirjaston» ensimmäinen numero. Sitten on ilmestynyt J. R. Hannulan »Luominen» niminen vihkonen (hinta Smk. 3:—.) R. R.-kirjaston toisena numerona. Ja kolmantena on aikomus syksyllä julkaista - osaksi, ellei kokonaisuudessaan — Max Heindelin »Rosenkreuziläinen maailmankatsomus».

Näitä kirjoja on tilattavissa ja saatavissa joko Kustannusosakeyhtiö Tietäjältä, os. Viipuri, taikka Ruusu-Ristin toimitukselta, os. Åggelby. (Asiamiehet tilaavat Tietäjältä.) Helsingissä myydään kirjoja esim. luentotilaisuuksissa.

Vuosikokouksessa päätettiin (”epävirallisesti”), että Ruusu-Ristin jäsenet koettaisivat levittää kirjallisuutta ja mikäli mahdollista auttaa kustannustoimintaa lainoilla ja lahjoilla, jotka osoitetaan Ruusu-Ristin johtajalle, os. Åggelby. Kirjojen painattaminen ja kustantaminen vaatii näet nykyään kaksikymmentä kertaa suurempia pääomia kuin ennen.

*

Teosofinen elämä on Suomessa tavallisesti nukuksissa kesän aikana. Sitä suuremmalla ilolla oli tervehdittävä vaihtelu ja virkistys, minkä toi mukanaan Indiasta saapuneen matkailijan, professori Ernest Woodin käynti maassamme tämän elokuun alussa. Prof. Wood, joka oikeastaan tuli Suomeen Helsingissä pidettävän esperantokongressin takia, on Teosofisen Seuran jäsen ja pitää teosofisia esitelmiä ja kokouksia kaikkialla, missä hän liikkuu. Nauttien kahden vuoden virkavapautta opettajatoimestaan eräässä indialaisessa oppikoulussa, hän näet nyt on rovansa kanssa matkalla maan ympäri ja on jo kulkenut Kiinan, Japanin ja Amerikan kautta Eurooppaan. Tätä kirjoittaessani hän on puhunut Helsingissä julkisesti kahtena iltana Suomen Teosofisen Seuran toimesta. Olin läsnä ensimmäisessä esitelmässä »Teosofian sisällöstä ja tarkoituksesta». Esitelmät pidettiin Yli-

opiston juhlasalissa.

Prof. Wood on 40-ikäinen, keskipokoinen, vaatimattoman näköinen mies. Hänen esiintymisensä puhujana on tyyni ja vakuuttava. Hän ajattelee kirikkaasti ja johdonmukaisesti, hänen kielensä on mallikelpoista ja ääntämisensä ihailtavan selvää. Hän hillitsee ajatustaan ja aihettaan. Hän on tyypillinen esimerkki sivistyneestä teosofista, joka on saavuttanut mielenrauhan harjoittamalla ajatuksen keskitystä ja mietiskelyä. Yleisö kuunteli häntä mielenkiinnolla, sillä aihettaan hän mainitsemassani esitelmässä käsitteli taidokkaasti, jos kohta alkeellisesti, ehkä otaksuen, että teosofia oli kuulijakunnalle vieras. Suurin osa yleisöä oli kuitenkin teosofista.

Esitelmän jälkeen sai yleisö tehdä kirjallisia kysymyksiä, joihin prof. Wood vastasi. Koska esitelmässä oli mainittu Teosofisen Seuran veljespykälä ja puhuttu siitä, että teosofit koettavat elää veljeyttä m.m. kansainvälisesti ymmärtämällä, että kullakin kansalla on luonteensa ja tehtävänsä, joten kaikkalainen kansallisviha on väärä ja turha, tein kysymyksen, miksi T. S:n jäsenet sitten ottivat osaa maailmansotaan ja tappoivat veljiään »kunnian kentällä». Tähän vastasi prof. Wood, että ei veljeyteen uskova teosofikaan aina voi olla tappamatta, kunhan tappaminen ei tapahdu vihassa, vaan säälistä. Jos raivohullu ihminen syöksee lapsen kimppuun, tapamme tietysti tuon hullun.

En ollut enää läsnä, kun puhuja antoi tämän vastauksensa, mutta tunnustan, että se tekee minuun liian »liittolaisystävällisen» vaikutuksen. Selvää on, että erityisissä tilanteissa meidän on ihmisinä ja epätäydellisinä olentoina miltei pakko unohtaa jumalalliset ihanteet ja rikkoa elämän lakia vastaan, mutta nämä tilanteet ovat satunnaisia ja yksityisiä ja tempaavat meidät huomaamatta mukaansa. Toista laatua vallan on sota, joka on tyystin harkittua ja valmistettua joukkomurhaa. Minkätähden arvoisa puhuja sekoitti yhteen kaksi niin eriluontoista asiaa? Ei suinkaan prof. Wood otaksunut meidän olevan Suomessa niin lapsellisella kannalla, että uskoimme maailmansodan johtuneen siitä, että saksalaiset olivat raivohulluja, jotka villipetojen tavoin hyökkäsivät viattomain ja rauhaa rakastavien ranskalaisten ja englantilaisten kimppuun?

Prof. Wood toimi ennen Adyarissa Mr. Leadbeaterin yksityissihteerinä. V. 1909 Tietäjässä oli häneltä kirjoitus »Tunti Mr. Leadbeaterin seurassa».

Syyskuu, s. 193–195

Jos emme me Ruusu-Ristin jäsenet ennen ole tienneet, minkätähden olemme jättäneet Teosofisen Seuran, voin minä sen nyt ilmoittaa: meidät on »seulottu» ulos.

Näin kirjoittaa nimittäin muuan suomalainen kirjeenvaihtaja *Adyar Bulletin* lehdelle, joka toimitetaan T. S:n päämajasta Indiassa: »Monta seulomista on tapahtunut (Suomen Teosofisessa Seurassa) ja monet ovat siirtyneet tohtori Steinerin puolelle tai herra Pekka Ervastin, joka on eräs (*sic!*) entinen ylishteerin. Yleinen mielipide on, että Pekka (*sic!*) jätti T. S:n, koska hänen mielestään sen piti rajoittua okkultiseen ja filosofiseen tutkimukseen eikä käsitellä yhteiskunnallisia

tai poliittisia kysymyksiä. Hän on perustanut oman seuransa, jonka hän väittää olevan Oikean Seuran».

Olen kiitollinen asioihin perehtyneelle kirjeenvaihtajalle hänen loistavista tiedonannoistaan, jotka epäilemättä perustuvat aito teosofiseen selvänäköisyyteen. Turvautumalla tavallisiin inhimillisiin kykyihin osasin toukokuun Ruusu-Ristissä kirjoittaa vain seuraavasti: »Vaikka Ruusu-Risti vielä on pieni seura, voisi sekin sanoa olevansa ainoa oikea teosofinen seura, . . . jos sillä semmoiseen olisi taipumusta. Mutta Ruusu-Risti ei sitä halua».

Teosofisen Seuran jäseniä täytyy onnitella siitä, että ovat niin hyvissä väleissä Jumalan tai paremmin sanoen Mestarein kanssa, ettei heitä ole tarvittu seuloa ulos niinkuin esim. noita ruusuristiläisraukkoja. Ennen sanottiin tosin fariseuksiksi ja valehurskaiksi niitä, jotka Korkeimman edessä löivät rintoihinsa ja säälien vilkaisuivat lähimaiseensa. Mutta kaikkihan nykyaikana kehittyä ja muuttua, yksin ikuinen viisauskin.

*

Kun tässä kerran on puhe T. S:sta luopumisesta, tahdon mainita kolme huomattavampaa tapausta, jotka ovat sattuneet tänä vuonna: Mr. D. N. Dunlop, Mr. J. I. Wedgwoodin ja Mr. B. P. Wadian.

Mr. Dunlop on vanha teosofi. Tapasin hänet Tukholmassa 1897. Hän on silloin judgeläinen, mutta palasi myöhemmin takaisin Olcottin Teosofiseen Seuraan. Hän on tehnyt paljon teosofista työtä Englannissa, perusti aikoinaan Blavatsky-instituutin ja pani toimeen ensimmäiset teosofiset kesäkurssit. Vuosikausia hän istui Englannin T. S:n Neuvostossa ja toimi Seuran rahastonhoitajana. Kiertokirjeessään toukokuun 8 p:ltä tänä vuonna hän ilmoittaa luopuvansa, sentähden että Teosofinen Seura on kadottanut alkuperäisen henkensä ja henkyytensä; se on hänen mielestään enää vain tyhjä kuori. Hän toivoo voivansa ystäviensä kanssa muodostaa uuden yhtymän, joka taas nostaisi korkealle hengen lippua.

Mr. Wedgwoodin teosofia on parikymmenvuotias. Hän oli alkuaan pappi, mutta luopui toimestaan antautuessaan teosofian palvelukseen. Hän oli Englannin T. S:n ylisihteeri, kun tapasin hänet Tukholmassa 1913 silloisessa eurolalaisessa kongressissa. Hänen teosofiset ansionsa ovat myös ensiluokkaisia. Hän on matkustanut ympäri maailman ja tehnyt työtä kuudessatoista kansallisessa seurassa. Hän oli 33° yhteisvapaamuurari ja toi tämän liikkeen Englantiin Mrs Besantin y.m. kanssa. Hän oli myös n. s. Vapaan katolisen kirkon ensimmäinen piispa ja on viime aikoina tehnyt ututterasti työtä tämän kirkon hyväksi (sen piispana on C. W. Leadbeaterkin). Jäähyväiskirjeessään T. S:n presidentille Mr. Wedgwood ilmoittaa luopuvansa sekä T. S:n pääneuvostosta ja jäsenyydestä että yhteisvapaamuurariudesta ja katolisesta kirkosta. Syyksi hän ilmoittaa sen, että on lopen väsynyt siihen ainaiseen juoruamiseen, toisten arvostelemiseen ja panetteluun, joka teosofien kesken on kasvanut tavaksi sekä kokouksissa että niiden ulkopuolella. Hänen mielestään tämä tapa on omiansa vetämään lokaan koko teosofisen

liikkeen, eikä hän ymmärrä, mitä hyötyä näin ollen on teosofisesta työstä. Hän vetäytyy yksityiselämään.

Mr. Wadiaa en ole nähnyt, mutta hän aikoi käydä Suomessa viime syksynä, vaikka tuli estetyksi. Sitä vastoin olen ollut kirjeenvaihdossa hänen kanssaan enkä ollenkaan ihmettele, että häntä pidettiin yhtenä Teosofisen Seuran pylväänä. Hän oli myös vasta tällä vuosisadalla liittynyt T. S:aan, mutta hindulaisena hänen karmansa soi hänen kymmenen vuoden aikana palvella T. S:n päämajassa Adyarissa, jossa hän toimi laajan kustannusliikkeen, kirjapainon y.m. johtajana. Heinäkuussa tänä vuonna hänkin lähetti kiertokirjeen kaikille teosofeille, jossa selittää eroamisensa syyt. Ne ovat samansuuntaiset kuin Mr. Dunlopin. Mr. Wadia on nähnyt, että Teosofinen Seura on poikennut alkuperäisestä ohjelmasta, joutunut harhateille ja kadottanut totuuden hengen. Hän on kuitenkin löytänyt pienen joukon teosofeja, jotka ovat säilyttäneet puhtaina madame Blavatskyn julistamat korkeat ihanteet; nämä teosofit ovat Mr. Judgen seuraajia. Mr. Wadian kiertokirje on voimakkaasti kirjoitettu, ja koska sen näkökohdat tuntuvat hyvin »meikälaisiltä», toivon voivani julkaista siitä ainakin otteita ensi Ruusu-Ristissä.

*

Huomautan vielä kerran lukijoille niistä uusista kirjoista, joista ilmoitin viime numerossa.

Lokakuu, s. 225–229

Nyt täytyy minun puhua pari sanaa kirjoista. Ei kirjoista ylimalkaan, mutta neljästä määrätystä teoksesta, joista vain osa tähän mennessä on olemassa fyysillisessä maailmassa.

Aloitin siitä teoksesta, jolle kiistämättä kunniasija on tuleva. Tämä on H. P. Blavatskyn *Salainen Oppi*. Kuten tiedämme, on siitä olemassa suomeksi ensimmäinen osa »Maailman luominen» kokonaan, toinen osa »Ihmisen luominen» täsmälleen puoleksi. Nämä kaksi osaa ilmestyivät englanniksi Madame Blavatskyn eläessä v. 1888, ja hänen kuoltuaan ilmestyi v. 1893 lisäksi kolmas osa, yhtä laaja kuin edelliset, sisältäen kaikenlaisia tietoja erinäisten adeptien okkultisesta elämästä y. m., H. P. B:n esoteeriset kirjoitukset ja joitakuuta hänen suullisia opetuksiaan. Kun v. 1908 ryhdyin V. H. Valvanteen kanssa suomentamaan »Salaista Oppia», oli tarkoitus julkaista suomeksi kaikki kolme osaa kahdentoista vuoden aikana, yksi nide vuodessa. Kuusi nidettä ilmestyi (tilaajille ä Smk. 5:—), toisin sanoen puolet koko teoksesta, ennenkuin tie nousi pystyyn. Työn keskeytys aiheutui aluksi V. H. V:n sairaudesta, sittemmin siitä, etten tavannut kyvykästä suomentajaa, joka minun kanssani olisi ryhtynyt yhteistyöhön, — yksin oli minun mahdollontaa siihen antautua, — ja vihdoinkin siitä, että kirjojen kustantamisesta aiheutuvat menot kasvoivat seuraavina vuosina kahdenkymmenenkertaisiksi entisestään.

Olen aina ollut pahoillani siitä, että »Salainen Oppi» ei ole jatkuvasti ilmesty-

nyt. Silloin tällöin on entisten tilaajien y. m. taholta kysytty, miksi teos ei kokonaisuudessaan ilmesty. En ole osannut muuta kuin viitata niihin tosiseikkoihin, jotka ovat tehneet sen julkaisemisen mahdottomaksi.

Tällä hetkellä en ole enää yhtä toivoton suomentamisen suhteen. Uskon varmasti, että löytyisi suomentaja (voisin mainita parikin), joka olisi valmis minun valvontani alla ja yhteistyössä minun kanssani suorittamaan onnelliseen loppuun tuon teosofisen suurteoksen suomentamisen. Paljon epäätietoisempaa on, mistä tähän laajaan työhön tarvittavat varat saataisiin. Mutta mielessäni välkkyy kysymys ja ehdotus: eikö olisi ajateltavissa yhteinen voiman ponnistus kaikkien suomalaisten teosofisten seurain ja kustannusliikkeiden puolelta, jotta tämä teosofisen liikkeen kallis helmi ja kaikille teosofeille ehdottomasti välttämätön ja rakas tiedonlähde saataisiin arvoonsa vastaavaan suomenkieliseen asuun? Tämän kysymykseni ja ehdotukseni lasken kaikkien totuudenetsijäin sydämille siinä toivossa, että yhteinen hyvä tahto loisi keinot tuuman toteuttamiseksi.

*

Toinen huomautukseni koskee sitä Max Heindelin kirjaa »Rosenkreuziläinen maailmankatsomus», josta tilausilmoitus jaettiin Ruusu-Ristin kotimaisille tilaajille viime numeron mukana. Se on arvokas ja mielenkiintoinen teos sekkin. Se esittää teosofista elämäntutkimusta tasoineen, periaatteineen, jälleensyntymisneen j.n.e. enemmän länsimaalaisella tavalla kuin mihin olemme tähän saakka tottuneet, toisin sanoen helpotajuisemmin, mutta samalla yksityiskohtaisemmin. Näkyy, että tekijä – länsimaalaisesti sivistynyt insinööri – on tunnontarkka mies, joka ei mielellään väitä mitään »epätieteellistä» tai epäpätevää. Hän tuntee sekä teosofian että antroposofian ja on omien yliaistillisten havaintojensa nojalla muodostanut itselleen maailmankatsomuksen, jonka hän uskoo verraten tarkasti vastaavan niitä näkökantoja, joita »Vanhemmat Veljet» omaksuvat. Sängen mielenkiintoinen on m. m. Max Heindelin esitys Kristuksesta ja hänen suuresta työstään.

Syy, miksi nyt mainitsen tästä kirjasta, jonka Ruusu-Risti tänä talvena Kustannusosakeyhtiö Tietäjän kautta aikoo julkaista, on se, että tahtoisin teosofiaa ja rosenkreuziläisyyttä harrastavien lukijoitteni mieliin teroittaa, kuinka välttämätöntä on, että he tekevät voitavansa kirjan levittämiseksi. Ensimmäinen osa (niitä ilmestyy kolme) on nyt painossa ja valmistuu marraskuun alussa. Sen kustantaminen tulee niin kalliiksi asiaksi, etten uskalla pelottaa lukijoita summaa mainitsemalla. Ainoastaan jos vähintään tuhat kappaletta heti myödään tätä ensimmäistä osaa, saamme menot korvatuiksi ja osaamme vavistuksesta ajatella jatkoa. Toivon siis, että jokainen hankkii kirjan itselleen ja jos mahdollista hommaa toisen tai toisia ostajia lisää. Sen rohkenen ennustaa, ettei kukaan tule kauppaansa katumaan. Siksi sisältörikas ja hauska kirjotettu teos Heindelin »Rosenkreuziläinen maailmankatsomus» on!

Amerikkaan myydään ensimmäinen osa yhdellä dollarilla postivapaasti, mutta

kolmella dollarilla saa neljä kappaletta (nykyisen kurssin aikana). Kaikki tilaukset on tehtävä osoitteella: Ruusu-Ristin toimitus, Äggelby, Finland.

*

Sitten vielä kolmanneksi parista omasta kirjastani. Olen tässä kiittänyt ”Salais-
ta Oppia» ja »Rosenkreuziläistä maailmankatsomusta», ja lukijani voivat otaksua,
että nyt lähdän omia tekeleitäni kehumaan. Niin mielellään kuin vanha Aatami
minussa sitä ehkä tekisi, ei ole nyt syytä semmoiseen. Päinvastoin minun täytyy
ottaa nöyrästi ja ilomielin vastaan täysin ansaittuja moitteita.

Jo kesällä 1921 ilmoitettiin Ruusu-Ristissä, että jouluksi valmistuu P. E:lta
teos nimeltä »Kuka Jeesus oli?» Ennakkotilauksia otti vastaan Kustannusosa-
keyhtiö Tietäjä. Emme suuressa määrin sitä menettelytapaa koskaan ole käyttä-
neet, mutta — kun kirjoja pitäisi julkaista ja pääomia ei ole . . . ! Eikä se mitään
pahaa olisi ollut, jos kirja olisi jouluksi ilmestynyt. Mutta voi, kirja ei tullut.
Aivan oikein on eräs ystävä huomauttanut: »ei tulisi kerätä yhtäkään ennakkoti-
lausta. Ehtii kirjoja kaupita niiden ilmestyttyäkin, eikä tarvitse narraila ihmisiä
lupauksilla.» Hm, hm, niinpä niin.

Ja miksi kirja ei ole ilmestynyt? Ah, siinä se on, minun täytyy se sanoa: kirja ei
ole vielä kirjoitettu. Ja miksi se ei ole kirjoitettu? Sentähden, että talvikauden
aikana minulla ei ole aikaa, ja kahtena kesänä peräkkäin olen nyt saanut hoitaa
terveyttäni, s.o. mahdollisimman paljon levätä ja kerätä voimia. Ja terveyttä eivät
muuten edistä taloudelliset huolet, jotka viime vuosina myöskin ovat näyttäneet
osaa elämässäni.

Siinä puolustukseni. Nyt olenkin ehdottanut Kustannusosakeyhtiö Tietäjälle,
että se joko antaisi ennakkomaksun maksaneiden tilaajien ottaa itselleen vastaavan
määrän tohtori Hartmannin kirjaa »Seikkailu rosenkreuziläisten luona» tai Han-
nulan pikku teosta »Luominen», tai sitten, että se julkaisisi toisen uuden teoksen
minulta, jonka käsikirjoitus kohdakkoin valmistuu ja jonka tilaajat voisivat ottaa
ennen mainitun kirjan asemasta. Odotan Tietäjältä vastausta, ja ehkä se ennättää
osastoon »Tien varrelta».

*

Työkausi Helsingissä on alkanut ja julkisten esitelmien suhteen on nyt toteu-
tettu Ruusu-Ristin vuosikokouksessa — ja monta kertaa ennen — lausuttu toivo-
mus, ettei niiden enää annettaisi mennä hukkaan, vaan että ne tarkasti pikakirjoit-
tettaisiin. Niin tapahtuu nyttemmin säännöllisesti, ja jos varoja olisi, voitaisiin
kuten ennen julkaista kirjoja esitelmien perusteella. Ehkä joka tapauksessa vielä
voidaan järjestää niin, että kopioituja kappaleita myydään Ruusu-Risti-ryhmille
maaseudulla. Niin pian kuin toiveita tähän suuntaan voidaan toteuttaa, ilmoite-
taan asiasta asianomaisille.

Lokakuun aikana on Ruusu-Ristin sääntöjen mukainen vapaaehtoisten jäsen-
maksujen keräys. Tästä minun on ilo huomauttaa jäsenille ja samalla mainita, että

seuramme on lisääntyneiden menojen takia kiitollinen kaikista avustuksista! Avustuksia lähetettäköön edelleen minulle, os. Åggelby, ja rahat on toimitettava joko postiosoituksella tai sisäänkirjoitetussa kirjeessä, sillä tavallinen kirje helpos- ti hukkuu postissa.

Vielä pyydän ilmoittaa, että Ruusu-Risti-merkkejä on taas saatavana à Smk. 35:—.

Marraskuu, s. 257–265.

Olen viime kuluneina päivinä saanut sekä kirjallisia että suullisia huomautuk- sia siitä, että kirjoitukseni Ruusu-Ristissä, ennen kaikkea artikkelisarja ”Olemme- ko käsittäneet oikein?», on hämmästyttänyt ja surettanut useita lukijoita, samalla kun ovat turhaan odottaneet jotain ylevää ja sielua nostavaa tuotetta kynästäni.

Kahden ystävän allekirjoittama kirje sanoo:

»Ympärillämme kuulemme yhä useampia ääniä, jotka ihmetellen, ikävöiden odottavat saavansa lukea sinulta taas jotain entisessä inspiroivassa hengessä. Nämä ovat kaikki sinun ystäviäsi, joille olet osannut tuoda teosofian valon; useita sinä tunnet, mutta ehkä on vielä useampia, jotka tuntevat sinua ainoastaan kirjoitustesi kautta, mutta sinun kauttasi ovat saaneet uutta valoa ja uutta rohkeutta elämään. Kaikille näille ovat kirjoituksesi yhtäkkiä lakanneet olemasta eloa antavana lähtee- nä, — sillä polemiikki ja arvostelu ovat kiviä, mutta ei leipää.

»Ymmärrämme sinun joutuneen umpikujaan, mutta sinä olet voimakas, ja me tiedämme myös, että käden käänteessä voit päästä siitä jos tahdot. *Tule jälleen* siksi inspiroivaksi ja eloa antavaksi voimaksi, mikä ennen olet ollut, — levittäen siunausta monelle, monelle!»

Eräs toinen ystävä kirjoittaa:

»Ruusu-Rististä »Olemmeko käsittäneet oikein?» kirjoitussarjaa lukiessani olen ajatellut, onkohan tämäkin okkultismia. Ruusu-Ristissä, okkultisena aikakauskirjana, julkaistaan kai vain alaansa kuuluvia kirjoituksia. Okkultisen aikakauskirjan tilaaja tahtoo tietenkin perehtyä okkultismiin. Minä ainakin jään nälkäiseksi mainittua kirjoitussarjaa lukiessani. Mutta olenhan maallikko okkul- tismissa niinkuin teosofiassakin enkä niitä asioita ymmärrä niin syvällisesti kuin asiantuntijat. Tuon kirjoitussarjan julkaisisin erityisenä kirjasena, mutta en Ruu- su-Ristissä vai lienenkö käsittänyt Ruusu-Ristin aivan väärin. Ennemmin painat- taisin Ruusu-Ristiin esim. Paavalin kirjeitä. Niistä kai nälkäinenkin jotain tyydy- tystä saisi».

Suullisesti eräs ystävä kertoi monen ruusu-ristiläisenkin olevan huolissaan siitä, että minä arvostelen ja moitin Teosofista Seuraa ja Mrs. Besantia, kun sillä taholla, esim. »Teosofissa», jo on aivan lakattu puhumasta minusta. »Jos Mrs. Besant mainitsee sinun nimesi, vaikkapa moittien, — ajattelevat teosofit, — on se kunnianosoitus, sillä niin pieni sinä sentään olet häneen verraten. Mutta jos sinä arvostelet häntä, on se kuin kärpänen yrittäisi voimiaan härkää vastaan».

Siinä sen nyt kuulin, ja jollen nyt ota oppia . . .

Mea culpa, mea culpa, tahtoisin huudahtaa kuin katolilaisen kirkon katuva kristitty. Kaikki syy on minun, jos olen niin huonosti osannut esittää sanottavani, että on ollut mahdollon päästä ajatusteni perille! Tahtoisin itkeä — ja voi surkeutta, samalla tahtoisin nauraa. Sydämeni on varmaan hieman paatunut, koska synnintunto ei ole minussa oikein elävä. Tuntuu tuolla taustassa vain niin suuri rauha, niin suuri ilo — ja niin suuri suru.

Kerronko teille jotakin? Huoneessani on nurkka, jossa minun on tapana istua ja filosofoida. Toisella seinällä on taulu, joka esittää Väinämöistä ja Ainoa, toisella seinällä on elävän ihmisen muotokuva, — arvaatteko kenen? Mrs. Besantin kuva suuressa koossa ja kauniissa kehyksessä. Sieltä lasin takaa hän aina hymyilee minulle, ja joka aamu nyökäytän hänelle hyvää huomenta. En ole koskaan lakannut häntä rakastamasta . . .

Miksi siis olen kirjoittanut tuon monen mielestä niin onnettoman artikkelin »Olemmeko käsittäneet oikein?» Niin, veljet ja ystävät, ei se ole tapahtunut polemiikin eikä kritiikin halusta, vaan rakkaudesta teosofiaan. Jo nuorena näin ja tiesin, että teosofiasta tulisi elämäni elävä voima, ja teosofia onkin lakkaamatta ollut minulle kuin kirkkauden valo päivällä, kuin tuikkiva tähti yöllä, kuin varjoisa keidas erämaan helteessä.

Entä teosofia? Onko se samaa kuin Teosofinen Seura? Onko se samaa kuin Mrs. Besantin oppi tai Mr. Leadbeaterin selvänäköisyys tai tohtori Steinerin Okkultinen kristinoppi?

Kaukana siitä. Teosofia on se totuuden pyhä henki, joka elähtää teosofista liikettä ja jonka ensimmäisenä, syvällisimpänä, viisaimpana, tietorikkaimpana ja okkultisesti suurimpana tulkkina maailmassa oli Helena Petrovna Blavatsky. Ilman madame Blavatskyä ei olisi teosofista liikettä. Ilman madame Blavatskyä ei olisi Teosofista Seuraa. Ilman madame Blavatskyä eivät Annie Besant, C. W. Leadbeater, Rudolf Steiner, Max Heindel, A. P. Sinnett y.m. y.m. olisi teosofeina enemmän kuin okkultisteina kyenneet mitään tekemään siitä mitä ovat tehneet. Kaikesta saamme kiittää madame Blavatskyä. Ja voi meitä, jos unohdamme kiitollisuuden velkamme, jos rakastamme Teosofista Seuraa enemmän kuin teosofiaa, jos rakastamme Mrs. Besantin oppia tai Mr. Leadbeaterin näkyjä enemmän kuin teosofiaa, jos rakastamme mitä tahansa okkultismia enemmän kuin niitä periaatteita, joita Valkoisen Looshin Mestarit H. P. B:n välityksellä ilmoittivat kaikille totuuden etsijöille, — voi meitä, sillä silloin pimeys meidät valtaa ja sielumme joutuu harhateille. Tämä ei ole dogmatismia, eikä se ole yhdenkään teosofisen opettajan halventamista. Se on yksinkertaisesti totuuden tunnustamista.

Etkö muista kuulenne, että teosofia ei ole tunteen asia enemmän kuin alemman järjenkään. On teosofisia oppeja, jotka tyydyttävät personallisia tunteitamme, on toisia, jotka ennen kaikkea valaisevat järkeämme ja ymmärrystämme ja tekevät meistä pikku filosofeja. Mutta itse teosofiasta emme pääse selville, ellei meissä herää uusi käsittämiskyky, nimittäin n. s. intuitsioni. Meillä täytyy olla omaa intuitsionia eli sisäistä totuuden näkemystä, jotta tyystin käsittäisimme teosofian ja teosofisen liikkeen tarkoituksen. Meistä täytyy tulla — ei totuuden

ajattelijoita eikä uskojia ainoastaan, vaan totuuden tietäjiä, kuten kyseessä olevan kirjoitussarjan alussa koetin selittää.

Mitä meitä totuuden etsijöinä liikuttaa toinen tai toinen persoonallisuus, toinen tai toinen seura tai yhdistys? Mehän kaipaamme henkilöistä ja seuroista riippumattomaa totuutta, elämää, joka kumpuaisi omasta sielustamme, Jumalaa, jonka saisimme tuntea omassa hengessämme. Ja kun olemme löytäneet kaipuunne kohteen, miksi sitten arvostelisimme tai moittisimme toista tai toista seuraa tai henkilöä? Semmoinen on meistä kaukana, eikä semmoinen ajatus juolahtaisi minunkaan päähäni.

Miksikä sitten olen kirjoittanut tuon kyseessä olevan artikkelini? Kuten jo sanoin, rakkaudesta teosofiaan ja teosofiseen liikkeeseen. Tahdoin näyttää, ettemme olleet »käsittäneet oikein» tai että olimme unohtaneet, mitä teosofia oikeastaan oli. Ja olinhan itse ollut mukana tekijänä tässä väärinkäsityksessä ja tässä unohtamisessa. Suomenkielinen teosofinen työ alkoi vuosisadan vaihteessa. Vuoteen 1914 uskoin minä vahvasti ja opetin toisia uskomaan, että Teosofinen Seura edusti maailmassa yksin ja paraiten madame Blavatskyn teosofista sanomaa. Vaikka oli kohtia esim. sivuliikkeissä, Idän Tähdessä y.m., joissa tunsin ajattelevani ja tahtovani toista kuin T.S:n johto, ei uskoni ja luottamukseni tästä järkkynyt; pidin niitä persoonallisen maun asioina, — ja makuhan on erilainen. Mutta kun maailmansota alkoi v. 1914 ja veti pyörteeseensä Teosofisen Seuran, silloin aloin kysyä itseltäni: missä on T.S:n pohja ja perustus? Onko se teosofiassa, onko se madame Blavatskyn ohjelmassa? Ja sanomattomaksi surukseni täytyi minun tunnustaa itselleni, etten enää nähnyt enkä tuntenut Teosofisessa Seurassa alkupeleistä veljeyden ja totuuden henkeä.

Mitä pahuutta tässä on minun puoleltani? Olenko ilkeä sentähden, että näen ja sanon ilmi totuuden? Tuskalla sen olen synnyttänyt. En minä iloiseksi tullut, kun oivalsin, että olimme joutuneet karille. Kiirastuleen ja helvettiin se huomio minut syöksi. Mutta tulesa puhdistuneena ja tuskissa vahvistuneena minun sieluni nyt huutaa maailmalle totuuden. Jokaista tahtoisin unesta herättää. Mielelläni otan vastaan moitteita ja syytöksiä, väärinymmärrystä ja epäilystä, kunhan vain saisin veljeni avaamaan silmänsä ja näkemään totuuden.

Toistaiseksi vielä ääneni kuuluu kuuroille korville, mitä suureen teosofiseen maailmaan tulee. Mutta epäilemättä koittaa aika, jolloin yltympäri maapalloa alkaa kuulua samanlaisia ääniä, — ja silloin ehkä Teosofisen Seuran jäsenet ovat taipuvaisia tarkistamaan omaa käsitystään teosofiasta ja teosofisen liikkeen tarkoituksesta.

Ja jos sanotaan, että Ruusu-Risti olisi voinut säästyä näistä minun huomioistani ja huudahduksistani, koska se okkultisena aikakauskirjana on velvollinen puhumaan salatieteestä, vastaan minä heti: eikö tämä sitten ole »salatiedettä»? Eikö salatieteen alkuaskel ole siinä, että oikealla tavalla käsitämme teosofisen liikkeen? Mitä me, rakkaat ystävät, tietäisimme todellisesta salatieteestä, jollei madame Blavatsky olisi pannut alulle teosofisen liikkeen? »Salaisista tieteistä» olisimme voineet kuulla yhtä ja toista, sillä niistä on aina puhuttu, mutta kuka olisi julkisesti kertonut meille todellisesta *mysterium magnumista*, elävistä adept-

teista, henkisestä alkemiasta, rosenkreutsiläisten viisaudesta, ellei H. P. B. ensin olisi tuonut meille valoa idästä? Hän paljasti meille, mikä okkultismi on, hän näytti meille tien okkultisen tiedon vartijain luo, hän todisti meille viisauden mestarein olemassaolon. Jos emme hänen työtänsä ymmärrä, jos ei meissä elä hänen teosofisen sanomansa henki, kuinka silloin voimme uskotella löytävämme sitä okkultista tietoa, jota hänen julistamainsa mestarein ruusuristitemppelissä säilytetään?

Meidän Ruusu-Risti-seuramme on vielä aivan nuori. Sen velvollisuuteen kuuluu siis oman ajatuselämänsä kasvattaminen ja kirkastaminen. Sille on lasket-tava oikea pohja. Onhan Ruusu-Risti teosofisen liikkeen hedelmä, onhan se teosofisen seura-aatteen jälleensyntymä, onhan sillä tulevaisuus edessään. Tulevaa työtään silmälläpitäen sen näin ollen täytyy oppia ajattelemaan oikeaan suuntaan.

Ja oikean suunnan — olkoon se vielä kerran sanottu — antoi ja antaa yhä teosofisille seuroille ja yhdistyksille yksinomaan itse teosofia, se jota H. P. Blavatsky mestarien lähettiläänä maailmalle julisti.

*

Eräs Ruusu-Ristin lukija kirjoitti minulle, että hän vasta nyt sai tietää, että maailmansodan aikana oli Teosofisen Seuran taholta selitetty, että valkoinen veljeskunta taisteli liittolaisten puolella keskusvaltoja vastaan. Hän, kirjeenvaihta-jani, sai tästä uutisesta kuin kylmää vettä niskaansa. Juttu oli hänestä mitä pahin skandaali koko teosofiselle liikkeelle. »Kuka järki-ihminen», hän huudahtaa, »uskoiisi tämän jälkeen enää sanaakaan kaikesta siitä, mitä selvänäkijät kertovat ja kirjoittavat, kun tällä tavalla on paljastettu kaikki humbugiksi!»

Mielestäni tämä kirjeenvaihtajani sängen luonnollinen johtopäätös kuvaavalla tavalla paljastaa, minkä käsityksen me viime vuosikymmenien kuluessa olemme antaneet maailmalle teosofiasta. Teosofia on muka inhimillisten selvänäkijäin tuotetta! Kun näiden selvänäkijäin siveellinen kanta osoittautuu horjuvaksi, hor-juu muka itse teosofiakin!

Voi meitä, että olemme semmoisen kuvan asiasta antaneet. Voi meitä, että sillä tavalla ehkä itsekin uskomme. Olemmeko siis unohtaneet, että teosofiaa ovat vain ne teosofiset perustotuudet, jotka madame Blavatsky julisti ja joista mestarit menivät niin sanoaksemme takaukseen? Näitä perustotuuksia ilmoitettiin kol-mannen rodun ihmiskunnalle alkuperäisenä viisaususkontona ja niitä ovat vuosi-tuhansien vierieissä todentaneet ja todistaneet toinen adepti toisen perästä. Ei niissä ole mitään tavallisen selvänäköisyyden jälkiä. Paljon korkeammilla kyvyillä on niitä asioita tutkittu.

Teosofia ei riipu yhdestäkään inhimillisestä selvänäkijästä eikä kaadu, kun selvänäkijät kaatuvat.

*

Ja nyt minun pitäisi kaiken edelläolevan päälle sanoa lukijoilleni: tilatkaa Ruusu-Risti vuodeksi 1923 ja hankkikaa sille lisää tilaajia!

Kuinka nöyryytetyksi tunnen itseni, kuinka mitättömäksi. Eräs ystävä sanoi-kin minulle: »ei Ruusu-Risti kestä kilpailussa toisten aikakauskirjain kanssa, jos se yhä pysyy näin pienenä.» Saatoin häntä kyllä heti lohduttaa sillä, että olin ajatellut Ruusu-Ristin laajentamista jonkun verran. Ruusu-Ristillä on tänä vuonna 320 sivua, — no niin, ensi vuonna se tulee käsittämään 400 sivua. En tee suurempia hyppäyksiä eteenpäin, ettei tarvitsisi peräytyä. 400 sivua voin luvata, vaikkei tilaajamäärä kasvaisikaan. Mutta jos tilaajamäärä kasvaisi. . .

Vaan minun piti puhua kilpailusta. Sanottakoon siis heti suoraan: kilpailuun en pysty. En ymmärrä mitä kilpailu onkaan. Olen nuoresta saakka etsinyt totuutta ja uskon teosofiassa sen löytäneeni. Haluni ja harrastukseni on kertoa toisille näistä löydöistäni. Ne jotka itse etsivät ja rakastavat totuutta, kuuntelevat kyllä mielellään, mitä toisella on kerrottavana. Ei tässä ole puhettakaan mistään kilpailusta. Sen kyllä ymmärrän, että totuuden tietäjän voi tulla ikäväksi, jollei hän osaa esiintyä niin, että häntä halusta kuuntelee. Ja jos semmoinen kohtalo lankeaa hänen osalleen, on miltei parempi, että hän näyttämöltä poistuu . . .

Nyt kuitenkin tunnen iloa sydämessäni. Olen kuin varma siitä, että Ruusu-Ristillä kaikkine puutteellisuuksineen on todellisia ja lujia ystäviä. Sydämeni uskoo, että nämä ystävät eivät heitä, vaan että ne yhä tahtovat yrittää ja auttaa ja kestää vaikeuksissa.

Kuinka kiitollinen olen kaikille, jotka ovat tehneet työtä Ruusu-Ristin leviämiseksi, uhraten aikaa, uhraten rahaa. He ovat varmasti tehneet enemmän hyvää kuin ovat aavistaneehtkaan. Ja minä uskon, että nyt kun vuosi taas on loppumaisillaan ja uusi alkamassa, he yhä tahtovat jatkaa työtään ja uhraustaan aikakauskirjamme hyväksi.

Ensi vuodeksi olenkin suunnitellut jatkokirjoitukseksi selvittelyä Jeesus-Kristus-kysymyksestä, joten tavallaan se, minkä piti ilmestyä erikoisena kirjana, tulisi luettavaksi Ruusu-Ristin palstoilla. Tämä kysymys on ehkä omiansa herättämään mielenkiintoa laajemmissa piireissä, joten ei pitäisi olla ylen vaikea hankkia uusiakin tilaajia Ruusu-Ristille, jos lehti muuten on sen arvoinen ystäviensä mielestä.

Tämän numeron mukana jaetaan kaikille tilaajilleni tavanmukainen tilauslista. Hinta pysyy entisellään.

*

Eräs kirjeenvaihtaja kysyy, mistä minulla on riittänyt aikaa uuden teoksen kirjoittamiseen, koska en ole ehtinyt kirjoittaa luvattua kirjaa »Kuka Jeesus oli?» Kysymys aiheutuu siitä, mistä viime numerossa juttelin »Toimittajalta» osastossa s. 228.

Vastaus on se, ettei minun ole tarvinnut kirjoittaa kyseessä olevaa kirjaa. Se on nim. kokoelma äsken pidettyjä, pikakirjoitettuja esitelmiä. Olen siis kirjan »puhunut». »Käsikirjoitus» on valmis, ja niin pian kuin ehdin sitä viimeistellä ja

korjailla, voidaan kirja painattaa.

Muuten on kyllä entisiltä ajoilta olemassa samansuuntaisia »käsikirjoituksia», jos vain olisi varoja niiden kustantamiseen.

*

Heindelin »Rosenkreutzilaisen maailmankatsomuksen» ensimmäinen osa on ilmestynyt painosta. Hinta Smk. 25:— Tilataan Ruusu-Ristin toimitukselta, os. Äggelby, tai Kustannusosakeyhtiö Tietäjältä, os. Viipuri.

Painosta on myös valmistunut Ruusu-Risti-kirjaston neljäs numero, nim. J. R. Hannulan teos »Vaeltajana korvessa», toisessa korjatussa ja lisätyssä painokseensa. Hinta Smk. 9:— Tilataan kuten edellä.

Joulukuu, s. 290–294

Kun nyt toivotan kaikille Ruusu-Ristin lukijoille rauhaisaa joulua ja onnellista uutta vuotta, kysyy sydämeni arkaillen ja epäroiden: oletteko pitäneet Ruusu-Rististä tänä vuonna? Onko se ollut mielestänne lukemisen arvoinen? Soisitteko sen yhä elävän ja jatkuvan? Rakastatteko sitä niin paljon, että vielä edelleen sitä tilaatte, niin, että yhä vielä tahdotte sitä tukea, auttaa ja tehdä jotakin hyvää sen puolesta?

Sydämeni kysyy tätä arkaillen, sillä onhan tämä vuosi 1922 ollut koettelemuksen ja koetuksen vuosi. Heti alussa väheni lehden koko puolella. Viime vuonna Ruusu-Risti ulkoasultaan oli arvokkaan näköinen, olihan jokainen numero kuin pieni kirja ainakin. Tänä vuonna monet ovat huomauttaneet, että se on ollut koko lailla mitättömän näköinen — niin »kummallisen ohut». Viime vuonna sisältökin oli vaihteleva; useat kynämiehet kirjoittivat siihen, käännöksiäkin oli monenlaisia. Tänä vuonna sisältö on ollut jokseenkin samanlaista joka numerossa, ja toimittaja on omilla kirjoituksillaan täyttänyt enemmän kuin puolet säännöllisesti. Lukijain into ja harrastus on täten pantu ankaralle koetukselle. On aivankuin Ruusu-Risti pitkin vuotta olisi kysynyt: rakkaat lukijat, saatteko kylliksi oppia ja tyydytystä, kylliksi henkistä ravintoa toimittajani kyhäyksistä ja kirjoituksista?

Tietysti olkoon sanottu, että olen usealta taholta vastaanottanut kiittäviä arvosteluja; monet ystävät ovat lämpimästi vakuuttaneet, että Ruusu-Risti on ollut heistä kodikas, miellyttävä, ehyttunnelmallinen ja riittävästi isokin! Tuskin muuten olisin uskaltanut pitää kiinni ohjelmastani läpi koko vuoden. Mutta näin vuoden vaihteessa tuntuu sittenkin arveluttavalta . . .

En tahdo vaivata lukijoitani pyynnöllä, että he kirjoittaisivat minulle mielipiteensä ja arvostelunsa, mutta luonnollisesti olen semmoisesta ystävyiden osoituksesta kiitollinen. Näenhän joka tapauksessa ensi vuoden tilaustulvasta, missä arvossa tämän vuoden tilaajat ja lukijat ovat pitäneet totuuden etsijä- ja julistaja-lehteensä.

*

Välistä kysytään, eikö teosofin velvollisuus ole ottaa innokkaasti osaa yhteiskunnallisiin rientoihin; hänhän uskoo ihmisten veljeyteen, — eikö hänen siis tule taistella parempien, oikeudenmukaisempien, veljellisempien olosuhteiden aikaansaamiseksi maallisissa yhteiskunnissa?

Tavallisesti vastataan tähän, että yksityinen teosofi tietysti on vapaa menettelemään omantuntonsa ja paraimman ymmärryksensä mukaan, mutta että Teosofinen Seura semmoisenaan ei sekaannu mihinkään politiikkaan. Kuitenkin saatamme nähdä, että viime vuosina teosofisillakin tahoilla huomio yhä enemmän kääntyy ajallisiin, yhteiskunnallisiin ja valtiollisiin kysymyksiin. Teosofit ovat ikäänkuin tehneet sen aivan oikean johtopäätöksen, että heidän teosofiansa on tyhjää haavetta, ellei se läpäise ja henkevoitä heidän maallista, personallista, ruumiillista elämäänsä. Ja koska nykyajan käytännöllinen äly keskittää huomionsa näkyväiseen maailmaan, ei ole ihmeteltävä, että teosofitkin — kelvataksaan maailmassa — tahtovat olla maailmassa mukana sitä parantamassa ja sen oloja oikaisemassa.

On yhtäkaikki olemassa toinenkin näkökanta, jonka mukaan teosofian eli okkultismin käytännöllisyys ei näy maallisissa vaan — sanoisinko? — taivaallisissa puuhissa; eikä edes minkäänlaisissa »puuhissa», vaan sangen hiljaisessa ja näkymättömässä työssä hengen vainiolla. Eräs Mestari sanoi: »minun valtakuntani ei ole tästä maailmasta». Hänen valtakuntansa edistäminen olisi kuitenkin tämän näkökannan mukaan teosofian ja okkultismin varsinainen käytännöllinen työ.

Sanoipa kerran madame Blavatsky »Theosophistin» ensimmäisen vuosikerran ensimmäisessä numerossa:

»Teosofinen Seura ei välitä politiikasta; se on vihamielinen sosialismin ja kommunismin järjettömille haaveille, joita se kammoo — koska molemmat ovat vain eläimellisen voiman ja laiskuuden valepukuista salaliittoa rehellistä työtä vastaan; Seura välittää sangen vähäsen aineellisen maailman ulkonaisesta inhimillisestä hoitamisesta. Koko sen pyrkimys on suunnattu näkyväisen ja näkymättömien maailmojen salatieteellisiä totuuksia kohti. Ainoastaan aineellista ihmistä liikuttaa, onko fyysillinen ihminen keisarikunnan vaiko tasavallan hallitsema. Olkoon hänen ruumiinsa vaikka orjuutettu; mutta sielunsa suhteen hän on oikeutettu antamaan hallitsijoilleen sama ylpeä vastaus kuin Sokrates muinoin tuomareilleen. Heillä ei ole mitään valtaa *sisäisen* ihmisen yli».

Noin kirjoitti H. P. B. vuonna 1879. Hänen arvostelunsa sosialismista ja kommunismista hämmästyttää nykyaikaista lukijaa; tuntuu, kuin hän tietäjämällään olisi aavistanut, minkälaiseksi sosialistinen liike aikaa myöten kehittyisi, - niin sattuvan teräviä ovat hänen ankarat sanansa, tähdättyinä itse liikkeeseen. Selvää on, ettei madame Blavatsky arvostellut sanoillaan sosialismia aatteena; hän ei nähtävästi ollut siihen syventynytkään silloin vielä, koska hän myöhemmin, esim. Teosofian avaimessa, puhuu sosialismista paljon kohteliaammassa äänilajissa - ehkä kohdattuaan Mrs. Besantin, Mr. Burrowsin y. m. sosialisti-teosofeja. Sillä ero on luonnollisesti tehtävä aatteen ja liikkeen välillä.

Mutta ylläolevassa otteessa pääpaino ei olekaan sosialistisen liikkeen arvostelamisessa, vaan siinä kuvassa, minkä H. P. B. antaa Teosofisen Seuran työstä ja

todellisesta teosofista. Koko artikkelin nimenä onkin »Mitä ovat teosofit?» ja H. P. B. nähtävästi tahtoo painostaa sanoillaan sitä, että salatieteilijä ja teosofi, joka palvelee ikuista totuutta ja ihmiskunnan ikuista elämää, tekee selvän eron tämän »taivasten valtakunnan» ja ajallisten, ohimenevien, muuttuvaisten ja vaihtelevien ilmiöiden välillä ihmisten maallisessa elämässä.

*

Olen vastaanottanut seuraavan kirjallisen kysymyksen:

»Eikö olisi jo aika perustaa teosofista veljeyskirkkoa?

»Tämä kysymys tulee allekirjoittaneelle mieleen muistaessa, että tammikuun 1 p:nä astuu voimaan uskonnonvapauslaki. Kysymyksessä esitetyn kirkon ympärille voisivat kaiketi yhtyä kaikki teosofisia aatteita omaavat eri suunnat.

»Toivottavasti ensi tilassa järjestetään yhteinen neuvottelukokous, jossa asiaa voitaisiin keskustella.

»Albergassa 16. 11. 1922.

Isak Räsänen».

Johtaja Räsänen on esittämässään kysymyksessä kosketellut asiaa, jossa kesästä saakka minunkin ajatukseni ovat askarrelleet: mitä meidän teosofisten totuudenetsijäin nyt on tehtävä, kun saamme vapauden astua ulos luterilaisesta kirkosta, jos haluamme, emmekä enää ole pakotetut maksamaan veroa kirkolle? Jos vain jätämme kirkon, jäävät lapsemme ilman uskonnollista kasvatusta koulussa, saaden opetusta vain tunnustuksettomassa siveysopissa, mutta jos perustamme oman seurakunnan, on sillä oikeus huolehtia lastemme uskonnollisesta opetuksesta. En ole vielä tutustunut uuteen lakiin, mutta olen sen näin käsittänyt.

Kysymys on siis – ei ainoastaan mielenkiintoinen vaan – polttava päivän kysymys, joka ehdottomasti ennen pitkää vaatii ratkaisua. Aate astuu älymaailmasta alas jokapäiväisten todellisuuksien piiriin. Teosofeina olemme aina harrastaneet uskonnon vapautta. Teosofisen Seuran konstitutsioni lepää sillä ja teosofisen liikkeen koko henki inspiroi uskonvapauteen. Mitä me nyt aiomme tehdä, kun ihanteemme yhtäkkiä tässä suhteessa tarjoutuu toteutettavaksi näkyväisessä maailmassa?

Ruusu-Ristissä olemme kysymystä pohtineet ja ajatuksemme ovat kesästä lähtien käyneet samaan suuntaan kuin herra Räsänen. Meidänkin mielestämme olisi nyt yhteistyö eri yhdistysten – Teosofisen Seuran, Antroposofisen Seuran, Ruusu-Ristin ja ehkä Vapaamuurarein (ainakin Yhteisvapaamuurarein) – kesken ajan vaatima. Voiman tuhlausta tuntuisi olevan, jos jokainen pieni seura muodostaisi oman seurakunnan kanslioineen ja virastoineen. Mutta jos seurat kokoaisivat voimansa yhteen ja yhdessä muodostaisivat seurakunnan, tarvittaisiin vain yksi keskusvirasto, joka kyllä ehtisi hoitaa kaikkien yhdistysten virallisia matrikkeli- asioita. Silti tietysti jokainen seura vapaasti hoitaisi henkisiä asioitaan ja jatkaisi omaa henkistä työtään. Ei luulisi tämmöistä järjestelyä mahdottomaksi.

Arvoisa kirjeenvaihtajani käyttää nimitystä »kirkko», mutta semmoinen nimi

ei liene pakollinen. Laillinen nimitys on kai »seurakunta». Huomautan tästä ohimennen, koska »kirkko» sana kaikuneen monen totuudenetsijän korvissa epämiellyttävältä, tuoden mieleen kuvan ulkonaisesta hurskaudesta, ulkokultaisuudesta, ahdasmielisyydestä, jumalanpalvelusmenoista ja tarkoin määritellyistä opinkappaleista.

Muuan Ruusu-Risti-jäsen on seurakuntakysymyksen yhteydessä kertonut meille kauniista unelmastaan, että olisi yhteinen temppelirakennus edellämainituille yhdistyksille. Temppelin keskustana olisi suuri julkinen kokoushalli ja siivissä olisi jokaisella seuralla omat luento-, looshi- ja kirjastohuoneensa.

Mikään unelma ei ole mahdoton. Tulevaisuus on nyt avoinna edessämme.

Toivottavasti, sanon minäkin, tulee pian keskustelua ja neuvottelua asiasta kaikkien teosofismielisten henkilöiden kesken.

*

Vielä kerran: rauhaa, iloista ja onnellista joulua ja näkemiin tammikuussa!

RUUSU-RISTI 1923

Toimittajalta.

Tammikuu, s. 5—12

Jos olemme todellisia teosofeja, todellisia ruusuristolaisia, todellisia Kristuksen seuraajia, on sydämemme täynnä lämpöä ja myötätuntoa silloinkin, kun olemme pakotetut veljeämme yksityisesti nuhtelevaan tai julkisesti huomauttamaan yhteiskunnallisista ja valtiollisista epäkohdista tai kirkkokuntien, lahkojen, seurojen ja yhdistysten aatteellisista erehdyksistä ja lankeemuksista. Missään tapauksessa sydämessämme ei ole katkeruutta eikä vihaa. Surua voi olla ja ymmärtämyksen puutetta, koska epätäydellisinä olentoina emme aina osaa katsella asioita joka puolelta, mutta totuus, jota rakastamme yli kaiken, kirkastaa pian näkömme, ja silloin ymmärryksen tullen haihtuu surummekin. Täytyyhän meidän muistaa, että on olemassa jumalallinen tajunta, joka näkee kaikki asiat — oli ne meidän silmissämme kuinka mustat tahansa — hohtavan puhtaina, kauniina, hyvinä, koska se tajunta näkee pintaa syvemmälle, näkee syyt ja seuraukset, näkee lopulliset tulokset. Jos meissäkin joka hetki eläisi tuollainen totuuden syvä näkemys, ei mikään maailmassa kykenisi häiritsemään meidän rauhaamme.

*

Helsingissä vieraili joulun tienoilla harvinaisen lämminhenkinen, suvaitseväinen ja laajanäköinen teosofi. Tämä oli Suomen Teosofisen Seuran jäsen, herra *Nikolai Efimof* Kellomäen venäläisestä looshista. Hänen vierailunsa kävi tavallaan Ruusu-Ristin merkissä, sillä hän oli ruusuristoläisten kutsusta saapunut Helsinkiin; sanon kuitenkin »tavallaan», sillä Ruusu-Risti ei häneltä mitään ohjelmaa pyytännyt, vaan antoi hänen toimia omasta aloitteestaan ja omalla vastuullaan.

Herra Efimof esiintyi kerran Helsingin Ruusu-Ristissä, kerran Teosofisessa Seurassa, ja kerran hän piti oman kokouksen, johon oli kutsuttu kuulijoita

kaikista Helsingin esoterismia harrastavista piireistä. Mikä nyt oli saattanut tuon hiljaisen, kabbalistisiin y. m. okkultisiin tutkimuksiin syventyneen, oppineen miehen liikkeelle? Siellä hän viettää aikansa kotonaan Kellomäellä tutkijan rauhallisessa yksinäisyydessä, — mikä motiivi hänellä, mikä äkkiä herännyt halu päästä kosketukseen Suomen erilaisten esoteristein kanssa? Mikä muu kuin aito teosofinen halu kylvää joitakuita sopusoinnun ja veljeyden siemeniä Suomen henkiseen maaperään!

Mietiskellessään hiljaisuudessaan maailman monilukuisia teosofishenkisiä seuroja ja yhdistyksiä, mietiskellessään Suomen teosofisia mahdollisuuksia ja Suomen asemaa okkultisessa maailmassa oli herra Efimof johtunut siihen lopputulokseen, että Suomi, ollessaan tietäjien ja taitajien vanha maa, saattaisi näyttää esimerkkiä muulle maailmalle ja esoteerisesti alkaa uutta aikaa, jos se kykenisi luomaan sopusointua ja edes pientä yhteistyötä eri, esoterismia harrastavien, seurojen kesken.

Selvää on, että hänen aatteensa tapasivat vastakaikua ja ymmärtämystä ruusuristiläisten puolelta. Ja etteivät hänen sanansa kaikuneet kuuroille korville, todistaa se pieni nimetön ryhmä, joka hänen aloitteestaan syntyi muutamien ruusuristiläisten, teosofien ja antroposofien kesken. Tämä ryhmä aikoo nyt tunnustellen ja kokeillen kokoontua silloin tällöin keskustelemaan ja neuvottelemaan; jos — kuten sen jäsenet hymyillen arvelevat — siinä ryhmässä voidaan vaihtaa ajatuksia veljellisellä avomielisyydellä, miksei sitten suuremmisakin joukoissa kyettäisi yhdessä toimimaan?

*

»Herald of the Star» näkyy olevan mielenkiintoinen ja hyvin toimitettu lehti. Sen toimittajana lienee nykyään Idän Tähdessä, J. Krishnamurti (Alcyone) itse, päättäen siitä, että hän on allekirjoittanut toimituksen artikkelin (editorial notes) siinä joulukuun numerossa, joka on sattunut käsiini. Pieni lapsellinen »Alcyone» on nyt kehittynyt 26-vuotiaaksi Mr. Krishnamurtiksi, jonka osaksi on tullut mitä paras englantilainen koulu- ja yliopistokasvatus. Hänen näköpiirinsä on suuresti avartunut, hänen älynsä on plastillinen ja vastaanottavainen kuin nuorella ihmisellä ainakin, ja jos hänen henkensä saa painaa leimansa Idän Tähdessä liikkeeseen, tuntuu siltä, että mainittu liike ilahduttavalla tavalla vielä vapautuu niistä ennakkoluuloista, jotka sitä ainakin alussa haittasivat. Se on joka tapauksessa huomioonotettava kansainvälinen liike, senkin takia jo, että sillä sanotaan olevan 70,000 jäsentä.

Joulukuun numerossa on toimittajan pääkirjoituksessa selostus Idän Tähdessä tehtävästä ja tarkoituksesta. Tämä selostus ei ole lähtenyt Mr. Krishnamurtin omasta kynästä; sen on kirjoittanut eräs innokas aatteen ajaja Miss Dorothy Arnold, mutta Mr. Krishnamurti painattaa sen sanasta sanaan, lausuen siitä seuraavan arvostelun: »se (selostus järjestön tarkoituksesta) on mielestäni erinomaisen hyvin esitetty, jonka tähden toistan sen tähän täydellisenä».

Kuten tiedämme, perustettiin Idän Tähti v. 1911. Sen usko on alusta saakka

kohdistunut n. s. maailmanopettajan pikaiseen tulemiseen ja se on tahtonut valmistaa ihmisiä hänen tuloansa odottamaan ja vastaanottamaan. Alussa myös sanottiin, että tämä maailmanopettaja oli Kristus, joka kaksi tuhatta vuotta sitten eli ja vaikutti Palestiinassa. Odotettiin siis Kristuksen toista tulemistä. Lisäksi uskottiin, että Kristus samoin kuin viimein ottaisi käyttääkseen jonkun opetuslapsen personallisia käyttövälineitä. Ajateltiin, että Krishnamurti tulisi olemaan tämä opetuslapsi, ja häntä erikoisesti valmistettiin ja kasvatettiin tätä ihmeellistä tulevaa tehtävää varten.

Tietysti oli suuri joukko teosofeja — esim. kaikki antroposofit, — joilla oli toisenlainen käsitys Kristuksesta ja hänen toisesta tulemisestaan. He eivät mitenkään saattaneet uskoa Krishnamurtin tehtävään tässä merkityksessä, vaan pitivät asiaa tuulesta temmattuna harhaluulona.

Iloisesti yllättävää on nyt saada kuulla siksi pätevältä taholta kuin Idän Tähtien omalta johtajalta, että käsitykset näissä peruskysymyksissä ovat vuosien kuluessa suuresti muuttuneet. Lainaan tähän otteen Miss Arnoldin kirjoittamasta ja Krishnamurtin hyväksymästä selostuksesta:

»Järjestö välttää huolellisesti suuren opettajan tulemiseen kohdistuneen uskonsa ilmauksen rajoittamista mihinkään erikoiseen ilmennysmuotoon, s. o. me emme sano, että tuleva suuri opettaja on minkään edellisen suuren opettajan jälleensyntymä (vaikka monella meistä on omat uskonsa ja odotuksensa tässä suhteessa), emmekä liioin sano, millä tavalla tuo ilmestyminen on tapahtuva tai koska. Jäsenet ovat täysin vapaat pitämään omat uskonsa tässä kysymyksessä, eikä järjestö myöskään väitä, että ilmestys välttämättä on oleva fyysillinen, — järjestö vain ilmoittaa uskonsa suuren henkisen opettajan tulemiseen, joka antaa uuden sysäyksen henkiselle kehityksellemme, mutta se jättää hänen viisautensa päätettäväksi, millä tavalla tämä on tapahtuva».

*

Lokakuun 2 p:nä viime vuonna kirjoitin Mr. B. P. Wadialle m.m. pyytäen tietoja amerikkalaisen »Back to Blavatsky» liikkeen synnystä ja tarkoituksesta. Marraskuun 23 p:nä päivätyssä kirjeessään Mr. Wadia kertoo seuraavaa: »Back to Blavatsky» liikkeen historia on sangen yksinkertainen ja lyhyt. Ollessani Amerikassa v. 1919 päätin — erinäisistä syistä, tehtyäni muutamia havaintoja ja rauhassa harkittuani niitä tapahtumia, jotka ovat sattuneet Teosofisessa Seurassa yltymäri maailman — ryhtyä kehoittamaan Seuran jäseniä palaamaan takaisin H. P. B:n antamille oikeille opinsuunnille, jotka olivat joutuneet unohtuiksi koko järjestössä. Siihen tarkoitukseen valitsin sen opin, joka silloin oli kaikista tarpeellisimmin T.S:ssa, opin ihmisen sydämessä olevasta Jumalasta, jonka arvovalta on korkein ja lopullinen, opin siitä, että sisäisen Ohjaajan käskyt ovat minkä tahansa ulkonaisen johtajan käskyjä ylempänä. Saarnatessani tätä erikoista oppia saarnasin tietysti samalla niistä vaaroista, jotka uhkasivat järjestöä. Vakavassa toiveessa tein vilpittämän yrityksen saattaa seura takaisin H. P. B:n viitoittamille alkuperäisille suunta-
viivoille, saattaa se yhdenmukaiseksi sen alkuperäisen sysäyksen kanssa, jolla hän

aloitti työnsä, näyttää sille sitä alkuperäistä menettelytapaa, jonka hän oli alulle pannut. En itse keksinyt lausetta »Back to Blavatsky» (Takaisin Blavatskyyn), vaan luulen Mr. Smythen sitä käyttäneen. Tähän yritykseen tehdä H. P. B:n opetukset ja hänen asemansa laajalti tunnetuiksi ryhdyin ja niistä asioista saarnasin yltympäri maailmaa vuosina 1920—21—22. Tämä liike ei ole millään tavalla organisoitunut eikä siltä alalta sentähden ole mitään kirjallisuutta».

*

Eräs Italiaan muuttanut jäsenemme on kirjoittanut muutamalle ystävälleen kotimaassa sisältörikkaan kirjeen Torinosta; julkaisemme siitä seuraavan otteen:

»Niinkuin luonasi ennen lähtöäni oli puhe, olen yrittänyt ja onnistunutkin päästä yhteyteen Ruusu-Risti liikkeen kanssa täällä Italiassa. Ennen kaikkea täytyy minun kuitenkin sanoa, ettei täällä koko maassa ole minkäänlaista järjestöä eikä looshiakaan (vaikkakin teosofisia loosheja on jo yksistään Torinossakin kahdeksan); vain muutamat yksityiset henkilöt, jotka kuuluvat jäsenenä *Rosicrucian Fellowship- (California)*-veljeskuntaan, jonka perustaja Max Heindel oli, harrastavat ja levittävät tätä liikettä. Innokkain ja luultavasti vanhimpia näistä jäsenistä sekä myöskin niinkuin johtajan asemassa täällä on Signor Giovanni Martines Palermosta, jonka kanssa juuri olenkin kirjevaihdossa. Häneltä olen saanut muutamia pieniä vihkosia, joita hän painattaa omalla kustannuksellaan ja jakelee henkilöille, jotka tuntevat harrastusta näihin asioihin, samoin myöskin lähetti hän minulle Max Heindelin *Rosicrucian Fellowshipiin pyrkijän käsikirjan* Italian kielelle käännettynä.

»Näistä olen päässyt selville, että tämä liike täällä kulkee enemmän filosofian nimellä, vaikeatajuisena tavalliselle yleisölle, ja ovatkin tätä harrastavat henkilöt enimmäkseen oppineita ja yliopiston miehiä. Myöskin vaatimukset ovat paljon ankarammat kuin meillä Suomessa. Luulen, että heidän on ainakin pari vuotta tutkittava tätä filosofiaa ja syvennyttävä sen salaisuuksiin, sitten vasta tulee heistä oppilaita, jotka pyrkivät kelpaaviksi palvelukseen. Silloin on heidän tehtävä sopimus Päämajan kanssa, että viiden vuoden aikana tekevät määrättyjä konsentration-harjoituksia ja antavat joka kuukausi kirjallisen selonteon kokemuksistaan Päämajalle. Tämän tarkoitus on osoittaa pyrkijän kestävyyttä ja mielen vakavuutta. Senjälkeen voivat he päästä opetuslapsiksi ja saavat yksityiskohtaista opetusta Vanhemmilta veljiltä. Jo heti alusta aikain on absoluuttinen pidättyväisyys ja liharuokien hylkääminen välttämätöntä.

»Olen todella ihmetelty, että juuri Siciliassa tämä liike on saanut jalansijaa. Tämä kaunis maa, loistavine aurinkoineen ja iloisine ihmisineen, taidearteineen ja musiikkeineen tekee elämän liian kevyeksi, niin, että itsensä kieltäminen käy vaikeammaksi kuin Suomessa».

*

Eräs Canadassa asuva jäsenemme on lähettänyt minulle leikkeleen Vancouverissa ilmestyvästä päivälehdestä »Farm and Home» lokakuun 12 p:ltä 1922. Siinä tehdään selkoa pitkässä kirjoituksessa, kuinka loistavasti Kootenay-joen varsilla asuvat *duhoborit* ovat menestyneet taloudellisesti Amerikan vapaissa ja inhimillisissä oloissa. He nimittävät yhdyskuntaansa »Yleisen Veljeyden kristilliseksi seurakunnaksi» ja heillä on monta tuhatta acre'ä maata mitä intensiivisimmin vijeltynä, lisäksi suuria varastorakennuksia, laivalaitureita nostokoneineen, jauhomylly, sahalaitos, hillotehdas ja pakkauslaitos. Heidän marjavalmisteen ja hillonsa ovat viime aikoina saavuttaneet erinomaisen maineen, ja tämä teollisuus laajenee sentähden vuosi vuodelta.

Kuvilla varustettu selostus on silminnäkijän, sillä mainittu lehti oli lähettänyt oman asiantuntijansa varta vasten tutkimaan duhoboorien koloniaa. Minua se suuresti lämmitti ja ilahdutti, sillä olen yhdeksänkymmenluvulta lähtien tuntenut vilkasta myötätuntoa duhobooreja kohtaan.

Lukijani muistanevat, kuinka näitä venäläisiä »lahkolaisia», »hengen sotureita», ahdistettiin ja vainottiin tsaarihallituksen puolelta. He olivat Kristuksen seuraajia elämässä ja käytännössä, ja — samoinkuin kveekarit englantia puhuvassa maailmassa — he kieltäytyivät valaa tekemästä ja asetta kantamasta. Vuodesta 1895 Leo Tolstoi rupesi heitä julkisesti puolustamaan ja paljastamaan silloisen hallituksen väärinkäytöksiä. V. 1898 heille vihdoin myönnettiin lupa omalla kustannuksellaan muuttamaan maasta pois. Vainojen aikana useimmat duhoboorit olivat kadottaneet kaiken omaisuutensa ja ilman Leo Tolstoin suurta ja kaunista apua — hän kun luovutti heille kaikki tulot »Ylösnousemus» kirjastaan — tuskin monikaan heistä olisi kyennyt käyttämään tilaisuutta hyväkseen. Tuon avun kautta kuitenkin useat tuhannet pääsivät matkustamaan Kaukaasiasta Amerikkaan vuosisadan vaihteessa. Ainakin osa heistä asettui Canadaan, ja kuten sanottu, ilolla on todettava, että he ovat siellä British Columbian kaukaasialaisesta perin poikkeavassa pohjoisessa ilmanalassa niin hyvin menestyneet.

*

Max Heindelin »Rosenkreuziläisen maailmankatsomuksen» toinen osa on ilmestynyt painosta. Sen hinta on Smk. 25:—, kuten ensimmäisen. Amerikkaan lähetettynä hinta on 1 dollari, ja neljä kappaletta lähetetään kolmella dollarilla. Otamme hieman korkeamman hinnan kuin kurssi vaatii, koska lähetämme kirjan Amerikkaan vain sisäänkirjoitetussa postissa. Teos tilataan Ruusu-Ristin toimitukselta, os. Äggelby, tai Kustannusosakeyhtiö Tietäjältä, os. Viipuri.

Painosta on myös ilmestynyt kabbalan ja salatieteen tutkijoille mielenkiintoinen teos: »Tarot okkultismin avaimena», kirj. tohtori Kurtzhan ja saksasta suomentanut B. V. Juutilainen. Tarot-korttien kanssa kirja maksaa Smk. 50:- ja tilataan joko suomentajalta, os. Parikkala, tai osoitteella Neiti Rosa Närvänen, Viipuri, Valokuvaamo Uolevi.

*

Tämä Ruusu-Ristin numero ilmestyy nyt 40-sivuisena, kuten viime vuonna lupasin, ja sen kokoisena on aikomukseni sitä jatkuvasti julkaista; josta seikasta toivon lukijain olevan hyvillään. Ikävä kyllä en painoksen rajoitetun määrän takia saata lähettää tammikuun vihkoa Amerikkaan vanhoille tilaajille etukäteen, vaan toivon heidän pian uudistavan tilauksensa.

Helmikuu, s. 43–50

Helmikuun 17 p:nä tänä vuonna täyttää *Charles Webster Leadbeater* 76 vuotta. Hän on siksi tunnettu teosofinen kirjailija ja selvänäköinen tutkija, että Ruusu-Ristillä okkultisena aikakauskirjana on täysi syy toivottaa hänelle onnea hänen syntymäpäivänään. Sitä paitsi Mr. Leadbeater kuuluu niihin ulkomaalaisiin teosofeihin, joihin minä nuoruudessani ihastuin ja joille aina säilytän rakkaan paikan sydämessäni, joskin mielipiteet ja näkökannat tärkeissä kysymyksissä myöhemmin ovat kulkeneet eri suuntiin. En ole koskaan rakastanut käännöstyötä, mutta kun Skandinaavian Teosofinen Seura v. 1903 pyysi minua kääntämään ruotsiksi C. W. Leadbeaterin vastikään ilmestyneen laajahkon teoksen *The other side of death* (Kuoleman tuolla puolen), ryhdyin heti innolla ja ilomielin työhön, — niin suuresti ihailin tekijän korutonta ja vilpitöntä tyyliä.

Mr. Leadbeaterista kirjoitin kerran seuraavasti:

Kun Charles Leabdeater tässä ruumiistuksessa tutustui teosofiaan, oli hän pappismies Englannin kirkossa. Hän oli omien sanojensa mukaan silloin alkanut »ajatella asioita, joita ei ole hyvä ajatella, jos mieli pysyä oikeauskoisena». Hän oli tämän ajattelunsa nojalla kadottanut uskonsa kirkonoppiin. Hän ei kuitenkaan vajonnut suorastaan materialismiin, koska oli heittäytynyt spiritismiä tutkimaan ja huomannut, että jotkut uskonnolliset opit olivat tosia, vaikka toiset sotivat järkeä vastaan. Hän tiesi omien havaintojensa nojalla, että ihmisestä oli jotakin olemassa kuoleman jälkeen ja että materialismi siis siinä kohden erehtyi. Mutta hän ei spiritististen tutkimusten nojalla voinut laatia itselleen yhtenäistä maailmankatso- musta, ei arvostella muita uskonnollisia oppeja pätevillä perusteilla. Silloin hänen käteensä sattuiivat Mr. Sinnetin ensimmäiset teosofiset kirjat, ja Charles Leadbeater tiesi heti löytäneensä tien, jota kulkien kaikki selvenisi.

Hän liittyi Teosofiseen Seuraan, jätti asemansa kirkossa v. 1884 ja matkusti madame Blavatskyn kanssa Lontoosta Indiaan. Hän tahtoi vain palvella löytä- mänsä totuuden asiaa eikä hänellä silloin vielä ollut aavistustakaan siitä, että voisi itse kehittyä pitemmälle tässä elämässä.

Karma oli kuitenkin määrännyt toisin. Indiassa hän sai tavata muutamia suuria opettajia ja heiltä ja heidän opetuslapsiltaan hän sai paljon oppia. Vihdoin häntä myös opastettiin kohottamaan tajuntansa ylemmille tasoille, ja kun hän oli suorittanut vaaditun valmistustyön, kehittyi hänessä astraalis-mentaalinen selvä- näköisyys. Tästä hän itse sanoo:

»Jokainen, joka on valmis tekemään työtä sen eteen, niinkuin minä olen tehnyt, voi päästä tietämään, niinkuin minä tiedän, että luonnon tasot ovat varmoja tosiasioita, hän voi tietää, että opit kuolemanjälkeisistä tiloista ovat tosia,

sillä hän saa nähdä ja puhua n. s. vainajien kanssa heidän omalla tasollaan; ja häntä tyydyttää paljon enemmän tällainen kohoaminen heidän tasolleen kuin (spiritistinen) tapa vetää heitä takaisin alas fyysilliselle tasolle materialisasionin välityksellä. Hän voi tietää jälleensyntymisen suuret tosiasiat, sillä hän voi oppia luomaan katseensa omiin menneisiin elämiinsä, jotka ovat hänen edessään kuin kirjan lehdet. Hän voi ilman vähintäkään epäilystä huomata tosiksi kehityksen ja jumalallisen oikeuden mahtavat lait. Kaikkia näitä asioita minä itse tiedän persoonallisen havainnon nojalla, ja samaten voi kuka tahansa, joka tahtoo yrittää ja astua tielle. En väitä, että se olisi helppoa; en väitä, että sitä voisi tehdä nopeasti, mutta minä sanon että monet ovat sen tehneet ja että jokaisella ihmisellä on voimat uinuvina sisässään ja että jokainen voi onnistua, jos hän tahtoo».

Kuinka suureksi avuksi Mr. Leadbeaterin jalojen ja uhrautuvaisten ponnistusten jälkeen saavuttama selvänäköisyys onkaan ollut! Lukuunottamatta lukemattomia yksityistapauksia, jolloin hän on kyennyt auttamaan sekä »eläviä» että »kuolleita», ovat hänen persoonallisiin tutkimuksiin ja havaintoihin perustuvat kirjansa olleet omiansa sekä selvittämään ja valaisemaan teosofisia oppeja että laajoissa piireissä herättämään intoa ja uskoa teosofiseen maailmankatsomukseen.

Noin kirjoitin tammikuussa 1910. Vuonna 1911 pantiin alulle Idän Tähti-liike, v. 1913 ilmestyi Besant-Leadbeaterin kirja *Man, whence, how and whither?* (Ihminen, mistä ja miten?), v. 1914 alkoi maailmansota ja julmat teosofiset viittaukset Saksan kansan mustuudesta — ja allekirjoittanut samoinkuin moni muu teosofinen tutkija oli pakoitettu tarkistamaan käsityksiään selvänäköisyyden y. m. psyykkisten kykyjen kantavuudesta ja luotettavuudesta. Kun tämän tarkistelun nojalla jouduin johtopäätöksiin, jotka tekevät minut skeptilliseksi selvänäköisten tiedonantojen ja lausuntojen suhteen, ovat jotkut ystävät luulleet, että uskonpuutteeni koskee asianomaisia selvänäköijöitä itseään, että epäilen heidän vilpittömyyttään ja asetun arvostelevalle ja tuomitsevalle kannalle heidän itsensä suhteen.

Niin ei ole asianlaita. Mitä nyt erikoisesti Mr. Leadbeateriin tulee, en ole koskaan epäillyt hänen *bona fides*'tään. Kaikista hänen kirjoituksistaan uhkuu rehellinen ja vilpittön henki. Ei hän halua ketään nenästä vetää. Näkyihinsä ja kokemuksiinsa hän itse epäilemättä uskoo. Ei liioin pälkähtäisi päähäni epäillä Mr. Leadbeaterin kykyjä, hänen selvänäköisyyttään semmoisenaan. Hän on minun silmissäni aikamme ihmeellisimpiä klärvoajanteja, täydellinen specialisti henkimaailman astraalis-mentaalisten ilmiöiden alalla. Hän on kuin nykyajan Svedenborg. Hän on — kuten saksalainen filosofi, kreivi Kayserling sanoo — älyltään liian yksinkertainen keksiäkseen itse näkyjään. Hän on tieteellinen tutkija pikemmin kuin filosofi. Hän vaeltaa näkymättömässä maailmassa, tekee havaintoja, kerää tosiasioita väsymättömänä, uutterana, aina uteliaana, mutta hän ei ole kyllin terävä älyltään, kyllin filosofinen mieleltään osataksaan aina arvostella näkemiään. Hän tekee ehkä liian nopeasti johtopäätöksiä, hän yleistyttää liian äkkiä — niinkuin tieteelliset tutkijat tekivät sommitellessaan kokoon materialistisen maailmankatsomuksen. Charles Leadbeaterin filosofiaa saattaisi ehkä nimittää astraaliseksi materialismiksi eli positivismiksi, joka varhemmissa kirjoissa oli ylen

viehättävä ja herttainen, mutta joka hänen myöhemmissä näyissään on välistä himmentänyt henkistä tajuntaa.

Niinpä toteutuu C. W. L:nkin suhteen, ettei kukaan teosofeista ole kaikkiteiväinen. Tästä hän samoin kuin H. P. B. ja A. B. y. m. onkin varoittanut Teosofisen Seuran jäseniä. Mutta ihmiset heikkouudessaan ja tietämättömyydessään luovat itselleen auktoriteetteja. On niin turvallista uskoa, että se tai se »suuri salatieteilijä» tietää. Mihinkä joutuisimme, jollemme kehenkään saisi luottaa? huudahtavat totuuden etsijätkin, vaikka heidän pitäisi ymmärtää, ettei personallista luottamuksen puutetta osoita se, ettei pidä toisen jokaista sanaa Jumalansanana. Sanoi ja opettihan Buddhakin, ettei meidän tule uskoa mihinkään, jota ei järkemme täysin ymmärrä, jota ei sydämemme täysin hyväksy. Miksikä siis uskoisimme selvänäköijän sanoihin, kun hän väittää, että Saksan kansa maailmansodan aikana oli »mustien» vallassa, Englannin ja Ranskan kansat taas »valkoisten» ohjaamina? Sanoohan järkemme, että semmoinen »näky» on aito liittolaiskansallinen perustuksiltaan, vailla sitä veljesrakkautta, jonka avulla yksin totuus tajutaan. Ja minkätähden uskoisimme fantastisiin ja lapsellisiin kertomuksiin »Alcyonen» menneistä elämästä, joissa Alcyone on ollut tekemisissä maailman kaikkein suurimpien henkilöiden ja mestarein kanssa? Sanoohan inhimillinen sydämemme, että kun rakastamme ja ihailemme jotakin henkilöä, uskomme hänestä vaikka mitä kaunista ja hyvää; kun lisäksi psyykinen kyky laskee mielikuvituksen lentoon, kasvaa ihailemamme ystävä minkälaiseksi satusankariksi tahansa.

Onhan tuo kaikki vaaratonta, jos me vain pysymme järjissämme. Mutta enemmän hyötyä olisi selvänäköisistäkin kyvyistä, jos niillä koetettaisiin ottaa selvää todella tärkeistä ja läheisistä asioista. Siinä suhteessa kuitenkin arvostelu vaikenee, sillä kukin elävä ihminen tietää itse, kuinka hän kykyjään käyttää. Ehdotin kerran kirjeessä Mr. Leadbeaterille, että hän tutkisi muuatta jännittävää ihmisen sielua ja ruumista koskevaa kysymystä. Tämä tapahtui muistaakseni v. 1908. Mr. Leadbeater vastasi, että hänen mielestään oli paljon tärkeämpiä asioita tutkittavana. No niin, sehän oli hänen asiansa. Uskoin kuitenkin, että ehdottamani kysymyksen perusteellinen tutkiminen olisi auttanut monta teosofia ja estänyt monta kriisiä Teosofisen Seuran historiassa. Nyt ymmärrän, että Mr. Leadbeater ei osannut ryhtyä semmoiseen tutkimukseen. Psyykkiset kyvyt riippuvat suurella määrin ihmisen luonteesta, hänen »personallisesta yhtälöstään.» Tutkittavan aiheen täytyy häntä miellyttää, huvittaa, herättää hänen uteliaisuuttaan. Jos hän mitä kammoo tai pelkää, ei hän kykene sitä selvänäköisesti tutkimaan, niin kauan kuin ei hänen henkinen minänsä ole lähellä mestariutta.

Etä näin pitkälti olen kirjoittanut Mr. Leadbeaterista, todistakoon lukijalle, kuinka mielenkiintoinen ilmiö hän minun silmissäni on, kuinka suuresti häntä ihailen ja kunnioitan. Hän on niitä marttyyriteosofeja, joita on paljon paneteltu, paljon epäilty, paljon vihattu. Sen kaiken johdosta uskon mielelläni niitä hänen ystäviään, jotka tuntevat häntä, ovat eläneet ja työskennelleet hänen parissaan ja vakuuttavat, että hän on harvinaisen puhdas, lapsellinen ja vilpiton ihminen.

*

Eräs ystävä, vanha teosofi ja Ruusu-Ristin jäsen kirjoittaa minulle:

»Rakkaan Ruusu-Ristin sain tänä iltana ja luin myöskin artikkelia Tien varrelta, jossa tehtiin selkoa keskustelusta Ruusu-Ristin ryhmäkokouksissa uskonnonvapauslaista.

»Olen sitä mieltä, että julkisesti en voi erota kirkosta, ennenkuin joko Ruusu-Risti tai mieluummin kaikki teosofiaa harrastavat seurakunnat muodostavat oman seurakunnan. Se ei olisi mikään mahdottomuus, jos jokainen jäsen maksaisi seurakuntansa osastolle (Ruusu-Ristille, Teosofiselle Seuralle j. n. e.) sen mukaan kuin nyt kirkolle. Arvelen näitten seurojen nykyisen jäsenluvun noin 1000 hengeksi, ja niin pieniä seurakuntia on kyllä Suomessa. Villiksi en minä eikä perheeni rupea. Elleivät suomalaiset teosofiaa harrastavat seurakunnat voi tehdä työtä yhteisymmärryksessä, pyyhkivät pois yleisen veljeyden lipustaan, — mitä se siellä tekee, kun sitä ei käytännössä ole kumminkaan.

»Ellemme ole uudelle laskeneet perustusta, älkäämme vanhaa repikö. Otanpa omasta kohdastani esimerkin. Meillä on nyt vastasyntynyt tytär. Jos veisimme sen vain rekisteröitäväksi ja antaisimme sille jossain kahvikekkereissä tai muussa tilaisuudessa nimen, niin lapsi kasvaisi ja tulisi kouluun ja kutsuttaisiin, niinkuin minun pikkuserkulleni kävi, pakanaksi toverien kesken. Minusta olisi kirkollisten seremonioiden sijalle hankittava vastaavia, meidän käsityskannallemme sopivia juhlamenoja. Ellei lapsi itse ymmärtäisikään mitään kastetoimituksesta, täytyy sillä sentään olla joku merkitys, kun se kastetaan Isän, Pojan, Pyhän Hengen ja Jeesuksen nimeen . . .»

Tämä kirje ei kaipaa kommentaarioita, koska jokainen lukija itse ajattelee ajatuksiaan sen johdosta. Pelkään sittenkin, että yhdyskunnan muodostaminen vielä tuottaisi hankaluuksia, sillä meidän teosofimme, antroposofimme ja ruusu-ristiläisemme eivät asu yhdessä paikassa, vaan ovat siroteltuina ympäri Suomen. Eri paikkakunnilla pitäisi siis olla paikalliset seurakunnat kanslioineen ja virkailijoineen. Omien juhlamenojen käytäntöönottoa voimme taas suunnitella yhdyskunnasta riippumatta. Semmoisia voimme toimeenpanna omassa piirissämme.

Epäilemättä yhdyskunta-aatteella on viehätyksensä, kiehtova voimansa. Mutta toiselta puolen totuuden hengellä on taipumus kaikkoa ja paeta, kun se sidotaan muotoihin. Historia on sen näyttänyt — eikä kuitenkaan henki tule toimeen ilman muotoa. Tulevaisuus siis näyttäköön, kuinka käy meidän seurakunta-aatteemme.

*

Eräs toinen ystävä kirjoittaa:

»Lukiessani Ruusu-Ristiä heti ensimmäisellä sivulla pysähdyn erääseen kohtaan, josta en ole oikein selvillä. Toivotte Ruusu-Risti-seuralle lahjoja. Onko oikein toivoa lahjoja? Itse puolestani en sitä ainakaan toistaiseksi hyväksy. Mielestämme saamme pyytämättämmekin lahjoja, jos olemme niitä ansainneet. Jos taas pyydämme, niin ehkä saamme, mutta olemmeko kypsyneet niitä hyödyllisesti käyttämään? En muutenkaan hyväksy tuollaista toivomista. Sehän on joltakin toiselta pyytämistä. Jos pyyntömme kohtaa heikon olennon, niin me sillä

tavalla otamme häneltä hänen omaansa itsensä välityksellä. Yhdeksännessä käskyssä hän meitä kielletään himoitsemasta (s.o. toivomasta) mitään, mikä on toisen omaa, vaan auttamaan, että hän saisi omansa pitää. Tällä tavalla allekirjoittanut ajattelee lahjojen toivomisesta. Ehkä joku muu osaa siitä ajatella kauniimmin».

Täytyy myöntää, että olen täydellisesti kirjeenvaihtajani kannalla. Lahjojen pyytämistä itselleen en hyväksy muuta kuin suurimmassa hädässä. Viittaukset ja toivomuksetkin semmoiseen suuntaan ovat »isästä itsekkyydestä» kotoisin. Kuitenkin toivon ja uskon, ettei kukaan lukija minua niin käsittänytkään. Mitäpä minä olisin omaa personaani ajatellut? En edes ajatellut Ruusu-Risti-seuraa semmoisenaan. Sanoinhan nimenomaan, että ajattelin seurakunta-asiaa ja tulevaa opistoa, jossa kasvatettaisiin seurakunnan palvelijoita. Minulle persoonallisesti seurakunta ei ole välttämätön, mutta ken tietää, mitä tulevat polvet kaipaavat?

En niin ollen pidä lainkaan tyhmänä sitä ajatusta, että Ruusu-Risti voisi perustaa rahaston, jonka varoja säilytettäisiin tulevia tarpeita varten.

*

Veli J. R. Hannula, joka väsymättömänä kiertää maita ja mantereita, kylväen hyvän sanoman siemeniä milloin kiitolliseen, milloin kiviseen maaperään, aikoo tänä keväänä julkaista uuden teoksen, tutkimuksen vanhan testamentin *Adamista, Kainista ja Tubal-Kainista*. Olen lukenut kirjan käsikirjoituksena ja tiedän sen olevan nerokkaan ja valaisevan.

Allekirjoittaneelta lienee tuskin odotettavissa mitään kirjaa ennen syksyä, mutta ehkä silloin pari kolmekin, jos Karma suo terveyttä ja voimaa kesäksi.

*

Lausun tässä vilpittömät ja sydämelliset kiitokseni niille monille ystäville Suomessa ja Amerikassa, jotka ovat ilahduttaneet minua rohkaisevilla, rakkautta uhkuvilla ja työtäni hyväksyvillä kirjeillään.

Maaliskuu, s. 83–86

Iloisesti hämmästyin lukiessani »Saarelaisen» käsikirjoituksen »Kalevalan Aino» ja huomattessani sen käsittelevän samaa psykologista symboliikkaa, jota tämän numeron »Christosophia»-artikkelissakin hieman kosketellaan. Siten asia tulee valaistuksi kahdelta puolelta, Uuden Testamentin ja Kalevalan, ja lukija on tilaisuudessa vertaamaan toisiinsa kahden »pyhän kirjan» kuvakieltä ja ihailemaan kummankin kauneuksia. Enkä silloin usko monenkaan suomalaisen tarvitsevan hävetä Kalevalaansa. Vertauskuvastona se on yhtä rikas ja syvälinen, yhtä kaunis ja kirkas kuin konsanaan muiden kansojen tarustot ja muinaissuomalaisten runot sisältävät kyllä yhtä paljon salatiedettä kuin juutalaisten y.m. okkultiset muistiinpanot. Jeesus Kristus on tietysti ainoa, jonka ihmisyyys kohoo kaikkien entisten aikain sankarein yläpuolelle, ja Uusi Testamentti myös ainoa, jonka siveellinen

näkökanta nostaa päivän valoon kaiken sen, mistä entiset uskonnot ovat ihanteenaan unelmoineet. Tällä en sano, että Uusi Testamentti olisi sanoissaan tai neuvoissaan tuonut esille semmoista, jota ei koskaan ennen olisi sanottu; päinvastoin on kaikuja sen siveellisistä opetuksista tavattavissa useissa vanhemmissakin pyhissä kirjoissa. Väitän ainoastaan — kuten jo ennen olen toistanut, — että Uusi Testamentti kääntää entiset arvot nurin, alkaa siitä, mihin ennen lopetettiin, hylkää heti koston ja oikeuden sekä asettaa tilalle anteeksiannon ja rakkauden.

*

»Mitä on anteeksianto ja miten menettelee anteeksiantanut ihminen?» kysyykin juuri muuan kirjeenvaihtajani. Tähän vastaan, että anteeksianto on yksinkertainen, mutta samalla ihmeellisin ja suurenmoisin asia maailmassa.

Kristillinen teologia on tehnyt siitä erityisen dogmin, opinkappaleen, johon koko teologinen rakenne perustuu. Sen mukaan Jumala on pyhydessään loukkaantunut siitä, että ihminen on syntinen ja huono; hänen vihansa ihmisen pahuuden johdosta on niin oikeutettu ja niin leppymätön, että se rankaisee ihmistä iankaikkisella helvetin tuskalla.

En tiedä, onko enää niin sokeita, niin ajattelemattomia ja niin kovasydämissä ihmisiä — niin itsevanhurskaita, niin tekopyhiä, — että he uskovat tuohon keskiaikaiseen keksintöön, tuohon tyranniin ja julmuriin, jota he nimittävät Jumalaksi, mutta joka olisi huonompi kuin huonoin ihminen. Toivon, että se vanha, saastainen opinkappale on ainiaaksi heitetty romuläjään.

Elämää, Jumalan kiitos, ei hallitse itsevaltiainen tyranni, vaan synnyn ja seurauksen järkähtämätön, oikeudenmukainen laki, jota itämaalaisella nimityksellä olemme tottuneet sanomaan Karmaksi. Karma huolehtii siitä, että mikään voimankäyttö ei mene hukkaan. Jokainen ajatus, sana ja teko on voimankäyttöä: sentähden jokaisella on seurauksensa. Siinä luonnon lakisiteisyys. »Sillä Jumala ei anna itseään pettää, vaan minkä ihminen kylvää, sen hän myös niittää». Sen hän niittää, mutta — ei enempää; ei ikuisia kärsimyksiä ajallisista erehdyksistä ja synneistä, ei ikuista iloa häthätäisen kääntymyksen ja uskon nojalla. Ihmistä odottavat hänen elämänsä ja toimintansa hedelmät; ne ovat hänen omia lapsiaan, joista hän on vastuullinen ja joita hänen tulee kasvattaa. Sentähden sanotaankin: kosto on Herran; meidän ei tarvitse sekaantua Karman työhön, sillä kuka meistä kykenee olemaan todella oikeudenmukainen, puolueeton, jumalallisen viisas arvosteluisaan ja tuomioissaan? »Älkää tuomitko, ettei teitä tuomittaisi», s. o. ettette tuomiollanne vain lisäisi ja enentäisi Karman työtä kääntämällä sen huomiota itseenne.

Elämä on itsessään oikeudenmukainen.

Mutta mitä on anteeksianto?

»Anna meille velkamme anteeksi, niinkuin mekin anteeksi annamme velallisillemme . . .

»Sillä jos annatte ihmisille anteeksi heidän rikkomuksensa, niin taivaallinen Isänne myös antaa teille anteeksi; mutta jos ette anna ihmisille anteeksi heidän

rikkomuksiaan, ei Isännekään anna anteeksi teidän rikkomuksianne».

Anteeksianto on Kristuksen suurin ja korkein oppi. Mutta se on todellinen anteeksianto. Se on sitä, että annamme anteeksi. Se on sitä, että luovumme kostosta ja vihasta ja katkeruudesta ja kaikista pahoista himoista ja muutumme rakastaviksi, lempeiksi, iloisiksi, kärsivällisiksi, auttaviksi, sanalla sanoen anteeksi antaviksi.

Ei ole kysymys mistään yliluonnollisesta. Ei ole kysymys siitä, että Jumala olisi meihin suuttunut. Minkätähden Hän vihastuisi omiin lapsiinsa? Ei ole kysymys siitä, että meidän tulisi lepyttää Jumalaa, — ei »uskolla» eikä »hyvillä töillä». Jumala ei kaipaa meidän puoleltamme minkäänlaisia temppuja.

Kysymys on vain siitä, että meidän tulee toisillemme antaa anteeksi. Elämä on taakka ja risti. Älkäämme taakkaa lisätkö toisillemme, vaan kantakaamme iloisina omaa ristiämme! Silloin voitamme Karman. Yksin siten loppuu Karma. Kuka lopettaa syiden ja seurausten ainaista sarjaa, ellemmme itse sitä tee? Sehän on annettu meille ihmisille tehtäväksi!

Vasta kun itse annamme anteeksi, ymmärrämme anteeksiannon metafyyksillisen ja jumalallisen puolen. Sillä on semmoinen! On kyllä olemassa ihmeellinen totuus, joka paljastuu kärsivälliselle, lempeälle anteeksiantajalle.

Mikä se on?

Se on Jeesuksen Kristuksen ilmoittama »taivaallisen Isän anteeksianto».

Kun rakkaudessa annamme itse anteeksi, näkyy meille kuin ilmestyksessä, tuntuu koko olemuksessamme, että Jumala on juuri anteeksianto ja rakkaus. Isä Jumala on rakkauden, armahtavan lempeyden, anteeksiannon ikuinen henki.

Sanat eivät kykene kuvaamaan Jumalan majesteettia. Sentähden tyydymme Kristuksen yksinkertaiseen, nerolliseen määritelmään.

Kristikunta kadotti totuuden tiedon, samalla kun se hylkäsi elämän. Kun uskonto teki liiton valtion kanssa, tullen sen palvelijaksi, silloin se luopui totuudesta ja sai tyytyä maalliseen valtaan ja menestykseen.

Tuleeko aika, jolloin kristikunta uudelleen herää tietoon siitä, mitä kristinusko oikeastaan on?

*

»Niin paljon vettä juoksee Suomen koskissa ja sen voima jää käyttämättä».

Tästä kansantaloudellisesta kysymyksestä olen pari kertaa kirjoittanut Tietäjässä, ja nyt se taas muistui mieleeni, kun kuulin, että osa siitä sähköstä, mitä Helsingissä ja sen ympäristöllä käytetään, kyllä tulee Kymin koskelta, mutta että toinen osa luodaan polttamalla puita, s.o. Suomen metsiä. Kymmenittäin syyliä menee päivässä! Ja kuinka paljon Suomessa kuluu metsiä lämmitykseen ja ruoanlaittoon! Monen sadan miljoonan markan edestä vuodessa, puhuaksemme finanssikieltä.

Metsät kuluvat, ne vähenevät, ne häviävät. Mutta koskissa pauhaa vesi. Sitä aina riittää ja siinä Suomen rikkaus juoksee mereen.

*

Painosta on nyt ilmestynyt »Rosenkreuziläisen maailmankatsomuksen» kolmas, jännittävin ja sisältörikkain osa. Sen hinta on Smk. 25:—, dollari 1: — , kuten edellisten. Koko teos myödään myös sidottuna korukansiin à Smk. 100: — . Tilataan Ruusu-Ristin toimitukselta, os. Åggelby, tai kustannusosakeyhtiö Tietäjältä, os. Viipuri.

*

Ruus-Risti-seuran vuosikokous tulee tänä vuonna luultavasti pidettäväksi toukokuulla, helluntaipyhinä.

Huhtikuu, s. 123–129

Muistivat mieleen menneet ajat ja Ruusu-Ristin suunnitelmat kaksi vuotta takaperin, kun äskettäin vastaanotin kirjeen Itävallasta toimittaja *Carl Neudeck*iltä. Herra Neudeck on Teosofisen Seuran jäsen ja kuuluu muuten Wienissä ilmestyvän sanomalehden *Neue Freie Presse* johtokuntaan. Suomennan tähän hänen kirjeensä:

»Teidän avoin kirjeenne koko maailman teosofeille (julkaistu aikakauskirjassa »Theosophie», X vuosik., 7—8 n:o, heinä-elok. 1921), jonka minä valitettavasti nyt vasta sain lukeakseni, aiheutti minussa — samalla kuin tunteessani innostuin aatteenne puolesta, tuon aatteen, että veljesrakkaus oli jälleen herätettävä eloon Teosofisen Seuran monissa haarautumissa, koska veljeys oli ainoa keino saada maasielujen maailma yksimieliseksi, — myöskin katkeran tunteen nykyisestä mahdottomuudesta toteuttaa tuota ylevän korkeata aatetta, koska sen käytäntöön panoa ehkäisi nykyään ruumistuneiden sielujen kehittymättömyys.

»Mutta pitääkö silti kieltäytyä toiminnasta, kuten »Theosophie» tekee? Ei. Vaikka nykyään olisikin fyysillisenä tasolla liian paljon esteitä todellisen yhteenliittymisen aikaansaamiseksi, voimme kuitenkin työskennellä valmistavasti henkisesti tasolla, me kaikki, jotka uskomme elämän tapahtumain tapahtuvan ja kehittyvän henkisesti.

»Ja koska uskon niiden olentojen hiljaiseen työskentelyyn, jotka toimivat meidän maallisen elämän kahlehtiman sielumme siveellisen kasvun puolesta — jotka toisin sanoen sitä auttavat, — niin uskon hitaan, mutta keskeytymättömän edistyksen tapahtuvan ihmiskuntamme sisäisessä elämässä, ja sentähden olen varmasti vakuutettu siitä, että sekin päivä on koittava, jolloin teidän suunnitelmanne »todellisesta veljeskunnasta» ei ole oleva paljas korulause vaan maapallon kaikkien teosofisten seurojen perustana ja pohjana.

»Jollemme anna suvaitsevaisuuden ja veljellisyuden ajatuksen riutua hengesämme, se kasvaa — se kasvaa rinnan itsemme kanssa elämäkoulumme tulevissa elämissä.

Veljellisesti tervehtien Teidän
Carl Neudeck.»

En voi muuta sanoa, kuin että veljeyden kaipuu varmasti elää siellä täällä teosofisessa maailmassa, koska Itävallastakin saapuu tuommoinen kirje.

*

Kuten tämänkin aikakauskirjan lukijat muistanevat, kuoli toissa vuonna Lontoossa kautta maailman tunnettu teosofisen elämäkatsomuksen esitaistelija Mr A. P. Sinnett, joka ensimmäisinä teosofisina kirjoillaan 80-luvulla teki esoteerisen filosofian laajoille joukoille käsitettäväksi. Hänen jälkeenjättämiensä paperein joukossa oli käsikirjoitus, joka viime joulukuksi julkaistiin. Kirjan nimenä on *The early days of Theosophy in Europe* ja kuten nimi osoittaa, se käsittelee »teosofian alkuaikoja Euroopassa.»

Mr Sinnett oli vanha sanomalehtimies ja oli tottunut kirjoittamaan kaikista maailman asioista leveällä, avomielisellä ja rauhallisella tavalla. Hänen lukijansa olivat niinkään tottuneet pitämään häntä laajanäköisenä, järkevänä, puolueettona ajattelijana ja kirjailijana. Hän oli itse ollut mukana noina teosofian alkuaikoina Euroopassa, ja jos kenen, piti hänen olla kompetentti kirjoittamaan muistelmia niistä. Ne jotka odottivat, että Mr Sinnett näissä muistelmissaan antaisi uuden todisteen entisestä moitteettomasta tasapuolisuudestaan, pettyivät kuitenkin suuresti. Avomielinen ja suorapuheinen hän on ja kertomuksensa hän höystää monenlaisilla kaskuilla, mutta lukija kysyy hämmästyksissään joka sivulla: vihansako tekijä purkaa näin post festum, ja mihin hän oikeastaan tähtää? Onko hänen tarkoituksensa mustata madame Blavatskyä vaiko todistaa teosofiselle maailmalle, että Mr Sinnett rouvineen ja tuntemattomine selvänäköisine mediumineen onkin ollut teosofisen maailmankatsomuksen varsinainen, alkuperäinen edustaja ja opettaja länsimailla?

Senlaatuiseen käsitykseen joutuu lukija. Sinnettin mukaan H. P. Blavatskylalla oli verrattain hämävät ja sekavat tiedot teosofiasta, ennen kuin hän, Sinnett – tosin H. P. B:n välityksellä – pääsi kirjeenvaihtoon mestari K. H:n kanssa, ja kyselyillään ja tiedusteluillaan sai mestarin selittämään niitä salaisen opin pääkohtia, joista Sinnett sitten laati yhtenäisen esityksen *Esoteric Buddhism* kirjassaan. Mutta toiselta puolen Mr Sinnett nyt ilmaisee uskonsa, että madame Blavatsky joskus omalla kädellään »paransi» mestarin kirjeitä. Niinpä tuossa tunnetussa erimielisyydessä Mars ja Mercurius planeettojen suhteen Sinnett yhä väittää mestarin todella opettaneen, että ne kuuluvat maaketjuun, vaikka H. P. B. Salaisessa Opissa polemisoi tätä käsitystä vastaan ja painattaa kirjeen mestarilta, jossa tämä selittää Sinnettin erehtyneen (kts. Salainen Oppi, I osa, ss. 172-190, suom. painos). Mr Sinnett näet nyt muistiinpanoissaan antaa selvästi ymmärtää, että H. P. B. muutteli mielensä mukaan mestarin sanoja.

Omaa kunniaansako muistelmien kirjoittaja tällä tavalla ajaa takaa? Tokkohan hän tällä menettelyllään saa horjumaan ainoankaan teosofin luottamuksen madame Blavatskyyyn, jonka Salainen Oppi on ja jää voittamattomaksi. Mitä kaikkien toisten kirjailijain kirjat ovat Salaiseen Oppiin verraten? Puron lirinää verrattuna valtameren pauhuun. Päinvastoin pelkään, että semmoinenkin kirja kuin Sinnettin

muistelmat on omiansa vähentämään luottamusta kaikkien toisten teosofisten selvänäkijäin ja kirjailijain teoksiin kuin H. P. B:n. Sinnettin kirja antaa näet kuin aavistaa, että toisilla – kuten Sinnettillä itsellään – saattoi olla tietämättään persoonallisia tunteita ja motiveja teosofiaa esittäessään, jota vastoin H. P. Blavatskyn kimppuun on siinä mielessä mahdoton teosofiselta taholta hyökätä. Niin selvästi ymmärtää joka tapauksessa teosofi, että H. P. B:llä oli puhtaasti epäitsekäät ja jalot vaikuttimet tullessaan maailmaa auttamaan.

Ainakin tulee Sinnettiin kirjan kautta selväksi, että jo madame Blavatskyn eläessä kylvettiin siemenet niihin uusiin ja tekisi mieli sanoa materialistishenkisiin teosofisiin oppeihin, joita myöhempinä vuosikymmeninä on maailmalle esitetty alkuperäisten asemasta, vaikkakin alkuperäisen teosofian nimellä. Niihin oppeihin lukeutuu esim. äskenmainittu väite Marsin ja Merkuriuksen maaketjuun kuulumisesta. Sekä Mrs Besant ja Mr Leadbeater että yleensä myöhemmät teosofiset kirjailijat ovat siinä asiassa asettuneet Mr Sinnettin kannalle. Uskovatko he siis, että mestari erehtyi Salaisessa Opissa, vai uskovatko he Mr Sinnettin tavalla, että H. P. B. paranteli ja muutteli mestarin sanoja? Tietopuolisena detaljina on tietysti koko kysymys Marsista ja Merkuriuksesta vähemmän tärkeä; ei se ole mikään »autuuden asia». Mutta periaatteellisena kysymyksenä siitä, kuka väittelyssä ansaitsee suurempaa luottamusta, sekin pikku seikka painaa paljon vaa'assa.

Hauskasti kirjoitettu Mr Sinnettin kirja on ja jännittävä sisällöltään, ja väärän kuvan minä siitä antaisin, jos lukijani nyt jäisivät siihen luuloon, että hän panettelee H. P.B:tä. Sitä hän ei suinkaan sanoillaan tee kuin harvoissa paikoissa. Päinvastoin hän epäilemättä omasta mielestään on täysin puolueeton ja totuuden mukainen. Kyllä hän madame Blavatskyä kiittääkin ja myöntää, että hänellä oli harvinaiset kyvyt. Mestareihin hän niinkään uskoo empimättä. Mutta hän uskookin koko ajan olleensa välittömässä – H. P. B:sta riippumattomassa – yhteydessä mestari K. H:n kanssa, vieläpä, että mestari kielsi hänen siitä sanaakaan puhumasta H. P. B:lle, ettei tämä okkultisella voimallaan häiritsisi mestarin ja Sinnettin yhteistoimintaa (!!!). Personallisuutena H. P. B. oli Sinnettistä sietämätön.

Ainoa, josta Mr Sinnettillä ei ole muuta kuin ylistyssanoja lausuttavana, on hänen oma puolisonsa, joka tunnetusti olikin lämminsydäminen ja innokas teosofi. Tämä läheisen omaisen kaunis ja pelkäämätön omaan arvoonsa asettaminen vaikuttaa lukijaan sympaattisesti.

*

Asiasta toiseen. Kuulin äskettäin erään tuttavani sydämellisesti nauravan. Hän laski lehden kädestään, oikaisihe nojatuolissaan, nosti katseensa kattoon ja nauroi hiljaa, mutta sydämensä pohjasta.

- Mikä sinua huvittaa? kysäsin.
- No se tämä meidän kieltolakimme . . .
- Kuinka niin?
- Sanoppa sinä ensin minulle, mitä varten tämä kieltolaki on?

Hänen äänensävyynsä ilmaisi, että vastaukseksi ei kelpaisi tavallinen korulause.

Jäin hämille, en heti tiennyt mitä vastata, sillä kieltolaki käytännössä oli minustakin hämääjän peittynyt. Tuttavani jatkoikin itse odottamatta minun ajatusteni selkenemistä:

- Kieltolaki on arvatenkin niitä tuhatta rapajuoppoa varten, joita Suomessa tätä nykyä on olemassa; niitä se tahtoo auttaa pois juoppouden paheesta kieltämällä heiltä väkijuomat kokonaan. Siivoja ihmisiä varten kieltolaki tietysti ei ole olemassa. Ei heitä tarvitse auttaa eikä piinata, sillä heidän tarpeensa väkijuoman suhteen ovat tuiki pienet. Nyt kaikki kieltäytyvät noiden tuhannen juopon takia. Tämä maksaa meille valtione välillistä tappiota noin tuhatta miljoonaa vuodessa. Uhraamme siis miljoonan markkaa vuodessa jokaisen juoppohullun auttamiseksi. Tämä on liikuttavan ylevää ja kaunista. Ei kukaan voi sanoa Suomen kansasta muuta kuin että se on aatteellinen kansa, joka elää ja uhrautuu ihanteittensa puolesta. Se uskoo ehdottomaan raittiuteen ja se elää uskonsa mukaan. Voiko yhdestäkään autuuttavan uskon muodosta sen korkeampaa arvolausetta antaa?

Hän pysähtyi hetken puheessaan vakavan näköisenä ja lisäsi äkkiä:

- Tiedätkö, mikä minua naurattaa?

Ja ennenkuin ehdin suutani avata, hän sanoi iloisesti irvistellen:

- Nuo tuhat juoppoa, joita varten kieltolaki on, eivät kieltäydy. He juovat ja juovat, ja me muut... me maksamme . . .

Tuttavani kauheasti liioittelee puheissaan. Sen tiedän vanhastaan. Mutta asiaa jäin miettimään.

En ole kahteen vuoteen ollut tilaisuudessa käymään teatterissa, mutta maaliskuun 13 p:nä tapahtui säännöstä poikkeus. Silloin oli *Hilda Pihlajamäen* lahjanäyttämö Kansallisteatterissa 35-vuotisen taiteilija-uransa muistoksi ja kunniaksi. Esitettiin Schillerin Maria Stuart ja rouva Pihlajamäki esiintyi vanhassa loistoroolissaan Skotlannin kuuluisana kuningattarena. Menestys oli suurenmoinen, katso-mo tiesi ja tunsikin, että tuolla näyttämöllä liikkui ja puhui taiteilija Jumalan armosta; kaikki saivat näyttämöllä ja näyttämön takana todeta, että Hilda Pihlajamäki on yleisön suosiossa.

Tarkoitukseni ei olekaan puhua tästä päivän selvästä asiasta. Tekee vain mieleni merkitä muistiin voimakas tunnelma, mikä minulla samoin kuin ehkä monella muullakin oli sinä iltana. Tunnelmani pukeutui hengessäni kysymyksen muotoon ja viittasi menneisyyteen. Kysymys kuului: eiköhän yleisöltä moni ylevä hetki ole jäänyt kokematta, moni taidenautinto saamatta, eiköhän Kansallisteatterikin näyttämötaiteemme valvojana ja edistäjänä ole jättänyt monta tilaisuutta käyttämättä, kun ei Hilda Pihlajamäki menneinä pitkinä vuosina useammin ole esiintynyt suurissa traagillisissa rooleissa? Mainiosti hän tietysti on suoriutunut pikkuosistaan — muistamme mielihyvällä eri kappaleista hänen ulkokullattuja akkatyyppejään — mutta emme osaa olla kysymättä kohtalolta, miksikä hänen ei ole annettu loihittia eteemme näyttämöllä eläviksi henkilöiksi suurempia ja syvällisempiä neron luomuksia.

Kysymys kaikui hiljaa hengessäni, enkä keltään vastaustakaan odottanut.

*

Lasken asianharrastajain sydämelle mitä ystävämme J. Sn— puhuu kirjoituksessaan »Ruusu-Ristin sanoma».

Jos joukossamme on varakkaita henkilöitä, ovat he nyt tilaisuudessa palvelemaan aatetta tai Ruusu-Ristiä tai Suomen kansaa — millä he mieluummin rakkautensa objektia nimittävät — siten, että he sijoittamalla rahoja Ruusu-Ristin kustannustyöhön edistävät ruusuristiläisen kirjallisuuden hankkimista suomen kielelle.

Kirjojen kustantaminen vaatii nykyään suuria pääomia. Meille on uskottu lainaksi kolmekymmentätuhatta markkaa, mutta näkisimme mielellämme, että se summa olisi meillä kolminkertaisena. Arvatkaapa, mitä esim. semmoinen isohko teos kuin »Rosenkreuziläinen maailmankatsomus» tulee maksamaan! Suomennettuna, painettuna, nidottuna, sidottuna lähemmä viisikymmentätuhatta!

Olemme painattaneet tähän mennessä kaksi teosta omilla varoillamme: Hartmannin »Seikkailu» ja Heindelin »Rosenkreuziläinen maailmankatsomus». Kustannustoimeen ryhdyimme viime vuoden toukokuussa. Ruusu-Ristin vuosikokoukseen ilmestyi »Seikkailu». Sen perästä olemme myyneet käteisellä näitä omia kirjojamme noin kahdenkymmenen neljän tuhannen markan edestä, mikä mielestäni on lupaava saavutus. Ikävä todella olisi, jos juoksevien varojen puutteesta kustannustoimintamme pysähtyisi kesken tai olisi pakoitettu ontumalla eteneämään! Minulta valmistuu kesällä — niin uskon ja toivon — useampia teoksia, ja jollei niitä kyettäisi kustantamaan, tuntisin itseni koko lailla hyödyttömäksi tällä kiertotähdellä.

Jotkut idealistiset ihmiset valittavat, että raha-asiat aina ovat niin ikäviä. »Niistä pitäisi puhua niin vähän kuin mahdollista . . . ei vaivata niillä ihmisiä . . . ihmiset väsyvät . . .»

No niin, siihen en tiedä muuta lääketä kuin: älkäämme ottako raha-asioita ikävältä kannalta! Ovathan rahat symbooleja. Ne symbolisoivat työtä ja uhria. Ne symbolisoivat rakkautta ja harrastusta.

Ainakin ne voivat tehdä sitä hyvien ihmisten käsissä.

Toukokuu, s. 163–167

Erittäin mieluista oli viime huhtikuun 17 p:nä keskustella Ruotsin Teosofisen Seuran ylisihteerin, insinööri Erik Cronvallin kanssa, joka varta vasten vaivautui tänne ulos maalle luokseni. Neljä tuntia kului kuin käden käänteessä ja yhä puhetta olisi riittänyt.

Keskustelumme oli pituudestaan huolimatta asiallinen ja »käytännöllinen» pikemmin kuin »aatteellinen», vaikka aate tietysti on sieluna jokaisessa teosofisessa keskustelussa. Emme siis pohtineet teosofisia opinkappaleita, ei jälleensyntymistä, ei karmaa, ei näkymättömiä maailmoita tietuopuolisesti, mutta kylläkin niiden käytännöllisessä kantavuudessa. Keskustelumme koski teosofista liikettä, Teosofista Seuraa ja sen yhteydessä esiintulleita kysymyksiä.

Ilahduttava huomio oli minulle, että insinööri Cronvall näissä asioissa oli aito

meikäläisellä, s.o. ruusuristolaisella kannalla. Tällä kuten sanottu en tarkoita teoretisia näkökantoja esim. Kristus-kysymyksessä, jota emme edes koskettelleet, vaan käytäntöön tähtääviä mielipiteitä teosofisesta elämästä ja veljeydestä. Niinpä herra Cronvallin mielestä oli surullista, että teosofisen liikkeen eri haarautumat olivat niin vieraita ja kylmiä toisilleen.

- Uskomme kaikki ihmisten yleiseen veljeyteen, hän sanoi, — ja veljiksemme luumme sekä hyvät että pahat, sekä kristityt että pakanat, sekä musta- että puna-ihoiset, mutta varjele toisten suuntain teosofeista! Niiden kanssa emme tahdo olla veljiä . . .

Hän kannatti sentähden sydämestään Ruusu-Ristin kiertokirjettä v:lta 1921. Hän oli periaatteessa täysin yhtä mieltä siinä esitetyn ohjelman kanssa. Hänenkin mielestään oli suotavaa, että saataisiin aikaan lähenteleminen ja jonkinlainen yhteistoiminta eri seurojen välillä.

Mutta hän epäili suuresti, että tämä kävisi päinsä n.s. virallista tietä. - Te näitte, mikä kohtalo tuli kiertokirjeen osaksi Parisin teosofisessa maailmankongressissa. Sitä ei edes luettu ääneen. Eikä minun ymmärtääkseni ole pienintäkään toivoa, että sensuuntaisia ehdotuksia otettaisiin varteen Teosofisen Seuran virallisissa kokouksissa nykyisen hallitusmuodon kestäessä. Teosofista Seuraa johdetaan niin itsetietoisesti varmasti määrättyä latua pitkin, ettei vapaampia tuulahduksia päästetä sen viralliseen ilmapiiriin. Sitä vastoin on vapaampia mielipiteitä sängen paljon liikkeellä Teosofisessa Seurassa jäsenten kesken. Mieskohtainen vaikutus olisi pikemmin ajateltavissa. Ehkä johtokin taipuisi hyväksymään jonkinlaista fait a c c o m p l i ' t a .

Ylisihteeri Gronvall oli sentähden sitä mieltä, että teosofiset yksilöt, looshit, vaikkapa kansallisetkin seurattaisivat ensimmäisen askeleen. Kun teosofit yksitellen tai ryhmissä tulisivat vakuutetuiksi asemansa naurettavuudesta ja nurinkuruudesta, mikäli eivät toisiansa rakastaneet ja kunnioittaneet, ei heille pitäisi olla mahdotonta ryhtyä sitä omin päin korjaamaan.

En ollut ennen nähnyt herra Cronvallia, koska hän liittyi Teosofiseen Seuraan vasta heti Tukholman kongressin jälkeen v. 1913, — ja minä taas olin viimeksi Ruotsissa tuon saman kongressin aikana. Mutta itsekseni ajattelin, että ruotsinmaalaiset kehittyvät nopeasti älynsä puolesta, ja että nuorempi teosofinen sukupolvi on yleensä joka maassa tilaisuudessa siksi paljon näkemään, kuulemaan ja oppimaan teosofisellakin alalla, että he verrattain pian saattavat vapautua sentimentaalisuudesta, fantasteriasta, dogmatismista ja fanatismista, jos vain ovat tervejärkisiä ja luonnollisia totuudenetsijöitä teosofeinakin.

*

Olen tyytyväisyydellä pannut merkille, että teosofiset ja okkultiset aikakauskirjat ovat yksimielisesti paheksuneet Mr. A. P. Sinnettin viimeistä kirjaa »Teosofian alkupäivät Europassa», jota viime Ruusu-Ristissä puolestani arvostelin. »Theosophist»issa Mrs. Besant tunnustaa omistavansa Madame Blavatskylle kuolemattonta kiitollisuutta ja sanoo sukupolven sukupolven perästä tulevan nouse-

maan ja nimittämään H. P. Blavatskya siunatuksi, häntä, joka taisteli kaikkia manalan hirmuja vastaan, jotta hänen suuren tuskansa kautta maailma tulisi autetuksi ja uusi aika saisi syntyä. Puhuessaan Sinnetin kirjasta Mr. Jinarajadasa sanoo: »On surullista ajatella, että Mr. Sinnetin kaltainen henkilö, joka palveli asiaa niin hyvin, yhtäkaikki oli siksi ahdaspuitteinen, ettei hän milloinkaan osannut olla oikeamielinen H. P. B:lle joka vei hänet Valon lähteille . . . Ei kenenkään tutkijan tarvitse pienimmässäkään määrässä epäillä H. P. B:ksi tunnetun persoonallisuuden sankaruutta, kuvailihan häntä v. 1875 Mestari S. »siveäksi ja puhtaaksi sieluksi, helmeksi kätkeytyneä ulkonaisesti karkeaan luontoon ...»

Tunnettu kirjailijatar Violet Tweedale (Ghosts I have seen y.m. kirjojen tekijä) kirjoittaa Mr. Sinnetin kirjan johdosta »The Occult Review» lehdessä m.m.: »Paheksun syvästi tämän kirjan sävyä, ja Teosofinen Kustannusliike osoittaa puuttuvaa kunnioitusta perustajaansa kohtaan päästäessään semmoisen teoksen julkisuuteen. Olin ensimmäinen brittiläinen nainen Lontoossa, joka liityin Teosofiseen Seuraan, kun se oli sinne perustettu H. P. B:n ollessa johdossa. Minä rakastin häntä ja olen hänelle ikuisesti kiitollinen . . . Tunsin Mr. Sinnetin läheltä, ja monen vuoden aikana näin hänen istuvan H. P. B:n jalkojen juuressa, kooten mitä tiedon murusia hän taisi. Tiedän, kuinka paljon hän oli H. P. B:lle velkaa . . . Niille, jotka kiiruhtivat kuulemaan H. P. B:n saarnaavan »uutta uskontoa», hän — H. P. B. — sanoi: »minun uskontoni on maailman vanhin.» Hän opetti sitä »Sanaa», joka oli alussa: kaikkien uskojen perustaa. Palatkaamme siis Blavatskyyyn. Siunattu olkoon hänen nimensä ja muistonsa.»

*

Eräs aattemme lämmin ystävä A. R. M. kirjoittaa minulle:

»Tässä minä taas olen kirjeineni. Tästä ei kuitenkaan tule pitkä. Haluan vain saattaa tietoonne erään mieleenjohtuman siltä varalta, että se joskus tulevaisuudessa joko Teidän tai jonkun muun kautta toteutuisi tekona.

»Saarelaisen kirjoitusta »Kalevalan Aino» maaliskuun Ruusu-Rististä lukiessani välähti yht'äkkiä mieleeni, että mitäs jos olisi laatia, panna kokoon Kalevala okkultisella kannalta katsottuna! Valita kaikista runotoisinoista ne palaset, jotka sisältävät salatieteellistä viisautta, järjestellä ne yhdeksi kokoelmaksi yhtenäistä runoelmaa silmälläpitäen, seuloa ne! Niin olisi meillä Salatieteellinen Kalevala, teosofein Kalevala, joka kai kannattaisi julkaista yhtähyvin kuin nykyinenkin »maallikon» silmillä koottu Kalevala tai ehkenpä paremminkin. Mene tiedä, millainen siitä tulisi. Millaiseksi muuttuisi nykyinen Kalevalamme maallikonkin silmillä katsottuna ja mitä kaikkea se paljastaisi, kun sen siten koottu vertauskuvallinen sisältö tulkittaisiin? Siinä vasta käsittääkseen olisi sitten suomalaisten vanha, ilmoitettu pyhä kirja.

Te, rakas ystävä, olette kyllä »Kalevalan Avaimessa» mielenkiintoisella tavalla tulkinnut Kalevalan salatieteellisen sisällön, mutta, jos olen oikein käsittänyt, tuo tulkinta nojautuu yksinomaan Lönnrotin Kalevalaan eikä alkuperäisiin runotoisintoihin, joten se yksityiskohdissaan tietenkin muuttuisi, jos se laadittaisiin

sitten edellämaitsemani okkultisen Kalevalan perusteella. Sellainen Kalevala vaatisi siis »Kalevalan Avaimen» uuden korjatun painoksen, jonka kai Te, rakas ystävä, yksin kykenisitte pätevästi suorittamaan ja suorittamaan niin, että se olisi helppo lukea ja omiaan tenhoamaan lukijan, kuten nykyinenkin »Kalevalan Avain». Enkäpä tiedä, kuka muu kykenisi okkultisen Kalevalankaan tällä haavaa kokoon panemaan pätevästi kuin Te.

Kun nyt olen päästänyt ajatuksen lentoon, niin ehkenpä se aineellistuu vielä jolloinkin okkultisena Kalevalana.»

Merkillinen »mieleenjohtuma!»

Paljon voisi todella toteutua tässä fyysisessä maailmassa, jos olisi varoja. En ole minäkään vielä kyennyt jatkamaan varsinaisia Kalevala-tutkimuksiani.

*

Ruusu-Risti-seuramme vuosikokous pidetään helluntaina t.k. 19—21 p:nä. Kutsu lähetettiin huhtikuun lopulla seuran jäsenille.

*

Ruusu-Risti-kirjaston viidentenä numerona on ilmestynyt painosta J. R. H a n n u l a n uusi teos *T u b a l - K a i n*, tutkimuksia I Mooseksen kirjan neljän ensimmäisen luvun salatuista arvoista. Hinta Smk. 10:— . Tilataan Tietäjältä, os. Viipuri, ja Ruusu-Ristin toimitukselta, os. Äggelby.

Elokuu, s. 203–208

Ruusu-Risti-seuran vuosikokous Helsingissä oli tänä vuonna jo toukokuussa, ennenkuin Helsingin työ muuten oli loppunutkaan. Helluntaipyhät olivat kaikin tavoin niin sopivia, ettei niitä voinut jättää käyttämättä. Toisessa paikassa lehteamme on kauniisti kirjoitettu seikkaperäinen selostus kaikista kokouksista, paitsi esoteerisesta ja n. s. vihkimyskokouksesta.

Vuosijuhlamme pysyi saavutuksissaan entisten tasalla. Taasen oli juhlaan saapunut yli 50 % seuran koko jäsenmäärästä. Edellisen vuosikokouksen jälkeen oli seuraamme liittynyt 83 jäsentä. Koko jäsenmäärä oli helluntaina 340, ja vuosijuhlissa oli läsnä 183 jäsentä (sen lisäksi tietysti muutamia vieraita). 69 jäsentä oli ensi kertaa installationsitilaisuudessa läsnä.

Vuosikokouksessa päätettiin tarmokkaasti toimia siihen suuntaan, että saataisiin kustannustoimintamme vilkkaalle jalalle. Muodostettiin asiamiesliitto jäsenistä, jotka halusivat työskennellä kirjallisuuden levittämiseksi ja sitoutuivat kukin tilaamaan määrätyn määrän vasta ilmestyviä kirjoja. Kun »tavaravaihto» täten vilkastuu ja samalla »kysyntä» suurenee, ei synny seisahdusta kustannustyössä, vaan voidaan uusia kirjoja jatkuvasti painattaa. Aluksi päätettiin nyt kustantaa joitakuuta Ruusu-Ristin johtajan teoksia.

*

Teosofisessa maailmassa on tänä kesänä kiertänyt tavallista huomattavampi uutinen — uutinen, joka oli lähtöisin suuresta, kylmästä maailmasta ja josta puhuttiin maailman jokapäiväisissä sanomalehdissä, mutta jota nurkkalehdet höystivät jollain omatekoisella pilkkasanalla, — niin uskomaton, niin hämmästyttävä se oli.

Bombayssa, Indiassa, ilmestynvä *Times of India* teki näet selkoa toukokuun 19 p:nä puheesta, jonka majuri Cross, eräs tibetiläisen ekspeditionin osanottajista, piti julkisessa kokouksessa Pandshimissa, Goassa. Hänelle esitettiin Tibetissä vanha pappi, 240 vuoden ikäinen, jolla oli ihmeellisiä kykyjä ja oli Teosofisen Seuran perustajan, madame Blavatskyn opettaja. Vanhus oli epäilemättä nero, hän oli täysin perehtynyt integraali- ja differentensiaalilaskuun, vaikkei ollut koskaan kuullut Newtonista. Hänellä oli kyky näyttäytyä ja tulla näkymättömäksi, milloin tahtoi, sekä ojentaa jäseniään avaruuteen. Hän oli salaperäisin Himaalajan sisäosien mystikoista. Mystiikka pitensi heidän elämänsä, ja kunnianarvoisa pappi oli mystikkojen ruhtinas. Hän ennusti suurta sotaa, jota seuraisi kauhea nälänhätä, v. 1927 ja seuraavina vuosina. Majuri Cross oli läsnä juhlamenossa, jolloin vanha pappi manasi pahan hengen ulos lapsesta, ja hän myös sai nähdä ihmeellisen ilmiön, kun salaperäinen pappi särki lasin palasiksi keskittämällä siihen ajatuksensa voiman.

Tohtori Annie Besant kirjoitti ylläolevan johdosta lehdessään *New India*: »Ei-teosofiset lukijamme käynevät mielenkiinnolla läpi sähkösanoman sivulla 8, jonka otsikkona on »Himaalajalainen mystikko». Siinä ei ole teosofille mitään hämmästyttävää muuta kuin se seikka, että Okkultisen Hierarkian jäsen sallii muukalaisen käydä luonaan. Mutta katsoen niihin suuriin muutoksiin, jotka ovat tulemaisillaan maan päälle, ja siihen laajaan aikain viisauden opetusten leviämiseen, minkä ovat aikaansaaneet Heidän oppilaansa H. P. Blavatsky ja Heidän uskolliset palvelijansa Teosofisessa Seurassa, — on ehkä mahdollista, että tie on avautunut Vanhemmille Veljille läheisempään kosketukseen ulkomaailman kanssa kuin mitä tähän saakka on pidetty viisaana. Ehkä muutokseen menettelytavoissa antaa aihetta myöskin Hänen lähestyvä tulonsa, jota hindulaiset nimittävät maailmanopettajaksi, buddhalaiset boodhisattvaksi ja kristityt Kristukseksi. Tämä ei ole tavallinen sanoma-lehtiaihe, mutta asianhaarojen vallitessa olen velvollinen sanomaan näin paljon.»

Saman uutisen johdosta toht. Besant myös lausuu aikakauskirjassaan *Theosophist*: »Sattumalta majuri Cross tietämättään päästää madame Blavatskyn syytöksestä, jota usein nostettiin häntä vastaan, nim. että hän oli petollinen väittäessään saaneensa opetusta Mestariitaan Tibetissä. Ennemmin tai myöhemmin tapahtuu oikeutta niille, jotka palvelevat Mestareita, ja niin tulee tapahtumaan niillekin, jotka sitten kun madame Blavatsky jätti meidät, ovat jatkaneet hänen työtään.»

Ei minullakaan ole mitään sanottavana itse uutisesta. Jos majuri Cross on puhunut totta — ja miksikähän ei olisi puhunut? — on hän epäilemättä tavannut Mestari Moorjan; en näe siinä mitään mahdotonta enkä luonnotonta. Harvinaista on saada nähdä Heitä fyysillisesti, mutta onhan se silloin tällöin tapahtunut jollekulle matkustajalle, eikä Tibet suinkaan ole ainoa maa, jossa noita yleviä olentoja elää ja asuu. Mutta tohtori Besantin arvelut syistä, minkätähden He nyt

astuisivat läheisempään kosketukseen maailman kanssa, ovat mielestäni ennenaikaisia. Eihän millään tavalla vielä ole tullut todistetuksi tämä lähempi kosketus! Päinvastoin näyttää siltä, että aika, jolloin He olivat lähemmässä kosketuksessa maailman kanssa, loppui v. 1891 madame Blavatskyn kuolemaan; hänen elässään He ottivat askeleen ihmiskuntaa kohti, mutta me ihmiset emme ottaneet Heidän lähettilästään vastaan niin suurella ymmärtämyksellä, että tuo lähempi kosketus olisi voinut katkeamatta jatkua ja kasvaa.

Tohtori Besant kiittää »Heidän uskollisia palvelijoitaan Teosofisessa Seuras-
sa», mutta koska hän unohtaa, että toisissa teosofisissa seuroissa on ihmisiä, jotka yhtä uskollisesti ja vilpittömästi palvelevat Mestareita, — jonka tähden totuuden mukaisesti olisi pitänyt kiittää »Heidän uskollisia palvelijoitaan» teosofisessa liikkeessä, — on sängen luultavaa, ettei Teosofisella Seuralla seurana enemmän kuin toisilla seuroilla ole suuriakaan edellytyksiä vetää Mestarein huomio puoleensa tai vaikuttaa Heidän työsuunnitelmaansa.

Mestarit ovat panneet alulle teosofisen liikkeen ja ovat epäilemättä sen takana, mutta vaikuttavat siinä sitä myöten kuin Heillä teosofisessa liikkeessä on yksilöllisiä opetuslapsia, jotka työssään jatkavat sitä työtä, minkä madame Blavatsky Heidän lähettiläänä alkoi, kuulukoot sitten mihin seuraan tahansa.

Tohtori Besantin kommentaarioista kaipaen sitä vastoin jotain selvittävää arvostelua sen ennustuksen johdosta, minkä majuri Cross kertoo vanhan »papin» lausuneen. Jos ei majuri Cross väärin toistanut Mestarin sanoja, on uusi sota odotettavissa v. 1927 jatkuen asianomaisine kurjuuksineen seuraavina vuosina. Mutta eikö tämä ennustus ole ristiriidassa niiden varhempien ennustusten kanssa, jotka tohtori Besant on lausunut ja myös väittänyt tulleen Mestarein taholta?

Muistaakseni väitettiin jo 1910 tienoissa, että »maailmanopettaja» ilmestyisi ihmisten kesken noin 15 ä 20 vuoden kuluttua. Nytkin toht. Besant puhuu hänen pikaisesta esiintymisestäään. On kuitenkin aina huomautettu, että hänen esiintymisensä välttämättömänä ehtona olisi yleinen maailmanrauha. Mutta jos tätä menoa mennään ja jos vielä uusi sota syttyy, milloin on toivoa, että maailmaan tulisi todellinen rauha?

Niille, jotka minun tavallani eivät usko että uusi Mestarin lähettiläs tulee maailmaan ennenkuin tämän vuosisadan lopulla (vuonna 1975, kuten madame Blavatsky sanoi), ei tietenkään semmoinen ennustus kuin majuri Crossin toistama ole ylen hämmästyttävä, joskin kaikki epäilemättä toivovat, että ennustus osoittuisi vääräksi. Mutta eivätkö kaikki ne, jotka uskovat »maailmanopettajan» pikaiseen tuloon, olisi kaivanneet jotain selvitystä toht. Besantilta?

»Taasen Ruusu-Ristin toimittaja puhuu personallisuuksista ja sekoittaa asioihin rouva Besantin nimen», olen kuulevinani jonkun huolestuneen, hyväntahtoisen mutta aran lukijan huoaten huomauttavan. »Sekä tässä edellä että Christosopia-artikkelissa tohtori Besantia moititaan. Eikö voisi esittää näkökohtia ja mielipiteitä mainitsematta henkilönimiä? Eikö totuus loista omalla valollaan?»

Ja taasen minun täytyy parilla sanalla vastata huomautukseen.

En itse ymmärrä, että olisin ketään kirjoituksissani personallisesti moittinut, koska en kenestäkään pahaa ajattele.

Aivan toinen asia on mielestäni, että olen viime aikoina ollut pakotettu arvostelemaan — ehkä ankarastikin — joidenkuiden huomattavain teosofein sanoja tai opetuksia. Mutta mitä pahaa siinä on? Emmekö ole totuuden etsijöitä? Emmekö saa ajatella, emmekö saa käyttää järkeämme? Minä ainakin tahtoisin olla totuuden etsijä, en tahtoisin umpimähkään enkä sokeasti mitään uskoa, en tahtoisin tutkimatta vanna mitään todeksi. Alemman järkeni orja en silti ole. En ole materialisti, en ole kieltäjä. Uskon ja luotan Jumalaan, joka minussakin mitättömässä elää ja vaikuttaa.

Jos siis arvostelen toisten sanoja ja opetuksia, teen sen totuuden etsijänä. Ja jos silloin samalla mainitsen kyseessä olevien opetusten julistajia, mitä väärrää siinä on? Eivätkö ihmiset enää seiso sanojensa takana? Eivätkö he tahdo tunnustaa erehdyksensä, jos varhemmin ovat yhdellä tavalla uskoneet ja opettaneet ja myöhemmin ovat suuntansa muuttaneet? Eikö saisi mainita ihmisten nimiä, kun heidän sanojaan arvostelee?

Emmehän me totuuden etsijöinä etsi henkilöitä ja niiden kunniaa! Emme teosofeina palvo personallisuuksia ja niiden pyhyttä! Jätämme ihmiset ihmisinä rauhaan, ihailimme ja rakastamme heitä, mutta määrättyjen oppien opettajina he ovat velvolliset seisomaan sanojensa takana — eivätkä he suinkaan omia opetuksiin häpeä. Jos meidän arvostelumme näkee noissa opeissa vikoja ja puutteellisuksia, on opettajien karma alistua arvostelumme tai vastata siihen ja puolestaan oikaista meidän erehdyksemme.

Sillä mitä me etsimme? Totuutta. Emme madame Blavatskya seuraa siten, että matkimme hänen tapaansa polttaa paperosseja, vaan siten, että otamme selvää hänen opetuksistaan, pohdimme, mietiskelemme, arvostelemme niitä — uskomme niihin, seuraamme niitä. Ei Mr. Leadbeaterissä ole mielenkiintoista se, miten hän istuu ja miten hän kävelee, vaan se, mitä hän sanoo näkevänsä henkimaailmasta; siihen tahdomme tutustua, sitä punnita ja arvostella, siihen uskoa tai olla uskottomatta.

Ei merkitse ihmiskunnan kehitykselle vähääkään, mitä personallisia hyveitä ja vikoja on ollut H. P. Blavatskylalla, Annie Besantilla, C. W. Leadbeaterilla y.m., mutta paljon merkitsee, mitä he ovat opettaneet, mitä valoa tuoneet pimeyteen, mitä lohtua antaneet janoaville sieluille. Ihminen kuolee, mutta hänen työnsä pysyy ja kantaa hedelmää. Ja selvää on, että ihminen tuo aitastaan näytteille, mitä siinä on, — eikä muuta.

*

Ruusu-Risti-kirjaston uusia numeroita ilmestyy piakkoin painosta: N:o 7. *Paavali ja hänen kristinuskonsa*. N:o 8. *Jumala ja onni*. N:o 9. *H. P. Blavatskyn elämäntyö*. N:o 10. *Historiantakainen ihmiskunta*. N:o 11. *Alempi ja ylempi jooga* y.m. Näitä olen toimittanut viimetalvisten pikakirjoitettujen esitelmien perusteella.

Syyskuu, s. 243-247

Ajattelin eräänä päivänä — ja kenties jonkun Ruusu-Ristin lukijan mietteet ovat käyneet samaan suuntaan, — ajattelin sitä ihmeitä tekevää »mystikkoa«, jonka majuri Cross oli tavannut Tibetissä ja josta oli puhetta tämän lehden viime numerossa. Ajattellessani kritiikin ilkeä henki valtasi mieleni ja minä kysyin itseltäni: olisiko valkoisen veljeskunnan mestari manausmenoilla parantanut riivatun lapsen? olisiko valkoisen veljeskunnan mestari alentunut kykyjään näyttämään särkemällä lasilevyn ajatusvoimallaan? voisimmeko kuvitella esim. Kristusta samanlaisessa tilanteessa? eikö Kristus paljaalla käskeväällä sanallaan parantanut riivatuita? eikö hän ankarin sanoin nuhdellut sitä sukukuntaa, joka kaipasi merkkejä uskoakseen?

Ja epäilyksissäni sanoin itsekseen: liekö tuo vanha pappi Tibetissä ollutkaan mestari Moorja; olihan madame Blavatskyltä monenlaisia opettajia, tutki hän matkoillaan monenväristen salatieteilijäin tietoja ja kykyjä. Jos vanha mystikko kuuluikin toiseen salaiseen veljeskuntaan eikä Kristuksen!

Mutta sitten järki tuli ja huomautti: mitä sinä olet huolissasi tibetiläisen mystikon manausmenoista ja ihmeistä! Maassa maan tapa; pääpaino ei ollut menoissa, vaan tuloksessa: lapsi parantui. Ja mitä lasin särkemiseen tulee, niin eikö madame Blavatsky suorittanut kosolta juuri senkaltaisia temppuja, saaden aina apua mestariltaan, niinkuin hän itse vakuutti? Nykyinen tieteellinen järkemme kaipaa tuommoisia maagillisia todistuksia hengen voimasta aineen yli.

Ja omatuntoni lisäsi nuhdellen: älä sinä ole ahdasmielinen äläkä liian viisas. »Mestarin mittapuu ei ole talletettuna Simlassa«, huomautti mestari Moorja Mr. Sinnetille kerran, kun tämä oli lausunut jonkun ihmettelevän arvostelunsa. Mestarit kulkevat omia teitään eivätkä kysy vähempiä neuvoja.

*

Mrs. Katherine Tingley, Yleisen Veljeyden johtaja ja presidentti, on taasen vierailut Helsingissä ja saanut huomiota ja suosiota osakseen.

En ollut tilaisuudessa tällä kertaa häntä kuulemaan, mutta mikäli kerrottiin, oli esitysten ohjelma sama kuin viime vuonna: musiikkia, skioptikon- ja eläviä kuvia, sekä Mrs. Tingleyn y.m. puheita. Vaikutus oli kauttaaltaan esteettinen ja hieno, mutta, kuten kertoja sanoi, syvempää henkeä ja tietoa, on ruokaa sielulle ja mielellekin, — mutta Yleisen Veljeyden teosofia tuntui tyhjentyvän määrättyyn siveelliseen käytäntöön. Hyvähän sekin on, mutta miksi se tuntuu pintapuoliselta?»

Joka tapauksessa Mrs. Tingleyn n.s. raadshajogakoulu Point Lomassa on saanut osakseen paljon huomiota ja kiitosta, ja iloita voimme teosofeina kaikista hyvistä saavutuksista teosofisella alalla.

Hämmästyttävää oli kuitenkin, että Mrs. Tingley Helsingin kaikissa lehdissä ilmoitti itsensä »teosofisen liikkeen johtajaksi kautta koko maailman«. Se oli titteli, jonka hän oli itselleen anastanut, mutta ei rehellisellä tavalla saanut.

Teosofinen liike käsittää monta seuraa, ennen kaikkea Teosofisen Seuran. Ja Teosofisen Seuran johtaja ja presidentti on epäilemättä Mrs. Besant, eikä Mrs. Tingleyllä ole pienintäkään sananvaltaa T.S:n asioissa. Jos ei siis Mrs. Tingleyn itsepuhvaus johtunut — kuten eräs epäili — amerikkalaisesta häikäilemättömyydestä, oli se ainakin sanomattoman naiivi.

*

Olen saanut käsiini merkille pantavan pienen broshyyrin. Se on nimeltään *Ennustuksia Suomen tulevaisuudesta*, kirj. *W. Holmberg*.

En yleensä suuresti luota selvänäkijäin näkyihin ja ennustuksiin. Kymmenien vuosien kokemukset ovat osoittaneet minulle, että klärvoajantiset havainnot tuskin koskaan ovat puhtaasti objektiivisia; melkein aina niihin sekoittuu selvänäkijän oma »personallinen ekvatsioni», s. o. hänen omat ennakkoluulonsa, ajatuksensa, uskonnolliset ja filosofiset käsityksensä. En puhu hänen vilpittömyydestään; pidän luonnollisena asiana, että hän on rehellinen ja koettaa olla puolueeton. Mutta vaikeudet ovat miltei voittamattomat, ne kun ovat kätkeytyneinä hänen omaan alitajuntaansa.

Kuitenkin olen ollut huomaavinani, että semmoiset näyt, profetalliset esim., jotka tulevat itsestään, käskemättä, tavallisesti ovat luotettavampia, jos nim. näkijä ei ole henkilö, joka syystä tai toisesta on predisponoitu harhanäyille, s.o. henkimaailman petollisille voimille. Se mikä ylhäältä annetaan, sisältää useimmiten enemmän totuutta, kuin se mikä sieltä haetaan ja otetaan.

Olen lausunut nämä sanani periaatteellisesti, en yllämainitun kirjan tekijää ajatellen. En näet tunne, mitä tekniikkaa herra W. Holmberg on käyttänyt näissä tutkimuksissaan, joita hän omien sanojensa mukaan on harrastanut vuodesta 1914 lähtien. Mutta että hän on kirjoittanut mieltäkiinnittävän kirjasen ja että hänen näkynsä ja ennustuksensa tuntuvat järkeen meneviltä, sen tunnustan muitta mutkitta. Ja myöskin tahdon mainita, että W. H. n.s. psykoskooppien tekijänä on sangen hyvin onnistunut. Ainakin tunnustan, että hänen ennustuksensa minulle tekemässään psykoskoopissa ovat sattuneet paikalleen. En niin ollen saata katsoa hänen näkyjään Suomen tulevaisuudesta paljaan mielikuvituksen aiheuttamiksi.

Herra Holmberg antaa kirjassaan lyhyitä kuvauksia Suomen kohtalosta pitkin tätä vuosisataa. Hän uskoo, että Suomen kansalla on edessään suuria mahdollisuuksia ja että kansa osaa käyttää niitä hyväkseen. Hänen näkökantansa on valoisa ja optimistinen. Tahdon mielelläni yhtyä tähän. Olen ilmaissut toivoni tässä suhteessa jo vuosia sitten (Omatunto 1906, Suomen Kansallishaltia 1913).

Olen pannut merkille pari kohtaa herra W. H:n ennustuksista, jotka kohdat muualtakin saavat vahvistusta. Hän puhuu muutoksista v. 1927 ja sanoo m.m., että tulee »rajuilma» eteläisessä naapurimaassa. Voisikohan tämä tarkoittaa Saksaa? Psykkisesti Saksa kylläkin on »naapurimaamme» etelässä, ja vuosi 1927 on ennustettu tärkeäksi ja kohtalokkaaksi Saksalle. On sanottu, että Saksasta silloin taas tulee monarkia, ja ennen kaikkea, että silloin alkaa lyhyt, mutta kiihkoisa sota Ranskaa vastaan. Vuosiluvut muuten aina ovat epävarmoja ennustuksissa, mutta

tässä tapauksessa majuri Crossin kohtaaman mestarin ennustus tulevasta sodasta myös viittaa vuoteen 1927.

Mieltäkiinnittävä on herra Holmbergin ennustus tulevasta mestarista, jonka hän näkee syntyvän v. 1952 ja esiintyvän maailmassa 1984 tienoissa. Suomi on silloin oleva niin edistynyt henkisesti, että suuri mestari saattaa paljon vaikuttaa Suomen kansan elämään.

Näihin asioihin on siksi jännittävää tutustua tekijän omasta broshyyrista, että kehoitan Ruusu-Ristin lukijoita hankkimaan kirjan itselleen. Sen hinta on Smk. 10:- ja voidaan se m.m. tilata Ruusu-Ristin toimitukselta.

*

Elokuun alussa vietin muutamia päiviä Kellomäellä lähellä Venäjän rajaa, jonne oli kokoontunut joukko meikäläisiä kesälomaansa viettämään. Kun kolme vuotta sitten viimeksi kävin rajalla, tulvi hermoihin raskas tunnelma bolshevikien valtakunnasta päin. Tänä kesänä saatoin ihmeekseni ja ilokseni todeta, että Pietarin levittämä aura ei läheskään enää ollut niin tuskallinen; päinvastoin siinä oli paljon, joka muistutti entistä tsarien aikuista pääkaupunkia. Rajajoelta päin näkyi useimpina iltoina illuminatsioneja ja ilotulituksia; siellä oleva suuri sanatorio oli nähtävästi täynnä vieraita.

Venäläiset teosofit ovat Kellomäellä muodostaneet Suomen Teosofisen Seuran looshin nimeltä »Esperanza» (nimi äännettiin venäjäksi Esperantsia, mutta lienee arvatenkin espanjalainen sana esperanza, toivo). Tämän looshin puheenjohtajana toimi alussa Ruusu-Ristin jäsenille tuttu herra Nikolai Jefimoff, jonka kodissa looshi yhä pitää kokouksiaan.

Päivää ennenkuin saavuin oli Esperanza-looshi kutsunut vieraikseen Kellomäellä ja lähiseuduilla tilapäisesti asuvat suomalaiset teosofit, ruusuristolaiset ja vapaamuurarit ja viettänyt yhdessä heidän kanssaan veljeyden ja yhteistunnon merkeissä käyvän mieliä virkistävän kokouksen.

Viikkoa myöhemmin pidettyyn kokoukseen kutsuttiin minut vieraaksi, ja hauska oli minun taas pitkästä aikaa keskustella filosofisista ja okkultisista kysymyksistä vilkkaiden, herttaisten ja intelligentien venäläisten teosofien kanssa. En voinut olla ajattelematta ja kysymättä itseltäni: koska maailma taas muuttuu semmoiseksi, että saadaan vapaasti liikkua kaikkialla joka maassa, vapaasti ihmisinä ja veljinä seurustella kaikkien kansojen kanssa?

Lokakuu, s. 283–288

Teosofisen Seuran varapresidentti, Mr. C. Jinarajadasa vieraili rouvineen Helsingissä syyskuun puolivälissä. Hän piti useampia julkisia luentoja ja herätti paljon mielenkiintoa Helsingin yleisössä sekä rauhallisella ja vakuuttavalla esiintymisellään että järkeen menevillä sanoillaan. Siinä tilaisuudessa, Suomen T. S:n vastaanottokokouksessa, jossa minun oli omni olla läsnä, hän esim. lausui ajatuksen, joka lienee kaikunut oudolta monen T. S:n jäsenen korvissa. Mr. Jinarajadasa

sanoi näet: »Tiet Mestarein luo ovat monet. Teosofinen Seura on ainoastaan yksi näistä teistä.»

Mr. Jinarajadasa on niin sanoakseni teosofinen kulttuuripersonallisuus. Hänen uskonnolliset ja poliittiset näköalansa ovat yleismaailmalliset, samalla kun hän antaa myötätuntonsa ja harrastuksensa jokaisen kansan erikoistehtävälle. Hänessä ovat onnellisella tavalla yhtyneet itä- ja länsimaat; idän rauhallinen viisaus on antanut kättä lännen tarmokkaalle toiminnanhalulle. Annie Besant on epäilemättä valikoinut oikean miehen Teosofisen Seuran varapresidentin vastuunalaiseen virkaan.

Vierailun viimeisenä päivänä oli minulla tunnin kestävä keskustelu Mr. Jinarajadasan kanssa. Toivon, että keskustelu jätti häneen saman tunnelman kuin minuun: aika oli liian lyhyt. Emme ehtineet puhua tyhjentävästi yhdestäkään asiasta, ja kuitenkin meidän olisi pitänyt pohtia juurta jaksain useampia teosofiselle käytännölle tärkeitä kysymyksiä, joita meidän nyt oli pakko sivuuttaa vain parilla huomautuksella.

Olin ajatellut, että Mr. Jinarajadasa olisi tahtonut kuulla tarkempia tietoja Ruusu-Risti-seuran synnystä ja suhteesta Suomen Teosofiseen Seuraan, ja varmasti olisimme niistä asioista enemmän jutelleet, jos aikaa olisi riittänyt. Nyt Mr. J. ehti lausua vain pari ajatustaan siitä kysymyksestä. Hän sanoi ensin: »tarpeetonta teidän oikeastaan oli jakautua kahtia; olisittehan voineet muodostaa kaksi teosofista liittoa eli osastoa Suomessa.» Kun tähän huomautin, että meidänkin, ruusuristiläisten, alkuperäinen aikomus oli samankaltainen, sanoi Mr. J.: »niin, mutta valitsemanne nimi — Okkultinen Osasto — oli mahdoton.» Tähän vastasin hieman hämmästyneenä, että nimi ei suinkaan ollut lopullinen, se oli aivan tilapäinen ehdotus. Pienen vaitiolon jälkeen Mr. Jinarajadasa sitten iloisen rohkaisevasti lisäsi: »mutta olihan kuitenkin paras, että erositte. Siten teillä on itsellänne vapaammat kädet. Teillä on suuri tehtävä Suomessa, ja toiselta puolen Suomen Teosofinen Seura vapaammin saa kulkea omia teitään. On näkkääs ihmisiä — T. S:n jäsenet, — jotka vastaanottavat korkeimman inspiratsiooninsa Mrs. Besantin kautta, ja taas on ihmisiä — Ruusu-Ristissä, — joiden korkein inspiraationi tulee P. E:n kautta.»

Näitä seurojemme asioita koskettelimme, kuten sanottu, vastoin odotustani vain ohimennen, koska Mr. Jinarajadasalla oli toinen kysymys mielessään. Olimme tuskin ehtineet tervehtiä, ennenkuin Mr. J. pyysi minuan kertomaan jotakin Suomen Deevasta. Yllätykseni lienee kuvastunut kasvoistani, koska hän vakavan kohteliaasti heti selitti: »puhukaa aivan vapaasti, Mr. Ervast. En ole mikään skeptikko. Uskon täydellisesti, että te olette kosketuksessa Suomen kansallishaltian kanssa.» Näin veljellisen ja myötätuntoisen alustuksen perästä en osannut muuta kuin taipua vieraan tahtoon, ja ryhdyin siis kuvaamaan joitakuuta piirteitä Suomen deevan luonteesta ja tehtävästä. Kun silloin m.m. väitin, että kansallishaltiamme on Kristuksen (ja Buddhan) seuraaja, joten hän esim. ei hyväksy väkivaltaa eikä sotaa, syntyi meillä pieni sananvaihto sodan ja rauhan kysymyksestä. Mr. Jinarajadasa oli tietysti Mrs. Besantin kannalla, ja sentähden meillä oli eriäviä mielipiteitä Teosofisen Seuran ja teosofein velvollisuuksista ja mahdollisuuksista.

»Ajatelkaa», minä sanoin, »jos Teosofisen Seuran kaikki jäsenet maailmansodan aikana olisivat uskoneet veljeyteen ja kieltäytyneet menemästä sotaan tai asettumasta kummankaan taistelevan puolelle, — eikö se olisi ollut suuremoinen voitto?» — »Luuletko todella?» sanoi Mr. Jinarajadasa epäillen. »Eihän T. S:n jäseniä ollut kuin kourallinen ihmisiä: neljäkymmentätuhatta, ja sotivien lukumäärä nousi kymmeniin miljooniin. Mitä luulette teosofein voineen semmoisella menettelyllä vaikuttaa?» — »En ajattelekaan näkyväistä hyötyä, vaikka emme saa laskuista unohtaa pois niitä miljoonia, jotka olisivat hämmästyneet teosofein esimerkkiä ja seuranneet sitä. Ajattelen asiaa aatteellisesti. Otaksukaamme vaikka, että suuri joukko olisi kuollut marttyyrikuoleman aatteensa ja uskonsa puolesta. Heidän vaikutuksensa toisella tasolla, kuoleman jälkeen, olisi ollut ylen voimakas.» Tuntui siltä, että Mr. Jinarajadasa ei ollut ajatellut asiaa ennen tältä kannalta, ja keskustelumme kääntyi toisaanne.

Erotessamme rakastettava vieras valmisti minulle iloisen yllätyksen kertoessaan minulle terveiset Mrs. Besantilta. »Sanokaa Mr. Ervastille», oli Mrs. Besant pyytänyt, »että pidän hänestä niinkuin ennenkin.» Tästä tunsin itseni sangen kiitolliseksi ja onnelliseksi ja pyysin Mr. Jinarajadasaa viemään minulta samanlaiset terveiset Mrs. Besantille. »Minäkin rakastan häntä», sanoin, »samalla rakkauksella, jolla aina olen häntä rakastanut. Olen tosin eri mieltä monissa periaatteellisissa kysymyksissä ja lausun myös aina eriävät ajatukseni ...» — »Sehän on luonnollista», vastasi Mr. Jinarajadasa, »eikä Mrs. Besant sitä paheksu . . .»

Kaiken kaikkiaan mieltä virkistävä keskustelu, joka jätti jälkeensä onnellisen muiston, vaikka samalla suuren tyhjän aukon sydämeen, kun emme ehtineet asioita tyhjentävästi pohtia.

*

Tohtori Annie Besant, Teosofisen Seuran kuuluisa presidentti, täytti t. k. 1 p:nä 76 vuotta. Hän sairastui keväällä verenmyrkytykseen, jonka aiheutti hyönteisen pisto, mutta kärsittyään verrattain kauvan kovia tuskia, hän parantui ja saattoi taas terveenä ja elinvoimaisena astua uuteen ikävuoteensa.

Ihmetellä täytyy hänen väsymätöntä tarmoaan, sillä jos kenen, on Annie Besantin elämä ollut katkeamaton, pitkä työpäivä. Nuorena papin rouvana hän joutui alttiiksi uskon epäilyksille, ja kun hän sitten erosi miehestään ja samalla kristillisestä kirkosta hän tuli innokkaaksi materialistiksi ja sosialistiksi. Mrs. Besant on luonnostaan toimiva ja uhrautuva tulisielu, jonka väsymättä täytyy työskennellä ihanteensa puolesta, ja sentähden hän usean vuoden aikana oli kuin sosialismin ja materialismin ylipapitar Englannissa, joka uskonsa puolesta kärsi vankeuttakin.

Vuonna 1888 hän sai »Review of Reviews» lehden toimitukselta arvosteltavakseen madame Blavatskyn vastikään ilmestyneen suurteoksen »The Secret Doctrine» (Salainen Oppi), ja siihen kirjaan tutustuminen muodosti käännekohdan Mrs. Besantin elämässä. Hän, joka aina oli etsinyt totuutta ja rakastanut totuutta yli kaiken, hän sai nyt vastauksen sielunsa polttaviin kysymyksiin; pimeyden usvat

hälvenivät ja totuuden kirkas aurinko loi valonsa hänen elämänsä tielle. Empimättä Mrs. Besant etsi ystävän, joka saattoi esittää hänet madame Blavatskylle. Ja kun Annie Besant oli tutustunut Helene Blavatskyy, silloin uudistuiivat muinaiset suhteet ja siteet, silloin heräsi jälleen eloon muinainen rakkaus, ja molemmat tunsivat löytäneensä ystävän, johon saattoivat luottaa. Mrs. Besantista tuli madame Blavatskyn oppilas, eikä oppilas hetkeäkään ole horjunut uskollisuudessaan kuollutta opettajaa kohtaan, joskin voi olla eri mieltä siitä, onko hän täydellisesti käsittänyt suuren opettajansa alkuperäisiä ihanteita.

Teosofisella työvainiolla on Mrs. Besant nyt herkeämättä tehnyt työtä kohta viisineljättä vuotta. Madame Blavatskyn kuoleman jälkeen (1891) Mrs. Besant heti oli lahjakkain ja loistavin teosofinen puhuja ja kirjailija ja samalla vaikuttavin henkinen voima teosofisessa liikkeessä. Kuusitoista vuotta hänen asemansa Teosofisessa Seurassa oli epävirallinen – joskin hän oli sisäisen, n. s. esoteerisen osaston ulkonaisena päänä, — mutta presidentti-perustajan, eversti Henry S. Olcottin kuoleman jälkeen (1907) Mrs. Besant miltei yksimielisesti valittiin Teosofisen Seuran presidentiksi, jossa korkeassa virassa hän siitä saakka on pysynyt, tullen kolmannen kerran valituksi seitsemäksi vuodeksi v. 1921.

Mrs. Besant on puhujana tunnettu ympäri maailman. Lukemattomat ovat ne loistavat esitelmät, joiden kautta hän on tehnyt teosofian sanoman tutuksi ihmisjoukoille. Hänen kirjallinen tuotantonsa teosofina hämmästyttää laajuudellaan. Hänen yhteiskunnallinen ja poliittinen työnsä Indiassa Indian vanhan sivistyskansan nostattamiseksi uuteen kulttuuriin ja vapauteen on ollut käänteentekevä Indian nykyisessä historiassa.

Katsellessaan sivulta Mrs. Besantin elämäntyötä ei syrjäinen voi muuta kuin ajatella: semmoinen elämä ei ole turhaan eletty.

*

Ruusu-Risti-seuralla on joitakuita jäseniä ulkomailla, varsinkin Amerikassa, ja nämä jäsenet ovat kaukana seuramme työkeskuksesta. Suomessakin on syrjäpaikoissa maaseudulla jäseniä, jotka ollen etäällä ryhmäkeskuksista helposti tuntevat itsensä yksinäisiksi ja osattomiksi. Mielellään he kuitenkin kaikki olisivat lähemmässä kosketuksessa kokeneempien ja enemmän mukana olevien ruusuristiläisten kanssa. Heidän parastaan silmälläpitäen olemme sentähden ajatelleet, että kirjeenvaihto olisi tepsivä keino, jonka välityksellä syrjäisimmätkin ja ulkomailla asuvat jäsenet voisivat seurata keskustan elämää ja työtä sekä sitä tapaa, millä johtavat henkilöt käsittävät aatteitamme ja elämänymmärrystämme. Ja niin ollen ilmoitan tässä, että ne, joiden sydän haluaisi »olla mukana» edes kirjeenvaihdon avulla, voivat kirjeellisesti kääntyä rouva Hilda Pihlajamäen puoleen, os. Mariankatu 28, Helsinki.

*

Julkaisen tässä numerossa Nap. Hultinin laatiman kirjoituksen nimen merkityksestä kabbalistiselta ja yleensä okkultisella kannalta. Uskon, että lukijat tutustuvat siihen uteliaisuudella, ja että, jos samasta kädestä saamme vastedeskin kirjoituksia »okkultisten tieteiden» aloilta, nekin saavat mielenkiintoa osakseen. Hra Hultin on vuosikausia tutkinut näitä aloja ja laatii myös jonkunlaisia elämän- ja luonteenkuvauksia, kuten ilmoituksesta näkyy. Hänen minulle lähettämänsä kabbalistinen nimeni tulkinta ja grafologinen kuvaus oli koko lailla sattuva ja omaperäinen.

Marraskuu, s. 323–328

Uusi vuosi alkaa pian, ja kun Ruusu-Ristin toimittajana tähtään katseeni eteenpäin, kysyen itseltäni, mitä menestymisen mahdollisuuksia on aikakauslehdellämme ja seurallamme ensi vuoden aikana ja samalla muistellen menneitä aikoja voidakseni entisten tosiseikkojen perusteella tehdä johtopäätöksiä tulevaisuudesta, silloin täyttyy mieleni ilolla ja rauhalla ja luottamuksella vastaan omaan kysymykseeni: ei ole turha Suomessa ja suomenkielellä se työ, mikä tehdään teosofisen elämänymmärryksen ja kristosofisen elämän puolesta, sillä vuosi vuodelta se kantaa rikkaampia hedelmiä.

Kuinka oli esim. viisitoista vuotta sitten? Silloin aikakauslehteni ilmestyi »Tietäjän» nimellä neljännellä vuosikerrallaan, saavuttaen tuskin tuhat tilaajaa, vaikka se oli ainoa teosofinen lehti suomen kielellä. Nyt tällä hetkellä on olemassa — paitsi Tietäjää eli Ruusu-Ristiä — ainakin neljä lehteä, joilla on samansuuntainen ja samanhenkinen ohjelma: »Teosofi», »Antroposofia», »Yhteisvapaamurari» ja »Ihminen». Kaikki neljä ovat ansiokkaasti ja pirteästi toimitettuja, kaikki sisältävät kirjoituksia, joita elähyttää teosofinen maailmankatsomus, s. o. pyrkimys totuuteen ja ihmisten veljeyteen, kaikki kilpailevat jalosti keskenään tarjotakseen lukijoilleen parasta mitä saattavat ja tietävät.

Entä seurat? Viisitoista vuotta sitten oli Teosofinen Seura ainoa, joka toimi Suomessa. Sen parista sadasta jäsenestä oli toinen puoli Helsingissä, ja näillä oli vuokrattuna huoneusto, jossa pidettiin esitelmää ja kokouksia ja josta lähetettiin kirjoja ja lehtiä ympäri Suomen. Nyt tällä hetkellä toimii Suomessa — paitsi Ruusu-Risti-seuraa — ainakin neljä teosofishenkistä yhdistystä pesäpaikkoineen Helsingissä: Suomen Teosofinen Seura, Antroposofinen Seura, Yleinen Veljeys, Yhteisvapaamurarius. Suomen T. S:lla on Helsingissä oma talo, toisilla omat vuokrahuoneustonsa. Voiko väittää, ettei teosofinen liike ole kasvanut, laajentunut ja voimistunut?

Kaikilla seuroilla on jäsenensä, kaikilla aikakauslehdillä tilaajansa ja lukijansa. Jos on niitä, jotka kuuluvat pariin, kolmeen seuraan tai lukevat pari, kolme lehteä, ovat varmasti useimmat vain yhden seuran tai yhden lehden kannattajia. Täten täytyy aktiivisten teosofisten henkilöiden lukumäärä olla melkoisen suuri, sillä jokaisen seuran jäsenistö luettanee sadoissa, ja lehtien tilaajia on varmasti yhteensä vielä paljon enemmän.

Ruusu-Risti-seuralla yksin on tällä hetkellä kaksi kertaa enemmän jäseniä kuin

Suomen Teosofisella Seuralla viisitoista vuotta sitten, ja Ruusu-Risti-lehdelläkin on enemmän tilaajia nyt kuin Tietäjällä silloin. Mitä syytä meillä siis olisi huolehtia tulevaisuudesta? Teosofian sanoma on yhtä tuore tänään kuin viisitoista vuotta sitten. Suomen kansa on yhtä paljon sen tarpeessa tänään kuin silloin, — ei, Suomen kansa kaippaa totuuden sanomaa vielä syvemmin ja vielä tuntuvammin nyt kuin ennen. Tehkäämme siis jokainen väsymättä työtä teosofian ja kristosofian puolesta. Levittäkäämme Ruusu-Risti-aatteita, Ruusu-Risti-elämää ja Ruusu-Risti-kirjallisuutta, tehkäämme voitavamme Ruusu-Risti-lehtemme leviämiseksi niin laajoihin piireihin kuin mahdollista.

Tämän marraskuun numeron mukana jaetaan tavanmukainen tilauslista ja sitäpaitsi tilauskortti niiden käytettäväksi, jotka tahtovat hankkia itselleen jonkun uuden kirjamme, samalla kun oman tilauksensa uudistavat. Tilauslista on niitä ystäviämme varten, jotka keräävät useampia tilauksia. Koska tammikuussa taas aiomme lähettää Ruusu-Ristin 52:— markan etuannilla niille, jotka eivät sitä ennen ole tilaustaan uudistaneet, pyydän ja toivon, että ne lukijat, jotka mahdollisesti eivät halua Ruusu-Ristiä vuodeksi 1924, ajoissa ilmoittaisivat asiasta minulle.

Miten lienee tuon uutisen laita, joka lähtöisin »Times of India» lehdestä kierteli maailman sanomalehdissä, kertoen majuri Crossin Tibetissä tapaamasta mestarista ja herättäen luonnollisesti huomiota teosofisissa piireissä? Ainakin eräs vanha teosofi, Mr. Basil Crump, jonka tapasin Tukholmassa 1897 ja joka nykyään asuu Kumaonissa Himaalajalla, kirjoittaa seuraavasti »The Occult Review» lehden toimittajalle: ». . . Minulla sattuu olemaan vähän ensikätistä tietoa, majuri Crossista . . . On onnetonta Mrs. Besantin maineelle „salatieteilijänä”¹⁾, että hän otti tuommoisen jutun vakavalta kannalta, mutta hän nähtävästi käyttää sitä hyväkseen pönkittääkseen oppiaan Kristuksen tulemisesta, joka on suoraan vastaista kaikelle, mitä H. P. Blavatsky on asiasta kirjoittanut. Satuain olemaan Ceylonissa viime talvena, kun eräs majuri Cairncross piti pari esitelmää Tibetistä taikalyhtykuvineen. Keskustellessani perästäpäin hänen kanssaan huomasin, että hänellä oli rajoitetut ja puutteelliset tiedot Tibetistä, ennen kaikkea sen maan buddhalaisuudesta ja laama-uskonnosta; mutta hän oli nopsa- ja terävä-älyinen ja onki minulta koko paljon tietoa H. P. Blavatskysta, hänen opetuksistaan ja hänen treenauksestaan Tibetissä.»

Jos siis »majuri Cross» todellisuudessa oli tämä Mr. Crumpin tuntema majuri Cairncross, on luultavaa, että hänen tapaamansa »vanha pappi» oli vain yksi noita tibetiläisiä laamoja, joiden noitatempuista ja maagillisista voimista madame Blavatsky kertoo »Isis Unveiled» kirjassaan omien näkemiensä ja kokemiensa perusteella.

*

Eräs ystävä kirjoittaa minulle: »Tiedän, että olette ehdottoman rauhanaatteen kannalla. Ruusu-Risti-seurakin on siis kai saman aatteen läpäisemä kuin sen

¹⁾ Ja siis minunkin P. E.

johtaja. Onko sitten Ruusu-Risti-seuraan pääsemisen ehtona ehdoton kasvissyöminen, toisin sanoen pidättäytyminen ravinnosta, jonka valmistuksessa on veri vuotanut, tahi onko se vaatimus jonkun mainitun seuran asteen saavuttamiseen välttämätön ja toimiiko mainittu seura vegetarismien levittämiseksi? Mielestäni vegetarismi ja rauhanaate kulkevat käsikädessä ja vegetarismien avulla ehkä helpoimmin pääsee rauhan aatteen kannalle. Sillä se, joka ei voi eläintä teurastaa, ei suinkaan voi ihmistäkään murhata.»

Tunnustan vuosikausia sitten ajatelleeni jokseenkin samaan suuntaan kuin yllä olevien rivien kirjoittaja. Minustakin tuntui Buddhan kanta niin luonnolliselta: älä vuodata mitään verta, ei eläimenkään. Ja buddhalaiset itämailla noudattivat mestarinsa oppia eivätkä he ainakaan uskonsa puolesta koskaan sotia käyneet. Monet tuhannet teosofit tulivat myös teosofisen rakkausopin innostamina ehdottomiksi kasvissyöjiksi. Minäkin hylkäsin kaiken eläimellisen ravinnon jo syksyllä 1895 ja olin kaksikymmentä vuotta ehdoton vegetariaani. Mutta kun maailmansodan aikana huomasin, että ankarimmatkin kasvissyöjä-teosofit innostuivat sotaan lähtemään, vieläpä sotaa puolustamaan (joka minusta oli suurempi rikos), hävisi tykkäänään uskoni vegetarismien siveellisesti kasvattavaan voimaan. Ei ihmisielua saata kasvattaa eikä kehittää ulkonaisin keinoin. Ainoa todellinen sivistyttävä voima lähtee ihmisen omasta sisästä. Jos ei hän itse henkisesti herää, jos ei hän sisäisesti seuraa mestaria, eivät ulkonaiset temput merkitse mitään siveellisesti katsoen. Kaikki ulkonainen on silloin vain henkistä ylpeyttä ja ulkokultaisuutta.

Tällä en puhu mitään pahaa vegetarismista. Sillä on omat hyvät puolensa, ja jos ihmiskunta yleensä luopuisi lihasta ja söisi enemmän puhdasta luonnon ravintoa, uskon varmasti, että tautien ja sairauksien paljous suuresti vähenisi. Silloin kasvissyönti myös vaikuttaisi sivistyttävästi sieluun: tekisi sen ajatus- ja tunnetta-voiltaan sävyisämmäksi ja lempeämmäksi, jota vastoin yksityisen kasvissyöjän herkkätuntoisuus keskellä »raakaa» ihmiskuntaa helposti kulkee käsi kädessä oman paremmuudentunnon kanssa.

Ruusu-Risti-seura ei sentähden aseta jäsenilleen mitään ehtoja tai vaatimuksia ruoan ja ravinnon suhteen, vaan jättää sen asian jokaisen yksilön vapaasti harkittavaksi. Ruusu-Risti-seura tähtää vain jäsentensä siihen henkiseen uudestasytymiseen, joka on kaiken sisäisen kehityksen ensimmäinen ehto ja alku.

*

Jotkut ystävät ovat huolestuneina kysyneet minulta osaksi suullisesti, osaksi kirjallisesti, tulenko pian kuolemaan, koska otin viime Ruusu-Ristiin erään amerikkalaisen ennustuksen 49 työpäivästä. (Astun ensi joulun aikaan 49:nteen ikävuoteeni.)

Olen kiittolinen ja iloinen nähdessäni, että ystäväni soisivat minun vielä elävän »kauvan, kauvan». Tahdon heti lohduttaa heitä sillä, että on toisia ennustuksia, joiden mukaan työpäiväni eivät vielä pitkiin aikoihin päättyisi. M. m. useille tuttu englantilainen selvänäkijä Mr. A. V. Peters lupasi minulle Tukholmassa 1900, että eläisin ainakin 80-vuotiaaksi ja »ettei kuolemastani ollut paljon tietoaakaan».

Sanoihan vanha kreikkalainen sananlasku, että »se kuolee nuorena, jota jumalat rakastavat», ja koska nyt olen elänyt jo näin vanhaksi, toteutunee minun suhteeni pikemmin ruotsalainen sananlasku, jonka mukaan »ilkeä laji ei helposti häviä.»

Oikeastaan julkaisin J. B:n ennustuksen viime Ruusu-Ristissä osoittaakseni, että meidän ei tulisi huolehtia kuolemasta. Mitä me kuoleman hetkestä tiedämme? Varmuudella ei mitään muuta kuin että se kerran tulee. Se voi tulla varhemmin ja se voi tulla myöhemmin. Taivaallinen Isä yksin sen tietää. Siis olkaamme aina iloiset, aina valmiit lähtemään ja aina valmiit vielä jäämään.

Useinhan tunnemme, kuinka ihanata olisi saada kuolla, s. o. siirtyä pois henkimaailmaan, jossa kaikin puolin on niin paljon helpompi tehdä työtä! Ei elämä tällä fyysillisellä tasolla ole mitään leikkiä — varsinkaan nykyään. Mutta kun sitten ajattelemme ja muistamme, kuinka paljon tietämättömyyttä on maailmassa, kuinka paljon työtä veljiemme valistamiseksi täällä yhä on tehtävissä, silloin luovumme itsekkäistä kuolema-unelmista ja kiitämme Elon Herraa, että Hän antaa meidän vaeltaa surujen laaksossa, antaa meidän vielä yrittää, osaisimmeko luoda vähäisenkään valoa ja onnea tähän raskautettujen ja ristinkantajien maailmaan.

Joulukuu, s. 363–370

Sydämeistäni kiitän Ruusu-Ristin kaikkia ystäviä, tilaajia, avustajia ja lukijoita nyt kuluneesta vuodesta ja toivotan heille rauhallista, iloista ja onnellista joulua.

Jospa edes hetkeksi osaisimme unohtaa surumme ja huolestamme, vaivamme ja vaikeutemme, unohtaa, missä vaikeassa maailmansodan jälkeisessä murrosajassa elämme, ja kohottaa mielemme ikuisuutta kohti. Ikuisuuden näkökannalta eivät surumme ja huolestamme olekaan mitään, — pieniä epäsointuja vain elämän suuressa symfoniassa, vieläpä epäsointuja, jotka pian haihtuvat ja muuttuvat iloisiksi harmonioiksi. Mikään suru ei kestä, mikään vaiva ei ole ikuinen. Ilo ja onni yksin pysyvät, rauha ja autuus, joka on vastakohtien tuolla puolen. Tätä muistakaamme jouluna, »rauhan ruhtinaan» syntymäjuhlanä. Tuokoon joulu mieliimme mahtavan ikuisuustunnelman.

Ja sitten toivon, rakkaat lukijat, tilaajat ja asiamiehet, että edelleen pysytte uskollisina Ruusu-Ristille ja autatte minua tässä teosofisessa työssä, jota koetan tehdä Suomen kansan hyväksi. Teidän apunne ja tukenne pukeutuu ennen kaikkea siihen muotoon, että tilaatte lehteä, levitätte sitä, hankitte sille yhä uusia ystäviä, lukijoita ja tilaajia.

Te hyvin tunnette tämän lehtenne hengen. Ei tarvitse minun tuhlata sanoja sen puolesta. Se on nyt elänyt yhdeksäntoista vuosikertaa ja alkaa kahdennenkymmennennen vuotensa 1924. Se on vanhin Suomen teosofisista lehdistä, samoin kuin sen toimittaja on vanhin Suomen suomalaisista teosofeista. Minä tutustuin okkultismiin keväällä 1893 ja tulin teosofiksi tammikuussa 1894. Olen kolmekymmentä vuotta umpeen ollut teosofina ja olen ensi tammikuussa 27 vuotta tehnyt julkisesti työtä teosofian puolesta. Viime lokakuussa oli kulunut 27 vuotta siitä, kun sain sen tiedon Kristuksesta, mikä minulla muuttumattomana on, vaikka erinäisistä

syistä en takavuosina osannut puhua siitä samalla tavalla kuin Ruusu-Ristin aikana ja esim. Christosofia-artikkeleissani. Olen toisin sanoen aina ollut kristosofi. Ei minun siis tarvitse esittää itseänikään Ruusu-Ristin toimittajana, vaan Te tunnette, rakkaat lukijat, minut hyvin kaikkine puutteellisuuksineni ja vikoineni. Nyt kuluneena vuonna on Ruusu-Risti tullut 80 sivua paksummaksi kuin edellisenä vuonna. Samoin tulee Ruusu-Risti ensi vuonnakin käsittämään 400 sivua. Mitä sisältöön tulee, tahdon mainita, että toivoakseni saamme säännöllisesti odottaa runon Rafael Ronimukselta ja kaunokirjallisen avustuksen nimimerkki E. K:lta; J. R. Hannulan kirjoitukset samoin säännöllisesti jatkuvat, ja mitä itseeni tulee, on aikomukseni kirjoittaa katsaus Suomen teosofisen liikkeen historiaan, sen syntyyn ja kehitykseen. Lienen ainoa suomalainen, joka kaikessa olen ollut »mukana alusta saakka».

*

Vedoten tähän »suureen teosofiseen ikääni» ja myös siihen, että vanhempia kirjojani ja kirjoituksiani ei enää ole saatavissa, ovat jotkut ystävät ehdottaneet, että pitäisi ryhtyä julkaisemaan koottuja teoksiani. Jos semmoisesta hankkeesta olisi hyötyä, en tietysti panisi vastaan, vaan ilolla siihen ryhtyisin, mutta useampien mielipidettä olisi kuultava. Jos Ruusu-Ristin lukijoista joku tahtoisi lausua arvelunsa asiasta ja ehkä esiintuoda jonkun ehdotuksen hankkeen toteuttamiseksi, olisin siitä varsin kiitollinen. Muuten tuumaa tuskin tarvinnee pitää kiireellisenä. Voihan vielä kulua vuosia kaikessa rauhassa, ennenkuin toden teolla tarvitaan minun »koottuja teoksiani».

Sitä vastoin näkisin mitä suurimmalla mielihyvällä, että nyt julkaisemamme teokset menisivät hyvin kaupaksi. Joulukuusi on ostoksien aika. Älkää siis Te, teosofisten aatteiden kannattajat, laiminlyökö Ruusu-Risti-kirjojen ostamista joulukuusi itsellenne ja ystävillemme. Suosittelen, paitsi Ruusu-Risti-kirjaston kaikkia numeroita, V. Holmbergin *Ennustuksia Suomen tulevaisuudesta* (hinta 10:—). Ruusu-Risti-Kirjastoon kuuluvat: N:o 1. *Seikkailu rosenkreuziläisten luona*, kirj. Franz Hartmann. Smk. 15:—, sid. 20:—. N:o 2. *Luominen*, kirj. J. R. Hannula. Smk. 3:—. N:o 3. *Rosenkreuziläinen maailmankatsomus*, kirj. Max Heindel. Smk. 75:—, sid. 100:—. N:o 4. *Vaeltajana korvessa*, kirj. J. R. Hannula. Smk. 9:—. N:o 5. *Tubal-Kain*, kirj. J. R. Hannula. Smk. 10:—, sid. 18:—. N:o 6. *Jeesus Natsarealainen, Pythagoras, Judith ja Holofernes*, kirj. Rafael Ronimus. Smk. 30:—, sid. 40:—. N:o 7. *Paavali ja hänen kristinuskonsa*, kirj. Pekka Ervast. Smk. 25:—, sid. 35:—. N:o 8. *Jumala ja onni*, kirj. Pekka Ervast. Smk. 20:—, sid. 25:—. N:o 9. *H. P. Blavatskysta sananen*, kirj. Pekka Ervast. Smk. 9:—. N:o 10. *Alempi ja ylempi jooga*, kirj. Pekka Ervast, Smk. 20:—, sid. 25:—. N:o 11. *Magian salakouluja*, kirj. Franz Hartmann. Smk. 5:—

Tilatkaa näitä kirjoja Ruusu-Ristin toimitukselta, os. Äggelby, ja muistakaa samalla, että Ruusu-Risti-lehtikin on joululahjana sopiva niille ystäville, jotka etsivät ja ajattelevat.

*

Olen lukenut ihmeellisen teosofisen teoksen, jota suositan kaikille totuuden etsijöille, että he katselisivat itseään kuin peilistä. Tämä on tanskalaisen kirjailijan J. Anker Larsenin romaani »Viisasten kivi», joka ilmestyi tänä syksynä yhtäaikaan tanskan, ruotsin ja suomen kielellä, saatuaan kotimaassaan suuren Gyldendalske Boghandelin kirjailijapalkinnon, seitsemänkymmentätuhatta kruunua.

Jokainen teosofinen kirjailija voisi olla ylpeä semmoisesta teoksesta. Ei sentähden, että sitä on suurella rahalla palkittu, eikä sentähden, että sen kirjalliset ansiot olisivat erikoisen huomattavia, mutta sentähden, että se on tosi ja rehellinen kirja, joka perustuu kokemukseen ja tietoon. Se on tunnustuskirja. Sen tekijä on totuuden etsijä, ei tieteellisessä mielessä ainoastaan, vaan uskonnollisessa. Hän on tutustunut kaikkiin aikamme henkisiin liikkeihin, teosofiaan, spiritismiin, okkultismiin, christian science'iin, new thought'iin j. n. e., eikä vain tutustunut, vaan syventynyt niihin, tutkinut niiden filosofiaa ja niiden empiirisiä lähtökohtia. Hän on kaikkialla jotakin löytänyt. Kaikkialla on hänen elämäntuntemuksensa ja kokemuksensa lisääntynyt. Mutta hän ei ole pysähtynyt muuhun kuin omaan todelliseen tietoonsa hengestä ja hengen elämästä. Kirjan tekijä itse on täten voimakas persoonallisuus, joka on säilyttänyt taiteellisen objektiivisuutensa ja arvostelukykyensä mahdollisimman kauan, s. o. aina siihen henkiseen kokemukseen saakka, joka hänelle on korkein.

Kirja ei ole minä-romaanin eikä tekijän oma persoonallisuus välittömästi esiinny sen sivuilla. Päinvastoin se ei sinään esiinny ollenkaan, niinkuin hyvä maku vaatii nykyajan kaunokirjallisuudessa. Tekijän persoonallisuus on pukeutunut niihin henkilöihin, jotka romaanissa näyttelevät pääosia. Ovatko ne semmoisia otetut todellisesta elämästä, emme tiedä. Se on mahdollista. Mutta mahdollista on myös, että ne ovat symbooleja. Koko kertomus liikkuu voimakkaissa tunnelmissa enemmän kuin tapauksissa, vaikka tunnelmain puitteina on sarja tapauksia. Sentähden kertomus joidenkuiden mielestä saattaa ehkä tuntua yliaistilliselta, astraaliselta, epätodelliselta, liiaksi »nähdyltä».

Kuitenkin se on »vankkaa todellisuutta», vaikka päähenkilöiden sielunelämä arvatenkin suuresti poikkeaa tavallisuudesta. Kaikki päähenkilöt tahtovat totuutta, olisivat mielellään hyviä ja taistelevat omia heikkouksiaan vastaan. Jens Dahl, kirjan keskushenkilö, on totuuden etsijä par preference, hänestä tulee teosofi, esoteristi, astraalinen vaeltaja j. n.e. Hänellä on suuret edellytykset menestyä ja hän pääsee pitkälle, mutta hänellä on myös suuri heikkous: kykynsä nauttia aistillisesti yliaistillisistakin asioista. Hänen vaikutusvaltansa naisiin on suuri ja hän nauttii heidän rakkaudestaan antamatta mitään heille. Jos hän olisi kyennyt yhtä kokonaan rakastamaan, olisi hän pelastunut. Hänen kykenemättömyydestään koitui hänen elämänsä tragedia. Sillä itse hän oli rakastettava ihminen, vakava, rehellinen, puhdas.

Christian Barnes on toinen totuuden etsijä, joka nuoresta saakka on tietoinen omasta syntisyystään ja sentähden ajattelee, arvostelee, epäilee kaikkea ja kaikkia. Mutta hän löytää auttajan, amerikkalaisen naistietäjän, miss Dale'n, joka saa hänet vakuutetuksi jumalallisen elämän olemassaolosta ja vie hänet kouluunsa Amerikkaan. Vuosien perästä Christian Barnes palaa toisena ihmisenä, terveenä,

luonnollisena, henkisesti kokeneena.

Kolmas päähenkilö on Holger Enke, joka säilyttää sydämensä puhtauden läpi elämän ja lopulta pääsee syvimpään Jumalantuntoon ja -näemykseen. Hän on kirjan suurenmoisoin luonne, ja hän on kerran langennut — näennäisesti paljon syvemmälle kuin kukaan muu. Maailma tuomitsi hänet raiskaajaksi ja murhaajaksi ja hän istui vuosikautia linnassa. Ehkä joku lukijakin nimittäisi häntä himomurhaajaksi (Lustmörder). Se olisi kuitenkin erehdys. Holger Enken personallisuus ei etsinyt nautintoa. Hänen heikkoutensa oli hänen kiivas, suuttuva luontonsa, joka sai hänet kadottamaan tasapainonsa ja kostamaan julmastikin sille, joka herätti hänen vihansa. Mutta hän ei koskaan suuttunut itsekkäästä syystä. Hänen vihansa heräsi, kun hän näki heikkoa loukattavan ja sorrettavan. Hän oli todella ihminen, joka ansaitsi nähdä Jumalan, kun hän oli itsensä voittanut.

Neljäs päähenkilö on Kandidaatti ja hänen sieluelämänsä jää jonkun verran verhotuksi lukijalta, niinkuin se jäi hänen ympäristöltäänkin. Ehkä hän on lähimpänä tekijää. Joka tapauksessa hän on henkisesti sangen kokenut henkilö. Hän tuntee Jumalan s. o. elämän sisällön ja tarkoituksen, eikä hänellä itsellään ole muuta harrastusta kuin toisten henkinen auttaminen, vaikka hän aina yrittää tehdä sitä peitettyssä muodossa, niin ettei kukaan näkisi hänen kättään.

Kirjassa esiintyy paljon muitakin henkilöitä — eikä ainoastaan miehiä, vaan naisiakin, — jotka kaikki edustavat eri puolia totuutta etsivän ihmisen sielusta, ollen silti eläviä ihmisiä itse.

Tällä pitkällä selonteollani en ole tahtonut muuta kuin kääntää teosofein huomion kirjaan.

*

Olen lukenut toisenkin mieltäkiinnittävän kirjan, amerikkalaisen ruusu-ristiläisen kirjailijan Prentiss Tucker'in kirjoittaman novellin, joka vastikään on ilmestynyt ruotsinnoksena nimeltä »På andra sidan».

Tämä kertoo amerikkalaisesta sotilaasta, joka Ranskan rintamalla — maailmansodassa — haavoittui ja tietoisena joutui oleskelemaan astraalitasolla. Hän joutui näkymättömässä maailmassa vanhojen karmallisten siteiden nojalla tekemisiin opettajan ja johtajan kanssa, joka hänelle selvitti elämän ja kuoleman mysterioita, ja kun hän sitten heräsi takaisin fyysilliseen elämään, oli hänen muistinsa säilynyt ehjänä ja hän oli tilaisuudessa myöhemmin todentamaan, että astraaliset harhailunsa eivät olleet harhaa, vaan todellisuutta. Parisissa hän näet tapasi astraalisen opettajansa elävänä fyysillisenä ihmisenä.

Sangen mielenkiintoista lukemista salatieteen tutkijalle pienenä lepohetkenä. Tekijän kuvaukset perustuvat nähtävästi kokemuksiin.

*

Jos joku ihmisryhmä — kansa — sanoisi minulle: laadi nyt laki, jolla onnellistuttaisit meitä, en luultavasti uskaltaisi täyttää heidän pyyntöään, sillä en usko lakien

voimaan positiivisessa merkityksessä.

Mutta eräs asia on, jota mielelläni soisin, että kaikki ihmiset oppisivat, jos kohta se varmasti ei kävisi päinsä lainsäädännön avulla, ja se asia on: mietiskely eli hiljaisena olo.

Yhteiskunnallisessa järjestyksessä sunnuntai on asetettu sitä varten. Mutta sunnuntain alkuperäinen tarkoitus on elämän hyörinässä ja pyörinässä unohtunut. Sitä paitsi se ei mietiskelyn kannalta vastaa tarkoitustaan, sillä kukaan tavallinen ihminen ei kykene käyttämään kokonaista päivää hiljaiseen mietiskelyyn.

Pitäisi olla joka päivä määrätty tunti sitä varten. Pitäisi yhteiskunnalliseen elämään juurtua semmoinen tapa, että tunti päivässä olisi omistettu hengen asioille, ei »henkiselälle työlle» ulkonaisessa merkityksessä, vaan mietiskelylle, hiljaisuuden äänen kuuntelemiselle.

Me ihmiset puuhaamme päivät umpeen ruumiillisen elämän hyväksi. Miksikä emme omistaisi jonkun hetken sielullemme? Miksi emme ajattelisi niitä asioita, jotka ylhäältä ovat? Miksi emme kääntäisi mieliämme Jumalan puoleen? Olemmeko siis itse luoneet tämän maailman? Eikö ole mitään olemassa meidän yläpuolellamme?

Niin, ei sovi ryhtyä perustelevaan mietiskelyhetken tarvetta. Useimmat ihmiset ehkä nauraisivat. Saahan sitä laiskotella muutenkin. Mutta olen vakuutettu siitä, että monet semmoisesta keksinnöstä iloitsisivatkin. Monet, joita elämän pikku puuhat painavat ja raskauttavat, niin ettei heillä koskaan riitä aikaa hiljaana oloon, he varmaan olisivat kiitollisia, jos elämä olisi niin järjestetty yhteiskunnassa, että jokin hetki päivässä olisi pyhä. Ei vain ruokatunnit eikä yön lepo — vaan yleinen tapa kääntyä sisäänpäin.

Mutta tämä on utopiaa. Maailma ei ole vielä siihen kypsä.

Ja kuitenkin tulee joskus aika, jolloin Jumalaan, enkeleihin, näkymättömään maailmaan uskotaan — uskotaan sieluun ja kuolemattomuuteen, ei sen nojalla, mitä puhutaan ja opetetaan, vaan sen takia, että niistä tiedetään ja niitä nähdään.

Silloin myös rukoillaan ja mietiskellään.

RUUSU-RISTI 1924

Toimittajalta

Tammikuu, s. 2—12

Vuosi 1923 ei vielä sekään nostanut kristikuntaa siitä häpeän ja kurjuuden kuilusta, johon kristikunta syöksyi kylmäverisesti heittäytyessään maailmansodan verta vuotavaan seikkailuun. Yhä kristityt kansat ovat täynnä sokeata vihaa, kateutta, kostonhimoa ja pelkoa, yhä he joka päivä ristiinnaulitsevat Mestarinsa uudelleen, pilkaten häntä ja hänen oppiaan rakkaudesta. Kansojen johtavat henkilöt eivät taidakaan enää pitää itseään kristittyinä. He ovat uudenaikaisia, valistuneita ja vapaamielisiä ihmisiä, jotka nauravat taikauskolle.

Ennen maailmansotaa uskoin vielä uudenaikaisiinkin ihmisiin. Uskoin, että vuosikymmenien edistys tiedoissa ja sivistyksessä oli kitkenyt sydämistä sotainnon pahimmat rikkaruohot. Uskoin, että sivistyneet kansat olisivat tyytyneet mielettömiin sotavarustuksiinsa kammoen ennakolta niiden käyttämistä tosi teos- sa. Pelkäsin pahinta, sen myönnän, mutta uskoin sittenkin valistuneen järjen voittoon eläimellisten vaistojen yli.

Vielä maailmansodan alkaessa säilytin uskoni ihmisiin ja kansoihin. »Nyt riippuu kaikki siitä, että oikea rauha tehdään», oli tapanani sanoa itselleni ja toisillekin (kts. esim. Tietäjä 1917) ja uskoin vahvasti, että oikea rauha oli mahdollinen. Oikealla rauhalla tarkoitin näet, että kansat jonkun aikaa sodittuaan huomaisivat hirveän erehdyksensä, tunnustaisivat sodan rikollisuuden, seisauttaisivat järjettömän verenvuodon ja — jos ei sanoin, niin ainakin hengessä — pyytäisivät toisiltaan anteeksi ja tekisivät sovinnollisen rauhan, jossa ei tulisi kysymyksenkään minkäänlaisia korvausvaatimuksia, mutta jossa jokainen lupaisi järjestää omat asiansa ja kykynsä mukaan auttaa toisia.

Semmoinen rauha olisi ollut todellinen voitto kaikelle, mitä ihmisessä ja ihmiskunnassa on hyvää ja jaloa, se olisi ollut voitto sekä länsimaalaiselle sivistykselle että todelliselle kristinuskolle, ja kauan kyselin itseltäni, minkätähden sem-

moinen rauha ei ollut mahdollinen. Lakkasin kysymystä vasta silloin, kun lakkasin uskomasta nykyään elävien kansojen hyvään tahtoon ja heidän poliittiseen kykyynsä.

*

Paha olisikin silloin saanut hyvää aikaan, sota rauhan. Mutta tarkoitus ei pyhitä keinoja. Pahan ja hyvän välisen kuilun yli kulkee ainoastaan yksi silta: heräyksen, katumuksen, kääntymyksen. Kristikunta ei ole vielä sille sillalle astunut. Näkeekö se edes sillan? Tahtooko se edes astua sille?

Ja kuitenkin vasta sen takana on onni ja rauha, sopusointu ja elämän ilo.

*

Pyydän lukijoiltani anteeksi, että tein tuommoisen syrjähyppyn suurpolitiikkaan. Olen politiikasta pysynyt loitolla vuosikausia ajatuksissanikin, ja tämä poikkeus aiheutui vain siitä, että heitin silmäyksen menneeseen ja samalla menneihin vuosiin. Tulin ajatelleeksi, että vanhempana ihminen kaikista mieluummin palautuu muistissaan lapsuutensa aikoihin. Lapsuusvuosissa on jotain kirkasta, ehyttä, onnekasta, niissä on viattomuutta ja hyvyttä, kauneutta ja sopusointua, ja ikä-ihminen viivyttelö virkistykseen niiden muistelmissa. Kuinka raskaita ja synkkiä ovat sitä vastoin enimmäkseen elämän muut vuodet — taistelua täynnä, rauhattomia, hapuilevia, — ja kuinka mehuton on useinkin niiden tulos: ne päättyvät lopulta kalpeaan resignatsiooniin.

Näitä ajatellessani täytyi minun tunnustaa, että laitani oli vallan toinen. En ollut kalpeasti kohtalooni alistunut, en ollut lakannut taistelemasta hengen miekalla, ei ollut lapsuuteni paljasta kirkkautta ja onnea. Päinvastoin lapsena etsin ja kysyin, nuorena löysin, vanhempana toteutin. Lapsuudessani oli kosolta kiihkoa ja taistelua, työtä ja vaivaa, ja se johti ensimmäisen nuoruuteni miltei toivottoman intensiiviseen totuuden etsintään, mutta siinä myöskin aukenivat minulle elämän portit. Löysin teosofian, löysin Kristuksen, löysin Mestarit, — ja epäsoinnut haihtuivat. Olemassaolo täyttyi harmonialla ja onnella, ja vaikka elämäni ei näennäisesti ole ollut ruusuilla kulkemista, täytyy minun kiitollisena tunnustaa, että siitä saakka, kun totuus minulle kirkastui, on sielussani asunut rauha, jota maailman myrskyt eivät ole kyenneet järkyttämään.

Ja niin uskon, että jokainen tosi teosofi on tuntenut ja kokenut. Hänelle menneet vuodet ovat kaikista ulkonaisista vaikeuksista ja suruista huolimatta sisältäneet siksi paljon kauneutta, onnea ja rauhaa, että hän siitä kiitollisena kyllä jaksaisi elää ne uudelleenkin.

*

Kiitollisuutta tunnen nytkin ajatellessani viime kuluneita viikkoja, kiitollisuutta kaikkia kohtaan, jotka ovat lähettäneet minulle joulu- ja uudenvuodentervehdyksiä sekä onnitteluja syntymäpäiväni johdosta — ja niitä on tullut läheltä ja

kaukaa, — tai jotka muuten ovat minua muistaneet rohkaisevilla ja hyvillä ajatuksilla — sillä näitäkin on paljon. Tunnen syvää kiitollisuutta varsinkin sen ylevän juhlahetken johdosta, jonka vietimme Kansallisteatterin ravintolassa joulukuun 26 p:nä ja jossa toista sataa ruusuristiläistä kahden tunnin aikana kohdisti hyvät tunteensa ja ajatuksensa minun halpaan personallisuuteeni. Siinä vuorottelivat kahvinjuonnin ohella runot ja laulut, puheet ja lahjat. Tunnelma oli alusta loppuun niin ehyt ja harmooninen, että monet, monet heltyivät kyyneliin ja minä raukka, hämmästyksestä ja liikutuksesta murtuneena, toistin itselleni yhtämittaa: »kyllä madame Blavatskyn työ oli suuremoinen ja siunauksellinen, kun se minunkin kauttani on herättänyt näin paljon myötätuntoa ja ihastusta.»

Ja nyt en osaa olla painamatta tähän numeroon Jussi Snellmanin ja Rafael Ronimuksen kauniita runoja — en sentähden, että ne ovat sepitetyt minua muistellen, vaan sentähden, että ne ovat niin kauniit. Edellinen seuraa tässä välittömästi; se lausuttiin, samalla kun ojennettiin lahjaksi sohvatyyny:

OI SÄ YLIN YSTÄVÄMME!

*Oi, sä ylin ystävämme,
ritarimme ruusurinta,
pääsi patjalle aseta
korvas silkille sovita.
Unen maille uinahtaos,
onnen lehtohon levähdä;
rumuutta tämän elämän,
huolten painoa pakene.*

*Tääll' on talvi, täällä tauti,
pahat viimat vinkumassa,
päivä pilvihin pimeni,
ei kumota kuu, ei tähti.
Häijyt häitänsä pitävät,
julumurit vain juominkeja,
peikot vaanivat ovilla,
joka uksella pakanat.*

*Käväse Kalevan mailla,
pistäy Väinölän piholla:
itse isä Väinämöisen
tuoppa terveiset totiset.
Veli Kiesuksen keralla
valon lähteille vaella,
lennä linnoihin Jumalan,
rauhan kauniin kartanoihin.*

*Näin kun heräät hetken päästä,
unen hallusta havahdut,
tuot valoa tullessasi,
ohimoillas onnen lehvän:
riivit meille lemmen lehdet,
valon kullat kulmiltasi
hajoitat haluaville,
annat ansiottomille.*

*Aarteet arkustas jakelet,
tiedon käävät auki käärit,
viisautesi vilja aitat
avaat, antaja loputon,
kun on syömesi sulana
kukkuralla kuuma rintas
ylevintä ystävyyttä,
lemmen puhdasta paloa.*

*Kerran vuotamme, poloiset,
katkerasti kaihoamme,
veli siunaten sinua,
työtäs jatkaen jaloa.
Viivyt poissa viikon pitkän
vuoden umpehen uneksut:
katsot kasvoihin Jumalan,
kauneutehen Kaikkivallan.*

JUSSI SNELLMAN.

*

Marraskuun Ruusu-Ristissä puhuin vegetarismista pari sanaa erään ystävän kirjeen johdosta. Sama ystävä kirjoitti minulle sittemmin pitkän vastauskirjeen, jonka lopussa hän sanoo: »en siis saanut selvitystä, kuinka kasvissyönnistä voisi uudelleen johtua lihansyömiseen. Sillä jos mielipiteeni muuttuvat, niin voin syödä lihaa, mutta en näillä ajatuksillani. Nykyään minusta tuntuu kylmältä lihansyöjien joukossa . . . En myöskään jaksa ymmärtää, kuinka voi olla ehdottoman rauhan- aatteen kannalla ja hyväksyä teurastamista. Aatteiden pitäisi olla samalla tasolla mielestäni. Sen minä paremminkin jaksan ymmärtää, että kasvissyöjä-teosofit käytännössä lähtivät sotaan . . . Ehkette ole enää sotakysymyksessäkään ehdotto- man jyrkkä. Ehkä sotakin on joskus käytännössä välttämätön, ja onko niin vaarallista, jos joskus ihmisenkin murhaa. Veljiähän me ihmiset olemme keske- nämme . . .»

Sanani taisivat jäädä vaillinaisiksi ja epäselviksi, koska ne eivät kirjeenvaihtajaani tyydyttäneet. Tarkoitukseni ei ollut puolustaa lihansyöntiä kasvissyönnin kustannuksella, joskaan ei päinvastoin kasvissyöntiä lihansyönninkään kustannuksella. Pikemmin sittenkin lausuisin — ja lausuin — hyvän sanan vegetarismien puolesta. Onhan kasvisruoka yleensä ihmiselle luonnollisempi, hänen terveydelleen edullisempi, hänen puhtaus- ja kauneusaistilleen mieluisempi kuin liharuoka, — varsinkin maissa, joissa aurinkoa on paljon, lämpöä ja hedelmiä paljon. Pohjolan kylmissä maissa asia on enemmän kysymyksenalainen alkuperäisissä ja luonnollisissa oloissa, mutta kulttuuri ja sivistys siinä korvaavat, mitä luonnolta puuttuu, joten pohjolassakin ihminen voi nauttia etelämaiden tuotteista. Ei siis tältä terveysopilliselta kannalta ole esteitä ihmisen kasvissyönnille, jos hän muuten taloudellisesti voi sen järjestää. Päinvastoin tältä kannalta vegetarismi ansaitsee kaikkea puolustusta. Onkin huomattavissa melkoinen käänne yleisessä mielipiteessä kasvisravinnon eduksi.

Sanoillani tahdoin vain painostaa sitä seikkaa, että on turha uskoa vegetarismien siveellisesti kasvattavaan voimaan. Tämä ilmeni maailmansodan aikana kasvissyöjäteosofien käytöksestä, he kun lähtivät sotaan tai sitä sanoillaan puolustivat. En osannut silloin ajatella muuta kuin että se siveellinen vaikutin, mikä muka alkuaan oli ollut teosofeilla, kun he »älä tapa» käskyä noudattamalla luopuivat lihansyönnistä, olikin ollut itsetiedotonta ulkokultaisuutta! He jotka olivat niin puhtaita ja kehittyneitä, etteivät tahtoneet eläimiäkään tappa, menivät nyt pyssy olalla ja miekka kyljellä ihmisveljiään vastaan heitä tappaakseen tai ainakin sanoillaan yllyttivät toisia niin tekemään. Järkeni ei käsittänyt, että oli siveellisempää tai oikeampaa tappa ihmisiä kuin eläimiä, ja sentähden sydämeni nousi kapinaan. Minäkin olin nuorena siveellisestä vaikuttimesta luopunut liharavinnosta. Mutta olin tehnyt sen juuri siinä mielessä, että miestappo ja sodankäynti ja yleensä kaikki väkivalta oli kerrassaan väärää ja kiellettyä. Vegetarismi oli siis minulle ikäänkuin symbolina siitä, etten tarttuisi miekkaan ihmisiääkään vastaan.

Aatteelleni jäinkin uskolliseksi. Mailmansodan aikana puhuin aina tilaisuuden sattuessa sotaa vastaan. Monet muistanevat Viipurin vuosikokouksen v. 1916, jolloin Teosofisessa Seurassa jakauduttiin kahteen leiriin. Toiselta puolen saivat monen sydämissä vastakaikua minun ankarat sanani kaikkea sodankäyntiä vastaan, toiselta puolen useat puhujat ylistivät sotaa ja varsinkin liittolaisten suurta tehtävää maailmansodassa, noudattaen siinä Teosofisen Seuran johtajien loistavaa esimerkkiä.

Kuten sanottu, sydämeni tuosta kaikesta nousi kapinaan. Jos ihmiset, jotka pitävät eläinten tappamista vääränä tekona, puolustavat sodankäyntiä ihmisten kesken, silloin heidän vegetarisminsa aatteena on ulkokullattua! Tunsin häpeäväni melkein omaa kasvissyöntiäni. »Ei», ajattelin, »mieluummin sitten syön lihaa, vaikei se ruumiilleni niin edullista olisikaan, kuin että näennäisestäikään kuuluisin niiden vegetariaanein joukkoon, jotka hyväksyvät ihmisten tappamisen. Itse asiassa olemme väärästä päästä aloittaneet, jos emme ole ymmärtäneet, että »älä tapa» käsky siveellisenä käskynä ensin koskee meidän ihmisten omaa keskinäistä suhdetta!«

Minusta aivan tuntui, että piti saada kaikki teosofi- y. m. vegetariaanit älymään, että tosi vegetariaani — jos hän katsoo vegetarismiaan siveelliseksi asiaksi — ennen kaikkea kieltäytyy aseiden käytöstä ihmisiä vastaan. Jos ken on kasvissyöjä toisista motiiveista, terveysopillisista esim., silloin hän älköön sekoitako vegetaariseen propagandaansa pienintäkään viittausta »älä tap» käskyyn tai sen siveelliseen sisältöön.

Lukija ymmärtää, etten tällä selitykselläni ole tahtonut puolustaa omaani enkä kenenkään toisen lihansyöntiä; aatteellisista syistä sopisi minun yhä olla vegetariaani, koska en kannata sotaa enkä aseiden käyttöä. Lihansyöntini aiheutui sodan aikana ulkonaisesti osaksi hedelmäin puutteesta tai niiden kalleudesta, osaksi — loppuaikoina — siitä, että ihminen kiitollisena nautti mitä tahansa ravintoa hänen osakseen lankesi; mutta se on joka tapauksessa ollut minulle persoonallisesti aatteellinen inkonsekvenssi. Kuitenkin se on opettanut minulle sen suuren, inhimillisen läksyn, ettei ihmisen siveellistä arvoa saata mitata hänen ulkonaisten tapojensa nojalla.

*

On moitittu meidän kirjojemme kalleutta. Jotkut asiamiehet ovat valittaneet, että niitä on mahdoton saada kaupaksi. Tämän johdosta pyytäisin, että kaikki ruusuristoläiset ja muut asianharrastajat pitäisivät kaukana mielestään sen ajatuksen, että kirjojen kalleus jollain tavalla olisi luonnoton tai meidän vikamme. Päinvastoin tuntekoot itsensä vakuutetuiksi ja iloisiksi siitä, että meidän kirjamme eivät suhteellisesti ole entistään kalliimpia, vaan hyvinkin rahansa arvoiset.

Tuommoisesta yleisön puolelta tehdystä huomautuksesta näkyy muuten selvästi, kuinka vaillinainen käsitys ihmisillä vielä on henkisen ravinnon välttämättömyydestä. »Tämä kirja on liian kallis. En sitä osta. Tulenhan toimeen ilmankin».

Kukaan ei sillä tavalla puhuttele leipää. Sen tärkeys on syöpyntyt tajuntaan. »Kyllä limppu nyt maksaa, mutta minkä sille mahdat? Täytyyhän ostaa.»

Ei edes tupakkamies kieltäydy paperosseistaan, vaikka laatikko on kymmenen kertaa kalliimpi kuin ennen. Ja kyllä se maistuu kahvikin kymmenen kertaa kalliimpana. Minkätähden sitten joku aikakauskirja tai muu teos kymmenen kertaa kalliimpana on mahdoton hankkia?

Se on kuitenkin yhtä tärkeä kuin leipä. Se on oikeastaan tärkeydeltään laajempi, sillä ihminen on sielu, ennenkuin hän on ruumis, ja ruumis on vain osa hänen olemuksestaan. Henkisestä ravinnostaan hänellä on iloa kuolemanjälkeisessäkin elämässään, jota vastoin leipä silloin on näytellyt osansa loppuun.

Leipä on välttämätön tässä elämässä, vieläpä sillä on ensi sija, niin kauan kuin ihminen ei paremmasta tiedä. Sitä ei kukaan kiellä. Mutta ajatelkaa, kuinka tyhjäksi tulisi elämä, jos ei sillä olisi muuta sisältöä kuin työskentely ruumiin ylläpitämiseksi — jos emme osaisi ajatella emmekä laulaa, emme nähdä kauneutta emmekä etsiä Jumalaa!

Ihminen on kuitenkin ihminen eikä enää eläin; hän on rakastava sydän,

ajatteleva järki, ihaileva silmä. Hän nostaa katseensa korkeuksiin, mietiskelee olemassaolon äärettömyyttä ja elämän ikuisuutta ja polvistuu mysterion edessä. Sitä ei eläin osaa; se syö ja juo ja nukkuu. Älköön siis ihminen myökö erikoisoi-keuksiaan hernerokasta. Muistakoon aina, että hänellä on suuremmat velvollisuu-det, kuin hänen koirallaan tai hevosellaan. Muistakoon aina, että hänen tehtävänsä maan päällä on tuoda tänne henkisen elämän taivas sen kateellisista kätköistä. Muistakoon jokainen olevansa tilivelvollinen elämälle siitä, missä määrin hän on hengen viljelystä edistänyt.

*

Koska tämä numero sisältää paljon muuta hyvää, en tässä vielä aloita muistel-miani Suomen teosofisen liikkeen historiasta.

Tämän tammikuun vihkon lähetän kaikille entisille amerikkalaisille tilaajille, niillekin, jotka eivät vielä ole tilaustaan uudistaneet. Toivon, että he sen pian tekevät ja silloin lähettävät maksun dollareissa vaihtamatta niitä siellä Suomen rahaksi.

AATTEEN HILJAINEN MIES.

*Omistettu Pekka Ervastille hänen syntymäpäivänään
26. 12. 23.*

*Hän kuuluu hiljaisiin ja, jos hän puhuu,
on puhe hiljaisuuden aateloima,
on mietiskelyn sunnuntaista työtä
jokainen sana, jota kantaa voima,
se hengen voima, valon väkevyyys,
se näkemyksen taivaallinen valta,
se innostus, joss' asuu iäisyys,
ja jonka saa, jos saa, vain Jumalalta.*

*Jos tapaat hänet elon taipaleella
ja valtateillä arkielämän,
se arkipäivä muuttuu sunnuntaiksi
ja kirkkotieksi tie, jot' astuu hän.
Ja kun sa hänen kanssaan kuljet tuota,
yht'hyvä jos hän puhuu tai on vait,
et tahtois häntä lainkaan päästää luota
niin ihmeellisen kumppanin sa sait.*

*Ja mitä puhuu miehen vaitiolo
ja hiljaisuutensa, mit' tietää se?*

*Se kuiskaa sulle: Suuret salaisuudet,
nuo hiljaisuudessa vain ratkaise!
Jos portilla sa taivaanvaltakunnan
ja veräjällä hengen Eedenin
vain sanan virkat, kruunu luomakunnan,
saat palata sa turhin askelin!*

*Syvimmät ajatukset hiljaisuutta
kuin virta merta etsivät, kas, vain!
On vaitiolossa, kas, jumaluutta:
se kuului muinoin joukkoon jumalain!
On kaiken alku, kaiken loppu, määrä
tuo suuri hiljaisuus, joss' salat soi.
Loi sanat elon hyvä, paha, väärä,
vaitolon taikahuilun kuolo loi!*

*Noin puhuu vaitiolollansa miesi,
mut mitä neuvoo hän, kun sanat soi?
„Viisasten kiven” kätkön nyt hän tiesi:
ihminen, itsestäs sen löydät, oi!
Ja ihmiselon onnen todellisen
hän sulle näyttää yössä maailman:
Tie onnen ei vie kullan, maineen luokse,
vaan templiin Suuren Tuntemattoman! —*

*Tuost' tunnet aatteen miehen miettiväisen,
jok' kuulunut on vaikenijoihin.
Ol' ylhäisin ja hiljaisin myös heistä
tuo poika Natsaretin Joosefin.
Ja kärsimyksistä käy kirkkauteen
myös heidän kuni Mestarinkin tie.
Ja se, mi jälkiä käy hiljaisien,
käy tietä, joka tyyneen onneen vie.*

RAFAEL RONIMUS.

Helmikuu, s. 42—51

Huomattavina tapahtumina viime viikkojen teosofisessa maailmassa on pidettävä erään kirjan ilmestyminen ja erään liiton perustaminen.

Kirja, jota ajattelen, on Lontoossa ilmestynyt *The Mahatma letters to A. P. Sinnett from the Mahatmas M. and K. H., transcribed and compiled by A. T. Barker* (London, T. Fisher Unwin, Ltd.)

Muutama vuosi sitten Teosofisen Seuran varapresidentti C. Jinarajadasa jul-

kaisi pienen kokoelman mestarikirjeitä, joita alkuperäisinä tai kopioina säilytetään Adyarissa. Kirjan nimenä oli *Letters from the Masters of the Wisdom* (Kirjeitä Viisauden Mestareilta) ja se sisälsi 40 kirjettä 124 pienikokoisella, harvaanpainetulla sivulla. Viime vuoden lopulla sama tekijä julkaisi toisen suuremman kokoelman mestarikirjeitä tai parhaasta päästä Mestarein vastauksia Mr. Sinnettin ja Mr. Hume'n kysymyksiin, jolle kokoelmalle hän oli antanut nimen *The early teachings of the Masters 1881—1883* (Mestarein alkuaikaiset opetukset vuosina 1881 — 1883). Tämä kirja käsittää 270 sivua samaa 8:vo kokoa kuin edellinen.

Kuinka toisenlainen on Mr. Barkerin julkaisema teos! Se käsittää 492 tiheään painettua sivua suurta kokoa. Siinä on julkaistu alkuperäisessä kokonaisuudessaan kaikki Mestari M:n ja Mestari K. H:n kirjeet Mr. Sinnettille.

Niille, jotka mahdollisesti eivät ymmärrä, mistä on kysymys, tahdon selittää, että englantilainen sanomalehdentoimittaja Indiassa, A. P. Sinnett, se oli, jonka kirjat *Occult World* (Salattu maailma) ja *Esoteric Buddhism* (Esoteerinen buddhanoppi) varsinaisesti tekivät teosofisen liikkeen ja teosofisen maailmankatsomuksen tunnetuksi Euroopassa. Hänen hyvä karmansa oli suonut hänen - madame Blavatskyn välityksellä — joutua kirjevaihtoon teosofisen liikkeen kahden adepti-perustajan kanssa; kolmen vuoden aikana (1881 — 1883) varsinkin Mestari Kuthumi kirjoitti Sinnettille pitkiä, sisältörikkaita kirjeitä, vastaten Sinnettin moniin kysymyksiin, selittäen okkultisen maailmankatsomuksen yksityiskohtia, missä suinkin luvallista, neuvoen Sinnettä persoonallisissa asioissa y.m. Mestarikirjeiden perusteella Mr. Sinnett osasi edellämaituissa teoksissaan tehdä selkoa siitä adeptien tieteestä ja filosofiasta, jota hän — ehkä vähemmin onnistuneella nimellä — nimitti »esoteeriseksi buddhanopiksi.» Mestarit näet puhuivat aina mitä suurimmalla kunnioituksella ja rakkaudella Gautama Buddhasta, pitäen häntä jonkinlaisena veljeskuntansa suojelusherrana ja auktoriteettina sekä itseään hänen seuraajinaan, jonka tähden Sinnettin mielestä heidän oppiaankin saattoi pitää jonkinlaisena buddhanoppina. Tämän kohtalokkaan erehdyksen madame Blavatsky oikaisi m.m. Salaisessa Opissaan, selittäen, että aikain viisaus ei ollut Buddhan enemmän kuin kenenkään muunkaan oppia, vaan ihmiskunnan alkuperäinen jumalallinen ilmoitus, jota Salainen Veljeskunta aikakausien vierieessä oli säilyttänyt, todennut oikeaksi, täydentänyt ja lisännyt uusilla havainnoilla ja tutkimuksilla. Sinnettin kirjan nimi olisi pitänyt kirjoittaa yhdellä eikä kahdella *d'llä*; silloin se olisi vastannut tarkoitustaan, sillä *Esoteric Buddhism* olisi merkinnyt »esoteerinen viisausoppi». Liikanainen *d* sai kuitenkin aikaan, että länsimailla alusta pitäen buddhan usko ja teosofia sekoitettiin yhteen.

Kirjoissaan Mr. Sinnett julkaisi vain otteita mestarikirjeistä. Kuitenkin oli jokaiselle selvä, että teosofinen liike oli astunut uuteen aikajaksoon. Sen alku oli New Yorkissa 70-luvulla. Okkultinen sanoma maailmalle pukeutui silloin siihen niin sanoaksemme enemmän länsimaalaiseen eli rosenkreutsilaiseen muotoon, jota madame Blavatskyn ensimmäinen suurteos *Isis Unveiled* edusti. Silloin ei vielä puhuttu selvästi ihmisen seitsemästä prinsiipistä ja maailman monista tasoista eikä niin ollen liioin jälleensyntymisestä. Mutta nyt oli 80-luvulla uusi vaihe alkanut, kun madame Blavatsky ja eversti Olcott olivat muuttaneet Indiaan. Mr. Sinnettis-

sä y.m. — alussa m.m. eräissä vaikutusvaltaisessa englantilaisessa virkamieheissä Mr. A. O. Hume'ssä — he löysivät ystäviä ja asianharrastajia, jotka länsimaalaisen tietosivistyksen saaneina osasivat tehdä asian ytimeen käypiä kysymyksiä tutustuttuaan salatieteen opetuksiin maailman synnystä ja kehityksestä, ihmisen alkuperästä ja evolutсионista, karmasta, jälleensyntymisestä, kuolemanjälkeisestä elämästä j.n.e. Madame Blavatsky vastaili kysymyksiin kykynsä mukaan, mutta turvautui usein myös Mestariinsa, kunnes järjestettiin niin, että Mr. Sinnett (ja Mr. Hume) sai tehdä kysymyksensä kirjallisesti suoraan Mestarille, jolloin madame Blavatsky alussa toimi kirjevaihdon välittäjänä, mutta myöhemmin toinen tai toinen hindulainen tsheela eli hyväksytty Mestarin opetuslapsi.

Täten syntyi tuo huomattava ja maailmankirjallisuudessa ainutlaatuinen mestarikirjekokoelma, joka nyt on painosta julkaistu. 80-luvun alussa oli Teosofinen Seura Mr. Sinnetin y.m. personassa välittömässä, objektiivisessä yhteydessä adeptimaailman kanssa. Onhan myöhemminkin ollut teosofeja, jotka ovat väittäneet olevansa yhteydessä Mestarein kanssa; mutta vaikka meillä ei ole mitään syytä epäillä heidän sanojaan, ei tämä yhteys kuitenkaan ole ollut muuta kuin subjektiivinen. Tieteellisesti pätevää objektiivistä todistusta on tuskin ollut tarjolla madame Blavatskyn kuoleman jälkeen. Sitä suurempaa huomiota ansaitsevat nuo Mestarien kirjeet. Ne muodostavat epäämättömän historiallisen todistuksen siitä, että Teosofinen Seura alkuaikoinaan oli tekemisissä joidenkuiden salaperäisten olentojen kanssa.

On tietysti ennen koetettu väittää, että madame Blavatsky oli »keksinyt» Mestarit ja kirjoittanut itse heidän kirjeensä. Olihan hän siksi kyvykäs ja salaperäinen olento, että hän kukaties siihenkin olisi pystynyt. Suuri vaikeus tämän otaksuman tiellä oli vain se, että kirjeet usein saapuivat madame Blavatskyn ollessa satojen peninkulmien päässä, saapuivat joko »ylliluonnollisella» tavalla (esim. ilmasta pudoten) tai postitse paikasta, jossa H. P. B. ei ollut. Epäilijät kuitenkin mumisivat jotain rikostovereista j.n.e. Ja kun ei kirjeistä ollut julkaistuna muuta kuin otteita, oli hatara vedota niidenkään omaan sisäiseen todistusvoimaan.

Nämä vaikeudet ovat nyt voitettut. Alkuperäiset mestarikirjeet on typistymätöminä julkaistu painosta ja jokainen asianharrastaja on tilaisuudessa tutustumaan niihin.

Mikä on hänen vilpiton, luonnollinen ja väärentämätön arvostelunsa? Vaikken tietenkään saata puhua muusta kuin omasta vaikutelmastani, uskon, että se olisi jotakuinkin yleinen. Tämä vaikutelmani on seuraava:

Mestarikirjeet on kirjoittanut kaksi luonteeltaan aivan erilaista ihmistä. Toinen, M., on hallitsija- ja kasvattajaluonne, toinen, K. H., on opettaja. M. kirjoittaa lyhyesti, K. H. selittää omantunnon tarkasti ja laajalti. M:n kirjeitä on vain harvoja, jota vastoin K. H:n kirjeet täyttävät kokonaisen niteen, ollen usein pienen kirjan kokoisia.

Kirjeiden sisäinen todistusvoima on siinä, että ne silminnähtävästi ovat elävien ihmisten kirjoittamia. Joka riviltä huokuu elävä, nerokas, jalo, viisas persoonallisuus. Mikä ylevä rauhallisuus K. H:n sanoissa ja opetuksissa, mikä tahdon voima,

mikä älyn terävyys M:n ytimekkäissä lauseissa! Ja ennen kaikkea: mitä hämmästyttäviä tietoja ne antavat meille Mestareiden jokapäiväisestä elämästä, työstä ja tavoista!

Niin »jännittävää» kirjaa en ole pitkiin, pitkiin aikoihin lukenut.

Mahdotonta on, että madame Blavatsky tai kukaan muu kirjailija olisi mestari-kirjeitä sepittänyt, vieläpä sepittänyt petollisessa mielessä. Paljas ajatus on inhotava ja hävettävä. Kaikille epäilijöille sanon: lukekaa kirjeet semmoisina kuin ne on julkaistu Mr. A. T. Barkerin toimesta.

*

Toinen huomattava teosofinen tapahtuma on erään liiton perustaminen. Siitä kerron parhaiten liiton sihteerin sanoilla, jonka kirje *Occult Review*'n toimittajalle on julkaistu mainitun aikakauslehden helmikuun numerossa tänä vuonna. Sihtööri, Mrs. Iona Davey kirjoittaa:

»Arvoisa toimittaja. Monet lukijoistanne kuulevat epäilemättä mielenkiinnolla, että Lontoossa on äskettäin pantu alulle uusi liike madame H. P. Blavatskyn muiston ja elämäntyön ylläpitämiseksi ja jatkamiseksi; liikkeen nimenä on *The Blavatsky Association* (Blavatsky-yhtymä eli liitto).

Minun ei tarvitse tässä kosketella Teosofisen Seuran onnetonta tilaa, joka on antanut aiheen tälle uudelle liikkeelle ja toisille samankaltaisille muualla maailmassa. Kuinka kauas Seura on poikennut perustajiensa alkuperäisistä opeista ja ihanteista, on nyttemmin jokseenkin yleisesti tunnettu. Itse sana *teosofia* on tullut liitettyksi niin paljon semmoiseen, mikä on sen alkuperäisen merkityksen ja tarkoituksen suoranaisten vastakohtana, että näyttää välttämättömältä luopua tuon sanan käytöstä kyseessä olevan liikkeen yhteydessä. Näissä olosuhteissa on Blavatsky-liitto perustettu yksinomaan alkuperäisten opetusten ja ihanteiden käsittelyä varten. Liittoon kuuluvat joukko H. P. Blavatskyn alkuperäisiä oppilaita ja työtovereita sekä monet Teosofisen Seuran entiset jäsenet, joiden on ollut pakko erota siitä edellämämainituista syistä. Tämä on takeena siitä, että Liitto on oleva hyvän johdon alaisena ja että sen perussäännöistä poistetaan mikäli mahdollista kaikki, minkä kokemus on osoittanut ristiriitaisuuksien aiheuttajaksi. Ei esim. tule olemaan mitään presidenttiä, johtokunnan muodostavat vain sihtööri, rahastonhoitaja ja viiden neuvosto. On hyväksytty muutamia yksinkertaisia sääntöjä. Ei ole määrättyä jäsenmaksua, Liitto riippuu toimintansa puolesta vapaaehtoisista jäsenmaksuista ja avustuksista. Päämajan paikka on 22, Craven Hill, Bayswater, ja melkoinen haku- ja lainakirjasto on jo olemassa.

Liitto paheksuu, ettei se voi vastaanottaa jäsenikseen Teosofisen Seuran jäseniä, niin kauan kuin nämä edelleen pysyvät mainitun seuran jäseninä; koska ensinnäkin täytyy otaksua näiden jo saavan mitä haluavat, ja koska toiseksi heidän jäseniksiotonsa mahdollisesti olisi omiaan aikaansaamaan häiriötä. Luonnollisesti tämä ei pidä paikkaansa jokaisen T. S:n jäsenen suhteen, mutta mahdotonta on tehdä eroa yksityistapauksissa.

Aikaa myöten harrastus H. P. Blavatskyn teoksiin on yhä kasvamassa ja niiden kysyntä lisääntyy; Liitto on koettava tyydyttää tätä kysyntää ja antaa apua kaikin mahdollisin tavoin *Guptaa Vidjaa'n* tutkijoille, sen Aikain Viisauden, jonka lahjakas esittäjä tämä huomattava nainen oli. Kunnioittaen teidän Iona Davey.»

Jotakin tämänkaltaista saattoi odottaa Englannissakin. Amerikassa on *Back to Blavatsky-liike*, Australiasa *Loyalty League* ja nyt Englannissa *Blavatsky Association*. Ajan merkkejä kaikki, niin kuin Suomessa *Ruusu-Risti*.

Mutta Ruusu-Ristissä emme ole huomanneet mitään haittaa koituvan siitä, että ovet ovat vapaasti auki Teosofisenkin Seuran jäsenille. Päinvastoin tuntuu meistä, että T. S:n teosofit ovat luonnollisimpia ystäviämme.

*

Tuonen puolelle on siirtynyt kaksi miestä, jotka ovat piirtäneet nimensä syvälle aikamme poliittisen historian muistitauluun: Wilson ja Lenin. Molemmat olivat haaveilijoita, idealisteja, joille kohtalo tarjosi suurenmoisia tilaisuuksia unelmien toteuttamiseksi, mutta molemmat epäonnistuivat, kun aate oli muutettava todellisuudeksi, — ja ken tämän maan päällä semmoisessa tapauksessa onnistuisi?

Wilsonin unelma oli maailman rauha, Leninin onnellinen yhteiskunta. Wilsonin näyssä kansat luopuivat aseistaan ja ratkaisivat ristiriitansa järjen teitä, Lenin haaveili yhteiskunnasta, joka isällisesti piti huolta jokaisesta jäsenestään.

Kun Wilson sodan uuvuttamalle maailmalle kertoi rauhanohjelmastaan ja sen neljästätoista pykälästä, ihastuivat ihmiset ikihyviksi ja Saksan kansa liittolaisineen uskoi, että Amerikan mahtava presidentti oli mies, joka kykeni ajamaan ohjelmansa läpi. Wilson itse uskoi, ja hirmuinen oli hänen pettymyksensä, kun hän huomasi, että hänen liittolaisensa, joita hän sodassa oli auttanut, — Ranska ja Englanti etunenässä, — eivät vähääkään välittäneet hänen jalosta ohjelmastaan, vaan tekivät hänestä narrin historian tuomioistuimen edessä. Hän sai silloin kuoliniskun sydämeensä eikä noussut enää henkiseltä tautivuoteeltaan. Antakoon kuolon uni hänelle nyt uutta voimaa, jotta hän monta vertaa suuremmalla tarmolla, lujudella ja päättäväisyydellä kykenee maailmaa uhmaamaan, seisomaan aatteensa puolesta yksin ja vaikkapa omin voimin voittamaan, kun hän ensi kerralla uudestaan saa koettaa, missä määrin kansat ja valtiot ovat johdettavissa valistuksen tielle.

Kun Lenin kevätkesällä 1917 julisti Venäjän hurmaantuneelle kansalle, että vapauden päivä oli koittanut, onnen ja rauhan päivä, jolloin miekat taottaisiin auroiksi ja maa tulisi kansan omaksi, silloin ihmisystävä kysyi itseltään ihmetellen, oliko vihdoin poliittisesti vaikutusvaltaisten ihmisten piiriin ilmestynyt henkevä ja kaukonäköinen suursielu? Oliko vihdoin nouseva hallitus, joka luopuisi ahneudesta, vallanhalusta, häikäilemättömyydestä ja väärin keinojen käyttämisestä?

Uskon mielelläni, että Lenin oli vilpitön idealismissaan, vaikka kammolla

muistelen sitä venäläistä, joka samalla kun hän sanoi olevansa Leninin ihailija ja kommunisti vakuutti, että kaikki puhe aseista luopumisesta oli Leninin puolelta paljasta diplomatiata ilman syvempää tarkoitusta: »hän houkutteli noilla lapsellisuuksilla joukot puolelleen». Eiköhän pikemminkin Leninin sieluntuska ollut suuri, kun elämän realiteetit nousivat hänen eteensä ja hän luuli huomaavansa, ettei joukkoja voinut hallita ilman väkivaltaa ja lain kovuutta?

Lenin oli luonteeltaan paljon lujempi kuin Wilson — hän oli ulkonaisesti kärsinyt paljon enemmän elämänsä varrella. Kun hän nyt huomasi joutuneensa umpikujaan, ei hän masentunut eikä peräytynyt kuten Wilson: hän luopui mieluummin unelmastaan tai paremmin sanoen unelmansa hengestä ja elämästä saadakseen sitä toteuttaa edes muodollisesti ja näennäisesti. Hän jatkoi siis häikäilemättä kansansa onnellistuttamista, antaen tarkistetussa ohjelmassaan sijaa väkivallan kaikille vanhoille muodoille. Missä määrin hänen onnistui luoda onnea Venäjän kovia kokeneelle kansalle, siitä tuomitkoon Venäjän kansa itse.

Molemmat poliittiset merkkihenkilöt ovat nyt astuneet kuoleman valtakuntaan puhdistuakseen vioistaan ja erehdyksistään sekä kehittääkseen ja toteuttaakseen taivaassa unelmiensa todellista inhimillistä sisältöä. Kun heidän henkimiensä palaavat maan päälle, seisoo karman enkeli kummankin syntymän ovella, tarjoten palkkaa ja vaatien sovituksia.

*

Lehdissä kierteli äskettäin uutinen, että Indian suuri kansallisauttaja Gandhi on vapautettu vankilasta sairauden takia.

Olen vastikään pitänyt useampia esitelmiä tästä merkillisestä miehestä. Hän on niitä harvoja poliittisia toimihenkilöitä, jotka järkähtämättä koettavat kulkea Mestarien jälkiä, joiden poliittinen ohjelma kieltää kaiken väkivallan ja jotka mieluummin itse kärsivät mitä tahansa, kuin että hetkeksikään poistuisivat totuuden ja rakkauden kaidalta tieltä. Gandhin elämäntyö on suurenmoinen, jopa satumainen, sekä sen 20 vuoden aikana, jolloin hän etelä-Afrikassa taisteli india-laisten siirtolaisten oikeuden ja vapauden puolesta (1893 — 1914), että maailmansodan aikana ja jälkeen, jolloin hän ensin luottaen Englannin hyvään tahtoon ja lupauksiin myötävaikutti siihen, että India tehokkaasti auttoi Englantia maailmansodassa, ja sitten rauhan tultua vähitellen käänsi selkänsä Englannille, kun kaikki tämän lupaukset Indian itsehallinnosta osoittautuivat petollisiksi suunpuheiksi. Gandhi nosti Indian jonkinlaiseen suurlakkoon, kapinaan, jonka tarkoitus oli olla aseeton ja joka sitä olikin, jos kohta vastoin Gandhin tahtoa mellakoita syntyä siellä ja täällä. Mutta kristillinen Englanti ei välittänyt Indian kansan vetoamisesta sen oikeudentuntoon, kristillinen Englanti ei välittänyt Gandhin siveellisestä suuruudesta, — se vangitsi hänet, joka oli aseettoman kapinan sielu.

Niin aina käy maan päällä Jumalan sankarein ja Mestarein lähettiläin, kun he yrittävät jotakin ihmisten hyväksi. Liian surullista on kuitenkin todeta, että Teosofinen Seura lakkasi hyväksymästä ja ymmärtämästä Gandhia, kun hän kehotti kansansa tekemään itsensä taloudellisesti riippumattomaksi Englannista

(n. s. non-cooperation). Mutta Gandhi seuraa vuorisaarnaa käytännössä ja T. S. osoitti jo maailmansodan aikana, ettei se usko Jeesuksen Kristuksen rakkaudenoppiin.

*

Kun ihmiset tulevat luokseni ja valittavat taloudellisia vaikeuksiaan, en osaa heitä pätevästi lohduttaa. He tietävät yhtä hyvin kuin minäkin, että taloudellinen tilanne on kaikkialla huono maailmansodan suuren murhenäytelmän jälkeen. Semmoinen on nykyään ihmiskunnan yhteinen karma. Ja tietysti meitä rauhallisia ihmisiä, jotka emme ikinä ole sotaa edes ajatuksissamme hyväksyneet, jonkun verran harmittaa, että saamme maksaa toisten — yltiöpäiden — hulluja tekoja, — mutta niinhän aina on. Lapset tappelevat, äiti saa sitoa haavat ja ommella napit ja takit. Minkä ihmiskunta sille tekee, ettei se vielä ole viisastunut?

Nykyiset veroitukset tuntuvat kuitenkin ylen järjettömiltä. Ihmisiltä riistetään heidän viimeiset säästönsä — ja onnelliset vielä ne, jotka ovat voineet veroja varten jotakin säästää! Monet, monet ovat pakotetut lainoja tekemään voidakseen suorittaa vuotuisia avustuksiaan valtiolle ja yhteiskunnalle. Ja tämä ei voi olla tervettä elämää. Mikään valtio ei hyödy siitä, että kansa köyhtyy ja sortuu, katkeroituu ja napisee.

Missä on se valtiomies, joka uskaltaa katsoa totuutta silmiin ja pelkäämättä sanoa sen julki? Missä on se nerokas ja voimakas politiikoitsija, joka osaa avata ihmisten silmät ja saada naurajat puolelleen? Missä ovat ne valtiopäivät, jotka osaavat kumota onnistumattomia lakeja ja luoda parempia?

Nämä kysymykset esitän kuin leikillä, niin täynnä paatosta kuin ovatkin. Sillä ei suinkaan tätä ihmiskuntaa ole järjen avulla autettavissa? Kaikki mikä tapahtuu, tapahtuu kuin pakosta — sanottakoonpa vaikka olojen pakosta. Ei yksilö käännä ajan ratasta. Kärsimykset ja kokemukset ne aikaa myöten vaikuttavat kansan tajuntaan, ja vasta silloin, kun kaikupohja on valmis, kuuluu yksilön ääni. Silloin yksilö puhuu julki, mitä yleisön sydämessä jo liikkuu.

*

Mitä sanotte, arvoisat lukijat, Ruusu-Ristin nykyisestä kansilehdestä? Miellyttääkö se teitä vai oliko entinen parempi?

Kirjoittakaa toimitukselle kirjeitä — tästä asiasta ja toisista. Julkaisen mielelläni »toimitukselle tulleita kirjeitä», joissa kosketellaan kysymyksiä, jotka voivat kaikkia lukijoita huvittaa tai hyödyttää.

Tunnen olevani teitä lähellä, rakkaat lukijat ja soisin, että Ruusu-Risti olisi kultainen rakkauden side meidän kaikkein välillä.

Maaliskuu, s. 81—91

»Onko Ruusu-Ristin toimitus sitä mieltä, että esim. Suomessa sotaväki ja suojeluskunta ovat turhia?» kysyi muuan uusi lehtemme lukija — luultavasti muutamien viime numerossa olleiden lausuntojen johdosta. »Edustaako toimitus semmoista pasifistista kantaa, jonka mukaan valtion kerta kaikkiaan pitäisi riisua aseensa?»

Jos aseiden riisuminen kävisi käytännössä päinsä — vastaa toimitus ylläolevaan kysymykseen, — silloin olisi semmoinen ratkaisu epäilemättä onnellisin. Mutta kuinka se olisi edes ajateltavissakaan, niin kauan kuin eivät yksilöt ja kansat kaikki ole siitä yhtä mieltä? Jos ihmiset luottaisivat toisiinsa, jos ei olisi varkaita, ryöväreitä, murhaajia — ei suuressa eikä pienessä mittakaavassa, — jos kukaan ei tahtoisi tehdä vääryyttä toiselle itse siitä hyötyäkseen, silloin rauha vallitsisi maassa ja kaikkinaisen aseellisuus olisi todella turha. Mutta niinkuin nyt on, täytyisi aseettomuuskin aikaansaada pakkokeinoilla, ja mitä siitä seuraisi muu kuin kaikkein sota kaikkia vastaan? Aseettomuus on asia, jota ei voi panna toimeen, keinotekoisena se ei olisi minkään arvoinen, — sen tulee syntyä itsestään. Ja se tulee itsestään, kun ihmiset ovat siihen kypsyneet.

Ruusu-Ristin toimitus ei sekaannu politiikkaan. Jos sen palstoilla lausutaan ajatuksia, lausutaan ne valistustarkoituksessa — yksilöiden »ylösrakennukseksi», ei puoluehengessä. Toimituksen mielestä on totuuden etsijöille välttämätöntä saada ajatella ja lausua ajatuksensa vapaasti. Ja kun lukijat muistavat, että lehtemme ei harjoita minkäänlaista puolueagitatsionia, silloin ei kukaan vapaasti lausutuista mielipiteistä pahene. Ruusu-Risti tahtoisi kasvattaa lukijoitaan itsenäisesti ajatteleviksi ja arvosteleviksi ihmisiksi, ja jos se siihen kykenisi, tuntisi se itsensä onnelliseksi.

Mitä nyt asevelvolliseen sotaväkeen ja suojeluskuntaan tulee, on toimituksen mielestä niiden välillä suuri ero. Edellinen perustuu pakkoon, ja tämä on sen heikko puoli, koska se on ammattia, joka ei ole jokaisen nuoren ihmisen oman-tunnon mukaista. Pitäisi ainakin lakipykälissä varata mahdollisimman suuri vapaus nuoren ihmisen omalletunnolle ja persoonalliselle vakaumukselle, — ja siihen-päin lainlaadinta jo kulkeneekin. Toisin taas on laita suojeluskuntajärjestön. Se perustuu vapaaehtoisuuden pohjalle, ja se on niin muodoin luonnollinen ylimeno osittaiseen tai täydelliseen aseettomuuteen.

Muuten ei kukaan kieltäne sitä, että sotilaallisesti kasvatettu mies useinkin on varsin miellyttävä olento: rehellinen, suora, luotettava ja itsensä unohtava. Jaloimmat ja parhaimmat ihmiset ovat usein olleet sotamiehiä. Tätä emme koskaan unohda, kun sotalaitosta arvostelemme. Kaikki lausuntomme koskevat luonnolli-
sesti sota-aatetta ja siitä johtuvia seikkoja, ei koskaan yksilöitä, jotka sotamiehen puvussa ovat yhtä lähellä taivaallista Isää kuin muutkin kuolevaiset. Se vain olkoon jokaiselle selvänä, että Jeesus Kristus y.m. suuret viisauden mestarit eivät ole olleet mitään sotapäälliköitä, — ei missään tapauksessa ainakaan ensinmainittu, vaikka kirkot ovatkin yrittäneet tehdä hänestä sotasankaria, siunatessaan hänen nimessään lippuja ja joukkoja, rukoillessaan hänen nimessään menestystä aseille.

Kristus oli — sen kaikki tietävät omassatunnossaan — rauhan ruhtinas, uhrautumisen ja kärsimyksen kuningas.

*

Tuoni tekee työtään meikäläisissäkin riveissä. Helmikuussa jättivät ruumiillisen tomumajansa säveltäjä, professori Oskar Merikanto ja runoilija Aarni Kouta. Oskar Merikanto ei ollut Ruusu-Risti-seuran jäsen, mutta vanha teosofi, joka aikoina ennen maailmansotaa säännöllisesti kaikissa juhlatilaisuuksissamme antoi loistoa ohjelmalle mestarillisella pianonsoitollaan sekä sooloesiintyjänä että säveltäjänä lauluissa ja melodraamoissa. Muutamia sävellyksiään hän loi varta vasten teosofisiin tarkoituksiin; mieleeni muistuvat seuraavat: ylimaalista rauhaa uhkuva melodraama »Bhagavad Gita», joka ensi kerran esitettiin Helsingissä teosofisessa iltamassa huhtikuun 6 p:nä 1908; tunnelmikas melodraama »Rakkaudelle» (P. E:n sanat), joka valitettavasti esitettiin vain yhden kerran Helsingissä teosofisessa vuosijuhlissa toukokuun 16 p:nä 1910, koska säveltäjä ei liene kirjoittanut »puhtaaksi» musikaalista, perin vaillinaista konseptiaan; ja suurenmoinen kantaatti »Kuoleman kunniaksi» (P. E:n sanat), joka esitettiin euromalaisessa teosofisessa kongressissa Tukholmassa kesäkuun 15 p:nä 1913 ja siellä voitti kaikkien sydämet.

Kerron tässä kantaatin alkuhistorian semmoisena kuin sen kuulin säveltäjän omasta suusta. Merikanto oli monta vuotta kirkon urkurina toimiessaan ajatellut kuolemaa ja ajatellut, että tavallinen käsitys kuolemasta ja vainajien hautaansaattaminen epäilemättä oli väärä; hänen tunteitaan se aina oli loukannut. Hän oli monta vuotta ikävöinyt elämänkäsitystä, joka selvittäisi enemmän kuoleman asioita, ja kysynyt mielessään, eikö kukaan voisi sitä probleemia kauniimmin käsitellä.

Silloin hän kerran joulukuussa 1904 kulkiessaan kirjakaupan ohi näki akkunassa kirjan »Mitä on kuolema?» ja pujahti heti ostamaan sen. Lukiessaan sitten kirjaa kotonaan hän mieltyi siihen ja sivu sivulta hänen innostuksensa kasvoi, sillä siinä oli niitä tunteita ja ajatuksia, joita hän oli hapuilemalla hapuillut kykenemättä niitä tajunnassaan selvittämään. Tullessaan lukuun »Kuoleman kunniaksi» alkoivat sävelet hänen sielussaan soida, nousten ylistys- ja kiitoslauluksi kuoleman majesteetille. Inspiratsioonissaan hän silloin jo merkitsi kirjan reunaan: tuo on kööriä, tuo yksinlaulua, tuo lausuntoa j.n.e.

Siitä saakka Merikanto kantoi mielessään sävellystä, vaikkei hän sitä paperille osannut kirjoittaa ennenkuin talvella 1912 — 1913, kun oli Tukholmasta päin tullut pyyntö ja kehoitus, että teosofi-säveltäjä loisi jotakin kansainvälistä kongressia varten.

Semmoinen sävelten ruhtinas kuin Oskar Merikanto ei tosiaankaan ole turhaan elänyt. Aineellisilla arvoilla ei punnita eikä mitata sitä henkistä apua, minkä hän on Suomen kansalle ja sen nousevalle sivistykselle antanut. Semmoisesta ihmiselämästä täytyy jokaisen iloita, ja kun kuolemassa fyysillinen personallisuus

etsii lepoa, on lepo hyvin ansaittu, ja henkiminä kohoo säveltensä täyttämään taivastilaan lisätäkseen näkymättömän maailman sopusointua ja kauneutta ja auttaakseen sen asujaimia, samalla itse kasvaen ja kehittyen uusissa inspiratsi-oneissa ja valmistuen uutta maallista työkautta varten. Eräs ystävämme on lähettänyt seuraavan kauniin runon, jonka hän omistaa »professori Oskar Merikannon muistolle.»

*Nyt surupukuun astuu Suomen kansa,
on tuoni siltä pojan ottanut.
Näin tuoni voittamalla voittajansa
tuon laajarinnan lauhkeen laulajansa
on elon uuden hälle antanut.*

*Oot Oskar Merikanto meiltä poissa,
oot muille maille meiltä muuttanut,
Sä uudessa oot untenmaiden koissa
ja hatarissa harhalinnain soissa
on sinne kuolo Sinut saattanut.*

*Mut laulun lahjas avaa Sulle ovet,
Pietari portillaan Sua kumartaa,
Sun säveleesi särkee jäiset povet,
sen laineet lyövät siihen laajat lovet
ne aatemaihin tietä avartaa.*

*Sun sävelissä Suomen järvet päikkyi
sen laineet lakkapäinä lauleli.
Kotoisen lieden lämpö niissä läikkyi
ja avaruuden tähtivalot väikkyi,
kun luonnon voimat niissä otteli.*

*Sä soitit Suomen sulot sävelissä -
Kalevan kankaan kauniit tarinat.
Ja kuolemalle lauloit kaunihissa
ylistyslauluissasi ylevissä
elämän voiton tarut ihanat.*

*Siks kuolontie on Sulle tuttu latu,
mi johtaa luokse taiteen temppelin.
Se onkin Sulle vanha selvä satu
ja tuttu myöskin templiin vievä katu,
mi kulkee läpi uhrikappelin.*

*Ei kuolemata ole laulajalle.
Ei kuole laulu Väinön kantelon.
Se elää aina kuolon kulkijalle
ja ylösnousemuksen pyrkijälle
soinnoissa uuden päivän laulelon.*

*Ja tielle tulkoon Väinö Sua vastaan
ja Lemminkäinen lempi lauleloin!
He laulunvoimin johdattakoot lastaan —
Ilmarivoittajaksi voimakastaan,
laulajaksi, sulho suuteloin!*

Vaaka.

*

Tutustuessani viitisen vuotta sitten Aarni Koutaan en aavistanut, että tunneta runoilijasta ja Nietzsche-ihailijasta oli tulemaisillaan vakaa ja harras teosofi. Niin kuitenkin kävi, ja Kouta, joka oli alkanut uhmilijana, epäilijänä, muuttui lopputaipaleellaan ruusuristiläiseksi mystikoksi, jonka ajatus liiteli hengen avaruuksissa, jotka lienevät olleet lukitut useille hänen entisistä ihailijoistaan. Sitä syvemmin on kunnioitettava hänen rehellisyyttään runoilijana. Hän ei pelännyt olla oma itsensä silloinkaan, kun se oli uudeksi syntynyt ja luopunut vanhastaan. Tietysti tämä todisti, että syvimmällä oli piillyt se ihminen, joka oli sama sekä nuorukaisena että miehenä, ja sentähden Kouta mielellään esitti vakaumuksenaan, että Nietzschekin oli pohjimmaltaan mystikko, joka m.m. uskoi sekä jälleensyntymiseen että karmaan. Aarni Koudan viimeiset runoteokset, kuten »Rakkauten temppeleli» ja »Ristin tie» todistavat, kuinka korkealle hänen inspirationsa saattoi kohota. Niissä hänen runollinen mielikuvituksensa todella on kuin kotka, joka lentää aurinkoa kohti. Eikä hänen runoistaan puutu tunnetta, vaikka se välistä pukeutuu ankarasti älykkääseen muotoon. Tunne on vain syvältä etsittävä, siitä hengen temppeleistä, jossa asuu rakkaus totuuteen.

Jos olisin runoilija, laulaisin sydämen halusta sonetin Aarni Koudan ritarillisen ja tehtävälleen uskollisen sielun muistolle. Tämmöisissä tilanteissa tunnen selvästi eron jumalallisia lahjoja saaneen runoilijan ja tavallisen proosallisen kynämiehen välillä. Koutaa kohtaan tunnen kiitollista rakkautta monesta syystä. Tietäjän palstoilla hän vuosina 1919 ja 1920 julkaisi monta ihanaa runoa ja monta arvokasta artikkelia. Hänen kirjoituksensa kohottivat suuresti aikakauskirjamme arvoa sekä nerokkaan sisältönsä että lennokkaan tyyliensä kautta. Kun Tietäjältä tuli Ruusu-Risti, oli tarkoitus, että Aarni Kouta entistä kiinteämmin olisi ottanut osaa toimitustyöhön. Hän sen mielellään olisi tehnytkin, ja minä surkuttelen huonoa karmaani, joka asetti voittamattomia taloudellisia esteitä hyvän suunnitelman tielle.

Aarni Kouta oli yhtenä päätekijänä mukana Ruusu-Risti-seuraa luomassa. Kun me muut olimme kauan kahden vaiheilla luopuako vanhasta rakkaasta

Teosofisesta Seurasta, silloin Kouta, jota menneisyys ei sitonut T. S:aan, kirkaal-la totuudennäkemyksellään ja ehjällä, keskitetyllä tahdollaan sai meidätkin astu-maan suoraan eteenpäin päämäärää kohden. Hän oli epäilemättä vanha taistelija, vaeltava ritari, joka polvistui ihanteen edessä yhtä vilpittömästi kuin ennen sydämensä maallisen haltijattaren ja käytti taistelussaan hengen miekkaa yhtä suurella uskolla ja ihastuksella kuin ennen väkivallan säilää. Viimeisenä parina vuotena hän ei enää ottanut osaa Ruusu-Risti-työhön osaksi luentomatkojensa, osaksi sairauden takia, osaksi itseensä syventymis- ja sulkeutumishalusta.

Personallisesti Aarni Kouta teki minulle merkillisen palveluksen, kun hän eräessä artikkelisarjassaan suureksi hämmästykseksi ilmoitti minulle, että olin suomalainen kirjailija. Olihan minua siksi nimitetty — kohteliaisuudesta ja kai senkin takia, että miehellä täytyy jokin ammatti olla, — mutta en koskaan ollut sitä vakavasti uskonut. Eihän suuri yleisö minusta paljoakaan tiennyt, eiväthän sano-malehdet milloinkaan pitäneet meteliä minun kirjoistani, eivät arvostelijat ja asiantuntijat myöntäneet minulle sijaa suomalaisessa kirjallisuudessa, — olin siis tottunut ajattelemaan olevani tuommoinen hybridi olento, joka ei ole sitä eikä tätä. Ja nyt Kouta lujalla kädenpuristuksella vakuutti, että olin suomalainen ja että olin kirjailija, — ja jos ken on tätä ammattia harjoittanut niinkin monta vuotta kuin minä, hän ymmärtää, miltä semmoinen tunnustus tuntuu. Eihän se päähäni mennyt, sillä eihän se ollut muuta kuin yksityisen ammattimiehen epävirallinen lausunto. Mutta että hän ammattimiehenä uskalsi sen sanoa, siitä olin sanomatto-masti liikutettu. Ja sydämeni on hänelle kiitollinen.

Niin nähköön siis Aarni Kouta Tuonen mailla ihania unia, kunnes hän herää oman paratiisinsa yrttitarhassa.

*

Istuessani tänään, maaliskuun 8 p:nä kirjoittamassa näitä pätkiäni muistelen myös syvällä kunnioituksella erästä hengen sankaria, joka tänään täyttää 60 vuotta. Hän ei kuulu nimellisesti meidän joukkoomme, mutta hän kuuluu oleelli-sesti kaikkien niiden joukkoon, jotka tahtovat tuoda valoa pimeyteen, lohtua murheeseen, sydämen lämpöä kylmään maailmaan. Kaikki tuntevat hänen nimen-sä, mutta henkilökohtaisesti hän on tuttu ennen kaikkea onnettomille, hätää kärsiville, sieluntuskissa värjöttäville. Hän on Mathilda Wrede, vankien ystävä.

En malttanut olla häntä tässä mainitsematta, vaikka kuten sanottu hänen tiensä ei ainakaan vielä ole kohdannut meidän tietämme. Mutta olen kerran keskustellut hänen kanssaan, ja se keskustelu on ihanimpia muistojani. Tunsin niin elävästi seisovani vanhan, suuren, kehittyneen sielun edessä. Tunsin niin selvästi, kuinka muurit toinen toisensa jälkeen meidän väliltämme hajosivat. Tunsin niin voimak-kaasti, kuinka olennaisesti, kuinka hengessään yhtä ne ihmiset ovat, jotka notkis-tavat polvensa rakkauden Jumalan edessä, jotka sielunsa pellostä ovat löytäneet totuuden helmen, jotka leiviskäänsä tahtoisivat käyttää elämän Isän kunniaksi. Eri teitä pitkin he ovat tulleet suureen yhtymäkohtaan. Välittömästi he ymmärtävät toisiaan, vaikka puhuisivatkin eri kielillä. Kaikki he tuntevat Kristuksen ja

tietävät, kuka Jeesus oli. Kaikki he näkevät, että ihmisessä piilee salaperäisiä kykyjä, että henkimaailma on olemassa, että ihminen syntyy jälleen maan päälle. Kaivataanko parempaa todistusta siitä, että jumalallinen totuus aina on yksi ja sama?

Kymmenkunta vuotta sitten Mathilda Wreden työ vankien hyväksi vankiloissa virallisesti lakkautettiin. Mutta hänen rakkautensa kärsiviin, pieniin ja sielultaan sairaihin ei siitä lamaantunut. Yhä hän on jatkuvasti kulkenut enkelein teitä, kulkenut Jumalan sanansaattajana pimeydessä eksyneiden luo, lohduttaen, tukien, auttaen, valaisten. Riittääköön hänelle yhä voimia ja ikää! Työtä ei häneltä puutu.

*

Ruusu-Risti-lehdessämme on parina viimeisenä vuotena silloin tällöin esiintynyt nimimerkki U. E. G. runsas- ja syväaarteisten, soinnukkaiden ja kauniiden runojen alla. Välistä on mainittu, että runo on »unessa kirjoitettu», ja moni lukija on varmaan ihmetellyt, mitä silläkin lienee tarkoitettu. Vertauskuvakieltä se arvatenkin on ollut, sillä eihän kukaan nukkuessaan kirjoittele — kaikista vähimminkin runoja?

Niin, asianlaita on yhtäkaikki se, että kaikista U. E. G:n runoista olisi voitu täydellä syyllä ilmoittaa, että ne ovat unessa kirjoitetut — eikä sillä olisi tarkoitettu mitään muuta kuin silkkaa, sananmukaista totuutta. Sillä niin ihmeelliseltä kuin kuuluukin, U. E. G. on niin sanoaksemme astraalinen runoilija. Fyysillisessä persoonallisuudessaan hänen ammittinsa on aivan toinen eikä hän harjoittele runoilua edes mielityökseen; ei hän edes fyysillisessä tajunnassaan ole lähemmin tutustunut teosofiseen maailmankatsomukseen. Mutta kun hänen ruumiinsa nukkuu, silloin herää sisäinen ihminen, tarttuu kynään ja kirjoittaa — ja käsiala on yhtä selvää, suoraa, kirjoitus yhtä tarkasti välimerkeillä varustettua kuin konsanaan hereillä olevan runoilijan manuskripti, — niin epäilemättä puhtaampaakin, sillä fyysillisessä tajunnassaan toimiva runoilija saattaa tehdä paljonkin korjauksia konseptiinsa, mutta tämä somnambulisesti työskentelevä taiteilija tekee heti puhdasta työtä.

Tapaus ei ole ainutlaatuinen, sillä yliaistillisten ilmiöiden tutkijat tuntevat kyllä tapauksia, jolloin ruumis toimii välittömästi korkeamman sisäisen tajunnan mediumina. Muuan matemaatikko, jolla oli suoritettavanaan vaikea lasku, johon hän ei illalla pystynyt, paneutui levolle ja näki ihmeekseen seuraavana aamuna, että oli yön aikana mallikelpoisesti ratkaissut paperille koko probleemin. Ja ovathan teosofit lukeneet madame Blavatskystä, että Salaisen Opin käsikirjoitusta joskus kasaantui kirjoituspöydälle tekijän nukkuessakin.

Kuinka tämmöinen asia on fysiologisesti selitettävissä, ei ole vaikea ymmärtää niiden, jotka uskovat ihmisen sisäisiin käyttövälineisiin. Minätajunta vaikuttaa suoranaisesti älyruumiin kautta eetteriaivoihin ja hermostoon herättämättä astraalitulilassa uinuvaa päivätajuntaa, milloin ei ole kysymyksessä suoranainen ulkoapäin tuleva vaikutus vainajan tai muun henkiolennon taholta. Mutta kuinka ilmiö on selitettävissä psykologisesti, kun ei ole kysymyksessä henkivaikutus? Mikäli

U. E. G:n tapausta tunnen, luulen sen olevan tätä laatua, s.o. että U. E. G. toimii vain oman itsensä, sisäisen minänsä mediumina. Ja sitä selittäisin psykologisesti niin, että U. E. G. on varsinaiselta olemukseltaan runoilija, vaikka erinäiset asianhaarat ovat estäneet häntä siksi tulemasta fyysisessä tajunnassaan. Hänen sielunsa, joka ei tyydy eikä alistu ulkonaisen maailman asettamiin esteihin, purkaa patonsa yöllä ja sanoo sanottavansa tavalla, joka semmoisenaan todistaa ihmisen korkeammista kyvyistä. Hänen sielunsa on henkimaailmassa hereillä ja tietää karmallisen kehityksensä nojalla asioita, joista U. E. G:llä päivätajunnassaan ei ole ollut aavistusta. Näistä asioista julkaisen tässä numerossa valaisevan kirjoituksen H. P. Blavatskyltä. Kirjoitus on vuodelta 1889, jolloin ei vielä puhuttu mitään psykoanalyysistä.

*

Muutamilta lukijoilta olen saanut vastauksia kysymykseeni kansilehden ulkoasusta. Jokseenkin yksimielisiä näkyvät vastaajat olevan siitä, että vanha muoto oli kauniimpi. Jotkut ovat arvelleet, että uusi on halpuuden takia valittu, mutta sen ajatuksen voin oikaista, sillä kustannus on sama. Valinta tapahtui minun puoleltani osaksi sen takia, että siten voitettiin yksi tekstisivu, osaksi sen takia, että silmäni kaipaivat yksinkertaisempaa ulkoasua — taas vaihteeksi.

Muuten näkyvät sanani Ruusu-Rististä kultaisena siteenä meidän kaikkien kesken herättäneen vastakaikua siinä runosuonisessa ystävässä, joka lähetti seuraavat säkeet »kultaisesta siteestä»:

*Kulkee side kultainen,
auringossa väikky.
Aurinko tuo ylhäinen,
lämpöänsä läikky.*

*Sydämien kultainen
side tuo on hieno,
kuuluu kulkiessa sen
soittelokin vieno.*

*Kiertää side kultainen,
joka sydän-kukkaan,
kiertäessään soittaen:
rakkaus ei mee hukkaan.*

*Kietoo side kultainen
kukat kiehuraksi,
vivahtukset värien
sopusointuisaksi.*

*Kulkee side kultainen,
auringossa väikkyy.
Aurinko tuo ylhäinen,
lämpöänsä läikkyy.*

H.P.

Huhtikuu, s. 121–125

»Se on sallittu», sanoo suomalainen alistuen kohtaloonsa, ja muhamettilainen taivuttaa nöyränä päänsä »kismetin» edessä. Jotkut ajattelijat väittävätkin, että kaikki puhe ihmisen vapaasta tahdosta on tuulesta temmattu. Ihminen päättää, mutta Jumala säätää, eikä kukaan kykene väistämään karmaansa. Eikö ihmisen hiuskarvatkin ole luettu?

Usein elämässä näyttääkin siltä, että kohtalo on ennakoita tähtiin kirjoitettu. Mikä tapahtuu, tapahtuu, eikä ihmisen vapaudesta ole paljokaan tietoa. Päinvastoin ihminen saattaa perästäpäin ihmetellä, mikä »häneen meni, kun noin tuli menetelleeksi.» Monet miehet selittävät sillä tavalla avioliittoon joutuneensa.

Jälleensyntymissoppi pelastaa meidät kuitenkin uskomasta sekä sokeaan kohtaloon että vallattomaan ja siis olemattomaan inhimilliseen vapauteen. Jälleensyntymisen kannalta ymmärrämme, että se, mikä meitä välttämättömänä kohtalona tässä elämässä yllättää, onkin meidän itsemme valmistama edellisessä tai edellisissä ruumistuksissamme. Ja millä tavalla olemme sen valmistaneet? Omilla ajatuksillamme, haluillamme, pyrkimyksillämme, teoillamme.

Sattuuhan yhdessäkin elämässä, että jotakin ikävöimme; emme sitä heti saa, mutta kun aika on kypsä, joutuu se osallemme omien halujemme hedelmänä. Ehkä sillä välin ajatuksemme jo ovat kääntyneet muuante; ehkä ennen niin suuresti toivomamme asia onkin muuttunut kahleeksi, joka sitoo vapauttamme. Kuitenkaan emme ole oikeutetut soimaamaan sokeata kohtaloa, koska itse olemme sen punoneet. Ihminen on oman onnensa seppä.

Jos välttämättä tahdomme tunkeutua syvemmälle, jos kysymme, miksikä paha ja kärsimys yleensä on olemassa, silloin välttäkäämme niitä, jotka puhuvat personallisesta jumalasta ja hänen suunnitelmistaan. Jos personallinen jumala olisi olemassa kaiken takana, silloin hän olisi pahankin alkusyy, ja hänen suunnittelujaan, joissa helvetillisellä tuskallakin olisi oma sijansa, voitaisiin yhtä hyvin nimittää pahan hengen tarkoitusperiiksi. Kuinka moni väsynyt ajattelija onkaan huudahtanut: olisinpa minä luojana, en loisi kärsimystä!

Tästä pulasta päästää meidät Salaisen Opin ikuista rauhaa uhkuva metafysiikka. Kaiken olemassaolon takana, se sanoo, ei ole personallinen Jumala, vaan Ehdoton Elämä, filosofian Absoluutti, joka on ilman määritelmiä, joka ei ole hyvä eikä paha, ei henki eikä aine, ei vapaa eikä välttämätön, vaan johon kaikki vastakohtat häipyvät ja uppoutuvat. Absoluuttinen elämä on se »kolmas», joka

on sekä hengen että aineen, sekä tajunnan että muodon, sekä hyvän että pahan isä ja äiti.

Tämän aikain viisauden mukaan on kyllä olemassa persoonallisia jumalia ja luoja, jotka paljonkin »suunnittelevat», niinkuin jokainen elävä ja järkävä olento, ihminenkin, tekee. Mutta he edustavat ehdottoman elämän henki- eli tajuntapuolta eikä heillä ole rajatonta valtaa aineen, s.o. ilmennysten ja muotojen yli. Muotoja he luovat, mutta mistä? Aineesta, s.o. ehdottoman elämän toisesta olemuspuolesta, jonka kanssa he työskentelevät, jota vastaan he »taistelevat», mutta joka kätkee itseensä lukemattomia, tuntemattomia salaisuuksia. Korkein jumalakaan ei tunne Absoluutin salaisuutta! Ja tämä salaisuus kätkeytyy Aineen olemukseen, joka ei suinkaan ole meidän tuntemamme fyysillinen materia, vaan mitä salaperäisin maagillinen voima.

Kun siis esim. meidän aurinkokuntamme »personallinen jumala», Logos, suunnittelee luotavaa maailmaa, hän nerokkaan arkkitehdin tavalla näkee maailmansa täydellisenä, ihanana temppeleinä, jonka onnellisina palvelijoina elävät olennot ovat. Hän ei tiedä mitään pahasta eikä hän suunnittele mitään kärsimyksiä! Päinvastoin hän varmasti toivoisi, että hänen jumalallinen suunnitelmansa täydellisestä taivaallisesta ihmisestä toteutuisi ilman vastuksia, mutta hän tietää kyllä, että aineessa piilee vastus, hitaus, hankaluus. Hänen uhrinsa ja rakkautensa on siinä, että hän antautuu työhön ja taisteluun aineen voittamiseksi, samaten kuin hänen uskonsa ja tietonsa on, että hän pääsee voittajaksi. Maailman luominen ja ilmennyt olemassaolo on kuin suuri jumalallinen seikkailu!

Sentähden ei ole olemassa mitään pahaa itsessään. Jumala on hyvä. Kaikki olennot, jotka ovat saavuttaneet jumalallisen kehitysasteen, ovat hyviä. Paha on vain hyvän puute, aine, joka ei ole vielä henkevoitunut, eikä paha ole olemassa muuta kuin sille, joka hetkellisesti joutuu sen uhriksi.

*

Mielihyvällä julkaisen tässä numerossa kirjoituksen vegetarismien puolustukseksi. Olen saanut useampiakin toimitukselle osoitettuja kirjeitä samasta asiasta, mutta tilanpuute estää kaikkia painattamasta. Koska kaikki muuten puolustavat kasvissyöntiä, on tarkoitus asiallisesti saavutettu jo yhdellä hyvin sommitellulla artikkelilla.

Vegetaariset lukijani ovat epäilemättä ajatelleet, etten enää kannata kasvisyöntiä, että kukaties sitä vastustankin. Semmoista luuloa tahtoisin oikaista. Kuinka niin kokonaan olisin saattanut unohtaa ja hyljätä nuoruuteni ihanteen? Kahdennellakymmenennellä ikävuodellani luovuin eläimellisestä ravinnosta ja miltei neljännesvuosisadan olin vegetariaani, — eikä terveyteni siitä kärsinyt. Päinvastoin tunsin itseni sielullisestikin aina tyytyväiseksi. Jos nyt olen — ehkä vain toistaiseksi — palannut kaikenlaisen ravinnon nauttimiseen, voin silti hyvällä syyllä sanoa olevani sekä periaatteellisesti että käytännöllisesti puolueeton, koska molempia ihmisravinnon muotoja olen kokenut yhtä paljon ja yhtä kauan. Kuuntelen siis mitä suurimmalla mielihyvällä sekä toisen että toisen aatteen

kannattajia, — tai tarkemmin sanoen: vegetarismin kannattajia, sillä epäilen, että jos joku rupeaisi puolustamaan voimakkein sanoin lihansyöntiä, silloin asettuisin hänen vastustajakseen. Jos käytännössä olenkin nykyään »omnivoori», taidan silti periaatteellisesti olla yhä edelleen kasvissyöjä.

*

Elämäni on nyt ulkonaisesti tehnyt käänteitä ja astunut uuteen ajanjaksoon. Sittenkun luovutin Tuonenkylän päämajan Teosofiselle Seuralle, ei minulla ole ollut varsinaista kotia. Kohta luovutuksen jälkeen alkoi Suomen sisäinen sota, ja asianhaarat pakottivat muuttamaan pois Tonttulasta Pihlajamäelle tammikuussa 1918. Saman vuoden huhtikuu-marraskuu vietettiin Sammatissa, ja kesäkuussa 1919 tapahtui muutto Epilään. Toukokuussa 1920 siirryttiin Helsinkiin ja elokuun viimeisenä päivänä 1921 takaisin Tonttulaan. Nyt maaliskuun lopulla tänä vuonna 1924 pauskasi kohtalo meidät Lopelle, jossa olen ostanut pienen tilan.

Tätä kirjoittaessani asun siis omassa kodissa jälleen. En ole enää kuin ihmisen poika, jolla ei ole mihin päänsä kallistaa, vaan kuin ketuilla on minulla taas luola. Onko se eliniäksi vaiko vain lyhyeksi ajaksi, sen tietää yksin karma. Osoitteeni ja siis Ruusu-Ristin toimituksen ja Ruusu-Risti-seuran johtajan osoite on nyt: Hyvinkää, Pilpala, Saarenmaa. Helsingin työtäni jatkan kulkemalla säännöllisesti kerran viikossa pääkaupungissa.

Tavallisen aikakauskirjan toimittajan olisi hullua ja turhaa puhua tämmöisistä persoonallisista asioista; riittäisi osoitteen muutoksen mainitseminen. Mutta minä olen hemmoiteltu; olen tottunut puhumaan vapaasti omistakin asioistani ja kuvittelen aina olevani keskellä ystäväpiiriä, joka ymmärtämyksellä ja anteeksiantolla, vieläpä joskus mielihyvälläkin kuuntelee juttelujani.

Senpätähden arvoisat lukijani nytkin ymmärtävät, että olen ollut kuin myllyssä — ja vielä olen, ennenkuin elämä taas järjestyy. Ruusu-Ristin maaliskuun numero oli toista viikkoa valmiina, ennenkuin se voitiin jakaa; osoitteiden painatus näet myöhästyi latomakoneen muutamia päiviä kestäneen pahoinvoinnin takia; korjausvedosta piti vain sittenkin käyttää, mutta toivon, että numero silti tuli onnellisesti perille tilaajille.

Ruusu-Risti-seuramme vuosikokous on pääsiäisenä ja sekin puolestaan lisää minun kiireitäni.

Ehkä joku lukija on muistanut, että Ruusu-Ristin piti tänä vuonna sisältää kertomus teosofisen liikkeen vaiheista Suomessa. En ole suoraan sanoen ennättänyt sitä alkaa, mutta vuosihan ei vielä ole lopussa. Antakaa viivytykseni minulle anteeksi, niin lisääntyy teidän hyvä karmanne tulevien ruumistuksien varalle, kuten buddhalainen sanoo.

Toukokuu, s. 161—165

Ruusu-Risti-seuramme neljäs vuosikokous kuuluu muistojen joukkoon. Osanottajia oli 203, mutta monet, jotka olivat halunneet tai aikoneet saapua,

tulivat viime hetkellä estetyiksi lähtemästä kotoa. Toiselta puolen pääsi odottamatta lähtemään ainakin se, joka on kirjoittanut tässä numerossa julkaistun selostuksen kokouksen menoista. Uusia jäseniä installoitiin 59.

Minun ei ole tarvis tässä sen enempää puhua vuosikokouksesta, koska sen tehtävän niin sydämellisellä tavalla on suorittanut L.K-la. Tahdon ainoastaan lisätä pari sanaa kustannustyöstämme. Kuten selostuksesta käy selville, ei se uusi laina, mikä minulle on kesäkuussa luvattu, oleellisesti muuta tilannetta, koska se vain astuu — hiukan suurempana tosin vanhan lainan tilalle. Jotta kustannustyömme laajenisi ja kasvaisi, tarvitsee se välttämättä suuremman pääoman, s.o. enemmän seisovia lainoja. Sentähden käännyin kaikkien ystävien puoleen, joilla on mahdollisuutta ja halua auttaa, kehoituksella, että he lainaisivat Ruusu-Ristin kustannustyöhön suurempia tai pienempiä summia, joista mieluummin tarjoaisimme vain 8 % korkoa, mutta poikkeustapauksissa ehkä enemmänkin. Lahjoja otetaan niinkään kiitollisuudella vastaan. Kaikki kirjeet, rahalahetykset j. n. e. osoitetaan minulle, os. Hyvinkää, Pilpala.

*

Useita meikäläisiä on tänä vuonna siirtynyt toiselle puolelle. Paitsi maaliskuun Ruusu-Ristissä mainitut ovat manalan majoille muuttaneet veljet Bruno Weszynt-hius ja Juho Inberg Kuopiosta, sisar Maija Aalto Tampereelta ja nyt viimeksi veli Kustaa Koivunen Helsingistä.

*

Minulta kysyttiin äskettäin, mistä voi tietää, onko joku henkilö Mestarin opetuslapsi vai ei, onko hän »vihitty» vai ei j.n.e. Tähän kysymykseen saattaa vastata paljonkin, mutta tyydyn toistamaan, mitä vanhin teosofinen aikakauskirja »Theosophist» sanoi asiasta kesäkuun numerossaan vuonna 1889 (siis H. P. Blavatskyn eläessä):

Opetuslapsius.

»The Theosophist» tuntee olevansa kutsuttu painostamaan muutamia seikkoja, joista kaikkien Seuran jäsenten tulisi olla täysin tietoisia.

1. Opetuslapsius eli tsheela-tila on henkilökohtainen Tsheelan ja Gurun (opettajan) välinen asia, joka ei liikuta Teosofista Seuraa.

2. Ei kenenkään, joka viettää siveetöntä elämää tai rikkoo yhtäkään moraalista lakia vastaan, voida hetkeksikään uskoa olevan yhdenkään Seuran kanssa tekemisissä olevan Mahaatman (mestarin) minkään asteisena Tsheelana.

3. Joku henkilö on aikoinaan voinut olla todellinen Tsheela ja on nyt voinut lakata olemasta. Jos Tsheela epäonnistuu, ilmoittaa Guru sangen harvoin millään tavalla asiasta, hänen intressinsä opetuslasta kohtaan vain lakkaa ja hän jättää tämän oman onnensa nojaan.

4. Sangen harvalukuiset ovat tosiaan yhdenkään Teosofisen Seuran kanssa tekemisissä olevan Mahaatman hyväksytyt Tsheelat, ja sääntönä on, että nämä pitävät opetuslapsiutensa salassa, ottaen tarpeen mukaan osaa kanssaihmistensä elämään, mutta viettäen eristettyä sisäistä elämää.

5. Lause »hedelmistään te tunnette heidät» soveltuu erikoisesti kaikenasteisiin Tsheeloihin.

*

Tohtori S. W. Tigerstedtin artikkelia »Kuka oli Väinämöinen?» seurasi tekijän omakätinen vesivärimaalaus, joka kuvasi ylhäällä metallikruunua tupsuineen ja kivineen sekä alhaalla flyygelin kantta ja sillä lepäävää miekkaa ristimuotoisine kahvoineen. Koska kuvassa näkyi seitsemän eriväristä jalokiveä kruunussa ja koska tekijäkin niistä puhuu, tahdon tässä luetella muutamia jalokiviä astrologisine vastaavaisuuksineen keskiaikaisen salatieteilijän Agrippa von Nettesheimin tiedonantojen mukaan:

1. Auringon vaikutuksen alla ovat: rubiini, topaasi, krysopraasi y.m.

2. Kuun vaikutuksen alla ovat: helmi, kristalli, berylli, seleniitti (kuukivi) y.m.

3. Saturnuksen vaikutuksen alaisia ovat: safiiri, onyx, kalsedoni, ruskea jaspis, magneetti y.m.

4. Jupiterin vaikutuksen alaisia ovat: smaragdi, hyasintti, berylli, safiiri, vihreä jaspis y.m.

5. Marsin vaikutuksen alla ovat: timantti, magneetti, verikivi, jaspis, ametisti.

6. Venuksen vaikutuksen alla ovat: berylli, krysoliitti, smaragdi, safiiri, vihreä jaspis, karneoli, koralli y.m.

7. Merkuriuksen vaikutuksen alaisia ovat: smaragdi, akaatti, porfyryri, topaasi, lasi y.m.

Kuten näkyy, on usein sama kivi Cornelius Agrippan mukaan eri planeettojen vaikutuksen alainen.

Tässä yhteydessä sopinee mainita, että kun madame Blavatskylta kerran esoteerisessa piirissä kysyttiin, mitkä planeetat hallitsevat jalokiviä, vastasi hän: »timantti ja rubiini ovat auringon alaisia, niinkuin safiiri on kuun, — mutta mitä se teitä liikuttaa?»

*

Alla oleva veli Hannulan oikaiseva lisäys helmikuun kirjoitukseensa Suomen Teosofisen Seuran päämajasta saapui käsiini liian myöhään ehtiäkseen maaliskuun Ruusu-Ristiin, ja koska se huhtikuun yleisissä kiireissä jäi silloisesta Ruusu-Ristin numerosta pois, painatan sen tähän:

»Kirjoittaessani muistojani päämajasta, joka julaistiin viime helmik. »Ruusu-Ristissä», unohtui minulta eräs tärkeä seikka, joka nyt jälkeinpäin on mieleeni

palautunut. Se on, että kun veljemme Pekka Ervast ryhtyi päämajaa hommaamaan, niin hän hankkeensa alkuaikoina kääntyi eräässä »Tietäjän» kirjoituksessa aateveljiensä puoleen jokseenkin näin: »Nyt tarvitsee teosofia Suomessakin rahaa! Missä nyt ovat meidän rikkaat teosofimme?»

Matkalla ollen minulla ei ollut tilaisuutta tarkistaa olivatko sanat ihan noin, mutta sisältö kuitenkin oli sellainen.

Näinollen minun olisi pitänyt alkaa muistelmani tästä veli Ervastin lausunnosta, sillä tietenkin tuollainen veljellinen ja luottamuksellinen vetoaminen Suomen rikkaihin teosofeihin antoi sysäyksen siihen suuntaan, että lahjoituksia alkoi tulla. Ja kun juuri tämä vetoaminen saattoi antaa joillekuille asianomaisille aihetta luulla, että päämaja oli oleva Seuran omaisuutta siinä mielessä, että Seura saisi sen kanssa menetellä miten haluaisi, niin on tämä seikka siinä tapauksessa ja niiden henkilöiden suhteen otettava huomioon lieventävänä asianhaarana. Ja jos minäkin olisin edellisen kirjoitukseni alkanut tuosta veli Ervastin vetoomuksesta Suomen rikkaihin teosofeihin, niin olisi kirjoitukseni ollut asiallisempi.

Huomaamattomuuttani anteeksipyytäen olen kiiruhtaen rientänyt esittämään tämän asiallisen korjauksen.

Tietysti jää edelleen se tosiasia eteemme, että me menettelimme Suomen Teosofisessa Seurassa sillä tavalla, että siirsimme päämajan pois alkuperäisestä tarkoituksestaan, että teimme jo melkoisen pitkälle kehittyneen päämajahankkeemme mitättömäksi, että annoimme sille siinä muodossaan kuoliniskun, ja että siellä se nyt värjöttää elottomana ruumiina.

J. R. Hannula.

*

Pyydän huomauttaa Ruusu-Ristin arvoisille lukijoille, että tämä toukokuun numero on edellisen vuosipuoliskon viimeinen. Seuraava numero, joka samalla alkaa uutta vuosipuoliskoa, ilmestyy elokuussa. Ne, jotka ovat tilanneet lehden ainoastaan puoleksi vuotta, ovat siis nyt tilaisuudessa uudistamaan tilauksensa.

Toivotan kaikille lukijoille virkistävää kesää!

Elokuu, s. 201–210

Olen eräältä innokkaalta Ruusu-Risti-jäseneltä vastaanottanut seuraavan kirjeen:

Toivotan kaikesta sydämestäni, että Kristuksen viisaus ja rauha ylitsevuotavasti täyttäisi Teidän maljanne.

Ikään kuin Johtaja tietää, yhdistää kultainen side minutkin siihen säteeseen, joka on Ruusu-Ristin takana, ja tämän tuottama ylenpalttinen onni ja siitä johtuva edesvastuuntunto ulkopuolella olevia kohtaan on saanut minut miettimään yhtä ja toista apuneuvoa ihanteen kansallistuttamiseksi, ja ovat ajatukseni uudestaan ja taasen uudestaan keskittyneet samaan pisteeseen. Tämä huomioni on täyttänyt

sieluni kiitollisella riemulla.

Olen katsellut tulevaisuuteen, kysellen kansani kohtaloa. Olen aina saanut saman vastauksen:

»Suomen kansa on eroitettu suureen työhön. Suomen kansa tulee olemaan tulevina aikoina se kaupunki, joka vuorelle rakennettuna valaisee toisia kansoja. Suomen kansa elää tärkeässä murroskaudessaan ja Vanhemmat Veljemme tarvitsevat apunansa voimakkaita luonteita ohjaamaan kansan purtta öisten myrskyjen kauhuista aamuista kirkkautta kohti. Yön varjot olivat pitkät ja Rakkaus oli sammumaisillaan. Vanhemmat Veljemme panivat kaiken toivonsa erääseen hehkuvaan henkeen, joka käsitti tilanteen vakavuuden ja uskalsi tarttua onnettoman purren peräsimeen oman elämänsä uhallakin. Näin syntyi Punaiseen mereen kuiva, jonka voisi hengen maailmassa nimittää »Rakkaus on lain täyttymys», ja näkyvässä muodossaan »Ruusu-Risti». Tämä Ruusuinen Risti on koonnut ympärilleen kansamme puhtaimmat ainekset, n. s. sydänkerrostuman. Nyt pitäisi R.-R. täyttämän ne toiveet, jotka siihen on kohdistettu kansamme uudestisyntymistyös-sä. R.-R. tulisi olemaan se paja, josta henkinen virtaus leviäisi auttavana, nostavana kaikkiin kansankerroksiin; se temppele, joka avaisi kansamme sydämessä uinuvana olevan hyvän ja jonka temppelein kautta siunaus ja apu vuotaisi toisillekin kansoille. Nyt kuitenkin näyttää, ikään kuin R.-R. kaipaisi keskitetympää toimintaa jäsentensä hyväksi. Minun nähdäkseni olisi välttämättömästi saatava aikaan oikea koulu, jossa jäseniä, jotka haluavat, kehitettäisiin kykeneviksi käytännöllisesti toimimaan rakastamansa aatteen eteenpäin viemiseksi. Minä olen varma, että joukossamme on hyviä aineksia, jotka sopivan ohjauksen jalostamina saisivat aikaan ihmeitä. En luulisi mahdottomaksi pystyttää tämmöistä koulua, kun vaan jokainen jäsen ottaisi sen omantunnonasiakseen. Ja se hyöty, mikä siitä koituisi R.-R. kaikinpuolisen toiminnan tukemiseksi! Jo se pelkkä tieto, että nyt on meillä semmoinen paikka olemassa, johon Johtajamme voi meitä kutsua, maaseutulaisiakin, saamaan vastausta moniin tuskallisiin kysymyksiimme, lämmittäisi sydämiämme uhrautuvaan käytännölliseen toimintaan; ja maaseudun ryhmät voisivat tähän kouluun eli laitokseen lähettää edustajansa, jotka palkaksi kykenisivät suuremmalla asiantuntemuksella lietsomaan innostusta ympäristöön. Ja kuinka suureksi avuksi se olisi esim. kirjojen levittämisessä, sillä uskon keskuudessamme löytyvän jäseniä, jotka olisivat ahkerassa innossaan voittamattomia, kerran saatuaan alkusysäyksen; ja missä tämä kävisi paremmin laatuun, kuin juuri tuollaisessa koulussa, jossa oppilaan jokainen kyky tulisi arvioitavaksi? Ja sitten se auttajajoukko, joka tällä tavalla oppisi olemaan tukena ja miksei lohtunakin Johtajan ohjattavana! Näin vähitellen muodostuisi sellainen ehjä, kiinteä kokoomus käytännöllisessä elämässä, jossa R.-R. Johtaja olisi sieluna ja jonka kautta Kristusvoima ikään kuin personoitaisiin kansan nostamiseksi. Tämä on suuri ja riemukas tehtävä, johon R.-R. on etuoikeutettu uskollisuutensa kautta Kristuksen käskyjä kohtaan, ettei mikään uhraus sen käytännössä toteuttamiselle ole liian suuri.

Tämmöinen nyt oli se riemun aiheeni ihanteena. En tiedä, mitä Johtaja itse

siitä arvelee? Paavali sanoo rakkautensa Kristukseen pakoittaneen itsensä ja minä voin sanoa: rakkaus Ruusu-Ristin henkeen antoi minulle rohkeutta kertoa tästä kaikesta.

M. A.

*

Ylläoleva kirje puhuu itse puolestaan, enkä saata muuta kuin sydämeistäni yhtyä sen toivomukseen. Vaikka opisto-ajatus on tullut uutena inspiratsioonina kirjeen kirjoittajalle, on se tulevaisuuden unelmana monta kertaa väikkynyt minunkin silmissäni, ja välistä olen koettanut pukea sanoihin sisäisen toivomukseni ja kaipuuni. Niinpä kirjoitin ensimmäisten teosofisten kesäkurssien jälkeen v. 1912 saman vuoden Tietäjän elokuun numerossa:

»Ja nyt onkin alkanut selvitä tärkeä tulevaisuuden työ. Meidän on pantava pystyyn teosofinen kansanopisto. Ajatelkaamme oppilaitosta, joka olisi auki määrättyinä kuukausina vuodessa ja jossa oppia annettaisiin erilaisissa teosofisissa aineissa: maailman uskonnoissa, filosofiassa, yliaistillisten tutkimusten, spiritismin ja salatieteen historiassa, nykyaikaisessa teosofiassa, astrologiassa y. m. salaisissa tieteissä, kristinuskon alkuhistoriassa, uuden testamentin lukemisessa, kreikan, sanskritin ja englannin kielissä, yhteiskunnallisessa kysymyksessä, käytännöllisessä mietiskelyssä — mainitakseni joitakin aineita, jotka heti pähäni pälkähivät! Eikö semmoinen oppilaitos levittäisi siunausta ympärilleen? Eikö semmoinen kansanopisto olisi tarpeen vaatima ja tarkoitustaan vastaava? Oi, sitä ei yksikään teosofi voi kieltää! Ja jos kysytte: onko meillä opettajavoimia, vastaan: on, ja että oppilaita olisi, siitä olen myös vakuutettu.»

Suunnittelin silloin teosofista opistoa Suomen T. S:n päämajan yhteyteen Tuonenkylään ja sitä ajatellen lausuin samassa kirjoituksessani nuo sanat: »missä ovat nyt rikkaat teosofimme? Lahjoittakaa tuhansia ja kymmeniä tuhansia! Nyt tarvitsee teosofia Suomessakin rahaa», — jotka J. R. Hannula mainitsee kirjeessään Ruusu-Ristin viime numerossa ja jotka aivan oikein tähtäsivät siihen, että päämaja ensin oli vaputettava veloista.

Että tuuma teosofisesta kansanopistosta ei kaikunut kuuroille korville, näkyy esim. siitä kirjeestä, jonka julkaisin saman vuoden (1912) Tietäjän marraskuun numerossa ja jossa m. m. sanotaan:

»Mutta sitten saapui Tietäjä, jossa Te, hra Ylisihteeri, kesäkurssien johdosta tuotte esille tuon suuren ajatuksen: *t e o s o f i n e n k a n s a n o p i s t o* Suomeen! Se oli kuin sähkötäräys minulle. Niin se pitää olla, ajattelin, ihan niin. Sellaisen kansanopiston me tänne tarvitsemme.

Olen ollut talvikauden kansanopistossa ja tunnustan, että sain sieltä paljon. Mitenkä paljon voisikaan sitten kansanopisto, jossa koko opetus käy teosofisessa hengessä, antaa Suomen nuorisolle!

Ohjelma, johon viittaatte, osoittaa, että *t ä m ä* kansanopisto tulisi vasta tosiaankin kouluksi elämää varten. Olen ihastunut Teidän kansanopisto-ajatukseenne ja hartaimmin toivon, että meillä sellainen kerran on. Ja me saamme sen,

jos vain tahdomme. Miksemme tahtoisu hyvä?»

Sama kirjoittaja ehdotti vielä, että Teosofinen Seura miesvoimalla ryhtyisi päämajan velkoja suorittamaan, ja tosiasiat sinä ja seuraavina vuosina osoittivat, että aate oli teosofeille kallis, koska he lahjoituksillaan suuresti lyhensivät päämajan velkataakkaa.

Viime vuosina olen tietysti uneksinut Ruusu-Risti-opistosta, joka voimakkaana henkisenä keskuksena kasvattaisi Ruusu-Risti-opettajia, »suurempia» ja »pienempiä», Suomen kansan — ja miksei toistenkin kansojen? — valistamiseksi. Opisto on mielessäni yhä selvemmin esiintynyt mysteriokouluna, joka ylläpitää yhteyttä korkean henkimaailman, Valkoisen Veljeskunnan ja arkipäiväisen ihmismaailman välillä.

En epäile unelmani toteutumista. Ehkä minunkin silmäni sen näkevät, jos riittävän kauvan saan elää. Mutta vaikei se minun nähteni vielä toteutuisikaan, elää aate ja ihanne kerran toteutuakseen, — ja valmistustyötä olen ainakin yrittänyt tehdä.

*

Onko itsemurha oikeutettu? kysyy eräs totuudenetsijä, joka kirjoittaa minulle seuraavasti:

»Tiedän, että itsemurha periaatteessa evätään, koska kellään ei ole oikeutta katkaista karmaansa, mutta kuinka on selitettävä Steinerin oppi »ovenvartijasta», s.o. rajasta, jonka yli saa astua, jos voi ottaa tekonsa omalle vastuulleen? Ja kuinka on selitettävä täysi tietoisuus siitä, että epätoivoon saatettuna ei kykene vastamaan teoistaan, jos jääpi elämään? Eikö saa jättää elämänsä vapaaehtoisesti, jos tietää, että sairauden tai muun lannistamana täydellisesti kadottaa valtansa tekonsa yli? Minusta tuntuu, että hylkäävä periaate tässä kysymyksessä on mahdoton. Mutta ymmärrän myös, että oppi itsemurhan oikeutuksesta ainakin toistaiseksi on oleva salainen, koska suuri kypsyys itse-arvostelussa ja muussa kehityksessä on tarpeen, jottei tätä oikeutta väärin käytettäisi. Monessa tapauksessa voi jatkuva elämä olla suurinta itsekkyyttä, syntiä, rikosta lähintä ympäristöä kohtaan. Monessa tapauksessa saattaa vapaaehtoinen kuolema vaatia enemmän uhrautuvaisuutta kuin jatkuva elämä. Täysin punnittu itsemurha, jonka ihminen tekee vakuutettuna sen oikeutuksesta, saisi siis olla sallittu eikä tuomittava. Ja voiko taas tuomita itsemurhaa, joka tapahtuu mielettömässä epätoivossa, joka siis on epänormaali teko, järjettömän kauhun ja pelon aiheuttama? Mutta koska sitten itsemurha joutuu tuomittavaksi? Ainoastaan silloin, kun se tapahtuu pelkuruudesta, kun vaikutin on jonkun toisen »rankaiseminen», sillä semmoinen motiivi on liian typerä. I. S.»

Itsemurhan probleemia voidaan mielestäni käsitellä kolmelta kannalta tarvitsematta poistua yksilöllisen psykologian rajoilta: (moraalisen) tunteen, järjen ja (henkisen) tahdon kannalta.

Moraalisen tunteen kannalta eri ihmiset voivat arvostella sitä eri tavalla, toiset hyväksi, toiset pahaksi ja vääräksi, mutta yleinen moraalinen kanta lienee kuitenkin

kin varma. Vaikka on ihmisiä, jotka arvostelevat varkautta ja murhaa hyväksi ja oikeaksi, on ihmiskunta yleensä sillä kannalla, että varkaus on väärä ja murha paha. Samaten on yksilöitä, joiden mielestä itsemurha on moraalisesti oikeutettu, mutta yleinen moraalitietäminen sanoo, että itsemurha on väärä. Kuitenkin on lieventäviä asianhaaroja. Kun nälkään nääntymäisillään oleva tai vaikkapa vain nälkäinen henkilö varastaa leivän, ei sitä Ranskassa katsota varsinaiseksi varkaudeksi. Eihän miestappoa itsepuolustukseksi liioin katsota tavalliseksi murhaksi. Onhan myös ajateltavissa jalo varkaus toisten auttamiseksi. Kaikki semmoiset tapaukset ovat moraaliltaan »jesuiittamaisia» (»tarkoitus pyhittää keinot») ja ansaitsevat vaikutuksiensa takia anteeksiannon. Mutta se, että ne vaativat anteeksiantoa, leimaa ne moraalisesti epävarmoiksi. Ainoastaan jos ne kohoavat niin korkealle uhrautuvassa epäitsekkyudessa, että ne välittömästi sinään herättävät meissä ihailua ja kunnioitusta, voidaan niitä sanoa moraaliseksi teoiksi.

Minkätähden puhua varkaudesta ja murhasta samassa hengenvedossa kuin itsemurhasta? Sentähden, että itsemurhassa tapahtuu »oman käden oikeus», jonnekinlainen varkaus. Ihminen ei ole itselleen elämää antanut, — millä oikeudella hän sen siis itseltään riistäisi?

»Kylmän järjen» kanta on tieteellinen kanta. Jos kysytään: saako ihminen murhata itsensä? vastaa järki: kuka estää? Ihminenhan on vapaa tekemään hyvää ja pahaa. Luonto ei aseta esteitä hänen toiminnalleen. Hän voi varastaa, murhata, tappaa itsensä j. n. e. Mutta toinen kysymys kuuluu: kuinka viisasta on tappaa itsensä? Ja siihen kysymykseen voidaan vastata tieteellisesti ainoastaan jos tunnetaan, millä tavalla luonto eli elämä reagoi itsemurhaa vastaan. Tuon kysymyksen pitää toisin sanoen kuulua: mitä seurauksia koituu ihmiselle itsemurhasta? Ehkä useimpien itsemurhakandidaattien järki vastaa tähän: »ei mitään! Itsemurha tehdään juuri siinä toivossa, että seurauksista päästäisiin!» Mutta heidän järkensä ei ole pätevä vastaamaan kysymykseen. Vastaus ei olekaan niin paljon järjen, kuvittelun, filosofisen mietiskelyn kuin kokemuksen asia. Ainoastaan tieto ja kokemus kykenee vastaamaan kysymykseen seurauksista. Ja tämä tieto vie meidät pakosta kuolemanjälkeisen elämän salaperäiselle ja useimmille ihmisille tuntemattomalle alalle. Materialistin usko elämän loppumiseen kuolemassa ei paina mitään vaa'assa, jos luonnon tosiasiat todistavat toisin. Ja ne todistavat toisin! Ihmisen elämä ei lopu kuolemaan. Hän jää olemaan entisenä itsenään erottuaan fyysisestä ruumiistaan. Hän on vain ilman sitä käyttövälinettä, jonka avulla hän saattoi toimia ja tehdä. Hän on kuin soittaja ilman konetta, puhuja ilman kieltä, työmies ilman kättä. Ja mikä on itsemurhaajan kohtalo? Ne jotka ovat asiaa tutkineet, väittävät yksimielisesti, että hänen kohtalonsa on kova. Joko hän elää yhä uudestaan ja uudestaan niissä epätoivoisissa tunnelmissa, jotka saattoivat hänet itsemurhan tekoon, niin että hän kuolemankin jälkeen yhtä mittaa uudestaan ja uudestaan murhaa itsensä tasapainonsa menettäneenä raivohulluna, — taikka sitten hän on kerrassaan toivottomana, kun tahtoi kaikkia maallisia asioitaan korjata ja näkee, miten se kävisi päinsä, mutta ei mihinkään kykene! Ja tämän takia kuuluu pätevä vastaus kysymykseen, kuinka viisasta on tappaa itsensä, ehdottomasti: on sangen epäviisasta, harkitsematonta ja tyhmää surmata itsensä. Ainoastaan har-

voissa jaloissa tapauksissa — jos ihminen esim. pelastaa toisen hengen antamalla omansa — ei kärsimys seuraa itsemurhan tekoa, vaan suloinen lepo ja kukaties ruusuiset unelmat. Luonto kallistaa kunnioittaen päänsä ylevän uhrin edessä ja luo tässä tapauksessa huomionsa vaikuttimeen — niinkuin me ihmisetkin teemme.

Tahdon kantaa asiassa eivät muut ihmiset ymmärrä eivätkä osaa arvostella kuin ne, joissa tahtoa elää. Tahto näet on henkinen voima. Se, mitä tavallisessa kielessä nimitämme tahdoksi, on enimmäkseen himojen, halujen, tunteitten ja ajatusten voima. Tahdon voima on sitävastoin itsessään pyhä, puhdas, epäitsekäs, rakastava. Tahto on rakkautta. Tahdossa on jotain kosmillista. Tahto rakastaa kärsimyksiäkin itselleen. Tahto on luomisen syvin salaisuus. Tahto on isästä jumalasta. Tahto on jumalan poika meissä. Tahto ilmenee Kristus-elämässä. Mitä ne ihmiset, joissa Kristus elää, sanovat itsemurhasta? He sanovat: »semmoista probleemia ei ole meille olemassa. Joka päivä me kuolemme itsestämme, mutta meidän kuolemamme on vain mahdollinen elämässä. Kuolema ja elämä ovat meille yhtä. Jos maailma vaatii fyysillisen henkemme, on se vapaasti maailman otettavissa. Jos taivaallinen isämme sanoo meille: poistu maailman näyttämöltä, niin me poistumme heti; — eikä meidän tarvitse itse tehdä väkivaltaa itsellemme. Kaikki on meille yhtä autuutta: kärsimys ja tuska, ilo ja riemu. Kuolemaa ei meillä ole. Elämme maailmaa varten, elämme isän tahdosta. Rakastamme ihmisiä, ymmärrämme heitä, säälimme heitä. He ovat kaikki kuin tietämättömiä lapsia, jotka leikkivät meren rannalla. Intohimojen aaltoileva meri heitä kutsuu, ja he syöksyvät sokeasti sen pyörteihin. Niinkuin äiti etsii kadonnutta lastaan, niin mekin etsimme ihmissieluja, jotka ovat hukkumassa. Ymmärtämättömydessään lapset tekevät pahaa toisilleen ja itselleen, — miksi heitä siitä tuomitsisimme? Auttava kätemme on alati ojennettuna, jotta hukkuva siihen tarttuisi...»

Mikä nyt olisi yleinen johtopäätös ja loppulause itsemurhan probleemin suhteen? Sen jokainen vaivatta muodostaa itselleen edellä esitettyjen tosiasioiden nojalla.

*

Olen tässä syrjäisessä kolkassani, maaseudun hiljaisuudessa, ottanut osaa yhteiseen suomalaiseen liikutukseen ja iloon Parisin »Olympialaisten» johdosta. Vaikkeivät suomalaiset voitot merkitse meille, että olemme Europan etevin urheilukansa, koska tiedämme sen kunnian kuuluvan Englannille, Ruotsille j.n.e., todistavat ne kuitenkin, että meillä on »sisua», kuten sanotaan, eli tahtoa nousemaan. Ja ennen kaikkea ne todistavat, että Suomen kansa on saanut tehtävän kohtalolta: sen täytyy edistyä ja mennä eteenpäin. Päämäärä on henkistä laatua meille, mutta elinvoimamme näyttäytyy fyysillisestikin. Koska emme ole sotaisia kansa, kilpailemme ja voitamme toisilla aloilla; urheilu on epäilemättä mainio sodan korvaaja, — se vie meidät takaisin mieskohtaisen taistelun aikoihin, mutta taistelu on sivistynyt työksi, veri hieksi. Urheilu kasvattaa taas sankareita ruumiillisten ponnistusten ja sielullisen kestävyuden alalla. Eikä tällöinen jalo kilpailu voi herättää ahtaasti kansallisia kateuden ja vihan tai itserakkauden ja suuruuden-

hulluuden tunteita muissa kuin pikkumaisissa ihmisissä.

Jokainen ajatteleva ihminen maan päällä kiittää jumalaa, jos sodat voisivat muuttua olympialaisiksi kilpailuiksi.

*

Julkaisen tässä numerossa »muutamia tietoja Suomen teosofisen liikkeen historiasta» — kaikki yht'aikaa, tilastollisen kuivina ja luurankomaisina. En ole päässyt siihen tunnelmaan, joka vaaditaan muistelmien kirjoittamiseen. Innostuin ajatuksesta viime syksynä, mutta kun ei silloin ollut aikaa panna paperille kaikkia niitä lystikkäitä ja surullisia muistoja, jotka tulivat mieleen, en sen perästä enää ole saanut kiinni langan päästä, vaan olen nyt tyytynyt muutamaa numeroihin ja tiedonantoihin, jotka kyllä ovat historioitsijan kannalta hyödyllisiä, mutta sangen mehuttomia tavallisen lukijan kannalta. Koska minulla joka tapauksessa on yhtä ja toista kerrottavaa menneiltä vuosilta, toivon, että tilaisuus siihen joskus vielä minulle suodaan.

*

Syksyksi julkaistaan painosta muutamia Ruusu-Ristin kirjaston uusia numeroita. Neljä on tällä hetkellä valmistumassa, kaikki allekirjoittaneen tekemiä: N:o 14 *Christosophia*. Hinta Smk. 15:—, sid. 25:—. N:o 15 *Udestisyntyvä Suomi*. Smk. 20:—, sid. 25:—. N:o 16 *Jos mestareita seuraisimme*. Smk. 5:—. N:o 17. *Jälleensyntymismuisti*. Smk. 10:—. Iloisena yllätyksenä voin mainita, että näiden kirjojen hinnat on määrätty melkoisesti alemmiksi entisiä.

Syyskuu, s. 241–247

H. P. Blavatsky kirjoitti kohta 40 vuotta sitten:

»Minä olin Yhdysvalloissa ensimmäinen, joka toin julkisuuteen Mestarein olemassaolon ja ilmaisin kahden Veljeskunnan jäsenen nimet, Veljeskunnan, joka tähän saakka oli tuntematon Europalle ja Amerikalle (□ukuun ottamatta muutamia harvoja mystikoita ja vihittyjä kaikkina aikoina), mutta pyhä ja kunnioitettu kaikkialla idässä ja etenkin Indiassa. Älköön kuitenkaan kukaan ajatelko, että minä esiinnyn taistellakseni heidän puolustajanaan, sillä he totisesti eivät tarvitse mitään puolustusta.

»Meidän Mestarimme . . . ovat yhtäkaikki vain pyhiä kuolevaisia, joskin yläpuolella kaikkia muita tässä maailmassa sekä siveellisesti ja älyllisesti että henkisesti katsoen. Mutta kuinka pyhiä ja edistyneitä Mysterioiden tieteessä ovatkaan, ovat he silti ihmisiä ja Veljeskunnan jäsenenä alistuvat ensimmäisinä noudattamaan sen kahdesti-kunnioitettuja lakeja ja sääntöjä.

»Seura (s.o. Teosofinen) perustettiin heidän tahdostaan ja käskystään.

»Tiedän, että minulla on, kaikista vioistani huolimatta, ylläni Mestarin suoje-

lus, ja jos minulla se on, on syy yksinkertaisesti seuraava: enemmän kuin 35 vuoden aikana, aina siitä lähtien kun v. 1851 näin Mestarin *ruumiillisesti* ja persoonallisesti ensimmäisen kerran, *en ole kertaakaan häntä kieltänyt tai epäillyt*, en ajatuksissanikaan . . . Sain kuulla, että niin pian kuin ihminen astuu sille tielle, joka vie siunattujen Mestarien aashramaan (temppeliin), jotka Mestarit ovat alkuperäisen viisauden ja totuuden viimeiset ja ainoat vartijat, niin hänen karman-
sa — sen sijaan, että se olisi paloitettava koko hänen pitkän elämänsä varalle - putoaa hänen päällensä yhtenä möhkäleenä, sortaen häntä koko painollaan . . . Tunsin varmasti, että Mestari ei sallisi minun hukkuvan; että hän aina ilmestyisi *yhdentenätoista* hetkenä — *ja niin hän tekikin*. Kolme kertaa hän pelasti minut kuolemasta, viimeisen kerran melkein vastoin tahtoani, kun palasin takaisin kylmään, pahaan maailmaan rakkaudesta häneen, joka on opettanut minulle mitä tiedän ja tehnyt minusta sen mikä olen. Sentähden teen hänen työtänsä ja tottelen hänen käskyjään. Ainoa ansioni on horjumaton antaumus hänelle, ja usko tuon suuren, salaperäisen, mutta yhtäkaikki todellisen pyhien ihmisten Veljeskunnan yhteiseen viisauteen.

»Ja nyt toistan *Paraguru'n* — Mestarini **Mestarin** — mukaan ne sanat, jotka hän oli lähettänyt tiedonantona niille, jotka tahtoivat tehdä Seurasta »ihmeklubin» sen sijaan, että se olisi rauhan, rakkauden ja keskinäisen avunannon veljesliitto: 'Kukistukoon mieluummin T. S. ja sen onnettomat perustajat!'

(Amerikkalaisesta teosofisesta aikakauskirjasta *The Path*, jouluk. 1886).

*

Huhtikuun 3 p:nä 1886 H. P. B. kirjoitti tohtori Franz Hartmannille:

»Minut lähetettiin vartavasten Amerikkaan ja Eddy'en luo. Siellä tapasin Olcottin rakastuneena henkiin, kuten hän myöhemmin rakastui Mestareihin. Minut käskettiin ilmoittamaan hänelle, että spiritistiset ilmiöt ilman salatieteen filosofiaa olivat vaarallisia ja harhaanviepiä. Todistin hänelle, että kaikki mitä mediumit osasivat tehdä henkien avulla, saattoivat toiset tehdä milloin halusivat ilman minkäänlaisia henkiä; että kellon soittoa ja ajatusten lukemista, koputuksia ja fyysikaalisia ilmiöitä saattoi aikaansaada ken tahansa, joka vain kykeni toimimaan fyysisessä ruumiissaan astraaliruumiinsa elimillä; ja minulla on ollut tuo kyky nelivuotiaasta saakka, kuten kaikki perheessäni tietävät. Minä sain huonekalut liikkumaan ja esineet lentämään näennäisesti, ja astraaliset käteni, jotka työn suorittivat, pysyivät näkymättöminä; tämä kaikki tapahtui ennenkuin Mestareista mitään desinkään. No niin, kerroin hänelle koko totuuden. Sanoin hänelle, että olin tuntenut adepteja, »Veljiä», en ainoastaan Indiassa ja Ladakhin tuolla puolen, vaan Egyptissä ja Syyriassa — sillä näissä maissa on »Veljiä» tänä päivänä. Nimi mahaatma ei edes ollut tunnettu siihen aikaan, koska heitä nimitetään sillä tavalla ainoastaan Indiassa. Mutta nimitettäköön heitä rosenkreutsiläisiksi, kabbalisteiksi tai joogeiksi, adeptit ovat kaikkialla adepteja, hiljaisia, salaisia, varovaisia, jotka eivät koskaan paljasta itseään kokonaan kenellekään, jollei hän tee, niinkuin minä tein, — vietä seitsemän ja kymmenen koetusvuotta, anna todistuksia ehdottomasta

antaumuksestaan ja pysy äänettömänä kuolemankin uhatessa. Minä täyitin vaatimukset, ja olen mitä olen; eikä sitä minulta ota yksikään Hodgson, Coulomb tai Sellin. Ainoa, minkä minun oli lupa sanoa, oli — totuus. Himaalajan tuolla puolen on ydinjoukko adepteja eri kansallisuutta; Teshu-Laama tuntee heidät, ja he toimivat yhdessä, ja muutamat heistä ovat hänen luonaan, pysyen kuitenkin todellisen luontonsa puolesta tuntemattomina tavallisillekin laamoille, jotka enimmäkseen ovat tietämättömiä houkkioita. Minun Mestarini ja K. H. ja useat toiset, joita tunnen persoonallisesti, ovat siellä, tulevat ja menevät, ja kaikki he ovat vuorovaikutuksessa adeptien kanssa Egyptissä ja Syyriassa, vieläpä Europassakin. Minä sanoin ja todistin, että he osasivat suorittaa ihmeellisiä ilmiöitä; mutta sanoin myös, että he harvoin alistuisivat siihen etsijöitä tyydyttääkseen . . . Saapu-essamme (Indiaan) Mestari tuli Bombayhin ruumiillisesti, kävi luonamme Girgaurissa, ja monet henkilöt näkivät hänet, Wimbridge m.m. . . . Kenenkään päähän ei juolahtanut, että Mestarit olivat kuolevaisia ihmisiä, rajoitettuja hekin suurten voimiensa puolesta, vaikka he itse kirjoittivat tästä ehtimiten. Ajateltiin vain, että se oli vaatimattomuutta ja salaperäisyyttä. 'Kuinka olisi mahdollista', päättelivät nämä tyhmeliinit, 'etteivät mahaatmat tietäisi kaikkea, mitä oli jokaisen teosofin mielessä, ja kuulisi joka sanaa, minkä kukin jäsen lausuu?'

»Näiden hartaitten kannattajien järkeen ei mahtunut, että sitä tehdäkseen — ottaakseen selvää, mitä ihmiset ajattelivat, ja kuullakseen, mitä he sanoivat — Mestarien pitäisi käyttää erikoisia psykologisia keinoja, jotka kysyisivät suurta vaivaa ja vaatisivat työtä ja aikaa.»

*

Teosofisissa piireissä on viime aikoina ruvettu suurella kunnioituksella puhumaan n.s. apostolisesta sukseSSIONista eli perättäisjärjestyksestä. »Vapaamielinen katolinen kirkko», josta viime Ruusu-Ristissä oli puhetta erään vasta ilmestyneen broshyyrin yhteydessä ja jota teosofisella taholla erikoisesti suositaan, on »laillinen» kristillinen kirkko juuri apostolisen perättäisjärjestyksensä nojalla.

Toiselta puolen tiedämme, että madame Blavatsky, koko teosofisen liikkeen alkuunpanija, piti apostolista sukseSSIONia paljaana petoksena, ja että Mestari K. H. kirjeissään Sinnett'ille leimasi kirkot ja papistot uskonkappaleineen ja juhlamenoineen siksi pahan muodoksi, joka kaikista raskaimmin painoi onnetonta ihmiskuntaa ja aiheutti sen suurimmat kärsimykset.

Kumpiko puoli nyt on oikeassa, vai onko olemassa »kultainen keskitie?» Ei ole olemassa mitään kultaista keskitietä, sillä totuus ei onnu, se on kokonaan sitä, mitä se on. Meidän ei tarvitse olla huolissamme Mestarein ja H. P. Blavatskyn tietojen pätevyydestä ja lajuudesta. Kyllä he arvostelivat asioita oikein. »Apostolinen sukseSSIONi» on ilmi petos. Se sisältää näet uskonnollisen ihmisen kannalta, että uskon voima, opin puhtaus ja armon välikappaleet kulkevat miespolvesta toiseen arvokkaissa käsissä, että piispa vihkiessään toisen piispan on löytänyt arvokkaan seuraajan, joka pyhän hengen täyttämänä jatkaa työtä herran viinimäessä. Mitä sanoo tähän historia? Historialliset tosiseikat osoittavat, että ensimmäiset

apostolit, joista perättäisjärjestyksen mukaan rikkomattomassa linjassa pyhyys muka on periytynyt polvesta toiseen, varmaankin monta kertaa aikojen kuluessa ovat lyhdyn avulla saaneet etsiä seuraajiaan piispoista — löytämättä niitä. Ja jos väitetään, että paavi yksin on heidän varsinainen seuraajansa, täytyy meidän hymillä muistellessamme niitä lukemattomia vakavia kristityitä, jotka aikojen kuluessa ovat täydellä syllä Lutherin tavalla pitäneet Rooman paavia antikristuksen ruumistumana. Tältä kannalta katsoen on apostolinen sukseSSIONI tuominut itsensä olemattomaksi.

Miltään muulta kannalta eivät Mestarit eikä heidän lähettiläänsä H. P. B. asiaa katselleet. He arvostelivat hengen silmillä, henkistä totuutta silmälläpitäen. Henkinen todellisuus ei ole muodoista riippuvainen eikä sitä voi muotoihin kytkeä. Franciscus Assisilainen oli epäilemättä todellisempi Kristuksen ja hänen apostoliensa seuraaja kuin yksikään paavi, — eikä hän ollut edes tavallinen pappi. Hän perusti itse uuden järjestön. Leo Tolstoi meidän aikanamme oli tunkenut syvemmälle evankeliumein ja Kristuksen opin henkeen kuin yksikään piispa tai pastori, joka kirkollisen vihkimyksen on vastaanottanut, — eikä hän ollut edes yliopistossa suorittanut mitään teologisia tutkintoja.

Minkätähden sitten pidetään apostolista sukseSSIONIA niin suuressa arvossa esim. katolisella taholla?

Silminnähtävästi perin muodollisista syistä. Ja muodolliselta, viralliselta, yhteiskunnallisen järjestyksen kannalta sillä on merkityksensä. Tätä merkitystä kuvaa sattuvasti sana »laillinen»: laillinen meidän inhimilliseltä, seurakunnalliselta kannaltamme, ei hengen ja totuuden. Mutta Senpätähden tältä alemmalta, muodolliselta kannalta katsoen yhtä tärkeä ja tarpeellinen kuin kaikki muu virallinen ja yhteiskunnallinen järjestys.

Ajatelkaamme toista, samantapaista suhdetta: maallista kuninkuutta. Kuinka monta sotaa onkaan käyty laillisen perintö-oikeuden puolesta! Ihmiset tunsivat selvästi omassatunnossaan, että heitä piti hallita laillinen kuningas eikä vallanantaja! Ja laillinen perintö-oikeus perustui vereen, se oli puhtaasti fyysillinen asia. Mutta oliko se takeena siitä, että kuningas olisi hyvä, viisas, kansansa todellinen isä? Kaukana siitä! Suku saattoi degeneroitua, kuninkaat tulla yhä huonommiksi, tyhmemmiksi, itsekkäämmiksi, — mutta he olivat laillisia, ja se tyydytti muodollista omaatuntoa. Laillisen kuninkuuden taustana oli ennen »Jumalan armo», nyt on hallitsijan vallan takana »kansan tahto»; ja kansa, tuntien kykenemättömyytensä valitsemaan oikean hallitsijan itselleen, rajoittaa hänen valtaansa mahdollisimman suppeaksi.

Samoin on laita uskonnollisen elämän. Seurakunnan jäsenet eivät halua ketä tahansa kadulta tulijaa sielunpaimenekseen, ja vielä vähemmin uskonnollisen elämän vartijat sitä haluavat. Täytyy jokin edellytys olla papilla ja piispalla. Ja mikä on luonnollisempi edellytys kuin kirkon määräys tai seurakunnan vaali? Kirkko uskoo oppinsa ja armonvälikkappaleensa sen hoitoon, joka on vannonut kirkolle uskollisuutta, ja seurakunta valitsee kirkon vihkimistä papeista sen, joka sitä miellyttää. Perättäisjärjestys on tässä uskollisuuden valassa, joka sitoo ymmärrykset ja sielut, samoinkuin perintö-oikeus on veressä, joka sitoo ruumiit. Ja

samoinkuin veri ei ole takeena henkisestä kuninkuudesta, samoin uskollisuuden valakaan ei ole takeena siitä, että papiksi vihitty on totuuden pyhän hengen täyttämä apostoli, joka rakastaa seurakuntaansa ja osaa sitä kasvattaa Kristuksen kaltaisessa elämässä.

Sentähden ja yksin sentähden sanoi madame Blavatsky, että apostolinen perättäisjärjestys on silmiinpistävä valhe. Koko hänen herätyksensä muuten oli siinä, että kunkin ihmisen tuli etsiä totuuden jumala itsestään, olla itse oma pappinsa ja piispansa ja tehdä omasta personallisuudestaan pyhän hengen tempeli.

*

Painosta ovat nyt valmistuneet seuraavat Ruusu-Risti-kirjaston numerot: N:o 14. *Christosophia*. Hinta 15:—, sid. 25:—. N:o 15. *Uudestisyntyvä Suomi*. Smk. 20:—, sid. 25:—. N:o 16. *Jos Mestareita seuraisimme*. Smk. 5:—. N:o 17. *Jälleensyntymismuisti*. Smk. 10:—. N:o 18. *Onko totuuden tieto saavutettavissa?* Smk. 2:—.

Tekeillä on N:o 19 *Ajatuksen ja käden parantava voima*, joka valmistuu lokakuussa.

Näitä kirjoja voidaan tilata Ruusu-Ristin toimitukselta, os. Pilpala, tai Kustannusosakeyhtiö Tietäjän Helsingin konttorista, os. Ylioppilas Eino Krohn, Helsinki, Kauppiaskatu 8.

Helsingissä kirjoja niinkään myydään Ruusu-Ristin-luennoissa sunnuntaisin ja kirjakaupassa *Mystica* Stenmanin Taidepalatsissa joka päivä klo 11—5, paitsi tavallisissa kirjakaupoissa.

Sen lisäksi lukuisat Ruusu-Risti-asiamiehet Helsingissä ja maaseudulla pitävät kirjoja kaupan.

Lokakuu, s. 281—287

Amerikkalainen aikakauskirja *Theosophy*, julkaisi kolmattakymmentä vuotta sitten seuraavat järkevät sanat otsakkeella »teosofinen liike»:

»On olemassa sangen suuri ero Teosofisen Liikkeen ja minkä tahansa Teosofisen Seuran välillä. Liike on moraalinen, eettinen, henkinen, yleinen, näkymätön, paitsi vaikutuksiltaan, ja yhtäjaksoinen. Teosofista työtä varten perustettu Seura on taas näkyväinen järjestö, tulos, kone voiman säilyttämistä ja käyttämistä varten; se ei ole eikä voi olla yleinen eikä se ole alati jatkuva. Organisoituja teosofisia seuroja muodostavat ihmiset parempaa yhteistoimintaa varten, mutta ollessaan vain ulkonaisia kuoria niiden täytyy muuttua ajasta toiseen, mikäli inhimilliset puutteellisuudet tulevat ilmi, mikäli ajat muuttuvat ja mikäli suuri pohjalla toimiva henkinen liike pakoittaa semmoisiin muutoksiin.

»Teosofinen liike, ollessaan alati jatkuva, on huomattavissa kaikkina aikoina ja kaikissa kansoissa. Missä tahansa ajatus on taistellut vapautensa puolesta, missä tahansa on julistettu henkisiä aatteita muotojen ja oppikappaleiden vastakohtaksi,

siellä tuo suuri liike on ollut huomattavissa. Jacob Böhmien työ oli osana siitä, ja samoin oli Teosofinen Seura enemmän kuin sata vuotta sitten; Lutherin uskonpuhdistus on luettava siihen kuuluvaksi; ja suuri taistelu tieteen ja uskonnon välillä, jota Draper niin selvästi on kuvannut, oli läpeensä yhtä paljon Teosofisen Liikkeen tuotetta kuin konsanaan nykyinen sen niminen Seura — itse asiassa tuo taistelu ja sen voittama vapaus tieteelle oli yhtä tärkeä maailman edistymiselle kuin meidän erilaiset järjestömme. Ja liikkeen poliittisten esimerkkien joukkoon on luettava amerikkalaisten siirtomaiden riippumattomuus, joka päättyi suuren, teoreettisesti veljeydelle perustetun kansan muodostumiseen. Sentähden on selvää, että järjestön palvominen, vaikka se olisikin rakas Teosofinen Seura, on muodon jumaloimista, jolloin taasen joutuu sen dogmatismiin orjaksi, jota meidän Teosofisen Liikkeen haarautumamme, Teosofinen Seura, oli tarkoitettu hävittämään.

»Jotkut jäsenet ovat palvoneet n.s. »Teosofista Seuraa», koska he uskoivat sen olevan kaikki kaikessa, eivät asianmukaisesti tajunneet sen todellista ja hajanaista luonnetta järjestönä eivätkä älynneet, että tämä harras antaumus tyhjälle muodolle johtaisi veljeyden kieltämiseen ensimmäisessä kiristyneessä tilanteessa. Tämä tapahtuikin useiden jäsenten suhteen. He unohtivat ja yhä unohtavat H. P. Blavatskyn itse selittäneen, että olisi parempi heittää Seura hiiteen kuin hävittää veljeys, ja että hän itse julisti Seuran euromalaisen osaston vapaaksi ja riippumattomaksi. Nämä palvojat luulevat, että vanhan muodon täytyy jatkuvasti elää, jotta Seuralla olisi kansainvälinen luonne.

»Mutta todellinen yhteys ja vaikutusvaltaisuus, todellinen kansainvälisyys ei ole siinä, että on olemassa vain yksi ainoa järjestö, vaan siinä, että päämäärä, pyrkimys, tarkoitus, opetus ja siveyskäsitteet ovat samanlaiset. Vapaamuurarius, joka on todellisen Teosofisen Liikkeen suuri ja tärkeä osa, on yleismaailmallisesti kansainvälinen; yhtä kaikki sen järjestöt ovat lukuisia, itsevaltaisia, itsenäisiä, riippumattomia. New Yorkin valtion suurlooshi, joka käsittää sen eri looshit, on riippumaton kaikista toisista missä valtiossa tahansa, mutta kuitenkin jokainen jäsen on muurari ja kaikki toimivat yhteisen suunnitelman mukaan. Vapaamuurarit ympäri maailman kuuluvat suureen kansainväliseen vapaamuurarijoukkoon, ja kuitenkin heillä joka paikassa on vapaa ja riippumaton hallituksensa.

»Olemme sitä mieltä, että jokaista, joka on hyväksytty jonkun teosofisen seuran jäseneksi, pitäisi kaikkialla tervehtiä teosofina teosofien kesken, aivan niin kuin vapaamuuraria vastaanotetaan vapaamuurarien kesken.»

*

Posti toi äskettäin seuraavan kiintoisan kirjeen:

»Olen Ruusu-Ristin lämmin ystävä, vaikka askeleeni sen viitoittamalla tiellä ovat hyvin aloittelevan harapioivia ja vaikka henkeni onkin peittynyt syvälle aineen usviin, etten paljonkaan jaksa käsittää korkeamman elämän asioita, enkä edes kyllin palavasti kaivata vapautteen omien intohimojeni takomista kahleista.

»Ruusu-Ristin saapuminen on aina kuin kirkas välähdys valoisammista maail-

moista arkiseen harmauteeni, se on lepohekieni virkistävä ravinto raskaan raadannan lomassa.

»Pidän Ruusu-Rististä ennen kaikkea siksi, että se ajaa rehellisesti ehdottoman aseettomuuden aatetta. Mutta eräässä numerossa ollut kirjoitus, jossa kosketeltiin suojeluskunta-asiaa herätti minussa ihmettelyä ja monia ristiriitaisia tunteita siinä ilmenneen mielipiteen takia. Kirjoittaja oli sitä mieltä, että suojeluskunnat ovat askel aseettomuutta kohti, kun minusta päinvastoin kehitytään äärimmäiseen aseistautumiseen, jos eri kansanluokat aseistautuvat toisiaan vastaan. Jos olen ymmärtänyt väärin siinä olleen ajatuksen, niin toivoisin, että arvoisa toimittaja selittäisi sen paremmin jossain Ruusu-Ristin numerossa. Eikö yhtähyvin voisi pitää punakaartia tai mitä tahansa luokkakaartia askeleena aseettomuuteen, kun ne vain nimellisesti ovat perustetut vapaaehtoisuuden pohjalle? Tosiasia on kummin-kin, että ne väkivallalla pakoittavat riveihinsä rauhan aatteen kannattajatkin, silloin kun tulee kamppailu vallasta. Sen sai kokea monet, kuten minäkin, vuonna 1918. En tosin astunut »riviin», vaan valitsin mieluummin suojeluskunnan tarjoaman epäinhimillisen vankeuden. Toivoisin sydämestäni, että Ruusu-Risti olisi sellainen huutavan ääni, joka rohkeaisi sanoa yhtä koristelemattoman totuuden kaikista murhaaja-järjestöistä, kantakoot ne sitten nimeä suojeluskunta, punakaarti tai mitä tahansa. Eikö olisi syytä saarnata parannusta Suomen suojeluskunnille sen julkean ihmisteurastuksen ja kidutuksen jälkeen, mitä he ovat voitettuaan kohtaan harjoittaneet? Minun mielestäni Ruusu-Risti on siinä suhteessa liiaksi vaiennut. En luule olevani niinkään puoluehengen sokaisema, mutta suojeluskunnista tosiasioiden perusteella omaan mitä huonoimman käsityksen, ja siksi olen usein epäillyt, eikö Ruusu-Risti-seurakaan ole puolueeton totuuden etsijäin seura, kun se ei voi sanoa totuutta suojeluskunnista, jotka ovat mitä räikeimmin ja raaimmin polkeneet ihmisyyttä. Pyydän, rakas toimittaja, päästää minut tästä hirveästä epä tietoisuudesta kirjoittamalla asiasta oikein selventävästi johonkin Ruusu-Ristin numeroon. Luulen, että Ruusu-Risti saisi enemmän ystäviä yhteiskuntamme kovaosiaisista, jos se voisi esiintyä täysin puolueettomana.

»Sitten olisi vielä yksi kysymys, joka vuosikausia on kalvanut omaa tuntoaani. Inhoan eläinten kuten ihmistenkin teurastamista enkä kumpaakaan voi itse harjoittaa, mutta edelliseen olen itseni tehnyt useasti syylliseksi ainakin välillisesti myömyllä elukoita teurastajalle. Tähän on karjalouden harjoittaja useasti pakotettu, koska eläimet lisääntyvät enemmän, kuin niitä voi pitää. Olemme usein ajatelleet lopettaa karjan hoidon (ja sitäkin ei voi toteuttaa tappamatta), mutta emme ole selvillä, voiko maanviljelys näissä oloissa menestyä ilman karjaa. Eikö Ruusu-Ristiläisissä olisi ketään joka voisi selvittää tämän pulman. On kyllä helppoa sanoa »älä tapa» ja olla itsekkin tappamatta, mutta miten voisi karjanhoitaja olla tappamatta? Pyydän, että tätä kysymystä perinpohjin Ruusu-Ristissä selostettaisiin!

O. R.»

*

Kirje herättää ajatuksia.

Mitä ensiksi kysymykseen armeijasta ja suojeluskunnasta tulee, huomaan, etten ole esittänyt kantaani kyllin selvästi. Olen puhunut aatteista, en tämän maailman todellisuuksista. Päivä-politiikkaan en missään tapauksessa ole tahtonut sekaantua.

Pitkistä puheista ei asia tässä tapauksessa parane. Lyhyesti painostan uudelleen, mitä olen tarkoittanut.

Suojeluskunta-aatteessa miellyttää minua vapaaehtoisuus, samoin kuin asevelvollisuus-aatteessa pakollisuus tympäisee. Jos nykyisessä suojeluskunnassamme vapaaehtoisuutta ei toteuteta, ei se ole aatteen syy, vaan ihmisten ja puolueiden. Puolueet ja ryhmittymiset ovat todisteina kansan elinvoimasta, mutta ne vievät kansan perikatoon, jos itsekkiät erikoispyyteet sokaisevat silmiä näkemästä kaikkien yksilöiden ja puolueiden yhteistä hyvää.

Ehkä vapaus-aatetta voitaisiin paremmin toteuttaa valtion armeijalaitoksessa, jos asevelvollisuus olisi vapaaehtoista siinä määrin, että kukaan ei vasten tahtoaan olisi velvollinen palvelemaan armeijassa.

Tämän lausun vain repliikkinä keskustelussa, en pyhänä poliittisena vakauksena. Personallisesti minulle on käsittämätöntä, että ihmiset takovat – ja käyttävät – aseita toisiaan vastaan. Olen tässä suhteessa täydellisesti kirjeenvaihtajani kannalla. Uskon myös, että ihmiskunnan pelastus on yksilön kieltäytymisessä, mutta ihmettelen samalla suuresti, etteivät Europan sivistyneet valtakunnat osaa tehdä keskenään liittoa (Europan Yhdysvallat), joka tekisi sisäiset sodat tarpeettomiksi ja seisovat armeijat turhiksi.

*

Kirjeen toinen kysymys koskee eläinten teurastusta.

Tässä ehdoton personallinen ratkaisu käy aito buddhalaiseen suuntaan: on kieltäydyttävä kokonaan eläimiä teurastamasta, syömästä, myömästä j. n.e. Mutta tämä ratkaisu kelpaa ainoastaan vapaalle yksilölle, jolla ei ole toisensuuntaisia perhe- eikä muunlaisia sitoumuksia. Nuorukainen, joka vasta on astumaisillaan elämään, saattaa valita itselleen uran, joka ei velvoita häntä mihinkään omantunnonvastaiseen tekoon. Samalla hän kieltäytyy avioliitosta, joka aina tuo mukanaan odottamattomia velvollisuuksia ja konfliktejä.

Sitä vastoin ihminen, joka on tehtävien ja velvollisuuksien ympäröimä, ei kykene ehdottomaan ratkaisuun. Hän voi lakata syömästä lihaa j.n.e., hänen perheensä vastarinta voi muuttua hyväksymiseksi ja esimerkin noudattamiseksi. Mutta jos hän esim. on maanviljelijä, kuinka hän voi olla käyttämättä karjaa ja aiheuttamatta eläinten tappamista? Miljonääri voisi ehkä elättää lehmiaan ja lampaitaan niiden luonnolliseen kuolinhetkeen saakka, mutta varmasti ei tavallinen suomalainen maanviljelijä. Ja sydämettömämpää kuin teurastaminen on ajaa vanhat, aikaansa palvelleet lehmät metsään, kuten Indiassa tehnevät.

Tässä on todella viisas neuvo tarpeen. Voivatko ihmiset tulla toimeen ilman

maitoa, voita, rasvoja, villoja, ja onko todella olemassa karjatonta maanviljelystä, kuten jotkut väittävät?

Kuka lukija vastaa näihin kysymyksiin? Ruusu-Ristin palstat ovat avoinna.

*

Vuosi 1924 lähenee loppuaan ja vuonna 1925 alkaa aikakauskirjamme 21:n vuosikerta. Tietäjä-Ruusu-Risti tulee siis täysikäiseksi ensi vuonna. Jotakin hyvää pitää siis sen vuoden tuoda mukanaan.

Lukijan parasta silmällä pitäen Ruusu-Risti jo suunnitteleeikin yhtä ja toista ensi vuoden varalle. Iloinen yllätys tilaajille — Ruusu-Risti uskoo, että yllätys on iloinen — on oleva se, että hinnan pysyessä muuttumattomana aikakauskirja taas laajenee, niin että luettavaa tekstiä tulee olemaan melkoisen paljon enemmän kuin tähän saakka.

Onko liian rohkeata, jos Ruusu-Risti puolestaan toivoo, että karma soisi tilaajamäärän tuntuvasti kasvaa? Tietysti hyvä karmakin on voimaton, jos ei sillä ole toimeenpanijoita. Ruusu-Ristin nykyisistä ystäväistä riippuu siis, missä määrin kaitselmuksen hyvä tahto Ruusu-Ristin suhteen toteutuu. Jos jokainen tilaaja hankkisi yhden uuden tilaajan lisää, silloin Ruusu-Ristin toimituskin voisi suures-ti iloita työstään ja siunaten kiittää työnsä antajia.

Marraskuu, s. 321–330

Suomennan tähän muutamia pikku poimintoja H. P. Blavatskyn esoteerisista kirjoituksista, jotka kirjoitukset osaksi (mutta ei kokonaan) ovat julkaistut Salaisen Opin kolmannessa osassa, joka ilmestyi Madame Blavatskyn kuoleman jälkeen.

*

»Niiden palkka, jotka vilpittömästi uskovat (nim. H. P. B:n esoteerisiin opetuksiin), on oleva se, että näkevät uskonsa muuttuvan tiedoksi. Todellinen tieto on yksin hengestä ja hengessä, eikä sitä voida saavuttaa mitenkään muuten kuin korkeamman älytason kautta, ainoa taso, josta voimme tunkea kaikkea läpäisevän Ehdottoman syvyyksiin. Joka vain täyttää ihmisjärjen asettamia lakeja, joka elää sitä elämää, minkä kuolevaisten säännöt ja heidän erehtyvät lakisäädoksensä määräävät, hän valitsee johtotähdexseen majakan, joka loistaa maajaan eli ajallisten harhojen valtamerellä ja kestää vain yhden ruumistuksen ajan. Nämä lait ovat välttämättömät ainoastaan fyysillisen ihmisen elämälle ja menestykselle. Hän on valinnut luotsin, joka kuljettaa hänet vain *yhden* elämän matalikkojen kautta, mestarin, joka jättää hänet kuoleman kynnyksellä. Kuinka paljon onnellisempi onkaan se ihminen, joka tarkasti täyttäessään ajallisella, objektiivisella tasolla jokapäiväisen elämän velvollisuudet, noudattaessaan maansa kaikkia lakeja ja lyhyesti sanoen antaessaan keisarille mitä keisarin on, todellisuudessa viettää

henkistä ja jatkuvaa elämää, yhtenäistä elämää vailla keskeytyksiä, vailla aukkoja ja välikohtauksia edes niidenkään aikojen kestäessä, jotka ovat henkisen elämän pitkän toivioviretken lepohetkiä. Kaikki alemman inhimillisen älyn ilmestykset häviävät kuin näyttämön verho ja antavat hänen elää tuonpuoleisessa piirissä puhtaan olion, *ainoan* todellisuuden tasolla. Kun nyt ihminen hillitsemällä, jollei hävittämällä, itsekkyytensä ja persoonallisuutensa oppii tuntemaan itsensä semmoisena kuin hän on fyysisen maajaan peitteen takana, on hän pian vapautuva kaikesta tuskasta, kaikesta kurjuudesta, eikä häntä enää kuluta vaihtelu, joka on tuskan varsinainen aiheuttaja. Sellainen ihminen on ruumiillisesti aineesta kokoonpantu ja liikkuu aineellisessa ympäristössä, mutta elää kuitenkin aineen tuolla puolen ja siitä vapaana. Hänen ruumiinsa on vaihtelun alainen, mutta hän itse on siitä vapaa ja kokee alati jatkuvaa elämää, silloinkin kun hän asustaa lyhytikäisissä ajallisissa ruumiissa. Kaikki tämä on saavutettavissa kehittämällä itsetöntä yleistä rakkautta ihmiskuntaan ja tukahduttamalla persoonallisuutta eli *itsekkyyttä*, joka on kaiken synnin ja sen kautta kaiken inhimillisen surun alkusyy.”

*

»Onko hyvä harjoittaa ajatuksen keskittämistä? Niin kuuluu kysymys, joka usein tehdään. Minä vastaan: oikea konsentratsioni ja meditatsioni, *tietoinen* ja *varovainen*, jossa mietiskellään omaa alempaa itseä sisäisen jumalallisen ihmisen ja paaramitaiden (korkeimpien hyveiden) valossa, on erinomainen asia. Mutta jos on vain pintapuolista, saatikka vääristettyä tietoa oikeasta harjoitustavasta, on »jooga-istunta» miltei poikkeuksetta tuhoa tuottava; sillä kymmenessä tapauksessa yhtä vastaan opiskelija joko kehittää itsessään mediumistisia kykyjä tai kadottaa aikansa ja saa kylläkseen sekä käytöstä että teoriasta. Ennenkuin kukaan heittäytyy niin vaaralliseen kokeiluun, yrittäen jättää syrjään alemman itsensä yksityiskohtaisen tutkimisen ja olla välittämättä sen elämänvaelluksesta ja siitä, jota meidän sanonnassamme nimitetään »tsheelan (oppilaan) jokapäiväisen elämän pääkirjaksi», tekisi hän hyvin, jos edes oppisi tuntemaan eron »magian» kahden olemuspuolen välillä, valkoisen eli jumalallisen ja mustan eli pirullisen, ollakseen varma siitä, ettei yhtämittaa astu jumalallisen rajojen yli ja syöksy saatanallisen magian valtoihin, kun hän »istuu joogaa varten» ilman kokemusta ja ilman ohjausta, joka vaarat näyttää. Yhtäkaikki on hyvin helppo oppia tuntemaan ero; on vain muistettava, *ettei koskaan julkisessa painossa*, ei kirjoissa eikä lehdissä, *anneta ulos mitään täysin paljastettuja esoteerisia totuuksia.*»

*

»Koska tiedän, että jotkut opiskelijat koettavat noudattaa omantapaista ja -mieleistä joogajärjestelmää, jossa ottavat oppia vain niistä harvoista viittauksista, joita tapaavat teosofisissa kirjoissa ja lehdissä, mainitsen tässä yhden paraimmista vanhojen okkultisten teoksien esityksistä, nim. Râmâ Prasâdin *Nature's Finer*

Forces (Luonnon hienommat voimat), osoittaakseni, kuinka helposti joutuu harhaan sen peitettyjen puhetapojen kautta.

»Tekijä itse näkyy joutuneen harhaan. Tantrat (s.o. eräät mystilliset ja maagilliset hindulaiset tekstit) ovat esoteerisesti luettuina yhtä täynnä viisautta kuin jaloimmat salatieteelliset teokset. Tutkittuina ilman opastajia ja käytännössä noudatettuina voivat ne aikaansaada erilaisia ilmituloksia moraalisisella ja fysiologisella tasolla. Mutta jos ken noudattaa niiden kuolleen-puustavin-sääntöjä ja käyttöohjeita ja yrittää toimeenpanna niissä määrättyjä menoja silmälläpitäen toista tai toista itsekästä tarkoituspäätä, niin hän on — kadotettu. Jos niitä noudatetaan puhtaalla sydämellä ja epäitsekäällä antaumuksella ainoastaan kokeilun tarkoituksessa, silloin joko ei synny mitään tuloksia tai syntyy semmoisia, jotka vain ovat omiansa työntämään harjoittelijaa luotaan. Mutta voi sitä itsekästä ihmistä, joka koettaa kehittää salaisia kykyjä ainoastaan sitä varten, että niiden avulla saavuttaisi maallisia etuja tai kosta tai tyydyttäisi kunnianhimoaan; pian seuraa silloin korkeampien periaatteiden erkautuminen alemmista: buddhi-manas eroaa tantrikon persoonallisuudesta, sillä semmoiset ovat kauheat karmalliset seuraukset magian *hutiluksille*.»

*

»Tämä aste (nim. H. P. B:n esoteerinen koulu) on valmistava, ja sen yleinen tarkoitus on tehdä opiskelija kykeneväksi tutkimaan käytännöllistä okkultismia eli raadsha joogaa. Sentähden tässä asteessa — lukuunottamatta poikkeuksellisia tapauksia — ei opeteta opiskelijalle fyysisten ilmiöiden aikaansaamista eikä anneta minkäänlaisten maagillisten kykyjen kehittyä hänessä; ja jos hän luonnostaan omaa semmoisia kykyjä, ei anneta hänen niitä käyttää, ennenkuin hän on saavuttanut täydellisen tiedon *itsestä* ja yleensä ihmisruumiin psyko-fysiologisista prosesseista (jotka tapahtuvat okkultisella tasolla) sekä täydellisen vallan kaikkien alempien intohimojensa ja *personallisen itsensä* yli.»

*

»Jokainen henkilö saa niin paljon valistusta ja apua osakseen kuin hän ansaitsee, eikä enemmän; ja on selvästi käsitettävä, että tässä (esoteerisessa) osastossa ja näissä olosuhteissa ei tunneta mitään erikoissuosiota — kaikki riippuu jäsenen omista ansioista — eikä yhdelläkään jäsenellä ole oikeutta tai tietoa päättää, mitä hänelle olisi tuleva. Tämä täytyy olla yksistään niiden huolena, *jotka tietävät*. Näennäinen suosio osoitettu muutamille ja näiden siitä johtuva näennäinen edistyminen on tuloksena siitä työstä, minkä he itse paraimman kykynsä mukaan suorittavat yleisen veljeyden ja rodun kohottamisen puolesta.»

*

»Pettymys tulee varmasti niiden osalle, jotka liittyvät tähän osastoon oppiakseen »maagillisia taitoja» tai saavuttaakseen »okkultista treenausta» omaksi hyväkseen, kokonaan välittämättä toisten, vähemmän päättäväisten ihmisten paraasta. Tavallisuudesta poikkeavat ja keinotekoisesti kehitetyt hyveet — paitsi ne, jotka kruunaavat mustan maagikon ponnistuksia — tulevat ainoastaan huippusaavutuksena ja palkkana sille, joka epäitsekäästi on työskennellyt ihmiskunnan hyväksi, kaikkien ihmisten, niin hyvien kuin pahojenkin puolesta. *Personallisen* itsen unhoittaminen ja vilpitön altruismi on ensimmäinen ehdoton vaatimus niiden itsekasvatuksessa, jotka aikovat tulla »valkoisiksi adepteiksi» tässä tai jossain tulevassa ruumistuksessa.»

*

»Tietäköön kuitenkin jokainen jäsen, että aika on rajoitettu; tämän kirjoittaja on vanha, hänen elämänsä on melkein loppuun kulunut ja hänet voidaan kutsua »kotiin» minä päivänä ja miltei minä hetkenä tahansa. Ja vaikka hänen paikalleen tulisikin toinen, ehkä joku arvokkaampi ja oppineempi kuin hän, *on* kuitenkin *jälellä vain muutamia vuosia*, ennenkuin määräaika on lopussa, nim. joulukuun 31 p:ään 1899. Ne, jotka eivät siihen päivään mennessä ole osanneet käyttää hyväkseen tilaisuutta (mikä annetaan maailmalle joka vuosisadan viime neljänneksellä), jotka eivät ole saavuttaneet määrättyä kohtaa psyykkisessä ja henkisessä kehityksessään, sitä kohtaa, josta alkaa adeptiuden jakso, — he eivät edisty pitemmälle tiedossa kuin mitä jo ovat saavuttaneet. Ei kukaan Viisauden Mestari idästä tule itse esiintymään eikä lähettämään ketään Eurooppaan tai Amerikkaan sen määräjän perästä, ja vitkastelijoiden täytyy luopua kaikesta edistymisen mahdollisuudesta nykyisessä ruumistuksessaan — aina vuoteen 1975. Semmoinen on laki, sillä me elämme kalijugassa — mustassa aikakaudessa — ja rajoitukset tässä ajanjaksossa, jonka ensimmäiset viisi tuhatta vuotta loppuvat v. 1897, ovat suuret ja miltei voittamattomat».

*

»Mitä hyötyä olisi liittymisestääni esim. Ruusu-Risti-seuraan?» kysyy välistä totuuden etsijä, joka on lukenut kirjallisuutta ja kuunnellut luentoja. »Voinhan tutkia ja miettiä yksikseni, eikä minusta ole miksikään teosofiseksi työntekijäksi kumminkaan: minusta ei olisi kellekään hyötyä. Muuten on luontoni semmoinen, etten ole seuroja rakastanut enkä ole tahtonut rajoittaa vapauttani minkään seuran säännöillä».

Jokainen ihminen ja ennenkaikkea vakava totuudenetsijä menettelee tietysti oman harkintansa ja mielensä mukaan. Luulen kuitenkin, että useimmat niistäkin, jotka ovat liittyneet siihen teosofiseen seuraan, jota nimitämme Ruusu-Ristiksi, ovat olleet vapautta rakastavia ja yksinäisyydessä, s. o. kirjojen ääressä ja ajatusten seurassa sangen hyvin viihtyviä ihmisiä; he varmasti eivät ole suuresti ihailleet lahjoja ja uskonnollisia yhdistyksiä, ja jos olisivat pitäneet Ruusu-Ristiä uutena

lahkona, he tuskin olisivat siihen liittyneet. Mikä heidät sitten on saanut rupeamaan jäseniksi? Onko siitä askeleesta ollut heidän mielestään jotain hyötyä? On tietenkin, vieläpä monenlaista.

Ensi kädessä he eivät ole ajatelleet suorastaan itseään. He ehkeivät välittömästi ole ajatelleet toisiakaan ihmisiä, mutta he ovat ajatelleet työtä. He ovat ymmärtäneet teosofisen työn merkityksen, nähneet kuinka tärkeä Ruusu-Risti-työ on. Ovathan he itse sen työn kautta saaneet valon. He vaelsivat pimeydessä, etsivät totuutta, heidän sielunsa oli täynnä ristiriitoja ja epäilyksiä. Mistään he eivät löytäneet tyydytystä hengelleen, vastauksia kysymyksilleen. Mutta sitten tuli teosofinen elämänymmärrys Ruusu-Ristin muodossa ja Ruusu-Ristin kautta. Kirjat sen toivat, luennot sitä selittivät, lehti sitä elähytti, — ja vihdoin heidän sielunsa löysi rauhan. Heidän järkensä sai työtä, mutta se oli ajatuksen luovaa ja rakentavaa toimintaa. Heidän tunteensa sai tyydytystä, heidän siveellinen tahtonsa tuli herätetyksi ja elvytetyksi. Heidän mielikuvituksensa ei nähnyt rajoja tiedon ja rakkauden ja onnen edellytyksille. Kuinka he eivät olisi liittyneet jäseniksi siihen seuraan, jonka työ ja olemassaolo teki tämän kaiken mahdolliseksi? Eivät kaikki jäsenet kirjoittaneet kirjoja eivätkä pitäneet luentoja. Mutta heidän myötätuntoiset ajatuksensa, heidän lämpöä uhkuva läsnäolonsa, heidän aineelliset avustuksensa todistivat varsinaisille työntekijöille, että työtä kaivattiin, ettei se ollut turhaa.

Sentähden jäseniksi liittyjät ajattelivat, kukin erikseen: »jos en muuhun kykene, kykenen ainakin vuotuisilla maksuillani asiaa edistämään; ja jos sattumalta en aina siihenkään kykenisi, kykenen joka tapauksessa ajatuksillani siunaamaan työtä.»

Mutta on heillä ollut toisiakin päteviä syitä liittymiseen, syitä, jotka koskevat heitä itseään ja heidän omaa henkistä elämäänsä. Paraimmassa itsessään ihminen näet ei ole yksin eläjä. Hän on ihmisten ja kaikkien olentojen rakastaja ja auttaja. Mutta tie on pitkä, ennenkuin hän löytää tuon paraimman ja korkeimman itsensä. Tai jos ei sen löytäminen ole niin vaikea, on siitä kiinni pitäminen, siinä eläminen seikka, jota täytyy vähitellen oppia, jossa alituisen täytyy harjaantua. Ja kuinka ihminen yksin ollen oppisi toisia rakastamaan ja palvelemaan? Elämähän on päinvastoin asettanut, että meitä täällä maanpäällä on miltei lukemattomat joukot yhdessä juuri sitä varten, että oppisimme palvelemaan. Mutta vielä ihmiskunnan yleinen kehitystaso on sillä kohdalla, että keskinäinen rakkaus ja palvelus helposti unohtuu. Kuinka tärkeät siis ovatkaan semmoiset yhtymät, semmoiset pienet veljeskunnat, joiden ilmapiiri vaikuttaa puhdistavasti, kohottavasti, lämmittävästi yksilöön! Ilman niitä olisi elämä verrattain avuton. Sen kova kärsimyskoulu ajaisi ihmisiä etsimään itsekkäitä huvituksia ja nautintoja, — ja he jäisivät siten osattomiksi siitä sielukkaasta ja henkevästä onnesta, joka johtuu yhteisistä hyvistä pyrkimyksistä ja yhteisen hyvän asian edistämisestä. Henkiset seurat ja yhtymät ovat opettajina elämän koulussa. Heidän paikkansa on korvaamaton. Heidän avullaan pysyy hengen elämän kipinä yksilöissä vireillä.

Ja mitä nyt erikoisesti Ruusu-Ristiin tulee, on sen jäseniksi liittyjillä ollut mielessä sekin seikka, että he sisäjäseniksi tultuaan voivat päästä osalliseksi siitä

ohjauksesta ja opetuksesta, mitä annetaan esoteerisen piirin jäsenille. Siten heidän liittymisensä saattaa koitua välittömäksi hyödyksi heille itselleenkin, kun he tahtovat edistyä teosofisessa elämässään, teosofisissa näkemyksissään ja tiedoissaan. Samaten kuin Ruusu-Risti seurana palvelee teosofisen liikkeen alkuperäistä ohjelmaa ja tarkoitusta, samoin Ruusu-Ristin esoteerinen työ kulkee H. P. Blavatskyn viitoittamaan suuntaan.

Kaiken loppupäätöksenä on täten seuraava kehoitus kaikille epäröiville ja »riippumattomuutta» rakastaville totuuden etsijöille: »harkitkaa asiaa uudestaan! Ehkä löydätte sydämestänne rakkauden kultaisen avaimen, joka vallan ihmeellisesti sopii Ruusu-Ristin-seuran vaatimattomaan oveen!»

*

Eräs jäsenemme kävi äskettäin Saksassa. Hän pistäytyi Leipzigissä ja kävi siellä katsomassa toht. Hugo Vollrathin johtamaa Teosofista Seuraa.

Kun toht. Steiner joukkoineen eroitettiin Teosofisesta Seurasta v. 1912, oli Hugo Vollrath Idän Tähdien kansallisena sihteerinä Saksassa, edustaen Mrs. Besantin kantaa Kristuskysymyksessä; hän jäi silloin edelleenkin Teosofiseen Seuraan, kun Steiner ja hänen lukuisat kannattajansa perustivat Antroposofisen Seuran. Saksan Teosofinen Seura jäi verrattain pieneksi ja heikoksi, eikä maailmansotakaan, joka alkoi pari vuotta myöhemmin, ollut omiansa lisäämään sen voimia. Parisin kongressin jälkeen (1921) se näkyy elpyneen, mutta ylisihteeri, herra Axel von Fielitz-Coniar asuu Amsterdammassa Hollannissa.

Sitävastoin tohtori Vollrath, joka toistakymmentä vuotta on toiminut yksinomaan teosofisen liikkeen palveluksessa m.m. perustamalla suuren ja voimakkaan teosofisen kustannusliikkeen, ei osannut sulattaa Teosofisen Seuran (Adyar) epäveljellistä kantaa Saksaa ja keskusvaltoja kohtaan maailmansodan aikana, vaan - turhaan odotettuaan, että Parisin teosofinen maailmankongressi olisi julkilausunut edes paheksumisensa Versailles-rauhan johdosta — kokosi ympärilleen Saksan vapaasti ja itsenäisesti ajattelevat teosofit ja julisti heidän edustamansa looshit ja irtojäsenet riippumattomiksi Mrs. Besantin seurasta, samalla painostaen, että Teosofisen Seuran henkinen työ nyt jatkui Saksassa ja että Teosofisen Seuran päämaja tästä lähtien oli Leipzigissä. Heidän virallisissa papereissaan onkin nyt painettu: Teosofinen Seura, perustettu New-Yorkissa 1875, päämaja Leipzig. Tämän seuran henki tuntuu olevan kansainvälisesti suvaitsevainen, uskonnollinen ja politiikasta vapaa. Se seuraa myötätunnolla lukuisia erinimisiä teosofishenkisiä liikkeitä ja yhtymisiä. Sen äänenkannattaja on »Theosophie», joka juuri on alkamassa kolmattatoista vuosikertaansa.

Matkustava jäsenemme ei tavannut toht. Vollrathia itseään, sillä tämä oli luentomatalla, mutta hänen ensimmäistä esimiästään, neiti Ebba Kochia, jonka nimi oli jäsenillemme vanhastaan tuttu, koska neiti Koch alkuaan oli erään suomalaisen teosofin ja salatieteilijän oppilas. Neiti K. kuunteli mielenkiinnolla kertomusta Suomen teosofisista oloista ja Ruusu-Ristin työstä ja ehdotti heti jonkinlaista yhteistyötä.

Olen jo saanut häneltä pari kirjettä, joissa hän m.m. valittaa, ettei kukaan siellä osaa suomea, mutta pyytää, että kirjoittaisimme heidän aikakauslehteensä. Ja jos vain voisimme kääntää saksaksi jonkun minun teokseni, pitäisi käsikirjoitus lähettää Leipzigiin siellä kustannettavaksi.

*

Tämän numeron mukana jaetaan tilaajille ensi vuoden tilauslista.

Ensi vuonna tulee Tietäjä-Ruusu-Risti täysi-ikäiseksi. Te tiedätte hyvin kaikki, mikä toivomukseni on. Sydämeistäni soisin, että tilaajamäärä kasvaisi kaksinkertaiseksi, s. o. semmoiseksi, kuin se oli ennen Tietäjän aikoina. Koetan parastani ansaitakseni tällaisen hyvän karman. Ruusu-Risti, kuten sanottu, kasvaa suuremmaksi ensi vuonna, ja sillä on tarjottavana muutamia mielenkiintoisia kirjoituksia v. 1925.

Kuitenkin sanon: totuus ylinnä kaiken! Jos ei Ruusu-Risti ole lukemisen arvoinen, älkää sitä kannattako. Sattuuhan aina artikkeleita, joita ette hyväksy, vaan arvostelukykyisinä lukijoina jätätte omaan arvoonsa; se ei vielä tee lehteä arvottomaksi. Mutta jos koko Ruusu-Risti semmoisenaan on mielestänne turha, silloin älkää sitä tilatko.

Jos sitävastoin Ruusu-Ristin pyrkimyksiä hyväksytte, jos kannatatte sen aatteita, jos rakastatte tätä lehteä, jonka heikkouksia ei kukaan tunne paremmin kuin toimittaja, silloin tilatkaa sitä, levittäkää sitä, puhukaa sen puolesta.

Yhteisvoimin saadaan suurta aikaan.

Joulukuu, s. 362–370

H. P. Blavatsky sanoo Salaisessa Opissa: »Eivät Karman tiet olisi tutkimattomat, jos ihmiset toimisivat keskinäisessä sopuoinnussa eikä riidassa ja kiistassa . . . Jos meillä olisi oikea tieto tai ainakin tarpeeksi vakaumusta siitä, että lähimäisemme yhtä vähän ponnistavat meitä vahingoittaakseen kuin me ajattelemme heidän loukkaamistaan, niin kaksi kolmatta osaa maailman pahasta haihtuisi selkeään ilmaan. Jollei kukaan ihminen loukkaisi veljeänsä, niin Karma-Nemesiksellä ei olisi mitään syytä toimia, ei mitään aseita käytettävänä. Se että alati esiintyy keskellämme kaikenlaista kiistaa ja taistelua ja että eri rodut, kansat, heimokunnat, yhteisöt ja yksilöt ovat jakautuneet toisiaan vastaan niinkuin Kain ja Abel, sudet ja lampaat — siinä on »Kaitselmuksen teiden» pääsyy . . . Totisesti ei ole sitä tapahtumaa elämässämme, ei sitä epäonnistunutta päivää tai sitä vastoin käymistä ja tapaturmaa, jonka jälkiä ei voitaisi seurata omiin tekoihimme tässä tai jossakin entisessä elämässä . . .

»Tämä asianlaita kestää, siksikun ihmisen henkinen näkemys on täysin herännyt, eikä tämä tapahdu, ennenkuin me heitämme päältäämme tiiviimmät aineverhot; ennenkuin alamme toimia *sisältä* eikä vain seurata *ulkoa* tulevia vaikutteita, joita saamme fyysillisillä aistimilla tai karkean itsekkään ruumiin kautta. Siihen asti ovat ainoat pahan lievityskeinot elämässä ykseys ja sopusointu. — Veljeys,

mutta *teossa*, ja ihmisrakkaus, joka ei ole vain nimellistä. Yhden ainoan pahan syyn hävittäminen lopettaa ei ainoastaan yhden vaan monta pahaa vaikutusta. Ja jos joku Veljeskunta tai joukko veljeskuntia ei onnistuisikaan estämään kansoja tuon tuostakin käymästä toistensa kurkkuun, niin kuitenkin *ajatuksen ja toiminnan ykseys ja filosofinen tutkimus olemassa olon mysterioista tulee estämään edes muutamia henkilöitä luomasta pahan lisäsyitä maailmaan, joka jo on niin täynnä tuskaa ja kurjuutta*».

Viimeiset sanat olen alleviivannut, koska ne erinomaisesti kuvaavat teosofisen liikkeen tehtävää ja sitä päämäärää, työtä ja ohjelmaa, minkä Ruusu-Risti-seura on omaksunut. Eikä lukijan pidä vähäksyä madame Blavatskyn käyttämää sanontata-paa »filosofinen tutkimus». Madame Blavatsky ei sillä tarkoittanut mitään haa-veellista aateskelua tai ponnetonta tuulen pieksimistä. Hän käytti sanaa sen alkuperäisessä, pythagoralaisessa merkityksessä: filosofia oli »rakkautta viisau-teen», ja »filosofinen tutkimus olemassaolon mysterioista» oli madame Blavatskyn suussa samaa kuin totuutta etsivä, ennakkoluuloton tutkimus, jossa ihmisen ajattelu notkisti polvensa elämän totuuden ja tosiseikkojen edessä eikä pyrkinyt niitä yksipuolisesti rajoittamaan tai esim. materialistisesti määrittelemään.

*

Nyt kun joulun taas on käsillä, ovat madame Blavatskyn ylläolevat sanat hyvät pitää mielessä. Joulun on se kristikunnan juhla, jolloin kristikunta vaistomaisesti muistaa, että Kristuksen opin henki ja ydin on rakkaus. Vaikka muutoin ei puhuttaisikaan Kristuksen opista — Kristus kun muka oli vain »vapahtaja» eikä »opettaja», — astuu totuus ainakin kerran vuodessa elävänä kristittyjen mieleen hämmästyttäen heitä sillä päivänseivällä, vaikka salatulla tiedolla, että Kristus sittenkin opetti jotakin. Hän opetti rakkautta, ja rakkauden opin kulmakivi on pahan vastustamattomuus, riidasta ja sodasta luopuminen.

Joulun on vanha vertauskuvallinen rakkaudenjuhla. Se on niin syöpynyt ihmisten mieliin, että luontokin sitä viettää. Koko maapallo sekä näkyväisine että näkymättömine asujaimineen riemuitsee sisäisestä rauhasta ja ilosta joulun pyhänä aikana. Tämä sisäinen onni pukeutuu erilaisiin muotoihin kolminaismaailman eri tasoilla. Ihmisten maailmassa sen silmiinpistävin muoto on lahjojen antaminen.

Mutta koska joulun on vertauskuvallinen juhla, ei sen todellisuus ole ajasta riippuvainen. Ihminen, jolla on kädessään ajan avaimet, on myös ajasta riippumaton. Hän ei ole rajoitettu joulun viettoon vain kerran vuodessa, Hän voi viettää joulua aina.

Joulun vietetään hänen sydämessään. Rohkaiseva sana, ystävällinen kädenpuristus, apu hädässä, lahja arvonannon osoitukseksi y. m. — kaikki tämä annettuna ja saatuna sytyttää kynttilät sydämen joulupuussa.

*

Teosofinen liike käsittää, kuten tiedämme, monta eri haarautumaa eli seuraa. Eräs tämmöinen on amerikkalainen *The Temple* (temppeli) niminen seura, jonka päämajan osoite on Halcyon, California. Tämä seura perustettiin v. 1899. Perustajina oli joukko teosofeja, jotka olivat olleet W. Q. Judge'n oppilaita ja jääneet hänen puolelleen, kun alkuperäinen Teosofinen Seura jakautui kahtia v. 1894, mutta jotka eivät seuranneet Mrs. Tingley'ä, kun tämä rouva Mr. Judge'n kuoleman jälkeen (1896) pääsi asioiden johtoon ja v. 1898 muutti Teosofisen Seuran »Yleiseksi Veljeydeksi» (Universal Brotherhood), jonka ylin johto täysillä valtuuksilla samalla uskottiin hänelle. Kyseessä olevat teosofit ryhmittivät pian Mrs. Francia A. La Due'n ympärille, jota he pitivät Mestarin välittömänä opetuslapsena ja nimittivät keskenään nimellä *Blue Star* (sininen tähti). Jo seuraavana vuonna (1899) he, kuten sanottu, organisoituivat Temppeli-seuraksi, jonka sisäisenä vartijana, s. o. esoteerisena opettajana oli Blue Star. Viime vuonna (1923) kuoli Mrs. La Due, ja tämän vuoden elokuussa Temppeli-seura vietti 25:n vuosikokouksensa, samalla vihkien teosofiseen työhön kauniin äsken valmistuneen temppekirakennuksensa »Blue Star Memorial Temple». Sisävartijana on nyt eräs Mrs. Wilkins, ja ulkonaisena päävartijana (guardian in chief) on koko ajan perustamiesta saakka toiminut tohtori William H. Dower.

Temppeli-seura on huomattava siitä, että se on koko ajan uskonut ja yhä uskoo olevansa Mestari Hilarionin erikoisen johdon ja huolenpidon alaisena. Mrs. Francia A. La Due oli näyssä nähnyt tämän Mestari-olennon kauvan ennenkuin Temppeli organisoitiin, mutta ei silloin näkyä ymmärtänyt. Myöhemmin hän näki saman olennon tavallisessa muodossa, ja eräänä päivänä hän tapasi Mestarin fyysillisellä tasolla ja nähtävästi fyysisessä ruumiissa; ja silloin Mestari haahmoitti hänelle ja toisille Temppeli-työn. Kun työ oli organisoitu, antoivat Mestarit Morya, Kuthumi y. m. tietoa itsestään niille, joiden käsiin työ oli uskottu. Niinpä Seuran aikakauskirja *The Temple Artisan* kertoi lokakuun numerossaan 1901 kohtauksesta Mestari Moryan kanssa. Tässä tilaisuudessa olivat läsnä Seuran hallintoneuvoston seitsemän jäsentä, jotka ovat allekirjoittaneet virallisen selonteon, ja kuusi muuta Temppelein jäsentä, jotka karmansa nojalla olivat oikeutetut läsnäolemaan. Näistä kuudesta mainittakoon tohtori J. D. Buck, H. P. B:n ja Judge'n ystävä, tunnettu teosofinen kirjailija ja korkea vapaamuurari.

Tohtori Buck kirjoittaa erikseen kohtauksesta seuraavaa:

»Temppelijäsenille ilmoitettiin jo viime talvena sen Mestarin kautta, jonka erikoisen huolenpidon alaisena Temppeli on, että kaksi Teosofisessa Seurassa nimeltään paraiten tunnettua Mestaria olisivat Amerikassa erikoista tehtävää varten tänä kesänä ja syksynä. Myöhemmin ilmoitettiin, että he olivat saapuneet ja että heidän täällä ollessaan toinen heistä tulisi tapaamaan Temppelein neuvoston jäseniä Syracusassa joko kesäkuussa tai myöhemmin suunnilleen ilmoitettuna aikana.

»Tahdon nyt sanoa, että tämä lupaus täytettiin kirjaimellisesti, ja että Mestari »M.» kohtasi neuvoston täydessä päivänvalossa, minun ja vaimoni ollessa läsnä, että hän ilmestyi fyysisessä ruumiissaan, puhui äänellä, jonka kaikki läsnäolijat kuulivat ja ymmärsivät, ja että hän ennen hyvästijättöään uudestaan puhui siellä

kokoontuneille ikäänkuin »juuri ennen lähtöään» (Indiaan). Mestari »M.» oli puettu korkeampiluokkaisten eli »Valkoviittaisten» pukuun, ja hänen kasvonsa ja vaatteensa näkyivät loistavan jumalallisella loistolla. Saimme tietää, että Mestari »M.» oli määrännyt ja pitänyt tämän kohtauksen Temppeli työtä suojaavan veljensä, Mestari »H:n» pyynnöstä, ja että läsnä olevat jäsenet eivät olleet läsnä erikoisesta suosiosta, koska he eivät olleet sen arvoisampia kuin monet muut, mutta että heille täten annettiin tilaisuutta laajempaan ja parempaan työhön.

»Yllä oleva on suora esitys tapauksen tosiseikoista vailla kaikkea mahdollista harhaa ja kaikkea mahdollista erehdystä ajan, paikan, faktojen ja identtisyyden suhteen, ja enemmän kuin kymmenen todistajan läsnä ollessa, jotka kaikki näkivät ja kuuluivat saman asian samalla aikaa.

»Tärkein kohta tässä yhteydessä on minulle Temppeli-Keskuksen julkinen tunnustaminen Suuren Valkoisen Looshin välittäjäksi.

J. D. Buck.»

Jatkuvana todistuksena Mestari Hilarionin huolenpidosta on Temppelin jäsenille hänen esoteeriset opetuksensa ja hänen säännölliset kirjoituksensa aikakauskirjassa *The Temple Artisan*. Esimerkkinä näistä suomennan tähän sen mietelmän, joka oli painettuna tämän vuoden elo-syyskuun vihon ensimmäisellä sivulla:

»Kristuksen sanomasta ihmiset eivät välitä, ennen kuin murrettuina ja verta vuotavina, hervottomina ja haavoittuneina, väsyneinä ja kuluneina, turvattomina ja toivottomina, rinnatusten, vihamies vihamiehen vieressä, nostavat epätoivosaan katseensa Isän luo apua ja tukea rukoillen ja, kun eivät saa vastausta muualta kuin entisen vihamiehensä kautta, oppivat näkemään hänessä *veljen*. Silloin sokeus on mennyt ja näkö saatu takaisin, ja he oppivat tuntemaan yhteisen Isänsä eikä heitä siitä tuntemuksesta enää suljeta ulos.»

*

Tapasin äsken erään puolalaisen professorin, joka on viettänyt osan elämänsä Indiassa; m. m. hän asui kymmenen vuotta eräässä luostarissa Lahoren läheisyydessä ja läpikävi siellä ankan hindulaisen treenauksen dshnaana- eli tiedon joogassa, joka teki hänestä täydellisen itämaalaisen ajatustavoiltaan ja elämäntutkimukseltaan. Tämä eurooppalaiselle harvinainen onni sattui hänelle sen kautta, että hänen isänsä kuoltua tämän hyvä ystävä, joka oli brahmiini, otti hänet kasvatikseen.

Professorilla on oma elävä Gurunsa eli mestarinsa, joka on lähettänyt hänet takaisin Eurooppaan erikoista tehtävää varten, mutta hän sanoi kuulleen Indiassa, että korkeimmat Mestarit asuvat Himaalajalla. Hänen käsityksensä nykyhetkisestä länsimaalaisesta kulttuurielämästä ei juuri ollut meitä imarteleva. »Indialaisena määrittelen sitä yhdellä sanalla», hän sanoi: »*fox trot*, sillä mitä se muuta on kuin tanssimista kuilun partaalla?» Tällä arvostelulla hän ei tietenkään tuominnut kaikkea sivistystä, sillä olihan hän itsekin länsimaalainen insinööri ja fysiikan professori.

Keskustelu hänen kanssaan oli sängen kiintoisa, varsinkin kun hän toi esille joitakuita mielipiteitä m. m. Suomesta, joita hän sanoi olevan Indian viisailla.

»Indian viisaat ovat kääntäneet katseensa Suomeen. Ettekö ole huomannut, että yksin Suomen nimikin on kohtalokas indialaisen korvissa? Suomi — se on *swami*, joka merkitsee herra, opettaja (opetuslapsi), rabbi. Suomi on tällä hetkellä melkein ainoa Europan maa, josta toivovat jotakin henkisessä merkityksessä. Ruusu-Risti-työtä seuraavat mielenkiinnolla ja tarkkuudella. Teidän mahdollisuutenne ovat täällä suuret».

*

Veikko Palomaa lienee tällä hetkellä iäkkäin teosofinen työntekijä maassamme. Hän täyttää ensi helmikuun 28 p:nä 60 vuotta. Hän sai herätyksensä v. 1901 Uusi Aika-lehden kautta. Tuossa Jean Boldtin ja minun toimittamassa viikkolehdessä julkaistiin m. m. alkupuoli Valoa kohti-kirjasta »teosofisten kirjeiden» muodossa. Palomaa omaksui heti teosofisen elämäntutkimuksen, osoittaen siten olevansa vanha totuudenetsijä, joka jo ennen eläessään oli joutunut kosketukseen okkultisen filosofian kanssa. Samana syksynä 1901 hän ryhtyi säännölliseen esitelmätyöhön Sörnäisten Työväen Yhdistyksellä Vuorelassa. Hänen teosofisen henkiset esitelmänsä herättivät vilkasta osanottoa kuulijakunnassa, mutta »Työmiehen» toimitus, johon Palomaakin kuului, ei pitänyt niistä. Palomaata alettiin toimituksen puolelta boikottata, ja muutamia vuosia myöhemmin hänet erotettiin toimituksesta. Sen jälkeen alkoi hänen filosofinen vaeltajaelämänsä ja hänen miltei ainainen taloudellinen ahdinkotilansa.

Koko Omatunto- ja Tietäjä-nimisenä aikana Palomaa säännöllisesti kirjoitti tähän lehteen, ja nyt julkaisen taas tässä numerossa hänen kirjoituksensa »Jeesuksen talousoppi». Vuosien vierieissä hänen ahkerasta kynästään on lähtenyt koko joukon filosofisia teoksia, mutta useimmat niistä lepäävät käsikirjoituksina Kustannusosakeyhtiö Tietäjän arkuissa tai muualla, sillä Palomaan älyperäinen ja usein liian katkera kirjoitustapa ei saavuttanut teosofisen yleisön yksimielistä kannatusta.

Vanhaa työntekijää on nyt Suomen Teosofinen Seura hänen merkkipäivänään ensi vuonna päättänyt muistaa syntymäpäivälahjalla, jota varten keräys pannaan toimeen T. S:n jäsenten ja ystävien kesken. Keräys päättyy helmikuun alkupuolella.

Ruusu-Ristin Neuvosto on niinikään päättänyt olla tässä keräyksessä mukana sillä tavalla, että se kehoittaa jäsentensä kesken löytyviä Veikko Palomaan työn tuntijoita ja ystäviä, jotka keräykseen tahtovat ottaa osaa, lähettämään lahjaeränsä herra Emil Mikkoselle, os. Helsinki, Säästöpankinranta 10. Täten kertynyt summa liitetään sitten kokonaisuena helmikuussa Teosofisen Seuran keräämään lahjaan.

*

Vilhelmina Karjalaisen nimi lienee tuttu monelle Ruusu-Ristin lukijalle. Hän on tuo nainen, joka väittää olleensa henkimaailman kanssa tekemisissä ja joka puoli väkisin on pyrkinyt Viipurin linnaan saadakseen siellä rauhassa kirjoittaa muistiin henkiystävänsä saneluja. Sinne hän ei kylläkään ole päässyt, mutta viime kesänä hän — erään Ruusu-Ristissä olleen ilmoituksensa johdosta — pääsi maalle muutamaan ystävälliseen kotiin ja oli siellä tilaisuudessa panemaan paperille joitakuita muistiinpanojaan. Koska hän on vilpittömästi vakuutettu kokemustensa ja näkyjensä todellisuudesta, tulen silloin tällöin julkaisemaan otteita hänen kertomuksistaan, jos lukijani ovat niistä huvitettuja. Aloitteen teen tässä numerossa, jossa annan hänen kertoa ensimmäisestä vainajain vastaanotostaan.

*

Ensi vuonna alkaa taas uusi kausi aikakauskirjamme elämässä, sillä se on nyt tilaisuudessa pukeutumaan uudestaan entiseen Tietäjä-asuunsa. Sen koko täten laajenee ja samalla sen sivumäärä nousee ainakin 432:een vuoden mittaan. Suunnittelenpa vielä, että joulukuun numero ilmestyisi erikoisen paksuna joulujulkaisuna.

Mitä sisältöön tulee, on minulla mielessä siinäkin suhteessa parannuksia ja laajennuksia. En kuitenkaan tahdo kehuskella niistä etukäteen, vaan toivon voivani tammikuun numerossa antaa jonkunlaisen käsityksen siitä, mihin pyrin.

Tammikuun numeroa en tällä kertaa lähetä postietuannilla. Lähetän sen muuten jokaiselle entiselle tilaajalle ja toivon, että jokainen uudistaa tilauksensa. Ne jotka tahtovat ystävytydessään auttaa minua, tilaavat Ruusu-Ristin heti sekä itselleen että hankkimilleen tilaajille odottamatta tammikuun numeroa ja käyttävät sitä varten viime kuussa lähetettyä tilauslistaa.

Muistakaa, että Ruusu-Risti 1925 on sopiva joululahja kelle tahansa! Sen kirjoituksissa tullaan huoltamaan siitä, että vasta-alkajatkin saavat tietoa Ruusu-Ristin elämänymmäryksestä. Se on siis oleva aatteen levittäjillekin sopiva propagandalehti.

*

Kaikille Ruusu-Ristin ystäville ja lukijoille, tilaajille, ilmoittajille, avustajille toivotan sydämestäni mitä onnellisinta ja rauhallisinta joulua.

SISÄLLYSLUETTELO

Sisällysluetteloon on laadittu kunkin Toimittajalta-kirjoituksen sisällöstä kertovat otsikot. Näitä otsikoita ei ole P. E:n itsensä alkuperäisesti toimittamissa Toimittajalta-kirjoituksissa. Tähän sisällysluetteloon ne on laadittu siinä toivossa, että ne helpottaisivat tutkijaa, joka etsii määrättyä asiaa P. E:n Toimittajalta-kirjoituksista.

TIETÄJÄ 1917

- N:o 1 Tammikuu: sivu
Tulkaamme toistemme ystäviksi! — Tietäjän tilaajamäärä. — ”Kristityn” kysymykset ja P. E:n vastaukset. — Eino Leino P. E:n Kalevalan avaimesta. — Jouluksi ilmestyneitä kirjoja. — Oscar Busch ja Papus manan majoille 9
- N:o 2 Helmikuu:
Jack Londonin Pakkopaita. — Käytännöllisyys? — Teosofian alkeet nuorille 15
- N:o 3 Maaliskuu:
Kirjani Teosofia hengen uskontona saaman arvostelun johdosta. — Armas Takalan broshyyri. — Mitä oikeastaan ajattelen Idän Tähdessä ja uuden opettajan tulosta? — Mabel Collinsin Kun aurinko kiertää pohjoiseen päin suomeksi 17
- N:o 4 Huhtikuu:
Nyt annan sydämeni puhua: P. E:n ajatuksia Suomen kansasta, sodan ja rauhan kysymyksestä, käytännön politiikasta, Työväen-

puolueen yhteiskunnallisesta ohjelmasta, Suomen lipusta ja Lauri sivu
Haarlan kirjoituksesta Sanassa. — Uusia kirjoja 20

N:o 5-6 Touko-kesäkuu:

En usko vihaan enkä väkivaltaan. — Suomen itsenäisyys. — Leijonaliippu. — Pyhitetty päivä taiteelle. — Suomen T. S. 10-vuotta. — Tri. Rudolf Steinerin esitelmä suomeksi..... 25

N:o 7-8 Heinä-elokuu:

Vallankumousten merkissä. — Tietäjän hinta. — Tietäjälle uusi avustaja. — Teosofinen sanomalehti. — J. R. H:lta Ilmestyskirjaa selittävä teos. — Kuulumisia Indiasta. — Eräs näkijä kirjoittaa..... 30

N:o 9 Syyskuu:

Suomi ja Venäjä. — Suomen nuoriso ja Kalevala. — Painosta on ilmestynyt. — Suomen kansa ja raakuus 34

N:o 10 Lokakuu:

Mrs. Besant vangittuna. — Rakastakaa vihollisianne. — J. Koskelan ja Karl Tianderin broshyyrit. — Tilanne omassa maassa. — Teosofisk tidskrift aiotaan lopettaa. — P. E:n kommentti Väinö Valvanteen esitelmästä Teosofisen liikkeen tuleva kehitys. — Antti Venna oikaisee. — Painosta ovat valmistuneet..... 37

N:o 11 Marraskuu:

Tietäjän joulunumero 1917. — Suomen Teosofisen Seuran kymmenes vuosikokous. — Indian valtiollis-yhteiskunnallisista oloista. — Tietäjän tulevaisuus. — Salainen Oppi uudelle osakeyhtiölle. — Anna Luikko toiselle puolelle..... 43

N:o 12 Joulukuu:

Rakkautta kaipaa Suomi-äitimme. — Eräs Tietäjän lukijoista. — Uusi uskonto on uuden sivistyksen perusta. — P. E:n vastaus Naisten ääneen kyselyyn. — Tunnelmani valtiollisissa asioissa. — Eino Leinon Alla kasvon kaikkivallan. — Jouluksi. — Kirjapaino. — Rauhallista joulua ja onnellista uutta vuotta!..... 47

TIETÄJÄ 1918

N:o 1 Tammikuu:

Korkein onni. — Tietäjä enemmän omaksi äänenkannattajakseni. — Suomi on European India 54

N:o 2—6 Helmi-kesäkuu:	sivu
Toimittajalta I P. E:n tuntoja kansallissodan pyörteissä. — Suomalaisen vallankumousliikkeen näkökannalta. — Pekka Ervast ja vanha yhteiskunta. Toimittajalta II Ihanteellisen unelman toteutumisen tuonnetuksi. — Mrs. Besant väsymättömässä työssä Indian vapauden puolesta. — Tietäjän ilmestyminen. — Osake-yhtiö Tietäjän osakemaksut. -J. R. Hannulan Ilmestyskirja teosofian valossa.	55
N:o 7—8 Heinä-elokuu:	
”Olen se mikä olen, ja ne, joilla on korvat kuulla, kuulevat minun ääneni”. — Suomen Teosofisen Seuran yhdestoista vuosikokous elokuun 17. ja 18. p:nä. — Uusia kirjoja odotettavissa. — Veikko Palomaan hopeahäät syyskuun 19. p:nä. — Mieltäkiinnittävä uni. . .	60
N:o 9 Syyskuu:	
Muistelma ”punaiselta ajalta”. — Yhdestoista vuosikokous ja kesäkurssit.....	63
N:o 10 Lokakuu:	
Kuningaskunta-ajatus. — Suomen kansa ei ole sotilaskansa. — Onko veljeysate toteutettavissa. — Suhteeni Steineriin ja hänen oppiinsa. — Onko Kalevala ”pyhä” kirja ja Valoa kohti	66
N:o 11 Marraskuu:	
”Olen väsynyt ihmisten ja kansojen ylöpeään itsekkyyteen.” — ”Olen työn ihminen.” — ”Olen kulttuuri-ihminen.” — Ystävävainajani unikuva. — Aatteen reinkarnatsioonifantasia	71
N:o 12 Joulukuu:	
Kymmenen vuotta Toimittajalta-pätkiä. — Veljeys ja työ vai nautinto? — Keltainen vaara? — Oma kirjapaino. — Uudet kirjat. — Ihanaa ja rauhallista joulujuhlaa	73

TIETÄJÄ 1919

N:o 1 Tammikuu:	
Onko Hän Wilson? — Theou-Sophian valo. — Erään näkijäystävän kaksi näkyä. — Suomen kansallako erikoistehtävä?	77
N:o 2 Helmikuu:	
Liikettä henkimaailmassa	80

N:o 3	Maaliskuu:	sivu
	Prof. Kaarle Krohn Kalevalan avaimesta. — Mitä P. E. ajattelee Esperantosta? Sydämelliset kiitokset rahalahjoista. — Väinö Valvanteen haudalla.....	81
N:o 4	Huhtikuu:	
N:o 5-6	Touko-kesäkuu:	
	Mestarin ja Mr. Jinarajadasan kanta T. S:n työn suhteen. — Julius Kangur kirjoittaa.....	87
N:o 7—8	Heinä-elokuu:	
	Suomeen sähköverkko. — Kahdestoista vuosikokous. — Haaveita Tietäjän suhteen. — P. E:ltä uusi, ajanmukainen esitys teosofisesta elämänymmärryksestä. — Kustannusosakeyhtiö Tietäjän kustannuksella ilmestynyt.....	90
N:o 9	Syyskuu:	
	Totuuden tiedon auktoriteetti ja T. S.....	93
N:o 10	Lokakuu:	
	Teosofinen Seura ja veljeyskysymys. — Tri. Steiner yhteiskunnallisesta kysymyksestä. — Helena Konttinen. — P. E. Imatralla. — Tietäjä ensi vuonna.....	96
N:o 11	Marraskuu:	
	Edelleen keskustelua yhteiskunnallisesta kysymyksestä. — P. E. ja politiikka. — T. S:n uudestaan muodostamisesta.....	102
N:o 12	Joulukuu:	
	Runollinen käännekohta Tietäjän elämässä. — Joulutunnelma. — Jälleensyntymismuisti. — Madame Blavatsky, teosofian, aikojen viisauden ja salaisen tiedon eloonherättäjä. — Kustannusosakeyhtiö Tietäjän uusia kirjoja. -Joulukellot.....	107

TIETÄJÄ 1920

N:o 1	Tammikuu:	
	Kronos-Saturnus ja Janus. — Teosofien elämäntehtävä. — Itsenäisyyden hinta. Mestarin sanoman levittäminen. — Uusi vuosi i:n seurassa. — Kirjat nyt saatavissa. — Astrologisia horoskooppeja ja psykoskooppeja.....	113

N:o 2 Helmikuu:	sivu
Ennustuksia Suomen tulevaisuudesta. — Daniel Cajanderin: Kivistä leipää ja kultaa, tärkeimmän yhteiskunnallisen kysymyksen ratkaisu. — Tohtori Alrutzin tutkimuksia. — Sionin Viisaitten salaisia pöytäkirjoja	117
N:o 3 Maaliskuu:	
Joukkosielu, yksilöllisyys ja henkielämän ykseys. — Mrs. Besantin kanta ja oma kantani sotakysymyksessä. — Runoilijat Jarl Hemmer ja Arvid Mörne.....	122
N:o 4 Huhtikuu:	
Sukupuolikysymys.....	128
N:o 5 Toukokuu:	
Kirjeenvaihtoa sotakysymyksessä	135
N:o 6 Elokuu:	
Suomen Teosofisen Seuran kahtiajako. — J. R. Hannula kirjoittaa. - Ajan kalleus ja kustannusliike	140
N:o 7 Syyskuu:	
N:o 8-10 Loka-joulukuu:	
Maailmansodan aiheuttamia ristiriitoja. — ”Olla vai eikö olla.” — Ruusu-Risti. — Ruusu-Ristin tehtävä ja tarkoitus. — Työni ja Ruusu-Risti. — Tietäjistä Ruusu-Ristiksi. — Poliitikka ja teosofia. — Onnea jouluna.....	144

RUUSU-RISTI 1921

N:o 1 Tammikuu:	
Jeesus Kristuksen antama uusi elämänohje. — Vaali lasta, joka rakkaudessa syntyy! — Kirjoituksessani Ruusu-Risti. — P. E. 45 vuotta. — Suomen tehtävä Europan uudestiluomisessa. — ”Miele-tön.”-Tilaus	153
N:o 2 Helmikuu:	
”Jeesus” ja ”Kristus”	157
N:o 3 Maaliskuu:	
Vapaaherra Wallëenin luento Helsingissä	158

- N:o 4 Huhtikuu: sivu
 Eliphas Levi. — Karjalan hätä. — Annie Besant Suomen T. S:n
 kahtiajaon johdosta. — Luentojeni oviraha 159
- N:o 5 Toukokuu:
 Teosofisen elämänymmärryksen alkuperäinen ihanne ja inhimilli-
 nen käytäntö. — Avoin kirje kaikille maapallon teosofeille. — Esteri
 Weissenbergin maalaama P. E:n muotokuva paljastettiin..... 163
- N:o 6 Elokuu:
 Mr. Sinnett manan majoille. — Ruusu-Ristin ensimmäinen vuosi-
 kokous. — Annie Besantin lausunnon johdosta. — Kiertokirjeeni
 saamaa palautetta. — Anna Kamensky vierailulla Helsingissä. —
 Ruusu-Ristin talous vaikeuksissa. — Toiminta alkaa syksyllä..... 167
- N:o 7 Syyskuu:
 Silmät ja korvat avoinna. — Back to H. P. B. -liike. — Annie
 Besantin kirjelmä ja toivomus. — Suhteeni Teosofiseen Seuraan. —
 ”Hädässä ystävä tunnetaan.” — Einstein’in teorit. — P. E:n muoto-
 kuva. — Jälleen vanhassa kodissa. — Terveydentilani 171
- N:o 8 Lokakuu:
 Pekka Ervastian ”salatiede”. — Edustamani salatieteen hedelmää. —
 P. E:n kiertokirjeen saama vastaanotto Parisin kongressissa. —
 Antroposofisen Seuran ja Mrs. Tingleyn Yleisen Veljeyden vastaus
 P. E:lle. — Suomen Teosofinen Sosialistiryhmä. — Uusi yhteiskun-
 ta. — Ystävällisiä vastauksia. — Mr. B. P. Wadia Helsinkiin..... 178
- N:o 9 Marraskuu:
 Kysymys ja vastaus. — Jälkikirjoitus. — P. E:n kommentti Saksan
 teosofien jälkikirjoitukseen. — Poimintoja Franz Hartmannin kir-
 jasta Magian salakouluja ja okkultisia harjoituksia. — Ystävän kirje
 Amerikasta. — Asiamiehet..... 187
- N:o 10 Joulukuu:
 Ruusu-Risti-liikkeen raison d'être ja elämäntyö..... 191

RUUSU-RISTI 1922

- N:o 1 Tammikuu:
 Ruusu-Risti-lehden ohjelma 1922 194

N:o 2 Helmikuu:	sivu
Suomessa kolme teosofista aikakauskirjaa. — Teosofi-lehden kanta. — Keskustelu Yhteisvapaamuurarin päätoimittajan kanssa. — Mrs. Besant tohtoriksi. — Valo-olento.....	195
N:o 3 Maaliskuu:	
Palautetta Ruusu-Risti-lehdelle. — Oikeinkirjoituskysymys. — Vilhelmina Karjalaisen anomus. — Mrs. Besant kirjoittaa Suomen tilanteesta.....	198
N:o 4 Huhtikuu:	
Ruusu-Ristin astrologisen ryhmän toimintaa. — Mr. A. V. Peters aikeissa tulla Suomeen. — Ruusu-Risti-seuran vuosikokous Tuonenkylään.....	202
N:o 5 Toukokuu:	
Professori Robert Liefmannin broshyyri. — Prof. Liefmann Mrs. Tingleyn Yleisestä Veljeydestä. — Kenen puoleen kääntyvät Viisauden Mestarit? — Ruusu-Ristin suhde Viisauden Mestareihin. — Vuosikokous sittenkin Helsinkiin.....	204
N:o 6 Elokuu:	
Ruusu-Risti-seuran toisen vuosikokouksen huippukohdat. — Kristuksen ja Buddhan kanta sotakysymyksessä. — Yhteistyöhön Kustannusosakeyhtiö Tietäjän kanssa. — Prof. Wood Helsingissä.....	207
N:o 7 Syyskuu:	
”Seulomista” Suomen Teosofisessa Seurassa. — Teosofisesta Seurasta luopuneita. — Huomautus.....	211
N:o 8 Lokakuu:	
Salaisen Opin suomentaminen. — Max Heindelin kirja Rosenkreuttiläinen maailmankatsomus. — Parista omasta kirjastani. — Työkautsi alkanut Helsingissä.....	213
N:o 9 Marraskuu:	
Artikkelisarjani Olemmeko käsittäneet oikein johdosta. — Miksi kirjoitin artikkelini? — Teosofia ja selvänäkijät. — Tilatkaa Ruusu-Risti vuodeksi 1923!-Mistä aikaa?-Painosta valmistunutta.....	216
N:o 10 Joulukuu:	
Onko Ruusu-Risti ollut mielestänne lukemisen arvoinen vuonna 1922? — Okkultismin käytännöllisyys vai poltiikka? — Isak Räsänen kysymys ja P. E:n vastaus. — Rauhaisaa, iloista ja onnellista joulua!	221

- N:o 1 Tammikuu:
 ”Jos olemme todellisia teosofeja, todellisia ruusu-ristiläisiä” . . . — Nikolai Efimof vierailulla Helsingissä. — Miss Dorothy Arnold kirjoittaa Herald of the Star’issa. — Mr. B. P. Wadia kertoo Back to Blavatsky liikkeestä. — Italiaan muuttanut jäsen kirjoittaa. — Duho-
 boorit menestyneet Amerikassa. — Painosta on ilmestynyt. — Ruusu-Risti nyt 40-sivuinen 225
- N:o 2 Helmikuu:
 Charles Webster Leadbeater 76-vuotta. — Ystävän kirje seurakunta-asiassa. — Onko oikein toivoa lahjoja? — J. R. Hannulalta uusi teos. — Vilpittömät ja sydämelliset kiitokseni 230
- N:o 3 Maaliskuu:
 Uuden Testamentin ja Kalevalan vertauskuvasto. — Mitä on anteeksianto ja miten menettelee anteeksiantanut ihminen? — Eräs kansantaloudellinen kysymys. — Rosenkreutsiläinen maailmankatos on ilmestynyt. — Ruusu-Ristin vuosikokous 234
- N:o 4 Huhtikuu:
 Carl Neudeck’in kirje. — The early days of Theosophy in Europe. — Kieltolaki. — Hilda Pihlajamäki Skotlannin kuuluisan kuningattaren Maria Stuartin osassa. — Kustannustyö 237
- N:o 5 Toukokuu:
 Keskustelu Ruotsin Teosofisen Seuran ylisihteerin Erik Cronvallin kanssa. — Sinnettin muistelmien johdosta. — Okkultinen Kalevala. — Vuosikokous helluntaina. — J. R. Hannulan uusi teos valmistunut. 241
- N:o 6 Elokuu:
 Ruusu-Risti-seuran vuosikokous Helsingissä. — Majuri Cross Tibetiläistä ”pappia” tapaamassa. — Asiat ja ihmiset. — Ruusu-Risti-kirjaston uudet numerot 244
- N:o 7 Syyskuu:
 P. E. ja ”kritiikin ilkeä henki.” — Mrs. Katherine Tingley jälleen Helsingissä. — Ennustuksia Suomen tulevaisuudesta, kirj. W. Holmberg. — P. E. Kellomäellä 248

- N:o 8 Lokakuu: sivu
 Keskustelu Mr. C. Jinarajadasan kanssa. — Mrs. Besant 76-vuotta.
 — Kirjeenvaihto avuksi. — Nap. Hultinin kirjoitus 250
- N:o 9 Marraskuu:
 Silmäys menneeseen ja katse eteenpäin. — Uusia tietoja majuri
 Crossista. — Vegetarismi ja rauhanaate. — Ennustuksia P. E:n elin-
 iän suhteen 254
- N:o 10 Joulukuu:
 ”Olen aina ollut kristosofi.” Kirjoja, joita suosittelen. — J. Anker
 Larsenin romaani Viisasten kivi. — Prentiss Tucker’in novelli. —
 Joka päiväksi mietiskelyhetki 257

RUUSU-RISTI 1924

- N:o 1 Tammikuu:
 ”Uskoin, että oikea rauha oli mahdollinen.” — ”Lapsena etsin ja
 kysyin, nuorena löysin, vanhempana toteutin.” — Oi sä ylin ystä-
 vämmä ! — Suhteeni vegetarismiin. — Kirjojen hinnat. — Toivomus. .
 262
- N:o 2 Helmikuu:
 The Mahatma letters to A. P. Sinnett from the Mahatmas M. and
 K. H. — Lontooseen perustettu The Blavatsky Association. —
 Wilson ja Lenin. — Mahatma Gandhi. — Taloudellinen tilanne on
 kaikkialla huono. — Mitä ajattelette kansilehdestä? 269
- N:o 3 Maaliskuu:
 Mitä ajatella sotaväestä ja suojeluskunnasta? — Oskar Merikanto ja
 Aarni Kouta tuonen majoille. — Mathilda Wrede 60-vuotta. —
 Uuissaan runoileva U. E. G.- Kansilehden ulkoasu 276
- N:o 4 Huhtikuu:
 Henki, aine ja absolutinen elämä. — Vegetarismien puolesta. — ”Olen
 ollut kuin myllyssä.” 283
- N:o 5 Toukokuu:
 Kustannustyö tarvitsee lahjoja ja lainoja. — Manan majoille muut-
 taneita. — Opetuslapsius. -Jalokivien astrologisia vastaavuuksia
 Agrippa von Nettesheimin tiedonantojen mukaan. — J. R. Hannu-
 lan lisäys muistelmiinsa päämajasta. — Seuraava numero ilmestyy
 elokuussa 285

- N:o 6 Elokuu: sivu
 Innokkaan jäsenen kirje. — Opisto-ajatus. — Itsemurhan oikeutus. —
 Urheilu sodan korvaajaksi. — Muutamia tietoja Suomen teosofisen
 liikkeen historiasta. — Syksyksi julkaistaan..... 288
- N:o 7 Syyskuu:
 H. P. B. kirjoitti kohta 40-vuotta sitten. — H. P. B. kirjoitti tohtori
 Franz Hartmannille. — Apostolinen suksessioni. — Painosta on
 valmistunut..... 294
- N:o 8 Lokakuu:
 Teosofinen liike. — O. R:n kiintoisa kirje koskien suojeluskuntia ja
 eläinten teurastamista. — Kirjeen herättämiä ajatuksia. — Tietäjä-
 Ruusu-Risti täysikäiseksi ensi vuonna..... 298
- N:o 9 Marraskuu:
 Poimintoja H. P. Blavatskyn esoteerisista kirjoituksista. — Miksi
 liittyä jäseneksi Ruusu-Ristiin? — Hugo Vollarthin johtama Saksan
 Teosofinen Seura. — Toivomukseni ensi vuoden suhteen 302
- N:o 10 Joulukuu:
 Karman tiet ja teosofisen liikkeen tehtävä. — Veljesrakkaus syyttää
 kynttilät sydämen joulupuussa. — Temppeli-seura. — Puolalaisen
 professorin lausunto Suomesta. — Veikko Palomaa 60-vuotta. —
 Ruusu-Ristiin otteita Vihelmina Karjalaisen kertomuksista. — Ensi
 vuonna. — Onnellista ja rauhallista joulua 308

Kirjoja Pekka Ervartilta vuosina 1917—1924:

Sydänsuru, 1917

Mitä opimme sodasta ja vallankumouksesta?, 1917

Uusi Jumala, 1917

Onko Kalevala ”pyhä” kirja?, 1918

Eversti Ansamaa, 1918

Teosofian sanoma nykyajalle, 1919

Mitä jokaisen tulee tietää teosofiasta?, 1919

Paavali ja hänen kristinuskonsa, 1923

Jumala ja onni, 1923

H. P. Blavatskysta sananen, 1923

Alempi ja ylempi jooga, 1923

Christosophia, 1924

Uudestisyntyvä Suomi, 1924

Jos Mestareita seuraisimme, 1924

Jälleensyntymismuisti, 1924

Onko totuuden tieto saavutettavissa?, 1924

Ajatuksen ja käden parantava voima, 1924

1.

Jos yksilö elää henkistä elämää, jos hän on sisäisesti elävä ihminen, silloin hän on onnellinen, oli hän köyhä tai rikas. Samoin ei kansankaan onni ole ehdottomasti riippuvainen ulkonaisista olosuhteista, ei edes siveellisestä kulttuurista. Kansa on siinä määrin onnellinen, kuin sen keskuudessa eletään henkistä elämää. Mutta henkinen elämä ei ole yksin älyllistä sivistystä, se perustuu ennen kaikkea sydämen valistukseen ja tietoiseen yhteyteen näkymättömän maailman kanssa. Kansan kaikki yksilöt eivät edusta tätä sisäistä kulttuuria sen korkeimmassa muodossa. Kansan henkistä elämää edustavat etupäässä ne yksilöt, jotka elävät varsinaista henkistä elämää.

Kansan onni riippuu siis siitä, että sen keskuudessa elää henkinen valiojoukko, joka ymmärtää kansansielun, tuntee kansallishaltian ja on kosketuksessa elämän ikivaltojen kanssa.

2.

Suomen suhteen pitää yllämainittu sääntö erityisesti paikkansa: Suomen älyllis-aineellinen, eurossalainen kulttuuri on vasta nousmassa, Suomella on tulevaisuus edessään, — jotta tämä tulevaisuus olisi onnellinen, on sille luotava henkinen pohja heti alussa näkyväisessä maailmassa.

Suomen kansan tuleva onni riippuu siitä, että sen keskuudessa elää henkinen valiojoukko, joka yhtä mittaa kasvaa tiedossa, vaikutusvallassa ja laajuudessa sekä ylläpitää yhteyttä jumalallisten elämänvoimien kanssa.

Suomen asema Europassa on erikoista laatua. Jos Suomen kansa on uskollinen tehtävälleen, voi Suomesta tulla Europan omatunto, henkisesti johtava valtio, joka rakentaa sisäisen elämänsä ja ratkaisee suhteensa toisiin kansoihin sillä tavalla, että se kelpaa toisille esimerkiksi.

3.

Henkinen valiojoukko työskentelee elämänymmärryksensä ja aatteittensa levittämiseksi. Se ei ole puolue eikä se toimi poliittisesti. Se on kansansa kasvattaja. Se avartaa näköaloja, se viittaa ja kutsuu korkeihin saavutuksiin ja se osoittaa millä keinoin niitä on tavoiteltava. Henkisen valiojoukon elämänymmärrys opettaa Jumalasta, joka on kaikkien elävien olentojen isä. Se opettaa ihmishengen kuolemattomuutta ja vaellusta täydellisyyttä kohti monen, monen maallisen syntymän kautta. Ja ennen kaikkea se teroittaa suuria siveellisiä käytännöllisen elämän periaatteita, joiden loukkaaminen aiheuttaa kärsimystä ja onnettomuutta. Se opettaa, että tarkoitus ei pyhitä keinoja, että mitään pysyväistä hyvää ei saada aikaan väkivallalla ja vääryydellä, uhkauksilla ja rangaistuksilla. Rakkaus yksin luo pysyväisen onnen. Siveät saavat lopulta periä maan.

Henkisen valiojoukon suhteesta näkymättömään maailmaan on maan päällä näkyväisenä merkinä ja todistuksena temppele, opisto, mysteriokoulu, — niinkuin muinoin olivat Indian, Egyptin, Kreikan j.n.e. mysteriorit.

4.

Jos Suomi tulee olemaan Europan omanatuntona, on tässä maassa oleva semmoinen loistava mysterio-opisto, jonka valo näkyy ympäri Europan. Niinkuin ennen maailmassa oli Egyptin pyramiidit, niinkuin ennen vaelsi niihin ihmisiä kaikesta maailmasta, samalla tavalla Suomen kansallishaltian mielikuvituksessa elää tuo ihmeellinen opisto, joka on oleva Suomen kansan sydämenä, sen sisäisimpänä elimenä. Se on vetävä luoksensa kaikkia niitä ihmisiä Suomessa ja muualla, jotka totisesti etsivät totuutta, Jumalaa, ja tahtovat elää ihmiskunnan iloksi ja riemuksi.

Jossain Suomen salomailla, jossain siellä syrjässä saavat vakavimmat sielut kasvatuksensa. Samalla tavalla kuin maailman yliopistot kehittävät ja kasvattavat ihmisen älyä, samalla tavalla tämä Salatieellinen, tämä mystillinen opisto kasvattaa ihmisiä ymmärtämään ihmisten veljeyttä ja rakastamaan toisiaan. Heitä kasvatetaan näkemään, että kaikki uskonnot ja filosofiat, kaikki tieteet ja taiteet ovat versoneet ja nousseet samasta totuuden ja viisauden puusta. He

saavat tutustua maailman suurimpien nerojen ja opettajien elämän opetukseen. He pääsevät selville siitä jumalallisesta viisaudesta, mikä on kaiken ilmennyksen takana. He oppivat tutkimaan ihmistä ja luontoa, ei ainoastaan älyllisenä olentona ja ilmenneenä maailmana, vaan henki-olentona ja näkymättömänä maailmana. He oppivat tutkimaan ihmisen sisäisiä ja salaisia kykyjä ja luonnon tuntemattomia voimia. He kasvattavat itseään henkisesti ja siveellisesti ja käyvät ankaraa koulua johtajiensa opastamina. Mutta heidän työnsä kantaa hedelmää. Valistuneina ihmisinä, ihmisyyssuskon sankareina ja ihmiskunnan auttajina he astuvat ulos maailmaan, palaavat ulkonaisen elämän näyttämöille, ja tunnettuina tai tuntemattomina, oman kansansa rakastamina tai hylkääminä he elävät elämänsä maailman suolana.

Kirja ilmestynyt v. 1924

jatkoa etulapulta

ja muutumme rakastaviksi, lempeiksi, iloisiksi, kärsivällisiksi, auttaviksi, sanalla sanoen anteeksi antaviksi.

Ei ole kysymys mistään yliluonnollisesta. Ei ole kysymys siitä, että Jumala olisi meihin suuttunut. Minkätähden Hän vihastuisi omiin lapsiinsa? Ei ole kysymys siitä, että meidän tulisi lepyttää Jumalaa, — ei »uskolla» eikä »hyvillä töillä». Jumala ei kaipaa meidän puoleltamme minkäänlaisia temppuja.

Kysymys on vain siitä, että meidän tulee toisillemme antaa anteeksi. Elämä on taakka ja risti. Älkäämme taakkaa lisätkö toisillemme, vaan kantaakamme iloisina omaa ristiämme! Silloin voitamme Karman. Yksin siten loppuu Karma. Kuka lopettaa syiden ja seurausten ainaista sarjaa, ellemme itse sitä tee? Sehän on annettu meille ihmisille tehtäväksi!

Vasta kun itse annamme anteeksi, ymmärrämme anteeksiannon metafysisillisen ja jumalallisen puolen. Sillä on semmoinen! On kyllä olemassa ihmeellinen totuus, joka paljastuu kärsivälliselle, lempeälle anteeksiantajalle.

Mikä se on?

Se on Jeesuksen Kristuksen ilmoittama »taivaallisen Isän anteeksianto».

Kun rakkaudessa annamme itse anteeksi, näkyy meille kuin ilmestyksessä, tuntuu koko olemuksessamme, että Jumala on juuri anteeksianto ja rakkaus. Isä Jumala on rakkauden, armahtavan lempeyden, anteeksiannon ikuinen henki.”

PEKKA ERVAST (1875–1934)

oli teosofis-okkultinen kirjailija, Vuorisaarnan uudistaja ja uskonpuhdistustyön suorittaja. Omiin okkultis-henkisiin kokemuksiinsa nojaten hän on valaissut laajassa kirjallisessa tuotannossaan suurien uskontojen alkuperäisiä opetuksia ja erikoisesti Jeesus Kristuksen mysteriota.

Vuosina 1909–1920 hän oli aikakauslehti Tietäjän ja vuosina 1921–1934 aikakauslehti Ruusu-Ristin päätoimittaja. Hänen Toimittajalta-kirjoituksensa julkaistaan nyt III osana.

Toimittajalta II osa käsittää hänen kirjoituksensa vuosilta 1917–1924. Samalta ajalta hänen muuta kirjallista tuotantoaan edustavat esim. kirjat Uusi Jumala, Teosofian sanoma nykyajalle, Paavali ja hänen kristinuskonsa, Jumala ja onni, Alempi ja ylempi jooga, Uudestisyntyvä Suomi ja Christosophia.